

Chronologische ontwikkelingen

Joegoslavië

Map 11 A

Kristallnacht in Bitola

In Macedonië dreigt een burgeroorlog te ontstaan. Met de dag komen de Macedoniërs en de Albanese meer tegenover elkaar te staan. In het grensstadje Bitola weet de burgemeester zich geen raad: 'Ik heb de politie en de bevolking niet in de hand.'

Yael Vinckx

De rouwadvertentie van Kire Kostadinovski is met punaises in de boom geprikt, zoals de gewoonte is in Macedonië. Kire is vierentwintig geworden. De drie collega's van Kire, naast hem op de advertentie, werden niet veel ouder. Een maand geleden liepen de politiemannen in een hinderlaag van de Albanese rebellen in het noorden van het land. Slechts een enkeling wist te ontsnappen, zigzaggend met de auto achteruit de berg af. Een agent die zich schuil hield onder een auto, had in zijn mobiele telefoon nog om versterking geschreeuwd.

„Kire was een gevierde jongen in Bitola”, verzucht Dejan Stalevski. Hij kan het weten, want beide jongens trokken vanaf de middelbare school met elkaar op. Hun hobby was flirten met buitenlandse toeristes, vooral Zweedse en Duitse meisjes. Maar op een gegeven moment bleven de toeristes weg uit angst voor de oorlogen elders op de Balkan. En aan de middelbare school kwam een eind.

Dat was vijf jaar geleden. Kire ging naar de politie school. Dejan vertrok met een volksdansgroep naar een amusementspark in Amerika. Daar trouwde Dejan, de minst succesvolle rokkenslager van de twee, na een week met een Amerikaanse werkneemster van het park. Zij staat naast hem en kijkt met ontzag naar de rouwadvertentie aan de boom. Het echtpaar is in Bitola voor de bruiloft van Dejans nichtje.

En Kire? Bitola's populaire jongen ligt op de begraafplaats Sveti Nedelja, Heilige Zondag, aan de rand van de

Rouwadvertentie van de vier vermoorde Macedonische agenten

ren spelen een onopgehelderde rol in het geweld dat Bitola heeft getroffen. Muarem Nexhipi en vele andere Albanese zijn ervan overtuigd dat de officieren dreigbrieven naar de media hebben gestuurd. Daarin worden de Albanese in Bitola opgeroepen de stad te verlaten. Maar de Macedoniërs wijzen er op dat de Servische officieren inmiddels zijn gepensioneerd. „Ze kunnen geen stap zonder hun stok verzetten”, zegt een van hen gekscherend.

Toch ontkent burgemeester Vrškovski niet dat de rellen „georganiseerd” zijn. Hij schrikt van zijn eigen woorden en wil er prompt „niets” meer over zeggen. Staatssecretaris Nexhipi wil dat wel. „De politie stond er bij en keek er naar. Ze hielp in sommige gevallen de vernielers en de plunders. Ze moet haar orders vanuit het hoofdkwartier in Skopje hebben gekregen.” Namen durft hij echter niet te noemen. En zo blijft het bij de zoveelste Balkansamenzwering.

Viltstift

Of is er toch sprake van een organisatie? Sinani Qazim en andere winkeliers hebben de nacht na de rellen een brief in hun vernielde panden gevonden. Sinani's broer trekt vol verontwaardiging het papier uit zijn zak en leest de met viltstift geschreven tekst voor: „Willen jullie leven, dan moeten jullie en jullie gezinnen oprotten. Onze organisatie wil geen terroristen en verwerde mensen die de terroristen financieren om onze kinderen te vermoorden. Dit is een organisatie van veiligheid en vrede voor Macedonië. Ze onderneemt onmiddellijk actie als jullie de winkels heropenen en verder werken. Jullie zullen de opstand van Macedonië zien.”

Het dreigement heeft zijn uitwerking niet gemist. Sinani is met de hele familie naar Kamenjane vertrokken, het dorp dat zijn opa veertig jaar geleden verliet. Natuurlijk keren ze ooit terug naar Bitola, zeggen de broers. Hun huizen, hun winkels, hun leven bevinden zich in die stad. Maar de zogenaamde harmonieuze samenleving van de burgemeester heeft een flinke knauw gekregen – niet alleen in Bitola, maar ook in de rest van Macedonië.

De tweespalt in Macedonië groeit. Iedere dag komen de Macedoniërs en de Albanese meer tegenover elkaar te staan. De politiek is niet in staat de burgers bij elkaar te brengen. Sterker, de regering van nationale eenheid, met daarin Macedonische en Albanese partijen, ruziet alleen maar. In Skopje lopen inmiddels gewapende burger-

twintig kransen. Ter hoogte van zijn borst prijkt een afgeknipte Pepsi-fles met bloemen.

De moord op Kire en de andere drie politiemannen, allen afkomstig uit Bitola en omgeving, is de aanleiding geweest tot een zware uitbarsting van geweld tussen Macedonische en Albanese burgers. Hun dood gaf het Macedonische ongenoegen het laatste zetje en leidde tot grootscheepse rellen. Duizenden inwoners liepen tijdens de begrafenis uit om 'hun' jongens de laatste eer te bewijzen.

„Het was koren op de molen van de Macedonische extremisten”, aldus Muarem Nexhipi, staatssecretaris van Volksgezondheid, lid van de Albanese minderheid in Macedonië en al jaren woonachtig in Bitola. Een priester van de orthodoxe kerk verklaarde de Albanese politieke leiders na afloop van de begrafenis medeplichtig aan de moord op de vier mannen. Een Macedonische tv-journalist beweerde dat Albanese met hun geweren in de lucht schoten tijdens de uitvaart. Van vreugde.

Deze leugenachtige opmerkingen waren provocaties die hun uitwerking niet misten. Drie dagen later trok een woedende menigte door de straten van Bitola. Ze vernielde, plunderde en verbrandde de winkels van Albanese. Bij het ochtendgloren lagen tweënvieftig winkels in puin en as. De overwegend uit Slavische Macedoniërs bestaande politie was al die tijd nergens te zien.

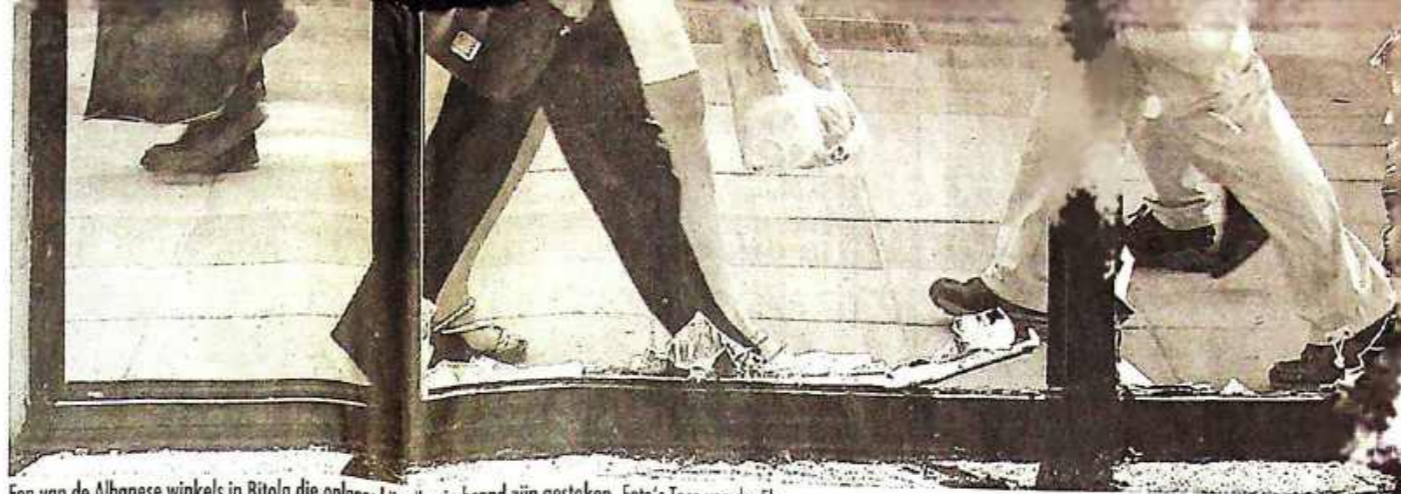
Broodje kebab

Sinani Qazim trok veertig jaar geleden met zijn grootvader naar Bitola. De Tweede Wereldoorlog was voorbij, het communistische Joegoslavië werd opgebouwd. Het waren harde jaren, met weinig werk en weinig geld. Bitola bood mogelijkheden, had een vriend van opa gezegd, om een goede boterham te verdienen. Bij de verhuizing was Sinani drie jaar oud. Nu drijft de Albanese Sinani met zijn broers Islam en Nagip een aantal snoepwinkels en restaurants in Bitola.

Problemen hebben ze nooit gehad. „We zijn nette betalende, altijd op tijd. Dat scheelt”, zegt Sinani. Af en toe worden de ruiten ingegooid. Maar dat is toch geen racisme?

Op de avond van de rellen sloot Sinani eerder dan normaal zijn winkels. „Ik voelde de spanning in de lucht.” Hij at in de werkplaats een broodje kebab met twee medewerkers, toen hij de meute voor zijn deur hoorde stoppen. Sinani kon niet meer naar buiten, want de enige deur in het vertrek leidde rechtstreeks naar de woedende menigte. Samen met zijn werknemers verstopte hij zich in een kast. Buiten rinkelden de ruiten en drong de menigte de winkel binnen.

Twintig minuten later werd het stiller. Drie mensen bleven achter in de winkel. „We steken de zaak in de fik”, hoorde Sinani door de kastdeur heen.

Een van de Albanese winkels in Bitola die onlangs bij rellen in brand zijn gestoken. Foto's Taco van der Eb

Macedoniërs en Albanese kunnen niet langer langs elkaar heen leven

Pas toen het vuur knetterde, durfde Sinani de kast te verlaten.

„In Bitola leefden we altijd in harmonie”, zegt burgemeester Zlatko Vrškovski in zijn afgebladderde gemeentehuis. Bitola is de smeltkroes van Macedonië; er wonen Slavische Macedoniërs, Turken, Albanese, Grieken, Roma, joden en Vlachen, een minderheid met een aan het Roemeens verwante taal.

Niemand weet precies om hoeveel Albanese, Turken of Vlachen het gaat. Hun aantal is stevast onderdeel van ruzie. Zo zeggen de Albanese met meer dan achtduizend mensen in Bitola te wonen, terwijl de burgemeester het houdt op een ruime tweeduizend. Demografie is in deze regio geen statisch gegeven, maar een politiek drukmiddel.

In Bitola was nooit iets aan de hand, meent de burgemeester. De afscheiding van Joegoslavië doorstond de stad zonder problemen. De Serviërs ontrokken de grote legerbasis in de grensstad en namen het materieel mee naar Belgrado. Daar bleef het bij in het jaar van de Macedonische onafhankelijkheid (1991).

Van het huidige geweld in Macedonië begrijpt de burgemeester dan ook weinig. Voor de eisen van de Albanese heeft hij evenmin veel begrip. De Albanese willen in de constitutie niet langer als minderheid worden aangeduid, wensen hoger onderwijs in eigen taal en eisen meer banen bij de overheid.

De Albanese, zegt burgemeester Vrškovski en zijn gezicht wordt strakker, zijn nu eenmaal een minderheid. „Bitola telt ruim tweeduizend Albanese op een bevolking van tachtigduizend mensen. Dat is toch een minderheid?” Bovendien is de directeur van het postkantoor Albanese, evenals de

wethouder van Financiën en Sociale Zaken. Met die ondervertegenwoordiging in het openbaar bestuur valt het best mee.

Over het gebrekkige onderwijs aan Albanese zegt Vrškovski: „Alle leerlingen moeten een test doen om te worden toegelaten tot de middelbare school. De Albanese hoeven al minder vragen goed te hebben dan de andere leerlingen. En nog halen ze de test niet.” De Albanese, wil hij maar zeggen, zijn gewoon dom.

Vroeger ging iedereen met elkaar om, zegt ook Niko Popnikola. Hij is een Vlach en cultureel activist. „We hebben veel gemengde huwelijken in Bitola.” Maar zo gemengd zijn die huwelijken ook weer niet. Vlachen trouwen met Macedoniërs, net als Niko Popnikola deed. Turken trouwen met Albanese. Christenen met christenen, moslims met moslims. Zo gaat dat al honderden jaren in Bitola.

We hadden het altijd goed met elkaar, menen ook Kire's vriend Dejan Stalevski en winkelleigenaar Sinani Qazim. Maar eigenlijk hadden ze niets met elkaar te maken. Want Dejan had geen Albanese vrienden. „Wel Turkse, geen Albanese.” En Sinani heeft altijd een zekere afstand tot de Slavische Macedoniërs in de stad bewaard. „Ik bemoei me met mijn eigen zaken, zij bemoeien zich met hun zaken.” Dat leek te werken in Bitola.

Achteraf gezien broeide het al langer in de stad. Maar de burgemeester doct de voorvallen af als incidenten. De bekladding van de joodse begraafplaats is zo'n voorbeeld. Begin dit jaar werden de graven ondergekalkt met hakenkruizen en het skinhead-teken. Al snel werden de daders gepakt. Ze hadden foto's van zichzelf en hun 'heldendaad' gemaakt. Toen de eigenaar van de fotowinkel de negatieven zag, belde hij di-

rect de politie. Het ging om vijf skinheads met een strafblad.

Maar het incident staat niet op zichzelf. Tijdens de rellen werden Albanese winkels beklad met hakenkruizen. Even later stond een Davidster op de moskee geschilderd, met daaronder drie keer het cijfer zes, het christelijke getal voor de duivel. „Kristallnacht”, oordeelde staatssecretaris Muarem Nexhipi en andere Albanese politieke leiders over de uitbarsting van geweld. De verwijzing naar de georganiseerde pogrom is wellicht overdreven, maar

Willen jullie leven,
dan moeten jullie met
je gezinnen oprotten

de relschoppers willen wel degelijk refereren aan de jodenvervolging in nazi-Duitsland.

De Albanese klas is een ander voorbeeld. Vorig jaar wilden de Albanese een aparte klas voor hun leerlingen op de middelbare school van Bitola inrichten. De klas zou dertig leerlingen tellen. „De beste scholieren uit Bitola en omgeving”, meent Nexhipi. Het ministerie van Onderwijs had volgens hem al toestemming gegeven voor het experiment.

Maar op de dag van de aanmeldingen ging het mis. Slavische leraren, leerlingen en burgers kwamen in opstand. Eerst hielden ze handtekeningenacties en demonstraties, later spotten ze graffiti op de muren van de stad.

„We werden letterlijk de gaskamers in gewent”, aldus Nexhipi. Zo werd de Albanese klas in Bitola tot een parlementair probleem in Skopje. Het ministerie trok zich ijlings terug. En de klas? Die kwam er nooit.

Stille zuivering

De kift van de Macedoniërs, zeggen de Albanese, stamt uit het verre verleden. Bitola (onder Albanese heet de stad Monastir) kent een rijke historie. Een groot deel van die historie is Albanese. In 1830 werden vijfhonderd opstandige Albanese *beys*, invloedrijke moslimfamilies, verraden en afgeslacht door de Turkse overheersers in Bitola. In 1908 werd het Albanese alfabet hier gestandaardiseerd. Vanaf dat moment gebruikten de Albanese het Latijnse schrift. Even later werden de eerste Albanese uitgeverijen opgericht, ook in Bitola. Daardoor zijn alle Albanese, waar ook ter wereld, emotioneel verbonden met de zuidelijke grensstad.

Dat zou de Macedoniërs niet zinnen. „Ze hebben alles geprobeerd om ons te verdrijven”, beweert Nexhipi. Na de Tweede Wereldoorlog verhuisden duizenden Albanese naar Turkije, weggepest wegens hun 'verraderlijke' rol tijdens de oorlog. Daarna kwam, in de woorden van de staatssecretaris, de stille zuivering. Eerst kregen de Albanese visa voor Australië en Amerika. „Dat ging heel makkelijk.” Later vertrokken ze als gastarbeider naar Zwitserland en Duitsland. „En nu proberen de Macedoniërs ons met geweld uit onze huizen en winkels te verdrijven.”

Bitola is pas in de jaren tachtig extreem geworden, zeggen de Macedoniërs op hun beurt. Na de dood van de communistische leider Tito in 1980 begonnen de Albanese in Kosovo te morren over hun status. Kosovo was een autonome provincie binnen de re-

publiek Servië, maar het wilde een deelrepubliek worden, net als Macedonië.

Die wens verpestte de sfeer in Bitola, met name tussen de Serviërs en de Albanese. In Bitola woonden grote groepen Serviërs. In de grensstad was een grote basis van het Joegoslavische leger gevestigd. Bij de opsplitsing van Joegoslavië begin jaren negentig trok het bewind in Belgrado de troepen en het militaire materieel terug naar Servië. Een aantal Servische officieren bleef echter achter in Bitola. En met hen bleef de haat tegen de Albanese, zeggen de Albanese zelf.

„Bitola voelt zich buitengesloten”, zegt een inwoner van de Macedonische hoofdstad Skopje. Ze groeide op in Bitola. Ooit was Bitola een belangrijke stad. Bij de IJlinden-opstand van 1903 probeerden 25.000 Slavische Macedoniërs de Turkse overheersers uit Bitola te verdrijven. Dat mislukte jammerlijk. Maar negen jaar later, tijdens de Eerste Balkanoorlog, dwongen Serviërs de Ottomaanse strijdkrachten alsnog tot capitulatie in de 'Slag Om Bitola'. Die betekende het einde van de Ottomaanse aanwezigheid in Macedonië.

Nu valt Bitola bijna van de rand van het land. „We voelen ons meer Grieks dan Macedonisch”, vertelt de vrouw in Skopje. De Macedonische hoofdstad Skopje is drie uur gaans, de Griekse havenstad Thessaloniki ligt nog geen half uur rijden verderop. Toch gaan de inwoners van Bitola nauwelijks naar Thessaloniki. Na de onafhankelijkheid verscherpten de Griekse autoriteiten de visumplicht voor Macedonische staatsburgers. Sindsdien krijgen de Macedoniërs mondjesmaat toestemming om naar het buurland te reizen. In Bitola voelen ze zich daardoor nog meer achtergesteld.

De achtergebleven Servische officie-

servisten van uniformen en wapens.

Vanaf de zijlijn roept de internationale gemeenschap op tot een dialoog. De buitenland-gezant van de Europese Unie, Javier Solana, is bijna dagelijks op bezoek in Skopje. De ene keer veroordeelt hij de hinderlagen van de rebellen, de andere keer roept hij het leger en de politie op tot terughoudendheid in hun optreden tegen de rebellen.

Terughoudendheid - het betekende in Bitola dat de politie helemaal niets deed. Hun massale afwezigheid tijdens de rellen geeft te denken. „Ik heb de politie en de bevolking niet in de hand”, zegt burgemeester Vrškovski op de ochtend van het vraaggesprek. Hij is bezorgd. De afgelopen nacht zijn opnieuw inwoners van Bitola in een hinderlaag van de Albanese rebellen gelopen. Deze keer gaat het om soldaten. Vrškovski ziet de avond angstig tegemoet. Maar hij kan volgens eigen zeggen weinig doen. „Ik heb de mensen opgeroepen geen brand meer te stichten bij de Albanese. We moeten dit oplossen door met elkaar te praten. Wat kan ik verder doen?”

De rampspoed kondigt zich aan in de vorm van een demonstratie van toeterende taxichauffeurs. Een van de vermoorde soldaten was de broer van de eigenaar van het taxibedrijf. In paniek stelt het stadsbestuur aan het eind van de middag een avondklok in; om tien uur moeten de straten van Bitola leeg zijn.

Voor de relschoppers betekent de avondklok niets meer dan een kleine herziening van hun plannen. „We beginnen gewoon eerder”, verklaart een van hen. Om zeven uur paraderen grote groepen jongens in de hoofdstraat van Bitola, een met stenen geplaveide winkelstraat. Om acht uur gaat de eerste winkel in de brand.

Twee brandweerwagens rukken uit met gillende sirenes, maar de brandweerlieden kunnen het werk niet aan. Honderden jongeren trekken gewapend met stokken en kettingen door de stad. Winkeliers sluiten haastig hun winkels. Een enkling probeert zijn voorraad in veiligheid te brengen en rent weg, de armen vol jurken en colberts. Even later worden hun winkels onder luid gejuich in brand gestoken.

Ook het huis van Nexhipi gaat deels in vlammen op. Het is de enige keer dat de politie zich laat zien in de twee uur durende chaos. De organisatie voor de rechten van de mens Human Rights Watch zal enkele dagen later het optreden van de politie hekelen. Die deed niets, en ten minste één agent heeft actief deelgenomen aan de vernielingen, aldus de organisatie.

De Albanese zijn bij iedere gewonde soldaat bang dat hij uit Bitola afkomstig is, had staatssecretaris Nexhipi een dag voor de nieuwe rellen gezegd. „Het geweld kan ieder moment opnieuw losbarsten.” De staatssecretaris heeft niet lang hoeven wachten.

UÇK ontkent betrokkenheid Macedoniërs woedend over aanslag kerk

SKOPJE, 22 AUG. Het in Macedonië opererende Albanese rebellenleger UÇK heeft gisteren tegengesproken verantwoordelijk te zijn geweest voor het opblazen van de kerk van een middeleeuws klooster. De actie heeft bij de Macedoniërs diepe verontwaardiging gewekt.

De kerk van het uit de veertiende eeuw daterende orthodoxe klooster van Lesok (bij Tetovo, de belangrijkste stad van de Albanese minderheid) werd gisterochtend opgeblazen en, op de zwaar gehavende façade na, volledig verwoest. Aanvankelijk werd gemeld dat het klooster zelf was opgeblazen, maar het ging om de kerk, die overigens niet uit de veertiende eeuw stamt, maar die pas in 1924 werd gebouwd en in 1934 werd ingewijd.

Dat neemt niet weg dat de Macedoniërs uiterst verontwaardigd hebben gereageerd. Het ministerie van Defensie sprak van „een extreem gevaarlijke provocatie”, omdat het klooster een „geweldige historische betekenis heeft”. Het ministerie van Binnenlandse Zaken zei in een verklaring: „Dit bevestigt eens te meer de anti-historische mentale instelling van de Albanese terroristen en plaatst hen historisch in de periode van de wilden voor wie niets heilig is”. De woordvoerder van de Macedonische orthodoxe kerk zei dat de aanslag bewijst dat „de Albanese de culturele schatten en de beschaving van het Macedonische volk willen vernietigen.”

Het UÇK ontkende gisteren bij

monde van 'commandant Leka' de aanslag in Lesok te hebben gepleegd. „Ik kan uitdrukkelijk en categorisch verzekeren dat het UÇK hier niets mee te maken heeft”, zo zei hij. Volgens hem zitten er Macedoniërs achter de wanddaad: „Ik ben ervan overtuigd dat dit gedaan is door een speciale groep Macedoniërs die tegen het vredesakkoord zijn en die politieke destabilisering nastreven.” Waarnemers in Skopje tekenden gisteren aan dat het UÇK zich nooit tegen culturele of religieuze instellingen van de Macedoniërs heeft gekeerd.

De vernietiging van de kerk heeft geen gevolgen gehad voor het bestand tussen de Macedonische strijdkrachten en het UÇK. Het bestand is van doorslaggevend belang voor de komst van een NAVO-vredesmacht, die in Macedonië het UÇK moet ontwapenen.

De kerk en het klooster werden overigens al enige tijd niet meer gebruikt: in Lesok wonen nog maar tien tot vijftien Macedonische gezinnen. De meeste inwoners en alle popes en monniken zijn al eerder vertrokken wegens het geweld in het gebied. (Reuters, AP, AFP)

MISSIE

Alleen SP tegen deelname NAVO-operatie Macedonië

[• Vervolg van pagina 1] Groot-Brittannië levert met 1800 man de meeste soldaten. De overige 1.700 man komen uit Tsjechië, Frankrijk, Duitsland, Griekenland, Hongarije, Italië, Nederland, Noorwegen, Spanje, Turkije en de VS. De wapens die de NAVO verzamelt, worden uiteindelijk naar Griekenland vervoerd. Het Duitse kabinet beslist morgen over deelname, waarna volgende week de Bondsdag toestemming moet geven.

Onze Haagse redactie voegt hieraan toe: De Tweede Kamer stemde vanmorgen met een ruime meerderheid in met deelname van circa 250 militairen. Slechts de SP verklaarde zich tegen. Ook het

CDA, vorig najaar nog tegen de Nederlandse rol bij de UNMEE-vredesmissie aan de grens tussen Eritrea en Ethiopië, ging akkoord. Alle fracties onderstreepten dat het om een riskante missie gaat, waarbij veel mis kan gaan. Maar volgens de Kamerleden is er nu geen alternatief. Niets doen zou Macedonië vrijwel zeker in een burgeroorlog storten. Het kabinet had zich afgelopen vrijdag al uitgesproken voor deelname. Volgens minister De Grave (Defensie) vertrekt morgen een verkenningsregiment naar Macedonië, waarna de rest van de compagnie zondag per DC10 volgt. Vandaag al vertrekt een transportschip naar Thessaloniki.

Macedonische autoriteiten beschuldigden gisteren Albanese rebellen van de verwoesting van een orthodoxe kerk in Lesok, zo'n veertig kilometer ten westen van de hoofdstad Skopje. (Foto AP)

Militaire acties op de Balkan

De missie van de NAVO in Macedonië, waartoe de NAVO-ministers vanmiddag besloten, betreft de negende grote militaire actie van het Westen op de Balkan in de afgelopen tien jaar. Een overzicht.

Door een onzer redacteurs

ROTTERDAM, 22 AUG. De militaire interventies van het Westen op de Balkan begonnen in Kroatië, dat zich in 1991 tegelijk met Slovenië losmaakte uit de Socialistische Federatieve Republiek Joegoslavië.

- 3 januari 1992. De Verenigde Naties sturen, na een wapenstilstand tussen de Kroatische regering en Kroatisch-Servische rebellen (en het Joegoslavische Volksleger), 14.000 soldaten naar Kroatië. (UNPROFOR, United Nations Protection Force).

- Juli 1992. Oorlogsschepen van NAVO-landen controleren in de Adriatische Zee of VN-sancities tegen de Joegoslavische deelrepublieken Servië en Montenegro (het nieuwe Joegoslavië) worden nageleefd.

- April 1993. De NAVO voert boven Bosnië, dat in 1992 zijn onafhankelijkheid had uitgeroepen en waar prompt een oorlog uitbrak, patrouillevluchten uit om het door de VN ingestelde vliegverbod boven Bosnië af te dwingen.

- Februari 1994. Gevechtsvliegtuigen van de Verenigde Staten halen boven Bosnië vier toestellen van de Joegoslavische luchtmacht neer die het VN-vliegverbod boven hebben geschonden. Het is de eerste keer sinds de oprichting van de NAVO in 1949 dat de alliantie verweekeld raakt bij gevechten.

- 19 december 1995. Onder auspiciën van de NAVO gaan 60.000 soldaten uit de Verenigde Staten, Frankrijk, Groot-Brittannië en twintig andere landen naar Bosnië om mede uitvoering te geven aan het vredesakkoord van Dayton, dat een eind aan de oorlog in Bosnië maakt. (IFOR, Implementation Force).

- 20 december 1996. De IFOR-macht in Bosnië maakt plaats voor 20.000 soldaten van de door de NAVO geleide SFOR-troepenmacht (Stabilisation Force).

- 24 maart 1999. Na escalatie van het conflict tussen Serviërs en Albanese in de Servische provincie Kosovo begint de NAVO met bombardementen op Servische doelen: operatie Allied Force.

- 10 juni 1999. De Servische politie en het Joegoslavische leger (en Servische paramilitairen) trekken zich na een in Kumanovo (Macedonië) gesloten akkoord met de NAVO terug uit Kosovo. De NAVO stopt met bombardementen op doelen in Joegoslavië. De VN nemen het bestuur over Kosovo in handen. De door de NAVO geleide troepenmacht KFOR (Kosovo Force) van 36.000 militairen trekt Kosovo binnen om te helpen bij de opbouw van het VN-bestuur.

- 22 augustus 2001. De NAVO-ambassadeurs besluiten in Brussel 3.500 soldaten naar Macedonië te sturen bij wie de Albanese rebellen van het UÇK hun wapens in kunnen leveren, zoals voorzien in het vredesakkoord van Ohrid dat begin augustus werd bereikt tussen de belangrijkste partijen van de Macedoniërs en de Albanese minderheid in Macedonië.

De Servische provincie Vojvodina krijgt de autonomie terug die Milošević in 1989 afschafte. Dat besloot gisteren in Novi Sad, de hoofdstad van de Vojvodina, het bestuur van de regerende coalitie DOS.

Door onze redacteur PETER MICHELSEN ROTTERDAM, 22 AUG. De DOS (Democratische Oppositie van Servië) had al voor ze vorig jaar aan de macht kwam het herstel van de autonomie van de Vojvodina in haar programma staan. Sinds de val van Milošević en het aantreden van de DOS is er evenwel weinig gebeurd, tot ergernis van de Vojvodijnse partijen die zelf in de DOS (en in de regering) zitten. In maart eisten de Vojvodijnen de opschorting van meer dan honderd Servische wetten in de provincie. Het Servische parlement reageerde niet eens. Pas begin deze maand beloofde de Servische regering over het thema te gaan praten, maar daar was wel een ultimatum van de partijen - de Vojvodijnse sociaal-democraten van Nenad Čanak, de Vojvodijnse Hervormers van Mile Isakov en de Alliantie van Vojvodijnse Hongaren van vice-premier Jozsef Kasza - aan vooraf gegaan. In Novi Sad is gisteren afgesproken dat de autonomie in etappes wordt hersteld en dat wordt begonnen met het afstaan, door Servië, van financieel-economische bevoegdheden aan Novi Sad.

De twee miljoen Vojvodijnen eisen alles op dat Milošević in 1989 in zijn tomeloze streven naar de on-

Vojvodina krijgt na twaalf jaar autonomie terug

derwerping van alle Joegoslavische republieken en de provincies Vojvodina en Kosovo aan het gezag van de Serviërs (dus van hemzelf) heeft afgepakt: de controle over de economische hulpbronnen (landbouw en wat olie), de gezondheidszorg, de sociale zekerheid, het onderwijs, de taal, het culturele leven

In regio met 27 minderheden is er na 1989 één bijgekomen: de Chinese

van de minderheden en de grensoverschrijdende samenwerking. Vooral willen ze de nationalisering van het eigendom van de lokale overheden in het gebied - van gebouwen tot parken en bedrijven - ongedaan maken.

Het verlies van de autonomie heeft de Vojvodina, de regio noordelijk van Belgrado, enorme schade toegebracht. Voor 1989 was de provincie - die toen bijna net zoveel bevoegdheden had als een volwaardige deelrepubliek - de meest welvarende regio van het toenmalige Joegoslavië. De Vojvodina is

vruchtbaar landbouwland. Toen de Habsburgers het begin achtentiende eeuw op de Turken veroverden, was het moerasland, dat vervolgens werd drooggelegd en gekoloniseerd met boeren uit het hele Habsburgse Rijk, Duitsland en Rusland. De Vojvodina werd een smeltkroes van volkeren: uiteinde-

lijk woonden er 27 etnische gemeenschappen naast en tussen elkaar, zoals Hongaren en Serviërs, Duitsers, joden, Russen, Wit-Russen, Slowaken, Oekraïeners, Kroaten, Roethenen, Roemenen en Polen. In de Tweede Wereldoorlog werd de joodse gemeenschap vernietigd, na 1945 werden alle Duitsers en veel Hongaren verdreven. Maar de Vojvodina bleef het voorbeeld van een regio waar etnische groepen vreedzaam met elkaar bleven omgaan en hun eigen culturele uitingsmogelijkheden hadden.

Na 1989 veranderde alles. De

conomie stortte in. Alle opbrengsten van de Vojvodijnse economie gingen naar Belgrado en de Vojvodijnen kregen niets terug. De Vojvodina werd afgesneden van haar afzetmarkten in de buurlanden Kroatië, Hongarije en in mindere mate Roemenië en die in West-Europa. De demografische samenstelling van de bevolking veranderde drastisch: veel Serviërs die uit Kroatië, Bosnië en Kosovo waren verdreven, werden naar de Vojvodina gestuurd. Schattingen over het aantal Servische nieuwkomers lopen op tot een kwart miljoen. In de Vojvodina kwam het tot een vrijwel onopgemerkte etnische zuivering, die ten doel had woonruimte voor de nieuwe inwoners te scheppen. Vrijwel alle Kroaten werden uit de Vojvodina verdreven. Van de 345.000 Hongaren - de grootste minderheid - woonden er vorig jaar nog maar 260.000 in de Vojvodina; de rest was - doorgaans na dreigementen - vertrokken. Het percentage Serviërs op de bevolking steeg tussen 1989 en 2000 van 57 tot 70 procent. Er vestigde zich één nieuwe etnische minderheid: de Chinese. Ten tijde van Milošević bewind kwamen honderdduizenden Chinezen naar Joegoslavië, in de meeste gevallen om van daar uit illegaal verder te reizen naar West-Europa. Met 40.000 zielen is de Chinese minderheid nu een van de grotere etnische groepen in de Vojvodina. Aan de demografische samenstelling van de bevolking zal Novi Sad ook na het herstel van de autonomie niets meer kunnen doen. Maar die autonomie kan de provinciale economie - en die van Servië - wel een belangrijke impuls geven, na twaalf jaar van malaise.

Kamer steunt inzet 250 soldaten NAVO keurt missie in Macedonië goed

Door onze redacteur ROBERT VAN DE ROER

BRUSSEL/DEN HAAG, 22 AUG. De NAVO heeft vanmiddag definitief besloten 3.500 soldaten naar Macedonië te sturen om wapens en munitie van de Albanese rebellen in te zamen en te vernietigen. De Tweede Kamer heeft vanmorgen ingestemd met de inzet van circa 250 militairen.

De Noord-Atlantische raad, het hoogste besluitvormingsorgaan van de NAVO, besloot vanmiddag tot de operatie 'Noodzakelijke Oogst' na een 'stille procedure'. De negentien NAVO-lidstaten hadden gisteren tot vanmiddag twaalf uur de tijd gekregen hun hoofdsteden te consulteren over de missie. Maar geen enkel land had vanmiddag bezwaar geuit, waarmee de stationering van de ontwapeningsmacht nu automatisch begint.

„Wij zijn tevreden. We hadden deze beslissing nodig, de enig juiste beslissing om de stabiliteit van het land te bewaren”, zei de woordvoerder van NAVO-chef Robertson vanmiddag desgevraagd. NAVO-opperbevelhebber generaal Ralston zal een 'activation order' uitvaardigen voor de volledige legering van de ontwapeningsmacht. Dit gebeurt binnen 24 tot 48 uur, menen medewerkers van Robertson. Daardoor kunnen mogelijk vrijdag al de eerste NAVO-troepen in Macedonië arriveren, zeggen deze diplomaten. Binnen tien dagen zijn alle soldaten ter plekke, is de verwachting. Zodra de ontwapeningsmacht compleet is, begint de klok van de missie, die

30 dagen moet duren, te tikken. Vorige week stuurde de NAVO al een hoofdkwartier van 400 man vooruit, bij wijze van compromis omdat verscheidene lidstaten nog twijfels hadden over de missie.

Volgens diplomaten gaf generaal Ralston de NAVO-ambassadeurs gisteren tijdens een bijeenkomst het advies zo snel de hoofdmacht te sturen, nadat hij maandag zelf in Macedonië poolshoogte had genomen. Ralston zei, aldus aanwezigen, dat Macedonië weliswaar 'geen 100 procent veilige omgeving' is en dat niemand kan garanderen dat het staakt-het-vuren tussen regering en rebellen standhoudt. Maar het risico van wachten is volgens Ralston groter dan het risico van snel troepen sturen, zeiden NAVO-diplomaten.

Volgens de woordvoerder van Robertson gaat de NAVO er nu vanuit dat de rebellen circa 4.000 wapens moeten inleveren, maar hierover moeten nog definitieve afspraken worden gemaakt. De Macedonische partijen beweren dat de Albanese over zo'n 8.000 wapens beschikken, zij zelf spreken van 2.000 wapens. [• Vervolg MISSIE: pagina 5]

COOPERATIEKEL: pagina 7

Vojvodina krijgt autonomie terug

NOVI SAD, 22 AUG. De Servische provincie Vojvodina krijgt de autonomie terug die de vroegere Joegoslavische leider Milošević in 1989 afschafte. Dat besloot gisteren het bestuur van de regeringscoalitie die in Servië aan de macht is, de DOS. Het DOS-bestuur, bijeen in de Vojvodijnse hoofdstad Novi Sad, besloot de autonomie van de Vojvodina geleidelijk te herstellen. Nog dit jaar krijgen het parlement en de regering van de Vojvodina de controle over de eigen economische hulpbronnen terug.

Met het besluit van gisteren lost de DOS een belofte in die ze al voor de val van Milošević in het verkiezingsprogramma had staan. Bijna een jaar lang hebben de drie grote politieke partijen van de Vojvodina - die zelf in de coalitie DOS zitten - gevraagd om inlossing van die belofte. In Belgrado bestond weinig animo om de autonomie van de provincie te herstellen, omdat de inkomsten uit de rijke landbouwregio wegvallen zodra de Vojvodijnen er weer zelf over kunnen beschikken.

De Vojvodina, gelegen ten noorden van Belgrado en grenzend aan Roemenië, Hongarije en Kroatië, verloor in 1989 de door Tito grond-

wettelijk vastgelegde autonomie samen met Kosovo, de andere provincie van Servië. Voor 1989 hadden beide provincies bijna evenveel politieke zeggenschap binnen de Joegoslavische federatie als de deelrepublieken. Na 1989 waren ze op elk gebied geheel onderworpen aan het gezag van Servië. De Vojvodina moest de eigen inkomsten afstaan aan Servië en kreeg daar niets voor terug. In de jaren negentig werden bovendien talrijke Serviërs, die elders waren verdreven, in de Vojvodina ondergebracht. Meer dan honderdduizend etnische Kroaten en Hongaren - er wonen 27 etnische minderheden - werden weggestuurd of weggepest om plaats te maken voor Servische vluchtelingen. (DPA, BBC)

IS HET TOEVAL dat het overleg tussen Macedonische en Albanese vertegenwoordigers werd afgebroken, nagenoeg gelijktijdig met het besluit van de NAVO nu in Macedonië zelf tussenbeide te komen? De voorwaarde van het Atlantisch bondgenootschap dat er een vredesregeling moet komen die uitzicht biedt op een evenwichtiger verdeling van de macht, zet de Macedonische regering ook van die kant onder druk. De Albanese strijders lijken niet met minder geneoegen te willen nemen dan de status die zij in Kosovo hebben veroverd. De ervaringen opgedaan in Bosnië en Kosovo laten weinig hoop op een internationaal succes in Macedonië.

Nu is Macedonië zelf het kind van de rekening, het slachtoffer van de verdeeldheid tussen de Albanese minderheid en de anderen. Het onvermogen van de NAVO infiltraties van Albanese strijders vanuit Kosovo in Macedonië tegen te houden is mede schuldig aan de toestand. Voor de zoveelste keer is de internationale gemeenschap er in geslaagd zaken uit de hand te laten lopen die met iets meer doorzettingsvermogen beheersbaar waren gebleven. Bovendien: de steun die de Albanese bij hun strijd in Kosovo hebben gekregen, heeft hen ervan overtuigd dat het in Macedonië niet anders zou zijn.

Macedonië

21-6-2001

TOEN JOEGOSLAVIË begin jaren negentig uiteenviel, kreeg de jonge republiek Macedonië een VN-legertje binnen zijn grenzen om de interne en externe stabiliteit te handhaven. Tervrijl in andere delen van de voormalige federatie burgeroorlogen woedden, bleef het in Macedonië jarenlang rustig. Nadat de regering in een overmoedige bui relaties met Taiwan had aangeknoopt, sprak China zijn ver- to uit over verder verblijf van de vredesmacht. Haar vertrek zorgde nauwelijks voor een rimpeling.

Vervolgens huisvestte Macedonië de zogeheten extrac-tiemacht, een legerij die zonnig de ongewapende internationale waarnemers moest ontzetten die zouden toezien op een in Kosovo gesloten bestand. Toen de Serviërs dat bestand verbraken en de jacht openden op de Albanese Kosovaren, ving Macedonië de vele tienduizenden op die er een goed heenkomen zochten. Ten slotte functioneerde de republiek als uitvalsbasis voor de NAVO-interventie in Kosovo die de facto een einde maakte aan het Joegoslavisch-Servische bestuur over de atvallige provincie.

Brigade ligt niet wakker van missie

De mannen van de elfde luchtmobiele brigade die naar Macedonië gaan „staan te popelen” om te vertrekken. Maar er kleven nog veel onzekerheden aan de missie.

Door een onzer redacteuren
SCHAARSBERGEN, 23 AUG. De elfde luchtmobiele brigade is niet alleen klaar voor de gisteren goedgekeurde missie in Macedonië, zo blijkt al snel op de Oranje-Kazerne in Schaarsbergen, maar ook voor een soepele media-presentatie. Na een korte toelichting van enkele officieren poseren enkele zwaar bewapende manschappen bereidwillig in alle gewenste houdingen bovenop een Patria-pantservoertuig, het pronkstuk van de uitrusting.

Maar al te goed beseft de staf van minister De Grave (Defensie) dat dergelijke beelden niet alleen goed zijn voor het imago van de LMB'ers, maar ook voor Defensie als geheel. En dat is nooit weg in deze tijd, waarin het rekruteren van nieuwe manschappen zoveel moeite kost.
„De mannen staan te popelen om te gaan”, aldus majoor Reuling, die in Macedonië het commando zal voeren over de Nederlanders. Onverwachts kwam het besluit van de NAVO en de Tweede Kamer van gisteren niet voor hen. Wekenlang hebben ze hier al naar toegeleefd. „De hele vakantie hebben we naar hier gebeld of er al wat bekend was”, bevestigt sergeant Van Gemert.

Veel van de circa 250 manschappen, die dezer dagen naar Macedonië vertrekken, hebben elders op de Balkan al ervaring opgedaan met vredesmissies. Korporaal Janssen (28) maakte bij voorbeeld enige tijd deel uit van Dutchbat en SFOR in Bosnië. Hij was overigens al weg toen het drama van Srebrenica zich in juli 1995 afspeelde. Een goede voorbereiding voor het werk in Macedonië, vinden hij en zijn collega's.

„Nee, ik lig 's nachts niet wakker van deze missie”, aldus Janssen, die in de eerste plaats is belast met het verstrekken van de munitie aan zijn collega's in de compagnie. „Daarvoor ben ik al te lang in dit beroep. Ik zie het meer als een nieuwe uitdaging.”

Alle goede voorbereidingen ten spijt kleven er nog veel onzekerheden aan de missie. Majoor Reuling kan nog niet eens met zekerheid zeggen, waar hij en zijn mannen precies worden gelegerd. Dat zullen de ruim dertig verkenners, die vandaag al van de luchtmachtbasis Eindhoven zijn vertrokken, nu snel proberen vast te stellen in overleg met Britse militairen ter plekke. De

LMB'ers zien overigens uit naar de samenwerking met de Britten. „We hebben dezelfde mentaliteit”, zegt sergeant Van Gemert. „We hebben al eerder prettig met ze samengewerkt, onder meer op Cyprus.”

Ook over de essentie van operatie *Essential Harvest*, het in beslag nemen van de wapens van de Albanese strijders van het UÇK is nog veel onzeker. „We weten niet hoeveel wapens zullen worden ingenomen”, zegt Landmacht-woordvoerder Calmeijer-Meijberg. Zeer onzeker is ook in hoeverre het UÇK bereid is zich daadwerkelijk vrijwillig te ontwapenen. „Voorlopig gaan we uit van de goede wil van de partijen.”

En als de Nederlanders plotseling in het nauw komen? Moeten ze dan even weerloos toezien als vroeger in Bosnië? „De *rules of engagement* staan ons toe om ons te verdedigen”, meldt Reuling met grote stelligheid. En dat is volgens hem voldoende.

CDA steunt missie in Macedonië wel

Tweede-Kamerlid Van Ardenne: „Dit is geen mission impossible.”

Anders dan met de vredesmissie van de VN in Eritrea stemt het CDA nu wel in met de missie van de NAVO in Macedonië. „De jongens en meisjes” krijgen van het CDA een hart onder de riem gestoken.

Door onze redacteur
FLORIS VAN STRAATEN

DEN HAAG, 23 AUG. Als enige vroeg het Tweede-Kamerlid Agnes van Ardenne (CDA) gisteren nog even het woord aan het slot van het debat in de Kamer over de NAVO-operatie in Macedonië. Ze had er behoefte aan de circa 250 Nederlandse militairen nog eens een hart onder de riem te steken en hun veel succes te wensen op hun missie. Eén ding was daarmee duidelijk: anders dan bij de recente UNMEE-operatie in Eritrea, lopen de christen-democraten ditmaal beslist niet uit de pas.

Voelt het prettig om weer deel uit te maken van de vertrouwde Nederlandse consensus? „Nee, zo ligt het niet. We hebben niet een voldaan gevoel van: we doen weer mee.

Het gaat om de zorgvuldigheid bij de besluitvorming over zulke operaties. Je moet onze jongens en meisjes niet aan onaanvaardbare risico's blootstellen.”

Maar voelde u zich na alle kritiek op het CDA-standpunt over UNMEE niet ongemakkelijk?

„We staan nog steeds achter ons UNMEE-besluit van toen, al geef ik toe dat ik me wel eens ongemakkelijk heb gevoeld tegenover de jongens en meisjes die toen toch naar Eritrea werden uitgezonden. Maar zo voelden we ons niet tegenover de regering en de rest van de Tweede Kamer, die toen veel kritiek op ons hadden. We waren immers tegen de UNMEE-missie, maar we steunden de jongens en meisjes desondanks voor de volle 100 procent.”

Is de missie in Macedonië eigenlijk niet ongewisser dan die in Eritrea?

„De condities zijn dit keer veel beter dan toen. Ons bezwaar tegen UNMEE was vooral dat het een VN-operatie was en niet een NAVO-operatie. Er namen geen grote NAVO-staten aan deel en de commandostructuur was ingewikkeld. Bovendien ontbrak een duidelijke exit-strategie en was het mandaat volgens ons te beperkt.

Agnes van Ardenne
(Foto Roel Rozenburg)

In Macedonië daarentegen gaat het om een NAVO-operatie, waaraan belangrijke lidstaten meedoen. Wij zijn ingebed bij een Brits bataljon en ook de Duitsers doen

mee. Het mandaat is helder en de operatie zal slechts 30 dagen duren. In Eritrea zaten we geïsoleerd, in Macedonië niet.”

Maar is de situatie in Macedonië niet verre van stabiel?

„Het is inderdaad de vraag of deze missie voldoende is. Het kan lastig voor de NAVO worden, als de ontwapening van het UÇK niet voorspoedig loopt. Maar het is geen *mission impossible* en bovendien is er ditmaal geen alternatief. We zitten al tot onze nek in deze kwestie met de Europese Unie en de NAVO.”

Is er in het CDA nog veel discussie geweest over het veel bekritiseerde UNMEE-besluit van de partij?

„Voorafgaand aan zoiets hebben we altijd heel intensieve debatten. Het standpunt komt heel weloverwogen tot stand. Daar stap je niet zomaar van af. Ik vond die kritiek van veel kanten toen volstrekt niet terecht. Zo'n besluit moet worden gerespecteerd, net als onze keuze om nu de missie naar Macedonië wel te steunen. We hebben trouwens destijds ook veel adhesiebetuigingen van partijleden en anderen in de samenleving ontvangen voor ons besluit.”

Kosovaren tegen terugkeer Serviërs

PRISTINA - Ruim 1.200 etnisch-Albanese Kosovaren hebben gisteren in de Kosovaarse stad Istok gedemonstreerd tegen de terugkeer van Servische vluchtelingen. De eerste groep vluchtelingen keerde vorige week onder begeleiding van het UNHCR terug naar het dorp Osojane vlakbij Istok.

De demonstranten hielden twee uur lang een vreedzame protestmars, zo meldde de VN-politie die toezicht houdt in het gebied. De teruggekeerde Serviërs staan onder bescherming van KFOR-militairen om wraakacties van etnische Albanese te voorkomen.

De Serviërs waren voor wraakacties van de Albanese vluchtelingen nadat het Servische leger in 1999 uit Kosovo was verdreven door bombardementen van de NAVO. Volgens de demonstranten komen de terugkeer van de vluchtelingen veel te vroeg. „Alleen al in onze gemeente zijn meer dan driehonderd mensen vermoord of vermist geraakt. Geen van de Servische daders is voor de rechter gebracht”, aldus een van de betogers, Qerim Rexhaj. De gemeente is volgens hem niet op de hoogte gebracht van de terugkeer van 54 Serviërs naar Osojane.

Navo tevreden over inzameling Macedonië

Van onze redactie buitenland
SKOPJE - De dood van een Brits militair heeft de Navo er niet van weerhouden de eerste dag van de missie in Macedonië 'een succes' te noemen. De inzameling van 400 wapens van Albanese rebellen stemde de organisatie tevreden.

De Navo-compagnie had zich geïnstalleerd in een boerderij in Otlja, zo'n dertig kilometer ten noorden van Skopje. „Toen ik hier aankwam stonden de UCK-leden (Albanese rebellen, red.) al te wachten om wapens aan te bieden”, meldde een Franse kolonel tevreden. De rest van de dag besteedde de compagnie aan het bekijken en labelen van de wapens, waaronder driehonderd kalasjnikovs en zeventig mitrailleurs. De wapens gaan naar een Grieks bataljon in Krivolak, dat ze zal vernietigen.

De Navo wil morgen een derde

van de wapens hebben vernietigd. Twee weken geleden is afgesproken dat het Macedonische parlement dan op vrijdag 31 augustus een begin maakt met de behandeling van wetsvoorstellen die de positie van Albanese in het land verbeteren.

De Navo eist dat de moordenaars van de 20-jarige Britse militair worden gevonden. De Brit kwam zondagavond bij Skopje om het leven doordat een blok beton tegen zijn hoofd werd gooid door boze Macedoniërs. Veel van hen vinden de Navo-operatie een schijnvertoning, omdat volgens hen de Albanese maar een fractie van hun wapens zullen inleveren. Gisteren blokkeerden honderden mensen de terugtrekking van het Macedonische leger uit de omgeving van Tetovo. Anders „zullen onze huizen worden vernietigd, en komen de terroristen om ons weg te jagen”, aldus een van de actievoerders.

BUITENLAND

dinsdag 28 augustus 2001 9

Door Dragan Janjic

BELGRADO - Het voortbestaan van Joegoslavië lijkt zeker. De Montenegrijnse president Milo Djukanovic heeft toegegeven dat hij onder grote internationale druk staat om zijn streven naar onafhankelijkheid op te geven.

In alle stilte heeft het buitenland de geldkraan dichtgedraaid. Het 650.000 inwoners tellende republiekje staat aan de rand van de economische afgrond. Voor de energievoorziening is het bijna geheel afhankelijk van Servië.

Hiermee lijkt ook het politieke lot van Djukanovic te zijn be-

Montenegro komt niet los van Joegoslavië

geld. De president krijgt alleen nog steun van onverzettelijke voorstanders van onafhankelijkheid. Die keren hem de rug toe als hij toegeeft aan de internationale druk.

De populariteit van Djukanovic, die tijdens de NAVO-bombardementen op Joegoslavië een pro-Westerse politiek voerde, ging achteruit sinds buitenlandse media hem beschuldigden van betrokkenheid bij sigarettensmok-

kel en zijn naam werd genoemd in corruptieschandalen. Minder dan de helft van de bevolking vertrouwt hem nog; enkele maanden geleden was dat 60 procent.

Het uitschrijven van een referendum over onafhankelijkheid kan hem ook niet meer redden. Zijn aartsrivaal, oppositieleider Predrag Bulatovic van de pro-Servische Socialistische Volkspartij (SNP), heeft een boycot aangekondigd.

In een poging zijn positie te redden, heeft Djukanovic contact gezocht met Bulatovic.

Vorige week probeerde hij zijn tegenstander over te halen zich minder fel tegen onafhankelijkheid op te stellen, in de hoop dat nationale consensus de internationale gemeenschap zou dwingen de economische hulp te hervatten.

Bulatovic, die in de opiniepeilingen iets heeft gewonnen, voelt

daar echter niets voor. De gesprekken duurden lang, maar leverden weinig op. Djukanovic' achterban beschuldigde hem zelfs van verraad omdat hij de dialoog met de oppositieleider aanging.

Voor gematigde Montenegrijnen wordt de oppositie steeds acceptabeler omdat de SNP zich losmaakt van Belgrado en zich meer op het eigen land richt. Het doet Djukanovic geen goed dat Belgra-

do en de SNP het kennelijk al eens zijn over nieuwe machtsverhoudingen in de Joegoslavische regering, waarin Montenegro de ministersposten Buitenlandse Zaken, Economie en Defensie mag bezetten.

Djukanovic probeert nu maar weer bij het publiek in de gunst te komen met een nieuwe campagne tegen de welig tierende misdaad en corruptie. Die gaat begin volgende week van start, maar

succes is niet verzekerd. Het tot voor kort hevig bekritiseerde staatsbedrijf Montenegro Telekom wordt als eerste door accountants doorgelicht. Directeur Jusuf Fetahovic, een invloedrijk man in de regerende Sociaal-Democratische Partij, heeft openlijk laten weten 'te rekenen op steun van de partij'.

Zoniet, 'dan vertel ik alles wat ik weet' over door de staat georganiseerd bedrog. Na deze uitspraak verstomde de kritiek op Telekom en daaruit trekken velen een voor Djukanovic niet vleiende conclusie.

Macedoniërs willen best vechten voor vrede

Er is in het Macedonische conflict weinig reden voor optimisme. Zelfs als de politieke leiders van de twee etnische gemeenschappen het eens worden, zijn vrede en verzoening verder weg dan ooit.

Door onze redacteur

PETER MICHELESEN

ROTTERDAM, 31 JULI. Elke dag opnieuw werpen de internationale bemiddelaars in het Macedonische conflict de wereld een boete optimisme toe. Het gaat goed, een akkoord tussen de Macedoniërs en de Albanezen is voor 95 procent rond, de steer op het overleg is echt voor- treffelijk en vanavond, misschien morgen komt er een akkoord. Een oorlog? Een oorlog komt er niet, want de meeste Macedoniërs willen geen oorlog en dat geldt ook voor de Albanezen.

Alsof oorlog een democratisch proces is, en alsof de meeste Bosniërs tien jaar geleden wel oorlog wilden.

Het lijkt allemaal erg op *whis-*

ting in the dark, want elke dag op-
nieuw, prima atmosfeer of geen
prima atmosfeer, blijft die laatste
vijf procent de partijen uitelkaar te
houden. De Macedoniërs willen
per se het Albanese niet als tweede
officiële taal, en de Albanenzen wil-
len even perse dat Albanese wel als
tweede officiële taal. De Macedo-
niërs willen een gecentraliseerde
politieacht om een etnische ver-
deling van de politie te voorko-
men, de Albanezen willen een ge-
decentraliseerde politiemacht om-
dat ze baas willen zijn in eigen
dorp. Een compromis tussen die
lijnrecht tegengestelde standpun-
ten is moeilijk te vinden. De Alba-
nezen zeggen nu echt genoeg eisen
te hebben ingesluisd en de Macedo-
niërs roepen de grenzen van het
mogelijke te hebben overschreden.

Maar zelfs als er een akkoord
wordt bereikt, is het moeilijk opti-
misme te rechtvaardigen. De be-
langrijkste reden is de grondige
verstoring van de etnische relaties
in Macedonië. Het geweld, van de
kant van het Albanese Nationale
Bewindingsleger UÇK en van het
Macedonische leger, heeft beide et-
nische groepen binnen enkele
maanden grondig geradicaliseerd.

Voor de Slavische Macedoniërs is
de zaak duidelijk: tien jaar lang is
het vreedzaam geweest, tien jaar
lang was alles dik voor elkaar, tien
jaar lang waren er geen proble-
men, tot de terroristen van het
UÇK opdoemden en een probleem
creëerden – met terroristisch ge-
weld. Onderhandelen met de Alba-
nezen? Helemaal niet nodig! Ande-
re status van de minderheid? On-
zin: het ging toch tien jaar prima?
De Albanezen, zeggen de Macedo-
niërs, willen het land opbreken –
een ander motief is niet denkbaar.

NIEUWSANALYSE

De perceptie van de Albaneze
Macedoniërs is volledig anders:
Macedoniërs hebben ze beleefd en
vriendelijk gevraagd om verbet-
ring van hun status, hun rechten,
hun plaats in de samenleving. Tien
jaar lang hebben de Macedoniërs
hen van het kastje naar de muur
gestuurd en is er niets veranderd.
Pas dankzij het UÇK worden hun
eisen serieus genomen. Eindelijk.
Beide partijen hebben terroristis-

tisch geweld gebruikt en daarmee
een muur van wantrouwen en haat
opgetrokken. Het UÇK – en dan
vooral de door de leiding niet ge-
controleerde, ongedisciplineerde
eenheden rond Tetovo – heeft bur-
gers vermoord, huizen platge-
brand en etnisch gezuiverd. Het
Macedonische leger heeft elke
UÇK-actie met grof en onbeheerst
geweld beantwoord en heeft hele
dopen platgebombarderd waar
een UÇK'er werd vermoord. Hardli-
neers als minister van Binnenlandse
Zaken Boskovski hebben de reser-
ve-politie en burgers bewapend en
zwepen de Macedoniërs op tegen
de Albanezen en de internationale
gemeenschap die – door te bemid-
delen in een overleg dat de Mac-
doniërs overbodig achten – geacht
worden de kant van 'de terroristen'
te hebben gekozen.

In de Macedonische media
wordt geen enkel onderscheid ge-
maakt tussen gewone Albanezen
en UÇK-terroristen. Die bejeg-
ning drijft die gewone Albanezen
alleen maar verder richting UÇK –
een ontwikkeling die erg doet den-
ken aan die in Kosovo begin 1999,
toen Milosević het Kosovaanse
UÇK te lijf ging en het ruitlegger

binnen enkele weken in omvang
vertienvoudigde. De verhoudin-
gen tussen beide bevolkingsgro-
pen is slechter dan ze ooit in het
verleden is geweest en dat zal door
een akkoord niet veranderen.

Ze zal eerder verder verslech-
ren: de politieke leiders die een ak-
koord onderrekenen, moeten het
hun achterban zien te verkopen.
Dat zal niet lukken. De Macedo-
niërs accepteren geen concessies.
Elke concessie zal worden gezien
als verraad en de uitverkoop van
het land aan de Albanezen. Elke
leider die zo'n akkoord tekent, te-
kent zijn politieke doodvonnis –
een van de redenen waarom die
laatste vijf procent van het ak-
koord zo'n probleem vormt.

Het UÇK vormt bij dit alles een
complicerende factor. Het is de be-
doeling dat het na een akkoord te
wapens inlevert aan een daartoe te
vormen NAVO-legertje. Maar het
is duidelijk dat het UÇK – als het
het akkoord onderschrijft – de wa-
pens niet of slechts op symbolische
schaal zal neerleggen: het zal
spoorloos verdwijnen, met de
meeste wapens, richting Kosovo,
van waar het op elk gewenst mo-
ment kan terugkeren. Het UÇK zal

dus ook na het bereiken van een ak-
koord een stoorzender blijven. In
de Macedonische kwestie, een mo-
lensteen om de hals van iedereen
die het akkoord moet helpen uit-
voeren en een permanente bron
van immens wantrouwen bij alle
Macedoniërs – een wantrouwen
dat de hele Albanese gemeenschap
in Macedonië zal betreffen.

Hoe ver aan Macedonische kant
de radicalisering is voortgesche-
den blijkt wel uit het feit dat het
UÇK amnestie is beloofd als het de
wapens neerlegt, maar dat dat feit
de Macedonische regering er niet
van heeft weehouden gisteren
aanklachten wegens moord en ge-
noede in te dienen tegen elf leiders
van het UÇK.

Het mag waar zijn dat de meeste
Macedoniërs geen oorlog willen –
hoewel niemand dat recentelijk
heeft gemeten en hoewel het niet
geens uit blijkt. Het gaat er echter
meer om dat het aantal mensen in
Macedonië die etnische scheiding
willen en daar desnoods een oorlog
over hebben, snel toeneemt en dat
etnische tolerantie, wederzijds res-
pect en verzoening niet meer voor-
komen in de woordenboeken die
in Macedonië worden gebruikt.

De zuster van een afgedolven zondag gedode Macedonische politiemann rouwt op de lijst van haar broer. (Foto Reuters)

Vrede Macedonië hangt af van westerse aanpak in Kosovo

De Albanese strijders van het UCK in Macedonië worden vanuit Kosovo gesteund.

Daarom is voor Macedonië cruciaal wat er in Kosovo gebeurt, menen Marianne Douma en Jan Hoekema. Slaagt de NAVO niet in Macedonië, dan komen de troepen in Kosovo in beeld.

DE internationale gemeenschap gaat veelal uit van een romantisch beeld van Albanese vrijheidsstrijders die opkomen voor hun rechten. Indertijd hebben de slachtoffers van het regime van Milosevic in het Kosovo-conflict terecht kunnen rekenen op steun van de NAVO. Maar in Macedonië liggen de verhoudingen geheel anders.

Het militante UCK heeft zich tot ondertekening van de vredesakkoorden en zelfs tot de eigen ontbinding bereid verklaard. Maar de verwachting is dat deze extremisten hun doel, een Albanese Federatie, niet makkelijk zullen opgeven. Binnen zo'n federatie zouden zij namelijk hun lucratieve illegale handel veilig kunnen stellen.

Hun terreur jaagt de Macedoniërs schrik aan. Aan verdediging van het eigen grondgebied valt niet te denken. De Macedoniërs zijn daarbij geen heiligen, maar hun aanpak ligt helemaal niet in de lijn van genocide, zoals die heeft plaatsgevonden in Kosovo, of van etnische zuivering en agressie, zoals in Bosnië.

De regering van Macedonië ziet zich geplaatst voor de gecompliceerde opdracht zich te moeten houden aan een wapenstilstand, terwijl zij wordt uitgedaagd door zwaar bewapende milities uit Ko-

sovo, getraind in het uitoefenen van terreur.

De NAVO heeft de neiging het wettelijke Macedonische gezag en het UCK te beschouwen als twee gelijke partijen met een gelijk aandeel in een conflict. Staatsrechtelijk gezien is hiervan geen sprake. De Macedonische bevolking vreest dat de NAVO verstrikt raakt in het Kosovaarse wespennest. Macedonië verzet zich tegen wat in hun ogen neerkomt op de uitverkoop van hun grondgebied of opsluiting van hun land. Vandaar hun nerveuze protesten tegen de internationale gemeenschap.

Aanvankelijk veroordeelden zowel de Macedonische autoriteiten als de internationale gemeenschap de aanvallen van de extremisten. De posities veranderden echter door het zogeheten Pizren Protocol; een document opgesteld door de leider van de extremisten, Ali Ahmeti, waarbij ook de twee grote Albanese partijen in het Macedonische parlement, Xaferi en Imeri, werden betrokken. Doel was een pleidooi te houden voor het UCK als belangrijke politieke onderhandelingspartner. Door dit document werd de extremistische leider Ali Ahmeti een 'gesprekspartner' van NAVO-gezant Feith. Ook NAVO-ambassadeur Eiff had regelmatig ontmoetingen met Ahmeti. Voor de twee Albanese leiders in Macedonië vormde dat weer het bewijs dat Ahmeti inderdaad een politieke factor van betekenis was. De Macedoniërs zagen met lede ogen aan hoe de onderhandelingen zich uitbreidden tot het UCK in Kosovo. Het eerdere 'politieke isolement' van het UCK leek compleet vergeten.

Duidelijk is dat het UCK in Macedonië wordt aangestuurd vanuit Kosovo en onder volledige controle staat van de commandanten in Kosovo. Het intrigerende is dat de leiders van de terroristische activiteiten de commandanten zijn van de Kosovaarse Beschermings-

dienst en in 1999 in het Kosovo-conflict vochten. In het kader van de reconstructie ontvangen zij nu een salaris van de Verenigde Naties en wapens van een andere VN-organisatie, de Unmik. Bovendien is niet uitgesloten dat het UCK, nog wel in de uniformen van de Kosovaarse Beschermingsdienst, etnische zuiveringen heeft uitgevoerd. Sinds 1999 zijn 250 duizend inwoners van niet-Albanese oorsprong (Serviërs niet meegerekend) verdreven uit Kosovo, onder meer Turken, Roma en Bosniërs.

Nadat de Amerikaanse president Bush van bovengenoemde feiten kennis had genomen, heeft hij op 27 juni een bevel uitgevaardigd om alle materiële en financiële toevoer naar Albanese extremisten te blokkeren. Hun commandanten zijn nu met naam en toenaam vermeld op een 'zwarte lijst', inclusief Ali Ahmeti. NAVO-secretaris George Robertson noemde een paar maanden geleden de Albanese extremisten van Ahmeti een stel moordende bandieten. Maar ondanks deze krachtige taal zijn deze extremisten steeds meer als tegenvoeter van de regering in Macedonië gaan functioneren. Dat mag wellicht onvermijdelijk zijn, maar voor de Macedoniërs is dit onacceptabel. Zij zien de extremisten op een 'zwarte lijst' staan in de Verenigde Staten en de EU, maar in Kosovo zijn zij vrij.

De VN houden zich hierover stil. De VN-opdracht tot versterkte grenscontrole om smokkel en de toevoer van illegale wapens naar gewapende extremisten in Macedonië te voorkomen, is al moeilijk genoeg.

De Macedonische regering beseft dat stabiliteit in de regio van doorslaggevend belang is. De nieuwe pijpleiding van Burgas (Bulgarije) aan de Zwarte Zee naar Vlore (Albanië) aan de Adriatische Zee, zal dwars door Macedonië gaan. De leiding die olie en

gas moeten transporteren uit het Kaspisch gebied en Centraal-Azië, vergt gigantische investeringen die nu al door westerse energiebedrijven worden gedaan. Aan stabiliteit in de regio is in ieder geval ook Amerika veel gelegen.

Macedonië is altijd geprezen vanwege de tolerantie ten opzichte van minderheden. De verbeteringen in de positie van de Albanen, die het vredesakkoord heeft afgedwongen, zullen dit beleid versterken. Het vredesakkoord biedt voorts het kader voor politieke oplossingen. Maar om vertrouwen te hebben in de duurzaamheid daarvan is een evaluatie van de gang van zaken rond Kosovo noodzakelijk.

Dat de komende verkiezingen in Kosovo in november zonder meer een 'triomf' van de democratie' zullen inhouden, is een naïeve verwachting. Ook ligt niet direct voor de hand dat zij een eind maken aan de negatieve invloed van Kosovo op Macedonië. Doeltreffende ontwapening en ontbinding van het UCK in Macedonië en de andere Albanese milities, is een eerste essentiële stap. Als een beperkte ontwapeningsmissie niet (goed) lukt, moet het denken over vrede niet stoppen. De NAVO moet dan overwegen een ruimere troepenmacht te sturen ter afschrikking en ter beteugeling van geweldadigheden. Daarbij valt ook een herschikking van de troepen in Kosovo te overwegen, hetzij door te kiezen voor een ander mandaat. De NAVO-missie moet uiteindelijk effectief zijn, waardoor het vredesakkoord een kans van slagen krijgt, de wapenhandel terug wordt gedrongen en de stabiliteit in de regio wordt bevorderd. Eens te meer blijkt dat vrede zwaar moet worden bevochten.

Marianne Douma is projectmanager-Macedonië van D66 en Jan Hoekema is lid van de Tweede Kamer voor D66.

NAVO en Macedonië: missie met haken en ogen

Operatie Noodzakelijke Oogst oogt simpel: de NAVO ontwapent in Macedonië binnen 30 dagen het Albanese rebellenleger UÇK. Maar simpel is niets in Macedonië.

Door onze redacteur PETER MICHIELSEN

ROTTERDAM, 21 AUG. Morgen valt het besluit een NAVO-strijdmacht van 3.500 man naar Macedonië te sturen. Formeel is de beslissing afhankelijk van het bestaan van een duurzaam bestand tussen de Macedonische strijdkrachten en het Albanese rebellenleger UÇK. Maar dat groene licht zal komen: de NAVO kan het zich simpelweg niet veroorloven niet naar Macedonië te gaan. Na een half jaar van semi-oorlog en een moeizaam bereikt vredesakkoord staat er te veel op het spel om het nu te laten afweten.

De 3.500 soldaten moeten op vijftien plaatsen de wapens van het UÇK innemen, een proces dat binnen dertig dagen moet zijn vol-

tooid. De soldaten zullen de rebellen niet opzoeken: de rebellen worden geacht hun wapens te komen brengen. Na dertig dagen verdwijnt de NAVO weer en moeten de Macedoniërs en de Albanen hun vredesakkoord verder zelf uitvoeren, zij het volgens een dichtgepluimd tijdschema en onder auspiciën van de EU en de OVSE.

Operatie 'Noodzakelijke Oogst' wordt een heel merkwaardige missie. Dat ligt vooral aan de enorme kloof tussen de verwachtingen bij betrokken partijen: de NAVO, de Slavisch-Macedonische meerderheid en de Albanese minderheid.

Om te beginnen hebben die drie partijen uiteenlopende voorstellingen over het aantal wapens dat moet worden ingeleverd. De Macedoniërs zeggen dat het UÇK 8.000 wapens moet inleveren. De NAVO gaat uit van 2.300 tot 2.500 wapens en het UÇK van 2.000. Algemeen wordt verondersteld dat het UÇK niet al zijn wapens inlevert: de beste wapens worden verstopt en alleen de oude karabijnen worden ingeleverd, net zoals twee jaar geleden in Kosovo bij de zogenaamde ontwapening van het Kosovaarse

UÇK is gebeurd. Vanuit UÇK-standpunt zijn er geen redenen om de wapens in te leveren: het zat niet aan de onderhandelingsstafel en bovendien is het voor een guerrillabeweging die veel militaire successen heeft geboekt wel heel onlogisch om de wapens af te staan zonder dat de tegenpartij dat ook moet doen.

Als evenwel de NAVO straks met minder dan 8.000 ingeleverde wapens op de proppen komt, zal dat de Macedoniërs sterken in hun overtuiging dat de Albanen niet te vertrouwen zijn en de afspraken schenden. Dat kan het hele vredesproces in gevaar brengen, omdat diverse Macedonische leiders het vredesproces pas willen voortzetten met een behandeling van het vredesakkoord in het parlement als het UÇK een derde van al zijn veronderstelde wapentuig heeft ingeleverd.

Uiteenlopende opvattingen bestaan verder over de taak van de 3.500 soldaten. De NAVO wil die strikt beperken tot wat zwart op wit is afgesproken, de inzameling van wapens. [Vervolg MACEDONIË: pagina 5]

MACEDONIË

'Ernstige' schendingen van bestand

[Vervolg van pagina 1] Rond Tetovo in het noordwesten kwam het herhaaldelijk tot vuurgevechten. Gisteren was volgens een UÇK-commandant sprake van „zeer intensieve strijd“ nabij Tetovo. Ook vanochtend werd vanuit Tetovo zware strijd gemeld; de situatie is volgens een Macedonische legerleider „zeer ernstig“. Of bij de gevechten doden of gewonden zijn gevallen is niet duidelijk. Beide partijen zwijgen over verliezen.

Enkele tientallen boze Macedoniërs blokkeerden de afgelopen dagen de belangrijkste wegverbinding tussen Macedonië en Kosovo, vlak bij de grens. Ze zetten zes oude auto's over de weg en bouwden een versperring van rotsen en zand om de weg af te sluiten. Ze verhin-derden daarmee de bevoorrading van de vredesmacht in Kosovo, KFOR. De belangrijkste ondersteuningsbasis voor KFOR ligt in Macedonië.

De demonstranten eisen de vrijlating van Macedoniërs die volgens hen door het UÇK zijn ontvoerd en verwijten de NAVO te hebben toegelaten dat het UÇK zich vanuit Kosovo heeft bevoorrad. Ze droegen gisteren een spandoek waarop de NAVO, in naar Engelse initialen NATO, werd uitgemaakt voor 'Nieuwe Albanese Terroristische Organisatie'. KFOR heeft de Macedonische autoriteiten gevraagd de weg naar Kosovo vrij te maken. (Reuters, AP, AFP)

Bestandsschendingen houden aan Komst NAVO-macht Macedonië onzeker

SKOPJE, 20 AUG. Een aantal schendingen van het bestand in Macedonië heeft het afgelopen weekeinde en vandaag vraagtekens gezet bij de komst van een NAVO-vredesmacht die de wapens van het Albanese rebellenleger UÇK moet innemen.

Inmiddels zijn in Macedonië 400 Britse, Tsjechische, Griekse en Canadese militairen aangekomen. Zij moeten contact opnemen met en verbindingsofficieren plaatsen bij de strijdende partijen - de Macedonische strijdkrachten en het UÇK - en bezien of de partijen zich aan het bestand houden. Als zij beoordelen dat dit het geval is, kan de rest van de 3.500 NAVO-militairen naar Macedonië worden overgebracht - als de NAVO-raad het groene licht voor de operatie geeft. Vrijdag stelden de NAVO-ambassadeurs een beslissing over de operatie uit naar vandaag. De operatie, met de codenaam Noodzakelijke Oogst, is een gevolg van het vredesakkoord, dat de politieke leiders van de Slavisch-Macedonische meerderheid en de Albanese minderheid een week geleden ondertekenden.

Het akkoord van Ohrid voorziet onder andere in de ontwapening - door de NAVO - van het Albanese rebellenleger dat sinds februari actief is in het noorden en noordwes-

ten van Macedonië.

Brigade-generaal Barney White-Spunner heeft dit weekeinde herhaaldelijk gewaarschuwd dat de NAVO-soldaten niet naar Macedonië komen als er geen duurzaam en door alle partijen gerespecteerd bestand bestaat. „Alleen als de omstandigheden op de grond aanvaardbaar zijn“ zal de missie beginnen, zei hij gisteren nog eens. „Als een van de partijen niet meewerkt, is er geen rol voor deze troepen in Macedonië.“ Vandaag is de opperbevelhebber van de NAVO-troepen in Europa, generaal Joseph Ralston, in Skopje aangekomen om de situatie op de grond te bestuderen.

Ali Ahmeti, de politieke leider van het UÇK, herhaalde gisteren nog eens dat zijn leger bereid is de wapens in te leveren „omdat we ze niet meer nodig hebben“ nu er een vredesakkoord met Macedonië is getekend. Maar de afgelopen drie dagen zijn er talrijke schendingen van het bestand gemeld. [Vervolg MACEDONIË: pagina 4]

Vijf leden van een gezin in Kosovo doodgeschoten

PRISTINA, 21 AUG. In Kosovo zijn gisteravond vijf leden van een gezin vermoord. De vijf, een Kosovo-Albanees echtpaar met drie kinderen van 22, veertien en negen jaar oud, werden met automatische wapens in hun auto doodgeschoten op een weg bij Glogovac, twintig kilometer ten westen van de hoofdstad Pristina. Volgens sommige bronnen heeft het hoofd van het gezin, Hamsa Hajra, vóór de Kosovo-oorlog van 1999 deel uitgemaakt van de Servische politie.

Eén gezinslid overleefde het bloedbad, een zestienjarige meisje. Zij werd niet gewond en hield zich dood terwijl de aanvallers hun geweren op de auto leegschoten en

vervolgens wegreden. Het meisje werd met een shock naar het ziekenhuis gebracht door patrouillerende VN-politiemannen, die kort na de aanslag bij toeval langkwamen. De daders, die de auto hadden aangehouden, zijn onbekend.

De VN-politie en het VN-bestuur in Kosovo, UNMIK, stellen een onderzoek in naar het bloedigste incident in Kosovo in vele maanden. Volgens UNMIK hebben de aanvallers gebruik gemaakt van kalasjnikovs. De vijfvoudige moord werd gepleegd op een plek waar de weg erg smal is en auto's moeten afremmen, waardoor het een ideale plek voor een hinderlaag is. (AP)

Steun Kamer bij NAVO-missie van levensbelang

Een Kamermeerderheid steunt de troepen zending naar Macedonië. Minister De Grave van Defensie kan tevreden zijn. Of is de bemoeienis van de Kamer in dit soort kwesties te groot?

Van onze verslaggever
Theo Koelie
DEN HAAG
Minister Frank de Grave van Defensie was lang niet zo gretig als de stoere bincken van de luchtmobiele brigade om mee te doen aan

de NAVO-actie in Macedonië. In de Tweede Kamer slaakte hij eerder dit jaar een zucht van verlichting toen de vorige operatie erop zat, de VN-missie Unmee in de Hoorn van Afrika. Wat hem betreft, bleef het daarbij.
Macedonië diende zich echter al snel aan, en De Grave telde nu toch zijn winst uit: vrijwel unanieme steun van de Tweede Kamer voor uitzending van 250 militairen. Dat was bij Unmee wel anders: toen wees de grootste oppositiepartij, het CDA, deelname af. In een terugblik op die VN-vredesmissie sprak De Grave de hoop uit dat het CDA volgende keer wel zou

instemmen. Zo geschiedde. Is het CDA geschrokken van de kritiek op zijn houding?
CDA-Kamerlid Agnes van Ardenne ontkent: 'We dachten nu mee te doen.' Instemming met de NAVO-actie kwam net zo zorgvuldig tot stand als onze afwijzing van deelname aan Unmee.
Volgens Van Ardenne zijn er grote verschillen tussen Unmee en de NAVO-actie Essential Harvest. Nederlandse troepen hebben geen leidende rol, maar komen onder bevel van een grote militaire macht, Groot-Brittannië. Ook zijn bij de NAVO 'de bevelslijnen hel-

der', terwijl bij Unmee een bevelhebber en een gezant van de VN samen de dienst uitmaken: 'Een ingewikkelde structuur.' Voor het CDA was de belangrijkste tekortkoming dat het mandaat 'te licht' was. 'Dat de coalitiepartijen ook extra bescherming wilden, namelijk Apache-gevechtshelikopters, bewees ons gelijk.'
Om de maximale parlementaire steun voor de uitzending van militairen te krijgen, heeft de regering een lijst met voorwaarden opgesteld waaraan een operatie moet voldoen. Kamerleden mogen vooral niet de indruk hebben dat een missie een avontuur is. Het

Srebrenica-syndroom is nog lang niet genezen.
De manier waarop de regering probeert zich van steun te verzekeren, heeft een keerzijde. De Kamer dreigt, volgens politieke waarnemers, mee te regeren. Het beginsel: 'de regering regeert, de Kamer controleert' kwam al in het geding tijdens het Unmee-debat, toen de coalitiepartijen de regering aanspoorden Apache-helikopters naar Afrika te sturen. De Grave noch de militaire top had er behoefte aan, maar de minister kwam de Kamer tegemoet.
Formeel heeft de regering slechts de plicht de Kamer te in-

formeren over de uitzending. Maar juist omdat de regering zich wil 'indekken' tegen kritiek als er iets mis gaat, bedenkt zij zich wel drie keer voor zij met minimale steun aan een militaire missie begint. Die is nooit zonder risico's.
De Kamer heeft het recht van instemming gekregen, constateert E. van Middelkoop (Christen-Unie). 'Dat is een groot goed. Onze invloed is gegroeid, maar dat maakt onze positie niet eenvoudiger. Begrijp me goed: ik loop niet weg voor mijn verantwoordelijkheid. Als militairen sneuvelen, moet ik de nabestaanden wel recht in de ogen kunnen kijken.'

Verzamelaar NAVO

WAT ZOU ER gebeurd zijn als generaal Ralston uit Macedonië was teruggekeerd met de boodschap dat het voor de NAVO te gevaarlijk is om steun te verlenen aan de naleving van het daar gesloten bestand? Daarover hebben slechts weinigen hardop nagedacht. Onder die weinigen bevindt zich de Duitse voormalige minister van Defensie Rühle, nu lid van de Bondsdag voor de CDU. Hij zei: „Het hele mandaatprobleem stinkt. Het nu verleende mandaat is fout en oneerlijk, oneerlijk tegenover de soldaten.” Rühle wil een robuuster mandaat. Maandag sprak hij nog de hoop uit dat Ralston dit na zijn bezoek aan de slagvelden zou voorstellen. Maar inmiddels is het besluit genomen: de NAVO gaat in Macedonië met 3.500 man 30 dagen lang wapens inzamelen, wapens die de Albanese op tevoren afgesproken plaatsen komen inleveren. In de loop van dat proces moet het Macedonische parlement overeenkomen wetswijzigingen goedkeuren die de rechten van de Albanese minderheid uitbreiden en een steviger fundament verschaffen.

De operatie Essential Harvest is er een voorbeeld van dat wie A zegt B niet meer kan inslikken. De NAVO, de EU en de OVSE hebben de Macedonische regering de afgelopen maanden onder zware druk gezet om concessies te doen aan de Albanesez, tegemoetkomingen waartoe het al die jaren van brede etnische coalities niet was gekomen. Terwijl een politiek vergelijk steeds meer binnen bereik kwam, nam het wapengeweld toe. Het uitgangspunt van de internationale diplomatie is het behoud van Macedonië als multi-etnische staat. Anders dan in Bosnië en Kosovo mag geen genoegeen genomen worden met een feitelijke etnische opdeling. Daar kwam de NAVO als verzamelaar van Albanese wapens in beeld, op grond van de stilzwijgende veronderstelling dat de Albanese bastions, eenmaal ontwapend, later onder (vernieuwd) Macedonisch gezag worden gebracht.

DE BEZWAREN TEGEN dit scenario zijn eenvoudig te bedenken. De Albanesez kunnen wapens achterhouden voor dat later, er kunnen meningsverschillen ontstaan over de geschatte aantallen wapens die aan Albanese kant in omloop zijn, van Macedonische kant is al opgemerkt dat wetswijziging pas mogelijk is nadat een gegeven aantal wapens zal zijn vernietigd.

Maar er is geen keus. Diplomatiek heeft de NAVO zich verplicht. Met de interventies in Bosnië en Kosovo is bovendien de bodem van het NAVO-reservoir aan manschappen in zicht. Het Amerikaanse aandeel in de troepenmacht voor Macedonië is zeer beperkt. In wezen gaat het om de eerste NAVO-interventie met een overwegend Europees aandeel. Van de robuuste aanpak die Rühle wenst kan alleen al daarom geen sprake zijn.

Een van de voorwaarden die aan vredesinterventies worden verbonden is het hebben van een zogeheten 'exit strategie'. De termijn van 30 dagen lijkt daarin te voorzien — lijkt, want nu al gaan tal van deskundige stemmen op dat het karwei niet binnen een maand te klaren is, al was het omdat beide partijen belang kunnen hebben bij verdragingsacties. Een verlenging van het mandaat zou intussen niet het grootste gevaar behoeven te zijn. Het echte risico is gelegen in de kans dat de NAVO tot partij wordt gemaakt in het conflict tussen de etnische groeperingen. De voortekenen zijn er al.

NAVO stuurt vrijwel zeker troepen naar Macedonië

Van onze correspondent
Rob Gollin

BRUSSEL 27 mei 2001
Niets lijkt de komst van een NAVO-vredesmacht in Macedonië nog in de weg te staan. Formeel kunnen de lidstaten van het bondgenootschap nog tot vanmiddag nog bezwaar maken tegen de operatie Essential Harvest, maar diplomaten in Brussel verwachten gisteren geen problemen.

Volgens een woordvoerder van de NAVO wordt de wapensituatie tussen de Macedonische strijdkrachten en Albanese rebellen over het algemeen nagebleed, en neemt het aantal incidenten in aantal en hevigheid af. Hij bevestigde wel dat er geen garanties bestaan over het standhouden van het staak-het-vuren. De operatievoorbereiding van de NAVO-troepen in Europa, generaal Joseph Ralston, bracht gisteren de raad van de verdragsorganisatie verslag uit van zijn bezoek aan Skopje, afgelopen maandag. Hij meent dat er geen reden is om nog langer te wachten met de missie. Die heeft als doel datzuiden wapens van de rebellen in te verzamelen. Uitsiel zou volgens Ralston verdere escalatie van het geweld in de hand kunnen werken.

Brit gedood in Macedonië

Moord NAVO-soldaat overschaduwde eerste dag inzameling

SKOPJE — De NAVO is tevreden over het aantal wapens dat zij gisteren in Macedonië heeft ingezameld. Op de eerste dag van de NAVO-operatie in de Balkanstaat leverden Albanese rebellen meer dan vierhonderd wapens in. De gewelddadige dood van een Britse militair overschaduwde de inzameling.

De Britse majoor Alexander Dick zei dat er meer wapens zijn opgehaald dan verwacht. Hij sprak van een goede start en sprak de hoop uit dat de komende dagen eenzelfde beeld te zien geven.

Onder de ingezamelde wapens waren 350 automatische geweren, waaronder kalasjnikovs die in prima staat waren. Onder het ingeleverde wapentuig waren verder vijftig antipersonneelmijnen, twintig antitankmijnen, machinegeweren, antitankwapens, raketlanceerders en mortierbommen.

De rebellen hadden de wapens naar een grote schuur in een dorpje gebracht. De wapens zullen vervolgens elders worden vernietigd. Met het inleveren geven de rebellen uitvoering aan een vredesakkoord dat de positie van de Albanesez in Macedonië moet verbeteren. In totaal worden er 3300 wapens opgehaald. De NAVO hoopt daar morgen al eenderde van te hebben.

Macedonië vindt het getal van 3300 aan de magere kant en meent

Albanese kinderen spelen in een poel water in Otija. Britse soldaten (op de achtergrond) arriveerden daar gisteren om de wapens mee te nemen die de etnisch-Albanese rebellen al hadden verzameld.

dat de rebellen over veel meer wapens beschikken. Vandaag gaan de Nederlandse NAVO-militairen in Macedonië aan de slag.
De inzamelingsactie kreeg aan de vooravond nog een tegenslag te verwerken, toen een Britse militair in de buurt van Skopje werd gedood. De 22-jarige Ian Collins reed zondag naar de Macedonische hoofdstad toen een groep jongeren een stuk beton naar hem gooide. Hij werd aan het hoofd geraakt en overleed in een ziekenhuis. Het is niet duidelijk of de daders Albanesez of Macedoniërs waren. Aan de NAVO-operatie doen zo'n 4500 NAVO-soldaten mee. (ANP/DPA)

Pagina 5: NAVO begint vol vertrouwen aan 'wapenroofocht'

Zigeuners houden van hun eigen Macedonië

Door Cees van Zweeden
Suto Orizari

Scharminkelige honden scharren hun maaltijd bij elkaar op de vuilnisbelt, paardenkarren wedijveren met aftandse auto's om het bezit van de stoffige straten. Een half ontkleed kind heeft zich op een kartonnen doos genesteld waarvan de afzender nog juist leesbaar is: 'Deze levensmiddelen zijn een geschenk van de Italiaanse regering'.

Komend uit de Macedonische hoofdstad Skopje, voorwaar geen glanzende metropool, is Suto Orizari een andere wereld. Straten worden omzoomd door afval, bevolkt door werklozen, geplaagd door ongedierte. Maar de bijna 40.000 mensen die in dit voorstadje huizen, prijzen zich gelukkig in Suto Orizari te wonen.

Die mensen zijn vrijwel allemaal zigeuners, van wie de meesten voor geen goud hun natale Macedonië voor een ander land zouden verruilen. Neem Mustafa Nezdetski, die vijf jaar in Duitsland heeft gewoond maar nusterug is. Hij zegt: „Minderheden hebben in Macedonië meer rechten dan in enig ander land in Europa.”

Nezdetski is het levende bewijs van zijn eigen stelling - hij is de enige zigeunerburgemeester ter wereld. Als Nezdetski drie passen buiten het bescheiden stadhuis van Suto Orizari zet, kan hij de Roman Times kopen, een dagblad in zijn eigen taal. Hij kan op de buis kiezen uit twee zigeunerzenders, bij verkiezingen op zigeunerpartijen stemmen, zijn kinderen naar zigeunerscholen sturen.

In Macedonië eisen de Albanezen als minderheid meer rechten. Maar voor de zigeuners, met 100.000 zielen de tweede minderheid, is Macedonië juist een toonbeeld van etnische tolerantie.

Toen Macedonië tien jaar geleden als een feniks opstond uit de roken- de puinhopen van het oude Joegoslavië, moest de jonge natie de loden last tornen van een bloedige geschiedenis. Binnen zijn grenzen bevonden zich meer minderheden dan in enig ander land op de Balkan: Serviërs, Bulgaren, Albanezen, Egyptenaren, Vlaken, Grieken, Roemenen, Bosniërs, Turken. De Macedoniërs (etnische Slaven), die tweederde van het volk vormden, kozen voor een grondwet die rechten toekende aan elk van die minderheden.

„In Macedonië hebben minderheden rechten waar je in Griekenland, een EU-land, niet om hoeft te komen”, zegt Nezdetski. „Minderheden hebben daar bijvoorbeeld geen recht op onderwijs in hun eigen taal. Sterker nog, sommige zigeuners worden helemaal van school geweerd.”

Dat uitgerekend in Macedonië een oorlog moest uitbreken om gelijkberechtiging, vermochten de zigeuners niet te begrijpen. En dat uitgerekend de Albanezen die oorlog begonnen, was voor hen het

summum van cynisme. Suto Orizari was al het grootste zigeunergetto in de wereld voordat de Navo in 1999 de Serviërs uit Kosovo verdreef. Maar sinds die oorlog zijn er nog enkele duizenden zigeuners bijgekomen - deslachtoffers van de Albanezen uit Kosovo.

Suljaj Salijaj kreeg kort na de 'bevrijding' van Kosovo bezoek van de UCK, het rebellenleger van de provincie. Hij neemt een kunstgebit uit zijn mond, en zegt: „Ze namen me mee naar hun hoofdkwartier in Shtimje, en sloegen me in elkaar. Ik verloor al mijn tanden.” Salijaj verliet Kosovo op 22 juni 1999 om in het vluchtelingenkamp te Suto Orizari te arriveren, waar twee jaar later nog steeds 1500 zigeuners verkeren. Zijn drie broers besloten te blijven, maar kunnen dat besluit niet eens meer kunnen betrouwen. „Ze kwamen alle drie om toen op 2 augustus van het vorig jaar de UCK een granaat in hun huis gooide”.

Waarschijnlijk 800 zigeuners werden in Kosovo vermoord, en een veelvoud van dat aantal werd verdreven. De etnische zuivering vond plaats onder de ogen van de internationale gemeenschap, die in sommige gevallen de bussen beschikbaar stelde.

Sommige vluchtelingen vonden onderdak bij zigeunerfamilies in Tetovo, maar kwamen alsnog terecht in het desolate kamp in Suto Orizari. Of zij veilig zijn in het kamp, waar de onderkomens van blik zijn en water ontbreekt? „Deze voorstad wordt omringd door Albanese dorpen, en drie dagen geleden klonk overal om ons heen geweer vuur. Er heerste grote angst in het kamp. Alles kan gebeuren.”

NAVO moet meer troepen naar Macedonië sturen

20 Aug 2001

Het vredesakkoord van Ohrid, dat vorige week werd ondertekend door de leiders van de vier belangrijkste politieke partijen in Macedonië, biedt een goede blauwdruk voor het herstel van de burgerlijke samenleving. Maar de toestand in het land blijft gevaarlijk onzeker en vereist een grotere troepeninzet van de NAVO dan nu is voorzien, meent Ivo H. Daalder.

cedonische president heeft de rebellen amnestie beloofd, en de rebellenleiders hebben zich bereid verklaard hun wapens aan NAVO-troepen over te dragen.

Tegelijkertijd blijft de toestand in het land gevaarlijk onzeker. De laatste dagen heeft een splintergroep van de rebellen lukrake moordaanslagen op Macedonische veiligheidstroepen gepleegd: bij twee verschillende incidenten zijn

Met een strijdmacht van 3.500 man kan het akkoord niet doelmatig worden uitgevoerd

zeventien mensen omgekomen. In reactie daarop hebben Macedonische troepen met zwarte bivakmutsen op huizen platgebrand en standrechtelijk Albanese mannen terechtgesteld - jong en oud. De laatste week zijn dertig mensen omgekomen - meer dan in enige andere week sinds het begin van de gevechten, afgelopen februari.

Wil Macedonië voorkomen dat de zo vertrouwde Balkan-tafereken van steeds ernstiger etnisch bloedvergieten zich herhalen, dan moeten de NAVO-troepen die binnenkort naar het gebied gaan in staat én bereid zijn elk geweld de kop in te drukken, van wie het ook afkomstig is. Helaas is dat niet de bedoeling. Integendeel, het bondgenootschap is van plan een kleine

strijdmacht van 3.500 man in te zetten, met als enige doel de wapens in te nemen die door de rebellenstrijdmacht worden overgedragen. De NAVO verwacht deze operatie in dertig dagen te voltooien.

Gelet op de broze vrede zullen de rebellen waarschijnlijk niet al hun wapens overdragen - en zal hier en daar vast nog worden doorgevochten. Zoals het geweld van de afge-

lopen week heeft onderstreept, bevinden zich aan weerszijden extremisten die het vredesproces graag zouden zien vastlopen.

De NAVO moet bereid zijn zulke pogingen in de kiem te smoren. Maar dat vereist een ruimere missie, een grotere troepeninzet en een langer verblijf dan nu wordt overwogen. Om pogingen om het geweld in Macedonië te hervatten af te schrikken en zo nodig te bestrijden, is een troepenmacht van zo'n 15.000 man nodig, die daar tot het einde van de lente volgend jaar zou moeten blijven.

Wells waar was de NAVO niet bereid zo'n missie te overwegen, maar om de beloofde vrede te verwezenlijken zou ze dat alsnog moeten doen. Omdat het akkoord

niet zou zijn gesloten zonder de NAVO-toezegging om troepen in te zetten, is het bondgenootschap wel verplicht om voor een doelmatige uitvoering te zorgen. De NAVO kan zich niet neerleggen bij een mislukking.

Bovendien zou ook zo'n ruimere missie niet betekenen dat er weer een grote vredesoperatie met een open einde bijkomt zoals die nog gaande zijn in Bosnië en Kosovo. De missie in Macedonië zou zich beperken tot werkelijke vredeshandhaving - de afschrikking en bestrijding van een hervatting van het geweld. De Macedonische partijen zijn na zes maanden strijd ongetwijfeld geradicaliseerd, maar ze blijven hechten aan een politieke oplossing. En anders dan in Kosovo en Bosnië, waar de internationale gemeenschap verantwoordelijk was voor de opbouw van de infrastructuur en het bestuur, is Macedonië een maatschappij die op elk bestuurlijk niveau functioneert.

De afgelopen tien jaar bestond in de Verenigde Staten brede politieke overeenstemming dat Macedonië niet mocht mislukken. Een oorlog daar kon gemakkelijk overslaan naar buurlanden - waaronder Griekenland en mogelijk Turkije. Daarom was de eerste regering-Bush voor de inzet van VN-troepen in Macedonië in 1992 en was de regering-Clinton bereid om Amerikaanse troepen aan die operatie te laten deelnemen. De NAVO-oorlog om Kosovo werd ten dele ook gevoerd om de stabiliteit van Macedonië te waarborgen.

Nu de overgrote meerderheid van de Macedoniërs zich tot vrede heeft verplicht, zou het dom zijn de kans op succes te vergooien door te verzuimen om voor een beperkte tijd de benodigde troepen in te zetten. Net als in het leven in het algemeen, is ook op de Balkan voorkomen altijd beter dan genezen.

Ivo H. Daalder is verbonden aan het Brookings Institution in Washington.

Regering van Servië verkeert in diepe crisis

Van onze buitenlandredacteur

Eric Arends

AMSTERDAM

Het blijft borrelen in Belgrado. Vier maanden nadat de regering van Joegoslavië uiteenviel, verkeert nu die van de deelrepubliek Servië in een diepe crisis. En hoewel de problemen deze keer niets te maken hebben met het uitleveren van Slobodan Milosevic, zijn de kempfanen opnieuw te vinden binnen de Democratische Partij van Servië (DSS) van de Joegoslavische president Vojislav Kostunica en de Democratische Partij (DS) van de Servische premier Zoran Djindjic. Het nieuwe conflict brengt het einde van de brede coalitie dichterbij en kan ernstige gevolgen hebben voor Servië en de Joegoslavische federatie.

Kostunica's DSS stapte afgelopen vrijdag uit de Servische regering omdat ze vindt dat die te weinig doet om de criminaliteit aan te pakken. De angst onder de burgers is alleen maar toegenomen, meent de partij, terwijl de strijd tegen de georganiseerde misdaad

een van de belangrijkste beloften was van de verkiezingen van vorig jaar december. Ze zegt daarom niet meer te willen meedoen aan 'een regering die zichzelf en de burgers van Servië bedriegt'.

Het besluit zou onverwacht zijn als er geen mysterieuze moord op een voormalig geheim agent aan vooraf was gegaan. Drie weken geleden werd Momir Gavrilovic door onbekenden om het leven gebracht, enkele uren nadat hij een bezoek had gebracht aan het kantoor van Kostunica. Gavrilovic, die tijdens het Milosevic-beleid onder meer diende in Kroatië en Kosovo, zou Kostunica bewijzen hebben gegeven van contacten tussen de Servische regering en de maffia.

Djindjic en de zijnen hebben dit nieuws uit de krant *Blic* - die zich baseerde op anonieme bronnen uit de kring rond Kostunica - de afgelopen weken ontkend. Veel heeft het niet geholpen. Ook al omdat de ouders nog steeds spoorloos zijn en Kostunica heeft bevestigd dat Gavrilovic 3 augustus inderdaad in zijn kantoor was,

'om te onthullen hoe de georganiseerde misdaad onze economie binnendringt'. Over betrokkenheid van de Servische regering bij criminele activiteiten zei hij niets. Maar voor de sfeer in de coalitie was het kwaad toen al geschied. En die was al zo beroerd. Eind april vlogen de steile conservatief Kostunica en flamboyante democraat Djindjic elkaar nog in de haren over de blijksemactie van de

Ruzies moeilijker oplosbaar na vertrek Milosevic

Servische regering, waarbij ex-president Milosevic op instigatie van Djindjic in een mum van tijd in een Scheveningse cel zat. Milosevic' overdracht betekende bijna het einde van de Democratische Oppositie van Servië (DOS), de achttien partijen tellende coalitie rond Djindjic' DS en Kostunica's DSS. De schade werd evenwel hersteld, niemand wilde

de DOS-coalitie opblazen vanwege Milosevic. Om hem hadden de partijen hun krachten vorig jaar juist gebundeld.

Of zo'n zachte landing dit keer opnieuw in het verschieft ligt, is zeer de vraag. Met Milosevic is ook het bindmiddel verdwenen dat zijn tegenstanders bijeenhield. Djindjic en de zijnen willen zich politiek en maatschappelijk liefst zo snel mogelijk bij de rest van Europa voegen, omdat dit volgens hen de kortste weg is naar economische voorspoed. Kostunica's DSS vindt dat Servië zich daarmee te makkelijk overgeeft aan de macht van het westerse kapitaal.

'Ik bid tot God dat de regering van Servië tijdens de komende zitting van het parlement valt', zei Obren Joksimovic vrijdag nadat hij als DSS-minister van Gezondheid uit het kabinet was gestapt. Premier Djindjic reageerde woedend, maar roept intussen alarm. 'Ik denk dat politieke spanningen en een crisis tragisch zullen zijn voor zowel Servië als Joegoslavië.' Inderdaad kan de federatie

noch de republiek zich interne ruzies veroorloven. Er zijn nog te veel problemen op te lossen: de belabberde economische situatie, de status van de provincie Kosovo, de relatie met deelrepubliek Montenegro, de omgang met de Albanese minderheid in Zuid-Servië. De internationale gemeenschap heeft Joegoslavië begin juni drie miljard gulden toegezegd voor de wederopbouw. 'Niemand zal geld geven aan een regering waarvan wordt gedacht dat ze corrupt is en betrokken bij criminaliteit', waarschuwt Djindjic nu.

Opmerkelijk genoeg heeft Kostunica zich nog niet over de situatie uitgelaten; hij is met vakantie. Hoop wordt daarom geput uit opmerkingen van DSS-vice-voorzitter Marsicanin, die heeft gezegd dat zijn partij deze week naar de DOS-vergadering zal komen waarop de crisis wordt besproken. Wellicht heeft hij geluisterd naar de invloedrijke studentenbeweging Otpor, die afgelopen week-einde een oplossing aandroeg die in één enkele zin paste: 'Heren van de DOS, doe normaal!'

NAVO begint vol vertrouwen aan 'wapenoogst'

NAVO-diplomaten betwisten dat de geplande missie in Macedonië een te slap middel is.

Terwijl zij in Brussel hierover druk vergaderden, verwoestten de rebellen een 13de-eeuwse kerk.

22 Aug 2001

Van onze buitenlandredacteur
Arnout Brouwers

AMSTERDAM

Vandaag geven NAVO-ambassadeurs formeel het groene licht voor 'Essential Harvest', de wapeninzamelmisssie in Macedonië die dertig dagen mag duren. Binnen het bondgenootschap heerst 'grote overeenstemming' dat deze beperkte operatie de enige juiste weg is. De partijen in Macedonië – niet de NAVO – zijn verantwoordelijk voor de goede afloop.

Geconfronteerd met de kritiek op het mandaat en de duur van de missie, roept een NAVO-diplomaat uit: 'Noem mij één bondgenoot die gelooft dat er een militaire oplossing is voor dit conflict! Iedereen binnen de NAVO, de EU en de OVSE gelooft dat dit de juiste operatie op het juiste moment is.' Volgens deze diplomaat, die een van de grote NAVO-landen vertegenwoordigt, oordelen de pleitbezorgers van een robuuster optreden te snel. 'Laten we eerst zien hoe deze missie verloopt, hoe het gaat met de inzameling van wapens en met de uitvoering van het akkoord. En dan kunnen we verder zien.'

De eensegezindheid onder de Brusselse functionarissen is opmerkelijk, de boodschap iedere keer hetzelfde: er is geen militaire oplossing en een grotere NAVO-missie zou extremisten aan beide kanten in de kaart spelen.

Een NAVO-functionaris legt uit: 'Als de NAVO openlijk zou hebben gediscussieerd over een grotere missie, die langer zou blijven, zou dat een negatieve invloed hebben gehad op het onderhandelingsproces tussen de partijen. Want zo'n NAVO-macht zou sommige elementen in beide partijen goed uitkomen. De Slavische Macedoniërs zouden voortdurend de NAVO kunnen aanspreken op het gedrag van de rebellen. En de rebellen zouden de NAVO-macht proberen te gebruiken als hulpmiddel voor de etnische deling van Macedonië.'

Daarom was het volgens deze militaire deskundige 'een heel goed idee' om bij beide partijen geen misverstand te laten bestaan over de beperktheid van de missie. 'De partijen zijn zelf verantwoordelijk.'

Volgens anderen was het minstens zo belangrijk dat noch de Macedonische regering noch de rebellen meningsverschillen tussen westerse landen of instellingen hebben kunnen uitbuiten. 'Het heeft heel veel geholpen', licht een NAVO-diplomaat toe, 'dat Solana en Robertson zo nauw hebben samengewerkt en dat de westerse instellingen, ook de OVSE, één gesloten front hebben bewaard tegen de partijen. Dat heeft gewerkt. De partijen is duidelijk te verstaan gegeven: er zijn geen andere opties dan deze.'

Ook in Brussel leeft het besef dat de werkelijkheid op de Balkan

weerbarstig is – en er van alles mis kan gaan. Toch is er heel bewust niet gewerkt aan alternatieve plannen. 'Binnen de NAVO is en wordt expres niet gesproken over een grotere missie, of een vervolgmisssie', zegt de NAVO-functionaris.

Daarbij spelen niet alleen tactische overwegingen in Macedonië een rol, maar ook de politieke beperkingen in de landen die de troepen zouden moeten sturen. 'Diverse parlementen hebben aangegeven dat zo'n vervolgmisssie niet aan de orde is. Maar ook binnen de NAVO is men het erover eens dat het niet handig en niet verstandig zou zijn om over zulke opties te spreken.'

Volgens Robert Pfaltzgraff, een veiligheidsexpert die is verbonden aan het *Institute for Foreign Policy Analysis* in Boston, zijn de politieke beperkingen doorslaggevend. 'Een langduriger betrokkenheid zou geloofwaardiger zijn, maar hoeveel van zulke verplichtingen willen regeringen?' Volgens hem bestaat in Amerika en Europa nauwelijks steun voor een nieuwe vredesmacht op de Balkan. 'Dat bepaalt hoe wordt opgetreden, niet de situatie op de grond.'

Dat wil echter niet zeggen dat de NAVO na dertig dagen definitief afscheid neemt van Macedonië. Daarvoor is het land te belangrijk, vanwege zijn rol als aanvoertroute en logistieke basis voor de vredesmacht in Kosovo en gezien de bedreiging van de 'enorme investering' die het Westen volgens Pfaltzgraff al heeft gedaan in de regio.

'Ik kan me voorstellen dat er gesproken gaat worden over een vervolgmisssie, maar het moment waarop dat gebeurt, is van groot belang', zegt de NAVO-functionaris.

Skopje beticht rebellen van verwoesting kerk

AFP, AP, Reuters

SKOPJE

De Macedonische regering heeft de Albanese UCK-rebellen ervan beschuldigd dinsdag een 13de-eeuwse orthodoxe kerk te hebben verwoest in het dorp Lesok, niet ver van Tetovo. Ook zouden de rebellen opnieuw het staakt-het-uren hebben geschonden.

Het kerkgebouw in het dorp Lesok, onderdeel van het St Atanasius-kloostercomplex, is in de vroege ochtend opgeblazen. Daarbij zijn geen gewonden gevallen. Het dorp, in het gebied rond Tetovo, werd vooral bewoond door Macedoniërs, die inmiddels zijn verjaagd door de rebellen.

De Macedonisch-orthodoxe kerk heeft de Albanese rebellen ervan beschuldigd dat zij het hart van de Macedonische beschaving en cultuur hebben willen treffen. 'Deze kerk had een waarde voor de beschaving en voor de gehele we-

reld', aldus priester Timotej, woordvoerder van de Macedonisch-orthodoxe kerk. 'De Albanese willen de culturele erfgoederen en de beschaving van het Macedonische volk vernietigen.'

De Macedonische minister Samoilova-Cvetanovska van Cultuur aarzde niet een vergelijking

'Dit klooster had waarde voor de beschaving'

te maken met de vernietiging van eeuwenoude boeddha-beelden door de Taliban in Afghanistan. Zij zei niet verrast te zijn door de verwoesting van de kerk.

Een westerse diplomaat in Skopje noemt de aanslag verdacht. 'De Macedonische UCK heeft nog niet eerder religieuze gebouwen vernietigd. Als je een ma-

nier zoekt om het vredesakkoord om zeep te helpen, dan is dit een hele goede.'

Maandagnacht werd er weer geschoten in de dorpen Vratnica, Popova Sapka, Poroj en Gajre. Ook in de regio Kumanovo openen rebellen het vuur op Macedonische strijdkrachten.

Volgens het Rode Kruis zijn er in Macedonië meer dan 66 duizend mensen voor het geweld op de vlucht. De meesten komen uit de gebieden rond Tetovo, Kumanovo en de omgeving van de hoofdstad Skopje.

In verband met het geweld heeft de Macedonische regering besloten de volkstelling van oktober uit te stellen tot april volgend jaar. De laatste telling had in 1994 plaats. Toen kwam de Albanese minderheid op 23 procent. Leiders van de Albanese betwisten dat. Volgens hen behoort zeker eenderde van de ruim twee miljoen inwoners tot de Albanese minderheid.

Een EU-waarnemer bekijkt de restanten van de 13de-eeuwse orthodoxe kerk in het Macedonische dorp Lesok.

FOTO REUTERS

Partij Koštunica wil vervroegde verkiezingen

BELGRADO, 20 AUG. De Democratische Partij van Servië (DSS), de partij van president Vojislav Koštunica, wil vervroegde verkiezingen; ze is niet van plan terug te keren in de Servische regering.

Dat zei gisteren een van de belangrijkste adviseurs van Koštunica, Obren Jokšimović, die afgelopen vrijdag, toen de DSS zich terugtrok uit de Servische regering, nog minister van Gezondheid was. De DSS heeft de afgelopen twee dagen duidelijk gemaakt zich (nog) niet te hebben teruggetrokken uit de overkoepelende partijencoalitie DOS (Democratische Oppositie van Servië). De DSS heeft wel al haar ministers en onderministers uit de Servische regering teruggetrokken. Jokšimović zei gisteren: „Ik bid tot God dat de regering van Servië op de volgende zitting van het parlement valt.” De volgende stap zou moeten bestaan uit het uitroepen van vervroegde verkiezingen. De laatste verkiezingen werden in december vorig jaar gehouden.

Andere woordvoerders van de DSS lieten dit weekende in het midden of de partij vervroegde verkiezingen nastreeft. De fractieleider van de partij in het Servische parlement, Dejan Mihajlov, zei dat de partij vooralsnog binnen de DOS blijft en „haar klachten binnen het bondgenootschap wil bespreken.” „De DSS is lid van de DOS en daarom gaan we eerst naar de DOS alvorens we besluiten wat te doen. Maar we zullen geen rotte compromissen aanvaarden”, aldus Mihajlov.

De in Servië en Joegoslavië regerende coalitie DOS staat op springen. Die breuk kan ernstige gevolgen hebben. Maar de breuk binnen DOS is óók onvermijdelijk, nu of later.

Door onze redacteur
PETER MICHIELSEN

ROTTERDAM, 20 AUG. De Democratische Oppositie van Servië (DOS), die in oktober vorig jaar Slobodan Milošević verdreef, staat op springen. Het gesloten front van tegenstanders van Milošević dreigt uiteen te vallen nu de grootste van de achttien deelnemende partijen, de Democratische Partij van Servië (DSS), de partij van president Vojislav Koštunica, uit de Servische regering is gestapt en ook de DOS dreigt te verlaten.

Het is enerzijds een dramatische ontwikkeling, omdat een uiteenvallen van de coalitie kan leiden tot een dubbele kabinetscrisis – de regeringen van zowel Servië als Joegoslavië kunnen vallen. Dat zou onvermijdelijk leiden tot een vertraging van hervormingen, een vertraging die Servië zich na drie jaar van voortdurende afbraak niet kan veroorloven. Een crisis zou investeerders afschrikken en de goede relaties met Westerse donoren ondermijnen.

Anderzijds is het uiteenvallen van de DOS een natuurlijke zaak. De coalitie is een heterogeen gezelschap van achttien partijen met grote onderlinge verschillen die uitsluitend worden verenigd door één gemeenschappelijk thema: hun gedeelde afkeer van Slobodan Milošević. Nu Milošević niet alleen uit de macht is verdreven maar ook in een cel van de Scheveningse strafgevangenis zit, en nu de DOS op zowel federaal als republikeins

Premier Zoran Djindjić heeft sinds vrijdag bij voortdurend gehamerd op de noodzaak, de DOS in tact te houden. Gisteren waarschuwde hij de partij van zijn rivaal Koštunica dat een uiteenvallen van de DOS alle resultaten van de hervormers te niet zou doen, buitenlandse investeerders zou afschrikken, het eind van zowel de DOS als de Joegoslavische regering zou inluiden en „een vraagteken zou plaatsen bij Kosovo en Zuid-Servië”.

De DSS stapte vrijdag uit de regering omdat die volgens haar te weinig doet aan corruptie en misdaadbestrijding en omdat ze te inefficiënt zou zijn. De stap kwam niet geheel onverwacht. Op 3 augustus werd in Belgrado een agent van de Servische geheime dienst vermoord, kort nadat hij op het kantoor van president Koštunica details had gegeven over de samenwerking tussen hoge functionarissen van de regering en de georganiseerde misdaad. Toen dat in de openbaarheid kwam, brak een politieke crisis uit tussen Koštunica en zijn aanhang enerzijds en premier Djindjić en zijn aanhang anderzijds – een crisis die de toch al moeizame betrekkingen tussen beide kampen op scherp zette.

In Koštunica's kamp werd gespeculeerd over de banden tussen de regering en de mafia, in Djindjić' kamp werd de mogelijkheid van zulke banden uitgesloten en werden niet alleen bewijzen, maar ook excuses geëist. (Reuters, AP, AFP)

Servische coalitie DOS moet vroeg of laat uiteenvallen

niveau regeert, is het onvermijdelijk dat beleidsgeschillen een steeds grotere rol gaan spelen. De DOS zal vroeg of laat moeten uiteenvallen, net zoals tien jaar geleden al die heterogene anti-communistische fronten in Oost-Europa, van Solidariteit in Polen tot het Front van Nationale Redding in Roemenië en het Burgerforum in Tsjechië, uiteenvielen nadat de gemeenschappelijke vijand, het communisme, was gevallen.

De belangrijkste partijen in de DOS, de DSS van Vojislav Koštunica en de DS (Democratische Partij) van de Servische premier Zoran Djindjić, vertegenwoordigen fundamenteel verschillende belangen. De DSS van de steile en fundamentalistische jurist Koštunica is de partij van de plattelanners, nationalistisch en conservatief, gericht op Servische en slavische waarden en betrekkelijk anti-Westers. De DS van de gladde en opportunistische politicus Djindjić is sociaal-democratisch, pro-Westers, hervormingsgezind, de partij van de stedelingen en de goed opgeleiden. De twee partijen vertegenwoordigen daarmee de twee belangrijkste maatschappelijke stromingen in Servië.

De twee partijen zijn het vanaf het begin, in oktober, vaker oneens dan eens geweest over belangrijke politieke thema's: over samenwerking met het VN-tribunaal in Den Haag en de uitlevering van Joegoslavische staatsburgers, over de

problemen in Zuid-Servië, over het beleid jegens Bosnië en de Servische Republiek in Bosnië, over de autonomie die de Vojvodina opeist, over de competenties van de president van de federatie – over al die zaken zijn de twee partijen het oneens.

De DSS en de DS hebben dus een half jaar van moeizaam samengaan in de coalitie achter de rug. Vanaf het begin heeft de rivaliteit tussen beide partijen en hun leiders de samenwerking parten gespeeld. Koštunica had daarbij de handicap dat de president van Joegoslavië (een federatie die de facto niet meer bestaat) weinig macht heeft – maar het geluk dat hij veel aanzien heeft zonder op concrete daden te kunnen worden aangesproken. Djindjić had het geluk dat de premier van Servië, waar het concrete macht betreft, veel te vertellen heeft – de uitlevering van Milošević tegen de zin van Koštunica is daar een voorbeeld van – maar de partij dat hij wordt aangesproken op alles dat niet deugt of lukt.

De rivaliteit tussen een DS die veel en een DSS die weinig te vertellen had, heeft de DSS van Koštunica in een zeer lastig parket gebracht: ze wilde meeregeren maar ze wilde, zolang de DS de eerste rol speelde, eigenlijk óók graag

DONDERDAG 30 AUGUSTUS 2001

Eenderde wapens in Macedonië ingezameld

De NAVO-troepen hebben gisteren de eerste fase van de operatie Essential Harvest afgesloten. Een NAVO-woordvoerder maakte in Skopje bekend dat inmiddels eenderde van alle wapens is ingezameld.

Met het inleveren van de wapens geven de rebellen uitvoering aan een akkoord dat de etnisch Albanen meer rechten moet geven. Het parlement in Skopje moet zich nog uitspreken over deze overeenkomst.

De hoogste baas van de NAVO, George Robertson, is gisteren in Macedonië aangekomen voor een kort bezoek. De secretaris-generaal zei verheugd te zijn dat er "zichtbare bewijzen" zijn dat de etnisch Albanese rebellen bereid zijn tot ontwapening en demobilisatie.

Robertson sprak tegen journalisten in Krivolak, de plaats waar Griekse NAVO-militairen de door

de rebellen ingeleverde wapens verzamelen en buiten werking stellen. Robertson riep het tot dusver sceptische Macedonische parlement op notie te nemen van deze welwillende opstelling van de rebellen.

De volksvertegenwoordiging begint morgen aan een politiek debat over grondwetswijzigingen die de etnisch Albanese minderheid meer rechten moeten geven. Deze wijzigingen vloeien voort uit het politieke akkoord van eerder deze maand, de overeenkomst die ook de komst van de NAVO-soldaten mogelijk maakte.

Robertson voerde in Skopje nog gesprekken met onder anderen president Trajkovski en premier Georgievski. Hij voert sprak ook met de parlementsvoorzitter en met de leiders van de politieke partijen van de Slavische Macedoniërs en van de etnische Albanen. (AFP/RTT)

Ten tijde van de Kosovo-oorlog was Macedonië nog een van de stabielste landen van de onafhankelijke Joegoslavische federatie. Er werd niet gevochten en er was zelfs een regering met partijen van de beide rivaliserende volkeren, Slavische Macedoniërs en Albanen. Maar er was wel apartheid.

Nederland is sinds het aantreden van minister Herkens een van de grootste donoren van Macedonië. Het gaat jaarlijks om 50 miljoen, ook vorig jaar weer. Wordt de hulp gegeven onder de uitdrukkelijke voorwaarde dat die voor etnisch gemengde projecten wordt aangewend, bijvoorbeeld voor gemengd onderwijs. Welnee.

Heeft de internationale gemeenschap nog een reële mogelijkheid om een grote oorlog in en rond Macedonië te voorkomen? Het ziet er naar uit dat degenen die zich opwerpen als vertegenwoordigers van Europa en de wereld de kans verspeeld hebben.

Roel van Duijn

De internationale gemeenschap heeft het slimmende nationalisme in Macedonië eerder gevoeld dan afgezwakt. 3500 soldaten kunnen een nieuwe Balkanoorlog vernieuwen. Een lokaal verdeelbaarheidsplan moet de Albanese fanaten ontwapenen.

Navo-troepen

Er is vanuit Nederland flinke financiële hulp gegeven voor de Albanese universiteit in Tetovo (de Van der Stoep Universiteit), maar geen Slavische Macedonië die zo'n apartheidsinstelling bevestigt. Nederland besteedt veel ontwikkelingsgeld aan scholen in Macedonië, maar zonder deze wezenlijke voorwaarde. Het gevolg is een voortzetting van het systeem van strikte scheiding met nationalistische opvoeding van de jeugd zowel aan de ene als aan de andere kant. Dat men deze voedingsbodems voor oorlog onvoorwaardelijk financiert is een blunder.

Wat heeft de internationale gemeenschap in Kosovo gedaan om te voorkomen dat het vuur naar Macedonië oversloeg? Allereerst heeft het VN-gezag in Kosovo (Unmilk, onder Albanese aan- dring, toegelaten dat Kosovo een vrijwel geheel door Albanen beheerst gebied geworden is en dat is voor het zeldzame binnland precies het verkeerde voorbeeld. Bij die verkeerde toegenomenheid past dat Unmilk de ontwapening van het Albanese bevolkingsleger UCK niet heeft uitgevoerd. Het Kosovo Beschermingskorps, dat werd gepresenteerd als een soort rampendienst, mocht uit een beperkt aantal soldaten bestaan, met een 'beperkte bewaarplicht'. In de praktijk is het een uiterst nationalistisch, puur Albanes, tot op de tanden bewapend leger geworden. Bij door Albanen georganiseerde gewelddadige Noord-Macedonië, die tot doel hadden het Akkoord van Ohrid te torpederen, zijn onlangs ditzend van deze Kosovaanse soldaten zonder blikken of blozen de grens overgestoken om hun scherpende vrienden te versterken.

Westen helpt nationalisten

Was er dan geen Amerikaanse grenswacht ter plaatse, deel uitmakend van de Kfor – de Navo-vredesmacht voor Kosovo? Ik heb niet lang geleden de Amerikaanse militaire basis Bond Steel bezocht, in de nabijheid van de Kosovaars-Macedonische grens en was onder de indruk van de stedelijke aanweziging van dit kamp. Maar waarom heeft men de Kosovo-soldaten niet al die

macht dan niet tegengehouden? Hetzelfde probleem was al eerder gesignaleerd bij de grens tussen Kosovo en Zuid-Servië.

De confrontatie met het Albanese, gewapende nationalisme is de Navo in Kosovo uit de weg gegaan. En Unmilk in haar voetspoor evenzover. Als dat ook in Macedonië gebeurt, is een grote Balkanoorlog onafwendbaar. De Navo heeft de Albanese gewelddadigen in Kosovo gebruikt als hefboom tegen het Servische nationalisme en Milosevic, maar nu heeft diezelfde hefboom zich ontpopt als een ander, even gevaarlijk nationalisme.

De internationale gemeenschap zal deze fout niet zonder moeite herhalen. Gezien de aanvaardbare binnen-

gang van het Kosovo Beschermingskorps op het grondgebied van Macedonië moet dit leger ontbonden worden. De gekozen leider van Kosovo, Ibrahim Rugova, zal dan een zucht van verlichting slaken. Deze omhuiding zal een buitengewoon moeilijke taak zijn, maar straks, als de etnische oorlog in Macedonië in volle omvang losbarst en het korps zich er opnieuw in mengt, zal het onmogelijk zijn.

Dat geldt ook voor de militaire groeperingen van de Albanen in Macedonië. De beloopte inlevering van de 2300 wapens van het UCK is niet anders dan camouflage om ondertussen de grondwetswijziging (die voor de Albanen een stap vooruit betekent) en door te krijgen en daarna opnieuw, in een sterkere politieke positie, te kunnen toestaan. Echte ontwapening van de Albanese fanaten is niet mogelijk met 3500 Navo-soldaten. Het is niet eens de bedoeling, hoe nodig het ook is om oorlog af te wenden. Niet alleen is een veelvoud nodig, maar ook zijn daarvoor kwaliteiten nodig die de Kfor tot nu toe niet heeft laten zien.

Een Vredeskorps voor Macedonië moet bestaan uit mensen die bereid zijn hun vingers te branden om lijst ook op de hoogte zijn van de Albanese cultuur en taal. Zulke gemotiveerde en ingewijde mensen zijn er bij de Navo niet veel, te oordelen naar de resultaten in Kosovo. Waarom voor dit Vre-

deskorps niet ook de inzet gevraagd van de talrijke andere minderheden in Macedonië, bestaande uit Turken, Vlachen, Torbesji, Zigeuners, Grieken en ook vluchtelingen uit Kosovo? Zij hebben hetzelfde belang bij vrede, want zij dreigen vernietigd te worden tussen de twee blokken. Betaal hun voor de wapens die zij weten in te leveren. Lijst per stuk. Laat dit vredeskorps zelf zoveel mogelijk van een etnisch gemengde, lokale samenstelling zijn, zodat het zijn boodschap al daardoor uitstraalt. Zo'n samengesteld leger, onder VN-vlag, zou ook politiek een ontwapenende invloed kunnen hebben. Het is duidelijk van wie er verhoeden tegenstand te verwachten is. Met de extreme Albanese nationalisten zal onvermijdelijk een appeltje geschild worden.

Er is voorlopig één lichtpunt en dat is het Akkoord van Ohrid. Het erkent dat Macedonië een veelvokere staat is en werkt dat uit. Maar dit Akkoord heeft geen grond onder de voeten zolang de apartheid in de maatschappij een feit is en de gewapende strijd voortgaat van degenen die het Verdrag van Ohrid van 1913 (waarbij het Kleine Albanie gesticht werd) nog aan het bevestigen zijn. Het Akkoord van Ohrid reddt, betekent nu het stationeren van een gemengd Vredesleger van bruggenbouwers in Macedonië.

Roel van Duijn is lid van GroenLinks.

Grote NAVO-troepenmacht in Macedonië leidt tot rampen

23 Augustus

De NAVO moet meer troepen naar Macedonië sturen ten einde daar de vrede zo nodig af te dwingen, aldus tweedaalder in zijn artikel in deze krant van 20 augustus. „De NAVO-troepen moeten in staat en bereid zijn elk geweld de kop in te drukken, van wie het ook afkomstig is”, schrijft hij. En: „De rebellen zullen waarschijnlijk niet al hun wapens inleveren en hier en daar zal vast nog wel worden doorgevochten. De NAVO moet bereid zijn zulke pogingen in de kleen te smoren.” De ervaring leert dat zo iets in de praktijk niet werkt.

Men kan niet altijd overal zijn. Geweld wordt dikwijls uitgelokt. De partijen in het conflict provoceren om de tegenpartij in een politieke of militaire val te laten lopen. Welk geweld drukt de NAVO dan de kop in? De neutraliteit gaat in de ogen van de partijen, snel verloren. In de kortste keren wordt de NAVO-macht gemanipuleerd. Daar komt bij dat als de NAVO de activiteiten van de rebellen moet gaan bestrijden, zij een guerrilla-oorlog moet aangaan. De rebellen zullen alleen daar opereren waar zij op voldoende steun vanuit de bevolking kunnen rekenen. Niet uitgesloten is dat bevolking dat toe wordt geprest. In zulke situaties komt de NAVO dus regenvoer bevolkingsgroepen te staan. Dat is een recept voor rampen.

De troepenmacht zou daar, vol-

gens Daalder, tot het einde van het volgend jaar lente moeten blijven. Maar dat is onrealistisch. Partijen zullen hun doelstelling niet opgeven, maar, wetend dat de NAVO op afzichbare termijn weer vertrekt, hun tactiek daarop afschermen. Bovendien, zodra zo'n sterke troepenmacht daar is, is zij een factor in de machtsverhoudingen geworden en houdt op zijn gunstigsten wankel evenwicht in stand. Die macht kan daarna niet meer worden gemist op straffe van opnieuw onbestierst uitbreken van vijandelijkheden, waarna zal blijken dat de hele interventie niets heeft opgeleverd.

Het bondgenootschap is verplicht om voor een doelmattige uitvoering van het vredesakkoord te zorgen, zegt Daalder ook, het heet immers toegezegd troepen te leveren. Dat is op zich wel juist, maar in de overeenkomst is zorgvuldig vastgelegd wat de NAVO-taak daarbij is, die is beperkt. De rebellen zullen niet akkoord gaan met een uitgebreidere taak zoals Daal-

der die ziet. Ook het merendeel van de Slavische Macedoniërs niet, die willen niet dat het Macedonische leger onder NAVO-toezicht komt. De anti-NAVO stemming is daar toch al manifest. En de vredeswilligheid diep dan wel wordt aangewonnen.

Onder enorme buitenlandse druk is de regering wel een akkoord opgedrongen, maar dat bestaat niet op brede publieke steun. De partij-voormannen hebben hierbij hun eigen geschetste agenda. Een uitgebreider mandaat en een grotere sterkte van de NAVO zou nieuwe onderhandelingen met de Macedonische regering vereisen, want zonder die toestemming kan de NAVO Macedonië niet binnengaan. Maar die onderhandelingen zijn kansloos, de internationale onderhandelaars van de afgelopen maanden hebben eruit gehaald wat erin zat.

Het voorstel voor een interventie zoals niet alleen door Daalder maar ook door vele anderen wordt gepropageerd, berust op de ver-

keerde gedachte dat het gedrag van een intern verscheurde samenleving van buitenaf kan worden gestuurd en dat gebruik van militaire macht daarbij een probaat middel is. Deze wereldverbreide Westerse misvatting heeft al heel wat ongelukken veroorzaakt. Internationaal militair interveniëren in een burgeroorlog en daarbij tegelijk neutraliteit bewaren, is onmogelijk gobleken. Slechts als men bij voorbaat partij kiest kan zo iets tot een gewenste doel leiden.

Het huidige NAVO-plan is niet de ideale oplossing, maar het is de best haalbare. Hoe het allemaal verder gaat moet worden afgewacht. Zeker komen er verrassingen en zijn er risico's. De Britten hebben de fetselijke leiding, dat geeft de grootste zekerheid dat binnen verantwoordte risico's een maximum aan politieke doodsrellingen wordt bereikt.

Ze hebben politiek gewicht en een enorme ervaring met operaties als deze. Voor de nu vertrekkende Nederlandse compagnie, die onder bevel van een Engelse eenheid wordt gesteld, is de Britse militaire vakbekwaamheid de beste garantie die zij kan meekrijgen. De lijnen tussen Den Haag en Londen zijn bovendien heel kort en zonder instemming van Londen gebeurt bij de NAVO niets.

J. Schaberg is generaal-majoor h.d. van de landmacht.

meer vertrouwen scheppen. De Navo liet gisteren zelfs advertenties plaatsen in diverse kranten om dat duidelijk te maken. „Met vertrouwen en goede wil van alle kanten, kan dit trotse land een welvarende toekomst tegemoet gaan in plaats van meer conflict”, aldus Lange in een poging de sceptische (Slavische) Macedoniërs te overtuigen van het nut van de operatie.

De grote vraag lijkt daarmee niet wat de rebellen zullen inleveren, maar wat ze zullen achterhouden. In eigen omgeving, of voor de zekerheid, aan de andere kant van de grens. Kfor, de troepenmacht die toeziet op de vrede in Kosovo, maakte deze week in ieder geval al melding van diver-

se gevallen van wapensmokkel van Macedonië naar Kosovo. De afgelopen maanden was de route juist omgekeerd. Hoeveel wapens op die manier werden verplaatst, is onduidelijk. Duidelijk is slechts hoeveel Kfor wist te onderscheppen: alleen al de laatste maanden onder meer 600 automatische geweren, 1000 antitankwapens en meer dan 1350 granaten en mijnen.

VERVOLG OP PAGINA 5

Navo kijkt niet op een kalasjnikov

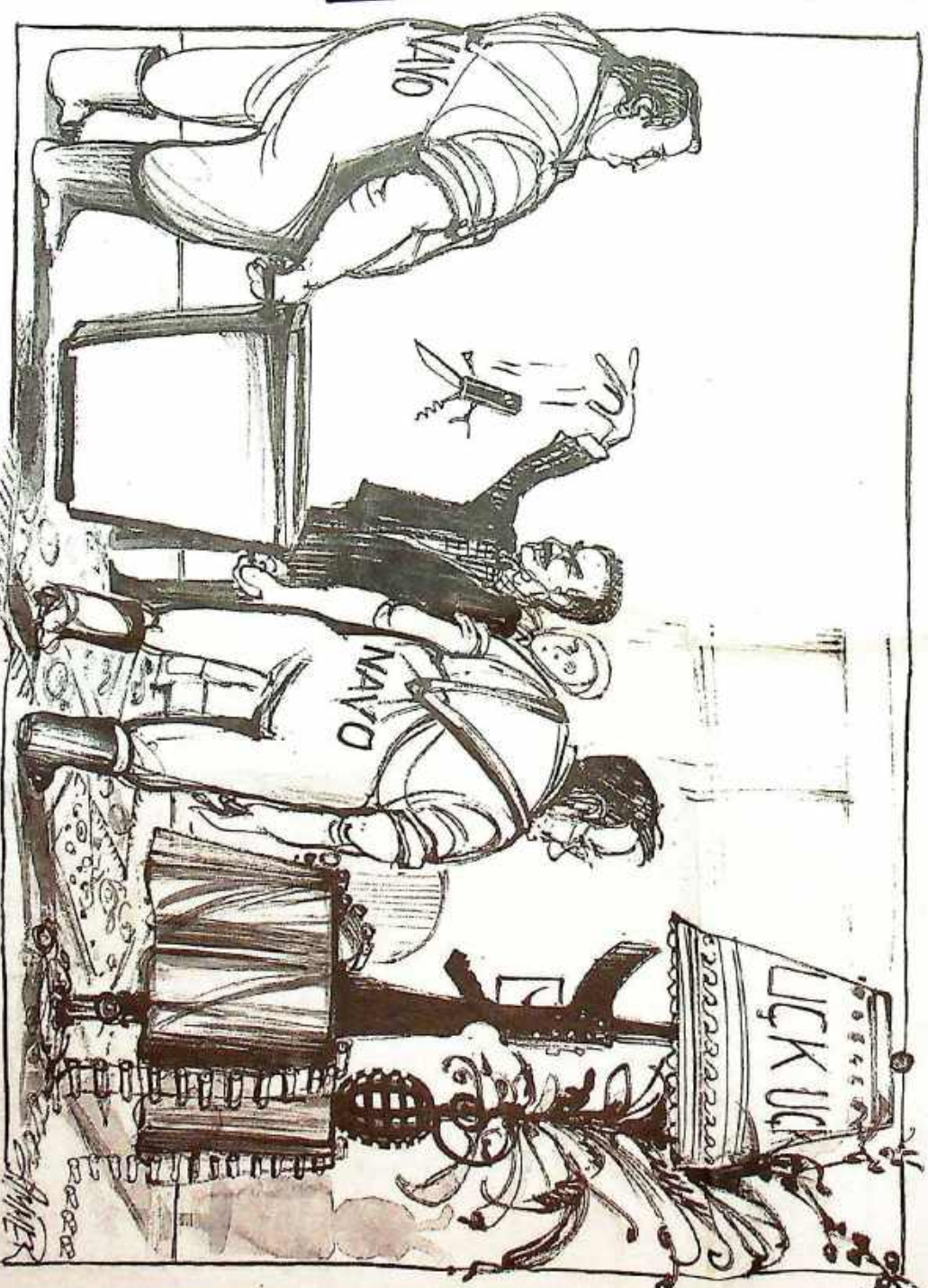
25 Aug 2001

door Nicole Lucas
AMSTERDAM – De Russische T55-tank die de mannen van de 115de Brigade van het Nationale Bevrijdingsleger UCK hebben buit gemaakt op de 'vijand', zal aan de Navo worden overgedragen. Wellicht zelfs in de eerste 'ronde', zo vertelde de commandant van de eenheid, gelegen in Radusa, vlakbij de grens met Kosovo, deze week.

Komende vrijdag moeten de Albanese rebellen een derde van de met de Navo afgesproken hoeveelheid van wapens hebben ingeleverd. Jachtgeweren alleen zijn niet voldoende. 'Een representatieve selectie aan wapens' is wat de Navo op de vijftien inleverpunten wil zien.

In totaal wil ze zo'n 3000 wapens zien (en vernietigen), zo kwam het bondgenootschap overeen met de rebellen overeen. Volgens de Macedonische regering hebben de opstandelingen meer, veel meer. Majoor-generaal Gunnar Lange, die Operatie Noodzakelijke Oogst tot een goed einde moet brengen, maakte gisteren echter meteen korte metten met eventuele protesten van die kant. Het is niet aan Macedonië om te bepalen wanneer de operatie een succes is, liet hij weten. „De Navo heeft het laatste woord.”

Het gaat immers, zo lieten woordvoerders al eerder weten, niet om een kalasjnikov meer of minder. De actie moet vooral

ILLUSTRATIE: WOLFGANG AMMER

PERSSTEMMEN

Macedonië

Washington Post
De NAVO heeft gisteren zijn derde Balkan-missie aangekondigd. Er gaan zo'n 3500 man naar de voormalige Joegoslavische deelrepubliek Macedonië. Het is een juist besluit. Zou er niets worden ondernomen dan dreigt het gevaar dat de onrust in Macedonië gemakkelijk de grenzen overslaat in cluster naar Kosovo waar troepen uit de Verenigde Staten hun taak uitvoeren. De wijze waarop de actie is voorbereid laat zien dat de NAVO lessen heeft getrokken uit de eerdere fouten die zijn gemaakt op de Balkan. Maar de beperkte opdracht van de missie en de dwangzelf opgelegde beperking van dertig dagen toont tevens aan dat sommige lessen niet zijn geleerd. [...] De taak van de NAVO zal eenvoudiger zijn dan eerdere opdrachten op de Balkan. Er is niet langer Slobodan Milosevic om de

strijd mee aan te gaan. Maar als gevolg van de belofte na dertig dagen weer te vertrekken, nodigt de NAVO de extremisten bijna uit het vertrek af te wachten. Toen de NAVO troepen zond naar Bosnië beloofde president Clinton dat de Amerikaanse soldaten binnen een jaar weer zouden zijn vertrokken. Dat is nu bijna zes jaar geleden en de Amerikaanse troepen zijn er – terecht – nog steeds. President Bush doet nu precies hetzelfde als zijn voorganger: het goede doen op de verkeerde manier. Hij moet het Amerikaanse volk uitleggen waarom de

ze missie belangrijks is en waarom deze missie ook moet worden voortgezet om haar met succes te kunnen beëindigen.

Trouw
Partijen hebben onder zware druk van de NAVO uiteindelijk een zinnig vredesakkoord gesloten. Het minste wat je verwagings kunt doen is roepen op de bezegging daarvan.

Daar mag het echter niet bij blijven. De door de Kamer uitgesproken secessis verplicht om nu al grondig na te denken over te nemen vervolgstappen. Dat is overigens niet zo eenvoudig omdat de NAVO daarmee al gauw voor het dilemma komt te staan om de vrede af te moeten dwingen, waarvoor een aanzienlijk grotere troepenmacht nodig is. Is de NAVO daartoe bereid en in staat nu Amerika dit keer het initiatief groten-deels aan Europa heeft gelaten? Vermoedelijk niet. Maar het is nog vroege veld voor om na een maand, als de missie afgelopen is, schouderophalend te moeten constateren: jammer, maar het is toch niks geworden. De burgeroorlog in Macedonië gaat gewoon door. Zo'n boodschap is moeilijk te verkopen aan de troepen die we nu al de nodige risico's hebben laten lopen, een afgang van de NAVO en een ramp voor de bevolking van Macedonië. Daarom is het zaak nu al na te denken over vervolgstappen die een robuustere optreden mogelijk moeten maken.

NAVO wacht in Macedonië 'Schrale Oogst'

Volgende week begint de NAVO met de inzameling van wapens van rebellen in Macedonië. De kans op succes lijkt, op basis van eerdere ervaringen, gering.

Door MENNO STEKETEE
 ROTTERDAM, 25 AUG. Terwijl honderden NAVO-troepen voor operatie *Essential Harvest*, Noodzakelijke Oogst, Macedonië binnentrekken, wordt nog hard nagedacht over de details van hun belangrijkste opdracht: het inzamelen van wapentuig van Albanese rebellen. NAVO-woordvoerders verschuilen zich achter verullend taalgebruik over de logistieke bijzonderheden. Een zegsman in Skopje verklaart dat het hier om „operationele aangelegenheden” gaat waarover „wij helaas geen mededelingen doen.”

Over een paar zaken bestaat duidelijkheid. Zo is overeenstemming bereikt over de vernietiging van meer dan 3000 stuks wapens. Op zo'n vijftien locaties, waaronder in Kumanovo, Tetovo en Debar, moeten NAVO-troepen ze inzamelen. Dit zal in alle anonimiteit verlopen. Een administratie van wie wat inlevert wordt niet bijgehouden. Waarschijnlijk zullen er ook geen internationale waarnemers bij aanwezig zijn.

„We leggen liever geen lijsten aan van wie hier bewapend door de heuvels hebben rondgesjouwd. Dat is een belangrijk onderdeel van het benodigde vertrouwen tussen de partijen.” Als genoeg wapentuig is verzameld, wordt dit onder NAVO-escorte naar – op dit moment geheime – plekken vervoerd waar ze met explosieven worden vernietigd. Volgens een Nederlandse NAVO-woordvoerder gaat operatie Noodzakelijke Oogst woensdag van start.

Wie vergelijkbare operaties elders in de wereld beziet, begrijpt dat de logistiek van het inzamelen, afvoeren en vernietigen geen sinecure is. Het rendement van dergelijke inzamelingsacties maakt een 'Schrale Oogst' waarschijnlijk.

De methodes van inzamelen zijn even divers als het mondiale arsenaal aan „kleine wapens”. Dit is is een aparte categorie die zich volgens de Verenigde Naties losjes laat definiëren als alle wapentuig dat een individuele soldaat meeneemt: handgranaten, automatische geweren, raketwerpers en dergelijke. De wereld is er mee overspoeld, en aan de vloedgolf zamenloopt een eind. Een inmet de kraan en vooral de voorblik vinden veelal illegaal vanuit Amerikaanse kleine oorlogjes, zal

Britse NAVO-officieren bestuderen in hun hoofdkwartier in Bunardzik, 16 kilometer ten oosten van Skopje, een kaart van Macedonië. (Foto AP)

delijk en Centraal Afrika, Latijns-Amerika en Centraal-Azië stromen over van de kalasnikovs, uzi's, M-16's, RPG-raketwerpers, landmijnen en handgranaten.

Het inleveren van de wapens door de Albanese rebellen gebeurt op vrijwillige basis, iets dat op mondiale schaal niet vaak voorkomt. De meeste inzamelingsacties hadden plaats volgens het *buy-back*-principe: wapens worden teruggekocht. Het bekendste voorbeeld daarvan is het terugkopen van stinger-luchtdoelraketten die de Verenigde Staten aan Afghaanse vrijheidsstrijders hadden geleverd tijdens de Sovjet-bezetting van dat land in de jaren tachtig. Aangezien dit type raket geknipt is voor terroristische aanslagen op verkeersvliegtuigen betaalde de eerdere leverancier 175.000 dollar per teruggebrachte raket. De operatie was maar een gedeeltelijk succes. De Afghaanse Taliban-strijders, erf-

genamen van verzet tegen de Sovjet-troepen, beschikken over een aanzienlijk aantal, en ook in Tsjetsjenië zijn ze opgedoken. De multinationale troepenmacht die in Haïti de vrede moest bewaren, kocht automatische wapens voor 800 dollar terug.

„Terugkopen” geldt in de ruimste betekenis van het woord: wie

De NAVO heeft overeenstemming bereikt met de Albanese rebellen in Macedonië over het aantal in te leveren wapens bij de operatie Noodzakelijke Oogst. Volgens anonieme NAVO-bronnen in Skopje zou het gaan om ongeveer 3000 wapens. Diplomaten gaan er van uit dat ook de Macedonische regering, die onlangs nog veronderstelde dat de rebellen ten minste over 85.000 wapens beschikken, akkoord zal gaan met dit aan-

zijn wapen inlevert krijgt er iets voor terug. Zo kregen guerrilla's in El Salvador voedsel- en kledingbonnen in ruil voor hun kalasnikovs. Elders in Midden-Amerika werden agrarische werktuigen en zelfs lapjes grond aangeboden.

Verzetstrijders in Nicaragua kregen in de jaren negentig zelfs in ruil voor het inleveren van een ka-

tal. Een woordvoerder liet weten dat over het vastgestelde aantal geen discussie mogelijk is.

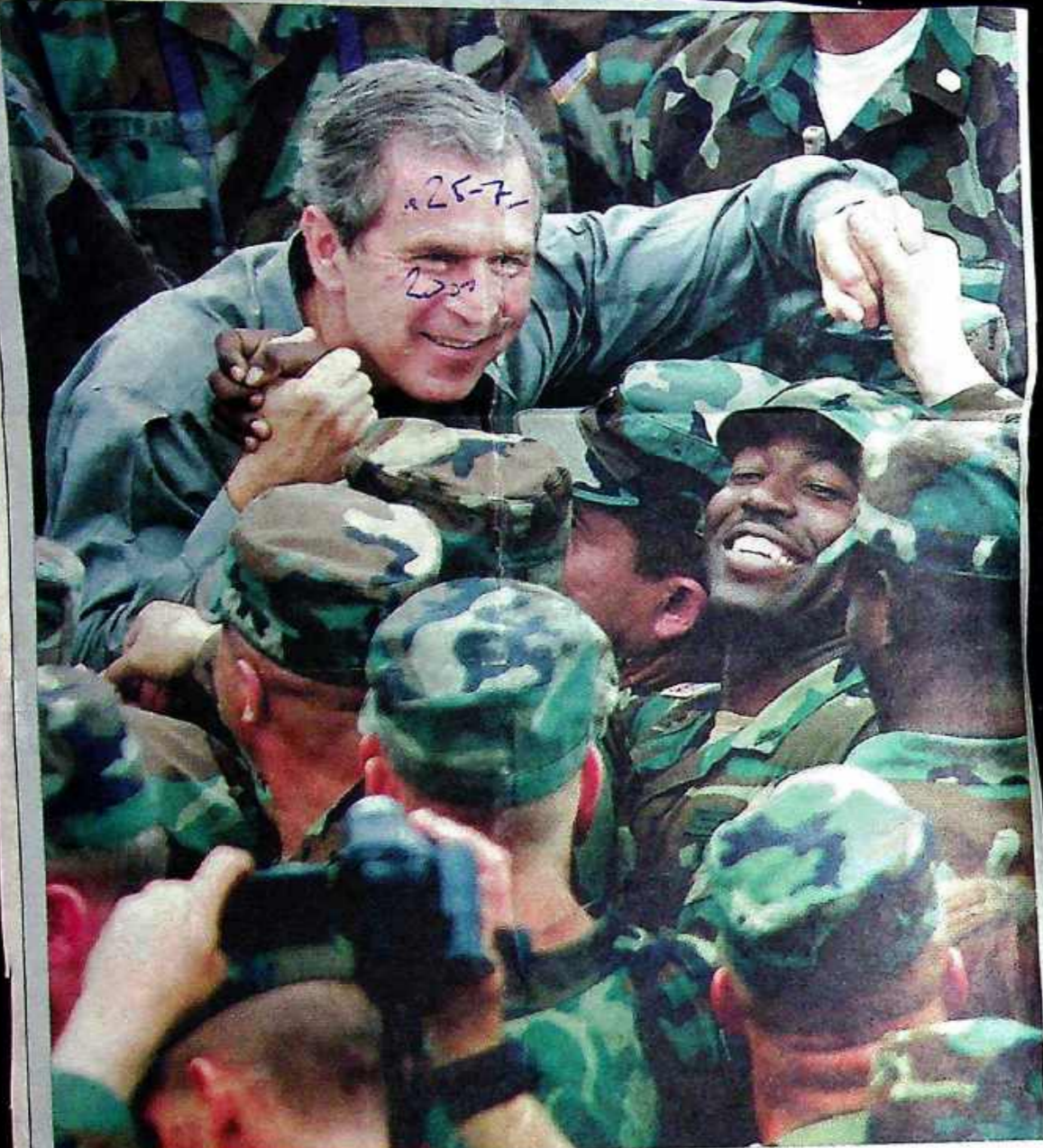
„De eerste getallen die we van de rebellen kregen waren niet geloofwaardig. Dus zijn de onderhandelingen doorgegaan”, aldus generaal-majoor Gunnar Lange, leider van de NAVO-operatie. „De komende weken zullen we moeten zien wat de kwaliteit van de wapens is, maar ik ga er van uit dat die goed is.”

lasjnikov een indrukwekkend ogend document waarop het zegel van president Violeta Chamorro prijkte. Een Britse NAVO-woordvoerder barst in lachen uit bij de vraag of deze methode in Macedonië een optie is. „Ik denk niet dat iemand hier onder de indruk is van presidentiële stempels.”

In Midden-Afrika en ook in Afrikaanse landen zoals Angola, Mozambique en Somalië, bleek telkens weer dat inzamelingsacties – vrijwillig of via *buy-back* – een druppel op een groeiende plaat waren. Weliswaar werden grote aantallen wapens verzameld, maar de verborgen arsenalen waren nog veel groter. De ingezamelde wapens werden vaak, al dan niet met hulp van corrupte autoriteiten, teruggestolen zodat ze wéér konden worden verkocht. Snelle vernietiging van het verzamelde wapentuig is dan ook, zo onderstrepen organisaties die zich met deze pro-

blematiek bezighouden, zoals het Duitse Bonn International Center for Conversion, BICC, een *must*.

Een lichtpunt voor de NAVO-troepen in Macedonië is dat vrijwillige inzamelingsacties elders op de Balkan wél een relatief succes waren. De eerste pogingen van de Verenigde Naties om begin jaren negentig in Bosnië zware wapens van strijdende partijen in depots op te slaan, liepen weliswaar vaak op niks uit – ze haalden de depots gewoon leeg wanneer ze dat nodig achtten. Maar SFOR, de Stabilisation Force, slaagde er met *Project Harvest* wél in om veel wapentuig te vernietigen. In totaal werden in Bosnië de afgelopen twee jaar meer dan 11.000 automatische wapens, 10.000 landmijnen, 35.000 handgranaten en bijna twee miljoen stuks munitie vernietigd. Of met de totale arsenaal aantallen het ze indrukwekkende aantallen het bleef wél achter niemand.

Bush bezoekt vredestroepen in Kosovo

De Amerikaanse president George Bush begroet KFOR-soldaten uit de VS die gestationeerd zijn in Kosovo. Tijdens het korte bezoek gisteren aan de basis Camp Bondsteel, van waaruit de 5000 Amerikaanse militairen opereren, ondertekende Bush de nieuwe defensiewet. Het leger krijgt volgens die wet 1,9 miljard dollar extra. Bush deed gisteren ook een beroep op de strijdende partijen in Macedonië om zich te houden aan de wapenstilstand die op 5 juli is afgesproken. Vooralsnog

lijkt die oproep weinig indruk te maken. Etnisch-Albanese rebellen en het Macedonische regeringsleger raakten gisteravond verwikkeld in zware gevechten in de buitenwijken van Tetovo. Rebellen beschoten barakken van het leger en namen controleposten in die verlaten waren door gevluchte Macedonische agenten. Vier dorpen in de omgeving van Tetovo zijn omsingeld door Albanese rebellen. In Skopje demonstreerden gisteravond zo'n 3000 Macedoniërs tegen de NAVO, die volgens hen moet optreden tegen de rebellen. FOTO: AP

Serviers hebben zelf Joegoslavië vernietigd

Met verbazing las ik de brief van 3 juli waarin wordt gezegd dat de bombardementen geen invloed

hebben gehad op het vertrek van Milosevic. Hoe durft iemand dat te zeggen? Is het dan niet genoeg wat die man heeft gedaan tijdens zijn heerschappij in dit oost-zo-prachtig-ge land? Tien jaar was hij het brein achter alle monstrueuze dingen die in Kroatie, Bosnie en Kosovo zijn gebeurd: martelingen, verkrachtingen, deportaties, vernietigingen. Al die tijd heeft niemand in Servië gezegd dat alle ellende Milosevic schuld is. De mensen waren zelfs trots op hem, omdat hij zogenaamd voor een Groot-Servie vocht. Orpor, dat na de bombardementen is opgericht, heeft hem puur uit eigenbelang van de troon verbannen. Omdat Milosevic de droom die hij heeft beloofd niet kon waarmaken. Als het omgekeerde het geval was, dan was hij hun held. Mensen in Servië moeten hun mond houden en eindelijk beseffen dat zij degenen zijn die Joegoslavië hebben vernietigd. Wat betreft de straf voor Milosevic: de enige oplossing voor hem is de doodstraf.

A. CARAKOVIC, HILVERSUM

Trouw commentaar Naar Macedonië

17 Aug 2001

Vandaag reizen de eerste Navo-troepen naar Macedonië om hun bijdrage te leveren aan het vredesakkoord dat begin deze week werd gesloten tussen Slavische en Albanese Macedoniërs. De Navo staat niet te springen – het enthousiasme van opperbevelhebber George Robertson bij de ondertekening van het akkoord ten spijt. En dat is begrijpelijk. Want opnieuw begint de Navo aan een uiterst onzekere Balkan-operatie.

Op papier heeft het bondgenootschap een overzichtelijke, duidelijke opdracht met een beperkte duur zonder al te veel risico. Gedurende dertig dagen zal de Navo de wapens verzamelen die de Albanese rebellen willen inleveren. Het bondgenootschap zal de rebellen nergens toe dwingen: keer op keer wordt benadrukt dat 'Operatie noodzakelijke oogst'

geen vredesoperatie is, maar uitgaat van de goede wil van de Albanese rebellen.

Dat is misschien geruststellend voor degenen die verantwoordelijk zijn voor de veiligheid van de Navo-troepen. Maar wat gebeurt er als na een maand slechts wat oude geweren en een enkele raketwerper zijn ingeleverd? Komt George Robertson dan even enthousiast melden dat de Navo zijn plicht heeft gedaan? Kan het grootste militaire bondgenootschap zich veroorloven op die manier voor gek te worden gezet?

Tegelijkertijd heeft de Navo geen keus. Na de partijen in Macedonië bijna tot een akkoord te hebben gedwongen, kan de Navo zich niet aan haar verplichtingen onttrekken. Nu alsnog besluiten geen troepen te sturen, betekent evenzeer dat de geloofwaardigheid

van de Navo danig wordt aangetast.

Bovendien dient het ijzer te worden gesmeed nu het heet is. Hoe langer de Navo aarzelt, hoe slechter de toch al niet rooskleurige vooruitzichten voor de vrede in Macedonië worden. En daar gaat het uiteindelijk om. Dat zou ook Nederland zich moeten realiseren en wel door zich wat minder aarzelend op te stellen tegenover zijn deelname aan deze missie.

De Navo kan bovendien een bijdrage leveren die verder gaat dan de passieve rol van 'wapeninleverpunt'. Door de grens tussen Kosovo en Macedonië daadwerkelijk goed te controleren, kan het bondgenootschap in ieder geval voorkomen dat iedere ingeleverde mitrailleur onmiddellijk wordt vervangen door een nieuw exemplaar.

Stad Tetovo in ban van geweld

SKOPJE, 24 JULI. Bij nieuwe zware gevechten tussen het Macedonische leger en Albanese rebellen – de zwaarste sinds februari – is gisteren voor het eerst in het centrum van de stad Tetovo slag geleverd. De Macedoniërs dreigden gisteren met een massale aanval op de rebellen.

De NAVO-gezant in Macedonië, Pieter Feith, gaat vandaag naar Kosovo om er te praten met Ali Ahmeti, de leider van het Albanese rebelenleger in Macedonië, het UÇK (Nationaal Bevrijdingsleger). Doel van het gesprek is te achterhalen of het UÇK in staat is te garanderen dat de Albanese rebellen zich aan het bestand houden dat sinds begin deze maand bestaat.

Beide partijen gaven elkaar de schuld met het schieten te zijn begonnen. Westerse diplomaten gaven beide partijen de schuld: „Wijf de gebeurtenissen van vandaag maar aan de facties die tegen vrede zijn”, zei een van hen. „Het probleem van vandaag was dat niemand zich goed gedroeg.”

Volgens de Macedoniërs werd gisteren vrijwel de hele dag gevochten rond het sportstadion in Tetovo, de belangrijkste stad van de Albanese minderheid in Macedonië. Een dertigtal rebellen van het UÇK had zich achter zandzak-

ken in de buurt van het stadion verschanst. Ze werden door de Macedoniërs met artillerie beschoten. De kogels van sluipschutters floeten over het centrale plein van de stad.

Volgens de Macedoniërs werd een 12-jarige Albanese meisje gedood door een granaat en vielen er 24 gewonden, onder wie diverse Macedonische soldaten en politie-mannen. Het UÇK meldde dat de Macedoniërs bij Gostivar in het westen en in Tetovo de aanval hadden geopend en dat daarbij negen burgers werden gedood en dertig gewond. Volgens de Macedoniërs werd bij een UÇK-aanval bij Mavrovo, in het westen van het land, een Macedonische soldaat gedood; elders zou het UÇK twintig Macedoniërs hebben ontvoerd.

Het Macedonische ministerie van Defensie beschuldigde gisteren het UÇK ervan „de optie van het geweld” te hebben gekozen; het leger is in staat daarop „adequaat” te reageren, zo meldde een woordvoerder. „De Albanese terroristen hebben het bestand op de bruutst mogelijke manier geschonden. Ze moeten echter weten dat de Macedonische strijdkrachten alle middelen zullen inzetten waarover ze beschikken, inclusief de luchtmacht.” (Reuters, AP)

In Macedonië zet geweld bestand onder druk

SKOPJE, 23 JULI. In het noorden van Macedonië hebben gisteren zware gevechten gewoed tussen het Macedonische leger en Albanese rebellen. De strijd leverde gevaar op voor het officiële bestand, dat sinds begin deze maand bestaat en dat een voorwaarde vormt voor de politieke dialoog tussen de leiders van de twee gemeenschappen in Macedonië.

Volgens Macedonische woordvoerders openen Albanese rebellen gisterochtend het vuur op Macedonische militairen, die het vuur beantwoordden. Dat gebeurde in de heuvels boven Tetovo in het noordwesten van het land. Westerse diplomaten in Skopje legden de blaam vooral bij de Macedoniërs, die met alle middelen, inclusief gevechtshelikopters, zware artillerie en Soechoj-gevechtsvliegtuigen reageerden op enkele kogels die door de rebellen waren afgevuurd. De diplomaten spraken van een overreactie van de Macedoniërs. De strijd luwde nadat Westerse diplomaten beide partijen hadden opgeroepen het vuren direct te staken.

Het bestand dat begin deze maand werd gesloten heeft de bemiddelaars François Léotard namens de Europese Unie en James Pardew namens de Verenigde Staten in staat gesteld met de verte-

genwoordigers van de Macedonische en de Albanese politieke partijen te praten over een constitutionele oplossing voor de klachten van de Albanese minderheid. Hun compromisvoorstel werd evenwel midden vorige week door de Macedonische premier Ljubčo Georgievski in harde termen van de hand gewezen. De premier vond de tekst van de bemiddelaars „bruu”, zei dat het compromis neerkwam op een de facto federalisering van Macedonië en klaagde over de 'cowboy-stijl' van de bemiddelaars. Hij doelde daarbij volgens waarnemers vooral op Pardew. Die uitval leverde Georgievski een boze schöffering op van NAVO-chef Robertson en Javier Solana van de EU, die een bezoek aan Skopje afgelastten.

Met name president Boris Trajkovski van Macedonië – gematigder dan zijn premier – probeert sindsdien de politieke dialoog met de partijen van de Albanese minderheid weer op gang te krijgen. Buitenlandse diplomaten in Skopje gaan ervan uit dat het staakt-het-vuren wankel zal blijven zolang aan de onderhandelingsstafel een akkoord uitblijft en dat uitbarstingen van geweld als die van gisteren, bij het uitblijven van een akkoord, makkelijk kunnen escaleren. (Reuters)

Joegoslavische prins krijgt sleutels paleizen

BELGRADO – Prins Aleksandar II van Joegoslavië heeft gisteren uit handen van de Joegoslavische autoriteiten de sleutels gekregen van twee paleizen in Belgrado.

Aleksandar Karadjordjevic werd in 1945 in Londen geboren als kroonprins van Joegoslavië. Zijn vader, koning Peter II, moest in 1941 voor de oprukkende Duitsers vluchten. De communist Tito schafte de monarchie in 1945 af.

Aleksandar zei gisteren gelukkig te zijn na een ballingschap van ruim 55 jaar weer thuis te zijn. De regering heeft de twee paleizen teruggegeven aan de koninklijke familie, vooruitlopend

op een wet die in 1945 geconfisqueerde bezittingen teruggeeft. Aleksandar wil zich inzetten voor de economische wederopbouw van het land, verbetering van de gezondheidszorg en sociale zekerheid.

Door de val van Milosevic vorig jaar kon de kroonprins naar Joegoslavië terugkeren en een Joegoslavisch paspoort krijgen. Om de aanspraken op de troon geldig te houden riep de Britse overheid in 1945 de hotelkamer waar Aleksandar werd geboren uit tot Joegoslavisch grondgebied. Er is evenwel in Joegoslavië weinig animo om de monarchie weer in te voeren. Aleksandar heeft zich daarover nog niet uitgelaten.

redactie buitenland

VRAGEN / Burgeroorlog in Macedonië?

27 Jul 2001
Begin deze week werd een staakt-het-vuren in Macedonië opnieuw geschonden, nadat de onderhandelingen over de verbetering van de positie van de Albanese vastgelopen. Inmiddels zijn de gesprekken voorzichtig weer begonnen. Ze worden gezien als laatste kans om een burgeroorlog te voorkomen. Enkele achtergronden.

Waar gaat het precies om? In Macedonië vormen Slaven de meerderheid. De Albanese zijn de grootste minderheid en maken een kwart tot een derde deel de bevolking uit. Zij voelen zich

achtergesteld omdat hun in de Grondwet van 1991, toen Macedonië onafhankelijk werd, niet dezelfde rechten werden toegekend als aan de Slaven. Daarover werd al een paar jaar – weinig constructief – onderhandeld. De belangrijkste Albanese eisen zijn: een gelijkwaardige positie; de erkenning van het Albanese als officiële taal en een door de staat betaalde universiteit. Een groep Albanese, die zichzelf het Nationale Bevrijdingsleger noemt, nam begin dit jaar de wapens op om de eisen kracht bij te zetten. Veel Macedoniërs vermoeden echter dat de Albanese

een verborgen agenda hebben. Ze zouden een deel van Macedonië 'voor zichzelf' willen hebben en zich daarna aansluiten bij Kosovo.

Wie bemiddelen namens het Westen? De internationale bemiddeling wordt geleid door de VS en de EU. Het doel is de Grondwet zo aan te passen dat zowel de Albanese als de Slavische partij en binnen de regering van nationale eenheid zich daarin kunnen vinden. De gesprekken zijn vastgelopen op het Albanese als tweede officiële taal. Het proces wordt bemiddeld door Slavische

nationalisten die de rebellen met geweld willen verdrijven. Bovendien verwijten zij de bemiddelaars onder een hoedje te spelen met de Albanese rebellen.

Hoe groot is de kans dat er een totale burgeroorlog uitbreekt? De kans is groter naarmate er minder onderhandeld wordt. Op dat moment neigen de Macedonische haviken ernaar om geweld te gebruiken tegen de rebellen. Gebleken is wel dat de vele offensieven die er al geweest zijn weinig hebben uitgehaald tegen de guerrilla-tactiek van de rebellen. Het grootste deel van de oor-

log speelt zich af in het moeilijk toegankelijke berggebied in het noorden van Macedonië. De rebellen kennen het terrein uitstekend en kunnen zich makkelijk verplaatsen. Overigens betwijfelen waarnemers of Macedoniërs en Albanese de grondwetkwes-tie wel een burgeroorlog waard vinden. In elk geval zijn de nationalist uit beide kampen er nog niet in geslaagd hun achterban zo op te hitsen dat zij naar de wapens grijpen. Een extra risico is echter wel dat vermoed wordt dat veel burgers al in het bezit zijn van wapens.

'NAVO helpt Albanese rebellen'

Felle anti-Westerse betoging in Skopje

Door onze correspondent YAËL VINCKX

BELGRADO, 25 JULI. Een menigte Macedoniërs heeft gisteren de ambassades van Duitsland, Groot-Brittannië en de Verenigde Staten aangevallen uit woede over de vermeende hulp van de internationale gemeenschap aan de Albanese rebellen in het land.

De menigte gooide onder andere stenen naar de drie ambassades. De Macedonische mobiele eenheid was aanwezig bij de Amerikaanse ambassade, maar greep niet in. Ook luchtvaartmaatschappij British Airways en fastfoodketen McDonald's moesten het ontgelden. Enkele auto's van de OVSE (Organisatie voor Veiligheid en Samenwerking) werden in brand gestoken. De demonstranten beschuldigen NAVO en buitenlandse bemiddelaars ervan onder een hoedje te spelen met de Albanese rebellen in het land. „Wie beschermt de terroristen - NAVO' stond op een van de spandoeken te lezen.

Een woordvoerder van de Macedonische regering, Antonio Miloski, gooide gisteren olie op het vuur door de NAVO te bestempelen als „een grote vriend van onze vijanden". Het Westen stemt zijn acties volgens hem af met de Albanese rebellen, verenigd in het Nationale Bevrijdingsleger (UÇK). „Onze vrees dat de internationale gemeenschap samenwerkt met het UÇK, is bewaarheid geworden", aldus Miloski. De secretaris-gene-

raal van de NAVO, George Robertson, ontkende dat onmiddellijk. „We hebben en zullen geen materiële of morele steun geven aan de rebellen", zei Robertson. Een Westerse diplomaat in de Macedonische hoofdstad zei over Miloski's uitspraak en de felle anti-Westerse demonstratie van gisteren: „Dit is een hypernationalistische uitbarsting. Het is zeer destructief voor de vrede. Macedonië staat op de rand van een burgeroorlog."

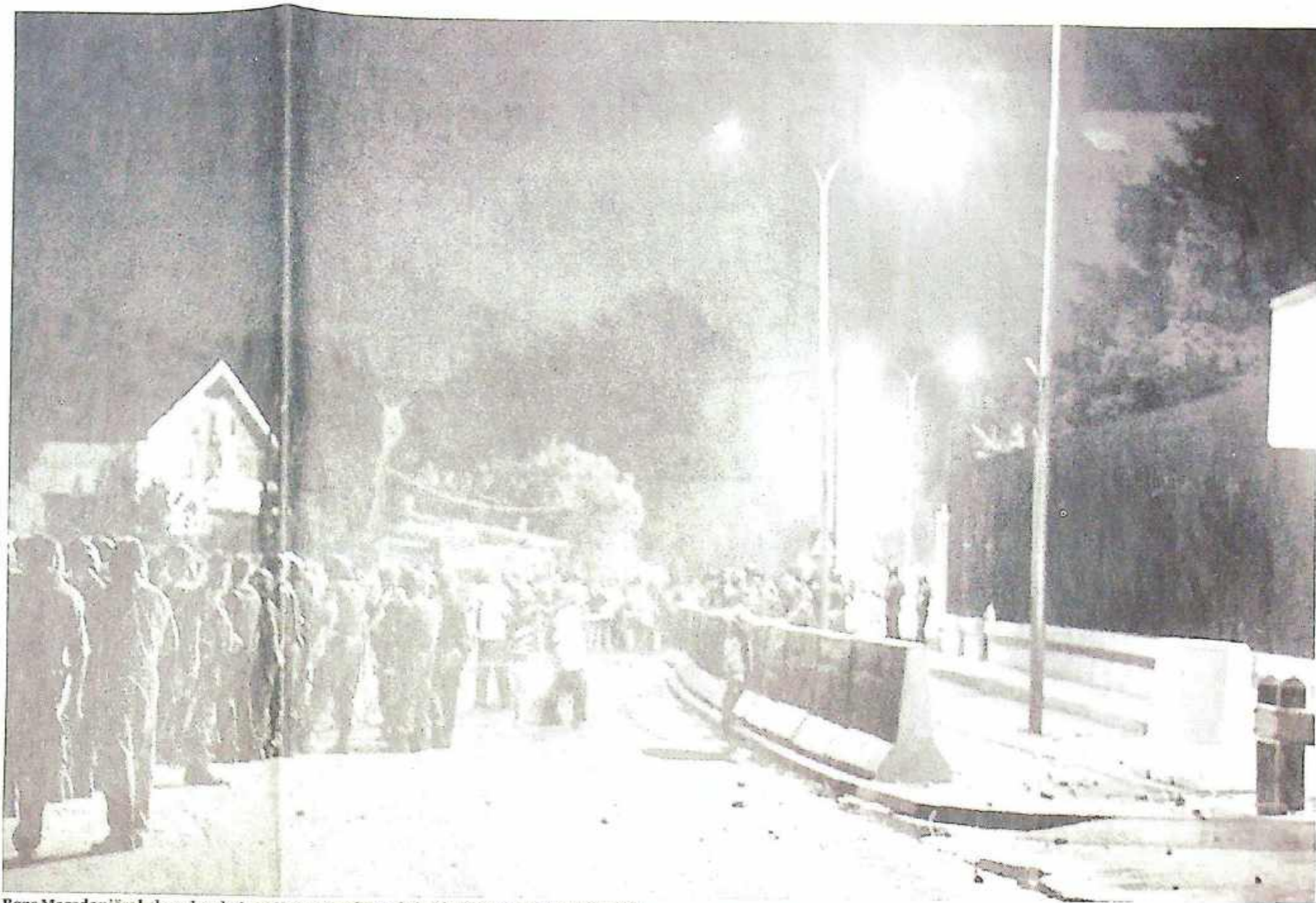
De NAVO-gezant in Macedonië, de Nederlander Pieter Feith, sprak gisteren met Ali Ahmeti, een van de leiders van het UÇK. Ahmeti zou zich bereid hebben verklaard twee dorpen nabij de stad Tetovo, die de afgelopen dagen werden ingenomen door de rebellen, te verlaten. Ahmeti zou ook bereid zijn een nieuw staakt-het-vuren in te stellen.

In tegenstelling tot Ahmeti's woorden kwam het gisteren opnieuw tot vuurgevechten in Tetovo. De rebellen namen onder andere de legerbarakken onder vuur. Een politiemann overleed aan zijn verwondingen die hij maandag

had opgelopen bij hevige gevechten in Tetovo. Een woordvoerder van het ministerie van Defensie verklaarde gisteren dat de rebellen oprukken in de stad. Ze zouden ook vier dorpen in de omgeving van Tetovo hebben ingenomen.

Vredesbesprekingen tussen Macedonische en Albanese politieke partijen kwamen gisteren niet op gang. De besprekingen liepen vorige week vast. De Macedoniërs gaan niet akkoord met onder andere de eis van de Albanese om hun taal als tweede officiële taal in Macedonië te erkennen.

Gisteren ontvluchtten opnieuw tientallen inwoners Tetovo. Een aantal van hen, Slavische Macedoniërs, nam gisteravond deel aan de rellen rond de ambassades. Ze eisen dat de NAVO hun een veilige terugkeer naar hun huizen garandeert. De Macedonische regering sloot gisteren de grens met Kosovo. De gevechten in Macedonië begonnen in februari met de inname van enkele dorpen door Albanese rebellen. Ze eisen meer rechten voor de Albanese minderheid in het land.

Boze Macedoniërs bekogelen de Amerikaanse ambassade in Skopje met stenen. (Foto AP)

Skopje lanceert vredesplan

Macedonisch leger voert aanval uit op rebellen

SKOPJE - De Macedonische president Boris Trajkovski heeft in het parlement een vredesplan gelanceerd. Het door de NAVO gesteunde plan moet een eind maken aan een al ruim drie maanden durende opstand van Albanese extremisten.

Het plan voorziet in de ontwapening en terugtrekking van het rebellenleger dat zich het Nationaal Bevrijdingsleger NLA noemt. Hiermee moet worden voorkomen dat Macedonië afglijdt richting een burgeroorlog. Trajkovski heeft het al eerder geopperde idee van een amnestie voor de

rebelleng niet overgenomen, omdat dat onwerkbaar blijkt te zijn volgens de Macedonische wet. Wel zouden er andere mogelijkheden zijn om vervolging van de Albanese opstandelingen te voorkomen.

Dat zou vooral voor de Slavische meerderheid een bittere pil zijn. Woensdag werden vijf Macedonische militairen gedood toen zij in een hinderlaag liepen. Dat leidde tot hevige rellen in de zuidelijke stad Bitola, waar drie van de vijf vandaan kwamen. Boze Slaven koelden hun woede op winkels en andere eigendommen van Albanese.

Mogelijk uit wraak hebben Macedonische veiligheidstroepen hun beschietingen hervat van de dorpen die nog in handen zijn van de rebellen. Dit ondanks een eenzijdig bestand dat het NLA donderdag aanbood.

De mensenrechtenorganisatie Human Rights Watch beschuldigt de rebellen van mishandeling van ten minste eenentwintig Servische burgers die in het strijdbied wonen. De veelal oudere Serviërs werden eind mei in twee groepen weggevoerd en gedurende enkele dagen opgesloten, geslagen en onderworpen aan nep-executies.

Veel kritiek op beloften premier in Macedonië

Door onze correspondent SKOPJE, 1 JUNI. De regering van nationale eenheid in Macedonië heeft verdeeld gereageerd op voorstellen om onder meer de grondwet te veranderen.

Premier Ljubko Georgievski zei woensdagavond in een interview te overwegen de Albanese taal als tweede officiële taal te erkennen en de grondwet aan te passen. In de constitutie zijn de Albanese en minderheidsgroepen. De Albanese minderheid, de rebellen inclusief, eist in de grondwet gelijk te worden gesteld aan de Slavische Macedoniërs.

Maar de leider van de socialdemocraten, Branko Crenkovski, heeft gisteren verklaard dat de voorstellen „te ver" gaan. Ook de (Albanese) Partij voor Democratische Welvaart (PDP) wijst het voorstel van de premier van de hand. Volgens hen heeft Georgievski de uitspraken alleen gedaan onder grote druk van de internationale gemeenschap en zou hij er in feite niets voor voelen. „We kunnen de manier waarop Georgievski hierover praat niet accepteren", aldus een kaderlid van de PDP.

Gisteren zei Georgievski dat „de verplichting hebben jegens de internationale gemeenschap om een Macedonië te scheppen dat de Albanese past". Die for-

mulering onderstrept volgens kritiek van de premier dat Georgievski zwicht voor de druk door iets te beloven waar hij persoonlijk in het geheel niet geloofde.

Zowel de Socialistisch-Democratische Partij als de Partij voor Democratische Welvaart trad onlangs na sterke druk van het Westen tot de regering toe. De basis onder de regering van nationale eenheid is echter zeer wankel. Crenkovski waarschuwde gisteren al dat de regering uiteen kan vallen als gevolg van de voorstellen van Georgievski.

De gevechten in het noorden van Macedonië gaan intussen door. De rebellen, verenigd in het Nationaal Bevrijdingsleger (UÇK) hebben de voorstellen ook van de hand gewezen. De president van Macedonië, Boris Trajkovski, heeft de UÇK-strijders een beperkte amnestie of een veilige aftocht naar Kosovo aangeboden maar dit is te weinig naar de zin van de extremisten. Zij melden door de vechten tot al hun eisen zijn ingewilligd. Een daarvan betreft dechnane aan politiek overleg, een eis waarvan geen enkele politieke partij in Macedonië wil weten.

In de dorpen in het gebied zitten duizenden dorpselingen vast. Velen durven het gebied niet te verlaten uit angst voor represailles door leger en politie.

Escalatie Macedonië dreigt

SKOPJE - De Macedonische premier Georgievski wil dat het parlement de staat van oorlog uitroept nadat gisteren vijf soldaten omkwamen bij gevechten met etnisch Albanese rebellen. Washington en de Europese Unie roepen op tot kalme.

ten gedood bij een actie van de rebellen. Behalve Georgievski vroeg ook de officiële regeringswoordvoerder het parlement de staat van oorlog uit te roepen. Daarvoor is een tweeledige meerderheid in de volksvertegenwoordiging nodig. Die zal moeilijk worden gehaald, mede doordat een vijfde van de parlementariërs etnisch Albanese is - en waarschijnlijk tegen de oorlogstemmen met de staat van oorlog. Het kanoor van de president overwoog Skopje al de staat van oorlog uit te roepen. Toen werd onder Internationaal druk voor dialoog en het vormen van een eenheidsregering gekozen. Georgievski's oproep weerspiegelt de verslechterende verhoudingen in de regering. Mocht het parlement toch instemmen met de staat van oorlog, dan wordt een algehele mobilisatie afgekondigd en krijgt Trajkovski voorgaande bevoegdheden. Hij zou per decreet moogen regeren en een eigen regering samenstellen.

Nationalistische HDZ onverwacht sterk in Kroatië

De nationalistische partij van wijlen president Franjo Tudjman, de HDZ, heeft bij de zondag in Kroatië gehouden districts- en gemeenteraadsverkiezingen een onverwacht succes geboekt door in veertien van de 21 districten de meerderheid te behalen.

22-5-2001
Voor de verkiezingen suggereerden opiniepeilingen dat de HDZ, die in de meeste gemeenteraden nog de touwtjes in handen had, haar laatste machtsbases zou kwijtraken. Niet alleen kreeg de partij echter de meerderheid in veertien districten, zij werd tweede in de hoofdstad Zagreb, waar eenkwart van de 4,7 miljoen Kroaten woont.

De uitslag betekent niet dat Tudjmans Kroatisch-Democratische Unie in de veertien gewonnen districten ook zal gaan regeren. De verwachting is dat de partijen van de landelijke coalitie zullen samenwerken om in de meeste districten een coalitie te vormen en de HDZ van de macht uit te sluiten.

De verkiezingen worden gezien als een belangrijke graadmeter voor de populariteit van de regering, die er de afgelopen anderhalf jaar niet in slaagde het land welvarender te maken. De sociaal-democratische SDP van premier Ivica Racan bleef sterk, maar boekte niet de overweldigende zege waarop min of meer was gerekend. Zij behaalde de absolute meerderheid in maar drie districten. De Boerenpartij sleepte twee districten in de wacht en de sociaal-liberalen en een regionale partij ieder één. (AP)

Skopje wil hulp van de NAVO

15-6-2001
SKOPJE - De Macedonische president, Boris Trajkovski, heeft de NAVO gisteren gevraagd te helpen bij de ontwapening van de Albanese rebellen.

Navo-secretaris-generaal George Robertson, die gisteren in Skopje was, beloofde het verzoek te zullen bestuderen. Het sturen van een troepenmacht, waar de rebellen om hebben gevraagd, sloot hij echter uit.

Robertson was gisteren samen met Javier Solana, coördinator van het buitenlands- en veiligheidsbeleid van de EU, in Macedonië. Ze spraken opnieuw hun steun uit voor het plan dat Trajkovski vorige week lanceerde om een eind te maken aan de onrust in het land. Hij wil de rebellen ontwapenen, een gedeeltelijke amnestie verlenen en maatregelen doorvoeren om de positie van de Albanese minderheid te verbeteren.

Volgens Robertson is het nu zaak snel „het papieren plan te vertalen naar vrede“. Hij triep de Albanese rebellen op snel het dorpje Aracinovo aan de rand van Skopje te verlaten, als eerste stap naar een algehele terugtrekking niet zo blijft.

Macedonië in de frontlinie

Oproep: stop de NAVO in de Balkan

Een hele reeks organisaties uit Bulgarije, Cyprus, Griekenland, Turkije, Roemenië en Joegoslavië stelden op 23 maart deze oproep op:

"Twee jaar na het offensief en de misdadige bombardementen van de NAVO tegen Joegoslavië, blijft de toestand in het gebied explosief. In de zones die gecontroleerd worden door de bezettingstroepen van de NAVO (Kosovo en de Servische grenzen met de voormalige Joegoslavische Republiek Macedonië) gaan de gewapende aanvallen van Albanese separatisten verder, en breiden ze zich uit naar het grondgebied van de buurstaat.

Wij zijn diep bezorgd over de criminele activiteiten van deze separatistische gewapende elementen, die de hele regio de-

stabiliseren en de Balkan in een reeks van bloedige conflicten dreigen te storten.

We roepen de volkeren van de Balkan, de volkeren van Europa en van de hele wereld op actief te mobiliseren. Wij willen:

- de onschendbaarheid van de staatsgrenzen;

- het verzet tegen elke poging om de territoriale integriteit, de soevereiniteit en de onafhankelijkheid van de staten in het gebied ter discussie te stellen;

- dat de NAVO zich niet meer bemoeit met de interne zaken van de landen van de Balkan;

- dat geen enkel Balkanland nog tot de NAVO toetreedt, dat Griekenland en Turkije er zich uit terugtrekken en dat de NAVO tenslotte ontbonden wordt;

- dat de Amerikaanse bases, de NAVO en alle kernwapens ver-

dwijnen uit Griekenland en Turkije. Ze mogen zich niet in een van de andere Balkanlanden vestigen;

- de uitbreiding van de strijd tegen de wapenwedloop, tegen het aankopen van nieuwe wapens, die meestal de belangen van de NAVO dienen, ten nadele van meer sociale behoeften;

- in onze landen een brede informatiecampagne en mobilisatie beginnen rond de gevolgen van het criminele gebruik van uranium- en plutoniumwapens tijdens de NAVO-bombardementen;

- strijden voor vrede en wederzijds respect, zonder imperialistische interventies in de Balkan!"

Ondertekenaars: Bulgaarse Communistische Partij 'Georgi Dimitrov'; Bulgaarse Communistische Partij; Politieke Groep 'Ecoglasnost'; Bulgaarse Anti-fas-

Bron: CP Griekenland, <http://www.kke.gr> en <http://www.soldinet.org>.

Rusland bepleit een oorlogsverklaring: Macedonië moet separatisten aanpakken

Door Toby Westerman

Volgens officiële Russische bronnen steunt Rusland de regering van Macedonië om de oorlog te verklaren aan de UCK-separatisten, terwijl de vredesposities van de NAVO en de Europese Unie belachelijk worden gemaakt. Verwijzend naar recente uitspraken van de eerste minister van Macedonië, Ljubco Georgievski, erkent Moskou dat politie en leger van Macedonië de situatie onder controle kunnen houden "maar dat de Macedonische strijdkrachten meer armistijl zouden hebben als de staat van oorlog werd verklaard."

"De oppositie van NAVO en EU hiertegen is in feite een beperking van de offensieve actie tegen de separatisten", aldus de Russische bronnen. Dit commentaar is afkomstig van de 'Voice of Russia World Service', de officiële regeringsomroep.

Macedonië grenst aan het door de NAVO gecontroleerde Kosovo. Deze grens is een plaats voor uitgebreid illegaal verkeer van allerlei aard. Moskou verklaart: "De Albanese separatisten genieten steun van de NAVO en de EU in hun streven Macedonië op te splitsen. Het nationale rebellienleger krijgt steeds meer wapens en huurlingen van Albanese extremisten in Kosovo van buiten de grens, die de NAVO zou kunnen afsluiten als ze het zou willen". Moskou haalt uit naar de NAVO-controlle over Kosovo, waar "Albanese bewoners de demarcatiezone hebben verandert in een broeinest van terrorisme en agressie op de Balkan". Het herstel van de openlijke blinders van de NAVO is volgens Moskou een

▲ UCK-terroristen worden alweer rebellen genoemd. De plaatsen van arme Albanese vluchtelingen staan weer in de kraak. Macedonië is het volgende Joegoslavië. Het Westen is nog niet klaar met het verdelen van de Balkan.

aanbeveling dat Macedonië zich om bijstand wendt tot de Federale Republiek Joegoslavië, die Servië en een tegenstribbelend Montenegro omvat.

"Zoals de NAVO zich nu opstelt, kan Macedonië alleen vertouwen op hulp van Joegoslavië," aldus Moskou. Volgens berichten van de omroep zou een vertegenwoordiger van de Joegoslavische staf overleg voeren met de Macedonische regering. Secretaris-generaal van de NAVO, Lord George Robertson, en het hoofd van Buitenlandse Zaken en Veiligheid van de EU, Javier Solana, bepleiten dat de regering van Macedonië niet overgaat tot de verklaring van de staat van oorlog, vooral omdat de huidige coalitie in Macedonië uiteen kan vallen na een dergelijke verklaring. Volgens de 'Deutsche Welle', de officiële Duitse regeringszender, zal de Democratische Albanese Partij uit de huidige Macedonische regeringscoalitie stappen als de oorlog wordt verklaard. De toekomst van deze coalitie blijft twijfelachtig, omdat etnisch Albanese politiek een grotere onafhankelijkheid voorstaan voor de Albanese minderheid in het land - een situatie die hevig bestreden wordt door de Macedonische meerderheid.

Om hen die vluchten voor het geweld te helpen, hebben Macedonische strijdkrachten aangekondigd dat zij iedere ochtend voor enkele uren een 'staakt-het-wuren' zullen instellen en dat zij transport willen verzorgen voor vluchtelingen uit de omstreken gebieden. Volgens de waarnemers verklaarden sommige burgers in de gevechtzone te blijven en niet weg te vluchten naar een onzekere plaats.

Het blijft gisten in de Balkan. We gaven al herhaaldelijk aan wat daarvan de oorzaken zijn. Op dit moment zien we in Macedonië dezelfde ontwikkelingen als eerder in Kosovo. De separatistische aanhangers van het UCK, die van de macht in een groot-Albanië dromen, hebben hun zinnen nu op gebieden in Macedonië gezet. Het Westen wil een relatieve rust in het gebied. Zij willen geen oncontroleerbare ontwikkelingen, maar zijn ook niet uit op stabiliteit. De blijvende instabiliteit 'legitimeert' immers de aanwezigheid van NAVO-troepen in het gebied. Maar de westerse belangen zorgen er vooral voor dat er niet kan worden afgerekend met het avonturisme van de UCK-maffia. In de onderstaande verklaring wordt nog eens beklemtoond wat er zou moeten gebeuren om werkelijke stabiliteit in de Balkan-regio te bewerkstelligen.

Massagraf Kosovaren in buurt van Belgrado

BELGRADO, 5 juni. In de buurt van Belgrado is zondag een begin gemaakt met het uitgraven van een massagraf met tientallen lichamen van Kosovaren slachtoffers van de oorlog in Kosovo.

Volgens de Servische minister van Informatie, Dusan Mihajlovic, bevat het massagraf vermoedelijk de lichamen van 86 vermoorde Albanese uit Kosovo, die twee jaar geleden aanwakkelt in een afgesloten vrachtwagen in de Donau werden gegooid. In het massagraf liggen meer dan 86 lichamen - hoewel precies is nog onduidelijk. De regering vermoedt in het graf, waarvan de locatie niet is gemeld, aanwijzingen te kunnen vinden die het regime van de voormalige Joegoslavische president Slobodan Milosevic in verband brengen met oorlogsmisdaden.

Bestand van 24 uur van kracht in Macedonië

Door onze correspondent BELGRADO, 12 JUNI. In Macedonië is sinds gistermiddag een bestand van 24 uur van kracht tussen de Macedonische strijdkrachten en de Albanese rebellen. Na de afkondiging van het bestand zijn vier Macedonische soldaten in een hinderlaag gelopen en gewond, maar het staakt-het-vuren hield niettemin stand.

De soldaten raakten gewond op de berg Sar nabij Tetovo, een Albanese bolwerk in het noordwesten van het land. Vorige week doodden de rebellen vijf militairen in een soortgelijke hinderlaag. Dat leidde tot grote rellen in de zuidelijke stad Bitola, waar drie van de slachtoffers vandaan kwamen.

Gistermiddag kondigde de Macedonische regering een tijdelijke wapenstilstand aan om burgers de kans te geven de dorpen in het noorden van het land te verlaten, het Rode Kruis de mogelijkheid te

Macedonische regering negeert bestand rebellen

Door onze correspondent YAËL VINCKX SKOPJE, 8 JUNI. De Albanese rebellen in Macedonië hebben een eenzijdig bestand afgekondigd, dat vannacht is ingegaan, maar dat direct door de regering is afgewezen. President Boris Trajkovski liet weten vandaag in het parlement een 'vredesplan' te presenteren. De Macedonische regering zag vanochtend wel af van het voornemen, de staat van oorlog uit te roepen.

Het eenzijdige staakt-het-vuren van de rebellen komt als een verrassing. Het bestand ging om middernacht in. Commandanten van het 'bevrijdingsleger' riepen gisteren de regering op ook een staakt-het-vuren aan te gaan, maar Macedonische militairen openden vanochtend het vuur op de extremisten in het noorden van het land - vuur dat door de rebellen werd beantwoord. De regering weigert met de rebellen te praten. Premier Georgievski zei vanochtend dat „Macedonië de terroristen meedogenloos tegemoet moet treden” en hen moet „vernietigen” voor de dialoog met de partijen van de Albanese minderheid wordt hervat.

Trajkovski's toespraak in het parlement vanmiddag kan een voorzichtige toenadering betekenen. Trajkovski zou de UÇK-rebellen vrijheid van strafvervolgging aanbieden als ze zich terugtrekken

voorkomen', aldus de veiligheidsadviseur van de president, Nikola Dimitrov. Skopje is vooralsnog niet beschoten door de rebellen.

Wel zijn duizenden Albanese uit Skopje en omgeving de afgelopen dagen over de grens naar Kosovo getrokken. De uittocht is volgens een woordvoerder van de VN-hulporganisatie UNHCR de grootste sinds het begin van de onlusten in februari. Sinds begin mei zijn 24.000 Macedonische Albanese naar Kosovo gevlucht.

Soldaten van de vredesmacht KFOR hebben gisteren in Kosovo een wapenkonvooi, op weg naar de rebellen in Macedonië, onderschept. Zes Albanese vervoerders in vijf auto's mijnen, machinegeweren, raketgranaten, een mortier, handvuurwapens, munitie, uniformen, geld, voedsel, water en geneesmiddelen. Later gisteren werd in Kosovo een wapendepot ontdekt met explosieven en munitie.

'Die Albanese honden zullen branden!'

Macedonische jongeren trokken gisteren brandstichtend en plunderend door de straten van Bitola, om de dood van drie soldaten uit deze stad te wreken.

Door onze correspondent YAËL VINCKX BITOLA, 7 JUNI. „Ik kan de mensen niet in bedwang houden”, had burgemeester Zlatko Vrškovski 's ochtends nog gezegd. „Ik heb hen in kranten, op televisie en tijdens bijeenkomsten opgeroepen geen brand meer te stichten bij de Albanese. Wat kan ik verder doen?” Met lede ogen zag hij de avond dichterbij komen.

De schemer is nog niet gevallen of de vrees van de burgemeester wordt bewaarheid. Om zeven uur verzamelen grote groepen jongeren zich in de hoofdstraat van Bitola, een met stenen geplaveide winkelstraat zonder auto's. Om half acht kan men over de hoofden lopen. Het ruikt dan al naar problemen; jongens lopen hanig langs de terrassen, meisjes groepen giechelend bij elkaar, ouders pakken hun kinderen beet en haasten zich naar huis.

Om acht uur gaat de eerste winkel van een Albanese in brand en in de chaotische twee uur die volgen, kan de brandweer van Bitola het werk niet aan. Als om tien uur de avondklok ingaat, hangt een wolk van as en rook over de stad in het zuiden van Macedonië.

De vernieling, brandstichting en plundering van Albanese bezittingen komt niet als een verrassing. Een maand geleden was het ook raak in de stad; toen trokken Macedonische jongeren ook brandschattend rond. En toen was de aanleiding ook dezelfde; de

moord op vier politiemannen uit Bitola en omgeving door Albanese rebellen.

Deze keer gaat het om vijf militairen, van wie er drie afkomstig waren uit Bitola, een stad met 80.000 inwoners (onder wie 8.000 Albanese). De vijf sneuvelden toen ze dinsdagavond in een hinderlaag van de Albanese extremisten op de berg nabij Tetovo waren gelopen. Zeven andere militairen raakten gewond, een van hen is zelf lid van de Albanese minderheid. Het was een laaghartige aanval, zeggen ze in Bitola, en dat versterkt de woede. De soldaten werden gedood terwijl ze een medisch team begeleidden dat andere neergeschoten soldaten probeerde te redden.

„Die Albanese honden zullen branden”, schreeuwt een jongen aan de kop van de stoet relschoppers. Gewapend met stukken staal, houten stokken en kettingen gaan ze

van straat naar straat. De onderbemande brandweer weet niet waar te beginnen; nauwelijks is ze bij de ene brand gearriveerd of vier straten verderop brandt een ander pand. 'Burn, burn', giechelen twee meisjes zenuwachtig. De sfeer is opgetogen.

'Kristallnacht', zo hebben de leider van de Democratische Partij van Albanese (PDSH) Arben Xhaferi, en de leider van de lokale afdeling, Muarem Nexhipi, de vernielingen genoemd. De verwijzing naar de georganiseerde pogrom is wellicht overdreven, maar de relschoppers willen wel degelijk refereren aan de jodenvervolgging in nazi-Duitsland. Zo hebben ze de winkels en de moskee van de Albanese ondergekald met hakenkruizen en een davidster.

Opvallend is de afwezigheid van de overwegend Slavisch-Macedonische politie. [• Vervolg BITOLA: pagina 5]

Na dood vijf soldaten Macedonië wil staat van oorlog

Door onze correspondent YAËL VINCKX SKOPJE, 7 JUNI. Premier Ljubčo Georgievski van Macedonië heeft gisteren gedreigd de staat van oorlog uit te roepen na het bloedbad bij Tetovo. De internationale gemeenschap heeft de regering om terughoudendheid gevraagd.

De dreigementen van premier Georgievski volgen op een aanslag op Macedonische soldaten, dinsdagochtend, door Albanese rebellen nabij de stad Tetovo. Daarbij vonden vijf soldaten de dood en werden zeven soldaten gewond. Drie van de doden waren afkomstig uit de zuidelijke stad Bitola, waar gisteravond rellen uitbraken als wrak voor de aanslag. Groepen Macedonische jongeren vernielden zeker vijftientig winkels en huizen van Albanese in de stad.

De aanslag in Tetovo heeft de Macedonische gemeenschap met afgezichten vervuld. „Een sterk militair ingrijpen is de enige manier om vrede te bereiken”, verklaarde Georgievski's woordvoerder. Vorige maand dreigde de premier ook de staat van oorlog uit te roepen, maar daar zag hij onder sterke internationale druk vanaf. Gisteren riep Georgievski de politieleiders van de Albanese minderheid opnieuw op partij te kiezen. „Zij moeten laten zien waar zij staan, aan de kant van de moordenaars of aan de kant van de staat.”

'Rellen in Bitola zijn beramd'

De staat van oorlog voorziet in algemene mobilisatie en geeft het leger meer mogelijkheden om in te grijpen. Het uitroepen van de staat van oorlog vereist echter de toestemming van een tweederde meerderheid in het multi-etnische parlement. Het is niet zeker of

Zijn huis staat onder 'zwarte politiebescerming' maar gaat aan het einde van de avond toch voor een deel in vlammen op.

Heeft de politie de rellen gisteravond niet zien aankomen? Het is onwaarschijnlijk. 's Middags rijden boze taxichauffeurs al toeterend door de stad - een van de gesteunde soldaten is de broer van de bus van een taxibedrijf in Bitola. Overal in de straat hoeken jongeren bij elkaar. Zelfs enkele groepen zigeuners hebben zich ter dege voorbered. In het spoor van de menigte trekken ze door de straten, dwoven hun kinderen door de gebroken ruiten en laten hen grote witte plastic zakken vulladen.

De burgers – en dan met name de Albanese burgers – zijn het kind van de rekening van de oorlog in het noorden van Macedonië.

2001
Door onze correspondent

YAËL VINCKX
VAKSINCE, 2 JUNI. Paars zijn de benen en billen van Benjamin Limani. Pimpelpaars. En op zijn voorhoofd prijkt een wit verband, met daaronder een fikse hoofdwond. „Wil je mijn buik ook zien”, vraagt hij.

Benjamin Limani is een Albanese zakenman uit Macedonië. Hij doet in leer. Vorige week ging hij naar Turkije voor zaken. Op de terugweg, op de grensovergang tussen Bulgarije en Macedonië, werd hij door Macedonische

grenswachten uit de bus gehaald. Het was zaterdagmiddag vier uur; maandagmiddag een uur kwam Limani vrij.

In de tussentijd sloegen politiemannen op het bureau met houten stokken op hem in, dreigden ze zijn familie iets aan te doen en beschuldigden ze hem van smokkel voor de Albanese rebellen in Macedonië. „Ik zou 2,5 miljoen dollar naar Turkije hebben gebracht om wapens te kopen voor de rebellen”, zegt Limani. Uiteindelijk stopten ze hem in de kofferbak van een auto en reden naar het plaatsje Kriva Palanka. Daar werd hij in een open veld achtergelaten.

Limani is een 'eerlijke zakenman'. Met de Albanese rebellen heeft hij niets te maken. „Maar na

In Macedonië betaalt de burger het gelag

zo'n ervaring wordt een man bijna in de armen van de extremisten gedreven”, grijnst hij moeizaam.

Benjamin Limani had zijn 'ervaring' op de grensovergang. Andere Albanese zouden worden mishandeld in het noorden van het land, waar de gevechten tussen de rebellen en het leger aanhouden. De dorpelingen die zich schuil houden in kelders en scholen durven niet weg uit angst voor represailles van soldaten en agenten bij de vele controleposten. De Macedonische regering laste woensdag een staakt-het-vuren in om de burgers de kans te geven het gebied te verlaten. Slechts een handvol dorpelingen maakte van de gelegenheid gebruik.

De mensenrechtenorganisatie

Human Rights Watch heeft gewezen op de mishandeling van Albanese burgers. „We roepen Amerika en Europa op afstand te nemen van deze praktijken en willen dat de Macedonische regering de klachten van de burgers onderzoekt.”

De kwaliteit van het Macedonische leger is schrikbarend, zegt ook een Westerse diplomaat in Skopje. Onder de militairen bevinden zich veel reservisten. „Ze zijn ongedisciplineerd en weten van toeten noch blazen.” De internationale gemeenschap heeft de afgelopen weken al vaak aangedrongen op terughoudendheid door het Macedonische leger, maar dat lijkt zich daar weinig van aan te trekken.

Discipline is ver te zoeken in het leger. Een vertegenwoordiger van de Organisatie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa (OVSE) die met een brief van de minister van Binnenlandse Zaken op zak langs een checkpoint wilde, kreeg de loop van een kalasjnikov in zijn buik geduwd. De vrijbrief van de minister hielp geen zier. „Als de minister wil dat je hier langs gaat, dan komt de minister me dat zelf maar vertellen”, snauwde de jonge soldaat.

Op een weg in het noorden van Macedonië doemen de soldaten plotseling op, vanachter een wegblokkade van kisten en bomen. Dit is verboden gebied voor niet-militairen; de rebellen zitten op schootsafstand in de heuvels.

„Achtentwintig dagen zit ik hier”, zegt een soldaat in de greppel naast de weg. Ze maken grappen, roken sigaretten en spelen met de trekker van hun geweer. Dan klinkt een schot - per ongeluk heeft een soldaat enkele centimeters naast zijn eigen voet geschoten. Zijn collega's duiken eerst paniekerig de greppel in en lachen vervolgens schaapachtig.

Naar het nabijgelegen dorp Vaksince gaan de soldaten niet meer. „Dat hebben we al ingenomen”, pochen ze. Vaksince, dat lang in de vuurlinie lag, is inderdaad leeg. Zaterdag vielen leger en politie binnen. De dorpelingen sloegen op de vlucht en de militairen leefden zich uit op hun bezittingen. Ze hebben granaten door

de daken gevuld, kogels door de ramen geschoten, satelietschotels omver getrokken en laden en kisten leeggehaald. In de straten liggen dode koeien en ezels; sommige dieren hebben schotwonden in het hoofd. Zwermen vliegen bevolken de straten van Vaksince.

De 60-jarige Fehmi Kasumi is de enige sterveling in Vaksince. Hij is voor het eerst sinds het offensief terug in het dorp. „Alles is kapot”, huilt hij. Verloren loopt hij door het huis, de glasscherven kraken onder zijn schoenen. De kleren zijn uit de kisten getrokken, het bankstel is aan stukken gesneden, een ingelijst koranvers is kapot geslagen. „Wat neem ik mee”, vraagt Kasumi zich af, want hier blijft hij in geen geval. Hij is

bang dat de soldaten terug komen. Als hij even later naar het dorp Lojane terugkeert, heeft hij een versleten vestje in zijn hand.

In Lojane zijn de meeste vrouwen en kinderen anderhalve week geleden gevlucht. De meesten zijn naar familie in het zuiden van Servië gegaan. Op de heuvel even buiten Lojane kan men de vlaggen van de grensovergang zien wapperen. „Alleen de oudere mannen zijn achtergebleven”, zegt de leider van de moskee in het dorp, de hodja. En die hebben nu een probleem: „We hebben wel meel, maar we weten niet hoe een brood te bakken.” Ze durven ook niet naar Kumanovo om brood te kopen.

Inmiddels wagen zich, even buiten Lojane, de eerste boeren weer op het veld. Aan hun tractor wappert een witte vlag - en ver voor het donker gaan ze alweer terug naar het dorp.

Inwoners van de stad Bitola nemen de schade op aan winkels en huizen van etnische Albanese, die in de nacht van woensdag op donderdag in brand werden gestoken.

FOTO AP

Kritiek Albanië na geweld tegen minderheid

SKOPJE – Albanië heeft voor het eerst de Macedonische regering bekritiseerd nadat een Slavische menigte in de stad Bitola huizen, winkels en moskeeën van de etnisch Albanese minderheid in brand stak. De rebellen kondigden een bestand af nadat zij de herovering claimden van enkele dorpen.

De volkswoede in Bitola ontstak nadat rebellen dinsdagnacht drie uit de stad afkomstige soldaten hadden gedood. Op woensdagnacht raasde een menigte van rond de 3000 Slaven door de stad en legde tot 110 huizen en twee moskeeën in de as. Zeker dertien mensen raakten gewond.

De regering van Albanië, die de

afgelopen maanden westerse lof ontving vanwege haar veroordeling van de rebellen, riep Skopje op de Albanese minderheid beter te beschermen en de staat van oorlog niet uit te roepen. De kans dat Skopje dat toch doet, is flink geslonken doordat de defensie-minister zich van dat voornemen distancieerde.

De etnisch Albanese rebellen claimden gisteren enkele dorpen te hebben heroverd ten noordoosten van de hoofdstad. Als dat waar is, kunnen ze hun strijd uitbreiden tot vlakbij Skopje. Navo-chef George Robertson riep de rebellen gisteren op de wapens neer te leggen en deel te nemen aan 'normale politieke

processen'. 's Avonds kondigden de rebellen een staakt-het-vuren aan, dat om middernacht zou ingaan. Het bestand biedt perspectief voor een vredesplan dat president Trajkovski voorbereidt. Vanmiddag, in een toespraak voor het parlement, maakt Trajkovski de inhoud van zijn plan waarschijnlijk bekend.

'Waarschijnlijk wijziging Grondwet' Regering Macedonië lijkt overstag te gaan

Door onze correspondent YVEL VINCKX

SKOPJE, 31 MEI. Macedonië zal „waarschijnlijk” zijn grondwet wijzigen om de positie van de Albanese minderheid te verbeteren. Het heeft bovendien de Albanese rebellen amnestie of een veilige aftocht naar Kosovo aangeboden als zij de wapens neerleggen.

Deze handreiking van de Macedonische regering komt na dagenlang intensief bemiddelen door de internationale gemeenschap. De amnestie heeft overigens een beperkte omvang: ze geldt niet voor de organisatoren van de guerrilla en voor degenen die Macedonische soldaten hebben gedood of andere moorden op hun geweten hebben, aldus gisteren de president van Macedonië, Boris Trajkovski.

In een interview voor de staats-tv zette hij premier Ljubčo Georgievski gisteren weten dat het „zeer waarschijnlijk is dat we een tweede officiële taal zullen aankondigen”. De Albanese minderheid, inclusief de rebellen, dringen lange tijd aan op de officiële erkenning van hun taal. Ook is het „mogelijk”, aldus premier Georgievski, dat de grondwet wordt aangepast. In de constitutie hebben de Albanese de status van minderheid. De Albanese minderheid, die zeker een kwart (en naar eigen zeggen eenderde) van de

twee miljoen zielen tellende bevolking uitmaakt, eist gelijkstelling in de grondwet aan de Slavische Macedoniërs. De opmerkingen van Trajkovski en Georgievski suggereren dat de regering van plan is te voldoen aan de belangrijkste eisen van de minderheid en de rebellen.

Intussen barsten de gewelken in Noord-Macedonië gisteren aan het einde van de middag weer los. Eerder op de dag had de regering een staakt-het-vuren ingelast om burgers de kans te geven het strijdgebied te verlaten. Slechts een handvol boeren wist te ontsnappen.

Volgens de mensenrechtenorganisatie Human Rights Watch worden Albanese burgers die zijn gevlucht, door Macedonische soldaten mishandeld. Veel mensen zouden daarom bang zijn de dorpen te verlaten. In het dorp Lipkovo en omgeving zitten ruim tienduizend mensen in de val, aldus het Rode Kruis. Normaliter telt Lipkovo ruim vierduizend inwoners. De mensen zitten op elkaar

gepakt in kelders, onder zeer slechte hygiënische omstandigheden, en met weinig water en geen eten”, aldus een woordvoerder van de hulporganisatie.

Gisteren kwamen de Macedonische politieke partijen en die van de Albanese minderheid weer tot elkaar. Vorige week brak ruzie uit in de regering van nationale eenheid, waaronder de twee Albanese partijen, over een vredesakkoord dat de politieke leiders van de Albanese minderheid zonder medeweten van hun Slavisch-Macedonische collega's hadden gesloten met de rebellen, ondanks een eerdere afspraak niet met de rebellen te praten.

Gisteren kwamen de partijen overeen dit akkoord ter zijde te schuiven. Het is zo zei de buitenlandse gezant van de Europese Unie, Javier Solana, „niet langer relevant”. De Macedonische regering wil naar eigen zeggen voor 15 juni de etnische spanningen in het land grotendeels hebben gekalmeerd.

Praten met rebellen is in Macedonië taboe

In Zuid-Servië eindigde een oorlog door overleg met de regering en de rebellen. In Macedonië mag niet met de rebellen worden overlegd, vindt Skopje, en vinden ook EU en NAVO.

Door onze correspondent YVEL VINCKX
SKOPJE, 31 MEI. De diplomaat Robert Frowick heeft er zijn tanden op stuk gebeten en de doorgevoerde onderhandelaar Javier Solana moest alle moeite doen om de partijen bij elkaar te krijgen. Macedonië is een lastig 'lastig geval' voor diplomaten. „De lucht boven Skopje ziet zwart van de leguigen met speciale vertegenwoordigers, afgezanten en andere diplomaten”, zegt men in de Macedonische hoofdstad.

De Balkan-gezant van de Organisatie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa (OVSE), Robert Frowick, komt voorlopig niet meer naar Skopje. De Macedonische

wordt nog altijd niet onderhandeld. Dat maakte ook Solana in Skopje op nauw duidlijk. Een vergoeding dringt zich op met Zuid-Servië. Zesdien maanden lang waren Albanese rebellen actief in de gedemilitariseerde bufferzone tussen Servië en Kosovo. Vanuit die door de NAVO ingestelde zone beslooten ze het Joegoslavische leger en de Servische politie. Hun eisen en die van de Albanese rebellen in Macedonië komen overeen: meer rechten voor de Albanese minderheid en, op de langere termijn, aansluiting bij Kosovo.

In tegenstelling tot Macedonië kwam een vredesakkoord in Zuid-Servië wel tot stand, na bemiddeling van NAVO-gezant Pieter Feith. Hij onderhandelde met de regering in Servië en met de rebellen in het zuiden. Het resultaat: het rebelleleger gaf de strijd op en het

Situatie Macedonië anders dan die in Z-Servië

Joegoslavische leger trok het laatste deel van de bufferzone binnen. Waarom kan de internationale gemeenschap wel in het zuiden van Servië met de extremisten onderhandelen en niet in het noorden van Macedonië?

De redenen blijken divers. Ten eerste zijn de Macedonische partijen faliekant tegen onderhandelingen. Willigen zij de gematigde etnische van de rebellen in, dan zullen idiotere eisen volgen, menen ze. Geef de Albanese een vinger, en ze nemen je hele hand. Bovendien is de sfeer onder de (Slavische) Macedoniërs verhard na aanslagen op militairen en politiemannen.

Ten tweede zijn de leiders van de Albanese minderheid ook gekant tegen onderhandelingen met de rebellen. De positie van een van hen, Arben Xhaveri, is gaandeweg het conflict danig verzwaakt. De gematigde politicus ziet zijn aanhang slinken, want een groeiend aantal

Skopje herziet Taiwan-besluit

Door een onzer redacteurs
ROTTERDAM, 6 JUNI. Macedonië verbreekt binnenkort de diplomatieke betrekkingen met Taiwan en knoopt weer banden met China aan, zo is in Skopje bekendgemaakt.

Daarmee komt Macedonië terug van een stap die het ruim twee jaar geleden zette en die tamelijk desastreus is uitgepakt. Indertijd verbrak Macedonië de banden met de Chinese Volksrepubliek en knoopte (als enige land in Europa, met uitzondering van het Vaticaan) relaties aan met Taiwan. Daarmee hoopte het Taiwanese investeringen binnen te halen. De wisseling was voorbereid door Vasil Tupurkovski, indertijd vice-premier en leider van de liberale partij Democratisch Alternatief, die tijdens een bezoek aan Taiwan te horen had gekregen (of dacht te horen te hebben gekregen) dat diplomatieke betrekkingen met Taiwan zouden leiden tot Taiwanese investeringen in Macedonië ter waarde van anderhalf miljard dollar en 120.000 banen (in een land dat toen 230.000 werklozen telde). Tot woede van de toenmalige president Kiro Gligorov werden vervolgens, in januari 1999, relaties met Taipei aangeknoopt, waarop Peking - óók woedend - de betrekkingen met Skopje verbrak.

Een onmiddellijke consequentie van deze wisseling was het vertrek van de VN-vredesmacht die indertijd nog langs de grens met Servië was gelegerd om het kwetsbare Macedonië te beschermen tegen uit Kosovo overslaand geweld of provocaties van de toenmalige Joegoslavische president Slobodan Milošević: Peking weigerde in de Veiligheidsraad van de VN voor een verlenging van het mandaat te stemmen. Als gevolg van dat veto moest de vredesmacht opstappen.

Uiteindelijk hebben de Taiwanese geen cent - laat staan anderhalf miljard dollar - in Macedonië geïnvesteerd, ondanks de verzekering, vorig jaar nog, dat ze wel degelijk van plan waren geld te steken in de privé-sector.

Toen in november vorig jaar Tupurkovski's Democratisch Alternatief onverwachts de toen regerende coalitie verliet en overstapte naar de oppositie in de hoop de zittende premier Ljubčo Georgievski te wippen, werd duidelijk dat de verbrekking van de banden met Taiwan weer tot de mogelijkheden ging behoren.

Macedonië zwicht voor druk Navo: geen oorlog

SKOPJE - De Navo heeft de regering van Macedonië opgedragen harder te werken aan vrede. Onder druk van de Navo is Macedonië teruggekomen op het plan om in het land de 'staat van oorlog' uit te roepen.

De hoogste Navo-baas, secretaris-generaal Robertson, waarschuwde gisteren dat Macedonië veel te verliezen heeft. Het land wankelt op de rand van oorlog. Robertson zei dat de wereld niet kan accepteren dat een democratisch land in gevaar is door toedoen van „een moordzuchtige bende in de bergen”. Macedonië heette jarenlang een van de stabiele landen op de Balkan te zijn.

Robertson had zijn verklaring nog maar nauwelijks afgelegd, of de Macedonische regering gelastte de parlementszitting af waarin vandaag het besluit zou worden genomen om de oorlog aan de Albanese rebellen te verklaren.

Gisteren ging het leger door met zware beschietingen op de rebellen. Met helikopters schoot het leger mortieren af op dorpjes in het noordoosten, waar de rebellen verschanst zitten.

Volgens een schatting van het Rode Kruis zitten tweeduizend vrouwen en kinderen nog in de dorpen vast. Ze schuilen al vier dagen in kelders. Het Rode Kruis sluit niet uit dat de burgers 'tegen hun wil' vastzitten, zei een woordvoerder. De rebellen weigeren de dorpelingen te laten gaan.

Het Macedonische leger claimt dat de rebellen 'ernstige verliezen' hebben geleden. Bijna alle strijders zouden tegen het einde van de dag zijn gevlucht over de bergen, terug Kosovo in. Maar bronnen binnen de Sfor-vredesmacht in Kosovo maakten geen melding van arrestaties. De Sfor-militairen patrouilleren intensief in het grensgebied.

Alleen al gisteren vluchtten 3000 etnische Albanese de grens over naar Kosovo. Families droegen hun kinderen door de bergen. Het totale aantal vluchtelingen komt op 6600.

In het Macedonische Bitola werd gisteren Blagojce Siljanovski begraven, een van de vijf agenten die deze week door Albanese rebellen werd gedood.

Bestand in Macedonië lijkt nabij

SKOPJE Albanese rebellen in Noord-Macedonië zeiden gisteren vanaf vannacht een bestand in acht te zullen nemen, mits ze "niet worden geprovoceerd door de Macedonische regeringstroepen". Gisteravond zei president Trajkovski van Macedonië de etnisch Albanese rebellen een plan te willen voorleggen waaronder zij hun wapens neerleggen en zich terugtrekken naar Kosovo. Het voorstel voorziet niet in amnestie maar een vorm van vrijstelling van vervolging.

De strijd tussen de rebellen en het regeringsleger nam gisteren in hevigheid af. Toch vluchtten enkele honderden Albanese Macedoniërs gisteren de grens met Kosovo over. Woedende Slaven reageerden zich woensdagnacht af op eigendommen van Albanese Macedoniërs, nadat drie militairen begraven die door etnisch-Albanese rebellen waren gedood. Ruiten werden ingeslagen en winkels in brand gestoken. (RTR/AP)

Macedonië voert aanval op Veiligheidstroepen heroveren totaal verlaten dorpen op Albanese rebellen

SKOPJE - Macedonische veiligheidstroepen zeggen twee dorpjes in het noorden van het land te hebben heroverd op Albanese rebellen. De aanvallen op stellingen van de opstandelingen werden gisteren sterk opgevoerd.

Het waren de hevigste aanvallen sinds de strijd in het noorden van Macedonië enkele weken geleden begon. Macedonische veiligheids-

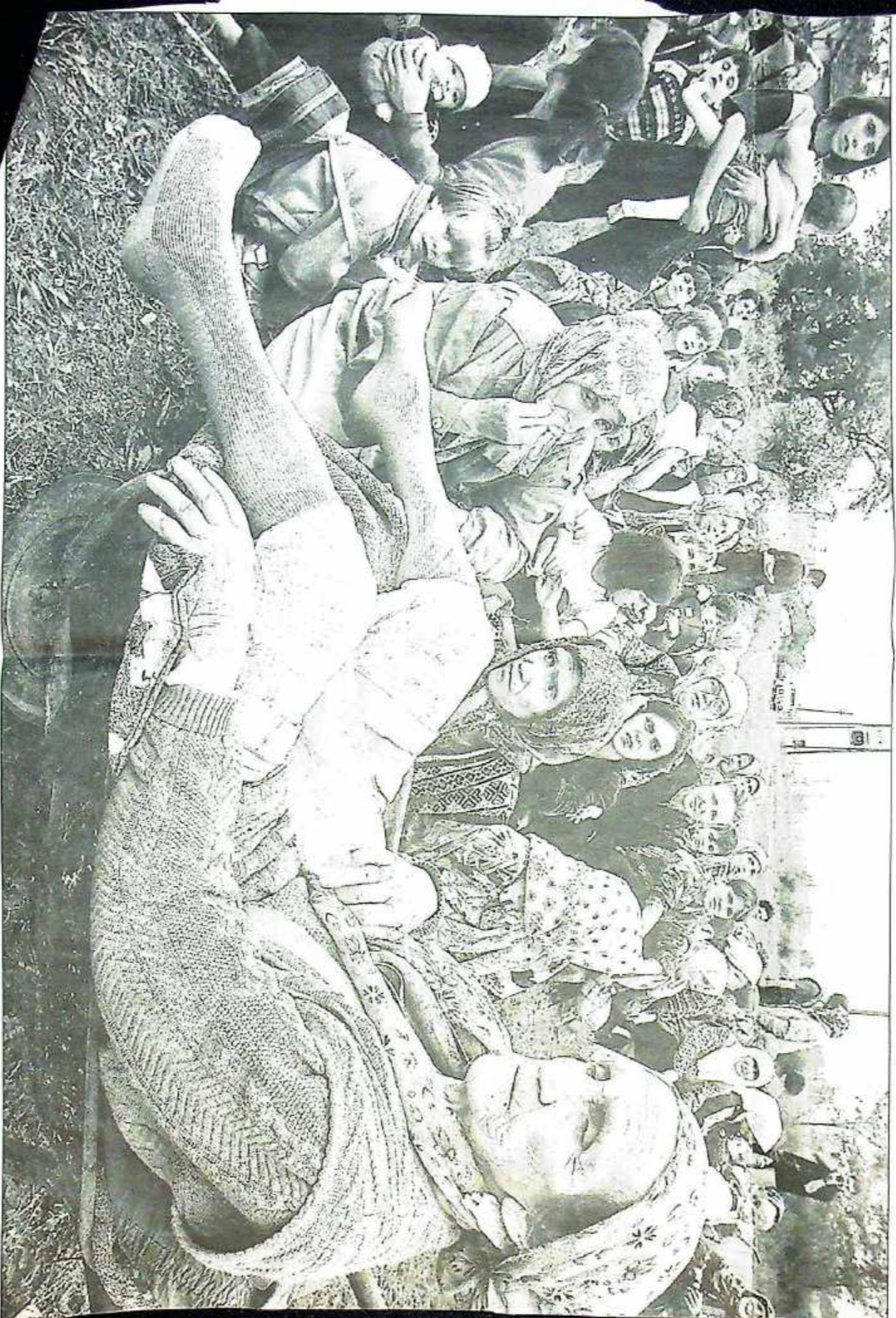
troepen zijn hun opmars begonnen richting het dorpje Vaksince, dat al drie weken in handen is van de rebellen. Bij de aanval werden geweshelikopters, tanks en zware artillerie gebruikt. De terreinwinst van de Macedonische troepen kon niet uit onafhankelijke bron worden bevestigd. Volgens waarnemers was er sprake van een trage opmars waarbij om ieder huis slag werd geleverd. Ook over het aantal slachtof-

fers is weinig met zekerheid te zeggen. Sommige bronnen melden tientallen burgerdoden, maar een rebelcomandant spreekt van zeven. Volgens de VN-vluchtrelingorganisatie UNHCR zijn de afgelopen dagen zo'n tweeduizend mensen gewicht richting het aangrenzende Servië.

Het Rode Kruis heeft aange-drongen op een staak-het-waren. De hulporganisatie probeert achtergebleven burgers te bereiken maar door de gewechen lukt dat niet.

In de hoofdstad Skopje groeit de politieke crisis. Gisteren is de hele dag overleg gevoerd om de regering van nationale eenheid te redden. De spanning binnen de nog maar twee weken oude coalitie van Slavische en Albanese partijen is sinds donderdag sterk opgelopen. Toen bleek dat twee Albanese coalitiepartners in het geheim een 'vredesakkoord' hadden gesloten met de rebellenleiders. De Slavische partijen zijn hier woedend over.

Premier ljubco Georgievski hield 'de aansluiting van twee le-gitieme Albanese partijen bij een terroristische organisatie'. De twee Albanese partijen staan onder grote - internationale - druk om het gesloten vredesakkoord tot dode letter te verklaren. Beide leiders hebben dit tot dusver geweigerd.

Balkan: mensen op de vlucht voor geweld. Een oude etnische Albanese vrouw uit het dorpje Vaksince wordt in een kruiwagen geëvacueerd. In het noorden van Macedonië worden Albanese dorpen verlaten door rebellen. Foto: AP/Wide World

Verzoening eindigt in geweld

Bosnische Serviërs verjagen moslims en diplomaten

BANJA LUKA - Een woedende menigte Bosnische Serviërs heeft gisteren in de Bosnische stad Banja Luka urenlang moslims en westerse diplomaten belegerd. De aanvallen waren boos over de herbouw van de beroemde moskee in de voornamelijk Servische stad.

Zwarte rookwolken hingen boven Banja Luka op de dag dat feestelijk begonnen zou worden met de verzoening tussen de etnische groepen. In de Bosnische oorlog van 1992 tot 1995 vluchtten bijna alle moslims uit de stad. De moskee werd in 1993 opgeblazen.

In bussen werden gisteren duizend van hen teruggebracht om getuige te zijn van de start van de herbouw van de Ferhadija-moskee. Maar aan het eind van de dag stonden de bussen in brand, en waren tientallen moslims gewond. De historisch bedoelde plechtigheid was uitgelopen op een traumatische belevenis.

„Dit is Servië, wij willen geen moskee”, riepen de Bosnisch Servische demonstranten, die stenen gooiden naar zowel de moslims als naar westerse diploma-

ten. Onder anderen de (Amerikaanse) VN-vertegenwoordiger in Bosnië was naar de ceremonie gekomen, net als de Zweedse, Pakistaanse en Britse ambassadeur in Bosnië. De Serviërs sloegen moslims, staken biddkleden in brand en jaagden een varken het terrein op van de verwoeste moskee. Ook de diplomaten moesten vluchten voor de stenenregen. Zij zaten urenlang vast in een moslimcentrum, dat ondertussen door reischoppers werd belegerd. Een diplomaat zei later dat hun evacuatie pas op gang kwam nadat de Bosnische premier Ivanic in allerijl naar het moslimcentrum was gekomen. De Navo stond al op het punt troepen te sturen. De lokale politie in de Servische stad begon de diplomaten te escorteren nadat de Navo had bedreigd na een halfuur in te grijpen.

Wolfgang Petritsch, de internationale gezant voor Bosnië, bekritiseerde de Bosnisch Servische autoriteiten. Die mogen volgens hem niet toestaan dat ultranationalistische lieden geweld gebruiken. Hij zei verbijsterd te zijn dat vijf jaar na de oorlog de intolerantie nog zo groot is.

Albanië martelt arrestanten

Amnesty International: Zware mishandelingen zijn aan de orde van de dag

LONDEN - De mensenrechtenorganisatie Amnesty International wil dat de Albanese regering een eind maakt aan het martelen door de politie.

Volgens de mensenrechtenorganisatie is zware mishandeling van gevangenen in Albanië aan de orde van de dag.

Een gisteren verschenen rapport bevat schrijnende voorbeelden van martelingen van kinderen. Een elfjarig jongetje dat ten onrechte verdacht werd van het stelen van een handtas werd in zijn cel geslagen. Daarna werd hij met een mes en brandende sigarettenpeuken bewerkt. Andere slachtoffers zijn bijvoorbeeld leden van

de oppositionele Democratische Partij. Albanië heeft al jaren een slechte reputatie op het gebied van de mensenrechten. Dat was al zo tijdens het communistische bewind dat begin jaren negentig ten val kwam. Onder de eerste democratische regering van de Democratische

Partij verbeterde er weinig en publiceerde Amnesty zeer kritische rapporten. Ook de Socialistische Partij die sinds in oktober 2000 aan de macht is heeft het martelen nauwelijks aangepakt. Albanië heeft de afgelopen jaren wel een aantal belangrijke internationale verdragen over mensenrechten ondertekend. Ook is

er een ombudsman aangesteld. Maar Tirana laat de politie nog steeds teveel de vrije hand. „De regering is niet vastberaden genoeg bij de aanpak van het politiegeweld”, schrijft de mensenrechtenorganisatie. Ze zegt te hopen op verbetering na de verkiezingen volgende maand in Albanië.

avo: Geen interventie Macedonië

Bezoek Bush Bert Schampers

BRUSSEL - De Navo-landen verwerpen op dit moment elke vorm van militaire interventie in Macedonië. De Franse president Chirac zinspeelde gisteren op de mogelijkheid tijdens een Navo-bijeenkomst in Brussel. Ook de Amerikaanse president Bush vindt dat politieke dialoog een uitweg moet bieden.

„De eerste bezoeken aan de Navo stond in het teken van het escalenderd geweld in Macedonië. Secretaris-generaal Robertson van de Navo reist vandaag voor overleg naar Skopje. „We moeten met alles rekening houden”, vindt de Belgische minister van buitenlandse zaken Michel, die zich achter Chirac schaarde.

Pannen voor een militaire interventie liggen in Brussel nog niet op tafel. „Ons uitgangspunt blijft een dialoog”, zei minister Van Aartsen.

Hoewel de Europese bondgenoten dat regenspreken, is gisteren duidelijk gebleken dat Bush zijn plannen voor een raketstrijd niet haast ahangen van het voorbeeld dat anderen maken. De pre-

14-6-2001

ident formuleerde tijdens een persconferentie in Brussel heel scherp dat hij het ABM-verdrag uit 1972 over de ballistische lange afstands-raketten achterhaald vindt. Een product van de Koude Oorlog, zei hij.

Hij herhaalde dat nieuwe dreigingen van deze tijd vragen om een passend antwoord: een raketten-afweerschild. „Als de Europese septicci eenmaal de logica van onze plannen begrijpen, wordt het veel makkelijker ervoor te praten”, betoogde hij.

Over de dreigingen zijn we het allemaal wel eens, reageerde premier Kok. „Wij ontkennen de risico's niet, maar dialoog en consultatie staan bij ons voorop.”

De Amerikaanse president kent nu de reserves van landen als Frankrijk, Nederland en Duitsland. „Ik hoop dat Bush het goed heeft begrepen, dat we via de lijn van overleg verdergaan”, zei Kok. De leiders van de negentien Navo-landen hebben besloten om bij de top volgende jaar in Praag nieuwe afspraken op te nemen. „Het is een bevestiging van ons open-deurbeleid”, zei premier Kok. Negen landen komen voor lidmaatschap in aanmerking waaronder Slowakije en de Baltische staten.

Vandaag, 3 mei, ben ik jarig, maar ik had nooit gedacht dat ik mijn verjaardag ooit zo zou vieren. Ik werd gewekt door schoten. Van mensen in het dorp hoorde ik dat het Macedonische leger en politie de 'terroristen' van het UÇK wilden uitroeien. Op het nieuws hoorden we dat de Regering alle bewoners van Vaksince en andere dorpen tot drie uur 's middags had gegeven om hun woningen te verlaten. Maar niemand ging weg, ik ook niet. De Macedoniërs zeggen dat het UÇK burgers dwingt om te blijven, maar dat is niet waar. De mensen blijven in hun huizen omdat dit hun geboortegrond is. De mannen van het UÇK zijn onze zonen, vertelde de 83-jarige Xhavit me. Ze komen niet van een andere planeet, ze zijn deel van ons volk. Het bombardement begon om 14.30 uur. Ze gebruikten helikopters, tanks en vuurwapens tegelijk. Ik dacht dat we allemaal zouden sterven en dat ik mijn moeder nooit weer zou zien. Kinderen begonnen te schreeuwen van angst. Een van hen zei tegen zijn moeder: 'Mamma alsjeblieft, laat me niet doodgaan.' Hij is vijf jaar en heet Arben.

De internationale diplomatie heeft een eenvoudige verklaring voor de oorlog in het noorden van Macedonië tussen regeringstroepen en guerrilla-

Dagboek uit een oorlogskelder in Macedonië

2-6-2007

strijders van de Albanese minderheid. Zo vindt George Robertson, secretaris-generaal van de NAVO, dat alleen de overgave van het UÇK de oorlog in Macedonië kan beëindigen. Maar het gewelddadige UÇK krijgt steeds meer steun van Albanen omdat het inspeelt op jarenlange frustraties van de als tweederangs burgers behandelde bevolkingsgroep. Zodoende lukt het de Macedonische soldaten niet de opstand te onderdrukken en bombarderen ze hele dorpen tegelijk als mogelijke guerrillabases. Wat dat betekent voor de burgerbevolking, blijkt uit het dagboek van Vlera*, een jonge vrouw die tijdens het offensief van de regering tegen de rebellen in het etnische Albanese dorp Vaksince was. Drie weken lang woonde zij in een kelder met 93 dorpsbewoners.

4 mei. De regering gaf ons vandaag een ultimatum, maar niemand wilde zijn huis verlaten. Toen het ultimatum om 15.00 uur verliep, gingen ze nog heftiger bombarderen. De stroom is vandaag afgesloten zodat we in het donker zitten. Ik vergat nog te schrijven dat op de eerste

dag van het bombardement een man van 35, Zaim, en een jongste van zes zijn gedood. Hij speelde op een binnenplaats, toen hij zwaargewond werd door een granaat. Na twee uur bloeden was hij dood. We hebben geen arts, geen medicijnen.

6 mei. Weer een sombere dag. Buiten onze kelder stinkt alles naar dode koeien en paarden. Vandaag twee doden en één gewonde. Een middelbare vrouw bloedde pas dood aan het eind van de dag. Toen het donker werd en het bombarderen ophield hebben UÇK-strijders met mensen uit het dorp, onder wie ikzelf, hen ergens in het dorp begraven. Zelfs hun familie weet nu niet precies waar.

7 mei. We hebben een radio met batterijen en horen zo het nieuws. Gisteren dacht ik dat de komst van Solana naar Macedonië ons kon helpen, maar ik had het mis. Vandaag komt Robertson. Misschien kan hij iets voor ons doen. Ik vind het jammer dat wanneer zij naar Macedonië komen, ze alleen maar met de President en andere Diplomaten praten, maar niet met de mensen in de crisisgebieden zelf. Ze zouden toch ook naar ons moeten luisteren.

10 mei. Gisteren gaf de Regering ons

Troepen van het Macedonische leger verdedigen Vaksince.

Foto EPA

weer een ultimatum. Hoe kunnen ze dat doen terwijl ze ons tegelijk bombarderen met tanks en granaten? Alle burgers zijn nog hier. Ik hoop dat ik vannacht kan slapen. Ik mis mijn vader en moeder.

12 mei. Vandaag leek het bombarderen te stoppen. Sommige kinderen verga-

ten dat het oorlog is en gingen buiten spelen. Een paar vrouwen gingen naar buiten om de koeien te melken. We hebben weinig te eten, maar met melk erbij is het uit te houden, al zijn vooral de kinderen en ouderen verzwakt. Toen viel er plotseling een granaat op de binnenplaats. We

renden zo snel we konden naar binnen maar voor een vrouw en twee kinderen was het te laat. Zij werden gewond, de vrouw zwaar. Ik bid God voor haar en de anderen.

14 mei. De man met kanker is vandaag overleden. Sinds het begin van de oorlog heeft hij geen medicijnen gehad en kwam er geen dokter. Vandaag duurde het bombardement heel de middag. We werden zwaar bestookt door helikopters en waren bang omdat het om ons heen kogels regende.

19 mei. Terwijl ik schrijf zegt een vrouw me dat bij Kimete, de zwangere vrouw, de weeen zijn begonnen. Haar toestand is kritiek. Ik stop met schrijven want ik moet helpen. Het gaat om leven en dood. Nu ik verder schrijf is het 18.00 uur. Het spijt me te zeggen dat het een hele moeilijke geboorte was. Twee vrouwen hielpen wat ze konden. Kimete kreeg een dochtertje maar ze leefde maar een uur. We hebben haar op de binnenplaats begraven. De moeder was erg bedroefd. Het was haar eerste kind.

22 mei. Vandaag is het betrekkelijk rustig. Er wordt nu niet gebombardeerd, omdat de OVSE is gekomen om een

krijgsgevangene gemaakte Macedonische soldaat, Goran, op te halen. Goran is goed behandeld en we dachten dat daarom het Macedonische leger en politie zouden ophouden te bombarderen. We hadden het mis. Een uur nadat Goran samen met de OVSE het dorp had verlaten, begon het 'spel' weer.

23 mei. Vandaag was het erger. Dag en nacht vlogen helikopters boven Vaksince en schoten tanks op ons. 35 mensen, meest kinderen, raakten gewond door granaat- en glasscherven toen drie granaten een huis troffen met 120 mensen in de kelder. We hebben geen dokter en weten niet wat we met hen aan moeten.

25 mei. Politie en leger zijn een paar huizen binnengegaan en hebben mensen gedwongen te vertrekken. Ze hadden geen keus. Granaten vallen op de binnenplaats van ons huis. Dak en bovenverdieping zijn vernield. Wij besluiten ook te gaan. Met 200 anderen zien we buiten verbrande huizen, dode koeien en paarden op straat, overal bloed en stank. Uit de velden duiken gemaskerde soldaten en politiemannen op, die ons bevelen op de grond te gaan liggen. Na vier uur worden we gefouilleerd. Van een man die Faik Bilalli heet neemt de politie 2000 DMK af. Anderen overkomt hetzelfde."

* De naam van Vlera is om redenen van veiligheid veranderd.

Albanese rebellen dreigen met aanval op Skopje

1-6-2007

SKOPJE - Albanese rebellen in Macedonië hebben voor het eerst bedreigd met aanvallen op de hoofdstad Skopje. In een ultimatum eisen ze dat de regering het offensief tegen Albanese dorpen in het noorden staakt. Zo niet, dan wordt het vuur geopend.

Een leider van het rebellenleger, dat zich het Nationale Bevrijdingsleger (NLA) noemt, zei dat de luchthaven, de olieraffinade-

rij, regeringsgebouwen en politieposten onder vuur zullen worden genomen. De rebellenleider, die zich bedient van de naam Hoxha, voegde daaraan toe dat 'wij niet zulke goede schutters zijn, dus bij de beschietingen zouden burgerslachtoffers kunnen vallen'.

De rebellen zijn Skopje inmiddels zover genaderd, dat ze een daadwerkelijke bedreiging kunnen vormen. Dit weekeind werden de opstandelingen gesignaleerd in het dorp Aracinovo, iets

ten noorden van de Macedonische hoofdstad. Bij gevechten werd gisteren een soldaat van het

Macedonische leger gedood en raakten er drie gewond.

Van regeringszijde kwam er gisteren geen officiële reactie op het dreigement van het NLA. Wel is de bewaking van diverse overheidsgebouwen in de hoofdstad versterkt. In buitenwijken van Skopje namen diverse mensen geen risico. Ze pakten vast hun spullen.

De aanhoudende gevechten hebben geleid tot nieuwe vluchtelingenstromen. UNHCR, de VN-

vluchtelingenorganisatie, zei dat ongeveer 7000 Albanen de grens met Kosovo zijn overgestoken. In totaal zijn, sinds de onlusten in Macedonië vier maanden geleden begonnen, 29.000 Albanen het land ontvlucht. Hoeveel Macedoniërs op de vlucht zijn geslagen is onduidelijk. Zij zoeken merendeels hun heil bij familie of kennissen in Macedonië zelf.

De aanhoudende onrust doet de vraag rijzen hoeveel waarde

kan worden gehecht aan de woorden van EU-buitenlandcoördinator Solana. Die zei zaterdag dat alle partijen in Macedonië zich achter een vredesplan van president Trajkovski hebben geschaard. Trajkovski wil de Albanese rebellen een gedeeltelijke amnestie aanbieden als zij de wapens neerleggen. Ook wil hij bekijken hoe tegemoet te komen aan de onvrede van de Albanen, die zich in Macedonië achtergesteld voelen.

NIEUWSMAKERS / Gematigd jurist en oud-extremist hebben lot Macedonië in handen

14-6-2007

* Het was dankzij de steun van de Albanese minderheid dat Boris Trajkovski eind 1999 president van Macedonië werd als opvolger van de veteraan Kiro Gligorov. Premier en partijgenoot Ljubco Georgievski jubelde: „Er zijn geen scheidslijnen meer in dit land." Het bleek te vroeg gejuicht. Albanese en Macedonische inwoners van de kleine Balkanstaat staan inmiddels lijnrecht tegenover elkaar. De grote vraag is of premier en president die kloof nog kunnen (en willen) overbruggen.

Georgievski heeft in ieder ge-

val zijn verleden niet mee. Amper 35 is hij, maar al een oude rot in de politiek. In 1990 was hij de oprichter van de VMRO-DPMNE (Interne Macedonische Revolutaire Organisatie - Democratische Partij voor Macedonische Nationale Eenheid). Hij toonde zich een fel nationalist, die graag en veel vertelde over de roemrijke geschiedenis van de 'oude' VRMO, het geheime genootschap dat begin 20ste eeuw een, zij het kortdurende, opstand van Macedoniërs wist te ontketenen.

In die dagen zorgde Georgievski met allerlei extreme uitspra-

ken keer op keer voor opschudding. Vooral de Grieken joeg de jonge dichter - wiens poëzie nogal verschillend is beoordeeld, van morbide via erotisch tot pornografisch en avontuurlijk - veelvuldig in de gordijnen.

Dat, bijvoorbeeld, het eerste congres van zijn partij afsloot met 'Tot ziens in Thessaloniki, Thessaloniki is van ons' viel in Athene niet in goede aarde. In eigen land had hij het vooral op de Albanen gemunt. Hij bepleitte oprichting van bewapende 'zelfverdedigingscomités' om de 'echte' Macedoniërs tegen de lokale Albanen te beschermen.

Zó polariserend bleef Georgievski niet. In de loop der jaren kuisde hij zijn taal en werd zijn optreden een stuk gematigder. Nadat hij in 1998 de verkiezingen won, vormde hij een coalitie met onder meer de Democratische Partij van Albanen van Arben Xhaferi.

Het was dankzij het stemadvies van diezelfde Xhaferi dat een jaar later de kandidaat van VMRO-DPMNE, Boris Trajkovski, de presidentsverkiezingen won. Tot die tijd was deze jurist, al enige tijd onderminister van buitenlandse zaken, een vrij onbekende ster aan het Macedonische

politieke firmament. In zijn verkiezingscampagne viel hij vooral op doordat hij weigerde met modder te gooien naar zijn politieke tegenstanders. En doordat Trajkovski goede relaties bepleitte met de Albanen. Hij wilde daarin veel verder gaan dan zijn concurrent, Tito Petkovski, de kandidaat van de socialisten.

Onbekend is Trajkovski (44) inmiddels allang niet meer, in eigen land noch daarbuiten. Bemiddelaars vliegen af en aan in de steeds ijdelere hoop een nieuwe bloedige zomer op de Balkan te voorkomen. De Albanese 'terroristen' worden

streng veroordeeld, maar tegelijkertijd, aldus de buitenwacht, mag Skopje niet doof blijven voor de Albanese onvrede.

Eind vorige week kwam Trajkovski met een vredesplan dat allerwege als 'een laatste kans' is betiteld. Een gedeeltelijke amnestie voor de Albanese rebellen, ontwapening onder internationaal toezicht van de opstandelingen en 'politieke hervormingen'. Vandaag krijgen hij en Georgievski opnieuw hoog bezoek: Navo-baas Robertson komt hoogstpersoonlijk poolshoogte nemen.

Nicole Lucas

Boris Trajkovski (links) en Ljubco Georgievski

'Een goed geplande aanval, en wij zijn weg'

14-6-2001

Macedonië

David Jan Godfroid

SKOPJE - Macedonië is na vier-en-halve maand van geweldadigheden volledig ontwricht. Meer dan dertigduizend Albanen zijn naar Kosovo vertrokken. Het Rode Kruis heeft meer dan 20 000 mensen geregistreerd - Albanen en Slavische Macedoniërs - die de door geweld getroffen gebieden zijn ontvlucht, maar niet naar het buitenland willen of kunnen. En dan zijn er nog talloze mannen die niet thuis durven te blijven uit angst ingelijfd te worden in het leger.

„Natuurlijk vind ik dat de strijdkrachten er alles aan moeten doen de terroristen te verjagen”, zegt Kire (27) in de boomgaard van zijn zus in Grupcin. „Maar wat hebben ze aan mij. Ik heb nooit gediend, moet hele-

maal getraind worden. Maar wat belangrijker is: hoe moeten mijn vrouw en dochter overleven als ik in het leger zit.”

Kire woont voorlopig bij zijn zus in Grupcin, een dorp halverwege de hoofdstad Skopje en Tetovo in het noord-westen. Want als hij gisteren niet toevallig op familiebezoek was geweest, had hij nu niet met zijn dochtertje Suzana op de bank gezeten. 's Nachts was de politie aan de deur met een mobilisatiebevel. Kire voelt er niets voor in het Macedonische leger te dienen.

Dat leger baart ook anderen zorgen. Tot op heden is het er niet in geslaagd de Albanese Bevrijdingleger (UCK) van Macedonisch grondgebied te verdrijven. De rebellen hebben zich stevig ingegraven en lijken zich weinig aan te trekken van de mortierbeschietingen en helikopteraanvallen van de afgelopen weken.

De chef-staf van het Macedonische leger, Jovan Andrevski, trok dinsdag zijn conclusies. Hij stapte op omdat hij er niet in is geslaagd het slechte moreel van zijn mannen op peil te krijgen.

Aan de rand van Skopje controleert een handvol van die soldaten voertuigen. Hiervandaan is het hooguit twee kilometer naar het door het UCK bezette dorp Aracinovo. Nors sturen ze iedereen terug die verder wil. Aanvankelijk willen de militairen niets zeggen, maar een pakje Marlboro en het vooruitzicht van een glas rakija in een café doen wonderen.

De sergeant, die niet met zijn naam in de krant wil, vaart vanaf de eerste slok uit tegen de hele wereld; zijn eigen regering in het bijzonder. „In zekere zin benijd ik de UCK-terroristen”, zegt hij. „Zij hebben tenminste een doel. Zij komen op voor hun volk. Maar wat moeten wij? Met

verouderde geweren en antieke tanks de belangen van een kliek misdadigers verdedigen.”

Ook de sergeant heeft geruchten gehoord over een komende aanval op Skopje. In Aracinovo zitten naar schatting duizend rebellen, en de regering maakte dinsdag bekend dat er nog eens vierhonderd de grens met Kosovo waren overgestoken. Er waart ook een ander gerucht door Skopje: zaterdag komen de Albanen in Macedonië massaal in opstand. Een gewapende opstand wel te verstaan. President Trajkovski presenteerde woensdag een plan voor de verdediging van de hoofdstad.

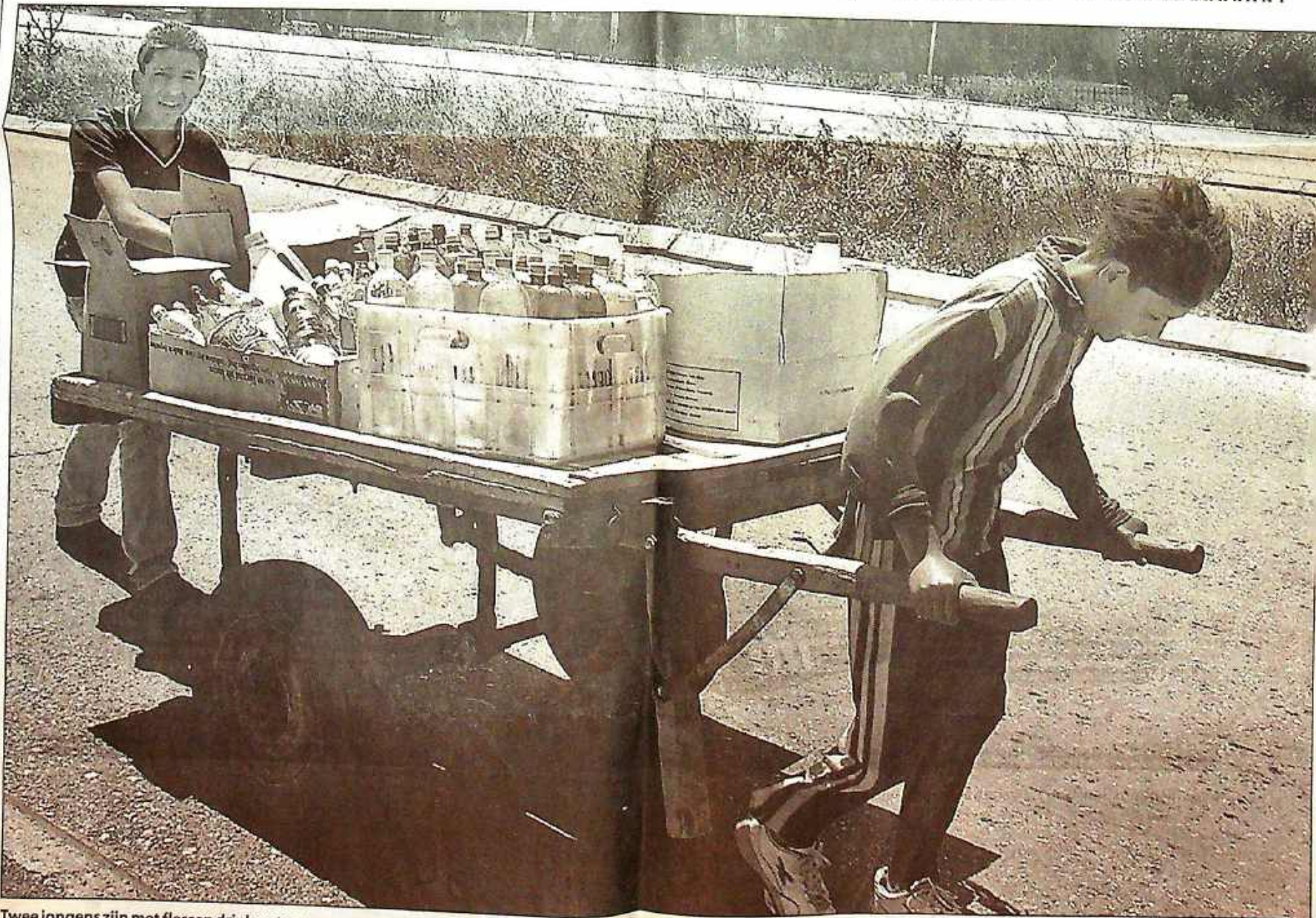
„Hoe wij het tij moeten keren?” zegt de sergeant somber. „Dat kunnen we niet. We hebben al de grootste moeite de terroristen bij Kumanovo en Tetovo tegen te houden. Ze zitten hier in Aracinovo al vlakbij Skopje. Een goed geplande aan-

val gecombineerd met een gewapende opstand kost ons de kop.”

Iedereen in Macedonië realiseert zich dat zo'n scenario tot ernstig bloedvergieten zal leiden. Recente rellen, hoogstwaarschijnlijk door de politie gesteund, in het zuidelijk gelegen Bitola leidden 'slechts' tot kapotte winkelruiten en afgebrande huizen, maar als een storm van volkswoede Skopje treft, dan gaan er zeker doden vallen.

Veel Slavische Macedoniërs in de hoofdstad anticiperen daarop. In een aantal wijken zijn gewapende burgerwachten geformeerd, de reservisten van de politie worden op grote schaal bewapend. Een regeringswoordvoerder riep 'iedereen die in deze moeilijke tijden is begaan met het lot van Macedonië' op zich te melden bij de bevoegde instanties.

* DE ONDERKRANT

Twee jongens zijn met flessen drinkwater op weg naar het stadje Kumanovo, dat al acht dagen zonder water zit door acties van Albanese rebellen.

FOTO EPA

Bestand in Macedonië

Angst in Skopje na dreigementen Albanese rebellen

SKOPJE - Zowel de Macedonische regering als de Albanese rebellen hebben gisteren een gevechtspauze aangekondigd.

De Macedonische regering was gisteren de eerste die een staakt-het-vuren afkondigde om burgers die vastzitten in gebieden waar gevochten wordt, te kunnen evacueren en om de watervoorziening naar Kumanovo te kunnen herstellen. De ruim 100 000 inwoners van die stad hebben al ruim een week een tekort aan water.

12-6-2001
nadat rebellen de watervoorziening afsloten.

Een regeringswoordvoerder benadrukte dat de wapenstilstand niet mag worden gezien als een toegeven aan de rebellen. Die dreigden dit weekeind de aanval op Skopje te openen als het Macedonische leger niet zou ophouden met pogingen allerlei dorpjes in het noorden te heroveren, die door de opstandelingen zijn bezet.

Kort nadat de regering het bestand had aangekondigd, lieten

de rebellen weten dat ook zij de wapens zullen laten zwijgen, althans tot vanmiddag. Het dreigement Skopje aan te vallen had zijn uitwerking toen echter al gehad. Overall in de stad heerst angst en veel mensen besloten de afloop van het ultimatum niet af te wachten en alvast hun biezen te pakken.

Omdat de rebellen ook hadden bedreigd het vliegveld onder vuur te nemen, besloten British Airways en de Joegoslavische Jat hun vluchten af te gelasten. Het Zwit-

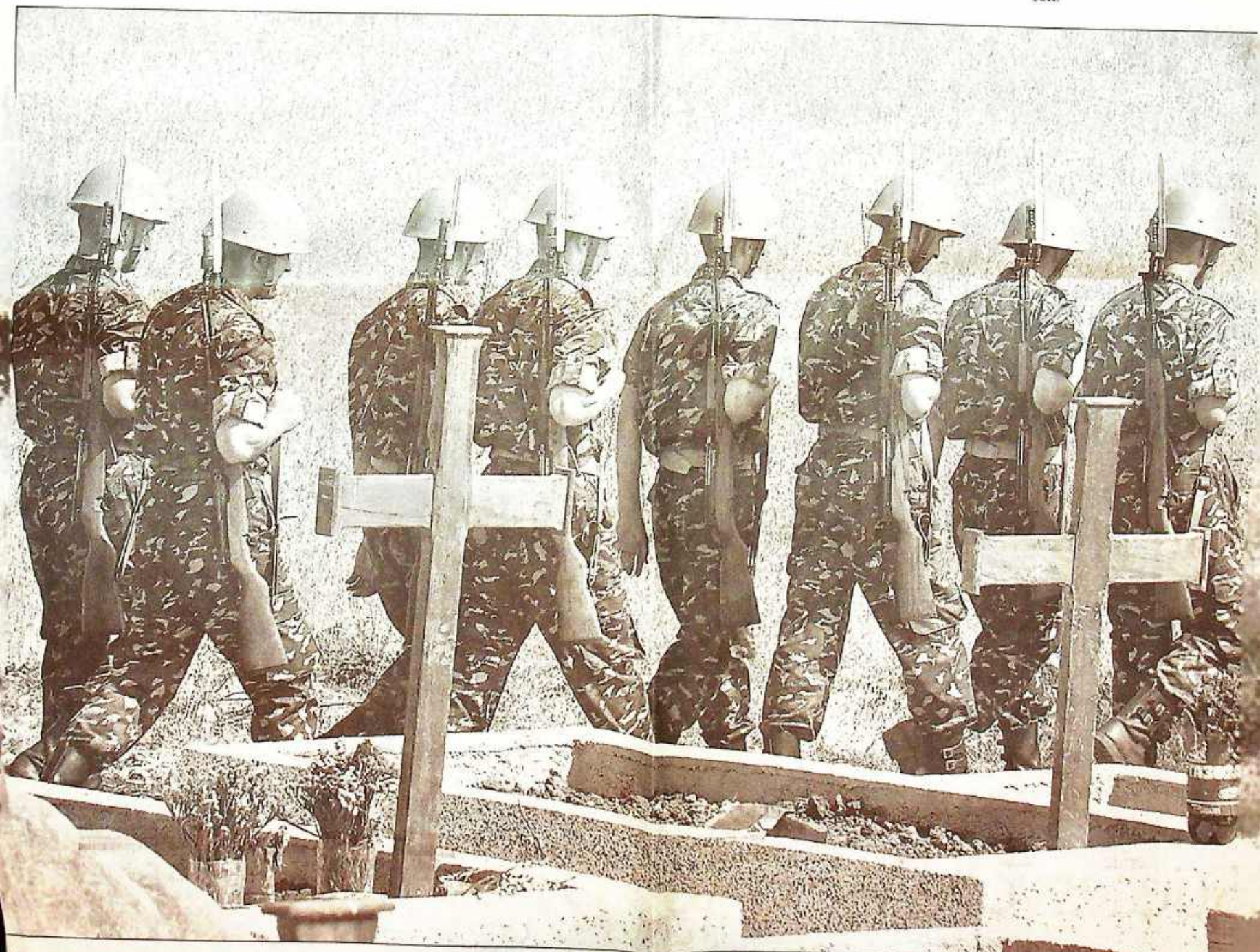
serse Swissair besloot in plaats van op Skopje naar Ohrid in het zuiden van Macedonië te vliegen.

De rebellen zijn Skopje dicht genaderd. Ze houden met naar schatting zevenhonderd tot duizend man het dorp Aracinovo bezet, niet ver van de Macedonische hoofdstad.

Militairen van Kfor, de vredesmacht in Kosovo, hielden gisteren twintig Albanesezen aan, die ervan werden verdacht wapens te smokkelen naar de rebellen in Macedonië.

In omgekeerde richting gaan inmiddels vele vluchtelingen. De Hoge Commissaris voor de Vluchtelingen, Ruud Lubbers, riep de partijen in het Macedonische conflict op een eind te maken aan de strijd. „Het laatste wat de regio nodig heeft, is meer vluchtelingen.”

De EU veroordeelde opnieuw het geweld van 'Albanese extremisten', maar riep tegelijkertijd het Macedonische leger op niet met 'excessief' geweld te reageren.

Militairen van het Macedonische leger bewijzen de laatste eer aan hun collega Sinisa Stoilov, die dit weekeind omkwam bij gevechten met de Albanese opstandelingen.

Macedonisch leger valt aan

SKOPJE, 4 MEI. Het Macedonische leger heeft gisteren en vandaag een nieuw offensief ontkend tegen de guerrillastrijders van het Nationale Bevrijdingsleger UÇK. Sinds zaterdag hebben de Albanese UÇK-strijders in het noorden van Macedonië in totaal tien leden van de Macedonische strijdkrachten gedood. Met gevechtshelikopters en artillerie openden de Macedonische strijdkrachten gisteren het vuur op UÇK-stellingen rond het dorp Vakšince, vlakbij Kumanovo, tegen de grens met Servië en Kosovo aan. Tevoren waren de rond vierduizend inwoners van Vakšince opgeroepen de wijk te nemen. De beschietingen door het leger werden vanuit de omgeving van het

dorp beantwoord met mortiervuur. Gisteravond werd het vuren gestaakt, maar vanochtend hervatend van de Macedoniërs de aanval. Vorige week zaterdag doodden UÇK-strijders in het grensgebied met Kosovo vier Macedonische soldaten en vier Macedonische politiemannen die op patrouille waren. Woensdag werden nog eens twee soldaten gedood en één ontvoerd door de Albanese, die zeggen te vechten voor een verbetering van hun rechten binnen Macedonië. De nieuwe gevechten hebben de internationale gemeenschap al direct gealarmeerd. Van de kant van de Europese Unie en de NAVO werd gisteren een beroep gedaan op de beide partijen terughoudendheid te betrachten. De secre-

taris-generaal van de NAVO, Lord Robertson, veroordeelde de guerrilla-acties van het UÇK en riep de Albanese gemeenschap in Macedonië op haar „legitieme aspiraties” op een vreedzame wijze kenbaar te maken. De Britse ambassadeur in Macedonië, Mark Dickenson, waarschuwde gisteren dat „het zogenaamde Nationale Bevrijdingsleger een burgeroorlog wenst”. Volgens hem wil 99 procent van de inwoners van Macedonië, inclusief de Albanese minderheid, niets van het UÇK weten. Volgens de ambassadeur bestaat het gevaar dat gewone burgers de wapens opnemen. „En als zij de methoden van het UÇK gaan hanteren, betekent dat een burgeroorlog,” aldus de ambassadeur. (Reuters, AP, AFP)

Embryonale staaltjes crisisdiplomatie in Skopje

Onder Westerse druk zijn de partijen in Macedonië het vannacht eens geworden over een brede regeringscoalitie. De 'staat van oorlog' gaat niet door. Een succes voor Europa?

Door onze redacteur ROBERT VAN DE ROER BRUSSEL, 8 MEI. Het blijft een ongewone combinatie uit de rekwietsienkast van Westerse crisisdiplomatie: de NAVO en de Europese Unie samen op spoedmissie. NAVO-chef George Robertson en 'EU-buitenlandchef' Javier Solana waren gisteren - opnieuw - samen in Skopje om de Macedonische regering aan te zetten tot een beheerst optreden tegen de Albanese extremisten en de vorming van een brede regeringscoalitie. Hun missie sorteerde direct effect: de Macedonische regering zag er vanaf „de staat van oorlog” uit te roepen en vervolgens werden de vijf belangrijkste politieke partijen het eens over een regering van nationale eenheid, met inbegrip van de Albanese partijen. Zijn het embryonale staaltjes van nieuw crisismanagement in Europa? Na tien jaar van uitput-

tende betrokkenheid bij de Balkan waken EU- en NAVO-diplomaten voor vroegtijdig enthousiasme. „Dit is een succesje, ja. Maar een echt succes is pas volledige stabiliteit. Macedonië is een land met een nog wankelende structuur, dat nog maar tien jaar onafhankelijk is. Een brede coalitie is een legitimatie voor de noodzakelijk hervormingen. Maar het ligt allemaal nog steeds zeer moeilijk”, zei een medewerker van Solana vanochtend, die na zware onderhandelingen in Skopje vannacht om drie uur met de EU-topman terugkeerde in Brussel. „Laten we hopen dat dit beklijft”, zei een medewerker van NAVO-chef Robertson vanmorgen voorzichtig. „En dat de Macedonische militairen zich inhouden. Want het ongediscrimineerd beschieten van dorpen is natuurlijk niet de manier om zielen te winnen op de Balkan. Dit zijn niet de normen van de EU en de NAVO, waartoe Macedonië zo graag wil behoren.” Westerse diplomaten schrijven het werk van de EU-NAVO-tandem toe aan de Europese ambities om het crisismanagement in eigen omgeving zelf uit te voeren en de Amerikaanse neiging - zeker van de regering-Bush - Europa meer eigen verantwoordelijkheid te la-

ten nemen. „Dit is het begin van nieuwe arrangementen tussen de EU en de NAVO”, zegt de NAVO-diplomaat. „Het is logisch dat de Europeanen hierin de leiding hebben, en niet de Amerikanen, omdat Macedonië dichterbij ons ligt”, zegt Solana's assistent. „De EU is nu beter georganiseerd dan in 1991, en heeft ook meer ervaring dan toen.” De herinnering aan enkele orakelspreuken uit 1991 is bij Westerse diplomaten nog steeds levendig. Toen de eerste gevechten in ex-Joegoslavië uitbraken, zeiden de Europeanen destijds bij monde

van de Luxemburgse minister van Buitenlandse Zaken, Jacques Poos: „Dit is het uur van Europa, niet van Amerika.” De Amerikaanse zeiden via hun Republikeinse minister Baker: „We have no dog in this fight.” Europa kon geen potten breken en moest tussen 1995 en 2000 in Bosnië en Kosovo in feite twee keer worden gered door de Amerikanen. Nu, in Macedonië, neemt Europa via zijn vertegenwoordiger Solana opnieuw het politieke initiatief, en heeft de nieuwe Republikeinse regering weer geluiden afgegeven, die duiden op een afnemende actieradius in Europa. Bush-medewerkers zeiden tijdens de verkiezingscampagne dat de nieuwe regering haar militaire aanwezigheid op de Balkan wil verminderen. Ondanks sussende woorden van de nieuwe minister Powell in februari bij de NAVO - Samen uit, Samen thuis - is de betrokkenheid van de Amerikaanse regering bij de jongste crisis op de Balkan wel degelijk minder dan de afgelopen jaren. Washington mag dan nog in de overgang zijn en de rol van de nieuwe regering nog onduidelijk, de kans op een herhaling van de aferefen van twee jaar geleden, toen de Amerikaanse minister Albright zelf tijdens de Kosovo-crisis de on-

derhandelingen tussen de Servische en de Kosovaarse delegaties leidde, is op dit moment zeer klein. In dit vacuüm van Amerikaans leiderschap in Europa streeft EU-topman Solana al improviserend de Europese ambities voor politieke crisismanagement na, daarbij militair gesteund door de NAVO. Maandenlang heeft hij samen met NAVO-chef Robertson bij de Macedonische regering aangedrongen op een brede dialoog met alle partijen en op beheerst militair optreden. Bij de gesprekken met de politieke partijen van gisteren speelde Solana een „instrumentele” rol, en dat zal ook zo blijven: Solana geeft geen leiding aan de dialoog, maar „is wel zeer nauw betrokken”, zegt zijn assistent. Europa hoopt hiermee een politieke oplossing voor de crisis te vinden, want dat de NAVO zelf geen troepen naar Macedonië wil sturen, is van meet af aan duidelijk: behalve de VS voelen ook de Europeanen daar weinig voor. Als vorige NAVO-chef kent Solana de Balkan en Macedonië „zeer goed” en „geniet hij groot vertrouwen van de regering”, zegt zijn medewerker. Datzelfde geldt volgens NAVO-diplomaten voor Robertson, voorheen de Britse minister van Defensie. Zij hebben on-

derling een goede persoonlijke verstandhouding. Sinds Robertson de baan van Solana overnam in het najaar van 1999, ontbijten ze één keer per maand met elkaar. Vaste onderwerpen van gesprek zijn de vorming van de Europese snellere-actiemacht van 60.000 man, die in 2003 klaar moet zijn, de koppeling daarvan aan de NAVO en de toestand op de Balkan. Als Europa in de toekomst zelf kleine vredesmissies zou moeten ondernemen, omdat de NAVO - of liever: Amerika - hier geen brood inziet, dan is coördinatie tussen beide organisaties immers noodzakelijk. Of de EU-NAVO-tandem zal werken, of de Europeanen toch niet weer verstrikt raken in het web van verdeeldheid, zoals eerder op de Balkan, en of de Amerikaanse neiging om Europa het initiatief te laten kan worden volgehouden, hangt af van het verdere verloop van de crisis, en vooral de mate van escalatie. Zolang de Albanese extremisten geweld blijven plegen en het Macedonische leger niet beslist op te treden, blijft Westerse politieke en militaire bemoeienis noodzakelijk. In welke vorm - met NAVO-troepen buiten of desnoods binnen Macedonië - en met wie - met of zonder de Amerikanen - staat nog niet vast.

Bitterheid over rellen Serviërs in Bosnië

BANJA LUKA, 8 MEI. De internationale gemeenschap heeft gisteren bitter gereageerd op het geweld waarmee Bosnisch-Servische extremisten gisteren in Banja Luka en een dag eerder in Trebinje verhinderden dat een begin werd gemaakt met de herbouw van in de Bosnische oorlog verwoeste moskeeën. „Dit is een droeve dag voor de Servische Republiek [in Bosnië]”, zei gisteren Jacques Klein, de chef van de VN-missie in Bosnië, naar aanleiding van het geweld in Banja Luka. „Is dat de dapperheid van Servische mannen? Het stenigen van oude moslimvrouwen?” In Banja Luka voorkwamen tweeduizend Bosnische Serviërs met een regen van stenen, eieren, flessen en andere voorwerpen hoe de eerste steen werd gelegd voor de herbouw van de in 1993 door de Serviërs opgeblazen zestiende eeuwse Ferhadija-moskee. De Bosnische minister van Buitenlandse Zaken, die de eerste steen zou leggen, moest met binnen- en buitenlandse hoogwaardigheidsbekleders een veilig heenkomen zoeken voor de regen van projectielen. Driehonderd gasten moes-

ten door de politie worden geëvacueerd omdat ze gevaar liepen en waren ingesloten door de betogers, die vijf bussen in brand staken en dreigden het gebouw, waarin de gasten een heenkomen hadden gezocht, te bestormen. Dertig mensen moesten zich in het ziekenhuis laten behandelen. De Serviërs riepen leuzen ten gunste van hun als oorlogsmisdadiger gezochte oud-leider Radovan Karadžić. Na de rellen boden de politiefchef van Banja Luka en de minister van Binnenlandse Zaken van de Servische Republiek hun ontslag aan. Een dag eerder hadden Bosnische Serviërs in Trebinje, in het zuiden van de Servische Republiek, eveneens verhinderd dat de eerste steen voor de herbouw van een in de oorlog verwoeste moskee zou worden gelegd. De premier van de Servische Republiek, Mladen Ivanić, zei gisteren dat de rellen alleen maar zullen leiden tot de ondermijning van de internationale positie van de Servische Republiek in Bosnië. Hij zei een negatieve reactie van de internationale gemeenschap te verwachten: „En die reactie zal heel hard zijn.” (Reuters, AP)

Macedonië: alle partijen treden toe tot regering

SKOPJE, 8 MEI. De vijf grote politieke partijen in Macedonië zijn het vannacht eens geworden over de vorming van een regering van nationale eenheid. Ook de twee partijen van de Albanese minderheid in het land doen mee. Premier Ljubčo Georgievski zei dat de regering afziet van het uitroepen van de staat van oorlog naar aanleiding van het geweld van de afgelopen week tussen Albanese rebellen en het Macedonische leger bij de grens van Kosovo. Daarbij zouden de laatste dagen tientallen doden zijn gevallen. Het akkoord is tot stand gekomen onder grote buitenlandse druk. De internationale gemeenschap - in Skopje aanwezig in de persoon van EU-gezant Javier Solana en NAVO-chef George Robertson - was er veel aan gelegen Skopje ervan te weerhouden de staat van oorlog uit te roepen. De belangrijkste reden daarvoor was het gevaar dat de Democratische Partij van Albanen uit de regering zou stappen; dit zou de dialoog tussen de Slavische en de Albanese Macedoniërs over de grieven van de minderheid voor lange tijd onmogelijk hebben gemaakt. De onderhandelingen tussen de Macedonische partijen werden bijgewoond door Javier Solana, die in de Europese Unie verant-

woordelijk is voor het gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid. „Het akkoord is vrijwel rond. Er moeten alleen nog wat details worden geregeld”, zei premier Ljubčo Georgievski vannacht na marathononderhandelingen. In Georgievski's regering waren tot nu toe drie partijen vertegenwoordigd: Georgievski's nationalistisch-conservatieve VMRO, de liberalen en de Democratische Partij van Albanen. De twee oppositiepartijen, de sociaal-democraten en (Albanese) Partij van Democratische Welvaart (PDP) treden nu toe. Dat de PDP ook meedoet, is van groot belang voor de voortgang van de dialoog over de grieven van de Albanen. Deze partij heeft de dialoog tot dusverre geboycot uit protest tegen het ontbreken van een agenda en van internationale bemiddeling. Voor de internationale gemeenschap is de deelname van de twee partijen van de Albanen van belang omdat wordt aangetoond dat de Albanese rebellen in de bergen geen politieke steun of geloofwaardigheid bezitten. NAVO-chef Robertson bestempelde hen gisteren als „een bende bloeddorstige bandieten”. (AP, Reuters)

• ACHTERGROND: pagina 5

Macedonië: PDP wil toch in eenheidsregering

SKOPJE, 11 MEI. De oppositionele Partij van Democratische Welvaart (PDP), een van de twee partijen van de Albanese minderheid in Macedonië, neemt toch zitting in de te vormen 'regering van nationale eenheid'. Dat meldde vandaag partijchef Muhamed Halili. De vorming van de regering van grote partijen in het parlement moeten deelnemen, moet de Macedonische politiek in staat stellen de opstand van het uit Albanen bestaande Nationaal Bevrijdingsleger UÇK in Noord-Macedonië. De PDP, die politiek het dichtst bij het UÇK staat (al heeft ze geweld nooit goedgekeurd), zei begin deze week toe de nieuwe regering toe te treden, maar had zich daarna bedacht. Ze eist dat een dialoog over de rechten van de Albanese minderheid onder internationaal toezicht wordt gevoerd.

De regering van nationale eenheid komt in Macedonië tot stand onder zware internationale druk. Alleen al gisteren deden NAVO-chef Robertson, de premier van Albanië, de Kosovaarse leider Thaçi en de premier van Bulgarije een dringend beroep op de Macedoniërs om tot de vorming van zo'n regering te komen. Naar verwachting zal premier Ljubčo Georgievski morgen de samenstelling van de nieuwe regering bekendmaken. Ook gisteren heeft het Macedonische leger stellingen van het UÇK in het noorden van Macedonië beschoten. Of daarbij slachtoffers vielen is niet bekend. Het aantal (vooral Albanese) inwoners van het grensgebied met Kosovo en Servië dat de wijk neemt voor dit moment hebben zestienduizend vluchtelingen de wijk genomen naar Kosovo. (AFP)

Paraatheid lijdt onder vredesmissies

[* Vervolg van pagina 1] Ze zei tegen The New York Times: „De VS zijn de enige mogendheid die een crisis in de Golf aankan, die het soort strijdkracht op de been kan brengen die nodig is om Saudi-Arabië te beschermen en een crisis in de Straat van Taiwan kan afwenden. Langdurige vredesmissies verminderen onze paraatheid voor dit soort wereldwijde taken.” Rice zei dat burgerlijke administratie en politietaken Amerika beletten te doen wat het moet doen. „Onze luchtmachtstroepen hoeven geen kinderen naar de kleuterschool te begeleiden.” De VS zouden Europa wel blijven helpen met verbindingen, transport en andere logistieke taken na terugtrekking van hun troepen. Terence Taylor, onderdirecteur van het Institute for Strategic Studies in Londen, zegt in The New York Times: „De Balkan is de nieuwe taak van de NAVO. De VS hebben tanks en infanterie in Duitsland. Als zij die niet naar de

Balkan sturen, waar dienen die dan voor? Om het vroegere Warschau-pact tegen te houden? Het lijkt wel of de Koude Oorlog terug is.” In een nadere verklaring verweet Rice vice-president Gore zaterdag voorstander te zijn van een onbeperkte Amerikaanse militaire aanwezigheid in de Balkan. „Hij bewees met zijn kritiek dat als hij gekozen wordt de Amerikaanse strijdkrachten op te veel plaatsen ingezet zullen blijven, met alle gevaren voor moreel en rekrutering van de troepen.” Gisteren herinnerde de Bush-campagne aan de instemming die Gore tijdens het tweede presidentiële debat uitsprak met de gedachte van Bush dat de VS hun troepen op termijn uit de Balkan zouden moeten terugtrekken. Gore zei toen: „Ik ben het er zeker mee eens dat wij onze troepen moeten thuisbrengen uit gebieden zoals de Balkan”, maar hij voegde er de voorwaarde aan toe: „zodra de missie voltooid is”.

Premier stelt Albanen ultimatum

SKOPJE - De Partij voor Democratische Welvaart, de PDP, weigert nog altijd om zitting te nemen in de Macedonische regering voor nationale eenheid. De grootste politieke groepering van etnische Albanen in het land eist dat het leger van Macedonië eerst zijn offensief tegen de Albanese rebellen staakt. Desondanks zal de regering, waaraan alle belangrijke etnische groeperingen in Macedonië deelnemen, nog deze week worden gevormd, zo verklaarde premier

Georgievski van Macedonië gisteren. Hij gaf de PDP tot vandaag de tijd om te beslissen of zij eraan zal deelnemen. Morgen is de speciale zitting van het parlement waarop de brede coalitie zal worden goedgekeurd, aldus de premier. De beschietingen door het leger van de Albanese rebellen in het noordwesten van Macedonië gingen gisteren door. Volgens de VN-vluchtelingenorganisatie UNHCR zijn tot nu toe 16.000 mensen, meest etnische Albanen, voor de gevechten gevlucht.

Herbouw moskee Bosnië verhinderd door fanatici

SARAJEVO, 7 MEI. In Trebinje, in het zuiden van Bosnië, hebben fanatieke Bosnische Serviërs zaterdag een begin van de herbouw van een in de Bosnische oorlog verwoeste moskee verhindert. Hondertden Servische extremisten droegen Servische vlaggen, riepen leuzen als „Dood de Turk” en „Laten we Alljashachten” (een verwijzing naar de vroegere Bosnische president Alija Izetbegović) en riepen sprekers aan met lof voor hun held Radovan Karadžić. Diverse personen, onder wie een Bosnische journalist en de vertegenwoordiger van Bosnië-gezant Wolfgang Petrich in de stad Mostar, werden aangevallen en in elkaar geslagen. Hondertden speciale genodigden - Bosniërs en buitenlanders - moesten hun toevlucht nemen tot een nabijgelegen islamitisch centrum om erger te voorkomen en de eerste steen werd niet gelegd. Bosnië-gezant Petrich zei later „verijsteld” te zijn over het feit dat meer dan vijf jaar na het eind van de oorlog tolerantie en respect voor het geloof van anderen nog altijd geen gemeengoed zijn geworden. De regering van de Servische Republiek in Bosnië zegt de aansluiters van het geweld te hebben geïdentificeerd. In Banja Luka, in het noorden van de Servische Republiek in Bosnië, kwam het vannacht bij een voorlopige plechtigheden tot gevechten. Toen moslims probeerden de eerste steen te leggen voor de herbouw van een moskee, werden ze met tranen, stenen en fles-

EU sluit verdrag met Macedonië EU De EU heeft gisteren in Luxemburg een stabilisatie- en associatieovereenkomst gesloten met Macedonië. Het pact biedt Macedonië uitzicht op het EU-lidmaatschap en kan een belangrijke bijdrage leveren aan de vrede en stabiliteit in het Balkanland. Macedonië krijgt extra financiële steun van de EU en toegang tot de Europese markt. De Macedonische regering verplicht zich tot fundamentele hervormingen. (ANP)

Presevo Vallei krijgt multi-etnische agenten

Zuid-Servië

David Jan Godfried

BUJANOVAC - Servische vlaggetjes prijken op de muren van hun knisperend nieuwe blauwe uniformen. Een Servische en een Joegoslavische vlag hangen aan de achterwand van het zaaltje waar zij lof krijgen toegezwaaid. De mannen om wie het gaat: zes Albanese en zes Servische collega's schuiven wat nervos heen en weer op hun stoelen. Het zijn dan ook niet de minsten die hen toespreken in een bovenzaaltje van het cultuurhuis in Bujanovac.

De Servische vice-premier Covic is er en het hoofd van het Servische kantoor van de Organisatie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa (OVSE), de Italiaan Stefano Sannino. En ook de Nederlander Pieter Feith, speciale afgezant van de secretaris-generaal van de NAVO, is even overgewipt uit het gemeentehuis even verderop, waar hij met Covic de puntjes op de 'i' zette van een belangrijke, maar riskante operatie die donderdag in Zuid-Servië begint.

Op 24 mei trekken Joegoslavische legereenheden en Servische troepen de zogenoemde sector B, nabij Bujanovac binnen; het gevoeligste deel van de bufferzone langs de grens met Kosovo, waar Albanese rebellen van het UCPMB tot op de dag van vandaag actief zijn. De vijf kilometer brede zone werd ingesteld na de oorlog in Kosovo, om te voorkomen dat oud-president Milosevic de NAVO-troepen zou bedreigen. In Sector B houden Albanese

al maanden enkele dorpen bezet. Een deelakkoord dat de NAVO gisteren sloot over de ontbinding van de rebellenbeweging UCPMB lijkt door de interne verdeeldheid geen garantie voor het uitblijven van geweld.

Albanese rebellen hebben bedreigd met geweld als Servisch leger terugkeert

Maandenlang heeft vice-premier Covic geprobeerd een oplossing te vinden voor wat ook bekendstaat als de Presevo Vallei. En nu ligt er een alomvattend plan op tafel om Serviërs en Albanese in het gebied vreedzaam naast elkaar te laten leven. Eén van de onderdelen: een multi-etnische politiemacht die in gemengde duo's gaat patrouilleren in de

dorpen van de Presevo Vallei om het vertrouwen van met name de Albanese bevolking op te bouwen.

Politiemacht is voorsnog echter een groot woord. Zo kan het clubje van zes Albanese en even zoveel Servische rekruten nauwelijks worden genoemd. Begin volgende week moeten zij, na een training van vijf dagen, al inzetbaar zijn.

„Je moet dat meer zien als een opfriscursus dan als een basistraining”, zegt OVSE-woordvoester Stella Ronner als enige scepsis doorklinkt in de vraag of de training niet was kort is. „Dit zijn stuk voor stuk oud-politiemannen of reservisten die weten wat het politievak inhoudt. En je moet deze twaalf ook niet zien als het einddoel. Het is het begin van iets dat we willen uitbouwen tot een substantiële groep.”

VERVOLG OP PAGINA 5

Nationalisten op winst in verkiezingen Bosnië

SARAJEVO - In Bosnië stevenen de nationalistische partijen van de drie etnische groepen af op een verkiezingsoverwinning.

Dat blijkt uit de eerste officiële voorlopige uitslagen van de verkiezingen van afgelopen zaterdag, die de Organisatie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa (OVSE) gisteren bekendmaakte.

De organisatie waarschuwde dat er nog van alles kan veranderen, omdat pas een derde van de stemmen geteld is. Maar James

Lyon van de Internationale Crisis-groep zei dat bij eerdere verkiezingen de voorlopige uitslagen een goed beeld gaven van de definitieve uitslag. Lyon was teleurgesteld. „Na vijf jaar en 12 miljard gulden hebben we niets bereikt. We zijn terug bij af.”

De 2,5 miljoen stemgerechtigden konden zaterdag hun stem

uitbrengen voor het overkoepelende federale parlement en voor de parlementen van de twee deelstaten, de moslim-Kroatische Federatie en de Republika Srpska.

In Republika Srpska leiden voorlopig de nationalisten van de SDS, de partij die werd opgericht door van oorlogsmisdaden beschuldigde Radovan Karadzic. In

de moslim-Kroatische Federatie staat de Kroatische HDZ op voorgrond, gevolgd door de nationalistische moslimpartij SDA. De HDZ zegt het gezag van westerse waarnemers niet langer te willen accepteren. De multi-etnische SDP, die eerder verklaarde op grote winst te staan, doet het minder goed dan gedacht.

Ruzies nekken Bosnische krant

SARAJEVO, 21 MEI. De Bosnische krant *Oslobodjenje*, tijdens de Bosnische oorlog symbool van het verzet van de moslims tegen hun Servische belagers, is zaterdag opgehouden te bestaan. Tussen 1992 en 1995, toen het omsingelde Sarajevo elke dag werd beschoten, maakten de journalisten van het blad hun krant vaak bij kaarslicht; twee van hen kwamen bij beschietingen om. Het leverde *Oslobodjenje* vijftien internationale prijzen op. Niet Servische kanonnen hebben de krant de kop gekost, maar arbeidsconflicten die tot een reeks stakingen leidden. (Reuters)

Muteriej in Bosnië lijkt voorbij

KISELJAK, 17 MEI. Na twee maanden lijkt er een eind te komen aan de muteriej van Bosnisch-Kroatische militairen. Gisteren bevestigde de federatie de erkenning van de Kroatische en de Servische militairen. De HDZ wil uit de moslim-Kroatische en de Servische Kroatische entiteit stappen en er is een eigen Kroatische entiteit, analoog aan de Servische Republiek in Bosnië. Na oproepen van de HDZ liepen zeventien Bosnisch-Kroatische soldaten hun kazernes uit. Gisteren liep de muteriej af, nadat beide partijen hun inzet hadden verhoogd. De regering stelde drie HDZ-leiders in straat van beschuldiging; en de mutiers dreigden een kazerne in Kiseljak te bestormen waar zich regeringstroepen soldden hadden verzameld. De dreigende escalatie eindigde toen een leider van de muteriej, een generaal, bij de kazerne een akkoord vooraf dat de leiders van de mutiers eerder gisteren sloot met generaal Mijo Anić, minister van Defensie van de moslim-Kroatische federatie, zelf een Bosnische Kroaat. In het akkoord bevestigde de mutiers naar de kazernes terug te keren en verklaarden ze zich loyaal aan de regering. (Reuters)

MAANDAG 7 MEI 2001

'Acht burgers gedood' Macedonisch offensief geëscaleerd

SKOPJE, 7 MEI. Bij zware beschietingen op stellingen van Albanese rebellen door het Macedonische leger zijn volgens sommige bronnen gisteren doden gevallen onder burgers. De beschietingen zijn vandaag hervat.

EU-gezant Javier Solana kwam gisteren in Skopje aan om de regering ervan te weerhouden de staat van oorlog uit te roepen.

De Macedoniërs verheugden gisteren hun al donderdag begonnen offensief tegen de rebellen van het Albanese Nationaal Bevrijdingsleger UÇK, dat zegt te vechten voor meer rechten voor de Albanese minderheid in het land. Doelwit van het offensief was een tweetal dorpen bij de grens met Kosovo. Ze riepen de zeventien Albanese bewoners van de dorpen, Slupčane en Vakšince, op te vertrekken - een ultimatum waaraan maar weinig dorpingen gevolg gaven - en openden vervolgens het vuur met artillerie en gevechtshelikopters. Macedonische beweringen als zouden de UÇK-rebellen de burgers als 'menselijk schild' gebruiken, werden telefonisch vanuit de dorpen tegengesproken. Volgens de Macedoniërs vormt de aanwezigheid van de burgers de belangrijkste handicap bij de bestrijding van de rebellen.

„Zonder de burgers waren we de dorpen allang binnengetrokken”, aldus een woordvoerder. Bij de beschietingen van gisteren zijn volgens een plaatselijke arts acht doden en zeker vijftig ge-

wonden gevallen, onder wie een kind van negen. De Macedoniërs zeggen in een vuurgevecht twintig rebellen te hebben gedood. Het offensief van de Macedoniërs is een reactie op twee recente hinderlagen van het UÇK, waarbij zes Macedonische soldaten en vier politiemannen werden gedood.

De Macedonische regering besprak gisteren het plan, de staat van oorlog uit te roepen, maar kwam niet tot een beslissing. Voor het plan is de toestemming van een tweederde meerderheid van het parlement nodig, en die ontbreekt. De internationale gemeenschap stuurde gisteren Javier Solana - bij de EU verantwoordelijk voor het buitenlands en veiligheidsbeleid - naar Macedonië, waar vandaag ook NAVO-chef George Robertson aankwam. Ze proberen Skopje ervan te weerhouden de staat van oorlog uit te roepen. Men vreest dat de uitroeping van de staat van oorlog de Democratische Partij van Albanese (een van de partijen van de minderheid) ertoe zal brengen uit de regerende coalitie te stappen. Dat zou betekenen dat een toch al moeizame dialoog over de positie van de Albanese minderheid voor lange tijd wordt afgebroken. (Reuters, AFP, AP)

Albanese, gevlucht voor het geweld in het noorden van Macedonië, zijn de grens met Kosovo overgestoken en hebben onderdak gevonden in een leeg huis in het grensdorp Stančič. De meeste inwoners van de twee bestookte Macedonische dorpen proberen de strijd in hun schuilplaatsen te overleven. (Foto Reuters)

Oorlog Zuid-Servië lijkt te eindigen

KONCULJ, 21 MEI. Het Albanese guerrillaleger dat in Zuid-Servië tegen het Joegoslavische leger vecht is bereid de strijd te staken. Eén radicale commandant echter weigert de wapens neer te leggen.

Het 'Leger voor de Bevrijding van Presevo, Medvedja en Bujanovac' (UCPMB) heeft sinds eind vorig jaar in Zuid-Servië gevochten voor de aansluiting van de grensgebieden bij Kosovo, omdat de plaatselijke Albanese bevolking door de Serviërs wordt onderdrukt. Het UCPMB had min of meer vrij spel, omdat sinds het eind van de Kosovo-oorlog een vijf kilometer brede zone was ingesteld waarbinnen het Joegoslavische leger zich niet met zware wapens mocht vertonen. Sinds twee maanden wordt die zone door de NAVO echter geleidelijk opgedoekt. Op 24 mei krijgt Belgrado de controle over de laatste sector van de gemilitariseerde zone.

De vredesmacht in Kosovo, KFOR, heeft de UCPMB-strijders een amnestie beloofd als ze voor 24 mei de wapens neerleggen. Inmiddels hebben tweehonderd strijders zich bij KFOR gemeld. De leider van het UCPMB, Shefqet Musliu, is eveneens bereid te strijd te staken. Alle stellingen bij Presevo zijn door het UCPMB opgegeven.

Een belangrijke reden voor dit besluit is de slag om Oraovica, één kilometer van Presevo. Het werd vorige week door het Joegoslavische leger op het UCPMB veroverd. Daarbij sneuvelden zeven Albanese strijders. De slag heeft

het moreel van de UCPMB-strijders ernstig aangetast. Nog slechts één commandant wil de strijd voortzetten: Muhamet Xhemali. Hij controleert het dorp Muhovac, 10 kilometer ten noorden van Bujanovac. Xhemali voelt zich gesteerd door een recent succes: bij een treffen met Joegoslavische soldaten op een bergtop bij Vranje sneuvelden twee Joegoslavische militairen. (AFP)

'We zijn dicht bij vrede' Macedonisch leger vuurt op rebellen

Door onze correspondent

BELGRADO, 18 MEI. Het leger van Macedonië heeft vanmorgen artillerievuur geopend op drie dorpen in het noorden van het land. De beschietingen vonden plaats na verstrijken van het ultimatum van de regering aan de Albanese rebellen.

Circa vijftienhonderd dorpelingen zouden in het afgelopen etmaal het gebied zijn ontvlucht. De nieuwe regering van nationale eenheid in Macedonië, waarin onder meer twee Albanese partijen zitten, had de rebellen tot gistermiddag twaalf uur de tijd gegeven om hun wapens neer te leggen en hun posities te verlaten. Een groot offensief zou volgen indien de rebellen deze oproep zouden negeren. Het artillerievuur richtte zich vanmorgen op de dorpen Slupcane, Orizare en Vaksine.

President Boris Trajkovski gaf gisteravond een schriftelijke verklaring uit, waarin hij stelde dat de oproep effect sorteerd: „We geloven dat het staakt-het-vuren resultaat oplevert”. Anonieme Westerse diplomaten in de Macedonische hoofdstad Skopje verklaarden dat een oplossing voor het conflict nabij is. „We zijn dicht bij vrede”, aldus een van hen.

Het is nog onduidelijk of en zo ja welke toezeggingen de regering voor de rebellen in petto heeft. Wellicht krijgen ze een soort amnestie. Ook zullen ze waarschijn-

lijk een eigen politieke partij mogen oprichten als zij hun wapens neerleggen. Formeel ontken Skopje concessies.

Sinds enkele maanden vechten de Albanese rebellen, verenigd in het Nationaal Bevrijdingsleger UÇK voor meer rechten voor de Albanese minderheid in Macedonië. Deze minderheid maakt volgens eigen zeggen eenderde deel van de bevolking uit. De extremisten eisen onder meer aanpassing van de grondwet en (hoger) onderwijs in de eigen taal.

Secretaris-generaal George Robertson van de NAVO zei gisteren tijdens een bezoek aan buurland Albanië, dat het van groot belang is dat de Macedonische regering erin slaagt „de politieke agenda van de rebellen te ondermijnen”. Skopje kreeg de afgelopen maanden inflicthingen, trainingen en wapens van het bondgenootschap. De NAVO is er bovendien veel aan gelegen te voorkomen dat zijn troepen in het belendende Kosovo betrokken raken bij vuurgevechten tussen de Albanese rebellen en het Macedonische leger.

Eerste daad regering Ultimatum aan rebellen Macedonië

Door onze correspondent YAËL VINCKX

BELGRADO, 16 MEI. De Macedonische regering heeft de Albanese rebellen tot morgenmiddag twaalf uur de tijd gegeven om de wapens neer te leggen of het land te verlaten. Het ultimatum is de eerste daad van de nieuwe regering van nationale eenheid in Macedonië.

Een regeringswoordvoerder sprak van „de laatste deadline aan burgers en terroristen”. Voldoen de rebellen niet aan de oproep, dan „zullen we adequate maatregelen nemen om de dreiging voorgoed te elimineren”, zei hij.

De afgelopen weken zijn de gevechten tussen het Macedonische regeringsleger en de Albanese rebellen in het noorden van het land opnieuw opgelaaid. Vanochtend kwamen Macedonische soldaten urenlang onder vuur te liggen nabij het dorp Slupcane. De rebellen strijden voor meer rechten voor de Albanese minderheid in Macedonië, die volgens eigen zeggen eenderde deel van de totale bevolking uitmaakt.

Intussen zitten duizenden burgers, voornamelijk Albanese boeren, in de dorpen in het noorden gevangen. Deze burgers kunnen niet vertrekken wegens de vele beschietingen door het regeringsleger, zeggen de rebellen. De Macedonische autoriteiten verklaren daarentegen dat de boeren worden gebruikt als menselijk schild door de rebellen. Dat is overigens tegengesproken door inmiddels geëvacueerde Albanese burgers; zij zeggen de rebellen te zien als beschermers en ze ontkennen tegen hun zin in hun dorpen te zijn gebleven.

De nieuwe Macedonische minister van Defensie, Vlado Bukovski, zei gisteren geen snelle oplossing van het conflict in Mace-

donië te verwachten. „We moeten niet de illusie hebben dit conflict in een vloek en een zucht te kunnen oplossen.”

Vorige week kwamen de grote partijen in Macedonië overeen een regering van nationale eenheid te vormen. Daarop traden de oppositionele SDSM en de Albanese oppositiepartij PDP tot de regering toe. De regering van nationale eenheid telt op dit moment twee Albanese partijen, de PDSH en de PDP. Deze laatste partij, die zich steeds vaker opwerpt als spreekbuis van de rebellen, keerde zich lange tijd tegen deelname aan een regering van nationale eenheid, maar ging onder sterke druk uit binnen- en buitenland toch overstag.

De basis onder de regering van nationale eenheid is echter wankel; een geweldsoffensief tegen de rebellen zou de Albanese PDP kunnen doen besluiten uit de regering van nationale eenheid te stappen.

In Zuid-Servië, vlakbij de grens met Macedonië en Kosovo, veroverden Joegoslavische soldaten gisteren het dorp Oraovica dat afgelopen week was ingenomen door Albanese rebellen. Daarbij zouden veertien Albanese rebellen zijn gedood. De rebellen erkennen zich te hebben teruggetrokken. De vredesmacht in Kosovo, KFOR, wil rebellen die Zuid-Servië verlaten en naar Kosovo komen, amnestie geven.

Oproep van EU Ultimatum in Macedonië verstreken

Door onze correspondent YAËL VINCKX

BELGRADO, 17 MEI. Vlak voor het aflopen van het Macedonische ultimatum aan de Albanese rebellen in het noorden van het land heeft de Europese Unie de regering in Skopje opgeroepen tot terughoudendheid in haar voorgenomen offensief tegen de rebellen.

Het ultimatum aan de rebellen verstreek vandaag om 12 uur zonder dat de rebellen aan de termen van het ultimatum hadden voldaan.

De Zweedse minister van Buitenlandse Zaken, Anna Lindh (Zweden bekleedt het voorzitterschap van de EU), riep de autoriteiten in Skopje op de dialoog met de Albanese minderheid in het land voort te zetten. De regering moet ook snel hervormingen doorvoeren die de Albanese meer rechten geven. Lindh kwam gisteren aan het hoofd van de EU-delegatie in Skopje aan.

De rebellen lijken voorsnog niet van plan hun wapens neer te leggen of uit Macedonië te vertrekken, waartoe ze in het ultimatum waren opgeroepen.

Vanochtend kwam het nog tot een schietpartij in de noordelijke dorpen Slupcane en Opac. Volgens een generaal van het Macedonische leger, Blagoja Markovski, schoten de rebellen met 'mortieren en machinegeweren' op de regeringssoldaten. De situatie in het noorden wordt gecompliceerd door de burgers die nog in de dorpen zitten van waar uit de rebellen opereren. Die burgers, vrijwel uit-

sluitend Albanese, houden zich schuil in de kelders van hun huizen. Volgens het Internationale Rode Kruis zijn de burgers, voornamelijk boeren, er slecht aan toe. Zo zouden onder meer hun voedselvoorraden opraken.

Vanochtend werd uit Skopje gemeld dat meer dan zeventienhonderd burgers uit de dorpen zijn geëvacueerd. De president van Macedonië, Boris Trajkovski, riep de dorpelingen gisteravond in een toespraak voor de staatstelevisie al op te vertrekken voor het mogelijke offensief. „We proberen het risico op burgerslachtoffers te minimaliseren, maar we moeten ook doortastend optreden”, aldus de president. Zijn toespraak kon waarschijnlijk door de dorpelingen in het noorden niet worden gezien: zij hebben geen stroom meer.

In dezelfde toespraak sprak Trajkovski van „de noodzaak van geduld, tolerantie en vastbeslotenheid om een compromis te bereiken” over de grieven van de Albanese minderheid. Blijft dit compromis uit, dan ontstaat er volgens hem een „angstaanjagend scenario waarin ons land in een wervelwind van oorlog terecht komt”.

Strijd in Macedonië Rebellenleger Zuid-Servië heft zich op

BUJANOVAC, 22 MEI. De tijd van de Albanese in Zuid-Servië is voorbij. Het 'Bevrijdingsleger' UÇPMB heeft gisteren ingestemd met zijn ontmanteling. Even zuidelijker, in Noord-Macedonië, wordt de strijd daarentegen heviger.

De drie belangrijkste leiders van het UÇPMB ('Leger voor de Bevrijding van Presevo, Medvedja en Bujanovac') ondertekenden gisteren een akkoord met de NAVO, waarin staat dat het rebellenleger „met behulp van de internationale gemeenschap wordt gedemilitariseerd, gedemobiliseerd en ontmanteld”. Dat gebeurt in fasen, waarvan de laatste op 31 mei moet zijn afgesloten.

De hoogste chef van het UÇPMB, Shefket Musliu, zei gisteren dat de Albanese van de regio „gedwongen waren de wapens op te nemen wegens de slechte behandeling van Albanese door de vroegere Joegoslavische autoriteiten”. Hij deed een beroep op de huidige autoriteiten in Belgrado om de Albanese „met waardigheid en respect” te behandelen.

De Servische vice-premier Nebojša Čović reageerde opgetogen op het akkoord: „Dit is een grote dag.” De belangrijkste prestatie, zei hij, is dat bloedvergieten en verwoesting is voorkomen bij het bereiken van vrede.

Het UÇPMB opereerde in de strijd tegen de Joegoslavische en Servische troepen vanuit de in 1999 door de NAVO ingestelde gedemilitariseerde zone langs de grens tussen Kosovo en Servië.

Donderdag wordt de laatste nog bestaande sector van deze zone overgedragen: dan heeft Belgrado weer de controle over het grensgebied. Met het oog daarop heeft het UÇPMB de strijd gestaakt.

Een UÇPMB-commandant, Muhamet Xhemajli die zich tot dusverre weigerde neer te leggen bij het voornemen om de strijd te staken, heeft zijn verzet opgegeven. Hij verliet gisteren in de loop van de dag het dorp dat hij bezet hield met veertig tot vijftig andere rebellen, maar werd 's avonds door Joegoslavische militairen gepakt toen hij naar Kosovo wilde ontkomen.

Enkele kilometers ten zuiden van Presevo, in het noorden van Macedonië, heeft het Macedonische leger gisteren de strijd tegen de Albanese rebellen van het 'Nationaal Bevrijdingsleger' UÇK geïntensiveerd. Naar eigen zeggen boekte het Macedonische leger daarbij terreinwinst. Een belangrijke stelling van de Albanese rebellen en een munitiedepot zouden zijn „vernietigd”. Of daarbij slachtoffers zijn gevallen werd in Skopje niet meegedeeld. De aanvallen werden uitgevoerd met gevechtshelikopters, hetgeen suggereert dat de Macedoniërs de eerder betachte terughoudendheid laten varen. (Reuters, AFP, AP)

Opstandelingen Presevo leggen wapens neer

KONČUJ/SKOPJE/PRISTI-NA — De opstandelingen in de Presevo Vallei in het zuiden van Servië leggen de wapens neer. De commandanten van de etnische Albanese rebellen, die streven naar aansluiting van de vallei bij Kosovo, ondertekenden gisteren een akkoord waarin zij toezeggen zich te demilitariseren. Voor het einde van de maand zal de opstandelingenbeweging Ucpmb de wapens inleveren en zich demobiliseren.

Na de oorlog om Kosovo stelde de NAVO een brede veiligheidszone rondom de Servische opstandelingen en het Joegoslavische leger van elkaar te scheiden. Daarvan maakten de opstande-

lingen misbruik door vanuit bases in deze zone aanvallen op doelen in Servië uit te voeren.

Het is niet duidelijk of alle rebellen in de Presevo Vallei zich aan het akkoord zullen houden. Gisteren gaven veertig tot vijftig rebellen van Xhemajli zich over aan de multinationale vredesmacht KFOR, deelde KFOR mee.

In Macedonië lijken vredesgesprekken door nieuwe zware gevechten tussen Albanese rebellen en Macedonische regeringstroepen gisteren verder weg dan ooit. In het noorden van Macedonië aan de grens met Kosovo raakten de partijen slaags en zette het Macedonische leger naar eigen zeggen gevechtshelikopters in. (RTR/ANP/DPA)

In Kroatië heeft Tudjmans partij de wind in de zeilen

De HDZ, de partij van wijlen Franjo Tudjman, leek een half jaar geleden nog op sterven na dood. Ze kwam bij de lokale verkiezingen van zondag echter sterk terug.

Door onze correspondent

YAËL VINCKX
BELGRADO, 23 MEI. Het Kroatisch ongenoegen heeft een naam gekregen: HDZ. De afkorting staat voor de Kroatische Democratische Gemeenschap, de partij van wijlen president Franjo Tudjman. Bij de parlementsverkiezingen begin vorig jaar leed de partij een forse nederlaag, maar bij de ge-

meenteraadsverkiezingen van afgelopen week maakte ze haar comeback.

Een enthousiast leider van de HDZ, Ivo Sanader, kon zijn geluk nauwelijks op. „We hebben het vertrouwen van de kiezers herwonnen. De HDZ is terug als serieuze alternatief voor de regeringscoalitie.” De leden van de gematigde en pro-Westerse coalitie moesten hem, tandenknaarsend, gelijk geven. De sociaal-democratische premier, Ivica Račan, noemde een sterke HDZ-oppositie 'een goede uitdaging'.

In vijftien van de 21 regio's eindigden de nationalist van de HDZ op de eerste plaats. Hoogstwaarschijnlijk krijgen de *hardliners* slechts vijf regio's echt in handen,

omdat in de andere de gematigde partijen met een coalitie een meerderheid kunnen krijgen. Premier Račan riep de partijen uit de regeringscoalitie op de handen ineen te slaan in de diverse gemeenten. Een aantal partijen had op eigen kracht aan de lokale verkiezingen meegedaan, om na zestien maanden regeren in een blok eens hun eigen populariteit te testen. Het resultaat kon hen niet verblijden. De belangrijkste bondgenoot van de premier, de sociaal-liberaal Dražen Budiša, scoorde slecht tot zeer slecht.

De HDZ zal dus grotendeels buiten de deur worden gehouden, maar de gematigde regering kan de grote steun in het land voor de partij, rond een kwart van alle stem-

men, niet negeren. Natuurlijk deden de *hardliners* het goed in de voormalige frontlinies, waar sinds het einde van de oorlog veel Kroatische vluchtelingen in de huizen van verdreven Serviërs wonen. Vluchtelingen stemmen vaak con-

NIEUWSANALYSE

servatief. Maar ook in de hoofdstad Zagreb, waar een kwart van de ruim vier miljoen inwoners van Kroatië woont, kwam de partij op de tweede plaats.
Het tekent het ongenoegen bij de Kroaten over de regering van

Ivica Račan: de economische hervormingen doen pijn, vooral bij gepensioneerden en ambtenaren. Bovendien zit ruim 23 procent van de beroepsbevolking zonder werk, stijgen de prijzen en blijven de tonen achter. „Ik deel het ongenoegen van het volk over de hervormingen”, erkende Račan zondag.

De nationalist hebben ook garen gesponnen bij de omstrede arrestatie van generaal Mirko Norac. De 34-jarige generaal, die inmiddels is gepensionoerd, is in de ogen van vele Kroaten een oorlogsheld. De autoriteiten willen hem terecht laten staan voor oorlogsmisdaden. Norac sloeg op de vlucht, maar gaf zich uiteindelijk toch aan. Zowel voor als na zijn 'arrestatie' kwam het tot grote pro-

testdemonstraties in het land, met name in de havenplaats Split, een bolwerk van de nationalist.

De samenwerking met het Joegoslavisch-Tribunaal in Den Haag — bijvoorbeeld bij het opgraven van Servische slachtoffers van oorlogsmisdaden door Kroaten — is een andere doorn in het Kroatische oog. Veel Kroaten snappen de samenwerking van hun regering met het tribunaal niet; de Kroaten hebben zich toch alleen maar verdedigd tegen de Servische agressor? Zij hebben in Den Haag dus niets te zoeken. De HDZ heeft zich dat geluid opnieuw eigen gemaakt, en dat spreekt velen in Kroatië nog altijd aan, zeker diegenen die niet profiteren van de economische hervormingen.

De NAVO kan het probleem van Macedonië niet oplossen

Zowel in Bosnië als in Kosovo loopt de spanning op en is er geen zicht op een politieke oplossing. De VN-administratie voor die gebieden is de regio kwijt. De NAVO loopt daadwerkelijk gevaar. Steeds meer krijgt zij te maken met openlijke vijandigheid en komen haar troepen daadwerkelijk onder vuur. Onlangs vielen er in Kosovo twee doden en tientallen gewonden onder de NAVO-militairen, het afgelopen weekend werden NAVO-patrouilles opnieuw beschoten. Ook in Bosnië vielen er gewonden onder NAVO-militairen en wordt VN-personeel keer op keer gemolesteerd. De Verenigde Staten trokken een deel van hun ambassadepersoneel terug.

Maar het grootste probleem is nu Macedonië, waar militante rebellerende Albanen opereren onder de naam Nationaal Bevrijdingsleger (NLA). Ze zijn uit, wat ze van tijd tot tijd ook anders mogen beweren, op onafhankelijkheid en niets minder. Ze trachten steeds meer gebied in handen te krijgen, soms slechts op een kilometer of vijftien van de Macedonische hoofdstad Skopje. De afgelopen week zijn in gevechten met de rebellen ten minste tien soldaten van het Macedonische leger gesneuveld.

De vraag is hoe dat conflict zich verder ontwikkelt. Van doorslaggevend belang is de houding van de gematigde Macedonische Albanen. Distantiëren zij zich van de rebellen, of voelen zij zich groepen de zijde van hun militante broeders, die nu martelaren worden, te kiezen?

Zeer waarschijnlijk zal het NLA de bevolking onder druk houden en zonnig terroriseren; dit is eerder gebeurd. Het zal voor de Macedonische regering en het kleine leger (17.000 militairen en circa tweehonderd tanks en andere gepantserde voertuigen) een zeer moeilijke en langdurige operatie worden.

Vooralsnog dreigt men terrein te verliezen. De mate waarin de Macedonische staat daarbij erodeert en de regering grip op de situatie verliest, is bepalend voor de kans dat andere landen, zoals Bul-

Het gaat er op de Balkan nu om de problemen te consolideren. De VN en de NAVO moeten verdere uitbreiding van de conflicten voorkomen en afwachten, wellicht zeer langdurig, welke openingen zich aandienen, meent J. Schaberg.

garije en Griekenland, ongevraagd militair tussenbeide komen. Bulgarije popelt, de Macedonische zaak leeft onder de Bulgaren. Macedoniërs zijn eigenlijk Bulgaren, zo zegt men daar. Er zijn door Bulgarije al heel wat oorlogen om Macedonië gevoerd. Het risico bestaat ook dat bij verdere escalatie een Macedonische regering, in paniek, om militaire tussenkomst van een ander land gaat vragen.

Wat doet de internationale gemeenschap intussen? De Europese Unie heeft het afgelopen week einde Macedonië dringend om terughoudendheid gevraagd. Het zijn obligate opmerkingen, waar Macedonië niets mee kan. De co-

ing in heel de Balkan kwetsbaar voor gijzelingen. Ook haar aanvoerlijnen liggen bloot voor afsnijding. Voor Kosovo bijvoorbeeld lopen de aanvoerwegen hoofdzakelijk door Macedonië en Griekenland. Indien er door de NAVO of de internationale gemeenschap een maatregel wordt genomen die de vijandschap oproept van protesterende landen of bevolkingsgroepen, kan de NAVO in de problemen raken. In het recente verleden was dit al enkele malen het geval. Het zal zich echter pas echt manifesteren als de situatie zich verder verscherpt.

De NAVO moet zeker Macedonië niet binnentrekken en daar probe-

lens die zich niets zullen laten opdringen, dat geldt ook voor de orthodox-christelijke Slavische bevolkingsgroepen. Zij zullen bijvoorbeeld de Griekse bevolking en Rusland kunnen mobiliseren.

Op de Balkan heeft alles met alles te maken. Als iets gaat schuiven, gaat alles schuiven. Er is door onderhandelingen geen oplossing te vinden die voor iedere partij acceptabel is en elke ontevreden partij kan een nieuwe onbeheersbare oorlog initiëren.

Tegelijkertijd moet men zich realiseren dat terugtrekking van de NAVO uitgesloten is. Dat zal onmiddellijk een oorlog op de Balkan doen oplaaien. Het is bovendien een gevaarlijke operatie die alleen met instemming van alle partijen vreedzaam kan plaatsvinden. Onder welke omstandigheden dat terugtrekken ook gebeurt, altijd zullen een of meer partijen zich hierdoor bedreigd voelen en dit trachten te verhinderen. Dan zal de NAVO geweld moeten gebruiken en dat geeft escalatie en onvoorspelbaar grote risico's.

Militaire oplossingen voor de Balkan zijn er niet, maar evenmin is er zicht op een politieke doorbraak. Het gaat er nu om de problemen te consolideren, verdere uitbreiding te voorkomen en af te wachten, wellicht zeer langdurig, welke onverwachte openingen zich aandienen.

Daarvoor is een gemeenschappelijk politiek optreden nodig van in de eerste plaats de Verenigde Staten en Rusland, gesteund door Europa, gericht op een isoleren van het conflict in Macedonië en op het voorkomen dat andere landen zich daarin mengen. De NAVO is daarbij onmisbaar, maar tegelijk kan men daarvan geen wonderen verwachten. De VN-autoriteiten op de Balkan zullen nauw moeten samenwerken met de commandanten in het veld en zich moeten onthouden van maatregelen die escalerend kunnen werken, maar waarop de NAVO geen antwoord heeft.

Het grootste gevaar bij dit alles is dat de moslims, of ze nu in Bosnië, Kosovo, Macedonië of elders op de Balkan wonen, moslim-fundamentalisten over heel de wereld weten te mobiliseren. Als de internationale gemeenschap regelingen op de Balkan wil afdwingen die de moslims niet welgevallig zijn, zou dat kunnen escaleren tot een 'heilige oorlog'.

Maar het zijn niet alleen de mos-

J. Schaberg is generaal-majoor b.d. van de landmacht.

Macedonische regering wil staat van oorlog uitroepen

Macedonische strijdkrachten hebben gisteren de beschieting van een zevental dorpen aan de grens met Kosovo hervat om zo een bufferzone tussen de etnische Albanen in het noorden van de republiek en die in de naburige Joegoslavische provincie te creëren.

zij teropuit om grondgebied te veroveren.

Intussen heeft premier Ljubco Georgievski aangekondigd het parlement te zullen vragen de staat van oorlog uit te roepen. Wat zich op het grondgebied van Macedonië afspeelt is oorlog, zei Georgievski. Degenen die dit doen

Een woordvoester van de VN-vluchtelingenorganisatie UNHCR in de Kosovoarse hoofdstad Pristina, Astrid van Genderen Stort, zei dat in de afgelopen dagen meer dan 1.000 mensen uit Macedonië naar Kosovo zijn gevlucht. De Macedonische minister van Buitenlandse Zaken, Srdjan Kerim, heeft gisteren in een boodschap aan de Zweedse minister van Buitenlandse Zaken Anna Lindh om meer steun van de Europese Unie voor zijn regering gevraagd. Als ant-

woord kreeg de regering van Macedonië van de EU-ministers een dringende oproep om niet de staat van oorlog uit te roepen. Het is belangrijk dat de regering maximale terughoudendheid betracht, zei Lindh. De secretaris-generaal van de NAVO, George Robertson, Lindh, Chris Patten, de Europese Commissaris voor externe betrekkingen en EU-buitenlandcoördinator Solana, reizen deze week naar Macedonië, Albanië en Bosnië-Herzegovina om steun te werven voor de vredesin-

(AP)

Macedonische troepen bereiden een aanval voor op de etnische Albanen die zich schuilhouden in dorpen.

Gemeenschappelijk politiek optreden van de VS en Rusland en Europa is nodig

ordinator voor het buitenlands beleid van de EU, Solana, is naar Skopje gereisd, evenals de secretaris-generaal van de NAVO, Robertson. De EU heeft echter bij dit conflict niets dan woorden te bieden. Geen veiligheid, en daar gaat het nu juist om.

De NAVO kan intussen niet veel doen. Het belangrijkste is dat het grensgebied met Macedonië in Kosovo door de NAVO goed wordt afgesloten, en geen uitvalsbasis voor de rebellen kan zijn. De NAVO kan wel legers uit elkaar houden, maar slechts in zeer beperkte mate tegen rebellerende bevolkingsgroepen optreden. Verkeerd gebruik van geweld kan een bloedbad aanrichten.

De NAVO is door haar ontplooi-

ren op een of andere wijze tussen de partijen te gaan staan. In de kortste keren is zij dan in een guerrillagegevecht verwickeld, dat alleen maar heel slecht kan aflopen. Maar evenmin is het denkbaar dat de NAVO met militaire middelen verhindert dat een ander land zich in het conflict mengt.

Het grootste gevaar bij dit alles is dat de moslims, of ze nu in Bosnië, Kosovo, Macedonië of elders op de Balkan wonen, moslim-fundamentalisten over heel de wereld weten te mobiliseren. Als de internationale gemeenschap regelingen op de Balkan wil afdwingen die de moslims niet welgevallig zijn, zou dat kunnen escaleren tot een 'heilige oorlog'.

Maar het zijn niet alleen de mos-

J. Schaberg is generaal-majoor b.d. van de landmacht.

buitenland dinsdag 22 mei 2001

Navo-akkoord met rebellen

Deel commandanten Presevo Vallei zegt wapens neer te leggen; strijd Macedonië

KONCULJ - Etnisch Albanese opstandelingen in de Presevo Vallei in het zuiden van Servië hebben aangekondigd de wapens neer te leggen. Een aantal commandanten heeft gisteren een akkoord ondertekend met de toezegging het rebellenleger UCPMB voor eind deze maand te ontbinden.

In de Declaratie over Demilitarisering staat dat het UCPMB voor

31 mei wordt 'gedemilitariseerd, gedemobiliseerd en ontbonden'. Afgesproken is dat de internationale gemeenschap hierbij zal assisteren.

Het document is getekend door de commandant van het algemeen hoofdkwartier van de opstandelingen, Shefket Musliu, en door Shawn Sullivan, hoofd van het Navo-kantoor in Joegoslavië. Komende donderdag trekt het Joegoslavische leger met toestem-

ming van de Navo de Presevo Vallei binnen, het laatste en meest omstreden deel van de bufferzone rond Kosovo, en nu nog het belangrijkste rebellenbolwerk.

Het is niet duidelijk of alle commandanten het akkoord steunen. Eerder zei een van hen, Xhemajli, te willen doorvechten. Hij was niet bij de onderhandelingen aanwezig. Navo-topman Sullivan noemde hem een 'crimineel element'.

Verder doen geruchten de ronde dat UCPMB'ers zich bij hun geestverwanten, zo'n twintig kilometer verderop in het noorden van Macedonië, zouden willen aansluiten. Het etnisch Albanese Nationale Bevrijdingsleger UCK en Macedonische regeringstroepen staan hier al bijna drie weken tegenover elkaar. UCK-commandant Sokoli ontkent dat hij versterking krijgt uit de Presevo Vallei.

In het noorden van Macedonië zijn de gevechten, na enkele dagen van relatieve rust, weer in alle hevigheid opgelaaid. Het Macedonische leger voerde beschietingen uit op een aantal dorpjes waar Albanese rebellen zich hebben ingegraven. Honderden dorpsbewoners zouden schuilen in de kelders van hun huizen. Volgens de Macedonische overheid worden zij door de rebellen gebruikt als menselijk schild.

Solana vindt geen uitweg impasse Macedonië

SKOPJE - De regering van nationale eenheid in Macedonië is 'zeer dicht' bij een uitweg uit de politieke impasse. Dat zei Javier Solana, de buitenlandcoördinator van de Europese Unie. Toch is hij er niet in geslaagd de leiders van de Albanese en Slavische partijen weer op een lijn te krijgen.

Terwijl de gevechten tussen Macedonische veiligheidstroepen en Albanese rebellen in het noorden van het land doorgingen, sprak Solana in de hoofdstad met de belangrijkste partijleiders. De regering van nationale eenheid in Macedonië raakte vorige week in een crisis toen bleek dat twee Albanese partijen in het geheim een 'vredesakkoord' hadden gesloten

met de opstandelingen. Dat is tegen het regeringsbeleid om niet te onderhandelen met de rebellen. De overeenkomst zou inhouden dat zij hun opstand staken in ruil voor amnestie en het recht om besluiten over rechten voor de etnisch-Albanese minderheid in Macedonië tegen te houden.

Solana zei dat hij 'goede wil, begrip en een zeer constructieve houding' bespeurde. Hij beloofde snel terug te komen om te proberen de geschillen op te lossen.

Bij een logistieke basis van Belgische Kfor soldaten in het noorden zijn enkele mortieren terecht gekomen. Niet duidelijk is van welke partij ze afkomstig waren. De Belgische vredestroepen krijgen bescherming van het Macedonische leger.

Leden van de Albanese rebellenbeweging UCPMB kijken naar een Amerikaanse militair van de vredesmacht. Er is hun amnestie beloofd.

FOTO AP

'Die Albanese krijgen altijd hun zin'

22-8-2001

Zuid-Servië

VERVOLG VAN PAGINA 1

De OVSE droomt van een trainingscentrum voor zo'n vier- tot vijfhonderd rekruten. Maar tot nu toe zijn er na de eerste twaalf geen nieuwe meldingen meer binnengekomen. „Het vereist in de huidige omstandigheden ook nogal wat moed om je aan te melden”, aldus Ronner. „Voor Albanese en voor Serviërs.”

Schuin tegenover het cultuurhuis zit een dozijn Joegoslavische militairen om elf uur 's ochtrends al halve liters bier te drinken. Ze vormen slechts een klein deel van de enorme leger- en politiemacht die in Bujanovac is samengetrokken met het oog op de overname van sector B. Sergeant Sasja Ilic laat een boer. „Die Albanese”, zegt hij, „krijgen altijd hun zin. Nu ook weer. Ze trekken met veel geweld dit gebied binnen, schieten op al-

les wat los en vast zit en als beloning krijgen ze het voor het zeggen. Die multi-etnische politie? Je weet toch wat die gaat doen: die geeft de Albanese de vrije hand om te doen wat ze altijd al hebben gedaan: smokkelen.” Een paar straten verderop verkondigt Mehmet Halimi precies het tegenovergestelde. De Albanese politiemannen zullen binnen de kortste keren uit het korps worden weggepest, zo vreesde hij. Halimi: „Daarna zul-

len ons Albanese weer allerlei beperkingen worden opgelegd, worden we weer opgepakt voor niets en mishandeld. En dan begint alles weer opnieuw.” De enige oplossing volgens deze Albanese 'zakenman': aansluiting van het gebied bij Kosovo. In het bovenzaaltje van het cultuurhuis ziet OVSE-leider Sannino geen aanleiding voor zulke sombere bespiegelingen. „We bevinden ons momenteel op een cruciaal kruispunt”, houdt hij de

rekruten voor. „U geeft het voorbeeld.” Navo-vertegenwoordiger Feith noemt de multi-etnische politie in het geheel van hervormingen 'erg belangrijk' en vice-premier Covic voorziet dat multi-etnische instituties in Servië binnen afzienbare tijd 'geen voorpagina-nieuws' meer zullen zijn maar 'iets heel gewoon'. Maar er is geen Albanese vertegenwoordiger present om de rekruten geluk te wensen. David Jan Godfried

Leger Joegoslavië neemt bufferzone in

BUJANOVAC - Het Joegoslavische leger heeft gisteren het laatste deel van de bufferzone rond Kosovo ingenomen. De strook land in de Zuid-Servische Presovo-vallei is de afgelopen zestien maanden door etnisch-Albanese rebellen gebruikt als een uitvalsbasis voor hun strijd tegen Joegoslavische politie-eenheden. De meesten van hen hebben de zone verlaten. Het rebellenleger UCPMB ging vorige week met een terugtrekking akkoord.

Solana lijmt breuk in regering Macedonië

SKOPJE, 30 MEI. In Skopje is de politieke crisis bezworen die vorige week uitbrak als gevolg van een geheim akkoord tussen de Albanese rebellen in het noorden van het land en de leiders van de twee partijen van de Albanese minderheid. De regering van nationale eenheid functioneert weer.

Het herstel van de regering van nationale eenheid - waarin alle grote partijen in het parlement zijn vertegenwoordigd, ook die van de Albanese minderheid - is het resultaat van de bemiddeling van Javier Solana, bij de Europese Unie verantwoordelijk voor het buitenlands en veiligheidsbeleid. Hij slaagde er in twee korte bezoeken in de politieke leiders in Macedonië weer op een lijn te krijgen. Afgesproken is dat het akkoord, dat de twee leiders van de Albanese partijen met de politieke leider van de rebellen hebben gesloten, van de baan en van nul en generlei waarde is. Anderzijds hebben de twee betrokken partijleiders er zich niet uitdrukkelijk van hoeven distantieren, zoals aanvankelijk door de 'Macedonische' partijen was geëist. In het akkoord werden de eisen van de Albanese minderheid nog eens op een rij gezet. Daarnaast echter was in het akkoord sprake van amnestie voor de rebellen als ze de strijd staken en van het recht van Albanese re-

cruten om hun dienstplicht te vervullen in hun eigen gemeente. De andere Macedonische partijen hadden het akkoord in heftige termen veroordeeld.

Het herstel van de regering van nationale eenheid maakt in principe de weg vrij voor een hervatting van de dialoog over de rechten van de Albanese minderheid. Deze dialoog was afgebroken na het omstreden akkoord met de rebellen.

Een van de leiders van de Albanese rebellen, een man die bekend staat als Commandant Sokoli, zei gisteren dat zijn Nationaal Bevrijdingsleger UÇK de strijd gaat uitbreiden en verplaatsen. Tot dusverre heeft het UÇK zich tot het noorden van Macedonië beperkt. Sokoli zei gisteren dat de strijd vanaf nu zal worden gevoerd in gebieden en plaatsen „waar we denken dat het zin heeft”, inclusief grote steden en vliegvelden. „Vanaf nu zullen we dezelfde oorlog voeren als de oorlog die de Macedonische regering tegen ons voert”, aldus Commandant Sokoli. Hij wilde in een telefonisch vraaggesprek met het persbureau AP niet ingaan op vragen of dat dreigement inhoudt dat het UÇK terreuraanvallen gaat plegen, maar zei wel dat zijn strijders steden als Kumanovo en Skopje zouden kunnen beschieten. (AP, Reuters)

Xhaferi

van de Organisatie voor Vrede en Samenwerking in Europa, de rebellen een vredesplan voor met

Albanese leider Xhaferi had al een akkoord bereikt met de rebellen

bijna dezelfde voorstellen als die van Greqoferski gisteren. „Het was een fantastische gelegenheid om de oorlog te beëindigen en de wapens in te zamelen. We hadden de vrede voor het grijpen”, zegt een geslagen Xhaferi nu. Zijn hoop werd de bodem ingeslagen door de Europese diplomate die Frowick tergritiep met het principiële argument, dat met terroristen niet wordt onderhandeld. Ook Solana legde

zware druk op Xhaferi en Ineri om het akkoord met Armet te verscheuren, nadat hij dit zelf had laten uitkleken. „Het was de bedoeling dat het akkoord vertrouwelijk zou blijven, maar we waren blij dat we een mogelijke weg naar de vrede hadden gevonden. Daarom stuurden we ook een kopie naar Solana, maar die zond het meteen door naar de ambassadeurs en zo kwam het in de pers”, aldus Xhaferi.

Joegoslavisch leger mag veiligheidszone verder in

BRUSSEL - Het Joegoslavische leger mag van de Navo ook het laatste deel van de veiligheidszone rond Kosovo binnengaan. De Albanese rebellen, die dit gebied gebruiken als uitvalsbasis voor hun acties tegen het Joegoslavische leger, hebben gewaarschuwd dat dit een nieuwe oorlog kan veroorzaken.

De zone werd in 1999 ingesteld na de Navo-bombardementen tegen Joegoslavië. Sinds de machtswisseling in Belgrado kreeg het Joegoslavische leger al toestemming om grote delen van de veiligheidszone in te trekken.

Bij gevechten in de Presevo-vallei in het zuiden van Servië zijn gisteren twee Albanese rebellen gedood en drie Joegoslavische soldaten gewond geraakt. Het Joegoslavische leger zou de rebellen in Oraovica omsingeld hebben. Het dorp ligt net buiten de veiligheidszone. Burgers werden opgevoerd Oraovica te verlaten.

Het hoofd van het VN-bestuur

in Kosovo, Hans Haekkerup, heeft gisteren een datum bekend gemaakt voor verkiezingen in Kosovo: 17 november. De Servische provincie moet een grote mate van zelfstandigheid krijgen met een eigen parlement en een president. Haekkerup presenteerde gisteren in de Kosovaaarse hoofdstad Pristina een ontwerpgrondwet. Het concept sluit een door de Albanese geëiste volksraadpleging over onafhankelijkheid uit. De Serviërs in Kosovo vrezen dat de zelfbestuur in de provincie hun positie zal verzwakken. Ze willen deel uit blijven maken van Joegoslavië.

Haekkerup benadrukte dat hij een compromis moest vinden tussen de eisen van de Albanese in Kosovo en de centrale regering in Belgrado. „Het VN-bestuur zal hier nog zijn en nog steeds een rol spelen, maar we doen een stapje terug.” De afgezant van de VN blijft echter grote macht behouden. Hij heeft zelfs de bevoegdheid het parlement te ontbinden.

Het gevolg was een crisis tussen de de Slavische en Albanese regeringpartijen, die Solana zelf eerder deze week moest bezweren. Maar ook nu weigerd Xhaferi om zijn initiatief te verloochenen. „Door met Armet te praten ben ik geen terrorist geworden, maar heb ik hem op de weg van de diplomatie gebracht.” Het gevolg is echter wel dat de prille dialoog met het UÇK, waarbij de gematigde Albanese leiders zich als bemiddelaars hadden opgevoerd, nu in de kiemen is gesmoord, en daarmee ook de hoop op een snelle vrede. Volgens Xhaferi is zijn volk daarom

het slachtoffer van abstracte Pristina-diplomatie, die eigenlijk niet in de gaten heeft waar het in Macedonië om gaat. „Als je een conflict wilt oplossen, moet je de aard ervan proberen te doorgronden. In plaats daarvan is één van de partijen eerst als een monster afgeschilderd en werd daarna gezegd dat je met een monster niet om de tafel kunt gaan zitten.” Daarom protesteert Europa volgens hem ook niet tegen het geweld waarmee de regeringstroepen nu optreden. „In het oorlogsgebied strijden ze niet tegen de

rebellen, maar tegen de hele bevolking. Ze hantieren daarbij de beperkte tactiek van de Russen in Grozny en de Serviërs in Vukovar, het vernietigen van dorpen en verdrijven van hun bewoners.” Desondanks blijft Xhaferi's partij in de regering. „We wachten op de resultaten van de dialoog en hopen dat de internationale gemeenschap daaraan meewerkt.” Maar voorlopig liggen de standpunten nog ver uiteen. Xhaferi wil eerst een wapenstilstand en vervolgens praten over hervormingen, maar Greqoferski eist dat eerst de opstand moet zijn neergeslagen. „Ik hoop u een volgende keer onder betere omstandigheden te treffen, maar ik twijfel er wel aan”, besluit de Albanese leider daarom te schrijven.

pedeerde vrede in Macedonië

Grondwetswijziging zorgt niet voor rust in Skopje

1-6-2009

Macedonië

Gert Jan Rohmens

AMSTERDAM – „Dit is nu de enige oplossing. Het is een agenda voor vrede. We hebben de verplichting aan de internationale gemeenschap om een Macedonië te creëren waarin ook Albanese zich thuisvoelen”, stelde premier Ljubco Georgievski van het kleine Balkanland gisteren. Hij zei voor het eerst een grondwetswijziging te overwegen die de Albanese minderheid van land het meer rechten zou geven. De verklaring is een ommezwaai in zijn beleid en leidt tot nieuwe spanningen in de Macedonische eenheidsregering.

De beleidswijziging is een knieval voor de Albanese rebellen, die al maanden strijd voeren in het noordelijke berggebied dat grenst aan Kosovo. Georgievski zegt niet anders te kunnen dan een grondwetswijziging overwegen. Die verklaring is totstandgekomen onder grote druk van het westen. De Europese Unie nam daarbij de leiding, uit angst dat het conflict uit zou lopen op een nieuwe Balkan-oorlog. EU-buitenlandcoördinator Javier Solana ziet een wijziging van de grondwet als mogelijkheid om de Albanese minderheid ter wille te zijn en de rebellen de wind uit de zeilen te nemen.

De ommezwaai is in tegenpraak met de harde taal die de regering de afgelopen maanden

uitsloeg. Volgens Skopje was een grondwetswijziging niet mogelijk omdat die zou leiden tot een splitsing van het land in een etnisch-Albanese en een Slavisch deel. En Georgievski heeft geen gelegenheid voorbij laten gaan om de oorlog te verklaren aan de rebellen als ze niet snel zouden maken dat ze het land uit kwamen. In maart voegde de regering de daad bij het woord door een groot offensief te beginnen tegen de rebellen in het gebied rond Tetovo, de Albanese bakermat in Macedonië.

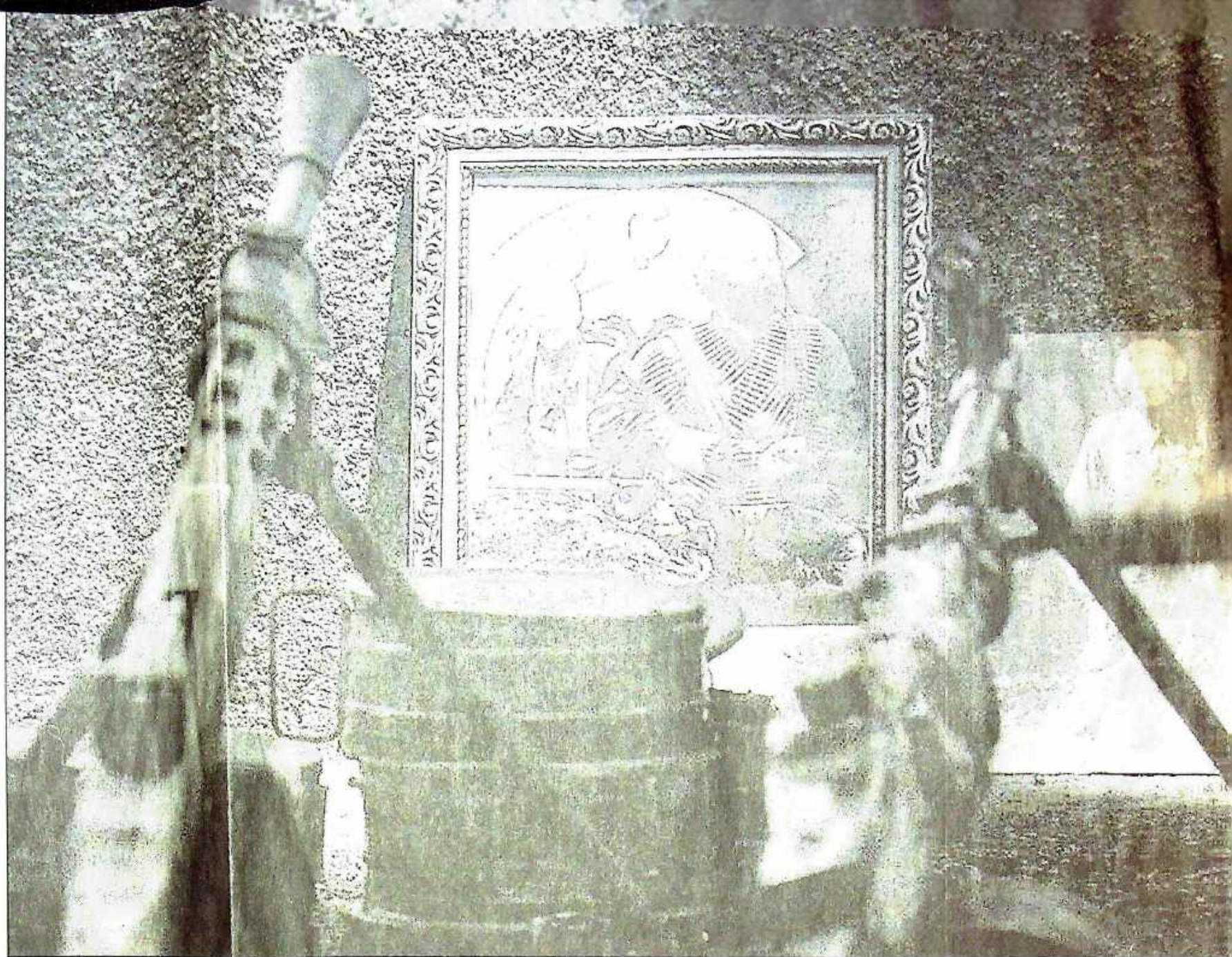
Georgievski wil het offensief voortzetten tot de opstandelingen verslagen zijn. Gistermiddag opende het leger daarom opnieuw de aanval op een paar dorpen die nog in handen zijn van de rebellen. Tegelijkertijd heeft hij echter de strijders een gedeeltelijke amnestie toegezegd. Strijders die geen leiding hebben gegeven aan de opstand en geen zware misdaden hebben begaan, mogen van premier Georgievski vertrekken naar Kosovo. Een woordvoerder van de rebellen heeft het voorstel van de hand gewezen.

Door Georgievski's uitspraken zijn, drie dagen na een geslaagde lijmpoging door Solana, de eerste nieuwe scheuren in de regering van nationale eenheid alweer zichtbaar. Een leider van een van de Slavische partijen dreigde al de coalitie te verlaten als de Albanese gelijke rechten krijgen. En ook Albanese politici zijn niet

blij met Georgievski's ideeën. Arben Xaferi, leider van de grootste partij van Albanese, waarschuwt dat vrede niet kan worden bereikt zonder onderhandelingen met de rebellen. De regering heeft tot nu toe consequent geweigerd met 'terroristen' te onderhandelen. Volgens de radicale Albanese politicus Azis Polozjani zijn de uitspraken van premier Georgievski het gevolg van westerse druk en niet van goede wil.

De oorlog, die al drie maanden duurt, heeft volgens officiële statistieken het leven gekost aan ruim twintig mensen. Meer dan 18 000 mensen zijn op de vlucht geslagen en naar schatting 8 000 zitten nog vast in de dorpen die in handen zijn van de rebellen. Of zij tegen hun wil worden vastgehouden, is onduidelijk.

De rebellen van het UCK, het 'Nationale Bevrijdingsleger', zeggen te vechten voor een uitbreiding van de rechten van Albanese in Macedonië. De Albanese minderheid, die een kwart tot een derde van de bevolking uitmaakt, dringt al jaren aan op meer rechten. Velen voelen zich tweederangs burgers. Het verschil in burgerrechten is vastgelegd in de grondwet, die Macedonië definieert als een land van 'Macedoniërs en andere burgers' met het Macedonisch als enige officiële taal. Georgievski wil de positie van de orthodoxe kerk uit de grondwet halen. Ook die stap zal hem wellicht zware kritiek opleveren van zijn achterban.

De Macedonische politie toonde wapens en foto's die werden buitgemaakt op het UCK.

FOTO A

'VS niet eenzijdig uit Bosnië'

2009

ROBERT VAN DE ROER

BOEDAPEST, 29 MEI. De Amerikaanse minister van Buitenlandse Zaken, Colin Powell, heeft de NAVO-bondgenoten vanochtend met steun van president Bush opnieuw verzekerd dat de Verenigde Staten niet eenzijdig hun troepen uit Bosnië zullen terugtrekken. Powell gaf deze verzekering tijdens de halfjaarlijkse raad van NAVO-ministers van Buitenlandse Zaken in Boedapest, aldus diplomaten.

Powell ging hiermee in op recente uitspraken van Amerika's minister van Defensie Rumsfeld dat de VS klaar zijn voor een terugtrekking uit Bosnië en dat het militaire werk daar al „drie of vier jaar geleden gedaan is”. Powell herhaalde de formule van 'Samen uit, Samen thuis', die hij in februari zijn NAVO-collega's had voorgehouden inzake de vredesmissies in Bosnië en Kosovo, maar voegde eraan toe dat hij de steun van de president had, aldus diplomaten.

Hij probeerde de indruk weg te nemen dat er een groot meningsverschil bestaat in de Amerikaanse

regering. Volgens diplomaten erkende Powell dat Rumsfeld „druk uitoefent” wat betreft de aanwezigheid van de circa 3.300 Amerikaanse militairen in Bosnië en zei hij dat zo'n opstelling voor een minister van Defensie niet ongebruikelijk is. Powell had gisteren op weg naar de NAVO-ministerraad al gezegd dat Rumsfeld „van de president te horen had gekregen onze troepensterkten in de wereld terug te brengen” en dat Rumsfelds publieke uitspraken alleen maar die opdracht weerspiegelden. Powell zei gisteren over de vergadering met zijn NAVO-collega's vandaag: „Ik zal ze opnieuw proberen te verzekeren dat er geen grote verdeeldheid is in de regering.”

De recente uitspraken van Rumsfeld hebben bij de NAVO-bondgenoten opnieuw bezorgdheid gewekt over de Amerikaanse betrokkenheid bij de Balkan. Tijdens de verkiezingscampagne had de huidige nationale veiligheidsadviseur van president Bush, Condoleezza Rice, ook al gezinspeeld op een terugtrekking van de Ameri-

kaanse troepen van de Balkan. Binnenkort komt er wel een reguliere reductie van de Bosnische vredesmacht van grofweg 21.000 naar 18.000 man, waarbij de Amerikaanse bijdrage naar verwachting met enkele honderden soldaten zal worden teruggebracht, aldus diplomaten.

De tweedaagse NAVO-vergadering, de eerste NAVO-ministerraad ooit in een voormalig Oostblokland, kreeg vanochtend een verslag van de Europese gezant Solana over diens poging in Macedonië de breuk te lijmen in de regering van nationale eenheid. Andere onderwerpen die op de agenda staan zijn het Amerikaanse plan voor een antiraket schild, waar Europa, Rusland en China tegen zijn; de oostelijke uitbreiding van de NAVO; en het Turkse veto tegen het gebruik door de Europese Unie van NAVO-middelen als de EU in 2003 straks haar eigen interventiemacht heeft. Turkije, lid van de NAVO maar niet van de EU, eist het recht om mee te kunnen beslissen hoe de EU de 'geleende' NAVO-middelen inzet.

Breuk in Macedonië nog niet door Solana gelijmd

2009

SKOPJE, 29 MEI. Javier Solana, bij de Europese Unie verantwoordelijk voor het buitenlands en veiligheidsbeleid, is er gisteren niet in geslaagd in Skopje de breuk in de Macedonische regering van nationale eenheid te lijmen.

Solana vloog na zijn overleg in Skopje naar Boedapest, waar de ministers van Buitenlandse Zaken van de NAVO bijeen zijn, om er verslag uit te brengen. Vandaag vliegt de EU-diplomaat opnieuw voor overleg naar Skopje, om vanavond wederom naar Boedapest terug te keren.

Solana sprak gisteren langdurig met president Trajkovski, premier Georgievski en de leiders van de grote politieke partijen in Macedonië, inclusief de twee partijen van de Albanese minderheid. Onderwerp van gesprek was, behalve de oorlog tegen de Albanese rebellen in het noorden van Macedonië, de breuk die vorige week in de coalitie ontstond naar aanleiding van geheim overleg van de leiders van de Albanese partijen met de politieke leider van de rebellen.

Het geheime gesprek, en het daarbij ondertekende akkoord,

werd door de Macedonische partners in de regeringscoalitie unaniem heftig veroordeeld als een vorm van verraad. Premier Georgievski sprak zelfs van 'een oorlogsverklaring aan Macedonië'.

De Macedonische regering stelt zich op het standpunt dat „met terroristen niet wordt gepraat”. Als gevolg van de breuk ligt de dialoog over de rechten van de Albanese minderheid in Macedonië – het belangrijkste thema in de politiek – geheel stil.

Solana slaagde er gisteren niet in de partijen in Macedonië tot een hervatting van hun samenwerking te bewegen. Na het overleg uitte hij zich niettemin optimistisch. Hij zei dat de partijen „elkaar dicht zijn genaderd”. „Iedereen is vastbesloten de meningsverschillen te overbruggen. Ik heb goede wil, begrip en een zeer constructieve houding aangetroffen”, aldus Solana.

Welke de geschillen zijn, zei hij niet, maar volgens bronnen in Skopje eist president Trajkovski dat de leiders van de partijen van de Albanese minderheid zich distantiëren van het akkoord met de rebellen – wat zij weigeren.

Het akkoord voorziet naar verluidt (het is niet gepubliceerd) in een bestand in ruil voor amnestie en vetorecht op alle politieke beslissingen over de rechten van de Albanese minderheid.

Het Macedonische leger slaagde er gisteren opnieuw in een dorp op de rebellen te veroveren. Matejee werd bij bombardementen van het leger zwaar beschadigd. De minaret van de plaatselijke moskee werd omvergeschoten. Aanvankelijk lieten de rebellen weten dat ze Matejee nog controleerden, maar de Macedonische televisie toonde gisteren beelden van soldaten in het dorp. Burgers werden in Matejee niet gezien.

De meeste burgers die het strijdggebied op veertig kilometer ten noorden van Skopje zijn ontvlucht, bevinden zich nu in Kosovo of in Servië. Maar ook het Macedonische dorp Lipkovo herbergt ongeveer tienduizend vluchtelingen. De levensomstandigheden in Lipkovo verslechteren snel. De voedselvoorraden zijn vrijwel uitgeput en de mensen eten nu de maïs die ze normaliter hun vee voeren. (Reuters)

Macedoniërs slaan op de vlucht

Rtr
Skopje

26-5-2001

Bewoners van twee dorpen in het noorden van Macedonië zijn op de vlucht geslagen nu de gevechten in het gebied heviger worden. Volgens de VN-vluchtelingenorganisatie UNHCR zijn ze naar het zuiden van het aangrenzende Servië gegaan.

De gevechten zouden gisteren aan zeker zeven inwoners van de dorpen het leven hebben gekost. Een commandant van de Albanese rebellen sprak tegen dat er zestig doden zijn. Zes van de zeven doden komen uit één gezin. Zij kwamen om toen een granaat door het plafond van hun schuilplaats ging. De 2000 vluchtelingen komen uit de dorpen Lojane en Vakcince. De dorpen waren in handen van Albanese rebellen. Gisteravond meldde het Macedonische leger de dorpen te hebben heroverd. De Macedonische autoriteiten hadden de dorpen opgeroepen te vertrekken. Niet iedereen heeft aan de oproep gehoor gegeven. Een man die Vakcince donderdag verliet, zei dat er nog veel burgers rondlopen. Veel van hen zijn volgens hem gewond geraakt. Sommige bewoners houden zich schuil en durven gewoon niet weg. Uit videobeelden blijkt verder dat verscheidene huizen zijn verwoest. Tot verrassing van journalisten verklaarde een legerwoordvoerder donderdag dat dat helemaal niet zo is. Het Rode Kruis probeert de belegerde dorpen in het noorden van Macedonië te bereiken, maar door de gevechten lukt dat niet. Een medewerker van de hulporganisatie verklaarde in contact te staan met het Macedonische leger, maar veel schiet het Rode Kruis daar niet mee op. De organisatie dringt aan op een staakt-het-vuren, zodat zijn medewerkers zich veilig kunnen bewegen. In Skopje voeren leiders van de politieke partijen nog steeds overleg om de regering van nationale eenheid te redden. De spanningen zijn sterk opgelopen, nadat bekend was geworden dat de leiders van de twee belangrijkste partijen van Albanen in het geheim een 'vredesakkoord' hadden gesloten met Ali Ahmeti, leider van de Albanese rebellen. De Slavisch-Macedonische leiders zijn hier woedend over. Premier Georgievski zei zelfs dat er geen andere mogelijkheid meer is dan om de rebellen 'genadeloos' te bestrijden.

Etnische Albanen ontvluchten hun woonplaats Vakcince, die onder vuur wordt genomen door het Macedonische leger. Veel woningen zijn vernietigd. (Foto Reuters)

Leger Macedonië herovert dorpen op Albanese rebellen

SKOPJE, 28 MEI. Het Macedonische leger heeft het afgelopen weekend in het voorgezette offensief tegen de Albanese rebellen enkele dorpen langs de grens met Kosovo veroverd.

Het leger paste zaterdag en gisteren een nieuwe tactiek toe in de strijd tegen het guerrillaleger van de Albanen: het omsingelde dorpen eerst, waarna de dorpen met artillerie vanaf de grond en met gevechtshelikopters werden gebombardeed. Vervolgens werden de dorpen bestormd door militairen die zehuis voor huis doorzochten. Tot dusverre werden de dorpen eerst uitvertoerd gebombardeed. Aldus kregen de rebellen de gelegenheid zich in de bergen terug te trekken en veroverden de Macedonische soldaten geheel verlaten dorpen.

Zaterdag namen de Macedonische Vakcince in, een van de twee belangrijkste botwerken van het

Albanese Nationale Bevrijdingsleger UCK. Het dorp bleek geheel leeg: er werden noch rebellen, noch burgers aangetroffen. Vrijdagavond was het nabijgelegen dorp Lojane veroverd. Gisteren verplaatsten de UCK-rebellen de strijd naar Matejce, een dorp waar zowel Albanen als Macedoniërs wonen en waar het UCK gisteren het politiebureau aanviel.

De Macedoniërs uitten zich gisteren optimistisch over de mogelijkheden, de strijd in het noorden militair te beslechten. De rebellen zouden in verwarring verkeren, vooral door de dood van de UCK-leider voor de regio Kumanovo, Sabli Jimani, alias 'De Tijger'. Hij zou zijn geneesveld. Zijn dood is niet bevestigd door de Albanen.

Sinds gistermiddag concentreert de strijd zich rond de dorpen Slupcane, Matejce en Oslja. In Skopje zijn bewegingen van een Macedonische politiemann, als zou

Door een onzer redacteurs en OTTERDAM, 28 MEI. Ruim 70 procent van de Albanese minderheid in Macedonië wenst en verwacht dat Macedonië verenigd blijft en wil niets weten van een Groot-Albanie. Dat blijkt uit een opiniepeiling door het Office of Research van het Amerikaanse ministerie van Buitenlandse Zaken.

Uit de peiling - waarvan de resultaten gisteren werden gemeld door het Institute for War and Peace Reporting - blijkt dat de meningen van de Slavische en de Albanese Macedoniërs op tal van punten ver uiteenlopen. Zo is 96 procent van de Macedoniërs tegen en 98 procent van de Albanen voor - de erkening van de Albanese minderheid als 'een natie'. Over de erkenning van het Albanese als

de Albanese minderheid lopen de meningen per regio uiteen: de Albanen in het noordoosten - waar nu wordt gevochten - zien meer heel in een Groot-Albanie dan de volkswesten van het land. Op de vraag hoe Macedonië er over tien jaar uit zal zien, antwoordde 82 procent van de Macedoniërs en 77 procent van de Albanen dat Macedonië "verenigd" zal zijn. Volgens de Amerikaanse opiniepeilers zijn de "beduidend hoger" dan een jaar geleden.

Slechts ééndertig van de Macedoniërs heeft een positief beeld van de Albanen in eigen hand. Van de Albanen daarentegen heeft tachtig procent een positieve mening over de Macedoniërs.

'Groot-Albanie geen optie'

Visoko (Bosnië) zijn de lichamen van 135 moslims uitgesteld. Ze werden onlangs opgegraven op de oevers van de Drina. Tijdens de Bosnische oorlog waren de moslims, afkomstig uit grad, door Serviërs van een brug in de rivier gegooid. Familieleden van vermisten proberen nu in Visoko de lichamen te identificeren. (Foto Reuters)

Een lid van een Macedonische speciale legereenheid staat op wacht in het etnisch verdeelde dorp Matejce. FOTO: EPA

Geheim Albanees overleg hernieuwt crisis Macedonië

SKOPJE - De leiders van de in Macedonië meeregerende partijen van etnische Albanese hebben dinsdag in Kosovo met de opstandige Albanese rebellen een akkoord over vrede en samenwerking gesloten. De leiders, Xhaferi en Imeri, spraken daartoe met de voorman van de opstandige Albanese rebellen, Ahmati.

De Macedonische regering hield nadat de overeenkomst bekend was geworden in de nacht van woensdag op gisteren spoedoverleg in Skopje. Zij wil dat de rebellen zich onvoorwaardelijk terugtrekken en niet via een compromis 'door de achterdeur' toch politieke legitimiteit zouden kunnen krijgen. De regering hield ook spoedberaad met de ambassadeurs van de VS, Frankrijk en Groot-Brittan-

nië en deelde na afloop mee dat het akkoord „onaanvaardbaar” is.

De Balkan-gezant van de Organisatie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa (OVSE), de Amerikaan Robert Frowick, zou een rol hebben gespeeld bij de totstandkoming ervan. De Macedonische regering gelastte hem nog donderdag het land te verlaten.

Dit omdat zijn initiatief „uiterst schadelijk” wordt geacht voor de grote regeringscoalitie in Macedonië. Die kwam elf dagen geleden met westerse hulp tot stand met als doel een eind te maken aan de crisis, die was veroorzaakt door de etnisch Albanese rebellen.

In Brussel zei een woordvoester van EU-buitenlandchef Solana dat die „er sterk tegen is gekant” de rebellen in het politieke proces te betrekken. Terroristen dienen volgens Solana aan geen enkel gesprek deel te nemen.

De 'vredesbesprekingen' tussen Macedonische regeringsvertegen-

woordigers en het Nationale Bevrijdingsleger UÇK zouden hebben geleid tot een gemeenschappelijke verklaring waarin de partijen zeggen te willen samenwerken.

Het belang van de verklaring, waarover verder weinig bekend is gemaakt, is nog onduidelijk. De Slavische Macedoniërs die deel uitmaken van de regering, zouden onaangenaam zijn verrast door de berichten over een Albanees overleg.

De regering in Skopje eerbiedigt officieel het principe dat er met 'terroristen' niet wordt overlegd en dat ze niet worden uitgenodigd voor besprekingen.

De regering opende gisteren een heftig legeroffensief tegen de rebellen. De dorpen Slupcane en Vakcine werden met zware artillerie onder vuur genomen. Volgens een rebellencommandant vielen onder burgers zeven doden en zeker vijf gewonden.

(RTR/AFP/DPA)

Strijd om Oraovica

Een Joegoslavische militair, een granaatwerper op de rug, rent langs een tank die net heeft gevuurd op een bunker van etnisch Albanese rebellen in het dorp Oraovica. Het Joegoslavische leger heroverde het dorp, vlakbij de grens met Kosovo, gisteren op de rebellen. Veertien van hen werden volgens het Joegoslavische leger gedood. De rebellen trokken zich terug in de veiligheidszone die de internationale gemeenschap heeft ingesteld tussen Kosovo en de rest van Joegoslavië. Gisteren besloot de NAVO dat het Joegoslavische leger toegang krijgt tot het gedeelte van de zone, waar de rebellen zich schuilhouden.

FOTO REUTERS

Kfor biedt Albanese rebellen amnestie aan

BIJANOVAC - Servische veiligheidstroepen maken in de Presevo Vallei sinds enkele dagen jacht op etnisch Albanese rebellen. Dinsdag heroverde het leger een dorp op de rebellen. Kfor heeft rebellen die zich overgeven onder voorwaarden een vrije aftocht aangeboden.

Vier dagen hadden Joegoslavische veiligheidstroepen nodig om het dorp Oraovica weer in handen te krijgen. Toen trokken de Albanese rebellen van het bevestigingsleger UÇPMB zich terug. Het dorp in Servie, net buiten de bufferzone die Kosovo scheidt van de rest van Joegoslavië.

Waarnemers spreken van zware gewichten waarbij om elk huis slag werd geleverd. Hoewel slachtoffers er precies vielen is onduidelijk. Het Joegoslavische leger zegt dat er veertien rebellen omkwamen, het UÇPMB zelf houdt het op vijf. Volgens Kfor, de internationale vredesmacht in Kosovo, zouden 80 militieleden zich hebben overgegeven. Kfor heeft alle rebellen aangemoedigd

te stoppen met vechten in ruil voor een vrije aftocht. Voorwaarde is wel dat ze zich voor 24 mei overgeven en geen zware misdaden hebben begaan.

De Servische Presevo Vallei is sinds vorig jaar in de greep van het Albanese UÇPMB, het bevestigingsleger voor Presevo, Medvedja en Bijanovac, genoemd naar drie stadjes in het gebied. Na het einde van de oorlog in Kosovo in 1999 werd de vallei door de NAVO opgenomen in een bufferzone waar Joegoslavische troepen geen toegang hadden. In het gebied wonen veel etnische Albanese. Het UÇPMB wil de vallei bij Kosovo voegen om hen te bevrijden van het Servische juk.

Om het separatisme in te dammen heeft de NAVO afgelopen maandag besloten het Joegoslavische leger vanaf 24 mei ook toegang te geven tot het deel van de zone waar de laatste verzetshelden van de rebellen zich bevinden. Gezien de eerdere weigering van het UÇPMB om de wapens terug te leggen is het waarschijnlijk dat de strijd zich voortloopt nog zal voortduren.

Strijd laait op in zuiden van Servië

BELGRADO, 14 MEI. Albanese rebellen hebben zaterdag enkele uren lang in het uiterste zuiden van Servië stellingen van de Servische politie bestookt en het dorp Oroevica, vlakbij Presevo, ingenomen. Presevo ligt op de grens met Kosovo. De leden van het 'Leger voor de Bevrijding van Presevo, Medvedja en Bijanovac' (UÇPMB), dat vecht voor aansluiting van de regio bij Kosovo, schoten rond honderd granaten af. Bij het geweld kwam een kind om het leven. Twee burgers liepen verwondingen op. (AFP)

Kosovo: wapens onderschept

PRISTINA, 12 MEI. De internationale vredesmacht in Kosovo heeft een grote lading zware wapens onderschept. Volgens KFOR ging het om onder meer antitank- en luchtafweerraketen, bedoeld voor de Albanese rebellen die actief zijn in het zuiden van Servië en het noorden van Macedonië. De wapens zijn gevonden in een vrachtwagen die werd begeleid door drie personenwagens. Zeven mensen, afkomstig uit Kroatië, Macedonië, Bulgarije en Kosovo, zijn aangehouden. (DPA)

Alleen werk leidt in Kosovo tot vrede

Trepča was ooit de economische ruggengraat van Kosovo. Nu is het een wegroestende ruïne – een politiek, economisch en milieuprobleem van de eerste orde.

Door onze redacteur PETER MICHTELSEN
MITROVICA, 15 MEI. "Een buitenlandse investeerder zou zich hier na twee minuten uit de voeten maken. Wij moeten het doen, wij moeten dit weer opstarten, inclusief het wegwerken van de vervuiling," zegt David Haughton, een Britse deskundige van UNMIK, het VN-bestuur in Kosovo. We lopen over het terrein van de Trepča-zinksmelterij in Mitrovica, de verdeelde stad in Kosovo: de noordelijke helft is in handen van de Kosovo-Serviërs, de zuidelijke in die van de Kosovo-Albanen. Op de grens, de rivier de Ibar, markeren rollen prikkeldraad, pantserservanten van de vredesmacht KFOR en KFOR-soldaten met machetegevoerde Berlijnse Muur van nu.

Trepča was ooit het klassieke socialistische kombinaat: een keten van mijnen in Noord- en Oost-Kosovo leverde lood- en zinkerts aan de smelterijen in Mitrovica, de loodsmelterij in het noorden, de zinksmelterij in het zuiden van de stad. Daar werd met dat erts alles gedaan wat met erts gedaan kan worden, er werd lood en zink gemaakt, maar ook eindproducten als batterijen, en zelfs juwelen, van het goud en zilver dat in het productieproces vrijkomt. Trepča was Groot, Groter, Grootst, vroeger werd maar vijftig procent van de capaciteit benut, maar was het complex toch verreweg het grootste van de Balkan. Het genereerde tachtig procent van de economie van Kosovo, er werkten 30.000

Leven

mensen. Serviërs en Albanen voor 1989, uitsluitend Serviërs na 1989. In augustus vorig jaar sloot UNMIK het complex wegens de gigantische loodverontreiniging.

Als Kosovo economisch weer iets wil gaan worden, moet Trepča worden opgebouwd, vindt UNMIK: iets anders heeft Kosovo economisch niet. Het probleem is alleen hoe deze roestende, vervuilde berg schroot weer tot leven moet worden gewekt. Vast staat, zegt Dana Eyles, een Amerikaanse adviseur van UNMIK die in zijn snelle pak vreemd oogt in deze omgeving van roest, puin, stank, afval en veelkleurige blubber, dat de milieuproblemen het eerst aan de hand moeten worden genomen. Het beurt zijn. Op dit moment werken er duizenden Serviërs in de loodsmelterij in het noorden en duizend Albanen in de zinksmelterij in het zuiden, zegt hij: zij onderhouden de installaties, om te voorkomen dat ze het milieu nog verder belasten. Trepča, zegt hij, is volstrekt veronderd: Milošević heeft er nooit één cent in geïnvesteerd.

Het is een wezenvreemde taak van UNMIK, een VN-bestuursorganisatie, die normaaliter geen zakelijke beslissingen neemt of economische activiteit ontplooft. "Maar we kunnen niet anders," zegt hij, verwijzend naar wat Haughton zei: zoals Trepča er nu bij ligt, steekt geen enkele investeerder er geld in. UNMIK ziet Trepča als een trede op de trap naar de vrede in Kosovo. "Vrede en democratie gaan samen met werk, met banen. Vrede zonder banen is geen vrede. Tachtig procent van de Serviërs en zestig procent van de Albanen in Kosovo is werkloos. Mensen aan werk helpen is de enige weg naar vrede. Als wij Trepča klaar maken voor een herstart, kan een investeerder zakelijk besluiten hier te komen.

Over aanvullende problemen maakt UNMIK zich even geen

'Hot spot' in Kosovo

zorgen. Over de vraag bijvoorbeeld wie eigenaar van het complex is, Formel is dat een Joegoslavische werkmajatschappij waarin de werknemers op grond van het oude model van het arbeidsrecht bestuurd dertig procent bezitten, en Joegoslavische banken de rest. De Serviërs zijn dus eigenaar. Maar anderzijds eisen de Albanen Trepča op. "UNMIK danst om die hele brei heen," zegt Eyles. "Iedereen wil Trepča op. Het is belangrijk om aan het werk te gaan."

Trepča wordt nooit meer zo groot als vroeger, maar ook met twee- tot driehalvezand banen – als alles goed gaat – zal het veruit de grootste werkgever van Kosovo zijn, zegt Eyles. We beginnen met het verwerken van oude voorraden, zeventig procent van wat hier ligt is nog te gebruiken, zo vertelt hij. We al wat terug, en daarna gaan we aan slag verder, intussen ruimen we het milieu op, en wie weet, over een half jaar kan misschien de smelterij weer beginnen, zegt hij. "Je moet niet denken aan

grote investeringen, het is een pomp hier, een ventiel daar."

Het milieuprobleem is de grootste hoofdpijn, zegt de Britse bioloog John Palmer, UNMIK's milieudeskundige in Mitrovica. "De luchtverontreiniging met zware metalen is ernstig gestopt nu het werk gestopt is, maar overall liggen nog bergen afval, en de wind blaast de loodwolven nog altijd in het rond. Oude reservoirs vervullen bovendien via de regen het grondwater en de Ibar."

Palmer en Eyles leiden rond op het terrein van de zinksmelterij: bergen zinksmeltant hier, bergen goud erts daar, reusachtige installaties die uitsluitend uit schroot en oud ijzer lijken te bestaan. Men kan eindeloos dwalen in deze roestende ruïne: er komt geen eind aan de installaties en de veelkleurige blubber en de bergen veelkleurige afval. Plassen regenwater in alle kleuren van de regenboog, nu eens groen, dan bruin, of zwart, of oranje, of bloedrood: zinkoxide-sulfaat. Tanks met zwaavelzuur, tienstallen.

"De leidingen zijn verroest. En er liggen rails naast de tanks, maar we hebben geen treinvagnons om dat zwaavelzuur te vervoeren. En als we ze wel hadden: het kan nergens heen, want Kosovo is niet aangesloten op het internationale spoorwegnet," zegt Eyles.

Het UNMIK-hoofdkwartier ligt in de 'vertrouwenszone' bij de poedliche brug over de Ibar: je ziet uit op prikkeldraad en soldaten aan weerskanten van de brug. Aan de overkant kniet een Servier met een hond aan de lijn.

Olyver Ivanović is de leider van de 17.000 Kosovo-Serviërs van Mitrovica. Hij scheldt een uur lang op de Albanen en op UNMIK, die zijn taak slecht verricht omdat de Serviërs opgestoten zitten, hij heeft het over uitsiel van vertekzilingen, over terroristische aanvallen van de Albanen, over donanenhellingen die niet mogen. Trepča? Trepča interesseert hem niet. Of het weer open gaat hangt al van privé-investeerders, zegt Ivanović. En verder wil hij slechts kwijt dat men wel moet besluiten dat de Serviërs eigenaar van Trepča zijn.

Woordvoerders van de Albanen in Zuid-Mitrovica doen voor Ivanović niet onder: zij schelden op hun beurt een uur lang op de Serviërs en op UNMIK, en nu gaan ook de ngo's naar huis, er is geen werk meer. Trepča? Zij willen er evenmin iets over kwijt, alleen maar dat de fabriek het eigendom is van 'de mensen die hier wonen' – de Albanen – en dat UNMIK wel moet weten dat de Albanen het recht hebben om te bepalen wie wel en wie niet in Trepča mag investeren – want hoe hoog de werkloosheid ook is, Servische investeringen, nee, die zijn niet welkom in het Mitrovica van nu.

Deel drie van een serie over milieuproblemen op de Balkan. De eerste twee verschenen op 12 en 14 mei.

Servië ontdekt de waarheid

Oorlogsmisdaden

David Jan Godfried

BELGRADO – Servië sidderde even toen het onafhankelijke tv-station B92 onlangs op prime time beelden uitzond van de gruwelijke lijkheden in het Bosnische Srebrenica. Door Serviërs gepleegde oorlogsmisdaden waren in Servische huiskamers nog nooit op de buis verschenen. "Als het echt zo geweest is, dan kan ik me alleen nog maar voor m'n kop schieten," luidde een van de vele reacties die bij B92 binnenkwamen.

Jarenlang hebben de staatsmedia het bij het Servische publiek ingepompt: als er al sprake is geweest van Servisch geweld in Kroatie, Bosnië of Kosovo, dan was dat slechts een geleidelijk antwoord op provocaties van de andere partij. Blootgesteld aan leugens, onwaarheden, halve waarheden, ontkenningen en verheerlijking van hun eigen doelen zijn de mensen ongevuldig geraakt voor oorlogsmisdaden en waren ze genoopt te rechvaardigen wat hun volksgenoten anderen aandeden, zegt Veran Matić, hoofdredacteur van B92.

Nu de voormalige Joegoslavische president Slobodan Milošević veilig achter slot en grendel zit, begint Servië te beseffen dat de waarheid wel eens anders ge-

weest kan zijn. B92 loopt voortop in dat bewustmakingsproces. Het station zendt wekelijks programma's uit over de gruwelijke rol van de Servische, al dan niet geregelde, strijdkrachten in de afgelopen tien jaar.

Maar het onafhankelijke station staat niet langer alleen. Ongekend is de recente publiciteit in alle media over het gesleep met lijken van Albanen uit Kosovo in 1999 in een poging ze te verontkeramen. Ongekend is het feit dat onlangs enkele politiemannen zijn ontslagen omdat zij in Zuid-Servië, waar Albanen een afscheidingsoorlog voeren, huizen van Albanese burgers hadden vernield. Ongekend is dat 192 militairen in staat van beschuldiging zijn gesteld wegens misdaden in Kosovo tijdens de Navo-bombardementen van twee jaar geleden. Weliswaar geen 'oorlogsmisdaden', maar toch. En vandaag opent president Kostunica een congres over 'waarheid en verantwoordelijkheid' in de oorsprong van de geschiedenis in oegenschouwen kan worden genoemd, moeten we eerst de feiten kennen, zegt B92-hoofdredacteur Matić. "Het is noodzakelijk om die systematisch te presenteren aan de Serviërs die er in het verleden geen kennis van hebben kunnen nemen."

Ongekend is de publiciteit in alle Servische media

over de vreselijke misdaden die in hun naam zijn gepleegd. "Op straat, in cafés of thuis op de bank zijn oorlogsmisdaden inderdaad zelden een onderwerp van gesprek. De betroefde economische situatie, daar gaat het over. Veel mannen verknukelen zich over de uitspattingen van de wegens seksuele intimidatie weggestuurde Servische vice-premier Obradović. En de mensen praten over het Albanese geweld in Zuid-Servië en Macedonië.

Met name dat laatste, meent commentator Braca Grubac, slaat een serieuze discussie over

Servisch geweld en vooral een toenadering tussen de diverse volkeren op de Balkan in de weg. "Het conflict op de Balkan is nog niet af", zegt hij. "We vechten in Zuid-Servië, we hebben een probeem met Montenegro dat zich wil afscheiden, er is nog steeds geen definitieve politieke oplossing voor Kosovo. Niets is duidelijk en dan wil je een waarheids- en verzoeningsproces starten. Maar hoe kun je verzoenen als je nog steeds aan het vechten bent?"

Voor verzoening is de tijd dan misschien nog niet rijp, goede, afgewogen en onafhankelijke informatie kan nooit te vroeg komen, vindt ook commentator Grubac. "Je hoort vaak: 'Misdaden zijn wij klootzakken geweest, de anderen waren minstens net zulke grote klootzakken'. Veel Serviërs zijn alleen bereid misdaden uit hun naam te erkennen als erbij wordt gezegd dat Kroaten, Bosnische moslims en Albanen het ook wel erg bont hebben gemaakt. Ik vind dat onzin. De mensen hier moeten weten wat er is gebeurd. Pe als reactie op misdaden van vroeger, maar op eigen initiatief. Hari Stajner deelt die in 'Vredesplan' en 'De menselijke waarden van zijn eigen geslacht'. Iedereen moet leven in het licht. Iedereen moet zijn eigen tijd zien te redden."

Nieuwe gevechten Macedonië

President werft internationale steun voor vredesplan

SKOPJE – De gevechten in Macedonië hebben gisteren wederom Tetovo bereikt, de tweede stad van het land, ondanks de vredesplan door president Trajkovski.

In Macedonië zijn nu op twee plaatsen sporadische gevechten tussen het regeringsleger en etnisch Albanese rebellen: bij Tetovo en rond Kumanovo. In beide steden stelde het leger gisteren een avondklok in. Het leger claimt acht rebellen te hebben gedood bij Tetovo. In de heuvels rond die stad begonnen de rebellen eind februari hun strijd.

De regering heeft altijd beweerd dat de opstandelingen afkomstig zijn uit het naburige Kosovo. Maar die lezing wordt tegengesproken door de praktijk. Legevoerters beamen dat regeringssoldaten de opstandelingen zoeken onder etnisch Albanese Macedoniërs. Dat gebeurt door middel van tests met behulp van parafine, die kruitsporen kunnen aantonen op de handen van mensen die wapens hebben afgevuurd. Het leger controleert mannen in de strijdgebieden waar rebellen actief zijn.

President Trajkovski legde gisteren een nieuw vredesplan voor aan Albanese leiders. Volgens de leider van de grootste Albanese partij, Arben Xhaferi, behelst het vredesvoorstel van de president een gedeeltelijke amnestieregering voor opstandelingen en plan-

diplomatieke banden met Taiwan moeten verbreken. Macedonië opende die in 1999, en werd daarvoor beloond met economische steun. China, dat Taiwan als afvallige provincie beschouwt, strafte Macedonië door in de VN-veiligheidsraad een verlenging van het mandaat tegen te houden voor de VN-vredesmacht in Macedonië. Macedonië vreest dat de toorn van Peking een langdurige vrede in de weg staat.

nen voor hun reïntegratie in de maatschappij. Daarmee lijkt het voorstel op een plan dat onlangs werd aangenomen door etnisch Albanese rebellen in Zuid-Servië. Trajkovski heeft zijn voorstellen naar Brussel gestuurd, in de hoop steun van de Europese Unie te krijgen voor zijn plan.

Overheidsbronnen in Skopje melden tevens dat Macedonië steun probeert te verkrijgen van Peking. Daarvoor zou het land de

2-6-2001

Macedonië aan de rand van oorlog

Door David Jan Godfroid
 SKOPJE - De straten van Skopje zijn bijna leeg, veel te leeg voor een zaterdagavond. Iedereen heeft het zien aankomen, maar nu heeft premier Georgievski het zelf gezegd: Macedonië staat aan de vooravond van oorlog.

Weiswaar is het nog onzeker of het parlement morgen zal besluiten de straat van oorlog uit te roepen, zodat het leger grotere bevoegdheden krijgt. Daar is een tweedede meerderheid voor nodig. De Europese Unie heeft de Macedonische regering gesmeekt zich dringend te bedenken.

Maar de voorrekenen zijn onmiskenbaar. Het voel in Macedonië al als oorlog. In de omgeving van de noord-oostelijke stad Kumanovo liggen Albanese rebellen in elf dorpen onder vuur van regeringstroepen. Burgers zijn ingesloten. Er komen alarmerende berichten uit de omgeving van Tetovo. In het noordwesten, waar nu heeft premier Georgievski het zelf gezegd: Macedonië staat aan de vooravond van oorlog.

Maar het zou volgens hem in militair opzicht beter zijn als de politieke macht opnieuw in handen zou komen van de SDSM, de partij van oud-communisten van Branko Crvenkovski die Macedonië de eerste acht jaar na de afscheiding van Joegoslavië leidde. Dan zouden de sleutelposities in leger en politie weer worden ingenomen door mensen die verstand van zaken hebben en is het binnen de kortste keren afgelopen met de terroristen.

„Maar tegelijk creëren we daarmee een nieuw probleem. Met de politieke vrijheid is het dan afgelopen. Communisten houden daar niet van.”

pen', zegt Felica, een van de weinige gasten van café Medium. Deze zaterdagavond klinkt het gerucht dat vanaf woensdag in de hoofdstad een bloedklok geldt, net als in Kumanovo, Tetovo en de zuidelijke stad Bitola.

In Bitola zijn zondag de gevolgen van een aldaar het geregisseerde woede-uitbarsting van etnische Macedoniërs van vorige week nog duidelijk te zien. Winkelruimtes, cafés en andere kleine zaken zijn van Albanese meisje met wie hij wil trouwen. Maar zijn ouders hebben een deugdzaam Macedonisch meisje voor hem gevonden. Hij wil terug naar Londen. Maar vanochtend om 04.00 uur stonden er vijf politiemannen voor de deur van zijn ouderlijk huis om hem te vertellen dat hij is gemobiliseerd. Morgen moet hij zich melden bij een kazern in Skopje. „Kun jij me niet helpen hier land te verlaten”, vraagt Ljubo.

Die vraag ligt menigsen op de lippen bestorven, zowel Macedoniërs als Albanese. Alleen in woorden klinkt er heldernood ten bate van de eigen etnische groepen. Als het op de daad aankomt, moeten anderen het maar liever opknappen.

Bijvoorteld mannen als Vladko, een etnische Macedoniër en lid van een speciale politietroepen. „Als ze mij de kans niet geven alles te doden wat ik kan in die dorpen bij Kumanovo, dan richt ik mijn eigen groep op”, buldert hij in café Medium tegenover zijn vriend, de Albanese Ismet. „En dan vallen er slachtoffers, ook waar de regering dat misschien niet wil. Ja, zelfs jij moet dan goed uitkijken Ismet. Als ik je tegenkom, kon het wel eens spijten dat je me niet gekend.”

Geweld op Balkan laait weer op

5-5-2001

Macedonië
 David Jan Godfroid

SKOPJE - De kanonnen bulderen weer in Macedonië. Werd er anderhalve maand geleden gevochten bij de stad Tetovo, in het noordwesten van het land, dit keer hebben de Albanese rebellen van het Nationale Bevrijdingsleger UCK de omgeving van de stad Kumanovo, tegen de grens met Servië uitgekozen als strijdtonel.

Politie en leger hebben nauwelijks een antwoord op die guerrillatactiek. Verslaan kunnen zij de rebellen niet onder de huidige omstandigheden, denkt een goed ingelichte bron in regeringskringen die wil praten als hij anoniem kan blijven.

Toen de strijd bij Tetovo werd beëindigd, kraaide de Macedonische regering victorie. De rebellen waren verslagen, luidde de trotse verklaring. Maar dat was niet waar. Een deel van de rebellen had zich teruggetrokken in het aangrenzende Kosovo, een ander deel had 'tijdelijk' de burgerkernen weer aangetrokken, weet de bron. In afwachting van nieuwe acties.

Na Tetovo heerste er enig optimisme in het land omdat president Trajkovski aan tafel schoof met vertegenwoordigers van de Albanese minderheid. Maar de besprekingen verliepen stroef. Trajkovski wilde niet ingaan op de voornaamste eis van de andere kant van de tafel: de grondwettelijke erkenning dat Macedonië wordt gevormd door slavische Macedoniërs en Albanese.

Geweld bleef niet lang uit. Vorige week zaterdag liep een konvooi van leger en politie in een hinderlaag bij het dorp Vejce. Vier militairen en vier politiemannen kwamen om het leven. In de zuidelijke stad Bitola, waar vier van de slachtoffers vandaan kwamen, vernielde een menigte woedende Macedoniërs na hun begrafenis een groot aantal Albanese winkels. Een georganiseerde actie met medewerking van de lokale politie, luidde de klacht van veel Albanesez in Bitola. „Ik sluit niet uit dat de autoriteiten erbij betrokken waren”, zegt de regeringsbron.

De rest van de week was het onrustig op veel plaatsen in het land. Donderdag nestelde het UCK zich in de dorpen Slupcane en negenduizend militairen niet in staat is dat handvol extremisten te verslaan? Het zijn er vijf hooguit zeshonderd.”

Sinds de huidige regering in 1998 aantrad zijn hoge posities in leger en politie volgens hem vergeven aan de politieke vrienden van de belangrijkste regeringspartij: de VMRO van premier Georgievski. Incapabele, vaak corrupte mensen met slechts één verdienste: ze hebben een partijkaart van de VMRO.

Maar ook de tactiek van de rebellen plaatst de regeringstroepen voor ernstige problemen. In Slupcane en Vaksince bevinden zich naar schatting zeker nog tweeduizend burgers. Volgens Albanese bronnen zitten die daar vast omdat de regering hun te weinig tijd heeft gegeven te vertrekken alvorens de beschietingen te beginnen.

Onzin, zegt de regeringsbron. De terroristen gebruiken hen als menselijk schild. „In hun loopgraven zitten vrouwen en kinde-

Albanese acties tegen Joegoslavisch leger

14-5-2001

BUJANOVAC - In de Preseovavallei in het zuiden van Servië zijn gisteren gevechten uitgebroken tussen het Joegoslavische leger en Albanese guerrillastrijders. Juist vandaag beslist de Navo of ze het Joegoslavische leger verder laat oprukken in het gebied.

Het geweld had zowel gisteren als eergisteren plaats bij Oraovica, net buiten de zogeheten veiligheidszone, en bij Sveti Ilija, enige tientallen kilometers verderop. Er zou een dode zijn gevallen.

De veiligheidszone rond Kosovo moest na de Kosovo-oorlog in 1999 dienen als buffer tussen Albanese extremisten en het Joegoslavische leger. De Albanese namen de zone steeds meer onder controle en gebruikten hem als uitvalsbasis voor aanvallen. De Navo besloot daarop het Joegoslavische leger langzaam toe te laten in het gebied, wat tot nu toe

zonder problemen ging. Morgen zou verdere Joegoslavische controle over de bufferzone aan de orde komen tijdens een bijeenkomst van Navo-ambassadeurs in Brussel.

De Albanese rebellen hebben gewaarschuwd voor een nieuwe oorlog als de Navo besluit het Joegoslavische leger de volledige veiligheidszone te laten bezetten. De rebellen claimen dat de Albanese rebellen in het gebied door de Serviërs worden gediscrimineerd, en eisen dat de regio bij Kosovo wordt gevoegd. Servië heeft voorstellen gedaan de Albanesez meer bij het bestuur te betrekken.

Ook in buurland Macedonië werd dit weekeinde gevochten. Het leger bombardeerde stellingen van Albanese rebellen in de buurt van Kumanovo, 25 kilometer ten noordoosten van Skopje. Het Macedonische leger claimde rebellen te hebben gedood, maar dat werd tegengesproken.

Macedoniërs vast tussen leger en UCK

12-5-2001

KUMANOVO - Slechts weinig Albanese dorpen zijn gisteren gevlucht uit de dorpen in het noorden van Macedonië, waar ook de rebellen zich verschansen. Het Macedonische leger had opgeroepen tot zo'n evacuatie, omdat het de dorpen opnieuw wil bestoken met zware wapens.

Volgens de rebellen van het Macedonische UCK weigeren de burgers te vertrekken. „Ook voor ons zijn ze een last”, zei de commandant die zich 'Sokoli' noemt. Het Macedonische leger beweert dat de rebellen de burgers tegen hun wil vasthouden als menselijk schild.

Vluchtelingen die Kosovo bereikten, meldten gisteren dat het Macedonische leger stelselmatig jonge Albanesez scheidt van hun familie. Zij zouden vervolgens worden mishandeld.

Fatmir Qazimi, een 21-jarige vluchteling uit Lopate, zei bij een controlepost door Macedonische

„Zonder enige uitleg werd ik, en met mij tien andere jonge mannen, 12 uur vastgehouden in het politiebureau van Kumanovo. We werden daar tot bloedens toe geslagen”, aldus Qazimi, die gewond raakte aan neus en linker-oor. Zelf werd hij daarna vrijgelaten, maar ten minste negen jongeren werden volgens hem nog vastgehouden door het leger.

In de hoofdstad Skopje liepen de onderhandelingen over een regering van nationale eenheid vast op de weigering van de etnisch Albanese oppositiepartij PDP te onderhandelen, zolang het leger zijn offensief in de bergen niet staakt.

De rebellen van het UCK hebben aangekondigd dat ze zullen blijven vechten tot de regering met hen onderhandelt.

Geen applaus in Skopje Macedonië: regering met alle partijen

MAANDAG 14 MEI 2001

SKOPJE, 14 MEI. Macedonië heeft sinds gisteren een regering van nationale eenheid. De bundeling van partijen uit regering en oppositie moet de Macedonische politiek in staat stellen het hoofd te bieden aan de rebelle van Albanesez in het noorden van het land.

Het Macedonische parlement schonk gisteren met 104 stemmen voor, één tegen bij vier onthoudingen de nieuwe regering zijn vertrouwen. Tijdens het debat in het parlement stelde premier Ljubo Georgievski dat „ons land in gevaar is”, en „we ons moeten verenigen”. Hij omschreef het Nationale Bevrijdingsleger UCK, dat in het noorden van Macedonië strijdt, als „een wrede vijand die moet worden verpletterd”. Het Macedonische leger, aldus de premier, bestrijdt in het noorden „een goed georganiseerd vijand, in het buitenland opgeleid, die chaos en terreur wil zaaien”.

Die harde taal wekte de woede van afgevaardigden van de oppositieve partij voor Democratische Werkzaam (PDP), een van de twee partijen van de Albanese minderheid en de partij die het dichtst bij het UCK staat. Zij hekelde „de oorlogstaal” van Georgievski. De irratie leidde tot een langdurige schorsing van het debat. Pas daarna kreeg de regering van nationale eenheid het vertrouwen van het parlement. Maar de partijen die in de regering zitten maken er ook ondanks de grote meerderheid bij de stemming geen geheim van weinige illuies te koesteren over een succesvolle oplossing van het gewapende conflict, omdat de partijen sterk van mening verschillen over de vraag hoe de guerrilla in het noorden en het onderliggende pro-

bien - de status en de rechten van de Albanese minderheid in Macedonië - moet worden aangepakt. De sceptis kwam tot uiting in het gebrek aan enthousiasme na de stemming in het parlement: er werd zelfs niet geapplaudisseerd.

In de nieuwe regering zijn zes partijen vertegenwoordigd: de conservatief-nationalistische VMRO-DPMNE van Georgievski, die recht van de negentien zetels in de regering bezit, de sociaal-democratische oppositiepartij SDSM, die drie zetels heeft, de liberalen (één zetel), de liberal-democraten (één zetel) en de twee partijen van de Albanese minderheid.

Van deze laatste heeft de Democratische Partij van Albanesez (PPSb), die al in de regering zat, drie portefeuilles gekregen; ze heeft één vice-premier en de minister van Economie en Arbeid. De tot nu toe oppositionele en meer radicale PDP heeft eveneens drie man in de regering, een vice-premier en de ministers van Justitie en Lokale Bestuur. Van de 19 ministers zijn er dus zes afkomstig uit de Albanese minderheid, die officieel een kwart en in werkelijkheid cendeerde van de bevolking uitmaakt. Minister van Buitenlandse Zaken is Ljube Boskovski van de VMRO, minister van Defensie is Vlado Bučkovski van de sociaal-democraten. (Reuters, AP, AFP)

NIEUWSMAKERS / EU stuurt trio op pad

27-6-2001

* Een team van drie adviseurs moet in Macedonië de gemoederen weer tot bedaren zien te brengen. De Franse oud-ministers François Léotard en Robert Badinter en de Nederlandse oud-minister van buitenlandse zaken Max van der Stoel gaan bemiddelen in het conflict tussen de Slavische meerderheid en de Albanese minderheid in het Balkanland.

De nieuwe speciale EU-vertegenwoordiger in Skopje, de Franse oud-minister van cultuur en van defensie Léotard (59), die tijdelijk is benoemd en direct rap-

porteert aan EU-buitenlandcoördinator Javier Solana, is nu alleen nog afgevaardigde in de *Assemblée Nationale* maar werd in de jaren tachtig gezien als rijzende ster. Hij werd minister van cultuur en wierp zich ook op als presidentskandidaat.

In 1992 kreeg zijn reputatie van onkreukbaarheid een deuk. Hij werd verdacht van corruptie, een zaak die later werd geseponeerd. In 1993 werd Léotard minister van defensie. Zijn tweejarige ministerschap werd in 1998 gevolgd door opnieuw een strafrechtelijk onderzoek naar het witwassen van geld van zijn partij, een voorloper van de tegenwoordige UDF. De aantijging werd nooit bewezen.

Léotard hield zich de afgelopen maanden intensief bezig met een ander Balkanprobleem: hij is de zwaargewicht in de commissie van de *Assemblée* die de val van de moslimenclave Srebrenica in Bosnië in juli 1995 onderzoekt. Curieus is dat hij daarbij ook zijn eigen rol onder het vergrootglas legt. Frankrijk was de belangrijkste leverancier van de VN-vredesmacht die Srebrenica vergeefs verdedigde. En Léotard was tót mei 1995 minister van defensie.

Van der Stoel (77) heeft als hoge commissaris voor minderheden van de OVSE ruime ervaring in Macedonië. Hij wordt adviseur op grondwettelijk gebied, evenals Robert Badinter (73), die Macedonië begin jaren negentig al adviseerde over de nu zo omstrede grondwet.

Badinter is oud-minister van justitie. Hij trad in 1981 aan onder de net voor de eerste keer gekozen president François Mitterrand. Zijn eerste daad was de inlossing van een belangrijke verkiezingsbelofte: de afschaffing van de doodstraf.

redactie buitenland

François Léotard

Parlement komt bijeen Montenegro beraad zich op tegenactie

BELGRADO, 7 JULI. In Montenegro is woedend gereageerd op de wijziging van de Joegoslavische grondwet, gisteren, door het federale parlement. Het Montenegrijse parlement komt vandaag in spoedzitting bijeen.

Geheel volgens verwachting keurden gisteren beide kamers van het Joegoslavische parlement, in buitengewone zitting bijeen, de door het bewind van president Slobodan Milošević voorgestelde grondwetswijzigingen goed. De amendementen bepalen dat de president van Joegoslavië voortaan direct door het volk wordt gekozen voor een ambtstermijn van vier jaar (en niet van vijf, zoals aanvankelijk was bericht). Deze grondwetswijziging stelt Milošević in staat zich volgend jaar te laten herkiezen en zich na die ambtstermijn in 2005 opnieuw herkiesbaar te stellen. Een tweede amendement op de grondwet bepaalt dat de leden van de Kamer van Republieken (de federale senaat, waarin twintig Serviërs en twintig Montenegrijnen zitten) eveneens direct door het volk worden gekozen, in plaats van door de parlementen van de twee deelrepublieken. Door deze grondwetswijziging verliest het parlement van Montenegro zijn controle op de samenstelling van de Kamer van Republieken en daarmee de controle op de gang van zaken binnen de federatie. De amendementen kregen gisteren probleemloos de vereiste tweederde meerderheid in de kamers van het federale parlement: de Kamer van Republieken keurde ze met 27 tegen nul stemmen goed, in de Burgerkamer (de 'tweede kamer' van het parlement) was de uitslag 95 stemmen voor en zeven tegen.

De president van Montenegro, Milo Djukanović, concludeerde dat het federale parlement „het constitutionele systeem” van de Joegoslavische federatie heeft „vernietigd” en daarmee het lot van Joegoslavië als federatie op het spel heeft gezet. „Montenegro zal de mechanismen vinden om zich te verdedigen – met zijn parlement en met de vastbeslotenheid van zijn burgers – tegen deze constitutionele en juridische schending en tegen elke andere vorm van druk”, aldus Djukanović. Zijn belangrijkste adviseur, Miodrag Vuković, zei dat Montenegro gedwongen wordt tot „onvermijdelijke stappen” nu Joegoslavië „practisch de grondwet van een nieuw land” heeft gekregen. Hij voorspelde dat het Montenegrijse parlement vandaag een moratorium op de beslissingen van het federale parlement zal afkondigen en zal bepalen dat die beslissingen niet van kracht zijn op het grondgebied van Montenegro. In Belgrado werd gisteren een buitengewone zitting van het Servische parlement aangekondigd. De zitting begint op 12 juli en zal enkele dagen duren. Over de agenda van de zitting is niets meegegeeld. De Servische oppositie heeft woedend gereageerd op de wijziging van de grondwet. Volgens woordvoerders van de oppositie heeft het federale parlement „de grondwet aangepast aan één man, Slobodan Milošević, die eeuwig moet blijven regeren”. (Reuters, AFP, AP)

Leider van NAVO: Rebellen in Macedonië 'als Saddam'

TIRANA/SKOPJE, 19 MEI. NAVO-chef George Robertson heeft gisteren de Albanese rebellen in het noorden van Macedonië verweten dorpelingen als 'menselijk schild' te gebruiken en hen vergeleken met de Iraakse leider Saddam Hussein.

Tijdens een bezoek aan Albanië zei Robertson dat de vredesmacht in Kosovo, KFOR, de grens tussen Kosovo en Macedonië „agressief” zal bewaken, om te voorkomen dat het in Noord-Macedonië opererende Nationale Bevrijdingsleger UÇK zich vanuit Kosovo met manschappen en wapens bevoorradt. Met Macedonië en Albanië wordt over die grensbewaking gesproken. De secretaris-generaal van de NAVO beschuldigde het Albanese rebellenleger van het misbruik van burgers voor militair gebruik, door dorpelingen in het noorden van Macedonië niet toe te staan zich in veiligheid te brengen. „Ik roep hen hierbij op daarmee op te houden en burgers toe te staan dit conflict te verlaten”, aldus Robertson.

Later gisteren vergeleek hij de methoden van de rebellen met die van de Iraakse leider Saddam Hussein en met die van de gevallen Joegoslavische president Milošević: „Deze mensen gebruiken burgers als menselijk schild, net als Saddam, en net als Milošević.” De afgelopen dagen zijn rond 1500 – vooral Albanese – burgers het strijdtonel in het noorden van Macedonië ontvlucht. Aan die stroom kwam gisteren plotseling een einde, hoewel de Macedonische regering donderdag de burgers nog had opgeroepen een veilig heenkomen te zoeken. Gisteren verlieten maar rond honderd burgers het gebied. Geschat wordt dat er alleen in het dorp Slipčane nog drieduizend burgers zijn. In het naburige Vaksince verblijft nog een

onbekend aantal burgers. Overigens hebben burgers die wel zijn vertrokken, te kennen gegeven dat ze niet door UÇK-rebellen tegen hun zin in de dorpen waren vastgehouden.

De Macedonische regering heeft de rebellen eerder deze week een ultimatum gesteld, dat op donderdag afliep. In dat ultimatum eiste de regering van nationale eenheid – waarin ook de belangrijkste partijen van de Albanese minderheid zijn vertegenwoordigd – dat de rebellen zich uit Macedonië terugtrekken of hun wapens neerlegden. Het ultimatum werd door het UÇK genegeerd. Ondanks incidentele aanvallen van het Macedonische leger is het sindsdien tamelijk rustig gebleven in het gebied. Gisteren werden korte tijd granaten afgevuurd op stellingen van het UÇK bij de dorpen Slupčane, Orižare en Vaksince, maar na enkele rondten werd de aanval afgebroken. Vrijwel dagelijks roepen woordvoerders van de internationale gemeenschap de regering in Skopje op terughoudend op te treden tegen de rebellen. Dat deed gisteren ook Robertson in Tirana. Tegelijkertijd wijst de internationale gemeenschap – eveneens vrijwel dagelijks – elke dialoog met de rebellen af. De hoogste EU-gezant voor buitenlands en veiligheidsbeleid, Javier Solana, zei gisteren dat „de leden van het UÇK niet de legitimiteit bezitten” voor een dialoog. „Ze streven politieke doeleinden na met militair geweld. Dat kan niet in de Europese context”. (Reuters, AFP, AP)

Javier Solana krijgt meer dan zijn zin

EU breidt geheimhouding uit tot alles wat niet onbenullig is

door Frank Kools
BRUSSEL – Javier Solana, de Europese 'superminister' van buitenlandse zaken heeft gisteren zijn zin gekregen. Alle besluiten van de Europese Unie over defensie en veiligheid worden geheim. Hij en enkele lidstaten willen later ook een deel van het justitiebeleid uit de openbaarheid bannen.

Alleen Nederland, Finland en Zweden stemden gisteren bij de vergadering van EU-ambassadeurs tegen het plan van Solana. Dat herzielt ingrijpend de huidige regels voor openbaarheid. In afwachting van een echte Europese Wet op de Openbaarheid van Bestuur, waar de landen druk over vergaderen en die mei volgend jaar klaar moet zijn.

Met het besluit van gisteren, officieel tijdelijk, wordt geen voorschot genomen op die Euro-Wob, tekenden de drie tegenstemmers aan. Maar natuurlijk is dat wel gebeurd, erkende een Nederlandse diplomaat. „Wanneer wij binnenkort opnieuw weer gaan praten, roept de rest: „Maar dit hebben we onlangs toch met ruime meerderheid afgehamerd? We nemen dit stuk gewoon integraal over.”

Nederland en de Scandinaviërs komen in de onderhandelingen steeds meer alleen te staan. Duitsland liet gisteren weten ook delen van justitie en binnenlandse zaken geheel geheim te verklaren. Het denkt aan alles rondom terrorisme en de strijd tegen de georganiseerde misdaad.

„Wij houden nu veel gevoelige zaken achter, omdat die in Brussel niet veilig zijn. Als de EU misdaad echt wil gaan aanpakken, doet ze dat achter gesloten deuren”, aldus een woordvoerder.

Spanje, Portugal en Oostenrijk steunden dat. „Het besluit van gisteren kan als sneeuwbal gaan werken”, stelt de Nederlandse diplomaat somber vast. De Tweede Kamer eiste onlangs juist meer openheid rond justitie.

Nederland wil dat in beginsel alles openbaar is, tenzij de EU-instelling kan bewijzen dat geheimhouding nodig is. Bij een 'nee' moet de burger naar de rechter kunnen. Die moet van geval tot geval afwegen welk belang het zwaarst weegt. Daardoor lekken nooit échte militaire geheimen uit, zegt Nederland met verwijzing naar zijn eigen WOB.

Tegenover het Nederlandse 'ja, tenzij' stelt Solana voor defensie 'altijd nee'. Alles waar 'geheim', 'zeer geheim' of 'vertrouwelijk' op staat, blijft voortaan binnenskamers. De militaire EU-comités maken zelf uit welk stempel ze waar zetten, zonder duidelijke regels. Elk beroep is onmogelijk. Volgens Nederland wordt voor het gemak alles geheim behalve het onbenullige. Solana zegt weer dat strenge geheimhouding nodig is om snel met de NAVO te kunnen samenwerken.

Nederland vestigt zijn hoop op het Europees Parlement dat de Euro-Wob straks moet goedkeuren. „Een heel ernstige zaak”, reageert Jan Marinus Wiersma (PvdA). „Wie heeft er nu nog iets te zeggen op defensiegebied? Het Europees Parlement wordt overal buitengehouden en Kosovo beweest dat ook nationale parlementen weinig kunnen.”

Heidi Hautala, fractieleider van de Groenen, spreekt van een „zeer gevaarlijke situatie. Europees defensiebeleid wordt een geheime zaak, van regeringen onderling.”

ZIE OOK DE VERDIEPING PAG. 15

Monster- proces in Servië

Lange gevangenisstraffen voor groep 143 Kosovo-Albanen

NIS – Een Servische rechtbank heeft 143 Albanen uit Kosovo na een monsterproces tot lange gevangenisstraffen veroordeeld. De veroordeelden worden beschuldigd van terrorisme. Zij zouden in april en mei vorig jaar betrokken zijn geweest bij aanvallen op Servische eenheden in Kosovo.

De 143 werden ten tijde van de Navo-luchtaanvallen op Joegoslavië met circa 150 andere stadgenoten door de Serviërs opgepakt in Djakovica, in het zuidwesten van Kosovo.

Volgens de veroordeelden werden zij lukraak van de straat geplukt en afgevoerd. Zij ontdekten allen actief te hebben meegevochten met het Kosovo Bevrijdingsleger, het UÇK.

Maar volgens de rechtbank van Nis en de aanklager werd er vorig jaar gericht gezocht naar Albanen die voor het UÇK vochten.

De razzia in Djakovica vond plaats kort na drie UÇK-aanvallen in het zuidwesten in april en mei, die een Servische legerofficier en enkele politiemannen het leven kostten.

Rechter Petronijević meldde gisteren trots dat de andere helft van de 300 gevangenen uit Djakovica weer zijn vrijgelaten, bij grek aan bewijs.

Het bewijs tegen de 143 die gisteren wel werden veroordeeld, bestond uit getuigenissen van Servische soldaten, officieren en politiemannen én een paraffine-afdruk die 'binnen redelijke grenzen' zou bewijzen dat de betrokkenen vuurwapens hadden gebruikt.

De test leverde geen ideaal bewijsmateriaal, gaf rechter Goran Petronijević gisteren toe: „Niet alles klopte aan deze test, maar de resultaten zijn geldig, omdat de test plaatsvond onder oorlogsomstandigheden. Het is misschien niet mogelijk ieders individuele schuld te bewijzen, maar dat is ook niet nodig”, zei hij na het vonnis te hebben voorgelezen.

Een van de advocaten van de 143, Teki Boksi, sprak van een „puur politieke beslissing, die de spanning in Kosovo zeker niet zal helpen verminderen, maar dat is de extremisten in de kaart.” In Djakovica zelf kwamen tienduizend mensen – woedend en huilend – op de been om het vonnis aan te klagen. De advocaten gaan in hoger beroep.

De 143 maken deel uit van een groep van tweeduizend Albanen die naar het Servische hartland werden meegevoerd, vlak voordat Navo-troepen Kosovo binnentrokken. Vele honderden zijn al tot vele jaren gevangenisstraf veroordeeld. De straffen voor de groep uit Djakovica varieerden van zeven tot dertien jaar.

In hetzelfde Zuid-Servische Nis nam de militaire rechtbank gisteren een journalist, Miroslav Filipovic, op verdenking van 'spionage' in voorlopige hechtenis.

Filipovic werkt voor het onafhankelijke blad Danas, voor het Franse persbureau AFP, voor het Londense Institute for War and Peace Reporting en voor het Helsinki-comité voor de mensenrechten. Filipovic hoonde de aanklacht weg: „Een spion schrijft niet alles in artikelen en rapporten op.”

Macedoniërs op de vlucht

In het noorden van Macedonië is gisteren hevig gevochten tussen etnisch-Albanese rebellen en het leger, dat een offensief is begonnen om de rebellen uit hun schuilplaatsen in het grensgebied met Kosovo te verwijderen. Er zouden tientallen doden zijn gevallen.

Volgens de Macedonische regering zijn er twee dorpen heroverd. Duitzenden bewoners van deze dorpen, Lojane en Vaksince, zijn als gevolg van deze confrontatie op de vlucht geslagen. Volgens de VN-vluchtelingenorganisatie Unhcr zijn ze naar het zuiden van het aangrenzende Servië gegaan. De Macedonische autoriteiten hadden de bevolking opgeroepen te vertrekken.

In de Macedonische hoofdstad Skopje waren regeringsfunctionarissen gisteren druk in de weer om de politieke crisis af te wenden die is ontstaan door de onthullingen van donderdag dat etnisch-Albanese partijen in de regeringsovereen-

(Reuters/AP)

Dorpen Macedonië heroverd

Door onze correspondent

SKOPJE, 26 MEI. Het Macedonische leger zegt de dorpen Vaksince en Lojane op de Albanese rebellen te hebben heroverd. Ruim 2.000 inwoners uit het gebied, voornamelijk Albanese boeren, zijn naar Zuid-Servië en Kosovo gevlucht.

Op de tweede dag van een grootschalige offensief tegen de Albanese rebellen in het noorden van het land gebruikte het leger tanks, artillerie en gevechtshelikopters. Een woordvoerder van het ministerie van Binnenlandse Zaken verklaarde gisterenavond dat Vaksince en Lojane leeg waren. „Iedereen, burgers en rebellen, was verdwenen.”

Intussen groeit het onderlinge wantrouwen in de regering van nationale eenheid. Afgelopen week hebben de leiders van de twee Albanese partijen in deze regering, Arben Xhaferi van de Albanese Democratische Partij (PDSH) en Imet Imeri van de Partij voor Democratie en Welvaart (PPD), een akkoord over „gezamenlijke actie” gesloten met de rebellen.

Deze, geteinte, besprekingen hebben tot veel kritiek geleid van de Slavische Macedoniërs in de regering. Zij stellen zich op het standpunt dat met „terroristen” niet wordt onderhandeld. De internationale gemeenschap heeft zich achter hen geschaard.

De guerrillastrijders vechten sinds enige maanden tegen het leger en de politie in Macedonië. Ze zeggen te vechten voor een betere behandeling van de Albanese minderheid in het land, maar ze zouden ook uit zijn op aansluiting van een deel van Macedonië bij het naburige Kosovo.

'Haat van het volk het grootste obstakel'

Macedonië

David Jan Godfroid

SKOPIJE - „Macedonië zal moeten leren leven met terrorisme. Zolang de inwoners van dit land niet écht voelen dat ze deel uitmaken van één samenleving, zullen ze elkaar keer op keer met veel geweld in de haren vliegen. En zo ver is het voorlopig nog niet.”

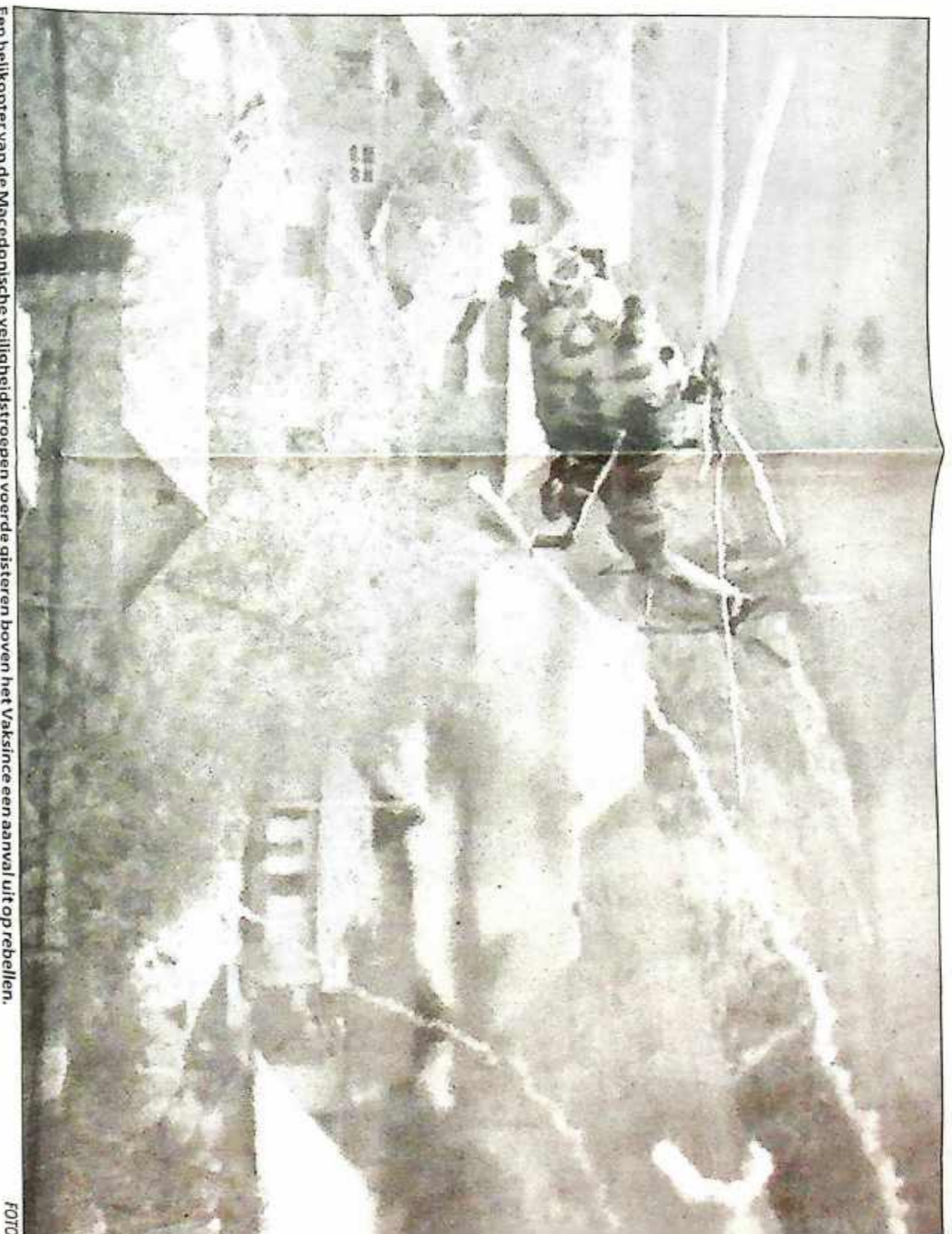
Aan het woord is een hoge vertegenwoordiger van de internationale gemeenschap in Macedonië, die beslist niet met naam genoemd wil worden. Macedonië hoopt met een regering van nationale eenheid een einde te maken aan maanden van etnisch geweld tussen Albanese rebellen van het Nationale Bevrijdingsleger (UCK) en Macedonische veldtroepen.

Gisteren besloten de twee belangrijkste regeringspartijen in Macedonië (een Macedonische en een Albanese) en hun twee belangrijkste tegenhangers in de oppositie (eveneens een Macedonische en een Albanese) onderling een zware internationale druk te proberen de problemen aan het land gezamenlijk aan te pakken. Het uitroepen van de taat van oorlog, waarmee president Georgievski eerder dreigde, was daarmee van de baan.

Centraal in de bedoelingen van de nieuwe regering staat de verbetering van de positie van de Albanese minderheid in het land: en gelijkwaardige positie van het Macedonisch en het Albanese, gelijke opleidingskansen en evenredige vertegenwoordiging van Albanen in de overheidsorganen.

Daarmee moet de rust werken, maar eenvoudig zal dat niet zijn, realiseert de (Albanese) journalist Ilir Ajdini zich. Allereerst moeten er volgens hem twee problemen worden opgelost. „Het UCK moet de grote coalitie accepteren en zich, in ieder geval tijdelijk, terugtrekken. Ik denk dat ze dat zullen doen. Ze hebben nooit andere eisen gesteld dan waaraan nu tegemoet lijkt te worden gekomen. Er ligt een goede agenda voor onderhandelingen. Als het UCK echt vecht voor de rechten van Albanen, moet het nu de politiek de ruimte bieden.”

De tweede voorwaarde is volgens Ajdini een stuk moeilijker te bewerkstelligen. Macedoniërs en Albanen zullen in ieder geval op een basaal niveau respect voor elkaar moeten gaan opbrengen en dat is, gezien de haatcampagne in zowel de Macedonisch- als Albanese media van de afgelopen maanden, geen geringe opgave, denkt hij. Zelf wil hij over die media niet veel kwijt, maar een van zijn collega's (die anoniem wil blijven) zegt: „De politiek moet de mentaliteit vernieuwen die zij zelf heeft ge-

Een helikopter van de Macedonische veiligheidsstroepen voerde gisteren boven het Vaksince een aanval uit op rebellen.

FOTO: E

creëerd met een enorme media-campagne van beide kanten. Zulk vuiligheid hebben we zelfs niet gezien onder Milosevic.”

De internationale vertegenwoordiger deelt Ajdini's mening over de noodzaak van terugtrekking door het UCK, maar hij is daar niet erg optimistisch over. Hij wijst erop dat de rebellen zich ook na de gewechten rond de Noord-Macedonische stad Tetovo, in maart, een poosje niet hebben laten zien. „In naam omnime te bieden aan onderhandelingen tussen de regering en vertegenwoordigers van de Albanen”, zegt hij. „Ze zouden zich tot in juni niet meer laten zien. En wat zagen we? In april waren

ze alweer terug. De onvoorspelbaarheid van het UCK en de instabiliteit van Kosovo, van waaruit de rebellen worden geregisseerd, zijn in mijn ogen de grootste problemen om tot een duurzame oplossing te komen.”

Maar in de periode tussen 'Tetovo' en het recente geweld bij Kumanovo heeft de Macedonische regering ook bitter weinig besluitvaardigheid getoond, vervolgt hij. Zij heeft overigens ook nauwelijks tijd en medewerking gekregen van het UCK en de Albanese politiek in het land om een oplossing te forceren. „Een ding is zeker: deze hele rotzooi heeft heel veel frustratie onder de bevolking veroorzaakt.” En

dat is volgens hem een goede voedingsbodem voor politiek geweld van beide zijden.

Zover mag het nooit komen, betoogde Ljubomir Prckovski, een invloedrijke, etnisch Macedonische professor internationaal recht aan de Universiteit van Skopje, dinsdag in het dagblad Dnevnik. Want geweld tussen burgers is precies waar „de terroristen van het UCK” met hun guerrillastrategie op uit zijn. „Als de regering geen beslissende strafacties tegen de terroristen en hun handlangers onderneemt, riskeert zij de controle op straat te verliezen”, aldus Prckovski. „Dat is de gevaarlijkste situatie waarin we kunnen belanden.”

'Karadzic was brein achter rellen'

Bosnië

Jeff Jan Rohmensen

MSTERDAM - Bosnische leiders in westerse diplomaten beschuldigen Radovan Karadzic en zijn partij SDS ervan achter het geweld te zitten van de afgelopen dagen in Bosnië-Herzegovina. De rellen bewijzen dat bijna zes jaar na het eind van de oorlog in Bosnië de etnische tegenstellingen nauwelijks zijn afgenomen.

Er zijn veel aanwijzingen dat Karadzic en zijn nationalistische partij SDS de rellen in Banja Luka en Trebinje hebben georganiseerd, zei Sefidun Tokic, vice-voorzitter van het Bosnische parlement. De hoogste moslimgeestelijke in Bosnië, Mustafa Efendic

Cenic, sluit zich daarbij aan. „Er is er maar een die de macht en het geld heeft om zo iets als dit op touw te zetten en dat is Karadzic.”

De van oorlogsmisdaden verdachte Karadzic heeft in de Bosnisch Servische republiek nog altijd veel invloed. Zijn partij SDS domineert de regering en hoewel SDS-politici beweren dat alle banden met de voormalige leider verbroken zijn, wordt algemeen aangenomen dat hij achter de schermen nog steeds aan de touwtjes trekt. Zonder de voorvluchtige Karadzic met name te noemen, geeft ook de Britse ambassadeur Graham Hand de SDS de schuld van de rellen. Het etnisch geweld liep zaterdag in Trebinje en maandag in

Banja Luka volledig uit de hand. In beide steden zou met een officiële ceremonie de start worden ingeluid van de restauratie van twee moskeeën die tijdens de

oorlog werden verwoest. Maar meutes woedende Servische nationalisten verstoorden beide plechtigheden door met tranagasgranaten en stenen te gooien. Westerse diplomaten en bijna 300 moslims werden in Banja Luka urenlang belegerd in het gebouw waar zij hun toevlucht hadden gezocht, voordat ze door de politie konden worden ontzet. Er vielen dertig gewonden.

De rellen joken maandag nacht vrijwel onmiddellijk een wrakke uit. Twee Bosnische moslims gooiden een handgranaat naar een Servisch-orthodoxe

kerk in Sanski Most, in het noordwesten van Bosnië. Hier vielen geen slachtoffers.

De kleine minderheid van moslims in Banja Luka, is doodshang. De moslims voelden zich erg onveilig en welen niet wte ze om bescherming moeten vragen, zei een van hen. De stad is tijdens de oorlog etnisch gezuiverd door Servische nationalistien, die in 1993 ook de 16de-eeuwse Ferhadija moskee ophliezen.

Het geweld is scherp veroordeeld door westerse diplomaten. Het hoofd van de VN-missie, Jacques Klein sprak van een 'zlekte' binnen de Bosnisch Servische gemeenschap. Wolfgang Petrusch, de internationale gezant voor Bosnië verweet het Servische leiderschap hun belofes om de

orde en religieuze vrijheden te handhaven, niet na te komen. Bosnisch Servische leiders hebben 'diepe spijt' betuigd over de rellen en een onderzoek toegezegd.

De incidenten tonen aan dat haatgewoelens nog sterk leven in de Bosnische Federatie van moslims, Serviërs en Kroaten. Ook duidelijk is dat de internationale gemeenschap nog een lange weg heeft te gaan om het ideaal van een multi-etnische samenleving te realiseren. Volgens Klein zal de ceremonie in Banja Luka in elk geval worden overgedaan. „We gaan door met ons beleid. We moeten de tachtig of negentig procent van de mensen die wel verzoening willen, blijven steunen.”

Macedonische 8-5-2001 hoop vervliegt

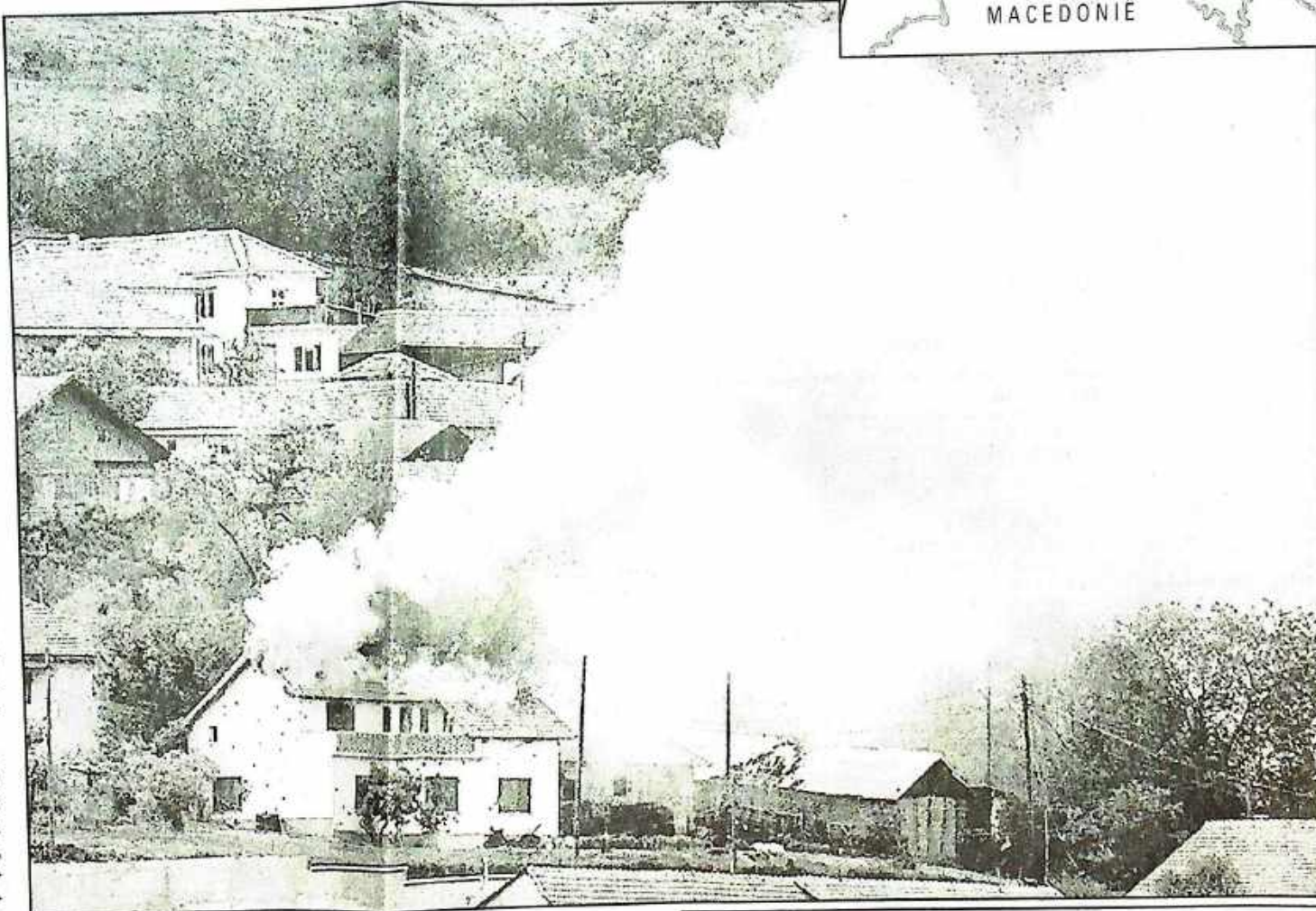
door Hans Kuitert
SKOPJE, dinsdag
 Tot een paar maanden geleden was Macedonië het enige voorbeeld voor de internationale gemeenschap, dat het op de Balkan mogelijk is etnische groepen in vrede naast elkaar te laten voortbestaan. Met het Macedonische model in gedachten probeerden westerse bewindvoerders in Bosnië en Kosovo oude samenlevingsvormen te herstellen.

Dat Macedonische model is evenwel altijd een waanidee geweest. In dat kleine landje aan de zuidkant van voormalig Joegoslavië heeft een achtergestelde Albanese minderheid steeds naar de pijpen van een Slavische meerderheid moeten dansen. Daar hebben ze nu genoeg van en voor het Westen is dat bijzonder pijnlijk. Het voorbeeld voor Kosovo, Bosnië en feitelijk ook Servië en Kroatië is vervlogen.

De Europese machten spoeden zich naar dit twee miljoen zielen tellende achterlandje om te redden wat er te redden valt. „Doe nou niet zo moeilijk, ga nou praten en laat de kanonnen zwijgen, dan is de beloning navenant”, is vrij vertaald de boodschap van EU-buitenland-profeet Javier Solana.

Lokkertje

Met het lokkertje van een toekomstig lidmaatschap van de Europese Unie probeert Solana de Macedonische regering ervan te weerhouden een 'staat van oorlog' uit te roepen. Dat is net een stapje te ver, vinden EU en NAVO, maar voor het

• Het dorpje Vaksince brandt ten gevolge van beschietingen van het Macedonische leger tegen Albanese rebellen. Het leger zette onder meer gevechtshelikopters in (inzet).

FOTO'S: EPA/REUTERS

vindt dat de problemen in Macedonië niet door generaals maar door economen moeten worden aangepakt. Hij wil niets weten van al die oorlogstaal, of militaire adviezen van de NAVO, maar pleit voor razendsnelle en vooral effectieve economische steun, in het bijzonder aan de achtergebleven Albanese gebieden.

Op die manier zullen de rebellen geen voedingsbodem aantreffen onder de bevolking, moppert Hombach. Een

een eigen Albanese staat in voormalig Joegoslavië. Daar is men in het Westen zeer beducht voor en daarom kan het Macedonische leger op militaire steun rekenen en veel minder op wat Hombach zo graag naar Skopje wil sturen. Toen de ook in een UCK verenigde opstandelingen in Kosovo hun kogels en mortieren op Slobodan Milosevic richtten, had het Westen — en vooral de Verenigde Staten — inder moeite mee.

wezigheid van NAVO-troepen. De paradox is dat, onder aanvoering van het Wes-

PRESS NOW

Wibautstraat 3 - 5 / 1091 GH Amsterdam / the Netherlands /
Tel. +31.20.5962000 / Fax +31.20.5962001 / Postbank 7676 /
E-mail: pressnow@pressnow.nl / Website: www.dds.nl/pressnow

**PRESS
NOW**

support free press in the Balkans

Amsterdam, mei 2001

Beste donateur, sympathisant van Press Now,

Verontrust volgt Press Now de gebeurtenissen in Macedonië. Eindelijk leek het wat rustiger te worden op de Balkan en nu laaien de etnische spanningen weer op. De media in Macedonië, Albaneestalig of Macedonisch kunnen de verleiding van subjectieve eenzijdige verslaggeving maar moeilijk weerstaan. Veel kranten hebben een directe link met de regering; een coalitie van Macedonische partijen en een Albanese partij. Als gevolg van de oplopende spanningen is de coalitie al vaker dan eens bijna gebroken.

De Macedonische politiek is in de regel niet blij met vrije, kritische media. De lijst van incidenten is lang. Journalisten zijn bedreigd, gegijzeld of in elkaar geslagen. Zenders worden gesaboteerd en studio's vernield. De daders worden zelden opgepakt. Ook de autoriteiten laten zich niet onbetuigd. Journalisten worden opgeroepen voor 'informatieve gesprekken' met de politie. Een groeiend aantal journalisten wordt vervolgd wegens smaad. Ook als er geen veroordeling volgt, gaat er van dergelijke processen een intimiderende werking uit. De neiging tot zelfcensuur neemt toe.

Het voorstel van de regering voor een nieuwe, zeer vrijheidsbeperkende mediawet begin van dit jaar leidde internationaal tot een storm van protesten. De Raad van Europa doorbrak zelfs haar standaardbeleid alleen vertrouwelijk te adviseren over wetsvoorstellen en maakte haar advies openbaar. De Macedonische regering trok, gelukkig, uiteindelijk het wetsvoorstel in.

Het voorbeeld van Macedonië onderstreept dat de afwezigheid van oorlog op de Balkan op dit moment geenszins betekent dat het goed gaat met de vrije media. Een stabiele democratie waar vrije media de bevolking ongestoord van nieuws kunnen voorzien en waarin etnische tolerantie een vanzelfsprekendheid is komt er niet van de een op de andere dag. Belangrijk is dat media leren onafhankelijk en objectief nieuws te brengen. Want hoe kritisch zijn de media vandaag ten opzichte van de nieuwe machthebbers in Joegoslavië, waarmee ze recentelijk nog zij aan zij vochten tegen het oude regime en de staatsmedia? Welke brugfunctie kunnen minderhedenmedia vervullen bij de toenemende spanningen in Macedonië en Kosovo?

Press Now blijft zich inzetten voor versterking van vrije media op de Balkan door middel van het trainen van journalisten dan wel het financieren van nieuwe professionele apparatuur voor radio- en tv-stations, of een nieuwe drukpers voor lokale kranten. Onlangs heeft Press Now een bijdrage geleverd, zodat kapotgeschoten antennes in Macedonië vervangen konden worden.

Zoals u weet hebben we particuliere donaties hard nodig, naast andere fondsen die we ontvangen van met name de Nederlandse overheid. Voor ons werk op de Balkan en voor voorlichting hierover in Nederland.

Mag Press Now weer op uw steun rekenen?

Bij voorbaat hartelijk dank,

Paul A.J. Staal
directeur

Crisisoverleg DOS-coalitie

Rivaliteit Kostunica en Djindjic splijt blok Joegoslavische hervormers

20 AUG 2001

BELGRADO - Onzekerheid over de toekomst van de DOS, de coalitie van 18 hervormingsgezinde partijen in Joegoslavië, overheerst na het opstappen van de partij van de Joegoslavische president Kostunica uit de regering van Servië.

De leiders van de DOS, die krap een jaar geleden president Slobodan Milosevic ten val brachten, komen naar verwachting deze week bijeen voor crisisoverleg.

Kostunica's partij, de DSS, trok vrijdagavond zijn twee ministers terug uit de regering omdat die

banden zou hebben met de georganiseerde misdaad. Premier Zoran Djindjic ontkende gepikeerd: „Als er bewijs is dat de machthebbers en de misdaad onder één hoedje spelen, dan zal hard worden opgetreden.”

Djindjic verweet de DSS de hervormingen in Servië in de waagschaal te stellen en zei dat hij zal doorregeren zolang hij een parlementaire meerderheid heeft.

Dusan Budisin, ondervoorzitter van de DSS, ontkende dat de partij uit is op vervroegde verkiezingen: „Dit is niet meer dan een ernstige waarschuwing en het is

aan de regering te besluiten wat te doen”, zei hij tegen radio B-92. De DSS wil de kwestie van de georganiseerde misdaad, die volgens de partij alleen maar verergert, in het parlement en ook binnen de DOS-coalitie aan de kaak stellen. Het wachten is op president Kostunica, die deze week terugkomt van vakantie.

De botsing tussen Kostunica en de Servische premier Djindjic is geen verrassing. Ze zijn de voornaamste DOS-leiders, maar ook elkaars grootste rivalen binnen de coalitie, die naar verwachting vroeg of laat uiteen zal vallen.

Liever laat, zeggen analisten, omdat de fragiele hervormingen anders in groot gevaar komen.

De eerste grote botsing tussen de twee kwam in juni, toen Djindjic buiten Kostunica om besloot Slobodan Milosevic uit te leveren aan het Joegoslavië-Tribunaal. Het nieuwe conflict heeft zeer waarschijnlijk te maken met de moord op een veiligheidsagent.

Die werd op 3 augustus doodgeschoten, enkele uren nadat hij Kostunica inlichtte over banden tussen de autoriteiten en Servische criminelen, zo meldde de tabloid Blic. De Servische regering

was woedend over wat ze beschouwde als insinuaties dat ze betrokken was bij de moord, en beschuldigingen vlogen over en weer. Een commentator van het gezaghebbende weekblad Vreme vergeleek het geruzie met een zwarte komedie waarbij iedereen probeert een lijk te dumpen bij een ander op de deurmat.

De studentenbeweging Otpor, die een grote rol speelde bij het mobiliseren van het protest tegen Milosevic, slaakte een noodkreet: „Heren van de DOS, serieus alstublieft! Servië kan geen verkiezingen gebruiken”.

Crisis in Macedonië na overleg tussen Albanesezen

Door onze correspondent YAËL VINCKX

SKOPJE, 25 MEI. De Macedonische regering van nationale eenheid verkeert in een diepe crisis na geheime besprekingen van de politieke leiders van de Albanese minderheid met de Albanese rebellen. De president van Macedonië, Boris Trajkovski, heeft alle Albanese ministers in de regering opgeroepen de onderhandelingen met de rebellen te staken, „anders verliezen zij hun posten”.

Ook de Verenigde Staten en de Europese Unie hebben de besprekingen van de Albanese leiders Arben Xhaferi en Imer Imeri met de rebellen veroordeeld. Xhaferi en Imeri blijken een overeenkomst te hebben getekend met de voorman van het rebellenleger UÇK, Ali Ahmeti. De inhoud is niet bekendgemaakt, maar de rebellen zouden zich verplichten de wapens neer te leggen in ruil voor meer rechten voor de Albanese minderheid en amnestie voor de rebellen.

Het UÇK (Nationaal Bevrijdingsleger) voert sinds enige maanden strijd met het leger en de politie. Het zegt onder meer een verandering van de grondwet na te streven waarbij Albanese gelijk worden gesteld aan Slavische Macedoniërs en eisen hoger onderwijs in de Albanese taal. De regering heeft steeds gezegd niet met 'terroristen' te onderhandelen. Het ak-

koord is dan ook een slag in het gezicht van de fragiele regering van nationale eenheid, die twaalf dagen geleden werd ingesteld.

De leider van de (tot voor kort oppositionele) Albanese Partij voor Democratische Welvaart (PDP), Imer Imeri, heeft gezegd dat „de regering ons aanmoedigde ons om de rebellen te benaderen”. „We hebben het voor de vrede gedaan.” Maar president Trajkovski heeft Imeri en Xhaferi opgeroepen afstand te nemen van het akkoord. Het is volgens de president uitgesloten dat de rebellen, in welke vorm dan ook, deel te nemen aan beslissingen die de toekomst van het land aangaan. De premier van Macedonië, Ljubčo Georgievski, bestempelde het akkoord zelfs als „een oorlogsverklaring” aan „de Macedoniërs”.

Naar verluidt is het akkoord tot stand gekomen met de hulp van de Balkan-gezant van de Organisatie voor Vrede en Samenwerking in Europa (OVSE), de Amerikaan Robert Frowick. Frowick was ook de man die een van de eisen van het UÇK, betreffende amnestie voor rebellen die de strijd staken, aan Skopje doorgaf. De Macedonische regering verklaarde hem gisteren tot persona non grata en riep hem op het land onmiddellijk te verlaten. De OVSE heeft zich inmiddels achter de kritiek van de Amerikanen en de Europeanen op

de geheime besprekingen geschaard en heeft zo afstand genomen van haar eigen Balkan-gezant. Frowick zit daardoor in een 'diplomatieke spagaat'. Hij heeft Macedonië inmiddels verlaten.

De gevechten in het noorden van Macedonië gaan ondertussen onverminderd door. Gisteren nam het leger een aantal dorpen onder vuur. Volgens de rebellen zijn daarbij zeven burgers gedood. In het dorp Vaksince zou het Macedonische leger huis-aan-huis gevechten hebben geleverd. Het moeilijk begaanbare gebied is afgesloten voor de buitenwereld.

In het zuiden van Servië, waar Albanese rebellen ook actief waren tot het eerder deze week de strijd staakte, trok het Joegoslavische leger gisteren het laatste deel van de bufferzone binnen die nog voor de strijdkrachten van Belgrado gesloten was. Deze bufferzone werd na de Kosovo-oorlog ingesteld door de NAVO. Zestien maanden geleden bezetten Albanese rebellen de zone om vanuit die comfortabele positie het Joegoslavische leger te bestrijden. In de sector schoten gisteren Joegoslavische soldaten een commandant van het Albanese rebellenleger, 'commandant Lleshi', dood toen hij uit een bunker kwam. De Servische vice-premier Cović zei vandaag het incident „diep te betreuren”.

NIEUWSMAKERS / De Albanese bevrijdingsbewegingen UÇK, UÇK, UCPMB en AKSH

13 AUG 2001

* Eerst was er het Kosovo Bevrijdingsleger UÇK, dat vocht voor de onafhankelijkheid van Kosovo. Eind 1999, na het vertrek van de Joegoslavische troepen en de komst van zo'n 40 000 manschappen van de NAVO, hield het officieel op te bestaan. Sommige voormalige rebellen keerden terug naar een burgerbestaan, andere werden lid van het Kosovo Beschermings Korps, een soort burgerwacht. Kort daarop dook een nieuwe Albanese guerrillagroep op, dit keer in het zuiden van Servië. Onder de naam Bevrijdingsleger voor Presevo, Medveja

en Bujanovac (UCPMB) eisten zij de aansluiting van de regio rond de Presevo-vallei - waar ongeveer 65 procent van de 120 000 mensen Albanese is - bij Kosovo. Zij maakten gebruik van het feit dat na de Kosovo-crisis het Joegoslavische leger zich niet mocht vertonen in een strook van vijf kilometer ten noorden van de grens met Kosovo om de regio onder controle te krijgen. Vermoed werd dat zij bewapend werden vanuit Kosovo.

Anders dan hun collega's aan de andere kant van de grens kregen de guerrillastrijders van het UCPMB voor hun strijd echter

niet de handen op elkaar van de internationale gemeenschap. Zeker na de 'revolutie' van 5 oktober vorig jaar, die een democratische bewind aan de macht bracht in Belgrado, kregen de guerrillastrijders de wacht aangezegd. Het Joegoslavische leger mocht geleidelijk aan terugkeren in de bufferzone, het UCPMB werd officieel in mei ontbonden.

Begin dit jaar verscheen in Macedonië een nieuw UÇK, dit keer als Albanese afkorting van het Albanese Bevrijdingsleger, dat officieel veert voor meer rechten voor de Albanese minderheid in Macedonië. Vaststaat dat dit UÇK

zowel wapens als manschappen geleverd krijgt uit Kosovo. Kfor - de NAVO-macht in Kosovo - heeft herhaalde malen bij de grens zowel wapentuig in beslag genomen als strijders gearresteerd. Mocht het nog tot een akkoord komen in de Voormalige Joegoslavische Deelrepubliek Macedonië, dan zullen de rebellen van deze groep door de NAVO worden ontwapend. Voor zover ze dat willen, tenminste.

Inmiddels is een vierde Albanese guerrillabeweging opgedoken, het Albanese Nationale Leger, in het Albanese afgekort als AKSH. Vorig weekeinde kwam ze

voor het eerst in actie in het zuiden van Servië, waar twee Servische politiemannen werden gedood. De Servische media zagen er meteen het oude UCPMB in, dat volgens de krant Glas door Hashim Thaci - oud-leider van het Kosovaarse UÇK - nieuw leven was ingeblazen om in Servië voor onrust te blijven zorgen.

Het lijkt er echter op dat het niet alleen gaat om Servië. Want vorige week eiste een groep met dezelfde naam de verantwoordelijkheid op voor de aanslag op een Macedonische legerpatrouille, waarbij tien doden vielen. In diverse verklaringen, gepubli-

ceerd in media in Kosovo, claimt de groep Albanese uit de hele regio te vertegenwoordigen. Haar 'generale staf' zou zich in Albanië zelf bevinden en streven naar een 'Verenigd Albanië'. Voor de vrede in Macedonië belooft het AKSH in ieder geval weinig goeds. „Wij zijn geen moment van plan de oorlog te stoppen en erkennen geen enkele 'politieke overeenkomst' die is bereikt tussen Slavische Macedoniërs en hun Albanese sprekende collaborateurs”, aldus een email die aan diverse Albanese media op de Balkan werd gestuurd.

Nicole Lucas

Balkan lijdt onder hitte en droogte

ZAGREB/ATHENE, 4 JULI. De hele Balkan is in de greep van extreme hitte en een droogte die nu al vijf weken aanhoudt. Op veel plaatsen wordt het vandaag en later deze week veertig graden of nog warmer. Ook Hongarije lijdt onder de aanhoudende droogte en de hitte.

In Griekenland heeft de regering het plan-Xenokratsis in werking gesteld. Het voorziet in een verhoogd alarm in de gezondheidszorg, bij de brandweer en in het lokaal bestuur. De hittegolf zal naar verwachting drie of vier dagen duren. Morgen en overmorgen worden temperaturen van 41 tot 43 graden verwacht. Xenokratsis voorziet in speciale telefoonlijnen voor mensen die last hebben van de hitte. Zij kunnen ter afkoeling terecht in luchtgekoelde ruimten in openbare gebouwen; daarvoor zullen zonodig ook overdekte

sportvelden ter beschikking worden gesteld. In Griekenland is men ook alert op het grote gevaar van bosbranden.

In Joegoslavië adviseerde gisteren de regering de burgers zo min mogelijk in de zon te komen en zoveel mogelijk thuis te blijven.

In Kroatië riep het provinciaal bestuur van Medjimurje de droogte en de hitte formeel uit tot natuurramp. In de regio heeft de droogte inmiddels veertig procent van de oogst doen verloren gaan, volgens de prefect van het gebied een drama voor de boeren. Medjimurje, gelegen langs de grens met Slovenië en Hongarije, is in normale tijden een rijke landbouwstreek.

In Roemenië, waar de droogte sinds eind mei ook al veertig procent van de landbouwvoedsel heeft vernield en een schade heeft aangericht van tweehonderd miljoen

dollar, houden de autoriteiten rekening met een toename van het aantal beroerten. De weerkundige autoriteiten gaven gisteren een speciale waarschuwing uit, gericht aan de president, de regering, alle gemeentebesturen, de ziekenhuizen en nooddiensten, waarin werd gewezen op het gevaar van gezondheidsproblemen door de hitte.

In Roemenië woedden vandaag ruim honderd bosbranden. In het zuiden is de bevolking aangeraden binnen te blijven. In Craiova rijden permanent ambulances rond om slauwgevallen mensen van de straat te halen. De droogte in Roemenië is de eerste in vijftig jaar.

De langdurige droogte en de hitte treffen ook de andere Balkanlanden, van Slovenië tot Turkije. De hittegolf van deze week verplaatst zich komend weekeinde naar Cyprus. (Reuters, AP)

AKSH nieuwe speler op toneel Macedonië

Een tot voor kort onbekend 'Albanes Nationaal Leger' (AKSH) heeft gisteren het Macedonische vredesverdrag afgewezen. Het wil doorvechten. Het doel: een Groot-Albanië.

Door onze redacteur PETER MICHELS

ROTTERDAM, 15 AUG. In Macedonië heeft zich deze maand een nieuw Albanese rebellenleger gemeld. Het noemt zich Albanese Nationaal Leger (Armatë Kombetare Shqiptare, afgekort AKSH). En anders dan het Nationale Bevrijdingsleger UÇK, het rebellenleger dat sinds februari tegen de Macedonische strijdkrachten heeft gevochten, aanvaardt het AKSH het vredesakkoord van Ohrid niet - hetgeen kan betekenen dat het nog veel roet in het eten kan gooien nu het erom gaat het conflict in Macedonië te beëindigen.

Het AKSH eiste op 3 augustus de verantwoordelijkheid op voor een

aanslag op een Servische politiepatrouille nabij Muhovac, in Zuid-Servië, waarbij twee politiemannen werden gedood. Het was het eerste incident in het gebied sinds het Albanese rebellenleger in die regio, het UCPMB, in mei na een akkoord met de NAVO (en op basis van Servische garanties) de wapens inleverde en zich ontmantelde. De aanslag bij Muhovac wekte de vrees dat de door NAVO-bemiddeling moeizaam beëindigde guerrilla in Zuid-Servië weer zou kunnen opvlammen. Voormalige UCPMB-leiders distantieerden zich direct van de aanslag; wat het AKSH was, en wie zich achter die initialen verschool, wist niemand, óók niet in kringen van ex-rebellen in Zuid-Servië. Een splintergroep van radicalen, afkomstig uit het UCPMB, zo werd gegist.

Luttele dagen later meldde het AKSH zich opnieuw, ditmaal niet in Zuid-Servië, maar even over de grens, in Noord-Macedonië. Op 8 augustus liep een Macedonische legerpatrouille op de weg tussen Skopje en Tetovo in een hinderlaag van rebellen; tien soldaten

werden gedood in het bloedigste incident van de hele Macedonische oorlog. Twee dagen later kwamen acht Macedonische soldaten om toen hun voertuig even ten noorden van Skopje op drie mijnen tegelijk liep, op een weg die nooit onveilig was geweest. Beide aanslagen leken ten doel te

hebben het overleg in Ohrid over een vredesakkoord, dat zich in een cruciaal stadium bevond, te torpederen. Het UÇK meldde onmiddellijk niets met de aanslagen te maken te hebben. Kort daarop eiste het AKSH de verantwoordelijkheid op.

In de negen communiqué's die het AKSH tot nu toe heeft uitgegeven heeft het rebellenleger (als het

dat is) zich geafficheerd als een pan-Albanese beweging, die ijvert voor een Groot-Albanië, een project overigens dat niet leeft onder de Albanese in Albanië, Macedonië en Montenegro en dat nauwelijks leeft onder de Albanese in Kosovo. De Albanese, aldus het AKSH, zijn „honderd jaar geleden

verdeeld door de voorvaderen van de Europese politici die nu de onrechtvaardigheden in de Balkan legaliseren”. De Albanese hebben het recht „samen te leven in hun historische, geografische en etnische ruimte”. Het AKSH zal „de gids van de Oorlog voor de Nationale Onafhankelijkheid” zijn. Deskundigen als Tim Ripley van Jane's Defence Weekly (gisteren geci-

teerd door AFP) gaan ervan uit dat het AKSH de 'politieke megafoon' is van radicale Albanese buiten Macedonië.

Blijft de vraag hoe sterk en omvangrijk deze nieuwe speler op het Macedonische toneel is. Ook Ripley kon dat niet zeggen. Waarnemers in Skopje vermoeden dat het AKSH bestaat uit hooguit honderd ontevreden, radicale leden of ex-leden van de diverse Albanese rebellenbewegingen - het in 1999 ontbonden Kosovaarse UÇK (Kosovo Bevrijdingsleger), het in mei ontbonden UCPMB dat in Zuid-Servië actief was en het Macedonische UÇK. De laatste twee groepen tellden en tellen zonder twijfel veel vroegere leden van het Kosovaarse UÇK, Kosovo-Albanese die na de intocht van de vredesmacht KFOR in Kosovo en de ontbinding van hun 'Bevrijdingsleger' in 1999 geen afscheid van de oorlog konden nemen en overstapten naar het rebellenleger in Zuid-Servië en vervolgens naar dat in Macedonië.

Het is algemeen bekend dat het Macedonische UÇK in de strek rond Kumanovo in Noord-Mace-

donië voornamelijk Kosovaren inzet, terwijl de UÇK-strijders in het noordwesten, rond Tetovo, vooral lokale Macedonische Albanese zijn. De Kosovaren zijn zeer ervaren en zeer gedisciplineerd, de Macedonische Albanese zijn geen van beide: zij zijn doorgaans lokale jongens die zich spontaan voor de strijd hebben gemeld.

Het AKSH - anders dan het Macedonische UÇK openlijk separatistisch - is kennelijk vastbesloten de strijd voor de pan-Albanese zaak voort te zetten, ook als het UÇK dat niet doet (of voorlopig afwacht of en hoe het vredesakkoord wordt uitgevoerd). De twee bloedige aanslagen van 8 en 10 augustus wijzen op die vastbeslotenheid. De aanslagen tonen ook aan dat, zelfs als het AKSH een kleine splintergroep is, het over de midelen beschikt om de Macedoniërs ook in de toekomst ernstig te provoceren. En ook aan Macedonische kant zijn er nog wel degelijk havigen die geen heil zien in het vredesverdrag en die de oorlog tegen de Albanese liever zouden voortzetten.

'In één uur heb ik mijn mannen weer bij elkaar'

MACEDONIË

'Verlengd mandaat schept valse vrede'

Albanese rebellen in Macedonië moeten hun wapens inleveren, hun guerrillaleger ontmantelen en naar hun dorpen terugkeren. Ze maken er echter geen geheim van de wapens weer op te zullen nemen als ze dat nodig vinden.

basis en het dorp onder vuur genomen; in totaal zijn zeventwintig huizen uitgebrand. De school en de moskee zijn getroffen door granaten. Het vredesakkoord, drie weken geleden ondertekend in Ohrid, heeft een einde gemaakt aan de beschietingen. Zeventig procent van de vrouwen en kinderen is inmiddels naar Raduša teruggekeerd. Nu ruimen ze puin; in de straten klinkt het geluid van het opscheppen van gebroken glas.

Door onze correspondent YAËL VINCKX RADUŠA, 10 SEPT. Op de hoek van de straat klauteren twintig Albanese kinderen over een tank. Die hebben de rebellen buitgemaakt op het Macedonische leger. „Met hun staart tussen de benen gingen ze er vandoor”, weet de jonge guerrillastrijder Blerim. Vervolgens hebben de strijders de tank bekliederd met de naam van hun rebellenleger, UÇK, en met de tweekoppige adelaar van de Albanese vlag. Zo krijgen de Macedoniërs straks hun tank terug, grijnzen Blerim en zijn collega's. Met de groeten uit Raduša. Het dorp herbergt een basis van de Albanese rebellen. Wekenlang hebben Macedonische troepen de

brigade terug. Met één voordeel, zegt Mësuesi. „De Macedonische soldaten strijden voor het geld, de Albanese soldaten vechten voor een ideaal. Dat maakt ons sterker.” Het UÇK moet zijn wapens gefaseerd inleveren bij de NAVO. Die opereert onder de naam 'Noodzakelijke Oogst'. De eerste fase is afgesloten; een derde van de wapens

sinds de hoofdleiding kapot is geschoten. In de hoeken liggen granaatwerpers en kogelvrije vesten. En bij het afscheid schieten de jonge guerrillastrijders met hun geweren in de lucht. In de verre omgeving van Raduša is geen Macedoniër te bekennen. Die durven niet terug te keren. Het UÇK is heer en meester. „Magnesiumbommen”, lacht

maanden geleden terug om te vechten in Macedonië. Zijn vriend keerde al meer dan twee jaar geleden terug; hij vocht eerst bij het UÇK in het naburige Kosovo en later bij het Macedonische UÇK. Wellicht gaan ze volgende maand weer naar Duitsland terug. Want de gewapende strijd in Macedonië is immers ten einde. Althans, voorlopig. De strijd wordt nu uitgevochten door politici. Die moeten de voorgenomen veranderingen in de grondwet, bedoeld om de Albanese minderheid meer rechten te geven, aan het eind van de maand hebben goedgekeurd. Dan loopt ook de missie van de NAVO ten einde. Commandant Mësuesi

Rebellen Macedonië laat ontwapening koud: 'Er zijn zo veel wapens in de wereld'

is ingeleverd, tot tevredenheid van het bondgenootschap. Commandant Mësuesi heeft naar eigen zeggen de helft van zijn manschappen naar huis gestuurd. Maar de 115de brigade is niet dood - verre van dat. Haar soldaten paraderen in de straten van het dorp, met het pistool losjes aan de riem. Verder heeft de basis nog een communicatietafel met radioapparatuur, walkietalkies, mobiele telefoons en een generator, want Raduša heeft geen elektriciteit

de jonge Blerim op de vraag wat voor wapens de UÇK'ers in Raduša hebben ingeleverd. Het komt hem op een ferme uitbrander van een officier te staan. De inlevering van de wapens is omstreden, want de Macedoniërs klagen dat het oude troep is. Een andere jonge strijder springt Blerim bij. Die wapens zijn niet cruciaal, zegt de jongeman. „Er zijn in de wereld zoveel wapens te koop.” Beiden wonen en werken in Duitsland. Blerim kwam enkele

Poroj ligt aan de voet van de bergen. Vanuit dit dorp werden de rebellen in de bergen bevoorrad. Poroj is berucht, mede door zijn onverzoenlijke commandant Leka die de gewapende strijd niet wilde opgeven. De basis in Poroj is dan ook, als gevaar voor het vredesproces, snel door de NAVO 'gedemilitariseerd'. Maar ook hier is de strijd niet definitief voorbij. „We pakken zo de geweren weer op”, zeggen de rebellen-in-burger in het koffiehuis. In Poroj heeft een man toch niet veel anders te doen.

[* Vervolg van pagina 1] Macedonië maakte gisteren duidelijk dat de NAVO op 26 september moet vertrekken. President Boris Trajkovski zei dat een verlenging van het mandaat „een valse vrede” zou scheppen. „Het is noch in het belang van de NAVO, noch in dat van de Macedoniërs hier een nieuw Bosnië, een nieuw Kosovo, een nieuw protectoraat te vestigen. Hier zijn de strijdkrachten niet bij etnische zuivering betrokken, hier zijn ze ook geen oorlog begonnen. De aanwezigheid van de NAVO voor het vestigen van een kunstmatige vrede is dus niet nodig”, aldus de president. Hij pleitte opnieuw voor een VN-macht, die de buitengrenzen van Macedonië zou moeten bewaken. Een regeringswoordvoerder, die anoniem wilde blijven, was nog bondiger: „NAVO, bedankt, maar we kunnen het verder wel zelf.” Vanochtend heette het echter in Skopje dat wellicht verandering komt in „het resolute standpunt” van Macedonië, gezien „de zware druk” op de regering. Wellicht, zo heette het, is „een kleine strijd-

macht acceptabel”. Het Albanese rebellenleger UÇK meldde gisteren een groot voorstander te blijven van een voortzetting van de NAVO-aanwezigheid in Macedonië. Als de NAVO weggaat, aldus de woordvoerder, „voelen de Macedoniërs zich vrij om ons te ondervragen, mishandelen, beroven en vermoorden”. De EU rekent erop Macedonië met geld op andere gedachten te kunnen brengen. Europees commissaris Chris Patten (Buitenlands Beleid) zei gisteren dat als Macedonië het vredesakkoord met de Albanese minderheid uitvoert, de EU in oktober een internationale donorconferentie voor het land zal organiseren. De EU heeft bovendien voor dit jaar vijftien miljoen euro voor macro-economische hulp beschikbaar zodra Macedonië voorwaarden van het IMF heeft aanvaard. Daarnaast krijgt het nog eens ongeveer zestig miljoen euro van de EU. De EU kan de taak in Macedonië zelf niet uitvoeren wegens gebrek aan een Europese commandostructuur.

EU: NAVO langer in Macedonië

Door onze correspondenten BRUSSEL/SKOPJE, 10 SEPT. De Europese Unie wil dat een militaire macht van de NAVO langer in Macedonië blijft. Macedonië wil echter dat de NAVO-strijdmacht na het aflopen van het huidige mandaat vertrekt. Vanochtend liet Skopje weten „onder zware druk hooguit een kleine internationale strijdmacht te zullen accepteren”. De huidige NAVO-macht is in Macedonië belast met de ontwapening van het Albanese rebellenleger UÇK, dat ook gisteren weer een aantal wapens inleverde. Het mandaat voor die missie loopt op 26 september af. De NAVO-soldaten zouden Macedonië vervolgens moeten verlaten. De ministers van Buitenlandse Zaken van de Europese Unie, gisteren bijeen in het Belgische Gervat, vinden dat de NAVO-macht aangevuld moet worden met militairen uit Rusland en Oekraïne en een

nieuwe taak moet krijgen: de bescherming van waarnemers van de EU en van de Organisatie voor Samenwerking en Ontwikkeling in Europa (OVSE), die moeten toezien op de uitvoering van het vredesakkoord in Macedonië. De Duitse minister Joschka Fischer en zijn Franse collega Hubert Védrine vinden dat de nieuwe militaire macht een VN-mandaat moet krijgen. Hun Britse collega Jack Straw voelde hier echter weinig voor. De Nederlandse minister Jozias van Aartsen wilde zich niet over de

wenselijkheid van een VN-mandaat uitspreken. Hij zei dat het een taak van de NAVO-raad is om definitief over de nieuwe militaire inzet te beslissen. Fischer wil een VN-mandaat om Duitse deelname aan een nieuwe militaire macht in Macedonië voor het Duitse parlement aanvaardbaar te maken. [De Nederlandse Tweede Kamer reageert terughoudend op voorstellen om de huidige missie in Macedonië op een of andere manier te verlengen. PvdA en D66 zijn hier in beginsel niet op tegen, mits het mandaat van een nieuwe missie helder is en de tijdsduur beperkt. Zowel de VVD als het CDA acht het echter „voorbarig” hierover in dit stadium te speculeren. Volgens CDA-woordvoerder Verhagen kan dit afbreuk doen aan het rendement van de huidige operatie.] [* Vervolg MACEDONIË: pagina 5]

Kamer terughoudend 'NAVO-missie in Macedonië niet verlengen'

Door een onzer redacteurs DEN HAAG, 10 SEPT. De Tweede Kamer reageert terughoudend op een suggestie van de Europese Unie, het afgelopen week einde, om de huidige NAVO-missie in Macedonië op een of andere manier te verlengen. Het enige doel van deze missie is het verzamelen van wapens van Albanese rebellen. Vooral de VVD en het CDA achten het „voorbarig” daarover in dit stadium al te speculeren. De Tweede-Kamerleden Valk (PvdA) en Hoekema (D66) verklaarden vannomorgen echter dat ze in beginsel niet tegen een verlenging zijn mits het mandaat van een nieuwe missie helder is en de tijdsduur ervan beperkt. „Dat is wat mij betreft zeker bespreekbaar”, liet Valk weten vanuit Albanië, waar hij een conferentie van Albanese en Nederlandse parlementariërs helpt voorbereiden. Wel onderstreept de PvdA'er dat de Macedonische regering hierna eerst akkoord moet gaan. „Het is niet verkeerd om daarover alvast na te denken”, oordeelde Hoekema (D66). „Anders dreigt het risico dat er na 26 september, wanneer het huidige mandaat afloopt, een vacuum ontstaat.” Zowel Valk als Hoekema acht het mogelijk dat de troepen van de NAVO nog wat langer in Macedonië blijven, eventueel op kleinere schaal dan nu het geval is. Daarnaast achten beide Kamerleden het een interessante suggestie om het vervolg van de operatie te laten plaatsvinden onder de vlag van de Verenigde Naties. Daardoor zou ook Rusland bij de zaak betrokken kunnen raken, wat beide Kamerleden zouden toejuichen. De Macedonische regering heeft overigens inmiddels laten weten dat ze weinig voelt voor een verlenging van de huidige NAVO-missie. Veel terughoudender zijn de Kamerleden Weisglas (VVD) en Verhagen (CDA). „Door op een vervolg te speculeren, haal je de druk van de huidige missie af”, aldus Verhagen. „Dan zijn de Macedoniërs wellicht minder geneigd hun grondwetswijziging door te voeren en verliezen de Albanese hun lust om hun wapens in te leveren.” Zijn VVD-collega Weisglas acht „alles wat er nu hardop wordt gedacht voorbarig”. Eerst moet volgens hem de huidige missie goed worden afgerond. Alvorens er over een vervolg kan worden gesproken, dient er een nieuw voorstel van de NAVO voor te liggen, waarmee ook de Macedonische regering het eens is. Pas dan is de Tweede Kamer weer aan bod. Weisglas: „We moeten maar even rustig afwachten tot er eventueel een voorstel komt.”

ZAANDAG 10 SEPTEMBER 2001

Nis ontvangt truckers met EU-olie als helden

8-12-44

van onze medewerker
DAVID JAN GODFROID

NIS - Veertien fris gewassen Macedonische mannen in het Servische Nis genieten van hun eerste warme maaltijd in twee weken. Bier en wijn zijn voor hen gratis in Hotel Ambassador, een veertien verdiepingen tellende betonkolos aan het Oslobodjenja Plein. Het avontuur zit erop, de tankwagens met stookolie staan bij de energiecentrale.

"We zijn hier goed ontvangen," zegt één van de chauffeurs, Velice Veljanoski. "We zijn bij burgemeester Zivkovic op bezoek geweest en we hebben zelfs een medaille voor betoende moed gekregen." Die Naissus Constantinus-medaille is genoemd naar de stichter van de stad Nis.

Dertien dagen lang stond het konvooi op het douaneterrein tussen de Macedonische en Joegoslavische grens. De veertien vrachtwagens vervoerden 350 ton stookolie van de Macedonische olieraffinaderij Okta, bedoeld om de stad Nis weer enige tijd te verlichten en verwarmen.

Donker was het gisteravond overigens allerminst in de stad. De olie is een deel van het cadeau van de EU voor de Zuid-Servische steden Nis en Pirot, omdat die worden bestuurd door de oppositie tegen president Milosevic.

Het was koud tijdens de gedwongen wachttijd en de truckers mochten niet van het douaneterrein af. Een toilet was er

wel, maar een douche niet. De mannen moesten pannen water koken om zich af en toe eens met warm water te kunnen wassen. Slapen deden ze meestal in de cabine van hun vrachtwagens, gehuld in de extra warme kleren die door hun vrouwen waren gebracht. Eten kwam van Okta en de vakbond. Maar koud was het,

Medailles na beproeving aan de grens

zo koud zelfs dat de motoren 's ochtends vroeg regelmatig weigerden te starten, waardoor het niet mogelijk was de cabine te verwarmen.

"We wisten wel ongeveer wat ons te wachten stond," vertelt chauffeur Veljanoski. "Ze hadden ons verteld dat de olie voor de oppositie was bestemd, dus we wisten dat dit de consequenties zou kunnen zijn."

Nu eens deden de Joegoslavische douanebeambten, die de truckers overigens correct behandelden, alsof de trucks snel door mochten, dan weer werden er ellenlange wachttijden in het vooruitzicht gesteld. Dan klopten de papieren niet of waren de vrachtwagens te zwaar beladen. Vijf of zes trucks hadden inderdaad zo'n 150 liter olie teveel in hun tanks. "Maar dat is toch niks

op een wagen van veertig ton," vindt Veljanoski.

De chauffeurs protesteerden soms. Ze hebben zelfs een poosje niet gegeten om de eis van een vrije doortocht kracht bij te zetten. Niets hielp. Eén keer leken er twee tankwagens door te mogen. Er ging een monster van de olie naar een onderzoekscentrum in Pancevo, de 64 Duitse merken aan wegenbelasting was al betaald, maar de slagboom bleef dicht.

Afgelopen week leek er geen doorkomen meer aan. Het besluit om de tankwagens te laten terugkeren was al genomen, maar als donderslag bij heldere hemel kregen de chauffeurs maandagavond om half zeven te horen dat zij toch naar Nis mochten. Vijf uur later bereikte Veljanoski met zijn wagen - er mocht niet in konvooi worden gereden - de stad als eerste.

Als alles goed gaat, worden de wagens vandaag gelost. Daarvoor zal de, door de kou hard geworden, lading wel eerst moeten worden verwarmd in de tabaksfabriek van Nis.

Veljanoski en zijn collega's willen geen kwaad woord horen over hun noorderburen, ook na hun avontuur. "De Serviërs zijn onze vrienden," zegt Veljanoski, vader van vier dochters, net voor het tijd is om naar bed te gaan. "Het enige probleem is de grens. Ik ben klaar om nog een keer te gaan. Ik rijd altijd."

Of de beproeving aan de grens de chauffeurs wat extra's aan salaris zullen opleveren, hebben ze nog niet gehoord.

van holst en steijnen

From: G.W. Bekker <bekkerw@zonnet.nl>
To: Natasja Kieft <ntikieft@prop.fol.nl>
Cc: Nico Stijnen <n.h.van.holst@freeler.nl>; Ruza Despotovic <despot@wishmail.net>; Hans Hupkes <hans.hupkes@tomaatnet.nl>
Sent: woensdag 15 augustus 2001 00:35
Subject: Fw: It's time for action! Let they hear our plea about 1300 missing and kidnapped non-Albanians in Kosovo

----- Original Message -----

From: Boris Mistic
Sent: Sunday, August 12, 2001 10:39 PM
Subject: It's time for action! Let they hear our plea about 1300 missing and kidnapped non-Albanians in Kosovo

Dear friends,

Time has come that those, both institutions and individuals, which could contribute to the clarification of the fate of 1300 missing and kidnapped non-Albanians in Kosovo, hear our appeal and, hopefully, do something. Please, help us to put pressure together on them. I feel responsible to let you now that protest of unfortunate families was ended on Friday in Gracanica (Kosovo and Metohia). Somebody may ask: Why should we put pressure on UNMIK and the International Community when they gave up? They didn't give up and they won't until the complete fulfillment of their and our request. They stopped protesting on the streets mostly due to exhaustion, as well as, to give UNMIK and KFOR time to take measures and present results until September 1st. Therefore, this is a moment when we need to help them and take initiative.

PLEASE SEND YOUR MESSAGE (according to the guidelines below) ONCE EVERY DAY UNTIL NEXT FRIDAY!

Cordially Yours,
 Boris Mistic

Whom are we sending our plea?

Chief of UN Mission in Kosovo, Mr. Hans Haekkerup haekkerup@un.org
 Mr. Bob Hand, C. Helsinki Com. bob.hand@mail.house.gov
 Mrs. Susan Manuel manuel-unmik@un.org
 Council of Europe civis@europarl.eu.int
 EC Court of Auditors euraud@eca.eu.int
 Ms Doris Pack, EP dpack@europarl.eu.int
 Human Rights IS Council of Europe HumanRights.Info@coe.int
 Mr. Richard W Huckaby pristina@diplomats.com
 Secretary General, Mr. Lord Robertson, NATO HQ natodoc@hq.nato.int
 Ms Mary Robinson, OHCHR - UNOG webadmin.hchr@unog.ch
 Mr. Richard Towle, Chief of Mission UNHCR rtowle@unhchr.org.yu
 KFOR, Kosovo pao@bondsteel2.aur.army.mil
 KFOR Press and Information Centre kforcpic@main.kfor.nato.int
 Mr. Carl Bildt, UN General Secretary Special Envoy in the Balkans carl.bildt@moderat.se
 OSCE, Spokesperson Roland Bless info@osce.org
 Mr. Ibrahim Rugova drgashi@aol.com
 Mr. Adem Demaci Demaci@eunet.yu

Guidelines:

- * Create a new message
- * In field TO: copy – paste the following e-mail addresses:
 haekkerup@un.org; bob.hand@mail.house.gov; manuel-unmik@un.org; civis@europarl.eu.int; euraud@eca.eu.int; dpack@europarl.eu.int; HumanRights.Info@coe.int; pristina@diplomats.com; natodoc@hq.nato.int; webadmin.hchr@unog.ch; rtowle@unhchr.org.yu; pao@bondsteel2.aur.army.mil; kforcpic@main.kfor.nato.int; carl.bildt@moderat.se; info@osce.org; drgashi@aol.com; Demaci@eunet.yu
- * Enter into the Subject line (copy – paste): ARE THEY ALIVE? 1300 MISSING AND KIDNAPPED SERBS AND NON-ALBANIANS IN KOSOVO DESERVE YOUR EQUAL ATTENTION AS MISSING ALBANIANS!
- * Copy the text of our appeal below horizontal line using famous copy –paste technique (from Dear Sir/Lady...) and DON'T FORGET TO SIGN YOUR NAME (AND/OR THE NAME OF YOUR ORGANIZATION) UNDER THE CORDIALLY YOURS!
- * Click on Messages menu, select Set Priority and then High (valid for Outlook Express) (there is Priority button on the toolbar); this is optional

Dear Sir/Lady,

We, the undersigned, plead for your immediate help to clarify the fate of all 1300 missing and kidnapped Serbs and members of other non-Albanian ethnic communities in Kosovo and Metohia.
 Your consideration on the above matter would be greatly appreciated.

Cordially Yours,
 <Your signature here>

APPEAL FOR THE FATE REVELMENT OF THE 1300 MISSING AND KIDNAPPED SERBS AND OTHER NON-ALBANIAN CITIZENS IN KOSOVO AND METOHIA

For a whole month, Serbs and other non-Albanian citizens in Kosovo and Metohia had been protesting (9 days of hunger protesting) demanding from UNMIK, KFOR, Yugoslavian government and other international organizations that the fate of 1300 missing and kidnapped members of their families be finally clarified. All their efforts to find out where their beloved ones had disappeared were in vain.

Immediately after arrival in Kosovo and Metohia, KFOR and UNMIK made an effort to locate all massive graves and identify Albanian victims of crime and torture of former Yugoslavian communist regime and Albanian extremists. Current Yugoslavian government has already made an effort in order to discover massive graves in Serbia proper and identify victims there. On the other hand, UNMIK and the International Community take care more of the political elections and a census in Kosovo and Metohia. How will they take the census when they don't know where 1300 people are?

Therefore, we decidedly demand the immediate clarification of the fate of ALL 1300 missing and kidnapped Serbs and members of other non-Albanian ethnic communities in Kosovo and Metohia.

Signers:

1. Boris Mistic, Toronto, Canada
2. Natasa Mistic, Toronto, Canada
3. Rajna Rebic, Arandjelovac, Yugoslavia
4. Nebojsa Karadzic, Toronto, Canada
5. Jovo Miskin, Mississauga, ON, Canada 905-615-9152
6. Wojciech Marchewka, Toronto, Canada
7. Olga Gajic-Veljanoski, Belgrade, Yugoslavia
8. Eftinko Veljanoski, Belgrade, Yugoslavia
9. Branko Markovic, Toronto, Canada
10. Jovan Vuckovic, Beograd, Srbija
11. Bratislav Vukovic, Beograd, Jugoslavija
12. Goran Cukljevic, Toronto, Canada
13. Zoran Talovic, Toronto, Canada
14. Tasha Talovic, Toronto, Canada
15. M. Mitrovic - Shomy, San Jose, CA, USA
16. Djordje Petrovic, Toronto, Canada
17. Ranka Matejic, Oshawa, Ontario, Canada
18. Nebojsa Stankovic, Cacak, Yugoslavia
19. Anatoly Galushka, 314-535 The East Mall, Etobicoke, Ontario, M9B4A4, Canada
20. Miroslav Antic, Peterborough, Ontario, Canada
21. Siniša Urukalo, Kuršumlja, Yugoslavia
22. Jovana Krstic, Beograd, Jugoslavija
23. Miodrag Djordjevic, Francuska
24. Sotir Djordjevic, Francuska
25. Jadranka Djordjevic, Beograd
26. Aleksandar Djordjevic, USA
27. Milan Djordjevic, USA
28. Maja Djordjevic, USA
29. Anu Djordjevic, USA
30. Gordana Spasovic, Cacak, Srbija
31. Miroslav Milanovic, Bujanovac, Yugoslavia
32. Marija Djordjevic, Belgrade, Yugoslavia
33. Bojana Markovic, Niska Banja, Yugoslavia
34. Ivan Maksimovic, Beograd, Srbija
35. Slobodan Radovanovic, Beograd, Jugoslavija
36. Nancy Hey, Hyattsville, MD, USA
37. Vuk Blecic, Beograd
38. Vlasta Blecic, Beograd
39. Dragana Pajovic, Toronto, Canada
40. Radomir Vasovic, Toronto, Canada
41. Vladimir Banjanac Miami Beach, USA
42. Milos Ercegovac, Los Angeles, California, USA
43. Milan Lukic, La Crosse, Wisconsin, U.S.A.
44. Vukovic Mira, Sweden
45. Vukovic Shane, Sweden
46. Aleksandar Popovic, novinar-veteran, Beograd
47. Vladan Mijailovic, Beograd, Srbija
48. Slobodan Petrovic, Essex, England
49. Dobrinko Doslo, Kitchener, Ontario, Canada
50. Leah White-Doslo, Kitchener, Ontario, Canada
51. Biljana Slavkovic, Belgrade, Yugoslavia
52. Predrag Milanovic, Belgrade, Yugoslavia
53. Cynthia Alexander, Rio Nido, California

- Rado Maksimovic, Novi Sad, Yugoslavia
55. Dragan St.Rakic, Strasbourg, France
56. Andrew Ternopolsky, Toronto, Canada
57. Drasko Jovanovic, Visiting professor University of Illinois, Champaign, IL, USA
58. Andrew Dzeletovich, Burlington, Canada
59. Milorad Skoric, Californija, USA
60. Miodrag Nikolic, Kalifornija USA
61. Slobodanka Nikolic, Kalifornija USA
62. Ljiljana Nikolic, Phoenix Arizona, USA
63. Olga Nikolic, Los Angeles, USA
64. Mihailo Nikolic, Los Angeles, CA, USA
65. Zivko Terzic, Melbourne - Australia
66. Slobodan Mitrovic, Vankuver, Kanada
67. Bojan Radic, Belgrade, Yugoslavia
68. Ljubomir Isakovic, freejournalist, Belgrade, Serbia, Yugoslavia
69. Ljubomir Kljajic, Beograd
70. Aleksandar Mitic, Beograd
71. Milena Sijacki-Bulatovic, Novi Sad, Jugoslavija
72. Slavoljub, Snezana i Sladjana Blagojevic, Novi Sad, Jugoslavija
73. Milutin Culibrk, USA
74. Gordana Nunic, Banja Luka, Republika Srpska
75. Jelena Radosavcev, Beograd, Jugoslavija
76. Boban Doncic, Klina, Jugoslavija
77. Mile Andrejevic, Suva Reka, Jugoslavija
78. Sasa Cepkenovic, Pristina, Jugoslavija
79. Radica Doncic, Klina, Jugoslavija
80. Radomir Lalic, Pec, Jugoslavija
81. Bozidar Jacinac, Pristina, Jugoslavija
82. Emin Berisa, Klina, Jugoslavija
83. Svetomir Milosevic, Suva Reka, Jugoslavija
84. Vojislav Vostic, Beograd, Jugoslavija
85. Stanoje Ostojic, Istok, Jugoslavija
86. Slavisa Pumpalovic, Istok, Jugoslavija
87. Dragoljub Repanovic, Istok, Jugoslavija
88. Zlatko Rajcic, Istok, Jugoslavija
89. Ljubisa DJurkovic, Srbica, Jugoslavija
90. Slavica Maksic, Beograd, Jugoslavija
91. Ekmedzic Marko, Beograd, Srbija
92. Ekmedzic Zivan, Beograd, Srbija
93. Ekmedzic Mara, Beograd, Srbija
94. Ekmedzic Dusan, Beograd, Srbija
95. Vesna Petrovic, Beograd, Jugoslavija
96. Mr. Mileta J. Solujich, Clark, N.J. 07066 USA
97. Milovan Urosevic, Curtin University of Technology, Bentley, WA, USA
98. Ilievski Zoran, Skopje, Macedonia
99. Nune Torosian, Yerevan, Armenia.
100. Ara Oskanian, Yerevan, Armenia.
101. Dragana, Rajko i Milos Kljajic, Beograd
102. Milos Isakovic, Paris, France
103. Dragana Tomic, Nis, Yugoslavia
104. Wolfgang Plarre, Germany, coworker to A-PAL
105. Relja Mirkovic, London, UK
106. Danijela Antic - Pirot-Yugoslavia
107. Zeljko Stanivuk, Kitchener, Ontario, CANADA
108. Prof.dr Olivera Pavlovic, Beograd, Yu
109. Prof.dr Milan Vojnovic, Beograd, Yu
110. Prof.dr Katarina Jeremic, Beograd, Yu
111. Mr ing Miodrag Pavlovic, Beograd, Yu
112. Mara Djordjevic-Pavlovic, Beograd, Yu
113. Ana Pavlovic, Beograd, Yu
114. Nevena Pavlovic, Beograd, Yu
115. Jelena Pavlovic, Beograd, Yu
116. Mr ing Dusan Pesic, Beograd, Yu
117. Mr Vidan Slana, Beograd, Yu
118. Ruza Paljic, Beograd, Yu
119. Miodrag Petrovic, Beograd, Yu
120. Ana Paljic-Spiridakis, Hania, Kreete
121. Manos Spiridakis, Hania, Kreete
122. Biljana Novkovic, Novi Sad, Yu
123. Dusan Novkovic, Novi Sad, Yu
124. Tamara Novkovic, Novi Sad, Yu
125. Prof.dr Vladimir Srdic, Novi Sad, Yu

26. Vesna Todorovic, Beograd, Jugoslavija
27. Mirjana Bobic Mojsilovic, pisac, Beograd, Serbia
128. Lolic Ljiljana, Toronto, Canada
129. Tatiana Cacic Trifunovic, Madrid
130. Olga Kitic, Nis, Yugoslavia
131. Aleksandar Lazarevic, Nis, Srbija
132. Emilija Radonjic, Nis, Jugoslavija
133. Maja Kiridzija, North Vancouver, B.C., Canada
134. Alexis Martyn, Toronto, Canada
135. Janek Sakowicz
136. Vladimir R. Petrovic, Nis, Srbija
137. Ana Caratsch, Geneva, Switzerland
138. Prekic Maja, Pancevo, Yugoslavia
139. Patricia M. Nelson, Fairfax, VA 22033, USA
140. Mitic Dusan, Smederevo, Srbija
141. Mitic Milka, Smederevo Srbija,
142. Djurovic Natalija, Gramadje, Srbija
143. Sanja Pajovic, Mississauga, Canada
144. Jovan Pajovic, Mississauga, Canada
145. Mile Pajovic, Mississauga, Canada
146. Simo Pajovic, Mississauga, Canada
147. Jovana Pajovic, Mississauga, Canada
148. Danica Dabic, Oakland, CA, USA
149. Nemanja Dzokic, Oakland, CA, USA
150. Zivko Terzic, Melbourne australia
151. Vera Stefanovic - Venezija - Italija
152. Djulinka M. Solujic, Clark, NJ 07066 USA
153. Vladimir M. Solujic, Clark, NJ 07066 USA
154. Mr ing Milica Dragojevic, Beograd, Yu
155. Ing Danilo Dragojevic, Beograd, Yu
156. Dr Tamara Krstajic, Beograd, Yu
157. Ing Drasko Krstajic, Beograd, Yu
158. Svetlana Marjanovic, Beograd, Yu
159. Jelena Pavlovic, Pancevo, Yu
160. Vladimir Pavlovic, Pancevo, Yu
161. Dejan Pavlovic, Pancevo, Yu
162. Natasa Laki-Pavlovic, Pancevo, Yu
163. Jovan Laki, Pancevo, Yu
164. Zivanovic Miroslava, Beograd, Yu
165. Katic Jelena, Beograd, Yu
166. Dusan Banda, Budd Lake, NJ 07828, USA
167. Slobodan MILONJIC, Vitry sur Seine, France
168. Tanja Kundacina, Toronto, Canada
169. Jelena Kundacina, Toronto, Canada
170. Marko Kundacina, Toronto, Canada
171. Goran Kundacina, Toronto, Canada
172. Dragan Ostojic, Etobicoke, ON, Canada
173. Vesna Ostojic Etobicoke, ON, Canada
174. Sinisa i Jelena Milidrag, Toronto, Canada
175. Nebojsa Stojkovic, Toronto, Canada
176. Natasa Stojkovic, Toronto, Canada
177. Marina Stojkovic, Toronto, Canada
178. Jovana Stojkovic, Toronto, Canada
179. Nebojsa Prekic, Pancevo, Yugoslavia
180. Goran Cacic, Madrid, Spain
181. Aleksandar Njegovan, Zajcova 7, 11000 Bgd, 063/809-50-50
182. Vesna Zivkovic, Nis, Yugoslavia
183. Zoran Djuric, San Diego, USA
184. Anna Neymark, San Francisco, USA
185. Stojanovic Zeljka, PANCEVO
186. Yunsheng Ma, Mississauga, Canada
187. Milin Dragana, Arlon, Belgija
188. Ana Cvetkovic, Nis, Yugoslavia
189. Ruzica Popovic, Los Angeles, CA
190. Ljubica D. Popovic, Nashville, Tenn
191. Ivana Popovic, Washington, D.C.
192. Jelka J. Jankovic, Bethesda, MD
193. Sasha Jablanovic, Chicago, USA
194. Jelenka M. Sreckovic, Belgrade, Yugoslavia
195. Thomas Enders Kenosha, Wisconsin USA
196. Lazar Djokic, Los Angeles, California
197. Tatjana Djokic, Los Angeles, California

199. Milija Timotijevic, Toronto, Canada
200. Bosko Drezgic, Toronto, Canada
201. Branislav Zekic Zeka, New York, USA
202. Ana Radovanovic, Limassol, Cyprus
203. Tijana Krstic, Beograd, Jugoslavija
204. Marko Maglich, Brooklyn, New York.
205. Snezana Vitorovich, Toronto Canada
206. Marko Vitorovich Toronto, Canada
207. Ivan Sarcevic, Toronto, Canada
208. Sindjel Petar (Ulemek), manastira Djurdjevi Stupovi u Rasu, Novi Pazar
209. Cedo D. Miljevic, Beograd, Yugoslavia
210. Vojislav Radojevic Beograd, Srbija
211. Baralic Vladimir London
212. Miomir Petrovic, Beograd, Yu
213. Ljiljana Stojanovic, Beograd, Yu
214. Jelica Zdravkovic, Beograd, Yu
215. Natalija Dimitrijevic, Beograd, Yu
216. Miodrag Dimitrijevic, Beograd, Yu
217. Tomislav Ilic, Beograd, Yu
218. Gordana Jovanovic, Beograd, Yu
219. Radmila Coric, Beograd, Yu
220. Jelica Jeremic, Beograd, Yu
221. Jelena Tomasevic, Beograd, Yu
222. Milica Vuckovic, Beograd, Yu
223. Milos Markovic, Beograd, Yu
224. Baralic Milana London
225. Andriy Trebin, Toronto, Canada
226. Sophia Katy Savich, Sea Ranch, CA, U.S.A.
227. Dr. Michael Pravica, Las Vegas, New Mexico
228. Nadezda Dinic, Nis, Yugoslavia
229. Zoran Nikolic, Beograd, Yu
230. Petar Marjanovic, Beograd, Yu
231. Nikola Pavlovic, Beograd, Yu
232. Dusan Petrovic, Beograd, Yu
233. Ljiljana Petrovic, Beograd, Yu
234. Gordana Ivic, Beograd, Yu
235. Tomislav Ivic, Beograd, Yu
236. Milica Miloradovic, Zemun, Yu
237. Milan Miloradovic, Zemun, Yu
238. Jovan Pavlovic, Pancevo, Yu
239. Desanka Djordjevic, Pancevo, Yu
240. Snezana Tosic, Pancevo, Yu
241. Milena Gavrilovic, Novi Sad, Yu
242. Dragan Atanackovic, Novi Sad, Yu
243. Svetozar Petrovic, Beograd, Jugoslavija
244. Branislav Dusic, Belgrade, Serbia-Yugoslavia
245. Prof. Minja Milojkovic, Montreal, Canada
246. Mr Christopher Soda, Windsor, Ontario, Canada
247. Nikolina Ostojic, Halifax, Kanada
248. George Jatras, Colonel, USAF (Ret) Sterling, Virginia, USA
249. Stella L. Jatras, Sterling, Virginia, USA
250. Slobodan R. Stojanovic, Recife - BRAZIL
251. Miroljub Veljanovic, Geneva, Switzerland
252. Katarina Veljanovic, Geneva, Switzerland
253. Dragan Ilic, Nyon, Switzerland
254. Svetlana Ilic, Nyon, Switzerland
255. Slobodanka Borojevic, Ottawa, Canada
256. Petar Borojevic, Ottawa, Canada
257. Sonja Myers, Houston, Texas, USA
258. Dan Myers, Houston, Texas, USA
259. Guberinic Dragan Biel Schweiz
260. Ivana Grkovic, Sydney, Australia
261. Branislav Grkovic, Sydney, Australia
262. Dragica Jovanovic, Sydney, Australia
263. Veljko Jovanovic, Sydney, Australia
264. Jasminka Lazarevic, Sydney, Australia
265. Ado Nikola Vujasinovic, Houston, Texas, USA
266. Oti Vujasinovic, Houston, Texas, USA
267. Zoran Kandic, Sydney, Australia
268. Yaele Jahan, Thonon, France
269. Slavica Plemic, London, UK, Serb from Balkan, APATRID
270. Carla Berg, carla.berg@aon.at

270. Tanja Martinovic, Belgrade, Yugoslavia
271. Milan Neskovic, ing. , Brossard, Canada
272. Ljubica Neskovic, Brossard, Canada
273. (Rev.) William Hutton, Winnipeg, Canada
274. Miroslav Antic, Ontario, Canada
275. Milovan Urosevic, Senior Research Fellow
276. Jonathan D. Knight, London, England
277. Prof.dr Bogdan Baishanski, Columbus, Ohio, USA
278. Radica Bakracevski, Oshawa, Ontario, Canada
279. Anika Krstic, Beograd, YU
280. Branislav Lazic, Aarau, Suisse
281. Branka Nikolic, Nis, Srbija
282. Vasic Biljana, Beograd, Yugoslavia
283. Tatjana Popovic, Beograd, FRY
284. Sergej Bulajic, Beograd, FRY
285. Goran Jednak, Toronto, Kanada
286. Relja Mirkovic, London, UK
287. Miroslav Svircevic, Pancevo, Serbia
288. Zoran Petkovic, Melbourne , Australia
289. Zivko Vukovic, Lindenweg 111, 2503 Biel
290. Jelka Skoric Californija USA
291. Vladimir Skoric Californija USA
292. Putnik Bogdan, Pancevo, YU
293. Putnik Marija, Pancevo, Yu
294. Putnik Maja, Pancevo, YU
295. Djordan Vasiljka, Pancevo, YU
296. Kokoskov Natasa, Pancevo, YU
297. Djordan Jelena, Pancevo, YU
298. Cvijovic Nevena, Smederevo, YU
299. Bancov Stevan, Smederevo, YU
300. Zlatkovic Vesna, Pancevo, YU
301. Zarko Jovanovic, Phoenix, AZ USA
302. Miodrag Stojadinovic, www.srpstvo.com Knjazevac
303. Shally Chang, Burlington, Ontario, Canada
304. Gordana Burazer, Beograd, Srbija
305. Cheryl Spasojevic, Edmonds, WA, USA
306. Maja Kiridzija, Vancouver, Canada
307. G. Constantin, California, USA
308. Mr. Dino Sambrakos, Alexandria, VA. 22304 U.S.A.
309. Richard Rozoff, Chicago, Illinois, U.S.A.
310. Dr. George A. Masini, Dunfermline - Fife, SCOTLAND
311. Gillian Masini, Dunfermline - Fife, SCOTLAND
312. Zorica Jošic, Beograd, Yugoslavia
313. Ljiljana (Samardzija) Travica, Erina, N.S.W., Australia
314. Mirjana Jovanovic, Phoenix, AZ, USA
315. Slobodanka Rakidzic, San Jose, California
316. Vladimir Landolac, Brookfield, Illinois
317. Milan Avramovic, Nis, Jugoslavija
318. Misic Darinka, Cacak, Yugoslavia
319. Misic Zivko, Cacak, Yugoslavia
320. Ruzic Mihailo, Cacak, Yugoslavia
321. Ruzic Milutin, Beograd, Yugoslavia
322. Ruzic Ljiljana, Beograd, Yugoslavia
323. Predrag Zoric, Vancouver, Canada
324. Milan Vasic, Toronto, Canada
325. Jugoslav Acimovic, Toronto, ON, Canada
326. Amra Acimovic, Toronto, ON, Canada
327. Biljana Acimovic, Toronto, ON, Canada
328. Dragojlovic Miodrag, Belgija
329. Duska Bekker-Isakovic, Emmen, NEDERLAND
330. Gerrit Willem Bekker, Emmen, NEDERLAND
331. Nadezda Marusic, Emmen, NEDERLAND
332. Vladimir Postnikov, Emmen, NEDERLAND
333. Radmila Middeljans, Emmen, NEDERLAND
334. Henk Middeljans, Emmen, NEDERLAND
335. Slavica Posma, Oldenzaal, NEDERLAND
336. Freddy Postma, Oldenzaal, NEDERLAND
337. Vineta Marinovic, Belgrade
338. Anamarija Marinovic, Belgrade
339. Aleksandar Marinovic, Belgrade
340. Natasa Marinovic, Belgrade
341. Nikola Marinovic, Belgrade

32. Vojislav Cvetkovic, Beograd, Srbija trenutno USA
343. Slobodan Pantelic, Valjevo
344. Ostojic Radomir Halifax Canada
345. Snezana Stojadinovic, Knjazevac, Srbija
346. Novak Niketic, Newburyport, MA, USA

ORGANIZATIONS:

1. Patriotska Stranka Dijaspore, Cetinjska 9/1, Beograd, Yugoslavia www.psd.org.yu psd@eunet.yu
2. Nezavisna fondacija Srpski informativno-kulturni centar, Tilburg, Holandija
3. NGO Prava Pomoc - Real Help, Beograd, YU
4. Monarhisticki Klub - Nis, Srbija
5. NGO HUMANA, Orahovac-Beograd, YU
6. NGO ATIP, Belgrade, Yugoslavia

van holst en steijnen

From: TARGETS <redactie@targets.org>
 To: <office@globalreflexion.org>
 Sent: donderdag 12 juli 2001 23:29
 Subject: 'Der Spiegel': How Kostunica Was Chosen

URL for this article is <http://emperors-clothes.com/docs/spic.htm>

Send this article to a friend!

www.tene.net

[Emperor's Clothes]

'Der Spiegel': How Kostunica Was Chosen

Below are excerpts from an article that appeared in the German publication, 'Der Spiegel,' on 9 October 2000. The article can be read in German at <http://www.spiegel.de/spiegel/0,1518,97117,00.html>. The excerpts were kindly translated for Emperor's Clothes by George Pumphrey, an American writer living in Germany. The question of how Mr. Kostunica was chosen to run for President of Yugoslavia is of heightened interest given his leading role in the campaign to extradite Slobodan Milosevic to The Hague (1), a campaign which culminated in the kidnapping of Mr. Milosevic on 28 June, a very special day for Serbian people. (2)

"Helping the Revolution"

'Der Spiegel' 41/2000 (9.10.2000)

"December 17 last year, [German Minister of Foreign Affairs]Fischer and [US Secretary of State] Albright met the most well known Yugoslav opposition figures in a windowless room of the Interconti Hotel on Budapest St. in Berlin on the fringes of the G-8 meeting. Among the participants was Zoran Djindjic and Vuk Draskovic, both Milosevic opponents who had never been able to unite for any length of time. A participant of the meeting says now, 'the opposition was given a thorough balling out.'

"The Milosevic opponents who were really willing to cooperate agreed on Kostunica, until then largely unknown, as the presidential candidate. The discussion group withdrew any support for the unpredictable populist Draskovic." (From the text below)

"For months the federal government of Germany has discretely and purposefully supported the Serbian opposition against Milosevic."

(...) "Massive political and material support from Berlin - as well as other western capitals - contributed to the fact that opposition groups and parties could develop the strength to force Milosevic to give up and take the government themselves."

(...) "December 17 last year, [German Minister of Foreign Affairs]Fischer and [US Secretary of State] Albright met the most well known Yugoslav opposition figures in a windowless room of the Interconti Hotel on Budapest St. in Berlin on the fringes of the G-8 meeting. Among the participants was Zoran Djindjic and Vuk Draskovic, both Milosevic opponents who had never been able to unite for any length of time. A participant of the meeting says now, 'the opposition was given a thorough balling out.'

"The Milosevic opponents who were really willing to cooperate agreed on Kostunica, until then largely unknown, as the presidential candidate. The discussion group withdrew any support for the unpredictable populist Draskovic."

(...) "On election day the opposition was so well equipped and organized that it was in a better position to supervise the results than Milosevic. Election helpers monitored the counting of the votes in 180 of approximately 9,200 polling stations and sent the results over their own radio network to the head office of the opposition." (2)

"Approximately \$30 million, predominantly from America, were channeled into the country via an office in Budapest, in order to equip the opposition for

election campaign with computers, telephones and office materials. Hundreds of election helpers were trained abroad for these tasks." (3) (4)

"On a large scale and "very very clandestinely" according to [Balkan Stability Pact director] Bodo Hombach, the oppositional media was also supported. Journals were given paper so that they could even be published. Smaller publications were even furnished a new printing press in the publishing houses. Radio and TV stations were furnished modern broadcasting equipment. (...)

"Officially the aid to the media was carried by the Deutsche Welle, the Zweite Deutsche Fernsehen (Channel 2) and the Bayerische Rundfunk (Bavarian Broadcasting). The financial aid was furnished mostly from the Federal Press Office in Berlin. Approx. 4 million DM has been given by Germany since the end of last year for outfitting the oppositional and independent [sic!] media in Yugoslavia. The Deutsche Welle invested another 10 million DM alone in 1999 in order to further enhance their program in the local Yugoslav languages. (...)" (5)

Further reading:

1) The mass media has been virtually unanimous in telling us that Mr. Kostunica was uninvolved in kidnapping President Milosevic, indeed, that he was opposed. Not so, says the public record, inconveniently recalled in 'The treason of Vojislav Kostunica,' at <http://emperors-clothes.com/analysis/treas.htm>

2) Petar Makara says it was quite significant that the 'international community' set its so-called Donors Conference for 28 June and that they and the DOS leaders kidnapped Slobodan Milosevic on that day, which has great significance for Serbian people. See, "The Theft of the Serbs' Only Treasure" at <http://emperors-clothes.com/articles/makara/disgust.htm>

3) The 'monitoring' of the Sept. 23 Yugoslav Presidential elections was a large-scale operation administered by US agencies operating out of Bulgaria. The goal was to create the impression that a grass-roots citizens' campaign was standing up to fraud by the Milosevic government and thus portray Kostunica as the champion of clean government. Three articles deal with this U.S. operation:

* 'Bulgaria Meddles in Yugoslav Vote.' From the Bulgarian newspaper, 'Monitor.' Translated by Blagovesta Doncheva, at <http://emperors-clothes.com/articles/doncheva/bulgmed.htm>

* 'Election Day' In which Ms. Doncheva discussed the significance of the 'Monitor' article, at <http://emperors-clothes.com/articles/doncheva/electionday.htm>

* 'The Election Story They Pulled' by Max Sinclair at <http://emperors-clothes.com/articles/sinclair/andnow.htm>

4) Otpor was one of the groups most active in backing Kostunica's candidacy. In 'Otpor is an American Tragedy,' Jared Israel argued that Otpor was a group financed and manipulated by Washington. This view was attacked in some quarters. (Mr. Israel's article can be read at <http://emperors-clothes.com/articles/jared/otpor.htm>)

But recently the National Endowment for Democracy, a U.S. government organization set up to finance and control pro-U.S. groups in other countries, boasted that it had funded Otpor since the summer of 1999.

See George Szamuely's report, 'Eviscerating Democracy' at <http://emperors-clothes.com/articles/szamuely/neda2.htm>

5) Mr. Kostunica has a remarkable facility for recovering from outrageous admissions. During the September Presidential elections in Yugoslavia he admitted that 'some' people involved in his campaign took who took lots of U.S. cash might be furthering U.S. Imperial goals; yet everyone continued to salute Kostunica's unblemished record.

...e "Kostunica: some backers 'work for American Imperial goals" at
<http://emperors-clothes.com/news/crlang.htm>

TARGETS - Independent monthly paper on international affairs
Sloterkade 20
1058 HE Amsterdam
The Netherlands
Ph. ++ 31 20 615 1122
Fax: ++ 31 20 615 1120

Parlement Macedonië achter wijziging wet

SKOPIE, 25 SEPT. Het Macedonische parlement heeft gisteren in de vijfde lezing de wijziging van de grondwet goedgekeurd. De wijziging heeft tot doel om Albanese minderheden meer rechten toe te kennen. Overzichten is de kans aanwezig dat de vijftien voorstellen niet zullen worden geratificeerd, omdat daarvoor tweedeurse meerderheid nodig is in het parlement. Het proces van wijziging van de grondwet wordt voortgezet op 26 september. De wijziging van de grondwet wordt door de regering van de NAVO ondersteund. De wijziging van de grondwet wordt door de NAVO ondersteund. De wijziging van de grondwet wordt door de NAVO ondersteund.

Commentaar

De verkeerde mensen aan de onderhandelings tafel

Door op 22 juni de droppen Aracnovo en Nikustak aan te vallen, heeft het Macedonische leger een einde gemaakt aan een elf dagen durend bestand. Eerder bestookte het leger bergdorpen bij Tetovo en dorpen bij Kumanovo, waar Albanese rebellen zich tussen de dorpen en de nederzettingen hadden gevestigd. Het doel van het UÇK, gelijkrechtiging van Albanese burgers, werd daarmee over de hoofden van diezelfde burgers bevochten. Wie de beelden van gewichtshelicopters, inslaande mortieren, knakende minaretten en exploderende huizen ziet, kan niet anders dan concluderen dat President Trajkovski collateral damage beoogt. Daarom is hij die rebellen niet uitsluitend het volk gaan wegjagen, maar schiet hij op het volk in de hoop een rebel te raken?

Waar we opnieuw geluige van zijn, is een etnische schoorsteek. Tot nu toen zijn 40.000 geregistreerde Albanese en naar schatting 35.000 niet geregistreerde Macedoniërs ontvlucht. Het bewijs niet verstreken van een Macedonische pas plus een identiteitsbewijs (noodig voor sociale verzekeringen) is een van de methoden die de Slavische regering toepast om het aantal Albanese kunstmatig te verlagen. Maar hen verlagen of doden is natuurlijk veel effectiever. Al maanden reist Javier Solana als een nieuwe Lord Owen op en neer naar de Balkan, met als enig gevolg dat de strijd even luwt. Amper was de Spanjaard op 24 juni vertrokken of Aracnovo werd alweer beschoten. Zou Solana steun krijgen van Max van der Stoep, dan valt het ergste te vrezen. Uit persoonlijk contact met hem is mij duidelijk geworden dat hij ver van de kwestie afstaat en uit onvrede met de Albanese weert ik dat hij geen enkel respect onder die laatste

In Macedonië zelf zijn verscheidene intellectuelen met een kosmopolitische inslag, maar hun toelichting is geringe invloed. Dus moet een onderhandelaar bij voorbaat van buiten komen en zijn gezag zo wel bij Albanese als Macedoniërs kunnen doen gelden, onder andere door het conflict grondig te bestuderen. Het Macedonische volk, omringd door vijandige buurstaten, wordt al decennia gele-

Els de Groen

'Maandag vrede in Macedonië'

Tien militairen gedood bij hoofdstad Skopje, oploeiend geweld in tweede stad Tetovo

Balkan

Nicole Lucas

AMSTERDAM - Twee keer al was er sprake van een 'doorbraak' bij de vredesonderhandelingen in Macedonië, veel vaker nog van 'vooruitgang' en 'optimisme'.

Volgens EU-onderhandelaar François Léotard is het nu dan echt definitief. Maandag zal een akkoord worden ondertekend dat moet voorkomen dat de Slavische meerderheid en de Albanese minderheid blijven denken hun conflict met geweld te kunnen oplossen. Enige terughoudendheid lijkt echter op zijn plaats.

Het tijdstip waarop Léotard met zijn mededeling kwam, was opmerkelijk. De dag begon uitermate slecht. Bij een aanval van Albanese rebellen op het Macedonische leger kwamen tien militairen om het leven. Tegelijkertijd werd melding gemaakt van paniek in Tetovo, na Skopje de grootste stad van Macedonië, waar Albanese rebellen van het UÇK zich een weg naar het centrum vochten.

Woedend verlieten de afgevaardigden van de VMRO - de partij

van premier Georgievski en president Trajkovski - daarop de besprekingen. We kunnen geen dialoog voeren terwijl er soldaten sterven, aldus een partijwoordvoerder. Uiteindelijk keerden ze echter toch weer terug. Kort daarop kwam Léotard met zijn verrassende aankondiging.

Heeft het oploeiende geweld de partijen ervan doordrongen dat slechts nog meer doden en vluchtelingen het voorland zijn als er nu geen akkoord komt? Reacties bleven gisteravond uit, zowel van Albanese als van Macedonische kant. Duidelijk is in ieder geval wel dat het akkoord nog niet precies is geformuleerd. „Het politieke proces zal nog tot maandag doorgaan”, aldus Léotard.

Eerder werd overeenstemming bereikt over het gebruik van de Albanese taal in bepaalde regio's van het land en een hervorming van de politie, die meer Albanese politiemensen zal krijgen. Exacte details ontbreken ook hiervan nog, ze worden pas maandag bekendgemaakt, als er inderdaad een definitief akkoord komt.

De overeenkomst - die overigens ook nog goedgekeurd moet worden door het parlement - moet de weg vrijmaken voor de komst van een Navo-legertje van

3500 man. Onder de naam 'Essentiële Oogst' zal dat gaan toezien op de ontwapening van het UÇK. Dat wil zeggen: het zal afwachten welke wapens de rebellen inleveren, want de Navo, zo heeft de organisatie verschillende malen duidelijk gemaakt, is niet van zins de rebellen tot overdracht van wapentuig te dwingen.

Het zijn niet alleen Macedoniërs die zo hun twijfels hebben over de effectiviteit van deze operatie. Verwacht wordt dat het UÇK, met het grootste deel van zijn wapens, richting Kosovo zal verdwijnen om vervolgens weer in Macedonië op te duiken als dat nodig wordt geacht. Een Navo-woordvoerder, die gisteren werd gevraagd hoe het bondgenootschap kan bepalen dat het UÇK alles inlevert, moest erkennen dat 'er geen 100 procent zekerheid is'. „Het zal een kwestie van vertrouwen zijn.”

Dat is nu juist waar het in Macedonië inmiddels volledig aan ontbreekt. Sommige Slavische Macedoniërs nemen in ieder geval geen risico. Gisteren kondigde een paramilitaire groep, genaamd 'De Macedonische Leeuwen', aan dat ze van plan is het UÇK met alle middelen te bestrijden, akkoord of geen akkoord.

VRIJDAG 6 JULI 2001

Granaten op Tetovo Felle strijd voor bestand Macedonië

SKOPIE, 6 JULI. In Macedonië is het vannacht zowel kort voor als kort na het ingaan van een bestand tot zware gevechten tussen Macedonische strijdkrachten en de Albanese rebellen gekomen. Daarbij kwamen voor het eerst granaten van de rebellen terecht in het centrum van de stad Tetovo.

De felle strijd heeft de scepsis over de duurzaamheid van het bestand - dat door bemiddeling van de NAVO tot stand kwam - aangewakkerd. Algemeen werd gehoopt dat het bestand de politieke vertegenwoordigers van de Slavische en de Albanese politieke partijen de gelegenheid zou geven onder internationale bemiddeling hun dialoog over de status en de rechten van de Albanese minderheid te hervatten. Die dialoog wordt voortdurend onderbroken als het geweld weer oploeit. En zo lang de dialoog geen resultaten oplevert, blijft het rebellenleger van de Albanese, het Nationale Bevrijdingsleger UÇK, zich in de heuvels in Noord-Albanië verschansen. Gisteren liet het UÇK weten niet van plan te zijn de strijd te staken zolang er geen akkoord komt over de eisen van de minderheid.

De partijen beschuldigen elkaar met de gevechten van gisteravond en vannacht te zijn begonnen. Volgens de Albanese probeerden de Macedoniërs de tijd tot het ingaan van het bestand te benutten door zoveel mogelijk terreinwinst te boeken in de heuvels ten noorden van Tetovo. De Macedoniërs maakten van hun kant melding van „provocaties” van het UÇK. Bij hun acties zetten de Macedoniërs gevechtshelicopters, raketwerpers en artillerie in. De Albanese

af, waarvan er enkele in het centrum van de stad Tetovo belandden, op nog geen tweehonderd meter van het centrale plein van de stad. Twee huizen werden getroffen en zeker acht burgers werden gewond. De burgemeester van de stad - lid van de Albanese minderheid - liet zich niettemin positief uit over de kans dat het staakt-het-vuren stand houdt. Macedonische politici waren minder optimistisch. „Hoe kan men geloven aan een bestand als de guerrilla steeds meer wil? Er moet een bestand komen, maar niet tot elke prijs”, zo zei een van hen. Sinds zonsopgang vanochtend is het rustig.

Vandaag hervatten de twee Westerse gezanten die sinds kort in Macedonië actief zijn, de Amerikaan James Pardew en François Léotard namens de Europese Unie, hun pogingen de dialoog weer op gang te krijgen. Met name de Albanese hopen dat de toenemende buitenlandse bemoeienis de dialoog versnelt: internationale bemiddeling is een van hun eisen. De Macedoniërs daarentegen zijn bevreesd dat deze bemoeienis de Albanese in de kaart speelt. Het overleg zal zich vooral concentreren op de wijzigingen in de Macedonische grondwet. De Franse jurist Badinter stelt een tekst op voor amendementen die de status van de Albanese minderheid moeten verbeteren. (Reuters, AP)

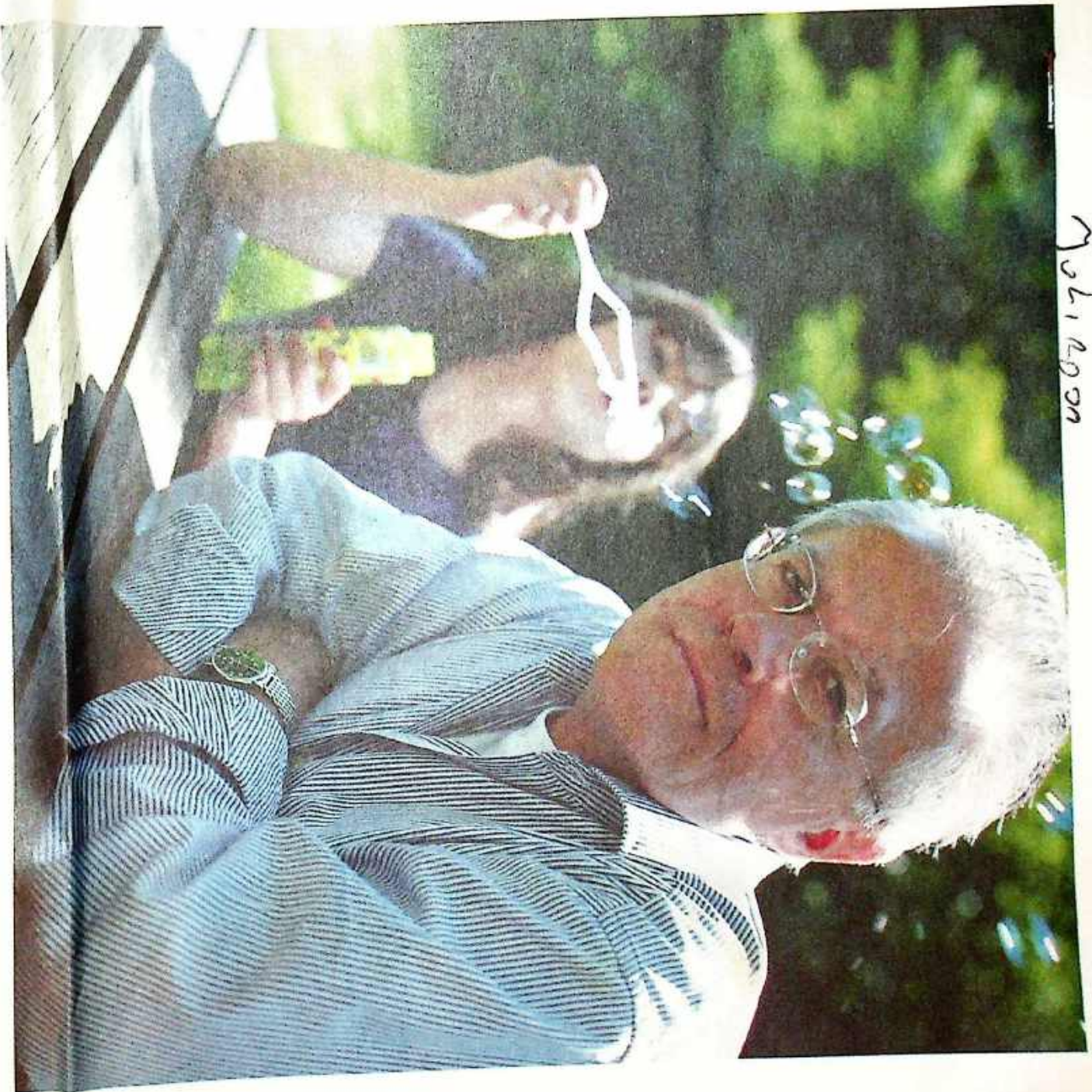
Vrees vacuüm na vertrek NAVO blijft langer in Macedonië

Door Hetty van Rooij

Brussel - De NAVO-aanwezigheid in Macedonië duurt vrijwel zeker langer dan een maand. Volgens NAVO-secretaris-generaal Lord Robertson kan het ontwapenen van de Albanese rebellen 'een paar dagen extra vergen'. Maar het bondgenootschap krijgt geen taak die verder reikt dan het verzamelen van wapens.

Een woordvoerder ontkende gisteren in Brussel dat de hoogste NAVO-baas de geesten langzaam rijp maakt voor een langdurige NAVO-aanwezigheid in Macedonië. „Daar is geen sprake van.” Bij de lidstaten bestaat de vrees dat de NAVO steeds nauwer bij het conflict betrokken raakt en na afloop van de operatie niet met goed fatsoen het land kan verlaten. Voorafgaand aan het vertrek van de 3500 man sterke NAVO-troepenmacht benadrukte Robertson dat de hele operatie 'Noodzakelijke Oogst' binnen een maand moet zijn afgerond. Nog geen week na de start van de wapeninzameling wordt al duidelijk dat het langer zal duren. „Er staat geen generaal met een stopwatch bij de vliegtuigtrap”, schreef Robertson gisteren in een open brief in The Financial Times. De Noord-Atlantische Raad, het hoogste besluitvormende orgaan van de NAVO, boog zich gisteren voor de eerste keer over de vraag wat er na de afronding van operatie Noodzakelijke Oogst moet gebeu-

ren. „De vrees bestaat dat er na het vertrek van de troepen een vacuüm ontstaat”, erkent een woordvoerder. Een blijvende militaire aanwezigheid van de NAVO in Macedonië is uitgesloten. Robertson is ervan overtuigd dat de verdeeldheid tussen Albanese en Slavische Macedoniërs daardoor alleen maar groter zou worden. „Maar er kan geen sprake van zijn dat de NAVO na een maand gewoon zijn spullen pakt en naar huis gaat”, schrijft hij in zijn open brief. De verdere bemoeienis van de internationale gemeenschap hangt af van wat de Macedonische regering wil. „Het is een soevereine staat. Je kunt daar niet zomaar naar binnen lopen om de problemen op te lossen”, zo formuleert een woordvoerder het. De gedachten op het NAVO-hoofdkwartier gaan in de richting van internationale waarnemers van onafhankelijk organisaties, met een NAVO-aanwezigheid op de achtergrond. Maar dergelijke waarnemers moeten door de Macedonische regering worden uitgenodigd.

M. L. 1. 2008

balkantranen

Twee jaar lang was Robbert van Lanschot (51) 'onze man' in Kosovo, een 'ontzettend lelijk' gebied met alleen maar kebab, ui en tomaat. Toch doet het de diplomaat pijn zijn post te verlaten. Op zijn laatste avond reed hij naar buurland Macedonië en blikte terug op een aangrijpende periode. 'Als ik weer eens in Nederland kwam, zei mijn vrouw: "Goh Robbert, wat ruik je naar armoede."' "

[tekst fenneken veldkamp fotografie henk wildschut]

Grote tankwagens rijden langzaam over het stuk niemandsland tussen Kosovo en Macedonië. De benzine is bestemd voor Kosovo, alle vrachtauto's moeten bij de grens gecontroleerd worden op papieren, wapens en vluchtelingen. Sommige voertuigen staan stil langs de kant van de weg, de chauffeurs slapend boven hun stuur. Voorbij de Macedonische grenspost, bij Blage, stuurt de Nederlandse diplomaat *Robbert van Lanschot zijn zwarte Range Rover de heuvels in richting Skopje.*

Het is zijn laatste avond. De volgende ochtend vliegt Van Lanschot vanuit Skopje terug naar Nederland, maar niet voordat hij een stapel boeken heeft teruggebracht naar een Macedonische vriend in Kumanovo. In de dorpen op de heuvels rondom die stad hebben zich de afgelopen weken gevechten afgespeeld tussen de Macedonische leger en Albaneze rebellen. Voor Van Lanschot interessant gebied, want daar komen de vluchtelingen vandaan die nu in Kosovo een veilig heenkomen zoeken. Onderweg vertelt hij hoe hij de afgelopen twee jaar ervaren heeft. 'Formeel viel ik onder de ambassade in Belgrado omdat Kosovo nog altijd een provincie van Joegoslavië is. Officieel heette ik hoofd van het Nederlandse kantoor in Kosovo. Geen echt kantoor, trouwens. Ik woonde en werkte in het Grand Hotel in Pristina, een oud staatshotel met een ouderwets communistisch interieur. Twee kamers had ik, één voor mijn assistente Adalina, en één voor mezelf waar ik zowel werkte als sliep. Dat was mijn eigen wens. Omdat ik alleen in Kosovo zat, wilde ik in het hart van de stad wonen. Iedereen kent dit hotel, het is veilig, er is altijd elektriciteit omdat het hotel een eigen generator heeft, de receptie is een soort secretariaat van me geworden, er staan altijd taxis voor de deur en ze serveren heerlijke espresso. Er wonen nog meer diplomaten, mijn buurman was Japanner, ik ontbeet vaak met hem. Mijn verblijf in Kosovo heeft me geraakt. Dat is een doodoener, maar het is wel waar. Ik heb hier zoveel meegeemaakt. Alleen al mijn eerste binnen-

komst, twee jaar geleden, was aangrijpend. Ik arriveerde vlak nadat de internationale legertroepen van KFOR hun posities hadden genomen. De dorpen lagen in as, cenderde van de huizen was kapot, de velden lagen er verwaarloosd bij. Pristina was een spookstad. Er reden misschieten vijfzig auto's rond. Nu kun je je nauwelijks een weg banen door het verkeer.

Een van mijn eerste dagen zag ik vanuit mijn hotelkamer grote rookkolommen opstijgen uit het centrum van de stad. De zageunervijk van Pristina was in brand gestoken door Albanen. Die denken dat de Roma's hebben geheld met de Serviërs, dat ze in de oorlog het vuile werk hebben gedaan. Ik neem aan dat die haat niet voor niets is. Maar dat de collectieve Roma-gemeenschap aansprakelijk werd gesteld, had absoluut niet gemogen. Enfin, met zo'n start weet je dat het geen normale plaatsing wordt.'

Pristina is een zwaar vervuilde, grauwe stad die door een laag stof bedekt wordt. De stad ligt onder de rook van een bruinkoolmijn en bijbehorende centrale, een van de grootste van Europa. 'De stof daalt letterlijk neer op de stad. Als je weken in de bruinkoolwalmen zit, dan kan Pristina deprimerend zijn hoor. De stof gaat in je porien zitten. Als ik weer eens in Nederland kwam, zei mijn vrouw: "Goh Robbert, wat ruik je naar armoede." Zelf rook ik het niet. Pas als ik na een paar dagen diezelfde trui weer aandeed, rook ik het ook: de geur die je je herinnert van Oost-Duitsland.'

De schemer valt in. Het Noord-Macedonische heuvellandschap verschilt niet wezenlijk van het Kosovoarse, alleen de huizen zijn anders: ze zijn niet zo nieuw als die in Kosovo.

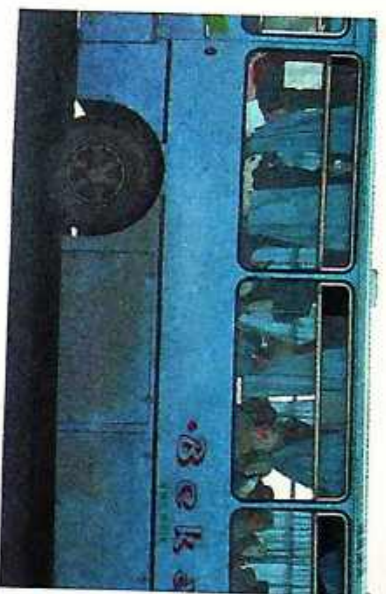
'Er staat meer ontroerend goed dan ooit in de geschiedenis van Kosovo', beweert Van Lanschot. 'Bijna alle verwoeste huizen zijn nu al weer hersteld. Er is echt een wonder gebeurd wat betreft de opbouw van het land, dat is een onderbelicht aspect. Economisch gezien zijn de ontwikkelingen gunstig. De bevolking is ontzettend ijverig. Het geld

stroomt binnen, afkomstig van Kosovaren die in Duitsland en Zwitserland wonen. Anderhalf miljard Duitse marken 'dankzij' de diaspora. De belastingen gaan weer lopen. En dan heb je nog de internationale hulp. Binnenkort is er op overheidsgeldd geen hulp meer nodig van de internationale gemeenschap. Ik denk dat Kosovo zichzelf over twee, drie jaar kan bedruipen.

Daar staat tegenover dat ik de etnische spanningen met geen millimeter heb zien afnemen. Eeuwen hebben ze langs elkaar geleefd, de Serviërs en de Albanen. Naast elkaar, nooit mét elkaar. Voor Serviërs die nu nog in Kosovo wonen is de situatie verschrikkelijk moeilijk. In het begin waren er nogal wat wrakacties van Albanen op Serviërs, dus die worden nu zwaar beschermd door KFOR. In Pristina wonen nog enkele tientalen Servische ouden van dagen, die krijgen dag en nacht persoonlijke bewaking.

Voordat hij het diplomatenklasje deed, studeerde Van Lanschot rechten en Slavische talen in Utrecht. De laatste studie maakte hij niet af, maar ik heb er wel verschromkelijk veel aan gehad toen ik in Rusland zat. Twee keer werd hij naar Moskou uitgezonden, eerst als hoofd van de consulaire afdeling; later, in de Yeltsin-jaren, als hoofd van de economische afdeling. Tussendoor zat Van Lanschot in Ethiopië, en nu, na Kosovo, gaat hij naar Sarajevo. 'Ik word uitgeleend aan de Navo, als politiek adviseur van commandant Dotson van SFOR. Bij Buitenlandse Zaken weten ze dat ik nogal geïnteresseerd ben in... nou ja, dat ik geen type voor Finland of Nieuw-Zeeland ben.'

Acht jaar Rusland noemt hij een hap uit zijn leven. Lijkt Kosovo op Rusland? 'Absoluut niet. Kosovo is echt Balkan. Het gevoel voor esthetica ontbreekt. Alles is hier ontzettend lelijk. Althans, in het zuiden. Ik ben in Kosovo nooit stil gaan staan omdat ik iets mooi of charmant vond. De stad Prizren heeft het meeste cultureel erfgoed. Ik ken er geen mooie straat, alleen een paar mooie hu-

GERBERT VAN GENDEREN STORT EN FENNEKEN VELDkamp

zen, een oud Turks badhuis, de moskee. Maar Pristina, Montenegro, Skopje: om van in tranen uit te barsten. Niet te vergelijken met de Russische dorpjes, de houten huizen, de kleurslakeringen. De Balkan is eigenlijk alleen maar kebab, ui en tomaat. *Jaité de vivre* tel nauwelijks. Er is geen behoefte aan het verfraaien of extra lekker maken van dingen. Alle steden stralen een gelatenheid uit, eigenlijk niet eens dát. *Mortsigheid* is het woord. Het is een lelijkheid die de mensen niet stoort. De natuur is heel mooi hoor, maar die wordt dan weer verkracht door de huizen die ze erop zetten.

En de Servisch-orthodoxe kloosters in Kosovo dan? De oude moskeeen? 'Oké, die zijn mooi. Vroeger bestond er een gevoel voor schoonheid. Maar er is iets verschrikkelijk misgegaan in Kosovo, waardoor het is weggegaan. Oude Ottomaanse moskeeen worden nu afgebroken en door nieuwe betonnen exemplaren vervangen. Kosovaren zijn niet speciaal gehecht aan hun cultureel erfgoed. Oude muren en koopmanshuizen worden gestloopt.' Radeloos: 'Waarom? Omdat er geen intellectuele stroming meer is die er iets tegen wil doen. De conservator van het museum in Pristina is de enige die ik ken die zich zorgen maakt. En de Turken. Die zijn bezorgd om het Ottomaanse erfgoed in Kosovo.'

Zijn zoon van zescien zit op kostschool in Engeland, zijn vrouw en dochter van negen wonen in Den Haag. 'Ik zoek ze vaak op. Maar ze weten dat ik nogal een avonturier ben, dat ik moeilijk in het gareel te houden ben.' Zijn dochter kwam een jaar geleden in haar eenje naar Kosovo. 'Als *unacompanied child* in het vliegtuig. Ze wilde het zelf. Ze heeft een heel sterk willekje, mijn dochter. Ik heb haar overal mee naar toe genomen. Toen waren er nog brandende puinhopen in Kosovo. Misschien was het wel iets te vroeg, ze was toen acht,

maar ze vond het razend interessant.'

We zitten op de grote weg naar Skopje, vlak bij de splitsing waar je moet kiezen tussen Sofia, Belgrado en Kumanovo. Er is nauwelijks verkeer op de weg. Als we Kumanovo naderen, besluiten we te proberen hoever we in de buurt van de belegerde dorpjes Slupcane en Lipkovo kunnen komen.

Omdat Macedonië officieel buiten zijn werkterein ligt, wil Van Lanschot niet veel kwijt over het plaatselijke conflict. 'Ze zeggen dat Kosovo geweld exporteert naar Macedonië. Daar zet ik vraagtekens bij. De oorsprong van het conflict ligt volgens mij ter plekke. De opstand in Macedonië is een uiting van nieuwe Albanese assertiviteit. Vijfhonderd jaar lang zijn de Albaneezen niet betrokken geweest bij de grensvaststelling in de regio. Albaneezen en Serviërs staan ontzettend ver van elkaar af: sociologisch, qua religie, qua taal. Een gemengd huwelijk is ondenkbaar.' Nu zijn de Albaneezen sowieso niet dol op gemengde huwelijken: een relatie tussen een Albanese en een buitenlander is *not done*. 'Als ik met mijn Albanese assistente over straat loop, heeft zij standaard een grote map en veel papieren bij zich, om aan de Albaneezen te laten zien dat wij naar een zakelijke meeting gaan, en dat er geen reden is om in te grijpen. Een relatie zou door de plaatselijke bevolking worden afgestraft. Het is een curieuze samenleving.'

De winkels zouden op dit uur nog open moeten zijn, merkt Van Lanschot op als we door Kumanovo rijden. 'Ik voel een zekere alertheid onder de mensen.'

Op de weg naar het dorp Slupcane stuiten we op een *roadblock* van Macedonische militairen. We worden teruggestuurd. Na honderd meter achteruitrijden stap Van Lanschot uit zijn auto. Hij nuut naar de bergen waar Slupcane ligt. Dan klinkt er een explosie uit die richting. 'Ze zijn dus toch bezig vandaag.'

In de stad lopen we naar het huis van de vrienden van Van Lanschot om de boeken terug te geven. Een jochie van een jaar of acht doet open en maakt ons duidelijk dat zijn ouders er niet zijn. Teleurgesteld geeft Van Lanschot hem de boeken en vraagt hem zijn vader en moeder te groeten.

We wandelen door naar de Roma-buurt. Hoewel het al donker is, verkopen de zigeuners nog steeds groente en fruit op straat. Een man met twee volle plastic rassen wenkt ons. Hij leidt ons naar een huis waar we hartelijk worden verwelkomd door de man des huizes, zijn vrouw, moeder en zoon. De cola vloeit rijkelijk, verhalen komen los. Van Lanschot luistert aandachtig, maar houdt de tijd scherp in de gaten. Om tien uur gaat de avondklok in in Kumanovo.

De vrouw, Mibera Demirovska, vertelt dat ze voorzitter is van de Roma-vrouwenuitorganisatie van de regio. Er is geld nodig om de analfaberen onder de Roma-vrouwen naar school te kunnen sturen. Kunnen wij niet iets regelen? Kan deze belangrijke Nederlandse man niet iets doen? Kennen wij die Nederlandse organisatie niet, Nova, Novo? 'Novib', verbeter Van Lanschot. Hij stelt haar voor contact op te nemen met de Nederlandse ambassade in Skopje. Na het verorbeten van een sandwich kebab (dikke hompen wit brood met veel vlees en groene pepers), verlaten we Kumanovo.

Hij heeft ook minder leuke dingen meegemaakt, zegt Van Lanschot als hij ons terugbrengt naar de grens. 'In de tweede helft van '99 heb ik gezien dat er Serviërs gelyncht werden. Dat heeft me beelden gegeven die almar in mijn hoofd blijven. Het gebeurde in de buurt van Mitrovica, daar vond een herbegraafnis van Albanese oorlogslachtoffers plaats, aan de rand van de weg. Er waren twee- of drieduizend mensen en er ont-

stond natuurlijk een enorme verkeersopstopping. Ik zat nog in mijn auto toen er plotseling Serviërs verschenen onder begeleiding van een Russisch KFOR-konvooi. Dat kwam vast te zitten in de verkeerschaos. Vervolgens is het helemaal uit de hand gelopen. Sommige Serviërs zijn weggerend en achtervolgd door Albaneezen. Anderen werden uit hun auto gestuurd. De mogelijkheden van KFOR zijn beperkt, dit waren twee panserautos met Russische soldaten, versus twee- à drieduizend Albaneezen. Albaneezen hielden niet van Russen, hè. Die moesten worden ontzet door Franse KFOR-soldaten. Ik kan niet naar Mitrovica rijden zonder dat het weer helemaal terugkomt. In het asfalt zie je nog de afdrukken van de brandende autos. Ik zat midden in die verschrikkelijke situatie.'

De Kosovaren zijn hard, vindt de diplomaar: wantrouwend tegenover de buitenwereld. 'Ze zijn heel gastvrij, maar het maken van echte vriendschappen is moeilijk. De Albanese gemeenschap is gesloten en conservatief. In de bergdorps doen de vrouwen en meisjes de deuren dicht als ik voorbijkom. Dat komt doordat de mannen hun vrouwen volledig willen afschermen van de buitenwereld. In plaats van als Lipjan en Skenderaj voel ik me net zo ver van Nederland als wanneer je in Afghanistan loopt.'

Van Lanschot haat ons uit bij de grens. 'Het doet mij pijn om hier weg te gaan,' zegt hij bij het afscheid. 'Dat je een gebied zo snel onder je eigen ogen ziet veranderen, dat heb ik nog nooit meegemaakt.' En weg is-ie, terug naar Skopje.

Verwoest Macedonië

Macedonië is het meest ingewikkelde Balkanlandje. Na de Tweede Balkanoorlog in 1913 werd Macedonië bij het Verdrag van Boekarest geheel opgeslokt door Servië, waarbij grondgebied aan Grieken, Turken, Roemenen en Bulgaren werd afgestaan. Albanië werd geïntegreerd ten gunste van Macedonië, Montenegro, Griekenland en Servië, dat Kosovo kreeg. De rest van de Albanese werd gedood of gedeporteerd. Samenvattend: Albanië werd in 1913 een zelfstandig rompsstaattie en Macedonië en Kosovo werden in de knellende armen van het koninkrijk Servië gesloten, dat vervolgens hun beider talen verbood.

Geen fraaie start, die Macedonische Slaven en Macedonische Albanese in de jaren dertig tot bondgenoten maakte, toen ze als partizanen stelling namen tegen de nazi's maar ook tegen de Macedonische koning. Onder Tito kregen de Macedoniërs beduidend meer rechten; de Albanese met jaren vertraging ook. Waarom ging het toen mis? Het mentaliteitsverschil tussen Slaven en Albanese verklaart dat onvoldoende. Binnen de nogal gekunsteld getrokken Macedonische grenzen wonen immers ook niet-Slavische Turken, Grieken, Roma en Walachijers. Maar hun aantallen benaderen bij lange na niet de minimaal dertig procent Albanese.

De fout die het Westen heeft gemaakt, is Macedonië voor een democratie en rechtsstaat te houden. 'Horen, zien en zwijgen' was het devies bij geluiden die dat positivisme weerspreken. In werkelijkheid kampt Macedonië met gecorrumpeerde verkiezingen in oneerlijk vastgestelde kiesdistricten (plaatselijke kleine Slavische concentraties hebben buiten proportie een afgevaardigde) en met een politiemacht die haar ondemocratisch verleden nooit heeft afgelegd. Een fatsoenlijke politiemans slaat geen mensen, plundert niet, steelt geen geld tijdens huiszoeken en gooit geen kleren en fotoalbums van bewoners op straat. In Macedonië echter is dat nog steeds praktijk, zo weten de minderheden. Niet-Slaven die zonder vergunning wat koopwaar trachten te slijten, worden in het openbaar met de wapenstok afgerost; terugslaan komt op maanden celstraf te staan. De minste compassie heeft men nog met de Roma.

De Macedonische politie is niet ieders beste vriend, maar verlengstuk van de relatief kleine Slavische meerderheid. Daarom staat het onderwerp 'politie' hoog op de agenda. Het in brand steken van Albanese winkels en huizen in Bitola, waar gesneuvelde Macedonische soldaten vandaan kwamen, gebeurde in het bijzijn van Macedonische agenten, die onschuldige slachtoffers geen bescherming boden noch arrestaties verrichtten. En de dood van tien Macedonische militairen, afkomstig uit Prilep, leidde in die zuidelijke stad eveneens tot vernieling

van veel Albanese winkels, huizen en de moskee. Bitola ligt overigens veel zuidelijker dan Prilep, vlakbij de Griekse grens. Waar in Macedonië zullen de eerstvolgende wraakacties plaatshebben? Alleen al uit de geografische en demografische gegevens blijkt dat het land ondeelbaar is. Alle ethnische groepen wonen er bont door elkaar met enkele concentraties in bepaalde gebieden. Juist nu de redelijkheid het van gevaarlijke dwazen als premier Georgievski en radicale UCK'ers lijkt te gaan winnen, krijgt de escalatie haar eigen dynamiek. Wraak en weerwraak zullen Macedonië verwoesten met gevolgen ver over de grenzen.

Els de Graaf

'Macedoniërs maken misbruik van tragedie VS'

SKOPJE, 21 SEPT. De terroristische aanval op de VS wordt door de Macedoniërs misbruikt om het vredesakkoord met de Albanese minderheid te ondermijnen. Macedonische leiders „exploiteren de pijn en woede” over de aanslagen.

Dat zei gisteren James Pardew, de Amerikaanse Balkan-gezant en een van de architecten van het akkoord van Ohrid tussen de politieke partijen van de Macedoniërs en de Albanese minderheid in Macedonië. Het akkoord voorziet in een verbetering van de rechten en status van de minderheid. Het voorziet tevens in de ontwapening van het Albanese rebellenleger UCK.

Pardew zei gisteren tegen het persbureau Reuters dat „vergelijkingen met wat in Macedonië is gebeurd en de gebeurtenissen van vorige week in de VS volstrekt mank gaan”. Hij zei bij de Macedonische regering protest te hebben aangekend tegen Macedonische oproepen aan de Amerikaanse regering om haar houding jegens Macedonië te wijzigen. „We zien [die oproepen] als een poging het vredesproces te vertragen of verstoren.”

De harde kritiek van de Amerikaanse bemiddelaar geldt niet alleen de Macedonische media, die na de terreuraanval in de VS hebben geschreeven dat Osama bin

Laden - hoofdverdachte van de aanslagen in de VS - het Albanese rebellenleger UCK financiert en het UCK met Arabische strijders versterkt, beweringen waarvoor geen enkel bewijs bestaat. De kritiek geldt ook premier Ljubčo Georgievski van Macedonië, die heeft gezegd dat de aanslagen in de VS „bewijzen” dat de VS en de NAVO het „Albanese terrorisme” hebben onderschat. Volgens Georgievski hebben de VS en de NAVO „geflirt” met dat Albanese terrorisme en is het nu tijd het conflict in Macedonië te herevalueren.

Het Albanese rebellenleger UCK heeft gisteren de inlevering van zijn wapens hervat. In Raduša werd de tweede tank uit het UCK-arsenaal aan NAVO-soldaten overgedragen. Het UCK liet eerder deze week weten de derde en laatste fase van de ontwapening te willen beginnen, hoewel het Macedonische parlement zijn tegenprestatie - instemming met grondwetswijzigingen die voortvloeiën uit het akkoord van Ohrid - nog niet heeft geleverd. Integendeel: gisteren sprak het parlement opnieuw over een referendum over het vredesakkoord. Waarnemers gaan ervan uit dat een referendum het eind van het hele vredesproces zal betekenen. (Reuters)

Macedonië sluitstuk Joegoslavische tragedie

In de achterliggende weken is Macedonië het terrein geweest van gevechten tussen het Macedonische leger en Albanese terroristen. In weerwil van de belofte van de NAVO om alle partijen in Kosovo te ontwapenen, blijkt het UCK nog steeds over zware wapens te beschikken en wordt het zelfs door NAVO gesteund bij hun aanvallen op Zuid-Servië. De verplaatsing van de gevechten naar Macedonië betekent echter een gevaarlijke escalatie, die grote gevolgen kunnen hebben voor de stabiliteit in de regio. Over de historische achtergronden van de situatie in Macedonië publiceren we hieronder een bijdrage van Gerrit Bogaard.

De wortels van het conflict in Macedonië en Kosovo liggen in het tweede decennium van de vorige eeuw toen de westerse mogendheden na de ondergang van het Turkse rijk op vrij willekeurige wijze de grenzen op de Balkan vaststelden. Bijna een eeuw later vormden de inmenging van Duitsland en de aanvankelijk zwakke opstelling van de andere westerse landen bij het uiteenvallen van de veelvolkerenstaat Joegoslavië de aanzet tot bloedige oorlogen. De geweldspirale in Macedonië dreigt nu het sluitstuk te worden van de grootste Europese tragedie na de Tweede Wereldoorlog.

Eeuwenlang werd de Balkan door Turkije overheerst. Na de ondergang van 'De Zieke Man' gingen de Grote Mogendheden aan de slag om de grenzen tussen de nationaliteiten en hun staten vast te stellen. Een moeilijke taak in een gebied met een groot aantal volken en volkjes die qua taal, godsdienst en sociaal-economisch peil grote verschillen vertoonden en allen legitieme rechten op hun woongebied konden doen gelden. De „oplossingen” waren gebrekkig en stelden westerse belangen, evenals bij het vaststellen van grenzen in de Afrikaanse koloniën, op de voorgrond. Lord Edward Grey, de Britse minister van Buitenlandse Zaken, verklaarde dan ook na de grensaftakking van het Albanese staatsgebied, dat „het belangrijkste doel van het vredesverdrag was de grote mogend-

heden tevreden te stellen, maar dat veel kritiek zou kunnen worden geuit door iedereen die Albanië werkelijk kende”. Woorden die bijna een eeuw later niets van hun geldigheid hebben verloren.

Vanaf 1918 woonden grote aantallen Albanese als onderdanen in het Servische (voornamelijk Kosovo), Montenegrijse en Macedonische deel van het Koninkrijk van Servië, Kroaten en Slovenen waar zij als tweederangsburgers werden behandeld. Anders dan in het interbellum trachtte men in het naoorlogse Joegoslavië een cultuuromslag te maken en lukte het middelpuntvlindende krachten in alle deelrepublieken - ondanks vaak verre van ideale omstandigheden - grotendeels in toom te houden. Macedonië met zijn Albanese minderheidsgroep werd in 1945 tot een van de zes zelfstandige deelstaten van Joegoslavië uitgeroepen. Tussen de orthodoxe, een Slavische taal sprekende en welvarender Macedonische meerderheid en de islamitische, de eigen taal sprekende en armere Albanese bestond tijdens het tijdperk van Tito (overleden in 1980) een zekere modus vivendi, al was er duidelijk sprake van twee naast elkaar levende groepen die zich van de verschillen bewust waren. Zoals in alle deelstaten (met uitzondering van het etnisch homogene Slovenië) waar verschillende bevolkingsgroepen zij aan zij en door elkaar leefden lag het spook van etnisch geweld nog altijd

op de loer. Onder deze omstandigheden keerden de gebeurtenissen in 1990-1991 zich tegen de Joegoslavische bevolking. De erkenning van de staatkundige onafhankelijkheid van Kroatië door de EU na aandrang van de regering Kohl en vooral van haar minister van Buitenlandse Zaken Hans Dietrich Genscher in januari 1991 kwam tegemoet aan de Duitse aspiraties op de Balkan (de mark is thans in grote delen van voormalig Joegoslavië wettig betaalmiddel). Daarbij werd bewust voorbij gegaan aan een regeling van de positie van de minderheden in de deelstaten voorafgaand aan staatkundige onafhankelijkheid en bleven de financieel-economische gevolgen van een boedelscheiding onbesproken. De desastreuze gevolgen voor Bosnië, Kroatië en Servië van dit startschot zijn bekend (waarom de auctores intellectuales van de fatale beslissingen begin 1991 niet door het Joegoslavië-tribunaal in Den Haag worden gehoord lijkt een zaak van politieke voorkeur van de rechters).

Macedonië bleef buiten het geweld doordat Belgrado zich neerlegde bij de uitkomst van een referendum - de rechten van de Servische minderheid waren door Skopje wel gewaarborgd - waarbij de bevolking zowel van Albanese als Macedonische origine zich in grote meerderheid voor staatkundige onafhankelijkheid uitsprak. Conflict over de staatkundige posi-

tie van de Albanese en de status van een Albanese universiteit in Tetovo liepen daarna weliswaar soms hoog op, maar mede door het werk van Max van der Stoep in de onderwijswijkgedurende de jaren negentig bleven de onenigheden beheersbaar tot 1999. De dat jaar ontkende oorlog in Kosovo had echter ook zijn weerslag in Macedonië. Dat de actie van de NAVO in Kosovo - naar eigen zeggen om humanitaire redenen, volgens anderen vanwege economische belangen - de aanleg van de Trans-Balkan aardoliepijpleiding en de controle over de Donauverkeersader niet zonder gevolgen zou blijven voor de interetnische verhoudingen in Macedonië en andere delen van de regio was van meet af aan duidelijk. Met het optreden van de Alliantie groeiden de tegenstellingen die zich van

Macedonische zijde het eerst witten in de vrees dat het land zou worden overspoeld door Albanese Kosovaren met alle mogelijke consequenties van dien. Nu de euforie over het westerse optreden langzamerhand wegebt, KFOR niet kan verhinderen dat minderheden in Kosovo worden belaagd en gewapende UCK-strijders op Servisch grondgebied opereren achten Albanese extremisten de tijd rijp om verdere territoriale aanspraken te laten gelden. Terwijl de VN het tot nu toe laat bij verbale vermaningen dreigt alweer een deel van voormalig Joegoslavië af te glijden naar een toestand van burgeroorlog waarmee opnieuw wordt aangetoond hoezeer het Westen, althans bij de humanitaire aspecten van zijn missies, op de Balkan heeft gefaald.

Regering Skopje wankelt door verdrag Albanesezen

25-5-2001

Macedonische cameramannen, fotografen en soldaten duiken weg als er een vuurgevecht uitbreekt, juist op het moment dat de minister van Binnenlandse Zaken, Ljube Boskovski, hen gisteren ter plaatse zou informeren over de situatie aan het front bij Vaksince, het bolwerk van de Albanese rebellen.

FOTO: EPA

SKOPJE, vrijdag De eenheidsregering van Macedonië dreigt te vallen. De Slavische partijen in de coalitie zijn woedend over een geheim vredesverdrag dat de etnisch-Albanese politici met de rebellen hebben gesloten, onder bemiddeling van een Amerikaanse vertegenwoordiger van de Organisatie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa (OVSE).

De leiders van de etnisch-Albanese coalitiepartijen hadden in het geheim onderhandeld met een van de commandanten van het rebellenleger, terwijl de regering juist fel gekant is tegen onderhandelingen met de etnisch-Albanese strijders. Het Westen steunt Skopje daarin.

In het vredesverdrag, waarvan het bestaan werd bevestigd door diplomaten en politici, is afgesproken dat de rebellen hun gewapende strijd tegen het Macedonische regeringsleger in het grensgebied met Kosovo stopzetten in ruil voor amnestie. Daarnaast hebben de rebellen bedongen dat zij een vetorecht krijgen over politieke beslissingen die de etnisch-Albanese minderheid in Macedonië aangaan.

President Boris Trajkovski riep de etnisch-Albanese politici gisteren op zich van het akkoord te distantiëren. Als ze dat niet doen, dan wil Trajkovski niet met hen verder regeren.

Ook westerse landen hadden geen goed woord over voor de onderhandelingen. Het akkoord is een totaal onaanvaardbare poging de rebellen groep het staatsbestel binnen te brengen, verklaarde de Amerikaanse ambassade. Voor rebellen is geen plaats aan de onderhandelingstafel, zei NAVO-secretaris-generaal George Robertson.

bringen aan OVSE-voorzitter Roemenië.

De gevechten in de grensstreek zijn weer opgelaaid. Het Macedonische leger hervatte gisteren de beschietingen van etnisch-Albanese rebellen. Het leger meldde daarbij het rebellenbolwerk Vaksince te hebben ingenomen. Ook de dorpen Slupcane en Lojane lagen onder vuur. (AP)

Een etnische Albanese in het dorp Aracinovo ruimt de ravage op in zijn winkel die is veroorzaakt door een wraakactie van Macedoniërs. (Foto Reuters)

Wraak ontwricht economie Macedonië

De wankelende economie van Macedonië is volledig ontwricht door het geweld in het land. Ondernemers en consumenten kijken om in wrok. „Laat de Albanesezen eerst maar eens hun excuses aanbieden.”

2001

Door onze correspondent YAËL VINCKX
TETOVO, 19 SEPT. Het is een van de eerste, levendige dagen in de stad. Schoenpoetsers nemen voorzichtig hun oude stekjes in, caféhouders serveren koffie op het terras, winkeliers hebben hun handelswaar uitgesteld op de stoepen. Bij de regionale Kamer van Koophandel van Tetovo zijn ze zichtbaar opgelucht. „De situatie wordt iets beter”, zegt coördinator Vladimir Svrtnov. Maar de Albanese leden van de Kamer van Koophandel kunnen helaas niet bij het gesprek aanwezig zijn. „Die durven dit deel van de stad (in Macedonische handen, red.) niet in.”

Maandenlang is Tetovo, de op twee na grootste stad van Macedonië, in de ban geweest van het geweld. Tot in het centrum van de stad streken Albanese rebellen tegen Macedonische soldaten. Op het plein sloegen de granaten in. Na acht maanden van geweld komt het leven toch weer op gang. Langzaam en voorzichtig. Een vredesakkoord dat half augustus werd

gesloten, heeft de vijandelijkheden gestopt. Voorlopig. Nu wordt ook de economische schade zichtbaar.

Kledingfabriek Mateks bijvoorbeeld, is afgebrand. „Het was een aanslag”, zeggen ze bij de Kamer van Koophandel. Macedoniërs wijzen met een beschuldigende vinger naar Albanesezen; Albanesezen wijzen naar Macedoniërs. Intussen zitten de 145 werknemers van Mateks zonder werk.

Chroomproducent Jugohrom, ongeveer tweeduizend werknemers, heeft de aanvallen op Tetovo overleefd, maar heeft zijn productie moeten terugbrengen wegens een gebrek aan werkkrachten. De Albanese werknemers durfden niet langer naar de fabriek te ko-

men. Macedonische agenten zouden hen, op weg naar hun werk, mishandelen.

Teteks, met 3.500 werknemers de grootste werkgever in de stad, kampte met soortgelijke problemen. De textiel fabriek betreft haar personeel vooral uit dorpen rond Tetovo. Maar uit angst voor het oprukkende rebellenleger in de heuvels sloegen veel Macedoniërs op de vlucht. De fabriek van Teteks was soms niet eens voor de helft gevuld met personeel.

De semi-oorlog tussen Albanese guerrillastrijders en Macedonische autoriteiten heeft niet alleen Tetovo getroffen. Hij heeft de economie van heel Macedonië een daverende klap toegebracht. En die economie stond toch al niet al te stevig in haar schoenen.

Een etnisch conflict is het slechtste dat Macedonië kon overkomen, zeggen analisten. De armste deelrepubliek binnen het voormalige Joegoslavië begon vorig jaar, voor het eerst sinds de onafhankelijkheid in 1992, overreind te krabbelen. Een handvol buitenlandse investeerders diende zich aan en er waren afspraken gemaakt met het Internationale Monetair Fonds (IMF) over privatisering van staatsbedrijven en inkrimping van het ambtenarenapparaat.

Diezelfde analisten trekken nu een zorgelijk gezicht. Vooral nog bedraagt de economische schade door het conflict 700 miljoen dollar (1,67 miljard gulden), zo heeft de Organisatie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa (OVSE) berekend. De metaal- en textielindustrie zijn het zwaarst getroffen; direct gevolgd door de chemische industrie en de landbouw. Bij de beschietingen van Albanese dorpen zijn velden verbrand en oogsten vernietigd. Bovendien durven veel boeren niet hun land op, uit angst voor mijnen.

Rekende de overheid voor dit jaar op een heugelijke groei van 6 procent, inmiddels is deze bijgesteld naar 2,5 procent. De inflatie is opgelopen van 2,2 naar bijna zes procent. Ambtenaren hebben al maanden geen salaris ontvangen, want de overheid heeft ruim zeventien procent van haar budget besteed aan Oekraïense gevechtshelikopters, Oekraïense tanks, munitie en geweren voor haar re-

servisten. Oorlog kost geld.

Intussen staan ondernemers en consumenten wantrouwend tegenover elkaar. Aan de oproep van Macedonische en Albanese professoren om elkaars producten te boycotten, hebben voorzitter Dafinka Simovska en coördinator Vladimir Svrtnov van de Kamer van Koophandel van Tetovo volgens eigen zeggen geen gehoor gegeven. „Maar mensen durfden eenvoudig niet bij elkaar te kopen”, aldus Simovska. In het dagelijks leven drijft ze een kapperszaak. Deze week mocht ze één Albanese klant begroeten, een vaste. „Die was een half jaar niet naar de kapper geweest”, stelt ze tevreden vast.

Hoe de onderlinge verstandhouding is vertroebeld, laat de Kamer van Koophandel zelf zien. „In de vijftenzestig jaar van ons bestaan hebben we altijd Albanese leden gehad”, weert Svrtnov. Op die samenwerking volgt een lofzang – maar niet voor lang. Dat Svrtnov niet naar zijn meubelwinkel in het nabijgelegen Lesoc kan, is de schuld van de Albanesezen. Dat de winkel van zijn collega failliet is, is de schuld van de Albanesezen.

„De Albanese ondernemers moesten eerst hun excuses aanbieden voor het leed dat ons is aangedaan”, zegt de meubelverkoper plots fel. „Zij moeten de eerste stap zetten.” De voorzitter/kapster van de Kamer van Koophandel trekt haar mond tot een dunne streep. „Het initiatief moet van hun kant komen”, zegt ze. „Want wij hebben niets misdaan!”

20 July 2001

Washington achter terroristische aanvallen in Macedonië

Door Michel Chossudovsky,
eind juli 2001

VS-strijdkrachten beschermen de terroristen

Eind juni ondernam het Macedonische leger een massale aanval tegen Albanese bruggenhoofden bij Aracinovo, een dorp dicht bij Skopje. In een door de NAVO gesteunde operatie die "werd uitgevoerd om de Macedonische strijdkrachten aanzienlijke terreinwinst te geven in het territorium van de rebellen", werden VS-soldaten aangevoerd om de terroristen te "evacueren" en te "ontwapenen". (2) "Toen de terroristen verslagen waren en een witte vlag hesen, stond er paniek bij de OVSE en de NAVO en deze bevalen ons [de Macedonische 'autoriteiten'] om de [militaire] actie onmiddellijk te stoppen. Ana Lindth, Zweeds minister van Buitenlandse Zaken en ook de Europese leiders werden hysterisch, dreigden ons met economische sancties, enzovoort.

Vervolgens drong het KFOR en de OVSE Aracinovo binnen en 'reddde' 500 terroristen met hun wapenuitrusting en bracht hen naar een ander dorp vanwaar zij nu weer aanvallen, burgers doden en een etnische zuivering doorvoeren in meerdere Macedonische dorpen... De

gewekt werd dat de zwaar getrainde GIs van de 502de VS-infanterie divisie niets konden doen tegen "de tanks bemand door NLA-rebellen" die het buskonvooi hadden onderschept. (6) Dit hinderlaagverhaal is een sprookje, immers NLA-rebellen hebben geen tanks in hun arsenaal.

Een nieuw front wordt geopend

De 'evacuatie' uit Aracinovo door de VS heeft de NLA-terroristen - samen met hun Amerikaanse adviseurs en buitenlandse huurlingen - in staat gesteld een nieuw front te openen rond het dorp Radusa, 40 Km noordwest van Skopje. (7) "Zij [NAVO] vervoert de rebellen, de terroristen van de ene streek naar de andere en herbewapent hen in plaats van hun wapens in beslag te nemen." (8)

Op zijn beurt beschermt ook het KFOR de toevouerroutes van de terroristen en de stroom van militairen en wapens vanuit bases in Kosovo en vanuit trainingsskampen in Albanië. Bronnen van het VS-leger in Kosovo suggereren dat de "evacuatie" missie ook bedoeld was om "de 17 'instructeurs' onder de terugtrekkende rebellen te reddden", klaarblijkelijk om een diplomatieke afgang en opschudding in de pers te voorko-

ben de NLA/UCK-terroristen - met hun instructeurs - hun aanvallen vernieuwd in de Tetovo streek.

Rekruteren van buitenlandse huurlingen

Sinds de oorlog tussen de Sovjet-Unie en Afghanistan is het rekruteren van Mujahedin (strijders in een heilige oorlog) om heimelijke oorlogen in naam van Washington te voeren, een integraal onderdeel van de buitenlandse politiek van de VS. Een rapport van het Congres van de VS maakte bekend hoe de regering (op advies van de nationale veiligheidsraad onder Anthony Lake) "van Bosnië een militante islamitische basis maakte, met rekruten vanuit een militant islamitisch netwerk met duizenden Mujahedin uit de moslimwereld." (11) Dit 'Bosnië-patroon' is sindsdien gekopieerd in Kosovo, Zuid-Servië en Macedonië. Onder de buitenlandse huurelingen die nu met de NLA-rebellen meevechten, zijn Mudjahedin uit het Midden-Oosten en Centraal-Azië, uit vroegere Sovjet-republieken en avonturiers uit verschillende NAVO-landen, waaronder Engeland, Nederland en Duitsland... Sommigen van deze westerse vrijwilligers vochten daarvoor ook in Kosovo en met het moslimleger in Bosnië. (12) Ook zijn er Albanese 'vrijwilligers', gerekruteerd in New York met stilzwijgende toestemming van de VS-regering. (13)

In maart 2001 verscheen er een advertentie van de NLA in Bota Sot, een Albanese krant uitgegeven in New York, die "Albanen (in de VS) oproep zich te laten registreren en geld bijeen te brengen." (14) Honderden VS-Albanese vormden een 'Atlantische brigade' die in 1998 en 1999 in Kosovo met het UCK vocht. Naar verluidt hebben leden van deze brigade zich onlangs aangesloten bij het NLA. (15)

De Verenigde Naties betalen de terroristen

Meerdere malen aangetoond is dat het zogenaamde 'burgerlijke' Kosovo Beschermings Corps (KPC) van de VN een vermomming is van het UCK en het NLA is gevolmachtigde van de KLA/UCK. Volgens de Sunday Times "werden in maart [2001] honderden KPC-reservisten opgeroepen door hun Albanese commandant Agim Ceku. Zij

NAVO-secretaris-generaal Robertson

vertrokken daarna naar vroegere Kosovo-trainingsskampen in Albanië en verschijnen nu in Macedonië. (16) NLA-rebellencommandant Ostremi was tot voor kort stafchef van het KPC. Om de schijn op te houden stelde Washington "een zwarte lijst op" van KPC-officiëren die nu bij het NLA zijn. Deze zogenaamde zwarte lijst - die toegang tot de VS verbiedt - bevat de namen van "Commandant Ostremi, zijn plaatsvervanger als stafchef van het KPC Daut Haradinaj, de commandant en plaatsvervangend commandant van het KPC-élite corps, het Snelle Reactie Corps, plus de bevelhebbers van twee van de zes regionale divisies, commandant Sami Lushtaku en commandant Mustafa Rrustem..." (17)

Onder ons gezegd, Washington's zwarte lijst weerlegt openlijk de bewering van de 'internationale gemeenschap' en de westerse media dat de NLA geen banden heeft met het Kosovo bevrijdingsleger (KLA). In feite bevestigt de zwarte lijst dat deze één en hetzelfde zijn, met dezelfde officieren in commando in zowel het KPC en het NLA. En het bevestigt bovendien ook dat de terroristische agressie wordt geleid door de VN. Toen commandant Ostremi zijn VN-baan verliet om het NLA te leiden, nam men in de VN aan "dat hij op vakantie was gegaan." (18) Volgens de Irish Times slaagde VN-secretaris Kofi Annan er niet in de NLA-commandanten te schrappen van de VN-salarislijst. De internationale gemeenschap betaald [begin juli] nog steeds de rekening onder het mom van VN-'vredesta-ken': "...de VN zegt dat zij geen actie ondernemen tegen deze vijf mannen [NLA commandanten], allen nog steeds officieren in dienst [in de door VN gesponsorde KPC] omdat Washington nog steeds details moet verstrekken over het doen en laten van deze mensen." (19)

Dit patroon van financiële steun door de VN aan terroristen is niet iets nieuws. Bernhard Kouchner, voormalig hoofd van de VN-interim missie in Kosovo heeft een persoonlijke binding met KLA-stafchef Agim Ceku, wiens naam - bittere ironie - voorkomt op de lijst van vermeedelijke oorlogsmisdadigers bij het Haagse Tribunaal. Maar

Demonstratie in Skopje tegen NAVO & UCK.

NAVO verbiedt ons om ons te verdedigen na een aanval, ons gebied wordt brutaal misbruikt door terroristen. Wij pogen ons te verdedigen en zij reddden de terroristen in bussen met airconditioning. Dat heeft een woedende reactie van het Macedonische volk opgevoerd. (3)

Het officiële 'verhaal' vanuit een militaire basis nabij Skopje luidde: "[Sorry]... maar er ging iets mis". (4) "Een vrouwelijke bron vanuit deze basis meldde dat het buskonvooi [dat de terroristen evacueerde] werd gestopt door tanks, bemand door NLA/UCK-rebellen en dat de rebellen de bussen verlieten en verdwenen. 'Nu hebben we te doen met buitengewoon boze Macedoniërs', zei de Amerikaanse functionaris. (5) Dezelfde bron meldde dat "de rebellen een escorte van lichtbepalende Amerikanen hadden", waardoor de indruk

men als militair kaderpersoneel tegelijk met de terroristen gevangen genomen zouden worden door de Macedonische veiligheidsdienst. (9)

Intussen zijn er aanwijzingen dat VS-Apache-helikopters en onbemande spionagevliegtuigen (gestuurd door een contingent van het 15de Militaire Inlichtingen Bataljon, gestationeerd op de eerder genoemde basis) dit nieuwe front ondersteunen door militaire inlichtingen door te geven aan de VS-adviseurs in het rebellenleger: "Het Pentagon... keurde [mid-den maart 2001] goed dat meerdere onbemande spionagevliegtuigen werden ingezet als bewaking van de Kosovo-Macedonië grens.

Deze verkenningvliegtuigen kunnen beelden onmiddellijk doorzenden naar grondtroepen, maar ook naar Washington. (10) Zich bewust van deze VS gesteunde "evacuatie" heb-

Volgende keer in Manifest:

Banden met de georganiseerde misdaad

Verraad binnen de Macedonische veiligheidsdienst

Manipulatie van de burgers

NAVO ook verantwoordelijk voor crisis vluchtelingen

Etnische zuivering

Het nepvredeplan

De Brits-Amerikaanse as Een herhaling van Bosnië en Kosovo en de bronvermelding.

van holst en steijnen

From: Despotovic, Ruza <despot@wish.net>
To: Nico & Neeltje Steijnen <n.h.van.holst@freeler.nl>; Globalreflexion <office@globalreflexion.org>
Sent: maandag 23 juli 2001 12:58
Subject: Fw: - Ljudska prava - ANTIWAR: Washington Behind Terrorist Attacks in Macedonia

----- Original Message -----

From: Dragan Rakic <dragan@noos.fr>
To: Senet <sn-vesti@hi-ho.ne.jp>
Cc: British Helsinki Human Rights Group <ukhelsinki@aol.com>; Ljudska Prava <ljudska_prava@yahooogroups.com>; Tchelistcheff Berg <kieraleit@evc.net>
Sent: Monday, July 23, 2001 9:23 AM
Subject: - Ljudska prava - ANTIWAR: Washington Behind Terrorist Attacks in Macedonia

>

>

> Dragan St.Rakic

>

>

>

>

>

>

>><http://www.antiwar.com/rep/chuss6.html>

>>

>>ANTIWAR, Monday, July 23, 2001

>>

>>Washington Behind Terrorist Attacks in Macedonia

>>

>>by Michel Chossudovsky

>>

>>It is now documented beyond doubt that Washington is behind the

> terrorist

>>assaults in Macedonia. While Secretary of State Colin Powell reaffirms

>>America's resolve to "combat terrorism," US military advisers from

> Military

>>Professional Resources Inc. (MPRI), a private mercenary outfit on

> contract

>>to the Pentagon are fighting alongside the NLA terrorists:

>>

>>"Among the rebels that were withdrawing were 17 "instructors" - former

> US

>>officers that provided military training for the rebels. Not only that:

> the

>>Macedonian security forces claim that 70% of the equipment that the

> guerilla

>>fighters took with them are of US production and the latter includes

> highly

>>sophisticated third generation night vision devices."1

>>

>>US FORCES PROTECT THE TERRORISTS

>>

>>In late June, the Macedonian ARM undertook a major assault against

> KLA-NLA

>>positions in Aracinovo, a village close to Skopje. In a NATO sponsored

>>operation which "was supposed to allow the Macedonian Army to gain

>>significant rebel territory," US troops were sent in to "evacuate" and

>>"disarm" the terrorists:2

>>

>>"When the terrorists were defeated and showed a white flag, the OSCE

> and

>>NATO were in panic and ordered us [the Macedonian authorities] to stop

>>immediately the [military] action. Swedish Foreign Minister Ana Lindth

> and

>>the European leaders were hysterical, threatening us with economic

>>sanctions, etc. Furthermore, the OSCE and KFOR entered Aracinovo and

> 'saved'

>>500 terrorists together with their weaponry and took them to another village

>>from where they are now attacking again, killing civilians and undertaking

>>ethnic cleansing in several Macedonian villages. NATO forbids us to defend

>>ourselves when we are attacked; our territory is brutally abused by the

>>terrorists. We have tried to defend ourselves, and they have saved the

>>terrorists in air-conditioned buses. That has provoked harsh reaction of the

>>Macedonian people."³

>>

>>The official "story" out of the US military base near Skopje was:

>>[Sorry], but something went wrong":⁴

>>

>>"A confidential source at Camp Able Sentry [US base near Skopje] says the

>>bus convoy [evacuating the terrorists] was stopped by tanks manned by

>>NLA

>>rebels, and the rebels left the buses and disappeared. Now we have

>>some

>>extremely angry Macedonians on our hands," the American official said."⁵

>>

>>The same source stated that the rebels "were escorted by lightly armed

>>American troops," conveying the impression that the highly trained

>>American

>>GIs of the 502nd Infantry division could not do anything against "the

>>tanks

>>manned by NLA rebels" which had entrapped the bus convoy.⁶ The ambush

>>story

>>is a fabrication, for one KLA-NLA rebels do not have tanks in their

>>arsenal.

>>

>>OPENING A NEW FRONT

>>

>>The US sponsored "evacuation" from Aracinavo had enabled the NLA

>>terrorists

>>together with their American military advisers and foreign

>>mercenaries -

>>"to open up a new front" around the village of Radusa, 40 kilometers

>>northwest of Skopje.⁷ They [NATO] are transporting the rebels, the

>>terrorists, from one area to another and rearming them, instead of

>>confiscating their weapons."⁸ In turn, KFOR is "protecting" the NLA

>>terrorists' supply routes including the flow of military personnel and

>>weapons from KLA-NLA bases in Kosovo and from training camps in

>>Albania.

>>

>>Sources in the US Army in Kosovo suggest that the "evacuation"

>>mission was

>>also intent upon saving "the 17 'instructors' among the withdrawing

>>rebels,"

>>presumably to avoid the diplomatic humiliation and media embarrassment

>>of

>>senior US military personnel captured together with the terrorists by

>>the

>>Macedonian Security Forces.⁹

>>

>>Meanwhile, there are indications that US Apache helicopters and

>>unmanned

>>"predator" drone spy planes (UAV) (dispatched by a contingent of the US

>>15th

>>Military Intelligence Battalion, stationed at Camp Able Sentry) are

>>supporting this "new front" by transmitting military-intelligence to

>>the

>>rebel army's US military advisers:

>>

>>"The Pentagon approved [mid March 2001] sending several unmanned spy

>>planes

>>to monitor the Kosovo-Macedonia border. The Air Force Predator unmanned

>>drones can feed images immediately not only to troops in the region,

>>but

>also to Washington."10

>

>>And in the wake of the US sponsored "evacuation," the KLA-NLA
>terrorists -
>>together with their US military instructors - have renewed their
>attacks in
>>the Tetovo region.

>>

>>RECRUITING FOREIGN MERCENARIES

>>

>>Since the Soviet-Afghan war, recruiting Mujahedin ("holy warriors") to
>fight
>>covert wars on Washington's behalf has become an integral part of US
>foreign
>>policy. A report of the US Congress has revealed how the US
>administration -
>>under advice from the National Security Council headed by Anthony Lake
>- had
>>"helped turn Bosnia into a militant Islamic base" leading to the
>recruitment
>>through the so-called "Militant Islamic Network," of thousands of
>Mujahedin
>>from the Muslim world.11

>>

>>The "Bosnian pattern" has since been replicated in Kosovo, Southern
>Serbia
>>and Macedonia. Among the foreign mercenaries now fighting with the
>KLA-NLA
>>are Mujahedin from the Middle East and the Central Asian republics of
>the
>>former Soviet Union as well as "soldiers of fortune" from several NATO
>>countries including Britain, Holland and Germany. Some of these Western
>>mercenaries had previously fought with the KLA and the Bosnian Muslim
>>Army.12

>>

>>Also among NLA recruits are Albanian-American "volunteers" enlisted in
>New
>>York with the tacit approval of the US government.13 In March 2001, the
>New
>>York-based Albanian-language newspaper Bota Sot printed an
>advertisement of
>>the National Liberation Army (NLA) "calling Albanians [in the US] to
>>register as volunteers and to donate money."14 Several hundred
>>Albanian-Americans had formed an "Atlantic Brigade" which fought
>alongside
>>the KLA in 1998 and 1999. In recent months, members of the "Atlantic
>>Brigade" have reportedly joined the NLA.15

>>

>>THE UNITED NATIONS FUNDS THE TERRORISTS

>>

>>Amplly documented, the United Nations so-called "civilian" Kosovo
>Protection
>>Corps (KPC) is the KLA in disguise, and the NLA is a proxy of the KLA.
>>According to the Sunday Times: "Hundreds of KPC reservists were called
>up by
>>their Albanian commander, Agim Ceku, in March [2001]. They subsequently
>>disappeared to former KLA training camps in Albania and are now
>re-emerging
>>in Macedonia."16

>>

>>NLA rebel Commander Ostremi was until recently Chief of Staff of the
>Kosovo
>>Protection Corps (KPC). To maintain appearances, Washington has
>>"blacklisted" the KPC commanders who joined the NLA. Washington's
>so-called
>>"blacklist" - which bars the former KPC commanders from entering the US
>-
>>includes the names of "Commander Ostremi, his replacement as
>chief-of-staff
>>at the KPC Commander Daut Haradinaj, the commander and deputy commander
>of
>>the KPC's elite force, the Rapid Reaction Corps, plus the leaders of

two of
 > its six regional divisions, Commander Sami Lushtaku and Commander
 > Mustafa
 > > Rustem." 17
 > >
 > > From the horse's mouth: Washington's "blacklist" visibly refutes the
 > > claims
 > > of both the "international community" and the Western media mantra that
 > > "the
 > > NLA has no links to KLA." In fact, the "blacklist" confirms that they
 > > are
 > > one and the same thing, with the same commanding officers in both the
 > > KPC
 > > and the NLA. Moreover, it also confirms that the terrorist assaults are
 > > led
 > > by military personnel paid by the United Nations.
 > >
 > > When Commander Ostremi took leave from his UN job to lead the NLA, the
 > > UN
 > > "assumed he had gone on holiday." 18 According to the Irish Times, UN
 > > Secretary General Kofi Annan failed to remove the NLA commanders from
 > > the
 > > United Nations payroll. The "international community" was still (early
 > > July)
 > > footing the bill under the guise of UN "peacekeeping":
 > >
 > > "...the United Nations says it will take no action against these five
 > > men
 > > [NLA commanders], all still serving officers [in the UN sponsored KPC]
 > > because Washington has yet to pass on details of what the men are
 > > supposed
 > > to have done." 19
 > >
 > > This pattern of "financing terrorism" from the UN purse is nothing new.
 > > The
 > > former head of the UN Interim Mission in Kosovo (UNMIK) Bernard
 > > Kouchner had
 > > established close personal ties with KLA Commander in Chief Agim Ceku,
 > > who
 > > in a bitter irony was on the list of "alleged war criminals" of the
 > > Hague
 > > Tribunal. But because he was wanted in relation to "crimes committed in
 > > Croatia" rather than Kosovo, this was not an issue in his appointment
 > > by the
 > > UN to the position of Commander in Chief of the KPC. 20
 > >
 > > An independent report submitted to UN Secretary General Kofi Annan in
 > > 2000
 > > confirmed that the KPC had been involved in "criminal activities -
 > > killings,
 > > ill-treatment/torture, illegal policing, abuse of authority,
 > > intimidation,
 > > breaches of political neutrality and hate speech." 21 In a cruel irony,
 > > "the
 > > United Nations is paying the salaries of many of the gangsters." 22
 > >
 > > But what the report fails to mention, however, is that barely two
 > > months
 > > after the official inauguration of the KPC under UN auspices (September
 > > 1999), KPC-KLA commanders - using UN resources and equipment - were
 > > already
 > > preparing the assaults into Macedonia, as a logical follow-up to their
 > > terrorist activities in Kosovo. According to the Skopje daily Dnevnik,
 > > the
 > > KPC had established a "sixth operation zone" which:
 > >
 > > "included Presevo, Bujanovac, Medvedja [in Southern Serbia] and
 > > Macedonian
 > > villages in the area of Skopska Crna Gora, Lojane, Vaksince, Straza and
 > > Lipkovo... Sources, who insist on anonymity, claim that headquarters of
 > > Kosovo protection brigades [directly linked to the UN sponsored KPC]
 > > have

>>[March 2000] already been formed in Tetovo, Gostivar and Skopje. They
 > are
 >>being prepared in Debar and Struga [on the border with Albania] as
 > well, and
 >>their members have defined codes."23

>>According to the BBC, "Western special forces were still training the
 >>guerrillas" meaning that they were assisting the KLA in opening up "a
 > new
 >>front" in Southern Serbia and Macedonia.24

>>LINKS TO ORGANISED CRIME

>>Also acknowledged by official US sources as well as by numerous press
 >>reports are the links of the KLA-NLA to powerful criminal syndicates
 >>involved in the Balkans' multi-billion dollar drug trade. Albanian and
 >>Kosovar criminal organizations are providing "a very significant
 > support to
 >>them [the NLA terrorists in Macedonia]."25 These criminal groups are
 > also
 >>involved in the traffic of Albanian women into prostitution in several
 >>European countries including Britain, Italy and Germany. And part of
 > the
 >>proceeds of these illicit activities is used to arm and equip the
 > KLA-NLA
 >>terrorists.

>>In other words, in providing support to the KLA-NLA, Washington (not to
 >>mention the United Nations) is indirectly upholding the organised
 >>criminal-business syndicates which are behind the terrorists.

>>TREASON WITHIN THE MACEDONIAN SECURITY FORCES

>>In April, the Commander in Chief of the Macedonian Armed Forces (ARM)
 >>General Andrejevski was accused by A1 TV Skopje of having transmitted
 >>military intelligence to the NLA through MPRI General Richard
 > Griffiths, who
 >>is director of the US "equip and train" program with the Macedonian ARM
 >>under a US military aid programme.26 Sixteen senior (retired) US
 > military
 >>officers are advising the ARM.

>>But it so happens that the same US mercenary outfit on contract to the
 >>Macedonian ARM is also assisting the NLA rebels in their terrorist
 > assaults.
 >>In other words, Washington is arming and advising both the KLA
 > attackers and
 >>the Macedonian defenders under military and intelligence authorization
 > acts
 >>approved by the US Congress. MPRI is helping Macedonia - as part of a
 > US
 >>military aid package - "to deter armed aggression and defend Macedonian
 >>territory." But MPRI is also advising and equipping the KLA, which is
 >>responsible for the terrorist assaults. In this war, the American
 >>military-intelligence apparatus is pulling strings "on both sides of
 > the
 >>fence."27

>>Faced with mounting pressure, General Andrejevski has since given up
 > his
 >>position as Commander in Chief of the ARM. But immediately following
 > his
 >>resignation, Andrejevski was appointed "Military Adviser" to President
 >>Trajkovski, while maintaining his personal links with MPRI's Richard
 >>Griffith who is still in Skopje, responsible for channeling US
 > "military
 >>aid" on behalf of the Pentagon. In other words, the US military
 >>establishment is still involved on both sides, advising the NLA as well
 > as
 >>"assisting" the Macedonian ARM. The ultimate objective of this
 >>military-intelligence ploy is to prevent the Macedonian ARM from
 > defeating

>>the terrorists.

>>CIVIL SOCIETY PLOY

>>Despite the barrage of media falsehoods, Macedonian citizens are fully aware that Washington is supporting the terrorists. To diffuse public resentment, several Western "foundations" and "human rights organisations" - including the International Crisis Group (ICG) and Human Rights Watch (HRW) are working closely with local citizens groups in Macedonia. While their formal mandate is in the areas of "confidence building," "governance," "peace-making" and "inter-ethnic reconciliation," in practice, they work hand in glove with NATO. They are an integral part of the military-intelligence ploy. The role of these front organisations is to ensure that public resentment is directed against the Macedonian government and Military rather than against Washington, NATO or the IMF.²⁸

>>The Open Society Institute (OSI) in Skopje, controlled by Wall Street financier George Soros is also playing a central role in manipulating and ultimately weakening the civilian protest movement.²⁹ OSI in Macedonia has launched an "Appeal for Peace" endorsed by a large number of Macedonian organisations. (More than 300 organisations and individuals have signed the OSI "Appeal for Peace"). In other words, Soros' OSI in Skopje hosts and finances the citizens' movement against terrorism while carefully omitting to mention the causes of terrorism.

>>Moreover, George Soros is also part of the Wall Street financial establishment which is colonising the Balkans. And this "economic conquest" by American financial interests is supported by the US military-intelligence apparatus, which is funneling covert support to the terrorists.

>>While George Soros finances "peace" and "reconciliation" initiatives in Macedonia, he also supports the KLA. Across the border in Kosovo, the Soros sponsored Kosovo Foundation for an Open Society (KFOS) is funding the activities of "local governments" controlled by KLA appointees. This assistance was initially channeled through a World Bank "Post Conflict Trust Fund," of which 90 percent of the financing is controlled by George Soros.³⁰

>>Needless to say, Soros is close to the seat of political power in the US, he works hand in glove with the World Bank and has significant economic interests in the Balkans. His Open Society Institute is also supporting the "alternative media" in Macedonia with all the appearances of purporting to advance "democracy" and "freedom of the press."

>>NATO SPONSORED REFUGEE CRISIS

>>The refugee crisis has been deliberately triggered by the US sponsored terrorist assaults. Both Macedonian and Albanian civilians are among the victims. More than 100,000 people are affected. According to the United Nations High Commission for Refugees (UNHCR) some 73,800 people have crossed the border into Kosovo, and another 34,500 people are "internally displaced" within Macedonia.³¹ In Albanian villages occupied by the rebels,

Albanian

>>civilians rather than being "protected" by NLA "freedom fighters" are
> often
>>the object of intimidation and reprisals.
>>
>>In villages inhabited by Macedonians in the Tetovo region, ethnic
> cleansing
>>is being implemented in the presence of US military personnel who are
>>advising rebel commanders. The KLA-NLA is reported to "have committed
>>unprecedented acts of terror against the inhabitants, forcing them to
> leave
>>the villages completely. The displaced persons from [these] villages
> have
>>strongly criticized the OSCE and the International Committee of the Red
>>Cross - whose representatives have consistently avoided contact with
> the
>>residents of these Tetovo villages."³²

>>
>>Entire communities are uprooted. According to the UNHCR, the majority
> of the
>>refugees crossing into Kosovo are women, children and elderly men.
> Other
>>reports suggest that the terrorists are enlisting ethnic Albanian men
> to
>>join the KLA-NLA often through force and intimidation. The evidence
> suggests
>>that those who refuse face serious reprisals.³³ The pattern in this
> regard,
>>is very similar to what occurred in Kosovo in 1999 where entire
> villages
>>were uprooted.³⁴

>>
>>ETHNIC CLEANSING

>>
>>Washington is indelibly behind the process of ethnic cleansing in
> Macedonia.
>>It is worth mentioning in this regard that MPRI (the mercenary outfit
>>working with the KLA-NLA) was on contract with the Croatian Armed
> Forces in
>>1995, in charge of the ethnic cleansing and civilian massacres directed
>>against the Serb population in the Krajina region of Croatia. In this
>>regard, MPRI was working closely with Commander Agim Ceku, who at the
> time
>>was a Brigadier General in the Croatian Armed Forces. Ceku was not only
> one
>>of the key planners of "Operation Storm," he was also commander of the
>>artillery division responsible for shelling Krajina Serb civilians. It
> is no
>>wonder that the pattern in Macedonia is similar to that of Krajina and
>>Kosovo.³⁵

>>
>>The same commanding officers from the KLA and the MPRI are now involved
> in
>>the terrorist assaults and ethnic cleansing in Macedonia. "Protected"
> by
>>American and British troops stationed in Kosovo and Macedonia, the
> KLA-NLA
>>rebels now control a significant portion of Macedonian territory.

>>
>>BOGUS PEACE PLAN

>>
>>Washington's design is to prevent the Macedonian Security Forces from
>>fighting the rebels and protecting its borders. In other words, the
> hidden
>>agenda of the EU-US brokered "peace plan" is to gain time, drag out the
>>conflict, keep the Macedonian Security Forces in the barracks while
>>continuing to arm and equip the rebels. And this gruesome
>>military-intelligence ploy is possible because the Macedonian President
> and
>>part of his entourage are puppets of the US. Moreover, the MPRI, which
> is
>>actively advising the NLA, is still on contract with the Macedonian

>government "helping the Macedonian Armed Forces."
 >>
 >>Meanwhile General Andrejevski, who recently resigned his position as
 >ARM
 >>Commander in Chief, is still in charge as "military adviser" to the
 >>President, acting on behalf of the MPRI and the Pentagon.
 >>
 >>In other words, key senior military officers in the ARM are
 >collaborating
 >>with the enemy, against the lower ranking officers and the ARM rank and
 >file
 >>who are fighting for their country. Despite the divisions within the
 >>government, Prime Minister Mr. Ljubeo Georgievski, has openly accused
 >US
 >>envoy James Pardew and EU's Francois Leotard of "forcing Macedonia to
 >cede
 >>in to demands from Albanian guerrillas".36
 >>
 >>"It becomes obvious that all of the terrorist actions in Macedonia have
 >been
 >>supported by the western democracies. Now, we practically have 95% of
 >Ali
 >>Ahmeti's [the NLA leader] document on the table. It is clear that the
 >>international community has decided on its position beforehand, and now
 >it
 >>is trying to realize it in Macedonia."37
 >>
 >>"As much as their text is brutal, more brutal and worrying is the
 >fashion
 >>in which they are trying to break up Macedonian state institutions,'
 >Mr.
 >>Georgievski said. The Prime Minister further stated that the proposed
 >peace
 >>package constituted 'a serious interference in the internal affairs of
 >the
 >>Republic of Macedonia'. Asked about the extent of pressure Macedonia
 >could
 >>sustain, Georgievski said all threats and blackmails had been presented
 >so
 >>far, 'except that NATO will conduct an air-strike on us.' 38
 >>
 >>THE ANGLO-AMERICAN AXIS
 >>
 >>In the negotiation of the "peace plan," the Anglo-US position has
 >prevailed
 >>over that of France and Germany. In this regard, Prime Minister
 >Georgievski
 >>"underlined that the French expert in law [former Minister of Justice]
 >>Robert Badinter was brutally eliminated from the political process,"
 >meaning
 >>that his recommendations on constitutional reform were turned down by
 >James
 >>Pardew in consultation with NLA leader Ali Ahmeti.39
 >>
 >>Although NATO is not formally part of the EU-US "mediation," EU High
 >>Representative Javier Solana (who occupied the position of Secretary
 >General
 >>of NATO during the 1999 bombings of Yugoslavia) has been working hand
 >in
 >>glove with his successor at NATO Lord George Robertson. In turn,
 >British
 >>Ambassador Mark Dickinson was appointed in May by Solana to act on his
 >>behalf in Skopje. British paratroopers and Special Forces - -which
 >trained
 >>the KLA in 1999 - are slated to lead the bogus "Essential Harvest"
 >operation
 >>to "disarm the rebels."
 >>
 >>Increasingly, the corridors of international diplomacy has been taken
 >over
 >>by military-intelligence officials with previous experience in Bosnia
 >and

>>Kosovo. James Pardew started his Balkans career in 1993 as a senior
 >>intelligence officer for the Joint Chiefs of Staff responsible for
 >>channeling US aid to the Bosnian Muslim Army. Colonel Pardew had been
 > put in
 >>charge of arranging the "air-drops" of supplies to Bosnian forces,
 > working
 >>closely with the Chairman of the National Security Council Anthony
 > Lake.⁴⁰
 >>NATO's Peter Feith who has been "put in charge of contacts with the
 >>[KLA-NLA] guerillas" is a longstanding "colleague" of James Pardew. He
 > was
 >>political advisor to the IFOR High Command in Bosnia in the
 > mid-1990s.⁴¹

>>REPLICATING BOSNIA AND KOSOVO

>>
 >>America's "mediator" James Pardew has been given the mandate to
 > replicate
 >>the Bosnia-Kosovo pattern. In this regard, Washington's
 >>military-intelligence ploy is to fracture Macedonian territory, foster
 >>internal social divisions and fuel ethnic strife. The design is to
 > destroy
 >>all social and political ties between Albanians and Macedonians, who
 > have
 >>coexisted for more than a half a century within a multiethnic society.
 > These
 >>socio-ethnic divisions are deliberately created so as to curb all forms
 > of
 >>social resistance. More importantly, they want to prevent the
 > development of
 >>a broader "common front" against the enemy.
 >>
 >>The US sponsored terrorist assaults as well as the bogus "peace plan"
 > are
 >>intent upon eventually splitting up the country and transforming
 > Macedonia
 >>into a NATO protectorate. Operation "Essential Harvest" to be led by
 > British
 >>parachutists would constitute a first step towards a military
 > occupation of
 >>Macedonian territory. NATO forces are not only protecting the rebels in
 > the
 >>territories under their control, MPRI advisers on contract to the
 > Pentagon
 >>are assisting in the implementation of "ethnic cleansing" in these
 >>territories. In the latter, Macedonian State institutions are no longer
 >>functioning.
 >>
 >>In other words, the territories under KLA-NLA control - which border
 > Kosovo
 >>- are de facto under the jurisdiction of NATO. Moreover, there are
 >>indications that the KLA - with NATO support - may attempt to trigger a
 >>unilateral secession of Kosovo from Yugoslavia. This would not only
 > heighten
 >>the political crisis in Belgrade, it would also raise the issue of the
 >>political status of the territories occupied by the KLA-NLA from which
 > the
 >>Macedonian population has been expelled (much in the same way as the
 > Serbs
 >>were expelled from Kosovo). In this design, NATO's intent is clear, it
 >>consists in fracturing and destroying Macedonia as a country.

>>ENDNOTES

- >>
 >>1.Hamburger Abendblatt, Hamburg, 27 June 2001, English translation by
 >>OK-Macedonia, Skopje, 28 June 2001.
 >>2.Christian Science Monitor, 27 June 2001.
 >>3.Report from informed source in Skopje, 3 July 2001.
 >>4.Christian Science Monitor, op. cit.
 >>5.Ibid.
 >>6.Ibid.
 >>7.AFP. Paris, 4 July 2001.

- >>8. Statement of Ljubica Accvska, Macedonia's first ambassador to the United States, UPI, 5 July 2001.
- >>9. See Col. David Hackworth, Wanted Guns for Hire, Toogood Reports, July 10, 2001.
- >>10. The Record, Bergen County, New Jersey, 25 March 2001, and the New York Times, 17 July 2001.
- >>11. Washington Times, 14 December 1997 and US Congress, Press Release, "Militant Islamic Base," Congressional Press Releases, 16 January 1997.
- >>12. Scotland on Sunday, Glasgow, 15 June 2001, see also UPI, 9 July 2001.
- >>13. New York Times, 19 March 2001. In March 2001, the New York-based Albanian-language newspaper Bota Sot printed an advertisement by the National Liberation Army (NLA) "calling Albanians [in the US] to register as volunteers and to donate money." See The Guardian, London, 20 March 2001.
- >>14. The Guardian, 20 March 2001. See also ITAR Tass, Moscow, 20 March 2001.
- >>15. According to the editor of Bota Sot, Dervish Jahjaga interviewed by The Guardian, London, 20 March 2001.
- >>16. For further details see Sunday Times, London, 10 June 2001. See also Jared Israel, Sorry Virginia, but they are NATO troops, not Rebels, Emperors Clothes, June 2001.
- >>17. Irish Times, Dublin, 5 July 2001.
- >>18. Ibid.
- >>19. Ibid. 20. See Michel Chossudovsky, The United Nations Appoints an Alleged War Criminal in Kosovo, March 2000.
- >>21. Quoted in John Sweeney and Jen Holsoe, "Kosovo Disaster Response Service Stands Accused of Murder and Torture," The Observer, London, 12 March 2000.
- >>22. Ibid.
- >>23. Macedonian Information Centre Newsletter, Skopje, 21 March 2000, published by BBC Summary of World Broadcast, 24 March 2000.
- >>24. BBC, 29 January 2001.
- >>25. UPI, 8 July 2001.
- >>26. See Michel Chossudovsky, Macedonia: Washington Military Intelligence Ploy, June 2001. See also MPRI Republic of Macedonia, Stability and Deterrence Program (1998-Present).
- >>27. See Michel Chossudovsky, Washington Finances Ethnic Warfare in the Balkans, April 2001 and Michel Chossudovsky, Macedonia: Washington's Military-Intelligence Ploy, June 2001.
- >>28. See ICG's report on Macedonia. Both HRW and ICG are funded by Wall Street financier George Soros.
- >>29. See the OSI Macedonia webpage.
- >>30. World Bank, Kosovo Foundation for an Open Society (KFOS) World Bank, World Bank Launches First Kosovo Project, Washington, November 16, 1999 News Release No. 2000/097/ECA. See also Michel Chossudovsky, Opening Kosovo to Foreign Capital, March 2000.
- >>31. UNHCR Press Briefing, Geneva, 3 July 2001.
- >>32. Macedonian Radio, Skopje, in Macedonian, 200 GMT 8 July 2001, BBC Monitoring Service, 8 July 2001.
- >>33. The Red Cross has registered some 34,000 "internally displaced persons," expelled by the terrorists, See Red Cross, Report Macedonia, 26 June 2001.
- >>34. In this regard, recent evidence suggests that the KLA was instrumental in uprooting the civilian population in Kosovo during the 1999 bombing of Yugoslavia. See Jared Israel, What's Behind KLA Strategy in the Balkans? Emperors Clothes, and the interview with Kosovo historian Chedomir Pralinchevich, May 2001.

- >>35. See Michel Chossudovsky, NATO Installs a Reign of Terror in the Kosovo, July 1999.
- >>36. Quoted in The Independent, London, 19 July 2001.
- >>37. Press Release, Macedonian Information Agency, Skopje, 19 July 2001.
- >>38. Ibid.
- >>39. Ibid.
- >>40. Washington Times, 14 December 1997 and US Congress, Press Release, "Militant Islamic Base," Congressional Press Releases, 16 January 1997.
- >>41. Deutsche Press Agentur, 12 July 2001.

>>

>>

>>Articles by the author on Macedonia:

>>

- >>Washington Finances Ethnic Warfare in the Balkans, Ottawa, April 2001
- >>America at War in Macedonia, June 2001
- >>Macedonia: Washington's Military Intelligence Ploy, June 2001.

>>

- >>Michel Chossudovsky is Professor of Economics, University of Ottawa,
- > and
- >>author of The Globalization of Poverty, second enlarged edition, Common
- >>Courage Press, 2001.

>>

- >>Copyright by Michel Chossudovsky, Ottawa, June 2001. All rights reserved.
- >>Permission is granted to post this text on non-commercial community internet sites, provided the essay remains intact and the copyright note is displayed
- >>and no lengthy headers or footers are added without consulting the author.
- >>To publish this text on commercial internet sites, in printed and/or other forms (including excerpts) contact the author at
- >><mailto:chossudovsky@videotron.ca>
- >>fax: 1-514-4256224.

>

>

>

>

- > Za izlazak sa liste, posaljite prazno pismo na:
- > ljudska_prava-unsubscribe@cgroups.com

>

- > Za upis novih clanova, prazno pismo sa emaila novog clana na adresu:
- > ljudska_prava-subscribe@cgroups.com

>

- > Prezentacija je na adresi:
- > http://www.cgroups.com/group/ljudska_prava

>

- > Your use of Yahoo! Groups is subject to <http://docs.yahoo.com/info/terms/>

>

>

>

Voor de rechter (4)

De Albanese

AE 30 01
Juni

Kosovo hoort op papier bij Joegoslavië, maar de Albanese rechters willen niet werken met Joegoslavisch recht. Bovendien zijn zij hun werk verleerd, in de rechtbankserie deze maand een ordinair stuk-partij om een minibusje.

KOSOVO

Het Kosovaarse rechtssysteem is gebaseerd op het Joegoslavische recht, aangepast aan enkele internationale bepalingen. De rechtbanken worden voornamelijk bemand door Albanese en internationale rechters. De meeste Servische rechters zijn Kosovo ontvlucht of durven niet naar hun werk te gaan. De rechtbank bestaat uit vijf rechters: vier Albanese en een inter-

nationale. Sinds december telt Kosovo ook driekoppige rechtbanken, bestaande uit een Albanese en twee internationale rechters. Zij behandelen onder meer de zogenoemde haatzaken. Deze zaken hebben een etnische achtergrond, waarbij Kosovo-Albanese en Kosovo-Serviërs elkaar doelbewust leed hebben berokkend om hun afkomst. De driekoppige rechtbanken moeten ook 'kleine' oorlogsmisdadigers gaan berechnen. De 'grote vissen' moeten voor het Joegoslavië-Tribunaal van de Verenigde Naties in Den Haag worden gebracht. De bekendste grote vis is de Joegoslavische ex-president Slobodan Milošević. Hij is in het voorjaar van 1999 aangeklaagd wegens oorlogsmisdaden in Kosovo.

Het was een doorsnee ruzie. De mannen kregen woorden over een auto, er vielen klappen, de familie snelde toe. En toen het stof was opgetrokken, lag Jakup op straat. Het bloed gatsde uit zijn nek. Omstanders trommelde haastig een ambulance op. Jakup werd afgevoerd op weg naar het ziekenhuis.

Dat was in november 1999. Het was de eerste keer dat de ordogum Krasimir Belaslijed en Servische soldaten waren gekomen. De Servische soldaten waren in de buurt van de auto. De auto was een minibusje.

De autobusje was een van de laatste die bleef staan op de straat. Het was een minibusje met vijf zitplaatsen. Het was een minibusje met vijf zitplaatsen. Het was een minibusje met vijf zitplaatsen. Het was een minibusje met vijf zitplaatsen.

Bashkim bleek een kat in de zak te hebben gekocht. Het busje mankeerde van alles. Jakup gaf natuurlijk niet thuis, die hield zich verborgen voor de woedende Bashkim. Niet veel later liep Bashkim toevallig Jakups zoon tegen het lijf. Hij bedacht zich geen ogenblik en trok hem aan zijn oren het trottoir op. 'Ik heb een boodschap voor je vader', siste hij woedend. 'Ik wil óf nieuwe onderdelen óf mijn vijfhonderd mark terug.'

De ruzie liep pas echt uit de hand met de ontmoeting van Bashkim en Jakup op een parkeerplaats. Jakup nodigde Bashkim uit in zijn auto om de zaak te bespreken. En daarna lopen de versies van het voorval uiteen. De openbare aanklager meent dat Bashkim al snel Jakup aanviel met een mes. Maar Bashkim heeft een ander verhaal.

Bashkim zegt te zijn aangevallen door Jakup, maar hij wist hem het mes te ontfutelen. Vervolgens maakte hij het portier open en viel hij op straat. Daar sloegen Jakups zoon en een neefje met stukken hout op hem in. Intussen voegde Jakup zich bij de vechten-de massa. Na enkele minuten lag een bloedende hoop mensen op straat. Jakup was gestoken in zijn hals, zijn zoon Ilir in zijn neus en borst, Bashkim in zijn handen en rug.

'Het was zelfverdediging', zegt Bashkims advocaat aan het begin van de zitting. Waarom was Bashkim anders na afloop naar zijn oom gerend en had hij zelf de autoriteiten op de hoogte gesteld van zijn daad? 'Hij heeft uit noodweer gehandeld.' Maar de openbare aanklager denkt er anders over.

Kort na de vechtpartij werd Bashkim opgepakt door Amerikaanse soldaten en overgebracht naar het ziekenhuis van de Amerikaanse militaire basis. Na enkele weken vertrok hij naar de gevangenis in het noorden van Kosovo, ter voorbereiding van zijn proces.

Hier werd een etnische rechtszaak. De aanklachten en motieven op zich wachten, de rechtzittingen worden voortdurend verplaatst. Het klat wat mensen keer op keer voor Bashkim's rechtertafel.

De rechters van de verdraging waren Servisch. Wacht niet men bijvoorbeeld Bashkim's Kosovo is op papier onderdeel van de Servische rechtspraak. Maar de Albanese rechters wilden recht spreken op basis van het Joegoslavische recht. De Verenigde Staten, het dagelijks bestuur in Kosovo, stelden daarom een nieuw systeem voor. Maar toen werden de Servische rechters weer om aan het werk te gaan. Uiteindelijk werd het Joegoslavische recht aangepast aan enkele internationale bepalingen. Van de kant van de Servische rechters kwamen geen protesten meer. De meeste rechters waren immers naar Servië vertrokken, op de vlucht gejaagd door wraaklustige Albanese.

De Albanese rechters vormden het volgende probleem. Ze hadden niet meer gewerkt sinds de Servische autoriteiten hen tien jaar geleden uit hun ambt hadden gezet. Ze wisten van toeten noch blazen. Ze moesten eerst op cursus. Vele weken verstreken. En de gevangenen raakten overvol, want geen enkele verdachte kon worden aangeklaagd of veroordeeld.

Er werden internationale rechters en aanklagers ingevlogen, maar een aantal van hen maakte binnen twee weken rechtsomkeert. De rechtbanken waren leeggeroofd door de Serviërs, er waren niet eens typemachines. Enkele rechters werden ook nog eens bedreigd door familie en vrienden van de verdachten. 'Wat een oord', zeiden ze tegen elkaar.

Aan de kennis van de Albanese rechters bleef het schorten, vele weken cursus ten spijt. De internationale politie bijvoorbeeld, die vroeg om huiszoekingsbevelen, kreeg geen antwoord. 'Daarvoor hebben jullie ons toch niet nodig', zeiden de Albanese rechters bij navraag verbaasd. 'Gaan jullie gewoon je gang.' En sommige slachtoffers van verkrachtingen werden door de rechters uitgelachen of bekritiseerd om hun kleding.

Naast al deze problemen had Bashkim Hajdari ook nog eens pure pech. De politie had

ariant

Wat is de rol van de VN in de ontvoering van Bashkim? De VN heeft een rol te spelen in de ontvoering van Bashkim. De VN heeft een rol te spelen in de ontvoering van Bashkim. De VN heeft een rol te spelen in de ontvoering van Bashkim. En de forensisch expert is niet meer nodig.

Die forensisch expert is niet meer nodig. Er zijn, zegt de advocaat, vijf Drensische experts in Kosovo. Ze hebben handen vol werk. Alleen al in de Kosovaarse hoofdstad Priština stonden in de laatste zes weken van december zeventien moordzaken op de rol.

Vorig jaar kregen de forensisch experts ruzie over de vergoeding. Het VN-bestuur bood drie mark per uur, maar daar haalden ze hun neus voor op. 'Dat is heel begrijpelijk', zegt Bashkims verdediger. 'Ik zou mijn hoofd ook niet pijnigen voor zo weinig geld.'

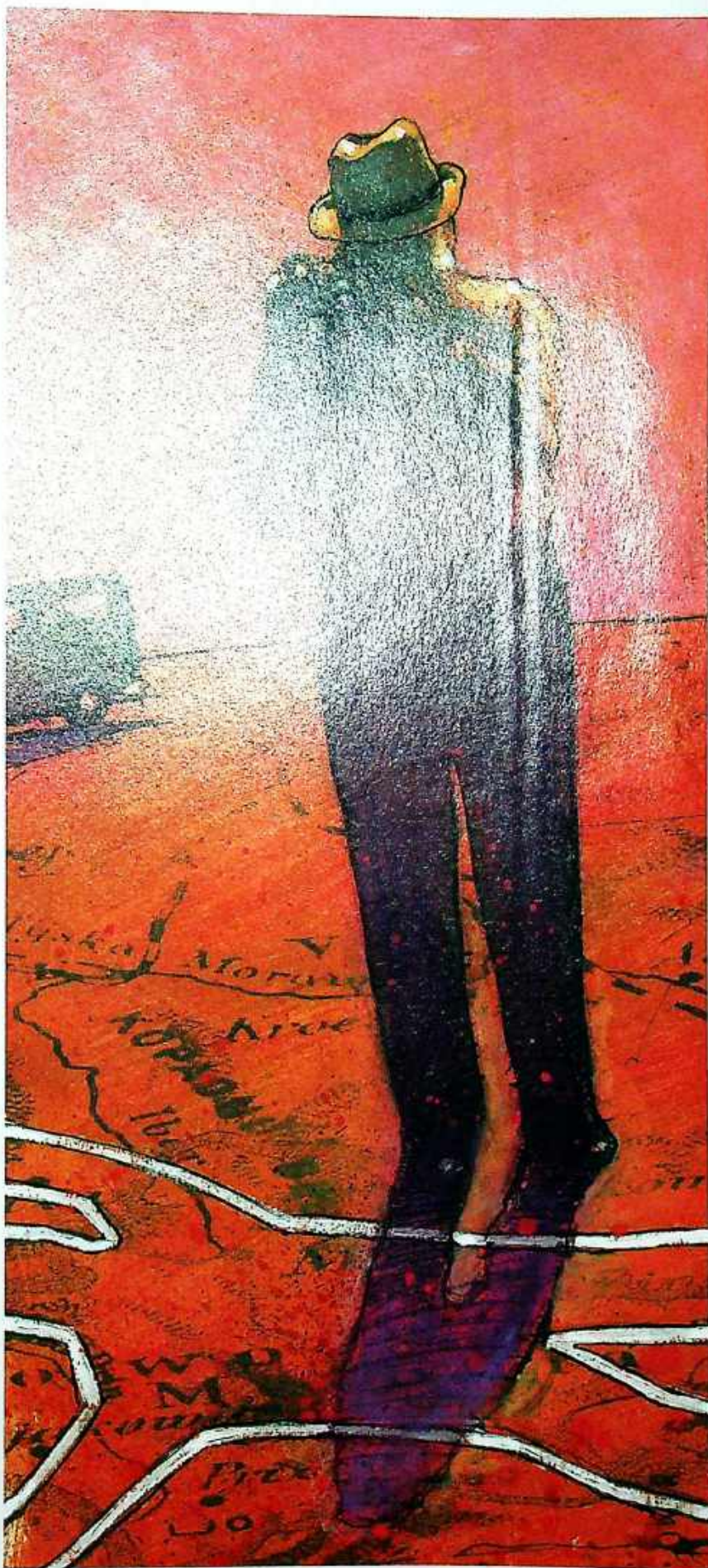
De forensisch experts besloten voortaan alle rechtszittingen te boycotten, inclusief die van Bashkim. Hij verscheen drie keer in de rechtbank van Priština, en drie keer werd zijn zaak verdaagd wegens afwezigheid van de forensisch expert.

Nu staat Bashkim voor de vierde keer in de rechtbank van Priština. Een schuchtere 27-jarige jongeman, gekleed in een zwarte trainingsbroek en een zwart jasje. Zijn ogen zijn waterig. Hij heeft net nog gehuild. De familie en de vrienden die zijn overgekomen, zijn buiten de rechtszaal gefouilleerd.

De bezoekers nemen onwennig plaats op de houten bankjes. Bashkims moeder, een boerenvrouw met een hoofddoek op, frunikt zenuwachtig aan haar zakdoek. Sinds die verdoemde dag in november 1999 heeft ze Bashkim niet meer thuis gehad. Straks, na afloop van de zitting, mag ze even met Bashkim praten. Ze zal haar betraande wangen tegen zijn polsen leggen, die zijn geschaafd van de handboeien.

De zitting duurt maar kort. Want de forensisch expert is weer niet komen opdagen. Het VN-bestuur zou de experts tien mark per uur hebben geboden. Daarover zijn ze momenteel aan het nadenken. En Bashkim? Zijn zaak wordt voor de vierde achtereenvolgende keer verdaagd. M

Yaël Vinckx is correspondent van NRC Handelsblad in Belgrado.

M

JURIDISCHE ZAKEN

ZILAL SHABANI:

14-4-2001
'Het Westen kiest te sn

Zilal Shabani: "Waar is de politicus die zich bekommert om de Albanese boeren die moeten vluchten?"

Als student kwam Zilal Shabani (45) uit Macedonië naar Nederland, waar hij trouwde en kinderen kreeg. Maar de band met zijn geboorteland bleef. Zo richtte hij onder meer het tweetalige Albanian Magazine op en is hij momenteel voorzitter van de Stichting Besa, die met culturele en educatieve projecten de democratisering op de Balkan wil stimuleren.

Vorige maand las Zilal Shabani in *de Volkskrant* een artikel dat begon met: 'Ramiz Shabani schuifelt verloren door de steile straatjes van Selce. Waar is iedereen?', vraagt de 86-jarige aan de vreemdelingen die het dorp zijn binnengekomen. Zondagavond is hij als altijd naar bed gegaan, en toen hij maandagochtend wakker werd, was Selce verlaten. 'Alle kinderen zijn weg,' zegt de oude man, 'en er is niemand om me brood te brengen.' Selce ligt vlakbij Tetovo, de stad in West-Macedonië vanwaar politie en leger met kanonnen, tanks en mortieren hun strijd tegen de rebellen uit Kosova hebben gevoerd. Die laatste verschansten zich vaak in kleine boerenghuchten rond de Turkse ruïne hoog boven in de bergen. In Xherma, Gajre, Vejce én ook in Selce.

Toen Shabani dit krantenstuk had gelezen, wist hij twee dingen: zijn oude vader leefde nog en de overige dorpingen waren voor de beschietingen door het leger gevlucht. En alsof Ramiz een beschermengel had die zijn zoon in Nederland blijvend moest informeren, stond zijn portret twee dagen later op de voorpagina van *Trouw!* Verderop in die krant is de oude Ramiz te zien op een veel grotere foto, omgeven door enkel bejaarden. Zilal Shabani: 'De mannen, vrouwen en kinderen vluchten weg uit de dorpen om niet gedood te worden. Maar de ouderen konden de zware tocht over de bergen niet aan. Bij een normaal tempo duurt de reis 16 tot 18 uur, maar met kinderen en oudere mensen erbij moet je 30 uur lopen. De weg is moeilijk begaanbaar en op

de toppen, waar sneeuw ligt, zijn de nachten flink koud. Sommigen hebben de reis halverwege af moeten breken. Er zijn ook mensen gestorven. Inmiddels weet ik dat mijn vader de beslissing om te blijven zelfstandig heeft genomen, maar niet goed beseft heeft dat Selce op een handvol bejaarden na totaal ontvolkt zou raken. Of misschien is hij ervan uitgegaan dat iedereen snel weer terugkwam.

Mijn familie is over de bergen Kosova ingetrokken. Het is wrang oude mensen als mijn vader zo achter te laten, maar ze hadden geen keus. Dankzij de Nederlandse pers kwam ik erachter dat hij nog leefde en niet alléén in het dorp zat. De nachten zullen wel lang zijn geweest, want het werd vroeg donker en er was geen stroom. Ook de telefoons werkten niet. Het moet heel beangstigend zijn als er in zulke zwarte nachten uren gebombardeerd wordt.

Waarom heeft de Internationale Gemeenschap de boerenbevolking niet direct geëvacueerd? Na één dag UÇK-rebellie heeft Solana de Macedoniërs al een blanco cheque gegeven de bergen te beschieten, in de veronderstelling dat de dorpen waren ontruimd. Maar ik weet van vijftien mensen, die opgepakt in een huis zaten toen de dorp werd weggeblazen. Toen Europa zag dat er ook burgers werden getroffen, kwam het met de oproep het geweld in te tomen. Wat is dat voor mentaliteit? Vragen het geweld in te tomen, wetend dat de boeren midden in de vuurlinie zitten...

Hier en daar zal er ook wel een UÇK'er hebben gewoond, maar de meesten hadden meer affiniteit met hun oogst dan met de schoolstrijd die het conflict beheerste. Het Westen kiest veel te snel en onnadenkend partij, net als in de tijd van Milosevic. Nu is iedereen opgelucht dat hij achter de tralies zit, maar hoeveel Westerse leiders hebben hem niet gesteund?

Het probleem is, dat het Westen nooit een totaalaanpak voor de Balkan heeft ontwikkeld, maar steeds ad hoc naar oplossingen heeft gezocht. Dayton is daar een voorbeeld van. De Dayton-voorwaarde dat Servië Macedonië moest erkennen was geen offer voor Servië. Sterker nog: een onafhankelijk Macedonië (dat trouwens al in 1991 een feit was) had meer waarde voor Servië dan een overwonnen ingelijfde republiek. De vroegere president Gligorov was een geestverwant van Milosevic, aan wie Milosevic de repressie van Albanen ten dele kon delegeren.

Wat me ook verbaast, is dat het Westen de recente strijd in Macedonië niet verwachtte. Je moet wel heel naïef zijn om te denken dat Macedonië een stabiele staat is. Zowel de PDSH (regeringspartij van de Albanen) als de VMRO (regeringspar-

steld wegens haar zwangerschap. Sommigen fluisteren dat Mirjana's moeder de zuster was van Tito's overleden vrouw Zdenka. Mirjana schonk Milosevic twee kinderen, Maria en Marko.

Slobodan Milosevic werd aanvankelijk niet helemaal voor vol aangezien in het politieke macho-wereldje. Er werd gespot met de huwelijkse trouw van Slobodan, een man die nooit van de zijde van zijn vrouw week. Dat was in de ogen van zijn

de, dat Slobodan Milosevic midden jaren tachtig de onbedwingbare kracht van het nationalisme ontdekte. Daar ervoer Milosevic hoe de Serviërs van Kosovo hem op handen waren gaan dragen omdat hij zich ten overstaan van een geïntimideerd publiek had laten ontvallen dat hij het niet zou verdragen dat zijn landgenoten door de Albanen geslagen werden. Zonder het zelf goed te beseffen had Milosevic het nationalistische taboe verbrijzeld.

Radovan Karadzic en zijn volgelingen de toegang tot Servië te verbieden en de nieuwe republiek zelfs sancties op te leggen. Steeds weer slaagt hij erin om het Westen ervan te overtuigen dat hij op de Balkan tot de stabiliserende krachten behoort en dat hij in de rol van Servisch president onvervangbaar is.

Stefanovic voert voldoende materiaal aan waaruit blijkt dat Milosevic als de bevelhebber van het Joegoslavische leger de

Milosevic verstaat de kunst de ambities van anderen te exploiteren

omgeving een vorm van abnormaal gedrag, want een man moest een maîtresse hebben om als grote jongen door te kunnen gaan. Grote prestaties werden destijds niet geleverd door Milosevic. Sommigen herinneren zich hem als de spreekbuis van een huurdersgroep. Hij had ervoor gezorgd dat de lift van het gebouw waar hij een flat had, weer vlot begon te functioneren.

Het is onmogelijk de opkomst van een grijze muis als Slobodan Milosevic te begrijpen als je die niet plaatst op de recente historische en sociologische achtergrond van Joegoslavië. De Joegoslavische federatie verkeerde in een desolate toestand in de jaren tachtig. Economisch lag het land op apegapen. De rancune van het 'rijke' noorden, dat zich door het 'arme' zuiden uitgezogen voelde, was enorm. De liberale vernieuwers waren verbitterd omdat ze in de jaren zeventig harde opdoeffers te verduren hadden gekregen in alle republieken. Vooral Servië voelde zich in zijn historische leidersrol vernederd en gefrustreerd omdat Tito deze republiek in 1974 een constitutie had opgelegd die door Belgrado als een bestuurlijke dwangbuis werd ervaren.

In Servië zag de orthodoxe kerk reikhalzend uit naar de restitutie van haar in beslag genomen goederen, wat ondanks alle beloften nooit gebeurde. In Belgrado en de Servische steden liep iedereen te mokken, communistische veteranen evenzeer als monarchisten, jongeren evengoed als kunstenaars. Het leek of iedereen zat te wachten op iets of iemand die de stilgevalen trein van de geschiedenis weer in beweging kon brengen.

Het is niet uitgesloten dat Slobodan Milosevic zelf verrast was toen bleek dat de massa's hem hadden uitgekozen om dat karwei te klaren. Nooit eerder was de man met de trompetterswangen en het pleeborstelkapsel opgevallen door scherpe of controversiële standpunten. Altijd al had hij precies uitgevoerd wat van hem werd verwacht.

In het begin van de jaren tachtig had deze rasopportunist als voorzitter van de Communistische Liga campagne gevoerd tegen het Servische nationalisme dat hij overal bestreed en waarvan hij de publicaties liet verbieden. Als een marxistische apparatsjik was hij opgetreden tegen de liberale krachten in de partij en aan de universiteit. Maar het was in de provincie Kosovo, waar de Servische minderheid zich door de Albanese meerderheid bedreigd voel-

de, dat Slobodan Milosevic op het goede paard gewed. Het nationalisme is machtiger dan het communisme of dan welk ander totalitarisme ook. Het is een ideologie die geen enkele kennis vereist, geen enkele voorafgaande vorming. Nationalisten hoeven niet naar school te gaan of een beroep uit te oefenen. Het volstaat dat ze menen de zonen van het volk te zijn.

De ontdekking van het nationalisme dat de massa's kan mobiliseren, beantwoordt perfect aan de verzuchtingen van Milosevic, een politicus die geen belangstelling heeft voor het duurzame wezijn van volk en staat, maar die als tiran in wording met heel zijn instinct op zoek is naar alle menselijke bronnen die zijn eigen machtsstreeven op korte termijn kunnen bestendigen en verstevigen.

Het is alsof zelfs de criminelen hadden geroken dat Slobodan Milosevic, die eind jaren tachtig met zijn 'antibureaucratische revoluties' in Kosovo en Vojvodina de structuren van de federale staat met behulp van gewelddadige demonstraties begon te ontmantelen, hun mannetje was. Onder president Milosevic zakten heel wat criminelen, die onder Tito waren verbannen naar het buitenland (waar ze als huurmoordenaars soms 'patriottisch werk' verrichtten), weer af naar Servië, waar ze in dienst van het regime het vuile werk begonnen op te knappen. Milosevic verstaat perfect de kunst om de ambities van de anderen te exploiteren. Met behulp van zijn onbeduidende vrienden die hij op hoge posten tilt, corrupteert Milosevic de staat en de maatschappij, ook al lijkt hij voor de grote massa de uitverkorene die ervoor zal zorgen dat het geknechte en door het buitenland gehate Servië weer ontwaakt als het krachtadige volk dat het al altijd was geweest.

Nochtans beantwoordt de heersersstijl van Slobodan Milosevic, die in 1987 president van Servië was geworden, niet aan het type van de doldries- te roverhoofdmannen die in Servië en de aanpalende republieken prat gaan op hun schurkenstreken. Servische krijgsheren als Radovan Karadzic of Milan Martić die in Bosnië en Kroatië vreselijk huishouden, worden aanvankelijk door Milosevic in het geniep gesteund. Maar de Servische president laat ze vallen als een steen zodra hij merkt dat hun beleid zijn persoonlijke ambities in het gedrang brengt.

In 1994, aan de vooravond van de Dayton-conferentie, spuwt hij zijn trawanten van de Bosnisch-Servische republiek uit door

voornaamste aanstoker is van de oorlogen in ex-Joegoslavië waarin meer dan 200.000 doden vielen. Het punt is echter dat hij, in tegenstelling tot zijn bondgenoten in Pale en Knin, nooit prat is gegaan op zijn waddaden.

An het thuisfront slaagt de dictator er met behulp van de horige media steeds weer in om de massa's naar zijn hand te zetten. Stefanovic heeft het over de parallele wereld die de Servische televisie heeft gecreëerd, wat betekent dat de staatspropaganda er gemakkelijk in slaagt om de onontwikkelde massa's ervan te overtuigen dat de wereld alleen nog bezig is om de onstuitbare opgang van Servië af te remmen.

In werkelijkheid geven Milosevic en zijn entourage geen moer om Servië. Ze plukken het verpauperde land helemaal leeg en plaatsen het geroofde geld op westerse bankrekeningen. Stefanovic: 'De tegenstanders van de 'nieuwe wereldorde' hebben hun twijfels bij de westerse beschaving, maar hebben wel vertrouwen in haar banken en vooral in het bankgeheim.'

De clan van Milosevic trekt zich niets aan van de dode en gewonde Servische helden die buiten de Servische grenzen strijden voor de Groot-Servische zaak. Op het moment dat in 1995 tienduizenden Serviërs met de stilzwijgende instemming van het Westen door Tudjman uit het Kroatische Krajina en de 'onneembare vesting' Knin worden weggejaagd, viert Milosevic vakantie in het Oost-Servische Crni Vrh. 'Moet je zien, die idioten trekken zich terug,' zou volgens zijn biograaf het commentaar van Milosevic bij het Servische drama zijn geweest. Voor de tragedie van de Servische verdrijving uit Kroatië werd het lopende programma niet onderbroken door de beroepspropagandisten van de Servische staatstelevisie: het circus van Monte Carlo kon zijn gang blijven gaan.

Een westerse journalist had het cynische fenomeen Milosevic, dat eeuwig leek te zullen duren, ooit eens zo samengevat: 'Hij had zijn onderdanen tot paupers en paria's gemaakt, maar ze vonden het geweldig.'

Slobodan Milosevic was een a-typische dictator. Niet zozeer omdat hij thuis een pantoffelheld was, niet omdat hij zijn kinderen niets kon weigeren en ook niet omdat hij sidderde voor de buien van zijn grillige echtgenote. Maar wel omdat hij een tiran was zonder enige overtuiging.

Piet de Moor

NAVO laat leger toe Joegoslavië mag zone bij Kosovo in

20 mei

BRUSSEL / BELGRADO, 15 MEI. Vanaf volgende week mag het Joegoslavische leger weer de laatste nog gesloten sector van de gedemilitariseerde zone rond Kosovo in. De NAVO schafte gisteren de facto de gedemilitariseerde zone af.

De vijf kilometer brede zone werd ingesteld in juni 1999, na de Kosovo-oorlog. Sinds maart kregen de veiligheidstroepen van Belgrado weer toegang tot tachtig procent van de zone. Alleen de gevoelige sector, B, bij de steden Bujanovac en Preševo, was nog gesloten voor de troepen van Belgrado.

Dit gebied wordt als uitvalsbasis gebruikt door het Albanese 'Leger voor de Bevrijding van Preševo, Medvedja en Bujanovac' (UÇPMB), dat vecht voor de aansluiting van het gebied bij Kosovo. De activiteit van het UÇPMB is voor de NAVO een reden om de Joegoslavische strijdkrachten weer in de gedemilitariseerde zone toe te laten. Sector B wordt vanaf 24 mei in fasen opengesteld voor de troepen van Belgrado.

De afgelopen dagen is vlak bij deze sector heftig gevochten. Gisteren heroverden Joegoslavische soldaten het dorp Oraovica dat in het weekeinde door de UÇPMB-rebellen was veroverd. De rebellen hebben toegegeven dat zondag twee leden van het UÇPMB zijn gedood in de strijd. Gisteren vielen

aan Joegoslavische kant drie gewonden bij gevechten op een bergtop nabij de stad Vranje, dertig kilometer noordelijker.

De NAVO maakte er gisteren geen geheim van moeite te hebben gehad met de beslissing. Een aantal lidstaten - Frankrijk voorop - oefende druk uit om de sector snel open te stellen voor de Joegoslavische troepen; andere landen, vooral Duitsland en de Verenigde Staten, bepleitten een voorzichtiger beleid. NAVO-chef Lord Robertson zei gisteren met de Servische regering te hebben afgesproken dat zij met speciale maatregelen gaat proberen het vertrouwen van de Albanese bevolking in de sector te winnen. Hij riep het UÇPMB op „actief mee te werken aan het vredesproces binnen een democratisch Servië”.

Een van de leiders van het UÇPMB, Ridvan Cazimi, zei vorige week dat als de NAVO de controle over sector B aan het Joegoslavische leger afstaat, „gewapende Albanezen zich zullen verdedigen, hetgeen het begin zal zijn van een oorlog”. (Reuters, AFP)

van holst en steijnen

From: hde_tollenaere <hde_tollenaere@zonnet.nl>
To: <wereldcrisis@ddh.nl>
Sent: zaterdag 29 december 2001 03:21
Subject: Oorlogsdreiging Macedonië [fwd]

In Tetovo broeit een nieuwe oorlog

Door Roel van Duijn* [kanttekening: Van Duijn, nu lid van Groen Links, steunde in 1999 de bombardementen op Joegoslavië, evenals Groen Links leider Rosenmöller. Hoewel dit artikel geen historische zelfreflectie bevat, bijvoorbeeld over hoe vóór deze bombardementen de verhouding tussen bevolkingsgroepen in Macedonië veel beter was, is het verder interessant]

Haat regeert in Tetovo, waar de Macedoniërs worden weggejaagd, ontvoerd en mishandeld door etnische Albanezen. De situatie is dreigend, maar het Westen blijft passief.

Skopje - In Tetovo, eens een voornamelijk door Macedoniërs bewoonde stad, steken wij de brug over de Pena over en staan midden in een Albanese stad van de grimmigste soort. Waar niet alleen de laatste Macedonische burgers hun koffers pakken, maar waar ook de Macedonische politie zich niet meer op straat waagt. Links en rechts kogelgaten in de ramen: ik kan me levendig de angst voorstellen van de Macedonische sociale werker die ons vóór de brug had geantwoord: „Hoe kan ik ontkennen dat het daar vol terroristen zit, nu een kogel mij op een haar na heeft gemist?”

De Albanese taxichauffeur die ons naar de Economische Hogeschool brengt, denkt daar heel anders over als ik hem in het Macedonisch zijn mening vraag. „Hou toch op met dat schijt-Macedonisch”, antwoordt hij in het Duits. „Die politie doet niets dan ons provoceren. Ook de Albanese partijen in het parlement kletsen maar met die klootzakken mee. Als zij niet snel ingrijpen gaan wij weer in de aanval.”

Momenteel woeden er in het kleine, centraal gelegen Balkanland geen veldslagen, zoals het geval was tot augustus, toen in de badplaats Ohrid onder Europese leiding de vredesconferentie begon. Maar het aantal pijnlijke 'prikacties' is groot. Macedoniërs worden ontvoerd, mishandeld. Van de 80.000 verjaagde Macedoniërs zijn er maar enkelen die naar hun huizen durven terug te keren. Daar wacht hen alleen maar de Albanese haat.

In het eeuwoude Macedonische kerkje bij Matice hebben UÇK-fanatici de apostelen op de kostbare fresco's voorzien van sigaretten en de Albanese dubbele adelaar. Albanese driftkoppen verhinderen dat Macedonische restaurateurs met herstelwerkzaamheden beginnen. In het nabije Kumanovo overvalt een uit Kosovo afkomstig commando een Amerikaanse militaire post. De overvallers trekken weer snel de grens over.

Hele dorpen zijn bezet door Albanezen, die de Macedoniërs volgens het vredesakkoord met rust moeten laten. De toestand in Tetovo is het ergst. Daar desintegreert de overheid. Tetovo is een veroverd gebied, de UÇK deelt er de lakens uit. Onder de naam UCSH (Albanese Bevrijdingsleger) bereidt het UÇK volgens het welingelichte dagblad Dnevnik een nieuwe oorlog voor. Wapens zat.

Wat mij in deze dreigende situatie verontrust is de lakonische houding van het Westen. Dat toont zich tevreden met de bedriegelijke status quo na de aanvaarding van het akkoord van Ohrid. „Ach, er is hier wel eens wat vuurwerk”, sust de Duitse ingenieur die ons rondleidt in de gloednieuwe Van der Stoep-universiteit in Tetovo, genoemd naar de Nederlandse oud-minister van Buitenlandse Zaken die zich uitputtend voor vrede op de Balkan heeft ingespannen.

Wordt het niet een instelling voor alleen Albanezen? „Nee, zeker een vijfde van de studenten zullen Macedoniërs zijn.” Een propagandapraatje, want de universiteit ligt in het beruchtste deel van Tetovo. Onderzoek wijst uit dat slechts tientallen Macedonische studenten het hebben aangedurfd zich in te schrijven. De Van der Stoep-universiteit wordt zo een mono-ethnische organisatie.

De vraag dringt zich op of het geen tijd wordt dat de Nederlandse regering, samen met de financiers, de harde voorwaarde stelt dat ook Macedonische en andere studenten zich er thuis kunnen voelen. Het land heeft nog meer minderheden, zoals Turken, Torbesji, zigeuners en Vlachen.

Het Westen doet bijzonder weinig om de Macedoniërs te helpen bij het dichtn van het fundamentalistische gat in Tetovo. De bewaking van de grens met Kosovo wordt niet verbeterd en het toezicht op wapenbezit niet opgevoerd. Er wordt weinig gedaan om het UÇK in Kosovo, dat tegenwoordig 'Kosovo beschermingskorps' heet en officieel is opgericht 'om natuurrampen te bestrijden', te beteugelen. De Amerikanen voelen zich kennelijk verplicht hun regionale bondgenoot uit het tijdperk van de strijd tegen Milosevic de hand boven het hoofd te houden.

Het Westen heeft het blijkbaar te druk met terrorismebestrijding elders in de wereld. Toch kent ook Macedonië een terroristennest van formaat, in Europa zelf. Er is weinig voorstellingsvermogen voor nodig om te voorzien dat de oorlog in dit gespleten land spoedig weer zal ontbranden. Het akkoord van Ohrid geeft hoop, maar die zal snel vervliegen als de komende maanden de praktijk van geweld en etnische zuivering zoals in Tetovo zich herhaalt en als de Albanese politieagenten, zoals het akkoord bepaalt, niet in dienst komen. Als het Westen Macedonië niet snel helpt met een actieve vredespolitiek zal de hoop wanhoop worden, gebracht door overmoedig geraakte aanhangers van Groot-Albanië. Zij spreken over burgerrechten, maar zij willen slechts meer grondgebied, niet alleen in Macedonië maar ook in Zuid-Servië en Montenegro.

Nederland geeft 100 miljoen gulden per jaar aan Macedonië, maar zorgt er niet voor dat deze hulp bijdraagt aan de politieke voorwaarden voor een toekomst van het land. Er wordt niet geëist dat het ondervijns etnisch gemengd moet zijn en niet een broeinest van nationalistische ideologie mag worden. Ook de NAVO is passief. Zij helpt niet mee aan de terugkeer van de verjaagden. Haar soldaten helpen niet om de soevereiniteit van de Macedonische staat op bezet grondgebied te herstellen.

Nu ligt het er nog, het multiculturele land links en rechts van de Vardar. Maar als wij geen politieke hulp bieden, is alles ten westen van de Vardar straks een met landmijnen bezaaid gebied vol fundamentalistische Albanezen en rest er ten oosten van de rivier een belegerd overblijfsel van Macedonië.

Publicist Roel van Duijn is Balkan-specialist

Met vriendelijke groet/Best wishes,

Herman de Tollenaere

My Internet site on Asian history and "new" religions:

<http://www.asianhistory.myweb.nl/>

Nico Steijnen

From: <joesb@vorstadtzentrum.net>
To: <n.h.van.holst@freeler.nl>
Sent: vrijdag 18 januari 2002 06:30
Subject: 78 Tage NATOalismus in Jugoslawien - und noch kein bisschen leiser!

Jugoslawien war das einzige Land, das seinen Weg alleine gehen wollte und sich westlicher Integration und westlichen Koalitionen nicht anzuschließen gedachte. Wie üblich wurde es zum Schurkenstaat gestempelt, bevor modernste konventionelle Vernichtungsmittel gegen die BR Jugoslawien zum Einsatz kamen. Bilanz?

An die 3.000 jugoslawischen Zivilisten wurden durch die Bombardierungen getötet und 248.000 Serben und Nicht-Albaner wurden vertrieben. Der erste Tag der Bombardierung hat 72.086.625 Euro gekostet. Allein die Zerstörung der petro-chemischen Industrie in Pancevo hat 74.687.449 Euro gekostet. Insgesamt betragen die Kosten des Krieges in Jugoslawien 350 Milliarden Dollar. In 78 Kriegstagen zerstörten die USA und die NATO das Lebenswerk einer ganzen Generation: mehr als ein Drittel des Industriepotentials, 100 Brücken, unzählige soziale, medizinische, Verkehrs-, Informations- und Bildungseinrichtungen.

Von Reparationszahlungen ist nach wie vor keine Rede. In den Kriegen der USA und der NATO werden die neuesten Waffen und andere Technologien zum Einsatz gebracht. Ihr Wesen aber ist den vorausgegangenen Weltordnungskriegen gleich: den Gegner bis zur Kampf- und Handlungsunfähigkeit zu schwächen, um über ihn das Diktat ausüben zu können sowie die Kontrolle über Ressourcen und Territorien zu erringen.

Die Veranstaltung der JÖSB "1999 - Bilanz eines Krieges, der nie enden wird" ist eine Rückblende in wirtschaftlicher, militärischer und politischer Hinsicht.

WANN? Mittwoch, 23. Januar 2002 um 19 Uhr

WO? Vorstadtzentrum XV, Meiselstraße 46/4 in 1150 Wien

Und nun folgt eine Kritik zur aktuellen Großausstellung "Österreich und der Zerfall Jugoslawiens" im "Heeresgeschichtlichen Museum" in Wien. Wir rufen alle dazu auf, aktiv zu werden und Protestfaxe an das österreichische Aussenministerium zu schicken, denn bewusstes Verschweigen und der damit verbundenen Falsifikation geschichtlicher Tatsachen muss der Boden unter den Füßen entzogen werden.

Was Du tun kannst:

- * Unterstütze den untenstehenden Text und teile uns dies mit
- * Veröffentliche den Text in Deinem Wirkungsbereich (Betrieb, Schule, Wohngebiet, Verein etc.)
- * Fordere von der österreichischen Regierung (Bundeskanzleramt Dr. Wolfgang Schüssel, Ballhausplatz 2, A-1014 WIEN, Mail: wolfgang.schuessel@bka.gv.at) sowie vom Außenministerium (Bundesministerium für auswärtige Angelegenheiten, Dr. Benita Ferrero-Waldner, Ballhausplatz 2, A-1014 WIEN, Mail: minister.bmaa@ains.at) die falschen oder ungenügenden Texte in der Ausstellung richtig zu stellen
- * Kontaktiere Dir bekannte politische MandatarInnen und fordere diese zu Protesten gegen diese Ausstellung auf
- * Schreibe LeserInnenbriefe an Zeitungen
- * Fordere eine ausführlichere Stellungnahme, warum bereits widerlegte Propagandalügen bewusst trotzdem Platz in der Ausstellung finden

Presseabteilung Außenministerium
 Tel.: 01 53 115 - 3262
 Fax.: 01 53 115 - 213
 e-mail.: abti3@bmaa.gv.at

Diese kritischen Anmerkungen zur neuen Ausstellung in Wien wurden uns freundlicherweise von Kurt Köpruner, Jugoslawienexperte und Erfolgsautor des Buches: "Reisen in das Land der Kriege" zur Veröffentlichung bereitgestellt.

Ziel der Ausstellung:

"Ziel der Ausstellung ist es, den gesamten Zeitraum des Zerfalls des jugoslawischen Gesamtstaates, von der Unabhängigkeitserklärung Sloweniens bis zum militärischen Eingreifen der NATO in Makedonien, unter besonderer Berücksichtigung des "österreichischen Aspekts" zu behandeln. [...] Durch die optische Aufbereitung wird sich der Besucher im Laufe der Ausstellung der gesamten Problematik des Zerfalls und der Entstehung der neuen Staaten, mit all ihren positiven und negativen Begleiterscheinungen und Folgen, zusehends bewusst werden, ohne dabei die "österreichischen Aspekte" aus den Augen zu verlieren." (Ausstellungsprospekt, auch im Internet: <http://www.bmlv.gv.at/hgm/jugoslawien.html>)

Zusammenfassende Feststellung: Dieser - durchaus löblichen - Zielsetzung wird die Ausstellung in keiner Weise gerecht.

Die "österreichischen Aspekte" beschränken sich auf einige nicht eben sehr aussagekräftige Objekte, wie Grenzbalken oder Schriftstücke zur Bundesheermobilisierung vom Juni 1991. Die Einmischungspolitik des neutralen (!) Österreich in die inneren Angelegenheiten eines Nachbarstaates, insbesondere die kriegstreiberischen Aktivitäten des damaligen Außenministers Dr. Alois Mock finden keine Erwähnung. Die geschichtsschreiberische Behandlung "der gesamten Problematik" beschränkt sich in der Ausstellung auf denkbar knapp gehaltene Tafeltexte. Mit jeweils wenigen Sätzen werden darauf die "acht Kapitel" des Zerfalls Jugoslawiens "erklärt" - ein zwangsläufig aussichtsloses Unterfangen, zumal nahezu jeder dieser Sätze historisch problematisch ist, zum Teil sogar schlicht falsch. Wer sich an der Ausstellungskassa nach weiterführender Lektüre erkundigt, wird freundlich darüber aufgeklärt, dass es nichts Derartiges gäbe, aber "ohnehin alles Vorhandene ausgestellt" sei. Offenbar setzen die Ausstellungsorganisatoren beim Besucher ein diffuses Vorwissen voraus, von dem sie annehmen, das sie mit ein paar Brocken in Erinnerung rufen können. Die jugoslawische Vielvölker-Problematik kommt ebenso wenig zur Sprache, wie die seit Jahrhunderten währende kriegerische Einmischung von außen, die in den neunziger Jahren eine dramatische Fortsetzung gefunden hat.

Kostproben von Irreführendem und Merkwürdigem auf Infotafeln, im Ausstellungsprospekt bzw. im Internet:

Irreführend, falsch (1):

Die Gründe, die zum Zerfall Jugoslawiens führten sowie die Resultate des Zerfalles werden so dargestellt:

"Der Versuch, den Zerfall des Gesamtstaates mittels Waffengewalt zu verhindern, führte schlussendlich zu dessen endgültigem Zerfall und forderte in den letzten zehn Jahren rund 300.000 Tote; über 2,5 Millionen Flüchtlinge verließen das Land."

(Internet, z. T. auch im Ausstellungsprospekt.)

[Kommentar: Auch nicht umfassend korrekt, aber richtiger wäre das Gegenteil: Der Versuch, den Zerfall des Gesamtstaates mittels Waffengewalt zu herbeizuführen, führte ...]

Fehlerhaftes Verwirrspiel (1):

"Am 3. Juni [1999] hat Belgrad dem G8 Plan zugestimmt. Wenige Stunden zuvor hatte die Nato ihre Luftangriffe ausgesetzt, da die jugoslawische Armee bereits mit dem Rückzug begonnen hatte." (Infotafel Kosovo)

[Kommentar: Die Nato bombardierte bis zum 09.06.01, die jugoslawische Armee begann mit dem Rückzug Zug um Zug mit der Einstellung des Bombardements.]

Unsinn:

"Bereits während der Verhandlungen von Rambouillet wurde deutlich, dass Belgrad nicht bereit war, einem Verbleib der UCK im Kosovo zuzustimmen." (Infotafel Kosovo)

[Kommentar: Das wurde wohl schon etwas früher deutlich.]

Seltsam:

"Bis Anfang Juli [1999] verließen rund 72.000 der 200.000 Serben den Kosovo." (Infotafel Kosovo)

[Kommentar: Eine Ausstellung Ende 2001 könnte auch auf den Zeitraum nach Anfang Juli 1999 eingehen.]

Fehlerhaftes Verwirrspiel (2):

"Ab 1998 begann das gezielte Anwerben von Soldaten, was die UCK von einer kleinen Organisation auf eine bis zu 2.000 Mann starke Armee anwachsen ließ, der sich laufend weitere anschlossen.

Gemäß dem Demobilisierungsabkommen vom 21.06.99 lieferte die UCK den größten Teil ihrer Waffen ab und wandelte sich in ein ziviles Friedenskorps (KPC) um; lediglich 200 von 5.000 Mitglieder durften ihre Waffen behalten (TMK)." (Infotafel Kosovo)

[Kommentar: Wie stark war sie denn nun, die UCK? Wer hat denn später in Südserbien und in Mazedonien attackiert und mit welchen Waffen geschah dies?]

Irreführend, falsch (2):

"Erst die Vereinigung der bosnischen paramilitärischen Verbände zu einer eigenständigen Armee und das zaghafte Einschreiten der Nato, allerdings erst nach dem Angriff auf UN-Schutzzonen im Sommer 1995 (Srebrenica) verlangsamte den Vormarsch der serbischen Verbände." (Infotafel Bosnien - Herzegowina)

[Kommentar: Da ist so ziemlich jede Aussage falsch.]

Merkwürdig (1):

"Im Sommer 1995 wurden die serbisch kontrollierten Gebiete Kroatens (Krajina, Ostslawonien, und Baranja) während der kroatischen Sommeroffensive zurückerobert. 120.000 Serben verließen Kroatien." (Infotafel Kroatien)

[Kommentar: Eine merkwürdige Beschreibung dieser ethnischen Säuberungsaktionen - die größten Einzelaktionen dieser Art während der neunziger Jahre - die unter Mitwirkung und Jubel des Westens ablief.]

Merkwürdig (2):

"Während es im Sommer zu den ersten kleineren Gefechten kam, eskalierte die Situation im Winter 1998/99 vollends; Massenvertreibungen waren die Folge. Da trotz internationaler Bemühungen keine Lösung erzielt werden konnte, griffen NATO-Verbände ein und bombardierten Ziele in Serbien und im Kosovo." (Ausstellungsprospekt)

[Kommentar: Die Eroberung von 40 % des Kosovo im Sommer 1998 durch die UCK, die damals 300.000 Flüchtlinge waren demnach das Resultat von "kleineren Gefechten"?)

Merkwürdig (3):

"The Serbs have created concentrations camps within the industrial compounds for a great number of detained Muslims and Croats. Some of the largest camps were: Keraterm, Trnopolje and Omarska." (Ausstellungsobjekt Kosovo)

[Kommentar: Die (für die Begründung der Nato-Luftschläge letztlich entscheidenden) Bezüge zu Auschwitz und KZ's wollte man offenbar nicht ganz aussparen, man vermied es aber, sich mit den längst widerlegten Behauptungen die Finger zu verbrennen: Die entsprechenden Passagen sind einem englischsprachigen (!) Plakat zu entnehmen.]

Merkwürdig (4):

Die ausgestellten Angriffswaffen und Minen sind durchwegs jugoslawischer bzw. russischer Herkunft; soweit Waffen anderer Staaten ausgestellt sind, werden sie merkwürdigerweise jeweils als "Abwehrwaffen" bezeichnet.

Vieles findet weder in Text noch Ausstellungsobjekten Erwähnung. Beispiele:

Die Auswirkungen der Nato-Luftschläge auf zivile Ziele, die Umweltproblematik (Bomben auf Chemiefabriken, Urangesehöße).

Die trostlose ökonomische Lage aller ex-jugoslawischen Republiken (ausgenommen Slowenien) als Folge des Zerfalls Jugoslawiens; das Fehlen jeder Perspektive für die dort lebenden Menschen.

Die negativen Auswirkungen auf die Nachbarstaaten, Rumänien, Bulgarien, Ungarn, Griechenland.

Die völkerrechtliche Problematik (etwa: Militäraktion ohne Zustimmung des UN-Sicherheitsrates, frühzeitige Anerkennung Kroatiens) und die Haltung, die Österreich dabei eingenommen hat.

Fazit:

Die Aufarbeitung des fraglos wichtigen Themas "Österreich und der Zerfall Jugoslawiens" steht noch aus.

Jugoslawisch Österreichische Solidaritätsbewegung JOeSB

PF 217

A-1040 Wien

Tel&Fax: (+43 1) 924 31 61

jocsb@vorstadtzentrum.nct

<http://www.vorstadtzentrum.nct/jocsb>

Unsubscribe:

Um von JOeSB Aktuell gestrichen zu werden, bitte auf nachstehenden Link klicken:

http://www.vorstadtzentrum.nct/cgi-bin/mojo/mojo.cgi?f-u&l-JOeSB_Aktuell&c-n.h.van.holst@freeler.nl&p-24196

Italië onderzoekt criminele banden president Montenegro

ROME - De Italiaanse justitie begint een onderzoek naar de mogelijke betrokkenheid van de Montenegrijnse president Milo Djukanovic bij de smokkel van sigaretten. Ook zijn vermeende banden met de georganiseerde misdaad worden onderzocht.

Het onderzoek is in handen van de justitie in de zuidelijke havenstad Bari. Zij verrichten het op verzoek van de plaatselijke autoriteiten, die een harde strijd voeren tegen de georganiseerde misdaad. Bari ligt vlak bij de Montenegrijnse kust, waar veel schepen

met smokkelsigaretten vertrekken. De illegale lading wordt in Zuid-Italië aan land gebracht en dan naar de rest van dit land en andere Europese landen getransporteerd.

Djukanovic zou van halverwege de jaren negentig tot en met het jaar 2000 betrokken zijn geweest bij deze smokkel. Voor de Italiaanse fiscus is sigaretten-smokkel een ramp. Naar schatting derft de schatkist daardoor jaarlijks 2 tot 3,5 miljard euro aan accijns. Volgens justitiële bronnen in Rome zijn ook enkele medewerkers van Djukanovic onderwerp van het onderzoek.

Pavković vecht ontslag aan Crisis rond legerleider Joegoslavië

BELGRADO, 25 JUNI. De Joegoslavische president Vojislav Koštunica heeft gisteren de stafchef van het leger, generaal Nebojša Pavković, ontslagen; deze weigert evenwel zijn ontslag te accepteren.

Koštunica ontsloeg Pavković, die nog door Slobodan Milošević in zijn functie is benoemd, per decreet. Hij had aanvankelijk geprobeerd de generaal door middel van een besluit van de Opperste Defensieraad weg te sturen, maar hij kreeg daarin geen meerderheid. De Opperste Defensieraad bestaat uit de presidenten van Joegoslavië, Servië en Montenegro. De twee laatste, de presidenten Milutinović en Djukanović wilden niets weten van Pavković' ontslag. Daarop koos Koštunica voor het middel van het decreet. Hij stelde daarin dat „de militaire dienst van generaal Pavković morgen eindigt”. Generaal Branko Krka, plaatsvervanger van Pavković, werd tot zijn opvolger benoemd. Later liet Koštunica in een verklaring weten dat Pavković was ontslagen omdat hij „meende boven het leger en boven de staat te staan”. Hij moest vertrekken om „de civiele controle over het leger en de democratie te garanderen”.

De ontslagen stafchef weigerde echter op te stappen. Het decreet van de president, zo liet hij aanvankelijk weten, was „zonder betekenis en illegaal”. „Hij [Koštunica] heeft gewoon besloten dat mijn carrière morgen eindigt, alsof ik het grootste vuilnis van de staat ben.” Later draaide de generaal bij. Hij maakte bekend niet de indruk te willen wekken een coup te plegen en meldde zijn opvolger niet te zullen hinderen „in de uitoefening van zijn functie”. Maar het ontslag accepteert hij nog steeds niet; hij wil het aanvechten bij de rechter en hij wil zich daarnaast beklagen bij het federale parlement.

Het ontslag van Pavković past binnen de voortgaande machtsstrijd tussen Koštunica en de Servische premier Zoran Djindjić. Pavković was in 1999 commandant van het Derde Leger, dat in Kosovo was gelegerd en dat daar betrokken was bij oorlogsmisdaden. In februari maakte de toenmalige president Milošević hem stafchef van het leger. In oktober van datzelfde jaar speelde de stafchef een belangrijke rol bij de val van Milošević en het aantreden van Koštunica. Toen de machtsstrijd tussen Koštunica en Djindjić op gang kwam koos Pavković de kant van de laatste, volgens waarnemers vooral omdat hij Djindjić beter in staat acht hem te beschermen tegen een eventuele eis om uitlevering aan het Joegoslavië-tribunaal dat hem wellicht zou willen vervolgen wegens oorlogsmisdaden van het Derde Leger in Kosovo. Koštunica heeft twee keer eerder vergeefs geprobeerd Pavković te ontslaan; die pogingen liepen stuk op het verzet van zijn beide collega's in de Opperste Defensieraad.

De Joegoslavische wet is niet eenduidig over de vraag of Koštunica's wel een decreet mag uitvaardigen als de Opperste Defensieraad hem zijn zin niet geeft. De grondwet zegt dat de president „commandant is van het leger in tijd van oorlog en vrede, in overeenstemming met de besluiten van de Opperste Defensieraad”. Een ander artikel zegt dat hij „officieel in het leger benoemt, bevoordert en vervangt”. De Opperste Defensieraad kwam overigens tijdens Milošević' regime jarenlang niet bijeen. (Reuters, AFP, AP)

de Verdieping

PODIUM

Westen is te positief over Macedonië

Het sturen van internationale waarnemers is onvoldoende om Macedonië te behoeden voor een nieuwe oorlog. Dat er een akkoord ligt tussen Slaven en etnische Albanese, betekent niet dat de bevolkingsgroepen ook met elkaar kunnen samenleven. Eenheid ontbreekt.

Verkiezingen

Roel van Duijn

N et terug uit Macedonië kan ik constateren dat dit centrale Balkanland sinds het Akkoord van Ohrid, augustus 2001, nog minder hoop mag koesteren dat het goed komt tussen de etnische Albanese en de Slavische meerderheid. De helft van de bevolking is werkloos. Politici zijn niet te vertrouwen.

Voor de ambassades staat elke dag een treurig stemmende menigte die hoopt een visum te bemachtigen om te gaan werken in een westers land, in plaats van de puinhoop in eigen land weer op te bouwen. „Er is hier geen enkel perspectief”, klinkt het onder die wachtenden. „Niemand heeft geld om mij te betalen.” „Hoe kan ik me met m'n gezin redden van vijftig euro in de maand?” Ook afgestudeerde jongeren laten deze geluiden horen. Als Europa zijn grenzen voor de Macedoniërs zou openen, zou het arme land binnen een half jaar vrijwel leeg zijn.

In september zijn er verkiezingen voor een nieuw parlement. Maar op wie moeten de kiezers hun hoop vestigen? Er is geen enkele politicus die vertrouwen geniet. Allemaal staan zij in de slechte reuk van corruptie. De enige manier waarop politici de lege staatskas menen te kunnen vullen, is door oude staatsbedrijven te verkopen. Zonder een behoorlijke procedure worden ze verpatst aan Griekse, Italiaanse of Duitse kopers. Zelfs het vliegveld en de radio en televisie zijn

in de aanbidding. Ljubco Georgievski, de premier, wordt ervan beschuldigd dat de middelen waarmee zijn vrouw bezit verwerft, uit zulke deals afkomstig zijn.

Niet de inhoud van de politieke programma's hebben momenteel de belangstelling van de partijen, maar de samenstelling van de stembureaus. De oppositionele SDSM beschuldigt de regeringspartijen ervan dat zij leden van de stembureaus om willen kopen om de Slavische stemmen naar de partij van Georgievski (VMRO-DPMNE) en de Albanese stemmen naar de etnisch-Albanese DPA te laten vloeien. Deze beschuldiging laat zien hoe moeilijk de taak is van de westerse waarnemers straks bij de verkiezingen. Hoe kunnen zij de omkoping van leden van stembureaus controleren?

Het probleem van Macedonië is dat er amper samenwerking is tussen de twee dominante bevolkingsgroepen. Er is wel de deelname van de Albanese DPA aan de regering, maar alle partijen zijn wat ledenbestand betreft eenzijdig samengesteld: óf Macedonisch, óf Albanese. Er is nagenoeg geen partij met een etnisch gemengd ledenbestand.

Een Macedonische scherpschutter tijdens een oefening in Krivolak, tachtig kilometer van de Macedonische hoofdstad Skopje. FOTO AP

De uitslag van de volksstelling in Kroatië, gisteren, heeft nogal wat consensatieve verzoeken, vooral door het dramatisch gedaalde aantal Serviers.

Door onze redacteur PETER MEHLSTEN ROTTERDAM, 19 JUNI. De volksstelling, in april vorig jaar gehouden, toont aan dat Kroatië toen 4.437.460 inwoners had, onder wie 201.631 Serviers, 4,54 procent van de bevolking. Etnische minderheden maken tien procent van de Kroatische bevolking uit. Die percentages hebben menigeen getarmd. In 1991 maakte de Servische minderheid met 600.000 zielen nog 12,5 procent van de Kroatische bevolking uit. In en na de oorlog (1991-1995) verliep 280.000 Serviers Kroatië, vrijwillig of onder dwang. Van hen zijn er 95.000 teruggekeerd. Het aantal Serviers zou nu 415.000 moeten bedragen; het bedrag slechts 201.000. Er zijn dus 214.000 Serviers 'zoek'.

Milorad Pupovac, de leider van de Servische Nationale Raad waar in diverse partijen van de Servische minderheid zijn vertegenwoordigd, zei gisteren dat de Serviers „zeker zes procent” van de bevolking uitmaken. Tijdens de volksstelling weigerde twee procent van de ondervragden antwoord te geven op vragen over de etnische achtergrond; dat waren volgens Pupovac Serviers die bang waren als zodanig geregistreerd te worden, zo zei hij op een persconferentie. Hij weigerde beweringen van de Kroatische regering te onderschrijven, dat de EU en mensenrechtenorganisaties toezicht hebben gehouden op de volksstelling en dat die niet door de VN aanbevolen methoden is uitgevoerd. „Dat is gewoon niet waar”, aldus Pupovac. „Hier zijn de resultaten van etnische zwaartekracht verduurzaamd.” Dat werd lewda tegengesproken door de directeur van het bureau voor statistiek dat de volksstelling uitvoerde. „We hebben methoden gebruikt die ook elders zijn gebruikt - in Slovenië, in Servië, in Polen. Of een uitslag politiek aanvaardbaar is of niet is een heel ander zaak.”

Geharmoniseerd was gisteren ook Furio Radin, voorzitter van de parlementcommissie voor etnische minderheden. Hij sprak gisteren van „een echte catastrofe”, omdat minderheden die niet besaan ook niet worden gehoord en gearmd pleegd. De catastrofe was volgens hem veroorzaakt door „de etnisch-centrische politiek van de HDZ”, de rechts-nationalistische partij

van wijlen president Franjo Tuđman, die in de jaren negentig aan de macht was en die verantwoordelijk wordt geacht voor de etnische zuivering van honderdduizenden Serviers. Niet alleen het aantal Serviers is procentueel kleiner dan tien jaar geleden, volgens Radin is het aandeel van de andere etnische minderheden in de bevolking van Kroatië gedaald tot een derde van dat van 1991. En dat onderschrijft de noodzaak uiteindelijk een programma voor de beschrinking van etnische minderheden op te stellen.

De uitslag van de volksstelling was gisteren voor Zarko Puhovski, hoofd van het Kroatische Helsinki Comité, aanleiding om aan te dringen op „een eerlijk debat over de oorzaken van etnische zuivering - een etnische zuivering die zonder twijfel heeft plaatsgevonden - met het doel de schuld te bepalen van de agressor tegen Kroatië en de nationalistische activiteit van de Kroatische staat”.

De enige die in het debat van de afgelopen dagen niet verhandeld was, was Vladimir Šeks, fractieleider van de HDZ in het parlement en vroeger een van de naaste medewerkers van de etnische zuiveraar Turidman. Dat er nog maar zo weinig Serviers in Kroatië zijn ligt aan Slobodan Milošević, de Joegoslavische leider, zei hij gisteren. „De HDZ heeft heershaaijlijk gewaard schuwde dat de Kroatische Serviers de prijs zouden moeten betalen voor Milošević' Groot-Servische beleid.” Tuđman, aldus Šeks, was zeker niet verantwoordelijk.

Opzienbarend is bij deze verkiezingen de nieuwe partij van de voormalige UCK-leider Ali Ahmeti. Een paar weken terug heeft hij, omringd door vrijgelaten oud-strijders, in Tetovo zijn 'Democratische Unie voor Integratie' gepresenteerd. Ahmeti wordt algemeen beschouwd als een van de grote organisatoren van de gewapende opstand die in het vorig jaar zes maanden geduurd heeft en tweehonderd mensenlevens heeft gekost. Hij wordt er persoonlijk van beschuldigd zeventig Macedonische politieagenten te hebben neergemaaid en de verontwaardiging over zijn verschijning in de politiek is onder Slavische Macedoniërs begrijpelijkerwijs groot.

Ahmeti zegt voor de naleving van de afspraken van Ohrid te zijn. Maar zijn uitbundige vertoon van de Albanese dubbele adelaar, niet de officiële staatsvlag met de stralende zon, doet de vraag rijzen of hij misschien de

integratie van West-Macedonië in een Groot-Albanese rijk voor ogen heeft. De woordvoerders van de Navo en de Organisatie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa (OVSE) gaan er prat op dat door hun tijdige ingrijpen het land van een grote oorlog gered is. Dit optimisme lijkt me ongefundeerd. De gemaakte afspraken wachten steeds op uitvoering. Een van de belangrijkste overeenkomsten was dat de Albanese meer eigen politiemensen in dienst zouden krijgen, evenredig aan het aantal Albanese inwoners. Tot nu toe hebben zij er een paar, lang niet de vereiste hoeveelheid bijgekregen.

Politieagenten functioneren als pionnen in een machtsstrijd tussen twee nationalistische bevolkingsgroepen. Albanese politiemensen aanstellen betekent een groter risico voor afscheiding van West-Macedonië door dat de macht op straat dan wordt overgedragen door de Albanese. Maar geen Albanese politiemensen in dienst nemen betekent een groter risico van tweedeling in het land door de toenemende frustratie van de Albanese over het niet-nakomen van de afspraken. Die frustratie uitte zich al in grimmige massa-bijeenkomsten van Albanese in noordelijke dorpen waar het uitbreken van de oorlog, een jaar geleden, werd herdacht. Daar werd dreigende taal geuit en urenlang in de lucht geschoten.

Alleen een groots en toegewijd uitgevoerd Europees plan voor de wederopbouw kan Macedonië voor ineenstorting behoeden.

Tot voor kort was ik geneigd dergelijke beschuldigingen aan het Macedonisch complot-denken toe te schrijven, maar de recente onthulling in het VPRO-radioprogramma Argos dat er in deze oorlog ook Amerikaanse 'adviseurs' actief waren in UCK-eenheden onderstreep nog eens de realiteit van het Amerikaans dubbelspel.

Zijn de Amerikaanse militairen onderling verdeeld, of hebben zij de Albanese alleen zover gekregen demonstratie een aantal wapens in te leveren op voorwaarde dat de Amerikanen hen in het geheim er andere voor in de plaats zouden geven? Zowel het een als het ander maakt het Amerikaanse optreden in dit deel van het Balkangebergte ongelooftwaardig.

Nu er aan de basis geen behoorlijke brug, noch behoorlijke bruggenbouwers zijn in de zich voortslepende strijd tussen Macedoniërs en Albanese valt niettemin het Westen die rol toe. Dat is de pijnlijke werkelijkheid. Een overtuigende inzet van het Westen kan voorkomen dat het land aan een nieuwe oorlog ten prooi valt.

Toch slaagt de Navo er nog altijd niet in de gewapende overschrijdingen van de grens met Kosovo tegen te houden. Nederland doet zijn best door militairen te sturen die voor de veiligheid van de westerse waarnemers moeten zorgen. Ook levert Nederland miljoenen euro's per jaar aan het onderwijs, maar het is de vraag of ook maar tien procent van deze miljoenen werkelijk aan het onderwijs besteed wordt.

Alleen een groots en toegewijd uitgevoerd Europees plan voor de wederopbouw kan Macedonië voor ineenstorting behoeden.

Roel van Duijn is lid van de Provinciale Staten van Noord-Holland voor Noord-Holland Anders/De Groenen en frequent bezoeker van de Balkanlanden.

Consternatie in Kroatië

Te veel luie Servische parlementariërs'

Crisis

Nicole Lucas

AMSTERDAM - „Kamerleden worden betaald om hun werk te doen, net zoals alle andere burgers van dit land.” Met die woorden verdedigde Servisch premier Zoran Djindjic deze week het besluit van het bestuur van DOS, de coalitie die eind 2000 een eind maakte aan het regime van Slobodan Milosevic, vijftig van zijn 176 parlementariërs met ontslag te dreigen.

De parlementsleden zouden zo zelden hun gezicht laten zien, dat de broodnodige hervormingen erdoor in gevaar komen. De beschuldigende vinger ging vooral in de richting van 23 (van de 45) leden van de Democratische Partij Servië (DSS) van Joegoslavië's president Vojislav Kostunica. Op de website van de Democratische Partij (DS) van Djindjic wordt de aanwezigheid van de DSS-leden tot op de minuut uit de doeken gedaan. Het bontst maakte Dragan Jovic het: in drie maanden tijd was hij in totaal 1635 minuten op zijn werkplek in het parlement, zo'n twee uur per week.

Volgens buitenlandse waarnemers is de afwezigheid van kamerleden inderdaad regelmatig een probleem. Het is al herhaalde malen gebeurd dat het vereiste quorum (126 van de 250 parlementsleden) niet werd gehaald en de behandeling van een wetsvoorstel moest worden uitgesteld. „Maar de diepere liggende oorzaak is natuurlijk dat DOS allang geen coalitie meer is”, aldus een diplomaat.

Vrijwel vanaf het begin heeft zich een tweestrijd voorgedaan tussen de conservatieve Kostunica en zijn DSS en de meeste andere partijen van DOS, onder aanvoering van de pro-westerse Djindjic. Dat leidde er eerder al toe dat DSS zijn ministers uit de Servische regering terugtrok en bijeenkomsten van het DOS-bestuur boycotte.

Kostunica reageerde furieus op de ontslagaanwijzing. Hij dreigde het opzetten van een scha-

31-5-2002
duwregening als DOS zijn voornemens uitvoert. Of het zover komt, valt nog te bezien. „Het is niet duidelijk of dit wettelijk kan”, aldus een westers diplomaat, „zijn die parlementszetels van DOS, van de partijen, of van individuen?”.

Een deel van het DOS-bestuur lijkt bovendien zo geschrokken van het ontstane oproer - de OVSE bemoeit zich er inmiddels ook mee -, dat de gewraakte parlementsleden een tweede kans is gegeven: als ze hun afwezigheid kunnen verklaren, krijgen ze de mogelijkheid om hun leven te beteren.

Voor Kostunica is de maat echter vol. Hij pleitte deze week voor vervroegde verkiezingen, tot ongenoegen van Djindjic en de zijnen. Die voeren aan dat Servië zich een stembusgang nu niet kan veroorloven. Dan liggen de hervormingen weer voor maanden stil. Op de achtergrond speelt echter ook mee, dat de Servisch premier zich bepaald niet in een grote populariteit kan verheugen.

Kostunica, die Djindjic verwijt zijn oren veel te veel naar het westen te laten hangen, is bij het grote publiek wél geliefd. Toch is ook voor hem - en in zijn kielzog de DSS - een gang naar de stembus een gok. Want hij mag dan steeds aan kop gaan in de opiniepeilingen, hij wordt - vreemd genoeg - op de voet gevolgd door politici die model staan voor de pijnlijke, op westerse leest geschoeide hervormingen. Vooral Joegoslavië's vice-premier Miroljub Labus en Bozidar Djelic, Servië's jonge minister van financiën, weten zich gerespecteerd. En zij maken deel uit van de G17Plus, een economische denktank die heeft laten doorschemeren wel een politieke rol te willen spelen.

Of en wanneer er verkiezingen komen durft daarom niemand met zekerheid te zeggen. Buitenlandse waarnemers gokken op eind dit jaar. Dan moeten de Serviërs toch al naar de stembus voor een opvolger van de door het Joegoslavië-tribunaal aangeklaagde president Milan Milutinovic.

Ashdown treedt aan in Bosnië

SARAJEVO, 28 MEI. Bosnië wordt pas een stabiele democratie als het de criminaliteit, de bureaucratie en de politieke corruptie aanpakt. De criminaliteit heeft het etnische conflict vervangen als belangrijkste gevaar voor Bosnië.

Dat zei gisteren in een toespraak in het Bosnische parlement de Britse politicus Paddy Ashdown bij zijn aantreden als Hoge Vertegenwoordiger van Bosnië. Ashdown volgt als 'gouverneur' de Oostenrijker Wolfgang Petritsch op. In zijn toespraak zette Ashdown uiteen dat hervormingen van de rechtspraak en het stimuleren van de werkgelegenheid zijn prioriteiten zijn. „Eerst rechtvaardigheid. Dan banen. Via hervormingen. Dat is mijn motto.” Het is mogelijk, aldus Ashdown, dat „de greep van het nationalisme op Bosnië-Herzegovina langzaam - te langzaam - verslapt. Maar de greep van criminaliteit en corruptie wordt steeds krachtiger.” Daarom, aldus de nieuwe Bosnië-bestuurder, is het vestigen van een rechtsstaat een prioriteit. Er komt een speciale rechtbank voor de berechting van gevoelige gevallen en de politie, de openbare aanklagers en de rechters krijgen meer juridische middelen om misdadigers veroordeeld te krijgen.

De nieuwe bestuurder stelde ook dat de politieke klasse in de beide territoriale eenheden van het land, de moslim-Kroatische federatie en de Servische Republiek, te veel aandacht en te veel geld opeist. Bosnië is een gecompliceerde staat met veel regionale bureaucratie, zo merkte Ashdown op. „Elke arbeider besteedt per jaar in feite drie maandsalarissen aan het betalen van politici. De waarheid is dat Bosnië-Herzegovina te veel geld uitgeeft aan politici en veel te weinig aan zijn mensen. We moeten dat veranderen.” (AP, AFP)

Fiat parlement in Belgrado Groen licht voor einde van Joegoslavië

BELGRADO, 1 JUNI. Het federale parlement van Joegoslavië heeft zich gisteren in grote meerderheid akkoord verklaard met de opheffing van de huidige Joegoslavische federatie en de vorming van een losse unie tussen de beide republieken Servië en Montenegro.

In de 'Eerste Kamer' van het Joegoslavische parlement stemden 23 afgevaardigden voor en zes tegen de nieuwe unie; in de 'Tweede Kamer' was de stemverhouding 74 tegen 23. De stemmingen maken de weg vrij voor overleg over een nieuwe grondwet van de nieuwe unie. De parlementsleden van Servië en Montenegro hadden eerder al voor de nieuwe staatsvorm gestemd.

De plannen voor een losse 'unie' tussen Servië en Montenegro zijn in maart van dit jaar uitgewerkt onder zware druk van de Europese Unie, die hoopt met de nieuwe opzet een eind te maken aan de voortdurende dreigementen van Montenegro zich van Servië los te maken en de onafhankelijkheid uit te roepen. Volgens de huidige opzet zal Montenegro zeker drie jaar na de vorming van de unie de band met Servië handhaven.

Volgens de plannen zou eind deze maand een nieuwe grondwet op tafel moeten liggen. Maar nu al is duidelijk dat die tijdslimiet niet

wordt gehaald. De interpretaties van de blauwdrukken en de ambities van de belangrijkste Servische en Montenegrijse leiders zullen leiden tot een vertraging van enkele maanden. De voorzitter van de 'tweede kamer', Dragoljub Mićunović, zei gisteren te verwachten dat de grondwet pas in de herfst klaar is. Als de drie parlementen de grondwet hebben aangenomen, komt er formeel een eind aan de federatie Joegoslavië en is er een nieuwe staat onder de naam Servië en Montenegro. De verdraging komt mede voort uit het streven van de Montenegrijse voorstanders van onafhankelijkheid. Zij willen de gemeenschappelijke instanties zo zwak mogelijk houden, om over drie jaar makkelijker de weg te effenen voor de onafhankelijkheid. De Montenegrijnen die tegen de onafhankelijkheid zijn willen de gemeenschappelijke instanties die Montenegro aan Servië binden juist zo sterk mogelijk maken. (Reuters)

Bosnië: NAVO straft luchtmacht van Serviërs

Door onze correspondent

BELGRADO, 29 MEI. De luchtmacht van de Servische Republiek in Bosnië wordt verdacht van grootschalige spionage tegen de NAVO-troepen in Bosnië. De NAVO houdt daarom sinds gisteren alle toestellen van de luchtmacht aan de grond. De bevelhebber van de luchtmacht, generaal Mila Torbica, is geschorst.

Mer tien pantserwagens van de vredesmacht SFOR werd gisteren het hoofdkwartier van de Luchtmacht van de Bosnische Serviërs in Mahovljanin, nabij Banja Luka, afgesloten. Het hoofdkantoor wordt op korte termijn door SFOR-militairen doorzocht.

De door de NAVO geleide vredesmacht SFOR verdenkt de Bosnische Serviërs ervan de NAVO-vliegbewegingen boven Bosnië stelselmatig te controleren. Nog vorige week vielen SFOR-soldaten een radarstation van de Bosnische Serviërs binnen om documenten en materiaal in beslag te nemen. Daaruit zou blijken dat de legersector van de Bosnische Serviërs die zich bezighoudt met radiofrequenties de communicatie van het bondgenootschap elektronisch heeft afgeluisterd.

Gisteren legde de vredesmacht alle activiteiten van de Bosnisch-Servische luchtmacht stil, inclusief trainingen van het personeel. Alleen administratieve taken mogen nog worden uitgevoerd. Een woordvoerder van SFOR noemde

de vermeende spionage 'illegaal en compleet onacceptabel'. Het vredesakkoord van Dayton, dat in november 1995 een eind maakte aan de oorlog in Bosnië, beperkt de taken van de Bosnisch-Servische luchtmacht, evenals die van de Bosnische Kroaten en de Bosnische moslims die zijn ondergebracht in een apart leger. De Bosnische Serviërs hebben een eigen leger.

De Bosnische Serviërs hebben hoogstwaarschijnlijk hun eigen vliegtuigen gebruikt om de NAVO-geleide vredesmacht af te luisteren. Het doel is vooralsnog onbekend, aldus de vredesmacht, maar 'we zullen dit niet tolereren'. Binnen Bosnië zoekt SFOR ook naar van oorlogsmisdaden verdachte Bosniërs, die worden gezocht door het Joegoslavië-tribunaal in Den Haag. Een poging om de voormalige president van de Servische Republiek, Radovan Karadžić, te arresteren, mislukte enkele weken geleden.

De bevelhebber van SFOR, de Amerikaanse generaal John Sylvester, kondigde gisteren aan Bosnisch-Servische militairen die zijn betrokken bij de spionage, te zullen schorsen. Het onderzoek gaat door „tot we de onderste steen boven hebben”, zo zei een woordvoerder van de vredesmacht gisteren.

De autoriteiten van de Servische Republiek in Bosnië hebben nog geen commentaar op de acties van SFOR.

'VS waren betrokken bij strijd UCK in Macedonië'

Van onze redactie buitenland
AMSTERDAM - Amerikaanse militaire adviseurs waren betrokken waren bij de guerrilla-oorlog die het Macedonische UCK vorig jaar voerden. De Navo wist bovendien dat het UCK wapens verborgen hield die het had moeten inleveren.

22-6-2002
Dat blijkt uit rapporten van Europese militaire inlichtingendiensten waar het VPRO-programma 'Argos' de hand op heeft weten te leggen, aldus 'Argos'-eindredacteur Gerard Legebeke. Omdat Argos had beloofd niet uit de rapporten te citeren, legde het programma de teksten voor aan de

fensiedeskundige Rob de Wijk. Die onderschreef de conclusies van 'Argos'.
De Navo ontkende vorig jaar berichten dat er 17 Amerikaanse adviseurs zaten in een groep UCK-strijders die een vrijgeleide kregen uit een omsingeling. Dat blijkt volgens 'Argos' toch waar.

„De bronnen suggereren dat de hele oorlog in Macedonië door Albanen in Kosovo werd geleid”, aldus Legebeke. 'Argos' interviewde voorts de Duitse generaal Reinhardt, ex-bevelhebber van vredesmacht Kfor in Kosovo, die stelt dat de VS UCK-leiders de hand boven het hoofd hield.

Nieuwe partij Albanen Macedonië

2002
TETOVO, 6 JUNI. De vroegere leider van het Albanese guerrillaleger in Macedonië, Ali Ahmeti, heeft gisteren in Tetovo een eigen politieke partij ten doop gehouden: de Democratische Unie voor Integratie. Hij verklaarde die nieuwe partij uitdrukkelijk open voor alle etnische gemeenschappen in Macedonië.

Ahmeti leidde het Nationaal Bevrijdingsleger UÇK, dat begin vorig jaar de wapens opnam tegen het Macedonische leger om een betere behandeling van de Albanese minderheid af te dwingen. Het kwam tot een korte, hevige oorlog,

die uiteindelijk onder internationale druk en na internationale bemiddeling werd bijgelegd in het vredesakkoord van Ohrid in de zomer van vorig jaar. Het UÇK leverde op basis van dit verdrag zijn wapens in en ontbond zichzelf. In ruil kregen de UÇK-soldaten gratie onder een amnestieregeling. Veel maatregelen van het Ohrid-akkoord die betrekking hebben op de verbetering van de positie van de Albanen mochten nog worden uitgevoerd.

Ahmeti richtte vervolgens een 'coördinatieraad' op, die zich ten doel stelde enerzijds toe te zien op

de implementatie van het akkoord van Ohrid en anderzijds wilde streven naar integratie van de Albanese minderheid en verzoening met de slavisch-Macedonische meerderheid. Zijn politieke rol bracht hem in conflict met de leiders van de bestaande politieke partijen van de Albanese minderheid, met name met Menduh Taçi, oprichter en informeel leider van de Democratische Partij van Albanen (DPSH) en de meest invloedrijke politieke leider van de Albanen in Macedonië.

Vijfduizend aanhangers van Ahmeti volgden in Tetovo de oprich-

ting van Macedonië's nieuwste politieke partij vanaf een plein, omdat ze niet meer in de hal pasten. De 42-jarige Ahmeti zei bij de oprichtingsbijeenkomst dat de partij „transparant zal zijn, en open zal staan voor iedereen die wil meewerken, ongeacht hun religie of hun etnische achtergrond”. Hij onthield zich van kritiek op de twee bestaande politieke partijen van de Albanese minderheid, maar zei dat „de tijd ons leert dat we een partij nodig hebben en dat we de morele plicht hebben om de implementatie van het vredesproces te voltooien”. (Reuters, AP)

Door onze correspondent
BELGRADO, 16 MEI. Hij wilde zijn manschappen, leden van de voormalige paramilitaire eenheid De Leeuwen, laten zien dat ook hij kon omgaan met een granaatwerper. Dus schoot de Macedonische minister van Binnenlandse Zaken, Ljube Boskovski, gisteren tijdens een demonstratie een aantal granaten af. Met desastreuze gevolgen. Want de minister had niet met de rondvliegende granaatscherven gerekend. Twee medewerkers van zijn ministerie en een journalist raakten gewond.

Minister Macedonië gooit met granaten

ter van Binnenlandse Zaken. De gewonde journalist heeft aangekondigd Boskovski voor de rechter te slepen. Boskovski heeft inmiddels erkend „volledige verantwoordelijkheid voor het incident” te dragen.

Al voor de mislukte oefening was de bijeenkomst omstreken. De Leeuwen, zoals ze zichzelf noemen, bestaan uit Macedonische

paramilitairen, die vorig jaar ten strijde trokken tegen de Albanese rebellen. In korte tijd werden ze berucht. De Leeuwen werden vervolgens door Boskovski „gelegaliseerd”, zeer tegen de zin van de gematigde politici in Macedonië en de internationale gemeenschap, door van hen een speciale politiceenheid te maken.

De commandant van de Leeuwen, kolonel Boban Utkovski, heeft de verantwoordelijkheid van de minister voor het schietincident van de hand gewezen. De twee medewerkers van het ministerie en de journalist zouden hun verwondingen vooral aan zichzelf te wijten hebben. „Ze hebben ons advies om niet te dichtbij te staan in de wind geslagen”, aldus de kolonel. Boskovski treft geen blaam – die is volgens kolonel Utkovski een „hele goede schutter”.

Montenegro kiest voor zichzelf

Door onze correspondent
BELGRADO, 16 MEI. De pro-onafhankelijkheidspartijen in Montenegro zeggen gisteren een kleine winst te hebben geboekt bij gemeenteraadsverkiezingen. De verkiezingen zijn een graadmeter voor de stemming in de Joegoslavische deelrepubliek, die diep verdeeld is over de kwestie van de onafhankelijkheid.

De pro-onafhankelijke behielden elf van de negentien gemeenten, evenveel als voor de gemeenteraadsverkiezingen. Maar in vergelijking met de vorig jaar gehouden parlementsverkiezingen, stemde een groter aantal mensen op een van deze partijen.

De uitslag van de verkiezingen laat zien dat circa 60 procent van de stemmers heeft gekozen voor een

pro-onafhankelijkheid partij. Ruim 40 procent koos voor het pro-Joegoslavië blok dat pleit voor blijvende aansluiting bij de deelrepubliek Servië.

De verkiezingen komen enkele weken na een overeenkomst tussen Servië en Montenegro, waarin beide deelrepublieken besloten een losse unie van staten te vormen. De overeenkomst voorziet in een gezamenlijke buitenland- en defensiepolitiek, maar in een verschillend economisch beleid.

Montenegro heeft ook toegezegd in de komende drie jaar geen referendum over onafhankelijkheid te organiseren, een pijnlijke beslissing voor president Milo Djukanović, die al jarenlang fervent voorstander is van zo'n volksraadpleging.

De overeenkomst, die tot stand kwam onder zware druk van de EU, leidde tot een crisis in de Montenegrijse regering. De Sociaal Democraten beschuldigden president Djukanović van „verraad” en stapten op. De Liberale Alliantie trok haar steun aan de regering van Djukanović in. Het akkoord werd wel goed ontvangen in het pro-Joegoslavische blok, dat het gevreesde referendum zag uitgesteld. Maar onder de tegenstanders van onafhankelijkheid ontstond vervolgens ruzie over een uitleveringswet die het mogelijk maakt om van oorlogsmisdaden verdachte Joegoslaven uit te leveren aan het VN-tribunaal in Den Haag. De Socialistische Volkspartij, die zich fel tegen deze wet had gekeerd, ging uiteindelijk toch akkoord.

Albanees veroordeeld voor moord op Servische

PRISTINA – Een 23-jarige etnische Albanees die vorig jaar maart in Kosovo een bejaarde Servische vrouw vermoorde omdat zij had geweigerd haar huis te verlaten, heeft maandag in de zuidelijke stad Prizren 15 jaar gevangenisstraf gekregen. Het is de derde veroordeling in drie weken tijd die verband houdt met het etnische geweld dat na de komst van de Navo in Kosovo uitbrak, en dat de vlucht van tienduizenden Servische Kosovaren tot gevolg had.

Onderhuidse spanning beheerst Macedonië

Deze week gaan de eerste Nederlandse militairen naar Macedonië om het commando over te nemen over de Navo-mansschappen van de Task Force Fox. Al wordt dit gezien als een vrij risicool missie, geweld ligt in dit etnisch verdeelde land altijd op de loer.

dorpen in Macedonië waar de gemengd Macedonisch-Albanese politiepatrouilles nog steeds worden geweerd. Het ligt bij Tetovo, dat vorig jaar het centrum vormde in het gewapende conflict tussen de Macedonische veiligheidstroepen en de Albanese rebellen van het UCK. Tijdens de zes maanden durende strijd behoorde het tot rebellegebied, waar de autoriteiten niets te vertellen hadden. En Bekim, voormalig UCK-commandant van het dorp, wil dat nog even zo houden.

Het akkoord van Ohrid, dat in augustus een einde maakte aan de gevechten, voorziet in een terugkeer van de politie naar dit soort dorpen. Om het vertrouwen van de bevolking te winnen werden etnisch gemengde patrouilles samengesteld. Daarvoor moesten wel eerst grote aantallen Albanese „reservisten” worden gerecruiteerd omdat er onvoldoende reguliere Albanese politiefunctionarissen waren.

De OVSE in Tetovo is opgetogen over het succes van het terugkeerproject voor de politie. „Het was een van de sleutelonderdelen van het akkoord van Ohrid”, zegt Andrew Venus,

de assistent-teamleider van de OVSE. „Het is in oktober begonnen, en als het over twee weken wordt afgerond is de politie naar meer dan zeventig dorpen in de regio teruggekeerd.”

Opgetogen zijn vrijwel alle internationale waarnemers in Macedonië, of ze nu de OVSE, de Verenigde Naties, de Europese Unie of de Navo vertegenwoordigen. En dan gaat het ook over wetgeving die de positie van de Albanese minderheid in het land

lijkt rustig. Zware incidenten hebben zich al maanden niet voorgedaan. Een voorjaarsoffensief van het UCK bleef uit. De angst daarvoor, zeggen diverse diplomaten en internationale waarnemers, was opzettelijk gewekt door VMRO, de partij van premier Georgievski. „Ze wilden de bevolking duidelijk maken dat de dreiging nog lang niet voorbij is”, aldus een van hen. „Enerzijds om de enorme uitgaven voor politie en leger te rechtvaardigen en anderzijds om straks niet te veel stemmen te verliezen. Dreiging van Albanese geweld, al dan niet vermeend, kan daarbij helpen.”

Daarmee is de belangrijkste reden genoemd van de onderhuidse spanning die nog overal voelbaar is. Op 15 september kiest Macedonië een nieuw parlement. Georgievski's VMRO staat op verlies en de positie van de DPA, de Albanese partij in de coalitie, is onzeker geworden door de oprichting van een nieuwe Albanese partij. Vorige week presenteerde de voormalige UCK-leider Ali Ahmeti zijn Unie voor Democratische Integratie. Die kon wel eens een serieuze aanval doen op de positie van de DPA. En in Ma-

cedonië, waar corruptie hoogtij viert, staat verlies van politieke macht gelijk aan verlies van een aantrekkelijke financiële positie voor hen die namens de partij een openbare functie bekleden.

Officieel venten de internationale organisaties een opgewekte boodschap uit. Macedonië is op de goede weg en de veiligheidsrisico's, bijvoorbeeld voor de Nederlandse militairen, zijn beperkt. Of, zoals de Navo-ambassadeur in de hoofdstad Skopje, de Nederlander Niek Biegan, het verwoordt: „Ik sla het risico niet erg hoog aan. Maar ja, als je de straat oversteekt loop je ook het risico dat je wordt overreden als je niet goed uitkijkt.”

Toch klinkt er ook enig voorbehoud. Bij de leider van de OVSE-missie, de Canadees Craig Jeness, bijvoorbeeld. „Er blijven ruziezoekers die de voordelen van vrede niet inzien”, zegt hij. „Er komt een verkiezingscampagne die mogelijk gepaard zal gaan met geweld. Dat is reden voor zorg. Dus ja, er is vooruitgang geboekt op het gebied van de stabiliteit, maar we kunnen niet zeggen dat de situatie zich volledig heeft genormaliseerd.”

VN blokkeren actie van parlement Kosovo

Door onze correspondent
BELGRADO, 24 MEI. Een poging van het parlement van Kosovo om een grensgeschil met Joegoslavië en Macedonië in zijn voordeel te beslechten, is gisteren afgestraft door de Verenigde Naties. Enkele minuten nadat het parlement een resolutie had aangenomen over een stuk grond van 2.500 hectare, dat zonder consultatie met de lokale bevolking van Kosovo zou zijn afgehaald, verklaarde de hoogste vertegenwoordiger van de VN in Kosovo, Michael Steiner, de resolutie ongeldig.

„de internationale gemeenschap tegen zich in het harnas gejaagd”, aldus VN-vertegenwoordiger Steiner. „Het netto resultaat is dat het mijn positie heeft verzwakt.”

Het parlement bestaat uit overwegend Kosovo-Albanen, Kosovo-Serviërs en enkele leden van minderheidsgroeperingen. De resolutie werd aangenomen met 85 stemmen voor en nul stemmen tegen. De Kosovo-Servische parlementsleden deden niet mee aan de stemming; zij hadden het parlement eerder boos verlaten.

Volgends de afspraken tussen Joegoslavië en Macedonië behoort het stuk grond, dat voornamelijk door Albanen wordt bewoond, tot Macedonië.

De Joegoslavische regering heeft een spoedzitting van de VN-Veilighedsraad geëist. Ze repte van een „directe schending” van de VN-resolutie die de rol en de bevoegdheden van het Kosovaarse parlement beperkt.

De speciale buitenlandgezant van de Europese Unie, Javier Solana, heeft laten weten volledig achter de beslissing van VN-vertegenwoordiger Steiner te staan.

De Macedonische regering reageerde woedend op de resolutie. Volgens de afspraken tussen Joegoslavië en Macedonië behoort het stuk grond, dat voornamelijk door Albanen wordt bewoond, tot Macedonië.

De Joegoslavische regering heeft een spoedzitting van de VN-Veilighedsraad geëist. Ze repte van een „directe schending” van de VN-resolutie die de rol en de bevoegdheden van het Kosovaarse parlement beperkt.

De speciale buitenlandgezant van de Europese Unie, Javier Solana, heeft laten weten volledig achter de beslissing van VN-vertegenwoordiger Steiner te staan.

Serviër verdacht van marteling Weer onschuldig bepleit voor VN-Tribunaal

Door een onzer redacteurs
DEN HAAG, 25 MEI. De Bosnische Serviër Dusan Knezevic – aangeklaagd voor marteling, verkrachting en moord – heeft gisteren voor het Joegoslavië-tribunaal verklaard onschuldig te zijn. Dusan kwam vorig week vrijwillig naar Den Haag.

De 34-jarige Knezevic was tijdens de oorlog in Bosnië (1992-1995) kelnier. Hij bezocht de kampen Omarska en Keraterm, zo meldt de aanklacht, om de Bosnische moslims en Bosnische Kroaten die er gevangen zaten te martelen, verkrachten en te vermoorden.

Omarska en Keraterm waren de twee meest gruwelijke van de 39 kampen die volgens de aanklagers van het VN-tribunaal waren opgezet om het gebied etnisch te zuiveren. Omarska, een oud mijnencomplex, lag zo'n vijftien kilometer van de stad Prijedor in Noordwest-Bosnië. Er waren meer dan drieduizend Bosnische moslims en Kroaten opgesloten. Het leven in het kamp was „erbarmelijk en mensonterend”, aldus de aanklacht, en veel mensen bezweken aan de martelingen of werden op brute wijze vermoord. Hoeveel precies is onbekend.

telde dat de Servische politie in Kosovo in 1998 en 1999 zelf terreuraanslagen pleegde en er alles aan deed de aanslagen in de schoenen te schuiven van het Kosovo-Bevrijdingsleger (UCK). K5 werkte als informant voor de Servische politie. Hij moest personen opsporen die op een zwarte lijst stonden bijvoorbeeld omdat zij het UCK hadden.

In opdracht van de Servische politie pleegde K5 een aanslag met Chinese granaten op cafés waar aanhangers van de Democratische Liga van Kosovo (LDK) van Ibrahim Rugova, de gematigde leider van de Kosovo-Albanen, bijeenkwamen. Er werden Chinese granaten ingezet omdat het UCK die gebruikte: het UCK had veel wapens uit het buurland Albanië dat decennialang een bondgenoot van China is geweest. „Zo moest het UCK de schuld krijgen en niet de Servische politie”, aldus K5.

Ook kreeg K5 van de Servische politie opdracht een busremise in brand te steken. Hij liet er een brief achter met het UCK-embleem. In die brief stond: „Serviërs zullen deze bussen niet langer gebruiken”.

Milošević verwijst in zijn kruisverhoor steeds naar de aanslagen van het UCK om het harde optreden van de Servische politie en het Joegoslavische leger in Kosovo te rechtvaardigen. De getuigenis van K5 wordt maandag voortgezet.

Martic en Mrksic ingesloten in VN-cel

DEN HAAG, 25 MEI. De van oorlogsmisdaden verdachte Kroatische Serviërs Milan Martić en generaal Mile Mrksic hebben zich gisteren vrijwillig gemeld bij het Joegoslavië-tribunaal in Den Haag. Zij zijn ingesloten in het VN-cellencomplex in Scheveningen.

Martić wordt vervolgd omdat hij opdracht zou hebben gegeven voor de beschieting van de Kroatische hoofdstad Zagreb in 1995. Daarbij kwamen ten minste vijf mensen om het leven en raakten velen gewond. De oud-leider van de Serviërs in Kroatië, worden oorlogsmisdaden ten laste gelegd. Mrksic wordt, samen met twee anderen, verantwoordelijk gehouden voor de moord op minstens 200 mensen uit het ziekenhuis in Vukovar in 1991. Hem worden oorlogsmisdaden, misdaden tegen de mensheid en schendingen van de Geneefse Conventies ten laste gelegd.

Macedonië wacht ro

Vorig jaar vochten Albanese rebellen met Macedonische regeringstroepen. Nu staan Albanese ex-strijders elkaar naar het leven. Woensdag vertrekken Nederlandse soldaten van de vredesmacht naar Macedonië.

2002

Door onze correspondent YAËL VINCKX

TETOVO, 10 JUNI. Menduh Thaçi was net aan tafel geschoven toen twee mannen vanuit een auto enkele handgranaten naar restaurant Dora gooiden. Thaçi's lijfwachten, die aan een tafeltje bij de ingang van het restaurant zaten, trokken direct hun pistolen en vuurden op de inzittenden. Wonder boven wonder raakte niemand gewond.

Menduh Thaçi, vice-voorzitter van de Democratische Partij van Albanese (PDSH) in Macedonië, was woedend. Maar hij kreeg weinig bijval van de andere Albanese politici. Thaçi had de aanslag grotendeels aan zichzelf te wijten, verklaarden zijn politieke rivalen. Dan had hij zich maar niet met criminel moeten inlaten.

De PDSH ciste een verontschuldiging. „Dit is een politieke afrekening, geen crimineel”, schreven ze in een officiële verklaring. Maar de rivalen gooiden olie op het vuur door restaurant Dora, eigendom van een familielid van Thaçi, een ‘fascistische zone’ en Thaçi zelf een ‘verrader’ te noemen. Een politieke crisis was geboren.

Vorig jaar stredden Albanese rebellen met Macedonische regeringstroepen om meer rechten voor de Albanese minderheid in het land. Nu staan Albanese ex-strijders en politici elkaar naar het leven. Daags voor de aanslag op Thaçi vond een andere afrekening plaats. In het voormalige hoofdkwartier van de Albanese rebellen stapte enkele leden van een nieuwe Albanese splintergroep, het Albanese Nationaal Leger (ANA), binnen om geld te eisen. Toen ze dat niet kregen, schoten ze hun geweren leeg. Er vielen vier doden.

De ‘politieke’ aanslag op zijn leven was voor Thaçi reden om op eigen houtje de verkiezingen in te gaan en zijn partij terug te trekken uit de Albanese Raad. Deze raad, opgericht om toezicht te houden op de afspraken uit het vredesakkoord en om Albanese politieke partijen gezamenlijk de parlementaire verkiezingen van 15 september in te laten gaan, wordt geleid door Ali Ahmeti. En juist Ahmeti steekt de invloedrijke zakenman Thaçi naar de kroon.

Ali Ahmeti dook vorig jaar op, tijdens de guerrillastrijd. Hij wierp zich op als onderhandelaar voor de Albanese rebellen en wist binnen te dringen bij Westerse bemiddelaars. Sindsdien dreigt hij de vice-president van de PDSH in populariteit voorbij te streven. Midden vorige week hield Ahmeti in Tetovo zijn kersvers opgerichte politieke partij, de Democratische Unie voor Integratie, ten doop.

Zijn populariteit is ook Ahmeti's persoonlijke overwinning; de Macedonische Albanese die in het naburige Kosovo jarenlang meevochten tegen de Servische overheersers maar bij het verdelen van de macht in Kosovo buiten de boot viel, heeft alsnog een eigen machtsbasis in Macedonië geschapen. Maar daarmee schepert ook vijanden.

Thaçi is slechts een vijand. Het ANA is een andere vijand. De Albanese splintergroep kwam op na het vredesakkoord dat in augustus een einde maakte aan het acht maanden durende conflict. Het ANA mag door waarnemers een ‘verzoemeling heethoofden’ worden genoemd, de groep is wel gevaarlijk. Hiërarchie ontbreekt, evenals structuur.

De NAVO besloot vorige maand het mandaat van haar troepenmacht in Macedonië opnieuw voor vier maanden te verlengen, nu tot eind oktober. Daarmee werd tegemoetgekomen aan het verzoek van president Boris Trajkovski van Macedonië. De troepenmacht werd in september vorig jaar naar Macedonië gestationeerd om toezicht te zien op de naleving van een vredesakkoord tussen regering en de etnisch-Albanese minderheid in het land. Het mandaat van de 700 militairen tellende missie werd drie keer eerder verlengd wegens de voortdurende instabiliteit in het land als gevolg van nieuwe uitbarstingen van geweld tussen het regeringsleger en Albanese rebellen. De NAVO-troepenmacht staat nu nog onder leiding van Duitsland. Eind juni neemt Nederland de bevelvoering over.

Top van leiders ex-Joegoslavië

2002

SARAJEVO, 16 JULI. In Sarajevo is gisteren voor het eerst sinds het eind van de Bosnische oorlog in 1995 een topbijeenkomst van de politieke leiders van Bosnië, Kroatië en Joegoslavië gehouden.

De presidenten Vojislav Koštunica van Joegoslavië en Stipe Mesić van Kroatië en de drie co-presidenten van Bosnië – de moslim Beriz Belkić, de Bosnische Serviër Živko Radišić en de Bosnische Kroaat Jozo Križanović – werden het op deze eerste gemeenschappelijke top in vreedstijd eens dat de integratie van hun landen in Europa afhangt van hun eigen vermogen onderling samen te werken bij het vinden van „onderhandelde oplossingen” voor de talrijke problemen. Ze spraken zich in een gemeenschappelijke verklaring uit voor economische samenwerking, voor respectering van de mensenrechten, voor vrij verkeer van goederen en personen en voor de terugkeer van vluchtelingen en de teruggave van afgepakt bezit aan die vluchtelingen. Zeven jaar na de oorlogen in Bosnië en Kroatië zijn nog steeds één miljoen mensen niet naar hun oorspronkelijke woonplaatsen in oorlogsbleed teruggekeerd.

Vóór de top had de moslim Belkić, co-president van Bosnië, gezegd dat de bijeenkomst een goede gelegenheid was voor het aanbieden van excuses, door de Joegoslavische president Koštunica, voor het in de Bosnische oorlog door het Joegoslavië van zijn voorganger Slobodan Milošević aangerichte leed. Belkić zei er wel bij van zo'n excuus geen halszaak te maken. Koštunica ging niet op de suggestie in, waarop Belkić teleurgesteld concludeerde dat „het erop lijkt dat we moeten wachten op mensen die er wel de moed voor hebben”. Koštunica wilde gisteren ook niets weten van een oproep aan de voortvluchtige oud-leider van de Bosnische Serviërs, Radovan Karadžić, om zich bij het Joegoslavië-tribunaal te melden. Toen een Bosnische journalist hem verzocht zo'n oproep te doen zei Koštunica dat hij „als staatshoofd” niet inzage „waarom ik me daar mee bezig zou moeten houden”.

De leiders van de drie landen beloofden de bestaande grenzen te respecteren. Dat was met name voor de Bosnische moslims en Kroaten van belang: zij bezien de betrekkingen tussen Servië en de Servische Republiek in Bosnië met wantrouwen en verdenken de Serviërs in Joegoslavië en Bosnië er nog steeds van aan te sturen op een vereniging van Servië en de gebieden van de Serviërs in Bosnië. (AFP, AP, Reuters)

VN: politiemensen ontslagen wegens gedrag in oorlog

De politiemacht van de Verenigde Naties in Bosnië (IPTF) heeft tien Bosnisch-Servische politiefunctionarissen ontslagen wegens hun gedrag tijdens de oorlog.

12-7-2002

Dat heeft VN-woordvoerder Kirsten Haupt gisteren in Sarajevo gezegd. De IPTF is een uitvoerend van de vredesakkoorden van Dayton van 1995. De VN-politiemacht moet ertoe bijdragen dat de Bosnische politie een professionele organisatie wordt, die onder toezicht van democratisch gekozen organen staat en voldoet aan de internationale normen.

„Er kan in redelijkheid worden geconcludeerd dat ze misdaden tegen niet-Servische burgers hebben gepleegd, voorbereid of eraan meegewerkt. Zij hebben allen schuld aan misdaden tegen de menselijkheid, schending van de Geneefse Conventies of overtreding van de wetten en gebruiken in oorlogstijd”, aldus VN-woordvoerder Haupt. (DPA)

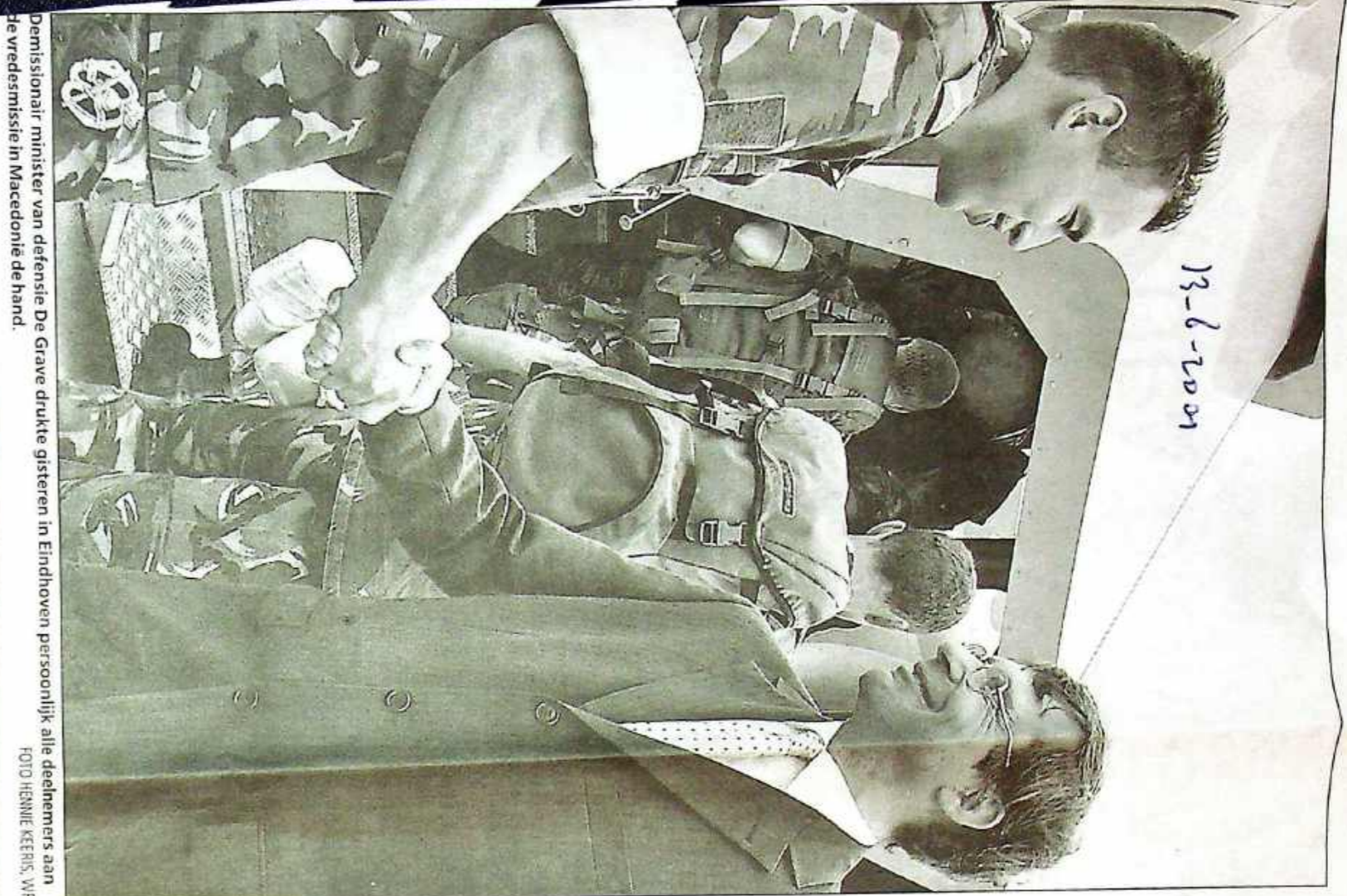
Sfor-troepen vangen bot bij huis voortvluchtige Karadzic

Van onze redactie buitenland
AMSTERDAM – Weer visten ze achter het net, de Franse militairen van de Sfor-vredesmacht in Bosnië, die gisteren bij het krieken van de dag het huis van Radovan Karadzic binnenvielen. De voormalige leider van de Bosnische Serviërs bleek weer niet thuis te zijn in zijn villa in het bergdorp Pale.

Onder dekking van pantservoertuigen en helikopter trokken de Fransen rond vier uur 's ochtends op naar het pand. Tegen een 66-jarige huisbewaarder zeiden ze dat ze op zoek waren naar wapens. Er zijn geen arrestaties verricht, meldde de Bosnisch-Servische politie op gezag van de familie. Wel zijn, volgens een verklaring van Sfor,

enkele „vervalste documenten” aangetroffen en een „kleine hoeveelheid vuurwapens”. Sfor stelde verder dat het huis was overvallen in verband met een smokkelnetwerk in Bosnië, maar dat er ook een verband was met Karadzic. De vrouw van de kinderpsychiater, Ljiljana Zelen-Karadzic, zei dat de inval deel uitmaakte van „con-

stante druk op de familie Karadzic”. Radovan Karadzic staat samen met voormalig legerleider Ratko Mladic met stip bovenaan op het verlanglijstje van het Joegoslavië-Tribunaal in Den Haag. De twee zijn onder meer aangeklaagd wegens genocide en misdaden tegen de menselijkheid.

De vrede commissie in Macedonië de hand. De missionair minister van defensie De Grave drukte gisteren in Eindhoven persoonlijk alle deelnemers aan de vrede commissie in Macedonië de hand. FOTO HENRIE KEERIS, WVA

Militairen op weg naar Macedonië

Navo-missie

van onze verslaggever

EINDHOVEN – Door tekort aan transportvliegtuigen zijn Nederlandse militairen van de vredesmacht voor Macedonië gisteren vertrokken met een vliegend restaurant. Met koelkasten achterteert een koffiermerk op de Airbus die Defensie in België had getuurd voor het vervoer.

De vier grote transportvliegtuigen van de luchtmacht zijn al lennaal volgeboekt voor hulp aan operaties in het Midden-Oosten en Afghanistan. De beide tankvliegtuigen van het type KCDC-10, die ook honderden passagiers kunnen vervoeren, zijn in Katar, om Amerikaanse radarvliegtuigen bij te vullen. Een Hercules staat in Kirgizie voor hulp aan de operaties in Afghanistan, de andere vliegtuigen naar Kaboel.

De militairen die gisteren vertrokken van vliegbasis Eindhoven, zaten er niet mee. Opgewekt klonnen ze het vliegtuig in, nadat ze stuk voor stuk een hand van minister De Grave van defensie hadden gekregen. Nederland krigt voor vier tot zes maanden de leiding van de Navo-missie die internationale waarnemers in Macedonië moet beschermen. Volgens De Grave is het risico laag. Maar, zei hij, „waakzaamheid en voorzichtigheid blijven vereist, want het is een instabiel gebied”.

Zeker als de strijd voor de veranderingen van 15 september op gang komt, kan het spannend worden. Dan groeit ook het aantal waarnemers dat bescherming moet krijgen. Ze vormen de staf van de operatie in de hoofdstad Skopje. Een klein deel van de militairen trekt het land in als 'lithareans' die de oren en ogen van de leiding zullen zijn. Ook helpt Nederland met de verbindingen en de logistiek.

Anders dan vorige internationale missies, is de uitzending onomstreden. „Zelfs de SP stemde ermee in en dat is redelijk uniek”, zei De Grave tevreden. In militaire kring zelf klinkt wel enig ongenoegen. De Nederlandse Officieren Vereniging vindt dat de Nederlandse militairen meer zouden moeten doen dan alleen waarnemers beschermen. Ook zouden ze de orde onder de bevolking moeten handhaven, vindt de NOV, anders kunnen kleine onlusten zich uitbreiden. „Voor we het weten lopen we het risico dat er weer allerlei onmenselijke zaken gebeuren terwijl onze Nederlandse militairen erbij staan en er naar kijken, zonder in te mogen grijpen.”

De Grave schudt die kritiek van zich af. „Militairen die er verstand van hebben, zoals de chef defensiestaf, hebben mij verzekerd dat we met ons mandaat goed uit de voeten kunnen.” In totaal zullen 350 Nederlandse militairen in Macedonië worden gelegerd, merendeels van brigades in het Drenthe Hasvelle en Duitse Seedorf.

13-6-2001

Eerste hulp aan kapotgeschoten cultureel erfgoed

4-6-2002

Op de Balkan is de laatste jaren veel schade aangericht, menselijk en stoffelijk. Nieuw is de aandacht bij de hulpverlening voor verwoest cultureel erfgoed. 'Het is zinnig meteen met herstel te beginnen.'

Monumenten

Haro Hielkema

DEN HAAG - Holger de Kat was in mei in Macedonië voor een seminar over de beschadiging van monumenten. Maar al snel stond de Haagse restauratie-architect tussen de puinhopen van kerken, kloosters en moskeeën en gaf hij met adviezen 'eerste hulp' aan het kapotgeschoten cultureel erfgoed.

Het geweld tussen Albanezen en Serviërs rookt daar nog na. De verhoudingen zijn beladen, merkte De Kat. Toch is de bevo-

king al weer bezig de schade te herstellen - ook aan monumenten. „Hoe eerder je begint met de wederopbouw van scholen en ziekenhuizen, hoe sneller de samenleving weer wordt genormaliseerd”, zegt De Kat. Daarom gaan artsen, wegen- en bruggenbouwers, telecom- en onderwijs-specialisten als adviseurs mee in het kielzog van de internationale vredesmacht. En binnenkort komt daar dus een soort 'Rode Kruis' voor cultuur bij, meldde Trouw gisteren: deskundigen op het gebied van monumenten, archieven, bibliotheken en musea.

De Kat is nog een pionier. De architect is aangesloten bij Blue Shield (Blauwe Schild). Die instelling zet zich nationaal in voor de bescherming van cultureel erfgoed tegen rampen en gewapende acties en wil nu ook culturele hulp over grenzen bieden.

Met een cultuurexpert van Defensie inspecteerde De Kat nabij de hoofdstad Skopje monumenten. In Tetevo is een 18de-eeuwse

kerk met springstof door moslims opgeblazen en het graf van de stichter opengebrouwen. De twee kerktorens staan nog overeind, zij het zwaar ontzet. De Kat spreekt van een misdadig optreden. „Dit kerkje vormde het hart

De vernielde fresco's in het klooster van Matecje.

van de Servische cultuur in Tetevo. Het is moedwillig vernield, uit minachting voor de Servische identiteit.”

Ook het klooster van Matecje (17de eeuw) heeft grote schade geleden. Het was bezet door 'par-

tizanen' van het Albanese bevrijdingsleger UCK, die de fresco's hebben vernield. „Ze hebben UCK-leuzen geschreven. Maar ze hebben ook het interieur vernield en fresco's voorzien van brillen, sigaretten en snorren of zelfs afbeeldingen van orthodoxe heiligen weggekrabd. Dat is geen gewone oorlogsschade, maar een nare manier om de identiteit van een groep mensen voorgoed kapot te maken”, zegt De Kat, die in een moskee soortgelijke wandaden van Serviërs zag.

Hij heeft adviezen gegeven om de gebouwen te consolideren. Niet afsluiten met hekken of toegangen dichtmetzelen, maar houten deuren plaatsen (zodat het vocht weg kan) en zorgen dat er controle is. „Matecje moet niet verder verpauperen. Het is zinnig meteen met herstel te beginnen; het stikt op de Balkan van specialisten die fresco's restaureren. Voor Tetevo is weinig hoop meer; hoogstens kun je die twee torens stutten en er een monument van

maken. Maar ook daarin kun je de bevolking met je kennis van dienst zijn.”

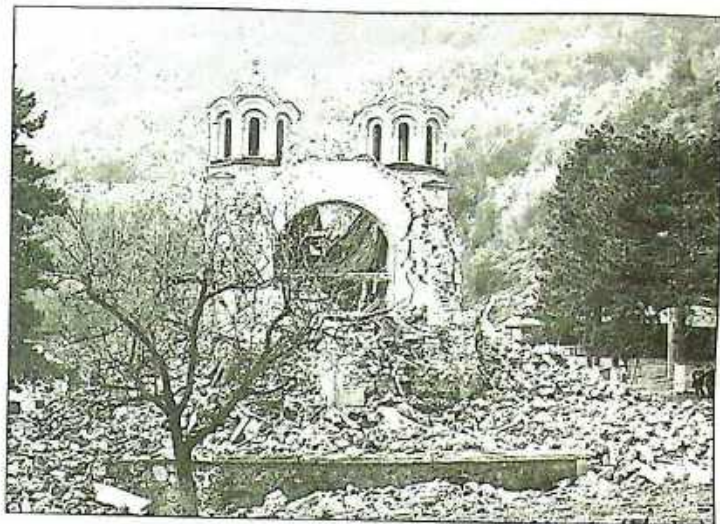
De Kat merkte dat de brandhaard Macedonië nog niet is gedoofd. Hij zocht contact met lokale deskundigen, een Serviër en

een Albanees en voelde de spanning tussen die twee toenemen. „En als de menselijke situatie escaleert, verslechteren ook de gebouwen.”

De culturele hulpverleners die aan humanitaire operaties van

Defensie meedoen, proberen zich verre te houden van de politieke situatie. „Wij zijn behoorlijk onbevengd. Dat kan link zijn met al die mijnen en boobytraps. Wij zijn dus afhankelijk van de VN-militairen. Die moeten veiligheid en ruimte scheppen voor de specialisten, die helpen bij de wederopbouw.”

De Kat denkt dat hij wel vaker voor Blue Shield in actie zal komen. Niet als militair scheidsrechter of vredesstichter, maar als burger met specialistische kennis. „Wil een land weer in evenwicht komen, dan moet dat op allerlei terreinen gebeuren. Terecht krijgt het menselijk leed de eerste aandacht. Maar Blue Shield kan ook een belangrijke rol spelen door rivaliserende groepen te wijzen op respect voor elkaars waarden. Als men geen eerbied meer heeft voor het cultureel erfgoed, wordt het moeilijk. Wij komen voor technische problemen, maar hebben ook oog voor de sociale context.”

De torens van de kerk in Tetevo zijn nog over.

FOTO'S HOLGER DE KAT

ONDERSDAG 13 JUNI 2002

Sociale onrust dreigt Joegoslavië: Breuk Djindjić en Koštunica

BELGRADO, 13 JUNI. Joegoslavië is gisteren dieper versplitst geraakt in zijn politieke crisis: de partij van president Vojislav Koštunica liep het Servische parlement uit en riep de burgers op tot protesten en stakingen tegen de „totalitaire” Servische regering van premier Zoran Djindjić.

Alle 45 parlementariërs van de Democratische Partij van Servië (DSS), de grootste en belangrijkste partij binnen de coalitie DOS, hebben gisteren het Servische parlement uit. Ze leverden hun pasjes in bij de voorzitter van het parlement en bezwoeren niet terug te keren. Met die uitroep protesteerden ze tegen een recente maatregel van het bestuur van DOS om 38 leden van het parlement - onder wie 21 DSS'ers - te vervangen wegens wegvallend absentisme. Volgens het bestuur van DOS saboteren de te vaak afwezige parlementariërs de hervormingen door niet hun wegvallen te verhinderen dat er een quorum is en het parlement een besluit neemt. Bovendien strijken ze een naar Servische begrippen riante salaris op zonder er iets voor te doen. De 38 werden vervangen door niet-geloozen DOS-kandidaten bij de laatste parlementsverkiezingen.

De DSS was woensdag over de beslissing en plarste die veriant in het kader van de machtsstrijd tussen president Koštunica en de Servische premier Zoran Djindjić, die als gevolg van de maatregel zijn greep op het Servische parlement aanzienlijk heeft versterkt. Een deel van de DSS-parlementariërs is vervangen door leden van andere partijen binnen de coalitie DOS. Djindjić zou nu niet meer bang hoeven zijn voor een motie van wantrouwen van het Servische parlement. Recente tijd hebben de DSS-parlementariërs zich bij be-

langrijke stemmingen aan de kant van de oppositie - de socialistische Radicale Partij van de ultra-nationalist Sjećelj - geschaard, als gevolg waarvan de meerderheid van hervormers in het parlement tot vijf wel nul slook. Er is al geruime tijd sprake van een toenadering tussen de DSS en de partijen van het vroegere Milosević-regime.

De fractieleider van de DSS in het parlement, Dragojib Maršićanin, zei na het weglopen van zijn fractie dat „het Servische parlement niet meer bestaat” en dat nu het tijdperk van „alle vormen van buiten-parlementaire strijd” is aangebroken. Hij suggereerde dat de DSS straatprotesten en stakingen tegen de regering-Djindjić op touw zal zetten. Dat levert Joegoslavië het risico van toenemende sociale onrust op. „Dit is een staatsgreep, uitgevoerd zonder wapens”, aldus Maršićanin. „Nu wordt Servie geregeerd door een totalitair regime.”

Djindjić verdedigde de actie tegen de parlementariërs met het argument dat „er orde op zaken moet worden gesteld” rond parlementariërs „die het werk moeten doen waarvoor ze betaald worden in plaats van zittingen te boycotten”. Hij bestempelde de DSS-parlementariërs als „arrogant”. De Servische kiescommissie - waarbij de DSS haar belang had gedaan - stelde later gisteren Djindjić en het DOS-bestuur in het gelijk. (Reuters, AP, AFP)

'Troepen VS blijven in Bosnië'

2-7-2002

Van onze correspondent BRUSSEL - De VS zullen hun soldaten niet weghalen uit de Balkan vanwege bezwaren tegen het Internationaal Strafhof in Den Haag. Dat heeft de ambassadeur van de VS in Bosnië gezegd. Wel bestaat er een kleine kans dat de EU, door het Amerikaanse veto, de politietaken overneemt van de VN in Bosnië.

Ongeveer 3000 Amerikaanse militairen maken deel uit van de vredesmacht SFOR. Eerder dit jaar is besloten om die troepenmacht van 19 000 soldaten af te bouwen naar ongeveer 12 000.

De Navo-ambassadeurs hebben de situatie gisteren besproken. Zij wachten nu af wat verder overleg in New York oplevert en komen donderdag opnieuw bij elkaar. Er is weliswaar geen direct verband tussen de VN-politiemacht en de Navo-vredesmacht SFOR. Maar het Amerikaanse dreigement om niet langer mee te werken aan VN-operaties, kan juridische gevolgen hebben voor SFOR, dat immers onder bescherming van de Verenigde Naties opereert.

Als de Amerikanen voet bij stuk

houden in hun verzet tegen het Strafhof, wordt mogelijk ook het VN-mandaat voor SFOR niet verlengd. Duitsland zal dan haar militairen moeten terugtrekken uit Bosnië. Volgens zijn grondwet mogen Duitse troepen in het buitenland alleen onder VN-vlag dienen. Een regeringswoordvoerder zei wel te hopen op verlenging. EU-voorzitter Denemarken en de Europese Commissie zijn 'diep bezorgd' over de beslissing van de VS om zich, uit verzet tegen het Strafhof, terug te trekken uit de politiemacht in Bosnië. Een woordvoerder van de Europese Commissie zei gisteren dat de VN aan Brussel hebben gevraagd te onderzoeken of Europa, eerder dan gepland, de politietaken in Bosnië kan overnemen. Normaal krijgt de EU eind dit jaar de leiding in handen.

Momenteel zijn er 1500 politie-officieren uit 40 landen in Bosnië om agenten op te leiden en samen te patrouilleren. Onder hen ook 46 Amerikanen. De EU-operatie zal anders van opzet zijn. De woordvoerder in Brussel zei gisteren dat de EU vanwege logistieke problemen de VN-taken onmogelijk snel kan overnemen.

Servische politie kent geen oude moorden

In het Servië van Slobodan Milošević waren politieke moorden en verdwijningen bepaald geen zeldzaamheid. Ruim anderhalf jaar later zijn ze nog niet opgelost. 'De hele zaak stinkt.'

2002

Door onze correspondent YAËL VINCKX

BELGRADO, 5 JUNI. Informeer je bij Jovo Curuvija naar zijn goedstoestand, dan zegt hij: 'boos'. Maar eigenlijk is hij moedeloos. Al drie jaar zoekt hij naar de moordenaars van zijn broer, de Servische journalist Slavko Curuvija. In die drie jaar is hij geen steek verder gekomen.

Jovo Curuvija is een kleine man met een grijze baard die onophoudelijk aan zijn aanstekel frumfelt. De 51-jarige zakenman drijft een import- en exportbedrijf, maar besteedt sinds de moord op zijn broer alle tijd aan de zoektocht naar gerechtigheid.

Er is weinig over van het gezin Curuvija: vader overleed lang geleden, broer werd doodgeschoten, moeder overleed vorig jaar. 'Ze kon het verlies van Slavko niet verwerken.' Jovo bleef over. Aan opgeven denkt hij niet. 'Hoe kan ik slapen met de gedachte dat de mannen die mijn broer in zijn rug schoten, vrij rondlopen?'

Politieke moorden kwamen veel voor in het Joegoslavië van Slobodan Milošević. De politicus Ivan Stambolić (oor Milošević mentor) verdween tijdens zijn dagelijkse rondje joggen, minister Pavle Bulatović van Defensie overleefde een etentje in een restaurant niet, directeur Zivorad Petrović van de Joegoslavische luchtvaartmaatschappij JAT werd vermoord terwijl hij zijn hond uitliet.

Slavko Curuvija werd in april 1999 doodgeschoten voor de deur van zijn appartement in Belgrado. Drie weken eerder was de NAVO begonnen met het bombarderen van Joegoslavië.

Als journalist/uitgever schreef Slavko Curuvija venijnige commentaren over het regime van de toenmalige Joegoslavische president Milošević. Eerder schreef hij van tijd tot tijd ook voor de opiniepagina van NRC Handelsblad. Zijn kritische, scherpe toon werd hem in Servië niet in dank afgenomen. 'Drukkerijen en houders van krantenkiosken werd gesommeerd zijn kranten niet te drukken of te verkopen', aldus zijn broer Jovo.

Sinds die tijd is er veel veranderd. Anderhalf jaar na de moord op Curuvija maakte een volksopstand een einde aan de heerschappij van Milošević. Na de revolutie kwam de politieke oppositie aan de macht - en die beloofde alles te doen om de politieke moorden en verdwijningen op te lossen.

'En dat', zegt Jovo Curuvija op spottende toon, 'was ook meteen het laatste wat ik van hen heb gehoord.' Zijn vele smeekbeden bleven onbeantwoord. Zijn meest recente brief, aan de Veiligheidsraad onder voorzitterschap van de hervormingsgezinde Servische premier Zoran Djindjić is na zes maanden nog niet beantwoord. 'Terwijl ik van president Bush, minister Powell en de Amerikaanse ambassade in Belgrado binnen twaalf uur antwoord op mijn brieven kreeg.'

Zo'n honderd man houdt Jovo verantwoordelijk voor de moord op zijn broer. Milošević-gezinde politici en media hebben een 'haatcampagne' tegen zijn broer gevoerd en een 'klimaat geschapen' waarin hij kon worden vermoord. De financiële politie en corrupte rechters hebben zijn kranten torenhoge boetes opgelegd, zodat ze failliet gingen. Leden van de veiligheidsdienst en de politie hebben hem uiteindelijk 'vermoord'.

De schuldigen zijn niet gearresteerd, want de politie is niet gereorganiseerd. 'De opdrachtgevers tot de moord zitten nog altijd op dezelfde plek.' Dat is een feit. Het hogere politiekader dat de opposanten van Slobodan Milošević op allerlei manieren het leven zuur

maakte, is (nog) niet vervangen. Sterker, de nieuwe Servische regering benoemde Sreten Lukić, hoofd van de politie in Kosovo tijdens de NAVO-bombardementen, tot hoofd van de politie in het nieuwe, democratische Servië.

Herbaart de Organisatie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa (OVSE) zorgen. 'Op de lagere niveaus verlopen de hervormingen naar wens', aldus een woordvoerder. Ander onderwijs, nieuwe trainingen, de komst van een buurtpolitie - daar willen de Serviërs wel aan.

Maar de hogere niveaus ontbreekt de wil om te veranderen. Niet de politieke wil, haast de woordvoerder zich er aan toe te voegen, want onder druk van het Westen wil de minister van Binnenlandse Zaken wel hervormen, 'maar als zijn opdrachten naar de politie gaan, dan stuit hij op gebrek aan medewerking.'

Voor Jovo Curuvija is het duidelijk. 'De hele zaak stinkt.' Dat de moordenaars niet zijn gearresteerd, is onderdeel van een politieke koehandel. In ruil voor het niet laten uitlekken van belastende informatie houden de nieuwe leiders van Servië zich stil, is zijn overtuiging. Alleen de Joegoslavische president Vojislav Koštunica zou hem serieus te woord hebben gestaan. Maar Koštunica heeft geen zeggenschap over de politie.

De politieke moorden en verdwijningen blijven vooralsnog opgelost. Ivan Stambolić is nog altijd 'zoek'. Curuvija's broer blijft speuren, met hulp van Servische journalisten.

'Gerechtigheid zal er komen', aldus Jovo Curuvija. Enkele weken geleden zag hij de eerste tekenen. De minister van Binnenlandse Zaken onder Milošević, Vljeko Stojiljković, verantwoordelijk voor de politie, pleegde zelfmoord op de trappen van het federale parlement. Dat was op 11 april, op de dag af drie jaar nadat zijn broer werd vermoord. 'Bestaat er geen gerechtigheid op aarde', zegt Jovo, 'dan bestaat er altijd nog een God.'

DE ONDERKRANT

KWESTIES / Toename vrouwenhandel door vreedstroepen

1-7-2002

Soldaten van de internationale vredesmacht op de Balkan zijn de voornaamste klanten van voort prostitutie verhandelde meisjes en vrouwen uit Oost-Europa. Dat blijkt uit een rapport van de Verenigde Naties en de Organisatie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa (OVSE) over vrouwenhandel in Zuidoost-Europa.

In Bosnië zijn de helft van de klanten van de tot prostitutie gedwongen vrouwen buitenlanders, voornamelijk leden van de NAVO-vredesmacht. In Kosovo ligt het percentage op veertig. Buitenlanders betalen vaak meer

dan plaatselijke mannen.

Over het aantal slachtoffers is weinig bekend. Volgens het rapport komen ieder jaar tienduizenden of zelfs honderdduizenden vrouwen in situaties van uitbuiting terecht. Volgens een schatting uit 1997 van de Internationale Organisatie voor Migratie werden in dat jaar 175.000 vrouwen en meisjes verhandeld. Naar schatting een derde van alle vrouwen is onder de 18.

De vrouwen worden naar Bosnië, Bulgarije, Joegoslavië, Kroatië en Macedonië gebracht om daar als prostituee te werken of om van daar te worden overge-

bracht naar West-Europa. De meisjes en vrouwen worden geworven via advertenties in plaatselijke kranten die werk in het westen beloven. Veel van de vrouwen die erop reageren weten dat ze mogelijk in de prostitutie terecht komen. Fysieke dwang komt zelden voor, blijkt uit het rapport. Genoeg jonge vrouwen zijn dermate wanhopig dat zij bereid zijn het risico te nemen. In Timisoara in het westen van Roemenië verkopen handelaren vrouwen voor tussen de 50 en 200 euro. Eenmaal in het buitenland brengen de vrouwen tot tien keer zoveel op.

Volgens het rapport moeten de landen in Zuidoost-Europa ophouden de slachtoffers van vrouwenhandel als misdadigers te behandelen. Slachtoffers moeten juist betrokken worden bij de vervolging van mensenhandelaren, aldus het rapport, mogelijk in ruil voor onder meer hulp bij het terugkeren naar huis en het vinden van een baan. In alle onderzochte landen is prostitutie illegaal en worden prostituees vervolgd. Vaak werken de plaatselijke autoriteiten samen met de mensenhandelaren.

redactie buitenland

'Criminele Joegoslaven meestal asielzoekers'

door Kustav Bessems

ROTTERDAM - Ex-Joegoslaven die in Nederland misdaden plegen, kwamen vaak als asielzoeker. Dat blijkt uit een nog ongepubliceerde studie van de Erasmus Universiteit Rotterdam. Intussen zijn de plannen vervolgd voor een groots onderzoek naar criminaliteit door asielzoekers uit alle regio's.

Justitie-ambtenaar Hans Willemse blies de discussie over criminele asielzoekers onlangs nieuw leven in door te pleiten voor een diepgaand onderzoek naar dit onderwerp. Hij berekende dat asielzoekers zich vaak schuldig maken aan moord en doodslag. Zo wilde hij ontkrachten dat zij alleen lichte vergrijpen plegen, zoals staatssecretaris Kalsbeek zei toen zij eerder zo'n onderzoek weigerde.

'Wij komen niet op een andere uitkomst dan Willemsse', zegt sociologe Marion van San. Met collega Erik Snel interviewde zij veertig ex-Joegoslaven in de gevangenis, van tussen de achttien en dertig jaar oud. De resultaten verschijnen in september. Van San: 'Dat asielzoekers alleen kleine delicten plegen, is niet waar'.

'Wij merkten tijdens de interviews dat dat voor de meeste Joegoslaven wel gold zolang zij in een asielzoekerscentrum zaten.' Veel mannen waren hier als de-

serteur uit het leger gekomen. 'Als aanvulling op het weinige geld dat ze in het centrum kregen - tachtig gulden per week - pleegden ze zogenoemde overlevingscriminaliteit. Iemand stal bijvoorbeeld een paar schoenen. De meesten hadden bij aankomst in Nederland nauwelijks criminele ervaring en beschikten niet over criminele contacten.'

'Naarmate zij hier langer zijn, leggen ze die contacten soms wel. Degenen die zwaardere delicten gaan plegen, doen dat meestal voor drugsbaronnen. Zij worden ingezet als lijfwachten en voor andere klusjes.' Van San en Snel vinden breed onderzoek naar misdrijven door asielzoekers wenselijk. Van San: 'Willemsse heeft het maar over één bepaald delict. Wij hebben het over maar één bepaalde groep.'

Snel zocht voor Programma litie en Wetenschap, een - ta lijk onafhankelijke - organisatie van Binnenlandse Zaken, uit haalbaar groot cijfermatig onderzoek is. Hij is optimistisch. 'teur Frits Vlek van Politie en tenschap wil na de zomeren en eind volgend jaar' standen van de politie, delingenpolitie en de Im en Naturalisatiedienst len. Vlek betrokken b bereiding en verwacht stemmen.

DE VERDIEPING, PAGINA 9
JALOEKS OP HET OPEN N'

Bosnië-missie van VN weer voor korte tijd verlengd

NEW YORK, 4 JULI. De Veiligheidsraad van de Verenigde Naties heeft vannacht in de crisis rond het Internationale Strafhof besloten de VN-politiemissie in Bosnië met twaalf dagen te verlengen tot 15 juli. De Verenigde Staten hadden bedreigd een reguliere verlenging van zes maanden te vetoën als vredeshandhavers niet worden gevrijwaard van vervolging door het nieuwe Strafhof.

Het unanieme besluit kwam vannacht zo'n vijf uur voor het verstrijken van het mandaat van de Bosnische operatie. Afgelopen zondag was het mandaat al met 72 uur verlengd na een Amerikaans veto tegen voortzetting van de missie. Het nieuwe uitstel geeft de Veiligheidsraad de mogelijkheid om snog een oplossing te vinden

voor de crisis, waarin de VS geïsoleerd staan.

De VS stemden in met een nieuwe verlenging na een harde brief van VN-chef Kofi Annan aan de Amerikaanse minister van Buitenlandse Zaken, Colin Powell. Annan waarschuwde daarin dat de Veiligheidsraad 'in diskrediet' dreigde te worden gebracht door het Amerikaanse standpunt. Volgens Annan 'wordt het hele systeem van vredeshandhaving door de Verenigde Naties in gevaar gebracht' door een overdreven Amerikaanse angst voor kwetsbaarheid bij het strafhof, dat maandag in werking trad. De Amerikaanse poging alsnog het verdrag van Rome, dat de basis voor het strafhof vormt, aan te passen, 'trekt zich niets aan van verdragswetgeving', aldus Annan.

De Veiligheidsraad besloot tot de verlenging nadat twee Amerikaanse compromisvoorstellen voor immuniteit van vredessoldaten geen steun kregen. 'Niemand heeft onze voorstellen nog echt afgewezen en op basis daarvan kwamen we tot de conclusie dat we de discussie daarom volgende week moeten voortzetten', zei de Amerikaanse VN-ambassadeur John Negroponte.

Negroponte had eerder gezegd niet akkoord te gaan met een verlenging van de 1.500 man tellende Bosnische politiemissie, waarin 46 Amerikanen zitten, zonder immuniteit voor VS-onderdanen. (Reuters, AP)

• ANALYSE: pagina 5
• HOOFDARTIKEL: pagina 9

4 NRC HANDELSBLAD

Voormalig president Joegoslavië opgepakt

Door onze correspondent

BELGRADO, 12 JULI. Zoran Lilić, voormalig president van Joegoslavië, moet voor het Joegoslavië-tribunaal gevangenen tegen zijn opgepakt worden. Lilić werd gearresteerd in Belgrado opgepakt en op het vliegveld naar Den Haag gezet.

Tot nu toe had Lilić steeds verklaard niet vrijwilling naar Den Haag te gaan om tegen Milošević te getuigen. Deze wordt beschuldigd van genocide in Bosnië en van oorlogsmisdaden in Kosovo en Kroatië.

Lilić is de eerste belangrijke Joegoslavische gevangene van de aanklagers van het tribunaal. Hij was van 1993 tot 1997 president van Joegoslavië. Milošević, die toen president van Servië was, volgde hem in 1997 op. Lilić werd toen, tot medio 1999, vice premier van Joegoslavië. Na de Kosovo-oorlog werd hij uit Milošević's Socialistische Partij van Servië (SPS) gezet en begon hij een eigen politieke partij waarmee hij overigens geen succes had.

Veel macht heeft Lilić nooit gehad: in en buiten Servië werd hij voornamelijk gezien als een marionet van Milošević. Zijn bijnaam was 'man van stro', naar het materiaal waarvan zijn ruggengraat heette te zijn gemaakt. Afgelopen dinsdag nog zou hij tegen de premier van Servië, Zoran Djindjić, hebben gezegd 'alleen te zullen vertrekken na een officieel bevel van de Joegoslavische regering'.

Gistermiddag kwam dat bevel klaarblijkelijk. Lilić werd opgepakt in zijn kantoor in het centrum van de stad; hij strubbelde niet tegen. Lilić is een gewetensvolle en verantwoordelijke burger die de wetten van het land eerbiedigt', aldus zijn advocaat.

Lilić had ook eerder gezegd van zijn geheimhoudingsplicht te willen worden onthouden, die hem verhandert voor een rechtbank staatsgeheimen te onthullen.

De Joegoslavische minister van Buitenlandse Zaken, Goran Svilanović, zei gisteren dat die geheimhoudingsplicht voor Lilić in de loop van volgende week wordt opgeheven.

De Joegoslavische autoriteiten vardigden gisteren ook een opsportingsbevel tegen generaal Dragomir Milošević uit. De generaal (geen familie van Slobodan Milošević) wordt gezocht door het VN-tribunaal wegens zijn aandeel in de belegging van de Bosnische hoofdstad Sarajevo van 1992 tot 1995.

Dragomir Milošević stapte aan het begin van de Bosnische oorlog over van het Joegoslavische leger naar het leger van de Bosnische Servits.

'Joego's' domineren Nederlandse wapenmarkt

Kroatië en Tsjecho's zijn de grootste exporteurs van illegale wapens voor de Nederlandse markt, zo blijkt uit onderzoek. Twee- tot vierduizend pistolen gaan van daaruit het criminele circuit in.

2002

Door onze redacteur

JOS VERLAAN

DEN HAAG/AMSTERDAM, 3 JULI. De arrestatie van de Joegoslavische bendeleider Jotsal, afgedopen week in het Bulletin Sofia, wegens mogelijke betrokkenheid bij de liquidatie van de Nederlandse topmilitairen Sam Klepper en Jan Fener, markeert de positie van de Joego-mafia in het Nederlandse criminele circuit. Joegoslavische criminelen specialiseren zich in Nederland vanaf begin jaren negentig niet alleen in afpersing, liquidaties en persoonsbevaling voor bekende Nederlandse criminelen. Ze zijn ook een belangrijke schakel in de illegale wapenhandel vanuit het Oostblok, inmiddels gegroeid tot een vijfde van de totale illegale wapenimport naar Nederland.

Jarenlang was het klein-Joegoslavie van Stobodan Milošević een belangrijke wapenproducent voor de Nederlandse markt. Pistolen, machinegeweren, anti-tankwapens en met name handgranaten gingen in Nederland tegen dunneprijzen van de hand op en door Joegoslavische handelaren gedomineerde markt. De Turkse mafia, het criminele circuit in vooral Rotterdam en Amsterdam woonwagencentra vormen dankbaare afzetmarkten, zo blijkt uit het onderzoek. Smokkel van handvuurwapens vanuit voormalige Oostbloklanden van het Instituut voor sociaal-wetenschappelijk beleidsonderzoek en advies van de Katholieke Universiteit Brabant.

In het rapport wordt het voorbeeld aangehaald van een Joegoslavische winkelier in Amsterdam, die bij de start van het politicondossier naar illegale wapenverkoop en kleine vis schiet te zijn. Er waren aanwijzingen dat vanuit zijn winkel illegale vuurwapens van de hand gingen. Maar lopende het onderzoek bleek de man een schijn aan criminele activiteiten op zijn naam te hebben. Hij handelde ook in valse paspoorten, gesloten goederen en drugs. De wapens waren bestemd voor een Marokkaanse jongen, die ze op zijn beurt doorverkoocht in het

circuit van roofovervallers. De Joegoslavische betrof zijn wapens van een landgenoot, ene Stanjole, zo bleek uit vervolgonderzoek. Stanjole deed in vuurwapens, softdrugs en gestolen auto's. In een garagebox, ergens in Amsterdam, trof de politie tien pistoolmunitiehoopjes, twee pistolen, 66 schietselektors, twee pistolen, een Stanjole was leverancier voor meerdere criminele groepen in de hoofdstad die zich bezighielden met inbraken en liquidaties. Hij had in eigen hand, Sloventic, een celstraf van 25 jaar achter zijn naam staan. Zijn

Een illegaal machine-pistool kost op de zwarte markt tussen de zeventien- en negenhonderd euro. De inkooprijzen voor grote partijen liggen daar niet veel onder, de wintsmart zijn minimaal, zeker in vergelijking met de bedragen die worden verdiend in de drugs- en de vrouwenhandel. Vuurwapenhandel levert dan ook niet zoveel het grote geld op, maar wel status in het criminele circuit. Wapenhandelaren worden als 'gevarieerder' beschouwd dan bijvoorbeeld drugsdealers.

Wapenhandelaren vormen ook een

leverancier van deels Sloveense militair die betrogshavie legal aan wapens kon doen komen. Van de arrestatie van Stanjole in 1998 merkte het illegale wapencircuit van de hoofdstad nauwelijks iets, want zijn plaats werd binnen anderhalf jaar ingenomen door een landgenoot, ene Alek-sander. Die werd gepakt bij een wapen-transport vanuit het voormalige Oostblok. Tien Walther-Makarov pistolen à 1.400 Duitse mark per stuk, twee machinepistolen, een Uzi, bijgeenamd 'de jood' (2.300 mark) en een CZ Skorpion,

aparte dan in het circuit, bij wie onderling vertrouwen en grote rol speelt. Buitenslanders worden zoveel mogelijk geweerd, alleen 'eigen' criminele relaties worden bediend. Naast Kroatië, Tsjecho's en België is Spanje het vierde belangrijkste importland voor de Nederlandse markt. Vanuit Spanje komen tot echte wapens omgouwde alarmpistolen van het Italiaanse merk Tantog-lio. Vanaf omstreeks 1998 duiken deze vuurwapens in Nederland op, vooral populair bij pasgeïmmigreerde Antillen.

bijgeenamd 'het Beest' (2.200 mark) moesten worden afgeleverd bij een woonwagencentra in Amsterdam. Daar liep Aleksander tegen de lamp, net als later zijn handelspartner. Samen maakten zij deel uit van een netwerk van vuurwapenhandelaren die hun koopwaar voor Nederland rechtstreeks uit Kroatië betrokken. Vladimir leverde onder meer wapens aan het Turkse criminele milieu in Amsterdam en bewoners van woonwagencentra.

Kroatië, zo blijkt uit het onderzoek, is de belangrijkste leverancier van illegale wapens op de Nederlandse markt. Het land beschikt sinds begin jaren negentig niet alleen over nieuwe fabrieken voor de productie van vuurwapens, er wordt ook substantieel geproduceerd naar het land gesmokkeld. Zo werd begin vorig jaar een Russisch-Oekraïense zakenman gearresteerd wegens smokkel van 13.000 ton wapens. Daarbij ging het onder meer om 133 containers, volgestouwd met 30.000 stuks Kalashnikov-geweren, 400 draadgedraaide raketten, 5.000 Kaljoesja-raketten en 25 miljoen stuks munitie.

Kroatië telt meerdere legale wapenproducenten die interneure goederen leveren, of zelfs recyclingbedrijven die le-

gale defecte wapens opkopen om ze na reparatie weer af te zetten in het illegale circuit, waaronder in Nederland. Daarnaast zijn er in Kroatië wapenproducenten actief die zich toeleggen op de markt van kopieën van gangbare wapentypes, vooral pistoolmunitiehoopjes. Die wapens duiden met regelmaat op in Nederland. De rol van klein-Joegoslavie op de illegale wapenmarkt trakteert in 1999 uitge-speeld toen NAVO-bombardementen de wapenfabrieken met de grond gelijk maakte. Ook de illegale wapenexport vanuit de voormalige Sovjet-Unie speelt op de Nederlandse markt nauwelijks een rol. De Russische mafia is in Nederland wel actief, maar dan vooral in financiële fraudenetwerken, vrouwenhandel en het plegen van huurmoorden. Russische militaire wapens zijn, voor zover bekend, hier nauwelijks op de illegale markt terechtgekomen. De Nederlandse markt, zo luidt in het onderzoek een mogelijke verklaring, is te klein voor de schaal waarop de Russische mafia internationaal zaken doet. Wapens uit de voormalige Sovjet-Unie worden verhandeld op een wereldwijd van illegale wapenhandelaren en vinden hun weg naar conflictblinden op de Balkan, Afrika en het Midden-Oosten.

Blairs rol als bondgenoot VS steeds moeilijker

De Amerikaanse boycot van het strafhof maakt het voor de Britse premier Blair lastiger om de rol van trouwste Europese vriend te vervullen.

Door onze correspondent

HANS STERETEE

LONDEN, 2 JULI. Cherie Booth, een Britse topadvocate met mensenrechten als specialisme, maakte zich vorige maand boos over de weigering van de Verenigde Staten het Internationale Strafhof (ICC) in Den Haag te erkennen. Ze noemde het „een gemiste kans” wanneer „zo'n machtige staat een leidinggevende rol in de wereld op het gebied van de mensenrechten verzaakt” én zijn eigen historische „principes over rechtvaardigheid”, die „óók de principes van het ICC zijn”.

Britse premier wil ook het oor van Bush houden

Dat was makkelijk gezegd. Booths echtgenoot, premier Tony Blair, moet zijn oordeel over de - intussen werkelijkheid geworden - Amerikaanse beslissing subrieler verwoorden. In een poging de transatlantische rel te bezweren zei Blair gisteren tegen het Lagerhuis te geloven dat de Amerikaanse „legitieme bezorgdheid” over het strafhof in de huidige onderhandelingen in New York alsnog kan worden weggenomen. Maar hij zei ook dat Londen zowel het hof als Britse deelname aan VN-missies vierkant blijft steunen.

De VS zijn bang dat het hof voor politieke doelen kan worden misbruikt door Amerikaanse soldaten te berechten. Londen noemt dat „niet waarschijnlijk”. De onenigheid over het strafhof komt bovenop een verschil van mening over de Palestijnse leider Yasser Arafat. Washington prest Arafat om te vertrekken, Londen zegt dat dat een vraag is waarover de Palestijnen zelf moeten beslissen. En ten derde heeft Blair nauwelijks moeite gedaan te verhullen dat hij de Ameri-

kanen verwijt het hulpplan voor Afrika, waartoe de GS vorige week besloot, te hebben uitgehold.

Blair ontkende gisteren dat de aanvaringen de verhouding hebben veranderd tussen de VS en het land dat zich sinds 11 september opnieuw profileert als de trouwste Europese bondgenoot. „Van tijd tot tijd zullen er verschillen van mening zijn, bijvoorbeeld over kl-maatverandering [het verdrag van Kyoto], of over heffingen op staalimport, maar de brede basis van de relatie [met] de VS is absoluut solide”, aldus Blair tegen het Lagerhuis. „Het is het fundament van ons buitenlands beleid”.

Niettemin lijkt de uiterste verkoopdatum van die vaste bezwingsformule in zicht te komen. Binnen Blairs kabinet en de traditioneel pro-Amerikaanse strijdkrachten wordt steeds minder diplomatiek over een vermeende A-leiding van de VS geoordeeld.

Clare Short, minister voor Ontwikkelingssamenwerking, noemt de het Amerikaanse besluit over het strafhof „een enorme teleurstelling voor iedereen in de wereld die een paar basisregels van beschaafd gedrag wil die voor iedereen gelden.”

Een ander, anoniem, lid van het kabinet noemde de Amerikaanse regering vorige week „nogal onaangenaam”, omdat alle Britse inspanningen om de transatlantische zijden bijeen te houden „de op eigenbelang gerichte aard” [van de VS] niet hebben veranderd. En een hoge militaire functionaris trok kortgeleden in twijfel of de Britten hun „royale steun” aan de Amerikanen in Afghanistan moeten voortzetten, omdat ze „niet luisteren naar één woord wat we zeggen”, maar wel de „vredesoperatie hinderen”. De publieke opinie deelt zulke sentimenten in toenemende mate, blijkt uit peilingen.

Diplomaten zeggen dat Blair zelf zo omzichtig opereert om het oor van Bush te houden, wanneer de 'oorlog tegen het terrorisme' een nieuwe fase ingaat, als de VS het offensief naar Irak zouden willen verleggen. Londen staat daar sceptisch tegenover en beseft de Amerikanen niet te kunnen tegenhouden, maar hoopt wel te kunnen 'bijsturen'. Maar hoe lang Blair die evenwichtsoefening kan volhouden, is steeds twijfelachtiger.

Duitse houding onzeker SFOR blijft met soldaten VS in Bosnië

2002

Door een onzer redacteurs

BRUSSEL/SARAJEVO, 2 JULI. De door de NAVO geleide vredesmacht SFOR blijft inclusief Amerikaanse vredessoldaten in Bosnië, ondanks de confrontatie tussen de Verenigde Staten en andere landen over het Internationale Strafhof.

Dit bleek gisteren uit opmerkingen van Amerikaanse regeringsfunctionarissen en na afloop van een spoedvergadering bij de NAVO. „De Amerikaanse troepen blijven in Bosnië”, zei de Amerikaanse ambassadeur in Sarajevo, Bond. „Onze strategische betrokkenheid bij de Balkan en bij Bosnië blijft sterk.” Hij wees erop dat het mandaat van SFOR gebaseerd is op het vredesakkoord van Dayton uit 1995. De woordvoerder van het Witte Huis, Fleischer, zei gisteren dat de regering-Bush „krachtig de Bosnische vredeshandhaving steunt”. Na een ingelaste bijeenkomst van de NAVO-ambassadeurs zei ook een NAVO-woordvoerder dat „onze betrokkenheid bij Bosnië blijft”.

De Verenigde Staten spraken eergisteren in de Veiligheidsraad van de Verenigde Naties een veto uit tegen een reguliere verlenging van zes maanden van de VN-operatie in Bosnië. Zij gingen daarna akkoord met een verlenging met 72 uur, tot woensdagnacht, om een oplossing te vinden. De VS eisen dat hun vredessoldaten gevrijwaard worden van werking getreden het gisteren in werking getreden strafhof. Het veto blokkeert het voortbestaan van een 1.500 man sterke politiemissie van de VN, waaraan 46 Amerikanen deelnemen. Maar de andere eenheid die met goedkeuring van de VN in Bosnië werkt, SFOR (19.000 man), waarin zo'n 2.500 Amerikanen zitten, kan zonder VN-mandaat op

basis van het Dayton-vredesakkoord in Bosnië blijven, aldus de NAVO gisteren.

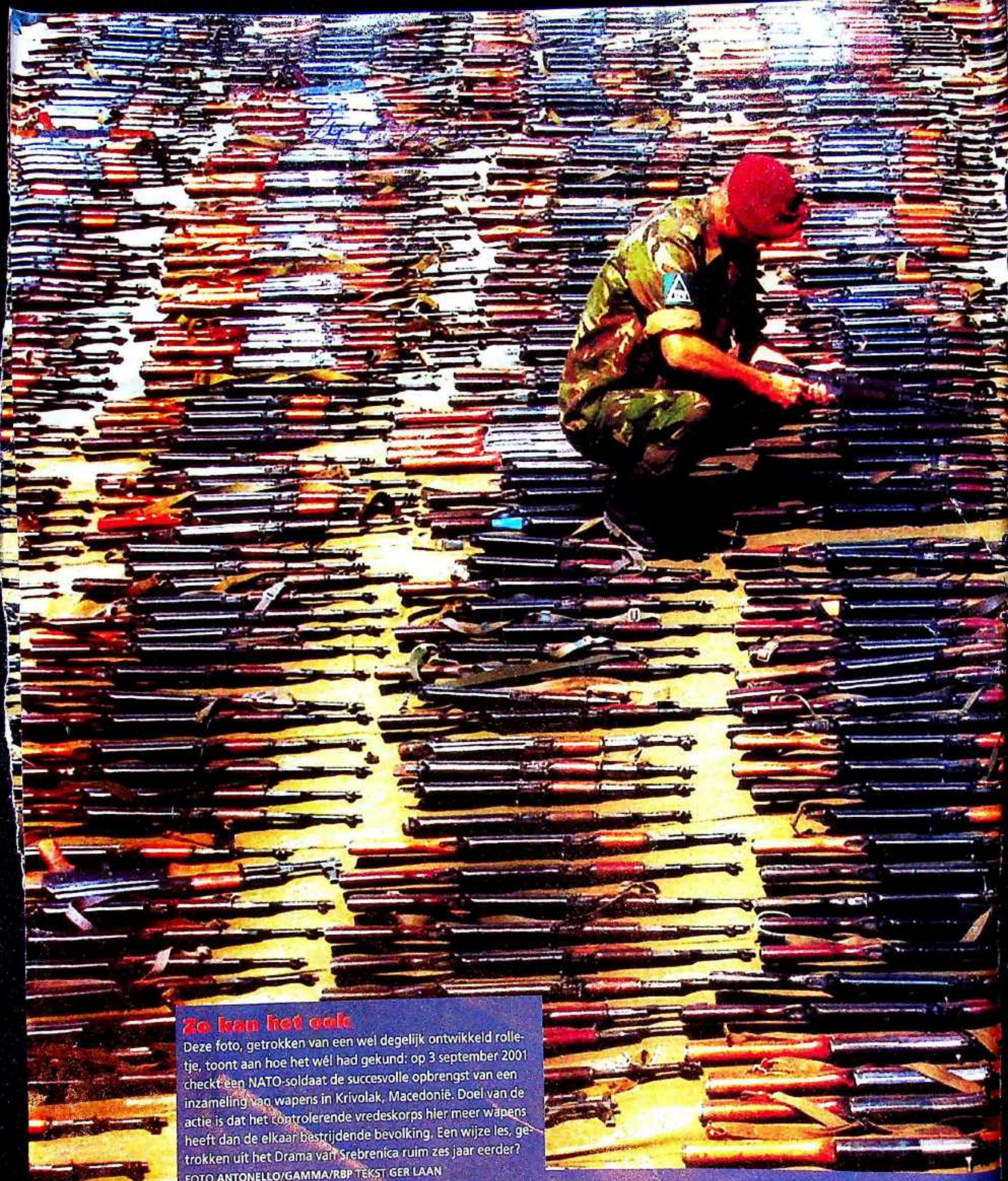
Onduidelijk is nog wat dit betekent voor sommige deelnemende landen aan SFOR zoals Duitsland, dat niet zonder VN-mandaat deelneemt aan vredesoperaties. Een woordvoerder van het Duitse ministerie van Defensie zei gisteren dat de Duitse soldaten in SFOR, 1.700 man, terugkeren naar de kazernes als het mandaat morgenochtend verstrijkt.

De Veiligheidsraad praat vandaag verder over de crisis, die zich concentreert op het voortbestaan van de VN-politiemissie die Bosnische politiemensen opleidt. Een woordvoerder van de Europese Commissie gisteren dat de VN inmiddels Europese landen hebben gevraagd of zij eventueel sneller in Bosnië kunnen aantreden voor de overname van de politiemissie. De Europese Unie neemt deze missie in elk geval op 1 januari 2003 over. EU-diplomaten zeiden gisteren nog steeds te hopen op een oplossing bij de VN omdat een versing vroegd aantreden van de EU „logistiek nogal moeilijk” is.

In het licht van dezelfde crisis hebben de VS gisteren de drie Amerikaanse soldaten teruggetrokken, die deelnemen aan de vredesoperatie in Oost-Timor. De VS willen hiermee onderstrepen dat hun dreiging niet meer mee te doen aan vredesoperaties zonder immuniteit voor hun soldaten welgemeend is.

operatie in Bosnië” niet te hebben verwacht. De Amerikaanse oud-Balkan-gezant Holbrooke, die het veto „onnodig” omdat de VS-soldaten in Bosnië „geen groot gevaar lopen”. VN-chef Kofi Annan toonde begrip voor de VS: „Dit is een zeer belangrijke principekwestie over het beschermen van Amerikanen die als enigen over de hele wereld in vredesoperaties dienen. De wereld moet zich niet laten misleiden dat de VS zich sterk zullen

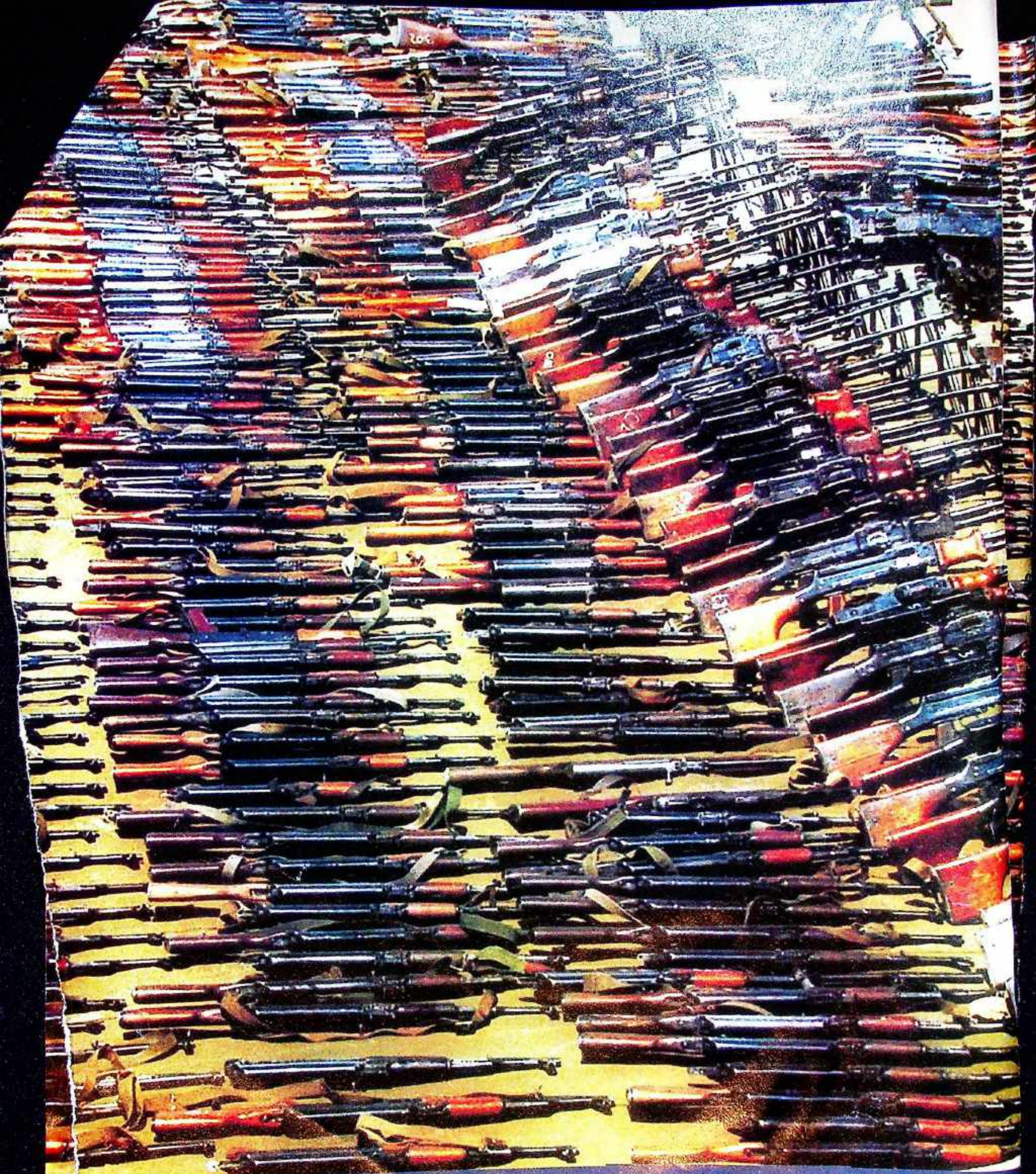
De VS kregen gisteren scherpe kritiek op hun veto. „Ik betreur deze dramatische stap die VN-vredesoperaties in het algemeen bedreigt”, zei de Deense minister van Buitenlandse Zaken Møller, wiens land gisteren het EU-voorzitterschap overnam. Een Canadese regeringswoordvoerder zei „zeer teleurgesteld” te zijn door het veto waardoor „vrede en stabiliteit in de regio” nu in gevaar worden gebracht”. De chef van buitenlandse zaken van de VS zei dat de VS zich sterk zullen inzetten voor de vredesoperatie in Bosnië.

Zo kan het ook

Deze foto, getrokken van een wel degelijk ontwikkeld rolletje, toont aan hoe het wél had gekund: op 3 september 2001 checkt een NATO-soldaat de succesvolle opbrengst van een inzameling van wapens in Krivolak, Macedonië. Doel van de actie is dat het controlerende vredeskorps hier meer wapens heeft dan de elkaar bestrijdende bevolking. Een wijze les, getrokken uit het Drama van Srebrenica ruim zes jaar eerder?

FOTO ANTONELLO/GAMMA/RBP TEKST GER LAAN

Wereld in Beeld

'Aanslagen dreigen in Servië'

2002

BELGRADO, 5 JULI. In Servië heeft de politie aanwijzingen gevonden over een op handen zijnde campagne om sleutelfiguren uit het politieke leven te vermoorden en Servië aldus te destabiliseren. Dat heeft gisteren de Servische minister van Binnenlandse Zaken, Dušan Mihajlović, gezegd.

„We hebben gegevens van agenten in het veld dat er plannen bestaan voor de moord op diverse democratische leiders”, zo zei de minister tegen journalisten. Het doel van de campagne is volgens hem de ondermijning van de fragiele politieke stabiliteit waarvan sprake is sinds de val van het bewind van de toenmalige president Slobodan Milošević in oktober 2000. „De plannen hebben één doel: de destabilisering van het nieuwe democratische bewind”, aldus Mihajlović, die zelf bevelhebber van de Servische politie is en die naar eigen zeggen ook zelf een doelwit in de moordcampagne is.

Diegenen die de moorden beraamen, willen de democratische hervormingen tot staan brengen, zodat ze kunnen terugkeren naar het opstrijken van winsten uit de drugs- en wapensmokkel die in ons deel van de Balkan een triest feit zijn”, aldus de minister. Hij wilde niet ingaan op vragen naar de identiteit van de beramers van de moordcampagne. „Het gaat om modderige machtscetra. Het gaat om krachten in onze samenleving die ongelukkig zijn met de vrede en het niveau van de stabiliteit die we hebben bereikt.” Volgens Mihajlović is hun strategie drievoudig: het belasteren, het ontregelen en het verdelen van de regerende coalitie.

Op de vraag waarom hij de complotten openbaar maakt zonder daders te arresteren of namen te noemen zei de minister dat hij „weigert te slapen met deze wetenschap zonder die openbaar te maken”. Hij zei daarbij vooral te denken aan de recente moord op een van de meest prominente politiegeneraals, Boško Buha, die volgens hem door de maffia werd vermoord. Die moord, op 10 juni, schokte de regering.

Na de moord op Buha liet de minister weten „hemel en aarde” in beweging te zullen brengen om de daders van de moord op te sporen. Er is echter sindsdien niemand gearresteerd en de politie heeft geen enkele mededeling gedaan over de voortgang van het onderzoek. Mihajlović noemde één potentieel doelwit van een aanslag: Cedomir Jovanović, parlementariër van de Democratische Partij. (AP)

In Kroatië is de regering gevallen: de tweede partij in de vijfpartijencoalitie, de sociaal-liberale HSLs, heeft haar partners te lang het leven zuurgemaakt.

Door onze redacteur PETER MICHIELSEN

ROTTERDAM, 5 JULI. De Kroatische regering is vandaag gevallen. Na een laatste kabinetszitting bood premier Ivica Račan het ontslag van zijn vijfpartijencoalitie aan: de leider van Kroatië's sociaal-democraten ziet geen mogelijkheden meer samen te werken met de tweede partij binnen de coalitie, de sociaal-liberale HSLs van vice-premier Dražen Budiša. „Het is duidelijk dat deze coalitie in deze samenstelling niet meer functioneert”, zo verzocht Račan eerder deze week. Een van de andere partners in de coalitie, de Kroatische Volkspartij (HNS), liet zelfs weten dat zij uit de regering zou stappen als de HSLs er deel van zou blijven uitmaken. Met de HSLs in de regering, aldus HNS-voorzitter Vesna Pušić, kan Kroatië geen „moderne Europese staat worden”.

Račans SDP en Budiša's HSLs, de twee belangrijkste erfgenamen van wijlen de ultra-nationalist Franjo Tuđman, hebben sinds het aantreden van de regering in januari 2000 een stuk of tien flinke onderlinge crises uitgevochten. De belangrijkste was die van een jaar geleden. Toen stapte de HSLs kwaad uit de coalitie wegens het besluit van de regering te gaan samenwerken met het Joegoslavië-

Coalitie Kroatië 'werkt niet meer'

tribunaal in Den Haag. Dat leidde tot een crisis binnen de sociaal-liberale partij zelf (want de HSLs-ministers volgden hun partijchef Budiša niet), die Budiša pas na maanden kon bezweren. De HSLs keerde terug in de regering.

Maar de coalitie tussen de sociaal-democraten en de sociaal-liberalen is ook nadien een gedwongen huwelijk gebleven, een huwelijk

men gebouwd tussen 1974 en 1983. Na 1991, toen beide landen onafhankelijk werden, is lang geruzied over vraag van wie de kerncentrale is, wie de zeggenschap heeft, wie hoeveel stroom krijgt, en wie zorg draagt voor de verwerking van het kernafval. In 1998 staakten de Slovenen de leveranties van stroom uit Krško aan Kroatië, omdat dat de rekeningen niet meer betaalde.

Kroatische coalitiepartners gaan vandaag „na een goed glas” uit elkaar

dat ooit nodig was om Tuđmans Kroatische Democratische Gemeenschap (HDZ) uit de macht te verdrijven. Verder echter hebben beide partijen, en vooral beide heren, de stijve ex-communistische bureaucraat Račan, en de grillige en ambitieuze Budiša, elkaar niet veel te vertellen.

De coalitie is uiteindelijk stukgelopen op de kwestie-Krško. In die plaats in Slovenië staat de kerncentrale die beide landen van stroom voorziet, althans: zou moeten voorzien. De kerncentrale is door de Slovenen en de Kroaten sa-

Pas eind vorig jaar bereikten de premiers Račan en Drnovšek overeenstemming en werd een verdrag getekend: Krško is eigendom van beide landen, beide landen krijgen de helft van de geproduceerde stroom, dragen voor de helft bij in de produktiekosten en zorgen voor de opslag van de helft van het nucleaire afval (nu draaien de Slovenen daarvoor op).

De jongste crisis brak los toen het Kroatische parlement vorige week ging praten over de ratificatie van dat Sloveens-Kroatische verdrag. De HSLs was daar tegen:

zij had bezwaar tegen de bepaling dat Slovenië eenzijdig kan besluiten de kerncentrale te sluiten (hetgeen volgens de HSLs kan gebeuren als Oostenrijk de sluiting tot voorwaarde van een Sloveense toetreding tot de EU zou maken). Ljubljana wees elke suggestie van aanvullend overleg over het verdrag af.

Toen Račan het akkoord ongewijzigd in het ratificatie-debat inbracht liep de HSLs kwaad weg uit de Sabor, het Kroatische parlement. Het verdrag met Slovenië werd woensdag alsnog geratificeerd. Van de 23 sociaal-liberalen in de Sabor stemden er zes voor en negen tegen; de anderen onthielden zich. De voorstemmers, aldus een kwade Budiša, worden uit de partij gegooid. Dat geldt mogelijk ook voor de HSLs-ministers die het regeringsbeleid ondanks Budiša's bezwaren zijn blijven steunen. De regeringscrisis kan dus ook tot een nieuwe crisis in de HSLs leiden.

Als Račan en Budiša vandaag hun samenwerking „na een goed glas opzeggen en in vrede uiteengaan” (zoals Budiša het woensdag uitdrukte) krijgt de eerstgenoemde van premier Mesić opdracht een nieuwe regering te vormen. Als dat binnen een maand niet lukt, moeten de Kroaten binnen twee maanden naar de stembus om een nieuw parlement te kiezen. De oppositieve HDZ hoopt op het laatste. Maar hoewel de populariteit van de regering-Račan al heel lang laag is (onder andere wegens de samenwerking met het VN-tribunaal, de kortingen op sociale uitkeringen en de werkloosheid), is die van de HDZ niet navenant gestegen.

Belgrado: meer hulp EU

2002

BELGRADO, 4 JULI. De Europese Unie geeft Joegoslavië meer hulp als de inspanningen om van de Joegoslavische federatie een losse unie tussen Servië en Montenegro te maken, worden „verdubbeld”.

„Ik roep alle betrokkenen op hun pogingen bij de uitvoering van het akkoord van Belgrado te verdubbelen”, zei gisteren Euro-commissaris Chris Patten, belast met buitenlandse betrekkingen, in Belgrado. Hij stelde de Serviërs en Montenegrijnen 255 miljoen euro aan hulp in 2003 in het vooruitzicht – meer dan de 195 miljoen euro die oorspronkelijk waren toegezegd. Die hulp wordt echter alleen gegeven als het akkoord van Belgrado wordt uitgevoerd.

Dat akkoord, in maart gesloten onder zware druk van de EU, voorziet in de omvorming van Joegoslavië tot een losse unie van Servië en Montenegro, als enig alternatief voor een uiteenvallen van de federatie in twee onafhankelijke landen, een wens die met name in Montenegro wordt gekoesterd. „Het geld [van de EU] wordt strikt gekoppeld aan de uitvoering van het akkoord van Belgrado”, aldus Patten gisteren. „De volledige uitvoering van het akkoord van Belgrado en het proces van de toetreding tot de EU gaan samen. Ze vullen elkaar aan en ze versterken elkaar wederzijds”, zo zei hij na overleg met ministers van beide Joegoslavische republieken. (AP)

WOENSDAG 21 AUGUSTUS 2002

'Burgeroorlog mogelijk' Montenegro klaagt over druk van EU

Door een onzer redacteurs

ROTTERDAM, 21 AUG. President Milo Djukanović van Montenegro heeft zich in een artikel in *The Washington Post* bitter beklagd over de Europese Unie, die Montenegro zou dwingen tot nieuwe concessies aan Servië. Dat streven kan leiden naar een burgeroorlog, aldus Djukanović.

Djukanović moest in maart onder zware druk van de Europese Unie het streven naar onafhankelijkheid van Montenegro voor een periode van drie jaar opgeven. Hij ondertekende toen een akkoord met Servië over de vorming van een losse unie tussen Servië en Montenegro, die de huidige Joegoslavische federatie vervangt. De afgelopen maanden hebben Servië en Montenegro verder gepraat over de invulling van het akkoord en de grondwetswijzigingen die nodig zijn. Dat overleg is volkomen vastgelopen. In zijn artikel in *The Washington Post* van gisteren schreef Djukanović onder de kop „Verraad op de Balkan” dat de Europese Unie de Montenegrijnen nu dwingt aan een aantal Servische eisen te voldoen.

Een „destabiliserende, tegen hervormingen gekante coalitie”, aldus Djukanović, heeft „het onderhandelingsproces gegijzeld om Montenegro in een Servische baan te brengen”. De coalitie zou bestaan uit aanhangers van de vroegere Joegoslavische president Milošević, aanhangers van de vroegere leider van de Bosnische Serviërs Karadžić, leiders van de Montenegrijnse Liberale Partij en „diverse leden van Joegoslavische veiligheidsdiensten”.

Deze „anti-democratische as” is er volgens de president van Montenegro in geslaagd „sommige politieke kringen in Brussel en sommige West-Europese landen” te overtuigen van de noodzaak „de huidige pro-Westerse regering in Montenegro” – het bewind van Djukanović zelf dus – te vervangen. Ze zouden erop rekenen dat Djukanović vertrek een eind maakt aan het

hankelijkheid. „Al enkele maanden lang probeert de EU-bureaucratie in Brussel het [maart-]akkoord te herschrijven”, zo schrijft Djukanović. Het doel zou zijn de Serviërs en de Montenegrijnen op één lijn te brengen ten aanzien van de grondwetswijzigingen. Het resultaat van de EU-bemoeienis is volgens de president „Montenegro's economische onderwerping aan Belgrado” en de vorming van een nieuwe meerderheid in het Montenegrijnse parlement. Die meerderheid probeert nu „de reikwijdte van de mensenrechten, de vrije media en de vertegenwoordiging van minderheden in het parlement van Montenegro” te beperken. Volgens Djukanović kan een dergelijk streven „de weg effenen voor een burgeroorlog op een schaal die zowel Montenegro als zijn burelen kan destabiliseren”.

Dat scenario kan volgens de president alleen worden voorkomen door „urgente actie van Washington en Brussel”. „Sommige Europese kringen” moeten volgens hem ophouden „Europees buitenlands beleid te voeren door middel van wat in feite anti-Europese krachten in Montenegro zijn”. Na het maart-akkoord verloor de regering van Djukanović haar meerderheid in het Montenegrijnse parlement: de liberale partij liep over naar de oppositie, die sindsdien een meerderheid van één zetel in het parlement heeft. Deze meerderheid heeft onlangs, tot woede van Djukanović en tot groot ongenoegen van de internationale gemeenschap, enkele restrictieve wetten uitgevaardigd. Zo is de vrijheid van de media in de verkiezingscampagne drastisch aan banden gelegd.

Geest van Opper-Kroaat waart nog rond

Van onze correspondent
Olaf Tempelman

ZAGREB 27-7-2002

'We hebben Kroatië!' Jarenlang was dat de belangrijkste slogan van het regime van Franjo Tudjman. De boodschap was kristalhelder: wees tevreden en klaag niet. Maar anno 2002 klagen veel Kroaten wel. 'Ze zijn erachter gekomen wat Kroatië is', zegt psycholoog Branko Granic, die ontgoochelde patriotten behandelt. 'Het is gewoon een lege huls. Je hebt Kroatië. En verdorie, alle ergernissen en rottigheden van het leven blijven gewoon bestaan.'

Die ergernissen zijn in Kroatië soms wat groter dan in Europese landen met een gelukkiger recent verleden. 'Zijn ze nu nog niet klaar?' In de sneltrein van Belgrado naar Zagreb delen de Kroatische Vlatka en de Servische Natasja hun ergernis over de bijna tweeënhalve uur durende formaliteiten bij de vroeger niet bestaande grens. Allebei met familie aan de 'verkeerde' kant. Allebei geregeld aan het douaneritueel onderworpen. Vlatka leest een damesblad met Romeinse letters. Dat van Natasja is gesteld in het cyrilisch. Voor de rest is er wat hien betreft niet zoveel verschil.

Maar dat is in Kroatië nog steeds het standpunt van een kleine minderheid, legt Vlatka bereidwillig uit. 'Een half procent of zo.' De overige 99,5 procent ziet wel veel verschil. Die hoeft maar naar een huis te kijken dat het Joegoslavische leger in 1991 heeft kapotgeschoten om zeker te weten dat Serviërs totaal anders zijn. De verwoestingen beginnen pal naast het destijds haastig tot Kroatische grenspost omgetoverde stationnetje van Tovarnik. Van het gebouw eraan is alleen de muur over. Ilaca, even verderop: drie troosteloze steenhopen die ooit huizen waren. Deletovci: vijf dakloze ruïnes met gebroken glas. Dat gaat zo door tot je eindelijk het zwaarbevochten Oost-Slavonië uit bent.

Zagreb, het kleine Wenen, hoofdstad van Kroatië. Vlak voor het treinstation openbaart zich de pracht en praal uit de beste dagen van de Habsburgers. Enorme *fin de siècle*-panden. Schitterende parken. Hoog opspuitende fontein. Het is de glorie van het oude, katholieke Midden-Europa. Maar merkwaardig genoeg waren orthodoxe Serviërs met 'Byzantijnse gewoonten' hier tijdens de twintigste eeuw kind aan huis. Ze spraken nagenoeg dezelfde taal. Ze mengden zich meestal gemakkelijk met de Kroaten.

In zijn bijna tien jaar durende heerschappij deed doctor Franjo Tudjman al het mogelijke om deze ongelukkige bladzijde uit de historie van het Kroatendom zo snel mogelijk om te slaan. De taal, die tot dan toe Servo-Kroatisch heet-

Franjo Tudjman bezoekt het aquarium op de Wereldtentoonstelling van 1998 in Lissabon, waar hij de 'Kroatische eredag' kwam vieren.

FOTOREUTERS

te, onderging onder Tudjman de metamorfose tot 'Kroatisch'. Talloze 'echt Kroatische' woorden werden geïntroduceerd. Vertalingen uit het Servisch waren voortaan verplicht.

Alles was gericht op een breuk met de Byzantijnen van de zuidelijke Balkan. Zodoende kwam ook de *kuna* terug, de munteenheid van Hitlers moorddadige Kroatische vazalstaat - alle internationale verontwaardiging ten spijt. Het 'Plein van de Overwinning' op het Fascisme in Zagreb werd het 'Plein van de Grote Kroaten'. Andere naar Joegoslavische helden genoemde straten en pleinen in Kroatië kregen gewoon de naam van Tudjman zelf.

Tweeënhalve jaar is de Opper-Kroaat nu dood. Maar zijn geest waart nog steeds door Zagreb. Zijn verbeterde blik op de kافت van biografieën en beschouwingen domineert de etalages van de boekhandels. De geest van Tudjman is herkenbaar in het sterk geaccentueerde katholicisme. Dat is een cruciaal bestanddeel van de Kroa-

tische identiteit - de Serviërs zijn immers orthodox. Er is geen Europese hoofdstad waar meer nonnen over straat gaan dan in Zagreb. Orgelklanken stromen de talloze barokkerken uit.

De geest van Tudjman: je ziet het ook aan de vele oorlogsinvaliden. Mannen zonder voet, onderbeen of bovenbeen. En aan de

Einde regime was zoals de sluiting van een giffabriek

aanhoudende economische misère. Die vloeit voort uit de verbroken connecties met andere Joegoslavische republieken, in combinatie met het nepotisme van de Tudjman-klied. 'Het einde van het Tudjman-regime was als de sluiting van een giffabriek', zegt Vesna Pusic, sociologe, burgerrechtenactiviste en lid van het Kroatische parlement. 'Je blijft met zwaar vervuilde grond achter.'

'Doctor Tudjman was een groot man', zwijmelt zijn oude ideoloog Vladimir Sjek, terwijl de grote Franjo zelf vanaf een portret aan de muur van de kneuterige salon lijkt mee te luisteren. 'De geschiedenis zal zijn kleine zwakheden in het niet doen vallen bij zijn enorme verdiensten.'

Voorlopig doet de geschiedenis precies het tegendeel. In 1990 zag een meerderheid van de bevolking Tudjman als redder van het Kroatendom. In de jaren voor zijn dood was hij zijn onderdanden een blok aan het been, een rem op de heraansluiting bij beschaafd Europa. 'Wat is het langzaamst groeiende dier van Kroatië?', luidde het raadsel. Antwoord: 'De kanker van Tudjman.'

'Ik weet niet of een oorlog met Milosevic te vermijden was geweest', zegt Vesna Pusic. 'Maar ik weet zeker dat Tudjman te vermijden was geweest.' Het is misgegaan in 1990, toen Tudjman in de paniek die toen heerste massa's Kroaten ervan wist te overtuigen dat hun belang samenviel met het

zijn, zegt zij. Kroatië kampt nu met de gevolgen van wat anders mogelijkerwijs was uitgebleven, zegt Pusic: de deelname aan de oorlog in Bosnië, de misdaden tegen de menselijkheid na Operatie Storm in 1995, ruïnering van de economie en het slechts langzaam afnemende xenofobe klimaat.

Toen Pusic in het Kroatische parlement de onlangs aangenomen verklaring tegensprak dat 'Kroatië nooit in een oorlog van agressie verwickeld is geweest', ontving ze een reprimande van de parlementsvoorzitter. 'Maar hoe kun je nu buiten je eigen grondgebied, in Bosnië, een defensieve oorlog voeren?' Nog vorig jaar eisten ruim honderdduizend witte demonstranten haar hoofd.

Het grootste haatobject van de nationalist blijft evenwel Zarko Puhovski, de voorzitter van het Kroatische Helsinki Comité. Het Kroatische nationalisme is nog steeds sterk, zegt hij, maar de aanhangers ervan zijn pragmatischer en minder emotioneel dan onder Tudjman. 'Tien jaar geleden ont-

ving ik honderd dreigbrieven per dag, nu misschien nog tien per maand. Vroeger had je leuzen als 'We willen honger lijden, maar wel in ons eigen land'. Nu baalt iedereen zo van het uitblijven van economisch herstel dat je daar niet meer mee kunt aankomen. Maar het blijft 'wij Kroaten'. De negatieve houding tegenover het Joegoslavië-Tribunaal is een goede barometer. Het zijn 'onze generaals' die daar zijn aangeklaagd.

Er zijn tegenstrijdige ontwikkelingen aan de gang, zegt mediaanalist Davor Glavas. Het klimaat is opener. Maar de negatieve vooroordelen over Serviërs blijven alomtegenwoordig. Ze zijn 'Turks', gewelddadig en Balkanees.

Slechts een kleine minderheid ziet de Servische vluchtelingen graag terugkeren. Tegelijkertijd wordt er wel veel moeite gedaan de Servische toeristen terug te lokken, die vroeger *en masse* naar de Adriatische zee kust kwamen. Het mogen Serviërs zijn, het zijn wel betalende toeristen.

Vakbondsdemonstratie in de Macedonische hoofdstad Skopje in mei dit jaar. Duizenden werknemers in de uitdijende publieke sector eisten meer salaris. Dat lijkt er, dankzij de verkiezingen, nu te komen. (Foto AP)

Stembusstrijd beslecht loondispuut Macedonië

Macedonië gaat over twee maanden naar de stembus. De regeringspartij is alvast begonnen met het 'kopen' van stemmen – tot groot genoegen van de vakbonden, die na lang actievoeren hun looneisen ingewilligd zien. 200

Door onze correspondent YAËL VINCKX

SKOPJE, 4 JULI. Het zijn gouden tijden voor de Macedonische vakbonden. Want in aanloop naar de parlementsverkiezingen van 15 september geeft de regering van Macedonië geld weg. En dus kunnen de werknemersorganisaties plots allerlei overeenkomsten sluiten die tot voor kort problematisch leken te zijn.

Zo hebben de vakbonden na weken van stakingen waarbij leraren

de scholen op slot deden en spoorwegpersoneel het treinverkeer plat legde, diverse loonsverhogingen binnengesleept. De percentages verschillen, maar de leraren en de machinisten lijken vooralsnog tevreden met de geboden verhoging.

Ook gaat het minimumloon omhoog en krijgen werknemers van staatsbedrijven die failliet dreigen te gaan, compensatie. De vakbonden en de regering ruziën nog wel over de leeftijdsgrens. De vakbonden willen dat werknemers van 55 jaar en ouder worden vrijgesteld van sollicitatieplicht en een pensioen krijgen, de regering twijfelt daaraan.

„Dit is het geschikte moment om al onze wensen binnen te slepen”, zegt secretaris Jursit Rivat van de Federatie van Vakbonden van Macedonië. Macedonië gaat op 15 september naar de stembus om een nieuw parlement te kiezen. Het dreigt een nek-aan-nek race te worden, vooral tussen de regeren-

de VMRO en de oppositionele SDSM. Deskundigen voorspellen een klein verschil tussen beide partijen, vijf zetels of zelfs minder, maar niemand durft vooralsnog te voorspellen wie zal winnen.

Afgelopen vrijdag begon de oppositie haar officiële verkiezingscampagne, met muziek, dans en toespraken op het centrale plein van de hoofdstad Skopje. Eigenlijk was de campagne al eerder begonnen, met de overeenkomst tussen de vakbonden en de regering. Het is, aldus secretaris Rivat, „de normaalste gang van zaken” dat de regering stemmen probeert te „kopen” aan de vooravond van de verkiezingen. Hij kijkt verbaasd bij de vraag of de regering dit kan betalen. „Geen idee. Doet er ook niet toe. Als ze verliezen, zijn de problemen voor de volgende” zegt Rivat.

Nu kan de regering de eerste loonsverhogingen betalen, onder andere met geld uit de verkoop van

het staatstelecombedrijf. Bovendien heft ze nog altijd oorlogsbelasting (0,5 procent) op zakelijke transacties, een overblijfsel uit de strijd tussen de Macedonische autoriteiten en de Albanese minderheid in het land die vorig jaar werd uitgevochten.

Westerse instanties zijn ongelukkig met die oorlogsbelasting. Deze belasting zou ondernemingen die hun zaken via officiële banken regelen 'straffen' en zou ondernemers die zaken doen in het grijze circuit 'belonen'. De instanties zijn ook ongelukkig met het besluit van de Macedonische autoriteiten om de slachtoffers van de zogenoemde pyramidespelen te compenseren. Bij dit ondoorzichtige spel van geld-met-geld-maken, verloren duizenden burgers in Macedonië en omliggende landen eind jaren negentig hun spaargeld.

Het Internationale Monetaire Fonds (IMF) is op z'n zachtst ge-

zegt niet tevreden over de laatste ontwikkelingen in Macedonië. Het heeft dan ook alle samenwerking gestopt tot na de verkiezingen – tot die tijd valt er toch geen land te bezeilen met de autoriteiten.

Datzelfde IMF had al problemen met Macedonië. Het gewapende conflict dat vorig voorjaar uitbrak, maakte een eind aan alle inspanningen. Onder Westerse druk sloten autoriteiten en guerrillastrijders na acht maanden strijd een vredesakkoord. Daarin deed de Macedonische regering, onder sterke invloed van de buitenlandcoördinator van de Europese Unie, Javier Solana, een aantal concessies. Zo zegde de regering toe meer Albanese in overheidssdienst te zullen nemen. Ook richtte ze een multi-etnische politiemacht op, bestaande uit (Slavisch) Macedonische en Albanese agenten.

De EU-voorwaarden reden het IMF echter in de wielen. Het fonds had juist beslist dat de overheids-

sector fors moest worden gereed – niet uitgebreid met meer Albanese. „Ik heb geen idee hoe de EU en het IMF dat probleem willen oplossen”, zegt secretaris Rivat van de Federatie van Vakbonden olijk. „Ik verwacht ontslagen. Ach, dat zien we dan wel weer.”

De EU en het IMF lijken het zelf ook niet te weten. Het kantoor van de EU in de Macedonische hoofdstad Skopje verwijst door naar het IMF; het IMF in Skopje geeft niet thuis. Maar buitenlandse diplomaten wijzen met hun vinger naar het fonds. „Bij het IMF zijn ze helemaal gefixeerd op getallen”, zegt een van hen. „Alsof je door het louter en alleen ontslaan van overheidspersoneel een efficiëntere overheid krijgt.”

De Macedonische politieke partijen maken zich er vooralsnog niet echt druk over. Eerst de verkiezingen winnen. Daarna zien ze wel welke lijken er in de kast liggen.

Montenegrijnen stemmen in herfst; kritiek van OVSE

PODGORICA, 22 JULI. In Montenegro zijn voor 6 oktober vervroegde parlementsverkiezingen uitgeschreven. Dat is het resultaat van de ontbinding van het parlement in Podgorica door de nieuwe coalitie die de facto aan de macht is gekomen. De OVSE uitte zaterdag kritiek op de aanpassing van de kieswet door die nieuwe coalitie.

De nieuwe machtscapstelling in Montenegro is het resultaat van het overlopen van de Liberale Alliantie (LSCG) van het regeringskamp naar de oppositie, die daardoor de meerderheid in het parlement kreeg. In maart dwong de Europese Unie de Montenegrijse regeringspartijen (waaronder de liberalen) in te stemmen met nieuwe afspraken met Servië over de opheffing van de Joegoslavische federatie en de vorming van een losse unie tussen Servië en Montenegro. Dat was een zeer bittere pil voor de regeringspartijen in Podgorica, die sinds jaren ijveren voor de onafhankelijkheid. De liberalen namen het president Milo Djukanović zo kwalijk voor de druk van de EU te zijn gezicht, dat ze het regeringskamp verlieten en overliepen naar de oppositiecoalitie Samen voor Joegoslavië. Die coalitie, die voor een voortzetting van de banden met Servië is, wordt geleid door de socialisten die jarenlang deel hebben uitgemaakt van het regime van Slobodan Milošević.

In april viel prompt de regering.

In de maanden daarna slaagde de zittende premier Filip Vujanović er niet in een nieuwe regering te vormen. Door het overlopen van de liberalen heeft de oppositie in het Montenegrijse parlement een meerderheid. Die meerderheid besloot donderdagavond het parlement te ontbinden en vervroegde parlementsverkiezingen uit te schrijven. Mogelijk worden ook de presidentverkiezingen vervroegd.

De oppositie drukte op de laatste zitting van het parlement enkele controversiële wetten door, waaronder amendementen op de kieswet die het ongenoegen van de Organisatie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa (OVSE) hebben gewekt. De amendementen verbieden onder andere het toezicht van burgers of kiezers op de gang van zaken in stembureaus en komen de facto neer op het verbieden van binnen- en buitenlandse waarnemers bij verkiezingen.

In een zaterdag uitgegeven verklaring zegt de OVSE dat Montenegro met de nieuwe regels „breekt” met de internationale normen die er van kracht waren en verwijt de oppositie die de amendementen doordrukte, geen overleg te hebben gevoerd met binnen- of buitenlandse spelers op het politieke toneel. Ook met de aanbevelingen van de OVSE is geen rekening gehouden. Dat is „des te erger omdat de amendementen politiek gemotiveerd zijn”. (AP)

Grensincident Joegoslavië en Kroatië

BELGRADO, 29 JULI. Joegoslavische soldaten hebben gisteren op de Donau het vuur geopend op vier boten met Kroaten. Niemand raakte gewond, maar het incident was wel het ernstigste tussen beide landen sinds het eind van de oorlog in 1995. Belgrado heeft excuses aangeboden.

De Joegoslavische soldaten bevonden zich op een klein eilandje in de Donau, die de grens tussen beide landen vormt. Op dat eilandje, Šarengradska, maken beide landen aanspraak, maar de facto is het in handen van de Serviërs: er zijn Joegoslavische militairen op het eilandje gelegen. Deze soldaten openden het vuur bij het naderen van vier boten met Kroatische burgemeesters, een regionale gouverneur en een aantal burgers, onder wie kinderen. De Kroaten maakten een pleziertochtje op de rivier. Ze wilden – zo zeiden ze later – op Šarengradska „de weiden bekijken” die vroeger Kroatisch waren en nu in Servische handen zijn. De tocht was tevoren afgesproken en volgens de Kroaten hadden de Joegoslavische soldaten van hun komst op de hoogte moeten zijn. Na te zijn beschoten gaven de Kroaten zich over aan de militairen. Na enkele uren te zijn verhoord werden ze vrijgelaten.

De Kroatische autoriteiten reageerden woedend. De Servische premier, Zoran Djindjić, bood zijn Kroatische collega Ivica Račan in een telefoongesprek zijn verontschuldiging aan, maar Račan nam daarmee geen genoegen. Het excuus van Djindjić „is niet genoeg”, zo stelde hij op de Kroatische televisie. „We eisen een openbaar excuus en gedetailleerde uitleg.”

Later gisteren vloog Račan per helikopter naar de plek van het incident. Hij sprak er met de Joegoslavische minister van Buitenlandse Zaken Svilanović over het gebeurde. Tegen Svilanović zei Račan dat Kroatië „boos en bedroefd” is. De Joegoslavische minister zei te hopen dat de betrekkingen tussen Joegoslavië en Kroatië niet onder het gebeurde lijden. Volgens de minister losten de soldaten „waarschuwingsschoten in de lucht” en hadden ze niet gericht geschoten. Maar Račan liet zich daarmee niet afschepen. Hij zei dat „schieten bij burgers, ook al wordt in de lucht of in het water beschoten, simpelweg onaanvaardbaar is” en dat er moet worden gepraat over het voorkomen van soortgelijke incidenten.

Het grensincident komt luttele dagen na de top van Sarajevo, waaraan de staatshoofden van Joegoslavië, Kroatië en Bosnië hebben deelgenomen. Aan het eind van die top werden plechtige verklaringen afgelegd waarin sprake was van verbeterde betrekkingen en toenemende samenwerking, politiek zowel als economisch. Het incident op het omstreden Donau-eilandje toont aan dat de werkelijkheid op de grond een heel andere is. Dat is de werkelijkheid van slecht gemarkeerde grenzen en veel oud zeer: de oorlog tussen de Kroaten enerzijds en de Kroatische Serviërs en het Joegoslavische leger anderzijds is nog maar zeven jaar geleden geëindigd en honderdduizenden mensen – vooral Kroatische Serviërs die in 1995 zijn verdreven – ondervinden nog dagelijks de gevolgen van die oorlog. Maar weinig vluchtelingen konden de afgelopen jaren naar Kroatië terugkeren. (Reuters, AP, AFP)

Grensincident Servië-Kroatië was uitgelokt

Oorlogen beginnen soms met luttele grensincidenten. De Kroaten zijn woedend over het gedrag van Joegoslavische grenswachten op een omstreden eilandje in de Donau. Maar het waren de Kroaten die provoceerden.

Door onze redacteur PETER MICHIELSEN

ROTTERDAM, 30 JULI. In Kroatië wordt moord en brand geschreeuwd, over het grensincident van Šarengradska Ada, het eilandje in de Donau, waar zondag Joegoslavische grenswachten het vuur openden op Kroatische schepen. „We veroordelen de gewapende aanval van het Joegoslavische leger op burgers en kinderen”, aldus gisteren de Kroatische oppositiepartij HDZ. „We veroordelen het brutale en illegale gedrag van onverschuldigde individuen binnen het Joegoslavische leger” die blij gaven van „Groot-Servisch nationalisme”, aldus de Kroatische Volkspartij HNS. In Zagreb wordt onveranderd excuus en uitleg geëist – hoewel de Servische premier Djindjić, de Joegoslavische president Kostunica en de Joegoslavische minister van Buitenlandse Zaken Svilanović zondag al excuses maakten en uitleg gaven.

Intussen is uit uitspraken van direct betrokkenen – Kroaten en Serviërs – duidelijk geworden dat de Joegoslavische grenswachten op het eilandje op de grens eigenlijk weinig te verwijten valt en dat het eerder ging om een provocatie van de kant van lokale Kroaten.

Šarengradska Ada is een eilandje van negen vierkante kilometer in de Donau zoals er heel veel zijn in een ondiepe rivier die zich in deze regio door moerassen en wetlands meandert. Het is een van de tien tot vijftien grensproblemen tussen Kroatië en Joegoslavië: beide landen maken er aanspraak op. Sinds 1991 wordt het eilandje bezet door de Joegoslaven. Voor de inwoners van het stadje waaraan het eiland

zijn naam ontleent, Šarengrad, op de Kroatische oever van de Donau, is dat lastig, want het Joegoslavische bezit van het eiland maakt het de vissers lastig vrij op de Donau te opereren. Er zijn nog maar drie vissers over in Šarengrad.

Zondag vond in Šarengrad een bijeenkomst plaats van gemeentelijke functionarissen uit Šarengrad, het nabijgelegen Ilok (de meest oostelijke stad van Kroatië) en Bačka Palanka, dat tegenover Ilok op de Servische oever van de Donau ligt. Uit Bačka Palanka was burgemeester Zvezdan Kišić vertegenwoordigd. De leiding van het overleg had de gouverneur van de Kroatische regio Vukovar-Srijem, Nikola Šafer.

Hij was het die spontaan voorstelde per boot naar Šarengradska Ada te varen. Kišić protesteerde, omdat daarvoor schriftelijke toestemming van de Joegoslavische grensbewaking nodig was. Maar de loco-burgemeester van Ilok verzekerde dat hij die permissie had en dus ging, ondanks de protesten van de Servische burgemeester, het gezelschap, met een aantal nieuwgierige burgers, aan boord van vier bootjes die koers zetten naar het eiland waar de boeren van Šarengrad vóór de oorlog van 1991 hun koeien lieten grazen en waar ze sindsdien heel hevig naar terugverlangen.

Op het eiland wisten de Joegoslavische grenswachten niets van de komst van de Kroaten. Ze gaven de boten drie mondellijke waarschuwingen. Toen er niet werd gereageerd, werden er waarschuwingsschoten gelost.

De plotseling geschrokken Kroaten voeren naar het Servische Bačka Palanka, werden daar ingerekend en anderhalf uur in de gevangenis verhoord. Daarna mochten ze naar Šarengrad terugvaren – met achterlating natuurlijk van de Servische burgemeester Kišić, die zich na het uitstapje behoorlijk gepakt voelde: hij zei „gemani-puleerd en geprovoceerd” te zijn door Kroaten die zouden hebben getracht „de grenskwestie te internationaliseren”.

De Kroaten reageerden woedend op het incident – daar was door velle Serviërs weer het vuur geopend op ongewapende Kroatische burgers. Premier Račan vloog zelfs naar Šarengrad om er de Joegoslavische excuses in ontvangst te nemen. Maar het lijkt er sterk op dat Kišić er niet zo ver naast zit. Uitspraken van de Kroatische gouverneur Nikola Šafer suggereren dat het uitstapje dat hij zondag voorstelde minder spontaan en onschuldig was dan aanvankelijk werd gezegd. „Dit was een vreedzaam initiatief dat moest aantonen dat we belangstelling hebben voor de hulpbronnen op het eiland. Zij [de Joegoslaven] zeggen dat het eiland van hun is. Wij zeggen dat het van ons is.” Het uitstapje was, met andere woorden, bedoeld om de Kroatische aanspraken te ondersteunen – en in die zin is de uitspraak van de Servische burgemeester dat hij „geprovoceerd en gemani-puleerd is” niet zonder grond. Ze heeft hoe dan ook meer zin dan de lezing dat in Šarengradska Ada Groot-Servisch nationalisme aan de dag werd gelegd.

Solana moet in Belgrado opnieuw impasse verhelpen

BELGRADO, 26 JULI. EU-topdiplomaat Javier Solana is gisteren naar Belgrado gereisd om te proberen het vastgelopen overleg tussen Servië en Montenegro over hun unie uit het slop te trekken.

Na zijn eerste gesprekken zei Solana dat Servië en Montenegro vooruitgang hebben geboekt over afspraken op economisch gebied; maar op politiek gebied zijn de besprekingen vastgelopen. „Het is zaak aan het werk te gaan, hoe eerder hoe beter”, aldus Solana.

In maart bereikten de leiders van Servië, Montenegro en Joegoslavië onder zware druk van de Europese Unie overeenstemming over de vorming van een losse unie. De Joegoslavische federatie verdwijnt en maakt plaats voor een land dat 'Servië en Montenegro' gaat heten. Montenegro, aldus de afspraken van maart, ziet drie jaar af van een referendum over onafhankelijkheid. De afspraken van maart zijn door de EU voor alles afgedwongen om die Montenegrijse onafhankelijkheid te vermijden.

In Montenegro heeft het akkoord van maart politiek dramatische gevolgen gehad: de regering viel uiteen, een nieuwe kon niet worden gevormd en in oktober volgen vervroegde parlementsverkiezingen. Het maart-akkoord is

een klap voor de Europa-gezinde voorstanders van de onafhankelijkheid en koren op de molen van de anti-Europese tegenstanders van de onafhankelijkheid.

Uiterlijk 31 juli, zo was afgesproken, moesten de beide partijen overeenstemming bereiken over de invulling van hun toekomstige 'unie', dat wil zeggen over de grondwetswijzigingen. Eind dit jaar zou de grondwet gewijzigd moeten zijn en zou de nieuwe 'unie' een feit moeten zijn. Er is echter geen sprake van overeenstemming: er liggen twee blauwdrukken voor grondwetswijzigingen die sterk van elkaar afwijken en beide partijen roepen geen enkele concessie meer te kunnen doen – reden voor Solana om opnieuw naar Belgrado af te reizen. Servië wil een sterke unie, met gemeenschappelijke instanties met veel bevoegdheden. Montenegro wil een zo zwak mogelijke unie.

Recente opiniepeilingen hebben uitgewezen dat de Serviërs uiterst onverschillig staan jegens de kwestie van de Servisch-Montenegrijse unie. In Montenegro daarentegen is de belangstelling groot – net als de verdeeldheid: vijftig procent is voor onafhankelijkheid, vijftig procent is er tegen. (AP, AFP, Reuters)

Del Ponte laat verdachte gaan

ARUSHA, 16 AUG. Het Rwanda-tribunaal in Arusha, Tanzania, ziet op voorstel van aanklager Carla Del Ponte af van vervolging van Leonidas Rusatira. De Rwandese ex-militair werd beschuldigd van genocide en misdaden tegen de menselijkheid. Verscheidene getuigen zeggen dat de Hutu zich juist verzette tegen de volkerenmoord, die in 1994 het leven kostte aan honderdduizenden Tutsi's en gematigde Hutu's. (AFP)

Nederlanders beheren Bosnische ruïnes

De Nederlandse SFOR-militairen in Bosnië hebben sinds gisteren het beheer over een twee keer zo groot gebied als eerst. De streek rond Livno draagt diepe sporen van de oorlog.

Door onze redacteur FLORIS VAN STRAATEN
LIVNO, 16 AUG. Het grotendeels verwoeste Bosnische dorpje lijkt nu niet direct een plaats om van te dromen. Van de meeste huizen staan alleen nog de naargeestige restanten van de muren overeind. Maar voor de 73-jarige Mitar Vulić, een Bosnisch-Servische boer, is dit de mooiste plek op aarde. „Kijk toch eens”, zegt hij en hij wijst ontroerd op de sappige groene velden en de berghelling om hem heen. „Tijdens de oorlog, toen we moesten vluchten, was mijn enige wens om hier terug te keren.”

Die wens is drie jaar geleden in vervulling gegaan, maar desondanks blijft het tobben voor hem en een dozijn andere dorplingen die zijn teruggekeerd. Ze wonen in provisorisch opgelapte huizen, hebben vrijwel geen geld of vee en moeten het verder stellen met wat armetierige groentevelden en bijenkasten. Net genoeg om zichzelf in leven te houden.

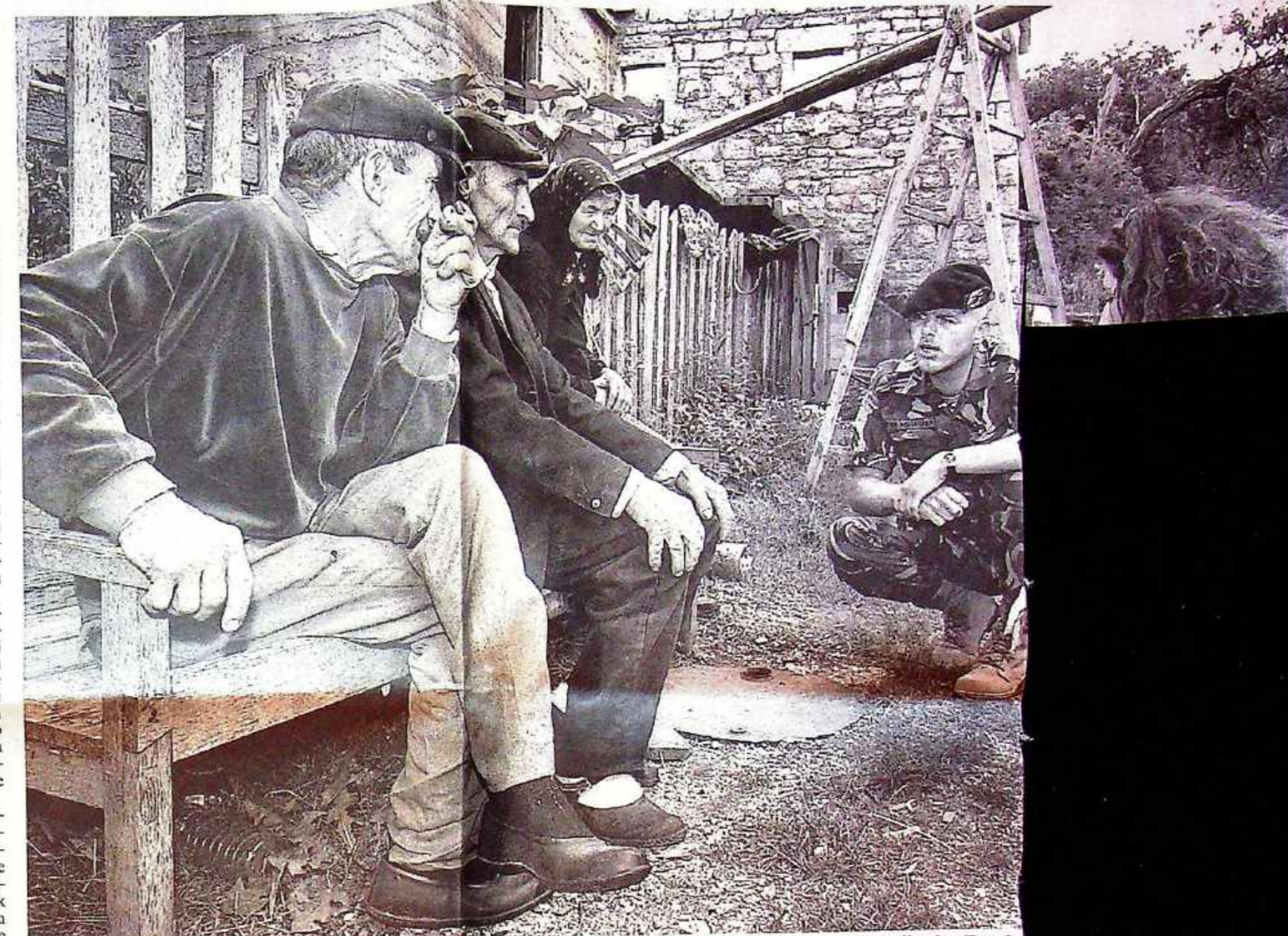
Met belangstelling hoort de Nederlandse ritmeester Lane den Hollander het relaas van Vulić en enkele anderen aan. Hij belooft binnenkort terug te komen om een oplossing voor hun problemen nader te bespreken. Het is Den Hollander's eerste bezoek aan dit dorp, dat aan een afgelegen weggetje ten noorden van het stadje Livno ligt. Sinds gisteren staat dit gebied, dat in de jaren '90 zwaar door de oorlog werd geteisterd, onder controle van Nederlandse militairen.

Op een Canadese basis in de plaats Tomislavgrad werd gisteren plechtig het beheer over de streek rond Livno overgedragen aan de Nederlandse militairen van de vredesmacht SFOR. Hierdoor zijn de Nederlanders plotseling verantwoordelijk voor de veiligheid in een gebied dat bijna twee keer zo groot is als wat ze tot dusverre bestreken. In totaal wonen er 250.000 mensen in het gebied, van wie 90.000 in het nieuwe gedeelte.

De ruim 1.250 Nederlanders zullen het extra werk moeten klaren zonder extra mankracht of middelen. Eerder dit jaar heeft de NAVO namelijk afgesproken het aantal SFOR-militairen van 18.000 te verminderen tot 12.000. Geleidelijk aan, zo redeneert het buitenland, moet Bosnië op eigen benen leren staan.

De troepenreductie stuit op weinig weerstand. Er zijn de laatste tijd niet veel incidenten van betekenis geweest in het gebied. Wat overigens niet wil zeggen dat de Nederlanders en hun collega's geleidelijk aan hun biezen wel kunnen pakken. „Het zou heel erg zijn als SFOR vertrok”, zegt een andere oude man in een huis langs hetzelfde afgelegen weggetje ten noorden van Livno. „Ik heb geen vertrouwen in de Bosnische regering.” „Het blijft goed dat iedereen SFOR ziet”, meent ook majoor Theo van de Krol van de stafafdeling operaties op de centrale Nederlandse basis in Bugojno. „Als we er niet waren, zou er toch weer ruimte zijn voor intimidatie.”

Nog steeds ook blijft het onderlinge wantrouwen tussen moslims, Kroaten en Serviërs groot. Zo'n zeven jaar na de oorlog zijn er bijvoorbeeld in de verwoeste Servische wijk van het vooral door moslims bevolkte Bugojno, vlakbij de Nederlandse basis, nog maar een handvol mensen teruggekeerd. Sommigen zijn wel even teruggeweest en hebben op hun bouwval

Mitar Vulić (links) en twee andere teruggekeerde Servische vluchtelingen praten via een tolk met ritmeester Lane den Hollander. (Foto L)

en telefoonnummer geschreven voor eventuele kopers. Op een staketsel van muren staat zelfs een vraagprijs geschreven: 30.000 mark, later verminderd tot 27.000 mark.

Intussen groeit echter het besef dat het grootste probleem in Bosnië allang niet meer van militaire aard is, maar schuilt in de economische achterstand. Het land produceert bijna niets, op wat agrarische producten na. De weinige industrie die er was, nog daterend uit de socialistische tijd van Tito, is niet langer levensvatbaar. Een treurige getuige hiervan is het gigantische complex van de Bradvo-fabrieken in Novi Travnik, waar onder meer wapens werden gemaakt. Van de 3.000 arbeiders van welker werken er nog 500 in de roestige hallen, maar die hebben inmiddels al een paar maanden geen salaris meer betaald gekregen, omdat het bedrijf eigenlijk failliet is. Ze produceren geen dingen meer waar de rest van de wereld belangstelling voor heeft en het ontbreekt hun aan scholing en ondernemingszin om daarin verandering te brengen.

Op veel plaatsen is 70 procent van de bevolking werkloos. Dat betekent overigens niet dat ze sterven van de honger, want de Bosniërs zijn taai scharrelaars, die altijd wel op de een of andere manier het hoofd boven water weten te houden. Maar aantrekkelijk voor investeerders is het land niet. Ook heeft Bosnië jongeren heel weinig te bieden. Die blijven dan ook massaal

weg, vooral in de dorpen. De volwassen kinderen van Nevenka Pilić (78), een Kroatische uit het dorpje Dobretići bij Jajce, bleven liever achter in de Kroatische stad Rijeka dan hun intrek te nemen in het schuurtje naast hun huis, dat na hun vlucht in 1992 werd verwoest. „Veel jongeren willen best terug naar hun geboortedorp, maar er is hier helemaal geen werk”, zegt ze.

Voor al het Westen, dat nog altijd een toonaangevende rol speelt in Bosnië, streeft ernaar de etnische zuiveringen van de jaren '90 zoveel mogelijk ongedaan te maken. In dat kader is er bijvoorbeeld in Dobretići, dat alleen via een steile, onverharde weg is te bereiken, met Nederlandse hulp een school gebouwd. Aangezien er echter pas enkele honderden mensen waren teruggekeerd van de circa 5.000 mensen die hier voor de oorlog woonden en er dus niet genoeg kinderen en onderwijzerskrachten waren, staat de school nog altijd leeg. De hoop is nu dat die deze herfst kan beginnen.

De vraag is echter gewettigd of een ontvolkt dorpje als Dobretići nog wel toekomst heeft. „Bij die plannen om alle vluchtelingen weer naar huis te laten terugkeren is men eraan voorbijgegaan dat ook zonder oorlog het Bosnische platteland, net als dat in veel andere landen, sterk te lijden zou hebben gehad onder ontvolking”, zegt luitenant-kolonel Schaberg, de bataljonscommandant in

Nederland beheert groter gebied Bo

Bugojno. Ook Carel Brands, tweede man op de Nederlandse ambassade in Sarajevo, erkent dat het onwaarschijnlijk is dat alle vluchtelingen zullen terugkeren, al wijst hij erop dat het afgelopen jaar bijna 100.000 mensen zijn teruggekeerd. De kunst is om steun te geven op plaatsen waar dat echt zin heeft. En dat is erg lastig, want de behoeften zijn in Bosnië nog altijd oneindig veel groter dan het beschikbare hulpgeld. Ook de Nederlandse militairen moeten woekeren met de fondsen die ze hebben

Grote operatie in Bosnië tegen netwerk Karadžić

SARAJEVO, 15 AUG. De internationale vredesmacht in Bosnië, SFOR, is een grootscheepse operatie begonnen om het logistieke netwerk te ontmantelen dat Radovan Karadžić, oud-leider van de Bosnische Serviërs, in staat stelt zich al jaren aan arrestatie te onttrekken. Karadžić wordt gezocht wegens oorlogsmisdaden.

SFOR trok gisteren met tientallen pantserwagens, een tankwagen met water, een ambulance en een mobiele keuken op naar het stadje Čelebići, 70 kilometer ten zuidoosten van Sarajevo, in het grensgebied tussen Bosnië en Montenegro. De militairen betrokken het dorps huis en bouwden controleposten en versterkingen met zandzakken. Dat alles maakt duidelijk dat SFOR een operatie op touw zet die een aantal dagen zal duren.

Het doel van de operatie is volgens SFOR-woordvoerder Scott Lundy het ontmantelen van Karadžić's „netwerk van mensen en plekken”, dat hem helpt te ontkomen aan aanhouding. Aangenomen wordt dat Karadžić zich meestal vindt in het Bosnisch-Montene-

2002

grijnse grensgebied. Het is bergachtig, dunbevolkt en moeilijk toegankelijk en de loyaliteit met Karadžić is er groot. Als het hem in het Bosnische deel van de regio te heet onder de voeten wordt kan hij makkelijk de grens met Montenegro over, waar SFOR niet kan komen. Daarom is het volgens Lundy van belang het netwerk aan te pakken dat hem in staat stelt zich schuil te houden.

SFOR zal patrouilles uitvoeren op de grond en met helikopters en zich daarbij op dit moment op één oord concentreren, Čelebići. Dit stadje was in februari al het toneel van een SFOR-operatie tegen Karadžić. Zwaarbewapende gemaskeerde soldaten bestormden het

dorp, brachten explosieven tot ontploffing en doorzochten huizen, maar vonden niets. Ze richtten wel veel schade aan, die later moest worden vergoed. Gisteren gingen de SFOR-soldaten omzichtigter te werk. Een van de leiders van het dorp uitte zich boos over de met prikkeldraad en zandzakken beveiligde controlepost van SFOR, maar was tevreden dat het er rustiger aan toe ging dan in februari.

Karadžić is met zijn voormalige legerleider Ratko Mladić de belangrijkste nog voortvluchtige verdachte van het Joegoslavië-tribunaal. Hoofdaanklager Carla Del Ponte wil Karadžić in oktober in de belaadde bank in Den Haag zien, met zijn voormalige rechterhand Momčilo Krajišnik en met zijn opvolger als president van de Servische Republiek, Biljana Plavšić. Krajišnik zit in Den Haag gevangen. Plavšić heeft zich vrijwillig bij het tribunaal gemeld; ze mag het begin van haar proces thuis afwachten. (Reuters, AP, AFP)

Verzoening lijkt te lukken: verkiezingen in Z-Servië

BUJANOVAC, 30 JULI. Een eerste verzoeningspoging tussen Serviërs en etnische Albanese in Zuid-Servië is bezegeld met een rustig verlopen verkiezingsdag, zondag. Zo'n 75.000 stemgerechtigden uit drie gemeenten konden burgemeesters en gemeenteraden kiezen. De verkiezingen resulteerden in een Servische en twee Albanese burgemeesters.

Hetzelfde gebied - de gemeenten Medvedja, Bujanovac en Preševo - was in 2000 en 2001 toneel van een mini-oorlog tussen het Servische gezag en het Albanese rebelleger UÇPMB, dat aansluiting van het gebied bij Kosovo eiste.

De gevechten eindigden na bemiddeling van de OVSE en de NAVO. De Serviërs kregen het gezag in etappes terug en er werd een gemengde Servisch-Albanese politie-

macht gesticht. Het hoofd van de OVSE in Belgrado, Stefano Sannino, noemde de verkiezingen een „verse start op de weg naar multi-ethniciteit”. Tachtig OVSE-waarnemers moesten een goede verloop van de lokale verkiezingen garanderen. In Brussel sprak NAVO-chef Robertson van een „mijlpaal in de consolidering van het vredesproces, de democratie en de verzoening van Zuid-Servië”.

Ondanks een klein handgemeen tussen rivaliserende Albanese bij een van de stemlokken, verliep de verkiezingsdag rustig. Aan het einde van de dag kon een opkomst van 55 procent worden vastgesteld. Sommige stembureaus bleven langer open als gevolg van grote drukte en de langzame identificatie van Albanese zonder geldige docu-

menten bij sommige stemlokken. Veel Albanese die in West-Europa werken, kwamen terug om een stem uit te brengen.

In Preševo (90 tot 95 procent van de bevolking is Albanese) werd de gematigde Albanese Riza Halim herkozen boven een radicalere, door voormalige UÇPMB-strijders gesteunde kandidaat. Ook in de gemeente Bujanovac (waar 60 procent uit Albanese bestaat) kreeg een Albanese kandidaat, Nagib Arifi, de burgemeesterspost. De Serviërs tukenden protest aan omdat mensen na de sluiting van de stembussen alsnog de hele avond de mogelijkheid kregen om een stem uit te brengen. In Medvedja, met een Servische meerderheid van 60 tot 70 procent, won een Servische kandidaat de verkiezingen. (AP)

2002

Een nachtclub aan de rand van Vitez in het midden van Bosnië – een van de talrijke nachtclubs die in werkelijkheid bordelen zijn.

Een Bosnische politieman doorzoekt een van de peeskamertjes van Rocky's nachtclub in Travnik.

De meisjes van Rocky's nachtclub in Travnik wachten op hun beurt om door de politie te worden ondervraagd. (Foto's Kael Alford)

[• Vervolg van pagina 1] Marechaussee Geert Lutjebroek, voor enkele maanden 'uitgeleend' aan Bosnië, begrijpt het wel. „Het bestuur van Bosnië is een rotzooi. Sommige agenten hebben al maanden geen salaris ontvangen. Als een bareigenaar dan driehonderd mark aanbiedt om hem in te lichten over een op handen zijnde inval, zegt zo'n agent geen nee.”

De corruptie vreet verder. In het afgelopen jaar viel de politie 538 bordelen binnen. In totaal werden 58 vrouwenhandelaren en bordeleigenaren veroordeeld – maar slechts tien van hen belandden in

de gevangenis. De rest tekende hoger beroep aan of vond een manier om uit de cel te blijven. Ze kochten bijvoorbeeld de plaatselijke politie om.

De hoogste celstraf was tweeënhalve jaar; die werd twee keer uitgedeeld. Vaker kregen de veroordeelden zes of acht maanden gevangenis, een straf die ook nog eens re-

gelmatig werd omgezet in een geldboete of een soort taakstraf. Dan verlieten de vrouwenhandelaren en –exploitanten na het betalen van vijfhonderd euro de rechtbank. In Nederland is de maximumstraf voor vrouwenhandel tien jaar.

Vaak ook werden de handelaren niet eens opgepakt voor seksuele

uitbuiting. Nachtclubeigenaar Rocky bijvoorbeeld is gearresteerd voor illegaal wapenbezit; achter de bar lag een pistool, in zijn huis lag een geweer en op zijn blinkend witte Mercedes zaten valse nummerplaten. Maar Rocky is in eerste instantie niet opgepakt omdat hij de aanwezige vrouwen tot prostitutie zou hebben gedwongen.

Dat de vrouwen vaak niet willen of durven te getuigen, maakt een veroordeling niet eenvoudiger. Ook Olga, Tanja, Greta en twee andere meisjes die zijn aangetroffen in bar Rocky, houden vanavond vol niet tot seks te zijn gedwongen. „Wij gaan niet met de klanten naar bed. Wij dansen alleen”, verklaart Tanja.

Marechaussee Lutjebroek en zijn collega's gruvelen van de ondoorzichtigheid van de politie- en rechterlijke macht in Bosnië. De mannen maken deel uit van de zogenaamde STOP-teams, een internationale politie-eenheid die een jaar geleden werd opgericht om slachtoffers van vrouwenhandel in Bosnië te helpen.

Criminele organisaties zijn er te over op de Balkan. De verhandelde vrouwen geven genoeg aanwijzingen. Moldavische meisjes verhalen van een doorwaadbare plaats in de rivier Prut, op de grens tussen Moldavië en Roemenië. Ze reppen ook, samen met Roemeense en Oekraïense vrouwen, van een 'doorgangshuis' in Belgrado. Meer dan vijftig

vrouwen hebben tegenover de politie verklaard te zijn opgesloten in dezelfde flat in de Servische hoofdstad Belgrado alvorens ze naar Bosnië werden gesmokkeld. Allen beschrijven dezelfde meubels.

Maar de VN-politie in Bosnië mag de zaak niet onderzoeken – ze mag niet eens samenwerken met de Servische politie. Een gemiste kans, meent marechaussee Lutjebroek. „We zien en weten veel. En we kunnen er niets mee.”

Eerste deel van een reeks van twee over vrouwenhandel in Bosnië.

BOSNIË

Vrouwenhandel blijft doorgaans onbestraft

Albanezen Kosovo demonstreren

17 Aug 2002
PRISTINA - Drieduizend etnische Albanezen hebben gisteren in de Kosovaarse hoofdstad Pristina gedemonstreerd tegen de recente arrestaties van voormalige commandanten van het Bevrijdingsleger voor Kosovo (UCK), die in 1998 en 1999 tegen de Serviërs hebben gevochten. De vredesmacht van de Verenigde Naties heeft de UCK-kopstukken gearresteerd op verdenking van onder meer foltering en moord op andere Albanezen.

Einde Sfor-actie tegen netwerk Karadzic

17 Aug 2002
CELIKOVO POLJE - Na twee dagen zijn de grootschalige patrouilles van de vredesmacht Sfor in het oosten van Bosnië weer voorbij. De actie was gericht op het netwerk van aanhangers dat de wettens oorlogsmisdaden gezochte Radovan Karadzic helpt aan arrestatie te ontkomen. Sfor is tevreden over de operatie. Karadzic zelf is overigens niet gevonden.

DE ONDERKRANT VOORUITBLIK / Vrees voor geweld bij verkiezingen Macedonië

17 Aug 2002

Ruim 800 waarnemers van de OVSE, de Organisatie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa, maken de komende weken hun opwachting in Macedonië. Voor de verkiezingen in het Balkanland, die op 15 september op de agenda staan, heeft de organisatie zijn grootste waarnemersmissie ooit gepland.

Hoewel officiële woordvoerders keer op keer benadrukken geen reden te hebben ongerust te zijn, is binnenkamers de angst groot dat het opnieuw tot geweld komt tussen Slavische en Albanese Macedoniërs. Om de waarnemers te beschermen wordt de

Navo-missie die al in het land is gestationeerd tijdelijk uitgebreid, ondermeer met Nederlandse militairen.

Het begin van de verkiezingscampagne, donderdag, gaf weinig reden tot optimisme. Bij tenminste twee incidenten raakten drie mensen gewond. De verkiezingen vormen onderdeel van het Akkoord van Ohrid, dat zo'n jaar geleden een eind maakte aan de strijd tussen Macedonische veiligheidstroepen en de Albanese rebellen van het UCK. In ruil voor de inlevering van wapens kregen de Albanezen meer rechten. Hun aandeel in open-

baar bestuur, politie en leger werd vergroot. het Albanees werd de tweede taal in diverse gebieden.

Sinds die tijd is het op het oog redelijk rustig in de ex-Joegoslavische deelrepubliek, maar onder de oppervlakte smeult het. Af en toe zijn er incidenten en met enige regelmaat maakt de Macedonische premier Ljupco Georgievski melding van het bestaan van paramilitaire Albanese groeperingen, die het vredesproces zouden willen ondermijnen.

Dat is deels tactiek om de bevolking (dat wil zeggen het Slavische deel) duidelijk te maken dat

de dreiging nog niet voorbij is. Anderzijds lijken zijn beschuldigingen niet uitsluitend handige verzinsels. Begin deze week arresteerde Kfor, de internationale vredesmacht in het naburige Kosovo, zes Albanezen die ervan beschuldigd worden plannen te hebben om de oorlog in Macedonië weer te laten oplaaien. Onder hen was Nevzat Halili. Begin jaren negentig speelde hij een prominente rol op het Macedonische politieke toneel als leider van de Partij van Democratie en Welvaart.

Volgens Georgievski is hij inmiddels leider van het Republi-

keine Leger van Ilirida, een obscure guerrillagroep. Onder Slavische Macedoniërs was de vreugde over de arrestatie van Halili dan ook voorspelbaar groot. Volgens president Boris Trajkovski is door de Kfor-actie de 'kans op destabilisatie van Macedonië en de regio' sterk verminderd.

Kfor zelf noemde de arrestaties onderdeel van een 'harde actie tegen Albanese hardliners in de regio'. Vrijwel tegelijkertijd werden ook Krustem Mustafa, alias Remi, ex-commandant van het officieel opgeheven UCK in Kosovo, en twee Albanezen uit de zo-

genaamde Presevo-vallei, in het zuiden van de Servië, opgepakt.

De aanhoudingen leidden tot de nodige onrust: tijdens demonstraties kwam het tot botsingen tussen militairen van Kfor en Albanese demonstranten. Bij het hoofdkwartier van de vredesmacht kwam gisteren zelfs 'een dreigement' binnen, aldus een woordvoerder. Wat die inhield, wilde hij niet zeggen, maar gevolg is wel dat Kfor-soldaten vanaf nu op allerlei plekken een helm en een kogelvrij vest moeten dragen.

redactie buitenland

Kosovo: 'extremisten' in arrest

2002

PRISTINA, 13 AUG. Een dag na de aanhouding van een prominente ex-commandant van het Kosovo Bevrijdingsleger UCK hebben de vredesmacht KFOR en de VN-politie in Kosovo gisteren weer drie Kosovo-Albanezen aangehouden. Bovendien is een belangrijke politicus (en ex-UCK-leider) in staat van beschuldiging gesteld.

De drie Kosovaren die gisteren zijn aangehouden worden verdacht van lidmaatschap van „gewapende extremistische groepen“, zo meldde gisteren een KFOR-woordvoerder. De drie vormden „een onmiddellijke bedreiging voor de veiligheid van de regio“.

Nadere bijzonderheden werden niet gegeven. „De operatie is uitgevoerd als onderdeel van de wereldwijde strijd tegen het terrorisme.

Het is belangrijk te onderstrepen dat mensen die zich schuldig maken aan extremisme en illegale activiteiten zich niet in Kosovo kunnen verschuilen“, aldus een verklaring van KFOR.

KFOR-woordvoerder Drew Anderson zei gisteren dat de arrestatie van de drie geen verband houdt met aanhouding, zondag, van de voormalige UCK-commandant Krustem Mustafa, alias Remi. Deze wordt beschuldigd van vijfvoudige moord en foltering, maar details over de slachtoffers of de tijdstippen van de misdrijven ontbreken. Via zijn advocaat liet Mustafa gisteren weten trots te zijn op zijn acties „tijdens de [Kosovo]-oorlog“.

Een van de belangrijkste politici van Kosovo, Ramush Haradinaj, is gisteren door een internationale aanklager in Kosovo in staat van

beschuldiging gesteld wegens „het in gevaar brengen van de veiligheid van anderen“. Hij was betrokken bij een incident in juli 2000. Toen kwam het in het westen van Kosovo tot een schietpartij tussen aanhangers en tegenstanders van Haradinaj. De familie van een van zijn tegenstanders heeft Haradinaj beschuldigd betrokken te zijn bij een aantal verdwijningen van leden van die familie.

Haradinaj is een voormalige UCK-commandant die na de Kosovo-oorlog een eigen partij stichtte, de Alliantie voor de Toekomst van Kosovo (AAK). Die partij heeft tien van de 120 zetels in het parlement van Kosovo.

Met Haradinaj zijn zes anderen in staat van beschuldiging gesteld, onder wie een broer van Haradinaj. (Reuters, AP, AFP)

Leven op de grens met Kroatië: 'Dit is Slovenië'

23 Aug 2002

ZAGREB - Josko Joras is Sloveense en wil dat weten ook, tot ergernis van zijn Kroatische burens. Hij blijft bij dat hij is opgepakt, in Kroatië. Dat heeft geleid tot een krachtig protest, van Slovenië.

Joras woont op een stuk grond in het grensgebied, waar beide voormalige Joegoslavische republieken aanspraak op maken. Hij heeft een baan in Slovenië en

een zetel in een Sloveense gemeenteraad, maar betaalt zijn water-, gas- en elektriciteitsrekeningen in Kroatië. Hij heeft al jaren geregeld aanvaringen met zijn burens en met de politie omdat hij de Sloveense vlag laat wapperen, luide Sloveense muziek draait en op het balkon van zijn huis de tekst 'Dit is Slovenië' heeft aangebracht.

Kroatië ziet dat als provocaties en een Kroatische rechter besloot woensdag dat het tijd is dat Joran wordt gestraft. Hij moet dertig dagen de cel in. Uit protest is Joras in hongerstaking gegaan, zei zijn advocaat.

Slovenië heeft zich al eerder bereid verklaard de claim op het gebied waar Joras woont op te geven als Kroatië afziet van

claims op Sloveens grondgebied. De grens tussen Kroatië en Slovenië is in het oude Joegoslavië nooit duidelijk afgebakend. Vorige week ontstond er spanning tussen de twee landen toen de Kroatische politie Sloveense visserboten probeerde te verjagen uit de baai van Piran in het noordelijke gedeelte van de Adriatische Zee.

Montenegro: nieuwe coalitie zet klok terug

In Montenegro is een zeer repressieve perswet aangenomen, door de nieuwe, anti-hervormingsgezinde meerderheid in het parlement. De EU schrikt ervan, maar zij heeft zelf schuld aan deze ontwikkeling.

Door onze redacteur
PETER MICHIELSEN

2002
ROTTERDAM, 6 AUG. In Servië woedt tussen de Joegoslavische president Vojislav Koštunica en de Servische premier Zoran Djindjić een machtsstrijd die zich zowel in zijn verbale expressie als met de gehanteerde methoden begint te onttrekken aan de grenzen van het politieke fatsoen. In de andere Joegoslavische republiek, Montenegro, gaat het al niet anders. Daar heeft het zogenoemde 'maart-akkoord' met Servië voor een even curieuze als rampzalige ontwikkeling gezorgd: de oppositie is aan de macht gekomen.

In maart moest Montenegro onder zeer zware druk van de Europese Unie instemmen met een akkoord met Servië. Het voorziet in het opheffen van de Joegoslavische federatie en de vorming van een

losse unie tussen Servië en Montenegro. Na drie jaar mogen de Montenegrijnen alsnog stemmen over onafhankelijkheid. Met het mes van de EU op de keel moest de Montenegrijse president Milo Djukanović – vlaggendrager van het Montenegrijse streven naar onafhankelijkheid – op 14 maart zijn handtekening onder het akkoord zetten.

In Montenegro brak prompt de hel los. De liberale partij LSCG – radicaal vóór onafhankelijkheid – trok uit woede over Djukanović' „verraad” haar steun aan diens regering in. Die viel prompt en een nieuwe kon niet worden gevormd. In oktober moeten de Montenegrijnen naar de stembus.

Tot dan regeert de oppositie, want de intens beledigde liberalen hebben zich in het parlement aangesloten bij de coalitie die tot voor kort hun bitterste vijand was: de coalitie Samen voor Joegoslavië, die wordt geleid door de Socialistische Volkspartij (SNP), de partij die jarenlang door dik en dun Slobodan Milošević heeft gesteund en waarvan het woordgebruik en de idealen nog altijd en denken aan het socialisme van vroeger. Samen voor Joegoslavië is pro-Servisch en fel tegen de onafhankelijkheid van Montenegro. Wat de liberalen in

die hoek zoeken is een raadsel – hun enige doel lijkt de val van 'de verrader' Djukanović – maar de uitwerking van de nieuwe alliantie is belangrijk, want dankzij de liberalen heeft Samen voor Joegoslavië een meerderheid van één stem in het parlement.

Eerste resultaat is de nieuwe perswet. Die wet legt de media strikte regels op: hij bepaalt wie door een krant kan worden geïn-

dragen in Montenegro. Radio en televisie staakten in Montenegro een half uur, uit protest. Zelfs de Servische journalistenbond protesteerde.

Ook de internationale gemeenschap is zich een ongeluk geschrokken: in Montenegro gaat de politiek weer bepalen wat de kranten mogen of zelfs moeten schrijven. De Raad van Europa, de OVSE, de Europese Unie – alle instanties

en de teloorgegangene persvrijheid. Nu schiet het inderdaad niet op met dat maart-akkoord. Eind juli had er overeenstemming moeten zijn over de principes van de nieuwe grondwet voor de nieuwe unie tussen Servië en Montenegro moeten zijn; eind dit jaar zou de nieuwe unie er dan moeten zijn. Dat lukt echter allemaal niet en zonder EU-bemiddeling zal het ook niet lukken.

Het maart-akkoord was vaag en de Serviërs en de Montenegrijnen hebben radicaal verschillende voorstellingen over hun gezamenlijke toekomst. De polarisatie in Montenegro maakt de zaken er niet eenvoudiger op. Het vocabulaire geeft de nieuwe werkelijkheden op eigen wijze weer. Gisteren werd gemeld dat „het Montenegrijse deel van de Montenegrijse delegatie” nieuwe voorstellen had gedaan. Bedoeld werd: het onafhankelijkheids-gezinde deel van de delegatie, de vleugel-Djukanović – dit in tegenstelling tot het pro-Servische deel van de delegatie, die Djukanović tegenwoordig wel „Meneer Hoofd van het Regime” noemt.

De internationale ongerustheid over wat de coalitie Samen voor Joegoslavië in Podgorica doet en

gaat doen is begrijpelijk. Maar het is wel de EU zelf die verantwoordelijk was voor deze ontwikkeling: zij drong de Montenegrijnen het maart-akkoord op. Dat was een zware klap voor de pro-Europese, hervormingsgezinde Montenegrijnen en een prachtig cadeau voor de anti-Europese, ondemocratische leiders van Samen voor Joegoslavië. De EU oogst nu wat ze zelf zaaide. Ze wilde de geest van het Montenegrijse streven naar onafhankelijkheid in de fles terugduwen, maar liet een andere geest de fles uit: die van een socialisme dat riikt naar Milošević en repressie.

Wat de Montenegrijnse kiezer in oktober gaat doen is nog verre van zeker, maar de tekenen staan niet ongunstig voor de benarde president Milo Djukanović en zijn Democratische Partij van Socialisten (DPS): de DPS zou nu 27,7 procent van de stemmen krijgen. De Socialistische Volkspartij (sterkste kracht in Samen voor Joegoslavië) komt op 15,9 procent en de overgelopen liberalen staan op 5,9 procent. Djukanović zelf is met 34,5 procent veruit het populairst. Voor onafhankelijkheid zou vandaag 27,5 procent van de Montenegrijnen stemmen, tegen onafhankelijkheid 29 procent.

'Meneer Hoofd van het Regime' dankzij EU overstemd door anti-Europeanen

interviewd, hoe lang artikelen mogen zijn en wat voor commentaren mogen worden gepubliceerd. De wet stelt bovendien vast hoeveel artikelen, interviews, reportages en commentaren elke krant mag publiceren over welke politieke partij en geeft journalisten de „aanbeveling” om zich met partijfunctionarissen te verstaan over de inhoud van artikelen, dit op straffe van boete van minimaal 2.500 tot maximaal 15.000 euro – forse be-

trokken van leer tegen de „onacceptabele” en „extrem repressieve” perswet – dit tot woede van de coalitie Samen voor Joegoslavië. De Europese Unie stuurde vorige week een trojka van ambassadeurs naar Podgorica, al bleek die trojka zich vreemd genoeg eerder zorgen te maken over de impasse in het Montenegrijse parlement – die de uitvoering van het maart-akkoord in de weg zou kunnen staan – dan om de afkalvende democra-

Servische man niet zachtzinnig

23 AUG 2002

Eind juli werd Servië opgeschrikt door een afschuwelijke slachtpartij. Een man vermoordde zeven mensen, onder wie zijn ex-vrouw en haar twee zusters. De zaak is zelfs voor Servische begrippen uitzonderlijk, maar geweld tussen (ex-)echtgenoten is dat niet.

Huiselijk geweld

David Jan Godfroid

BELGRADO – „Met zwaar werk, baren of beide moet de duivel worden gedood die in elke vrouw huist. Weigert de vrouw, dan moet haar het leven worden ontnomen.” De beroemde Joegoslavische romancier Ivo Andrić wond er in zijn 'De dagen van Anika' geen doekjes om. Vrouwen moeten eronder worden gehouden. Goedschiks, dan wel kwaadschiks.

Eind juli werd Servië opgeschrikt door een afschuwelijke slachtpartij. In Leskovac (Zuid-Servië) vermoordde Dragan Cedić binnen 25 minuten zeven mensen, onder wie zijn ex-vrouw en haar twee zusters. De voortvluchtige dader bedreigde zijn ex al tijdens.

De zaak-Leskovac mag dan zelfs voor Servische begrippen uitzonderlijk zijn, geweld tussen (ex-)echtgenoten is dat niet...Het

geweld zit diep in onze samenleving,” verzucht Marija Lukic van de vrouwenorganisatie Glas Razlike (Stem van verschil). „Maar de kwestie van huiselijk geweld is uitzonderlijk ingewikkeld. We moeten er ontzettend voorzichtig mee zijn om onze mannen af te schilderen als extreem gewelddadig.”

Er is een heel palet aan mogelijke oorzaken aan te wijzen voor de weinig zachtzinnige wijze waarop mannen hun echtgenotes behandelen. De beroerde economische situatie frustrert hen omdat zij hun gezin nauwelijks kunnen onderhouden. De orthodoxe kerk – na de val van het communisme weer een factor van belang – onderstreept de almacht van de heer des huizes en de oorlogen van het afgelopen decennium hebben de toch al bestaande machocultuur nog eens versterkt. Maar uiteindelijk draait het volgens Lukic om de principiële, diep gewortelde ongelijkheid tussen mannen en vrouwen in Servië, waarin de afgelopen eeuwen nauwelijks iets is veranderd.

De schaarse betrouwbare gegevens over geweld tussen man en vrouw schetsen een weinig opwekkend beeld. In een uitgebreid onderzoek van Vesna Nikolic-Ristanovic, een autoriteit op dit gebied in Servië, zegt bijna de helft van de ondervraagde vrouwen wel eens met geweld in het gezin te maken hebben gehad, bijna een derde is zelf geconfronteerd met fysiek geweld en een ruim

kwart van de ondervraagden antwoordde herhaaldelijk te zijn gemolesteerd.

In een ander onderzoek bestudeerden Marija Lukic en Sladana Jovanovic ruim twaalfhonderd geweldszaken die door een rechtbank waren behandeld. Het viel hen op dat rechters in Servië in zaken van huiselijk geweld meer dan normaal geneigd zijn verzachtende omstandigheden mee te wegen in hun vonnissen, die over het algemeen dan ook lager uitvallen dan in vergelijkbare ge-

Nederland steunt opvang slachtoffers in Belgrado

weldszaken buiten de echtelijke woning. Dat ergert Lukic mateeloos. „Er moet altijd iets achter zitten, er moet altijd een reden zijn”, zegt zij. „Maar ik vind dat er nooit een reden is voor geweld tegen je vrouw en je kinderen.”

Nadica (27) en haar dochters Jelena en Sara wonen al twee maanden in het door Nederland gefinancierde opvanghuis van de Raad voor slachtoffers van huiselijk geweld in Belgrado. Vijf jaar lang kreeg Nadica klappen, werd ze vernederd en bedreigd. Vijf jaar onderging ze dat, hoewel ze het geweld af en toe ontvluchtte. Dat kwam haar bij thuiskomst stevast op nieuwe aframmelingen te staan.

Pas nadat dochtertje Jelena haar had gesmeekt definitief de benen te nemen, vertrok ze voor-

goed. „Ik zou nooit zijn vertrokken als er geen kinderen waren geweest. Ik ben gewend aan slaag”, vertelt Nadica in het gloednieuwe huis: het enige in zijn soort in Servië. Met achttien officiële plaatsen is het geregeld overvol.

Het meisje was er bij aankomst in het opvanghuis slechter aan toe dan haar moeder die dacht dat het kind achterlijk was. De oorzaak van Jelena's apathie lag echter in de mishandelingen die zij had ondergaan, ontdekte de psycholoog van het opvanghuis die haar onderzocht.

Gelukkig is Nadica uit de handen gebleven van het traditionele sociaal werk, zegt Olga Ilic, de 'gastvrouw' van het opvanghuis, waarvan het adres strikt geheim moet blijven. „Daar is alles erop gericht het slachtoffer terug te praten naar haar man”, aldus Ilic. „Maar het is niet logisch, want wij krijgen ze bont en blauw weer terug.”

Toch keren vrouwen met de regelmaat van de klok terug naar de mannen die zij zijn ontvlucht. Deels is dat een culturele kwestie. Als een Servische vrouw een relatie definitief verbreekt, heet het niet dat zij scheidt, maar dat zij 'het gezin vernietigt'. Gescheiden vrouwen zijn, vooral op het platteland, vaak de schandvlek van een familie. Maar ook de economische omstandigheden werken niet erg mee. Bij gebrek aan werk hebben alleenstaande moeders de grootste moeite de eindjes aan elkaar te knopen.

Gijzelaars in Macedonië vrijgelaten

2302
SKOPJE, 2 SEPT. De gijzeling van vijf Macedoniërs, die eind vorige week de spanningen in Macedonië verder had opgedreven, is zaterdag beëindigd met de vrijlating van de ontvoerders en de vlucht van de ontvoerders, leden van de Albanese minderheid in Macedonië.

Gemaskerde en gewapende Albanese haddes donderdag op de weg tussen Tetovo en Gostivar in het westen van Macedonië een bus aangehouden en vijf inzittenden meegenomen. In ruil voor de vrijlating van de vijf eisten ze de vrijlating van vijf Macedonische Albanese, die zijn gearresteerd op verdenking van betrokkenheid bij de moord op twee politici in Gostivar, vorige week maandag. De ontvoering dreef de spanningen in Macedonië – toch al hoog

door de dubbele moord in Gostivar en het arrestatiebevel tegen de belangrijkste leider van de Albanese, Ali Ahmeti – verder op. Vrijdag stuurde de ultra-nationalistische minister van Binnenlandse Zaken honderden elitesoldaten naar het westen van Macedonië. Ze omsingelden er een dorp waar de ontvoerders en de gijzelaars zich ophielden. Intussen probeerden bemiddelaars van het Internationale Rode Kruis de gijzelingszaak op te lossen.

Zaterdagochtend om vier uur werden de gijzelaars vrijgelaten. Eén van hen was mishandeld en moest naar een ziekenhuis, maar de anderen waren ongedeerd. Aan de vrijlating kwam geen geweld te pas. De ontvoerders slaagden erin te ontkomen. Het gaat om Albane-

zen die zich uitgaven voor voormalige leden van het Nationaal Bevrijdingsleger UÇK, het guerrillaleger van Macedonische Albanese dat in de eerste helft van vorig jaar oorlog voerde tegen de Macedonische strijdkrachten. Nu zouden ze lid zijn van een 'Albanese Nationaal Leger', dat het niet eens is met het vredesakkoord van Ohrid, dat vorig jaar augustus een eind maakte aan de strijd. Het UÇK ontmantelde zich op grond van dat akkoord. In ruil stemden de Macedoniërs in met een uitbreiding van de rechten van de Albanese in Macedonië.

De toegenomen spanning kwam vorige week verder tot uiting in bomaanslagen op de hoofdkwartieren van twee partijen van de Albanese minderheid en in felle betogingen waarmee Ali Ahmeti, leider

van de partij die op 15 september waarschijnlijk een groot deel van de stemmen van de minderheid krijgt, verhinderd werd naar Skopje te komen voor een verkiezings-toespraak. Algemeen wordt aangenomen dat als Ahmeti daadwerkelijk wordt gearresteerd, het in West-Macedonië tot een opstand van de Albanese minderheid komt. De Macedonische justitie vaardigde vorige week een arrestatiebevel tegen hem uit wegens misdrijven die hij als leider van het UÇK zou hebben begaan. Op grond van het Ohrid-akkoord kreeg Ahmeti daarvoor amnestie van de Macedonische president, maar de justitie houdt vol dat niet al Ahmeti's vermeende misdrijven door die amnestie worden gedekt. (Reuters, AP, AFP)

Spanning Macedonië loopt op

22-9-2002

GOSTIVAR – Twee Macedonische politieagenten die maandag werden doodgeschoten, zijn gisteren met bescheiden ceremonieel begraven. De autoriteiten verdenken Albanese separatisten ervan achter de schietpartij te zitten.

Een Albanese splintergroep die zich het 'Albanese Nationale Leger' noemt, eiste gisteren de aanslag op in een brief aan lokale media. De schietpartij vond maandagochtend vroeg plaats bij Gostivar, een stad in West-Mace-

donië waar veel etnische Albanese wonen. De twee agenten, die een controlepost bemanden, werden vanuit een rijdende auto doodgeschoten. Een derde raakte zwaargewond.

De schietpartij komt op een ongelukkig moment. Volgende maand zijn er verkiezingen in Macedonië, dat vorig jaar op de rand van een burgeroorlog balanceerde. Etnisch Albanese rebellen vorderen toen vanaf februari aanvallen uit op Macedonisch grondgebied, wat tot harde tegenacties leidde van het Macedonische le-

ger. Vorig jaar augustus werd onder grote internationale druk een vredesakkoord getekend. Daarin werden hervormingen afgesproken die de etnische Albanese meer rechten gaven.

De Macedonische president Boris Trajkovski heeft de aanslag scherp veroordeeld. Volgens hem zijn de rebellen erop uit het land te destabiliseren in de aanloop naar de algemene verkiezingen van 15 september. Daarin is de voormalige rebellencommandant Ali Ahmeti een van de kandidaten.

Vermisten oorlogen Balkan herdacht

31 AUG 2002
SARAJEVO – Honderden nabestaanden hebben gisteren in Sarajevo de 40.000 vermisten van de Balkanoorlogen in de jaren negentig herdacht. Uit verschillende landen die voorheen het federale Joegoslavië vormden, kwamen nabestaanden en vrienden op de Internationale Dag van de Verdwenenen naar de de Bosnische hoofdstad. Alleen al bij de strijd in Bosnie kwamen tussen 1991 en 1995 ongeveer 200.000 mensen om het leven en raakten 20.000 mensen vermist.

Conflicten Slovenië en Kroatië escaleren

De relaties tussen de buurlanden Slovenië en Kroatië zijn de afgelopen weken drastisch verslechterd. Oude conflicten escaleren snel.

Door onze redacteur PETER MICHIELSEN 2002
ROTTERDAM, 22 AUG. Heel groot lijken de problemen tussen de buurlanden Slovenië en Kroatië niet. Betwist territorium van een paar vierkante kilometer. Een visserijconflict in een klein baaitje. De zeggenschap over een kerncentrale. Wat sinds tien jaar bevroren spaarcentjes van Kroaten op een Sloveense bank. Het is allemaal kleinschalig: 'Tom en Jerry aan de Adria', zo noemde *Der Spiegel* de twee kemphanen. Maar conflictjes worden langzamerhand conflicten en uiteindelijk kunnen ze het EU-lidmaatschap van Slovenië en Kroatië in de weg staan.

moest onder andere de weg naar de Europese Unie effenen. Kandidaat-leden – en Slovenië is van alle kandidaat-leden wellicht het kansrijkst – mogen geen grote conflicten met hun burens hebben.

Helaas kwam het niet verder dan een parafering: ondertekend is het akkoord niet. In Kroatië hebben rechtse en nationalistische partijen en zoveel bezwaar gemaakt dat het akkoord geen enkele kans meer maakt. De sociaal-liberale HSLS stapte zelfs uit de Kroatische regering uit kwaadheid over de afspraken over de kerncentrale van Krško, hetgeen premier Račan dwong tot aftreden en de vorming van een nieuwe regering.

Dat het akkoord een dode letter blijft betekent niet slechts dat de bestaande problemen tussen beide landen blijven bestaan; het betekent dat die bestaande problemen escaleren, en wel heel snel. Dat geldt eerst en vooral voor het visserijconflict in de baai van Piran.

Slovenië heeft een kustlijn van maar veertig kilometer: de baai bij de stad Piran. Sinds hun beider onafhankelijkheid ruziën Slovenië en Kroatië over de zee grenzen in de baai, die formeel gezien precies door het midden lopen. Dat vond en vindt Slovenië onrechtvaardig, want Kroatië heeft een kustlijn van

bijna 1800 kilometer en Slovenië heeft niets anders dan dit tuintje baaitje. In hun akkoord van juli vorig jaar spraken Drnovšek en Račan af dat Slovenië, gezien zijn beperkte toegang tot zee, tachtig procent van de baai mag controleren. Kroatië nam grootmoedig genoegen met de resterende twintig procent. Slovenië houdt zich sindsdien, ook al is het akkoord niet geratificeerd, aan die afspraak.

Het Kroatische parlement entwel wil van die afspraak niets weten, net zo min als de rond honderd Kroatische vissers die in de baai vissen. Sinds enkele weken is de baai dus het toneel van een oorlogje. Elke Sloveense visser die de haven van Piran uitvaart krijgt gezelschap van een boot van de Sloveense kustwacht. Als de visser zijn netten uitgooit, doemt binnen een paar minuten een boot van de Kroatische kustwacht op, die de Sloveen met vaarmanoeuvres en met de megafoon het leven zuur probeert te maken. De Sloveense kustwachtboot probeert op zijn beurt de Kroatische collega te verdrijven. Dat gaat een tijdje zo door, tot de Kroatische kustwachtboot

zich terugtrekt, gevolgd door de Sloveense collega. Waarna de Sloveense vissers rustig verder vist. Soms slaagt de Kroatische kustwacht er in een Sloveense visser op te brengen. Dan is er in het spelletje iets misgelopen en laait de wederzijdse wrevel hoog op.

Die wrevel laaide ook op toen de Kroaten afgelopen zondag een Sloveense inwoner van betwist grensgebied aanklaagde. De man woont in het gehucht Mlini, dat de facto door Kroatië wordt bestuurd, en is gemeenteraadslid in Piran. En hij wil weten dat hij Sloveen is en op Sloveens grondgebied woont. Dus hijst hij dagelijks de Sloveense vlag, brengt heel luid Sloveense volksmuziek ten gehore en heeft in grote letters 'Dit is Slovenië' op zijn balkon geschilderd. Zondag werd hij door de Kroatische politie opgepakt wegens geluidsoverlast. Zijn Kroatische burens haalden de Sloveense vlag op zijn huis omlaag en hesen de Kroatische.

Het akkoord van vorig jaar over de verdeling van de baai van Piran is voor Slovenië vooral belangrijk omdat het de Slovenen ongehinderd toegang tot de Adriatische Zee garandeert.

Dat versterkt de Sloveense aanspraken op boorrechten naar olie- en gasreserves onder de bodem van

de Adriatische Zee.

Het lijken conflicten die met wat goede wil op te lossen zijn. Maar goede wil ontbreekt even. Half augustus spraken beide landen af de zaken niet verder op de spits te drijven. Het tegenovergestelde is gebeurd. De Slovenen eisen de ondertekening van het akkoord van juli vorig jaar, want dat is „het alfa en omega“ van de relaties tussen beide landen, zo zei de Sloveense minister van Buitenlandse Zaken Dimitrij Rupel maandag.

De Kroaten constateerden gisteren dat sinds de afspraak van half augustus over de escalatie van de conflicten meer dan twintig Sloveense vissers de Kroatische wateren hebben geschonden. Zij eisen nieuw overleg en desnoods internationale arbitrage, want het akkoord van vorig jaar tussen Drnovšek en Račan was 'prematuur' en is achterhaald. De Kroatische regering kan niet terug. Zij voelt de hete adem van de recht-nationalistische oppositie in de nek: die eist dat Račan opstapt, want met zijn paraaf onder het akkoord met de Slovenen, hoewel al ruim een jaar geleden gezet, heeft hij ingestemd met het opgeven van „een deel van de Kroatische territoriale wateren“ en dat is gewoon verraad.

De Verenigde Naties werden ervan beschuldigd onvoldoende grip op de Serviers te hebben, waardoor het vervaldig tot conflicten met de Albanezen is gekomen. De Franse 'vredeasmacht' zou vervangen moeten worden door een meer 'robust' troepenmacht.

Doorn in het oog van het ICG is het feit dat het de Serviers wordt toegestaan hun eigen veiligheidszones in het noordelijk (Servisch) deel van Mitrovica te laten patrouilleren. Er hebben zich veelvuldig gevechten voorgedaan met de Albanese die het zuidelijk deel van de stad bewonen. Vooral bij de bruggen over de rivier de Ibar, die de beide delen scheidt, is het regelmatig tot enes treffen gekomen. De ICG klaagt dat de Servische regering de laatste tijd te veel geld spendeert over een gebied dat bedoeld is om gebied onder VN-controle te vallen.

De 'International Crisis Group' (ICG) heeft de Verenigde Naties beschuldigd van het toelaten van een deling van Kosovo in een Servisch en Albanese deel. Deze westerse strategische denktank onder leiding van de voormalige Australische minister van Buitenlandse Zaken, Gareth Evans, heeft in het verleden met haar rapporten en aanbevelingen de aanzet gegeven voor westerse ingrijpen.

Signalen
Het rapport wordt als een gewarig signaal gezien dat verdere ernstige zuiveringen in Kosovo voor de deur staan. Het valt samen met een besluit van het Albanese parlement waarin de grens met Macedonië ter discussie wordt gesteld. Beide kwesties zorgen voor mogelijk nieuwe conflicten in de nabijheid. Het hoofd van de regionale VN-autoriteit in Noord-Kosovo, David Milchets, heeft toegezegd: 'Op lange termijn bewegen we ons in toenemende mate naar een deling die niet is toegestaan in de resolutie van de Veiligheidsraad. Het kan een situatie creëren die we steeds minder onder controle hebben.'

Volgens resolutie 1244 blijft Kosovo integraal een onderdeel van Servie. De internationale gemeenschap zou de rust en stabiliteit garanderen en zorgen voor algehele ontwapening. De realiteit is dat het UCK nimmer is ontwapend en op geweldadige wijze, onder het oog van de NAVO/VN-soldaten, bijna driehonderd Albanese tegenstanders heeft kunnen verdrijven, honderden huizen en Servische culturele monumenten heeft kunnen vernietigen. Meer dan duizend niet-Albanese zijn omgebracht en bijna 1500 mensen worden vermist. Tegelijkertijd werd toegestaan dat ruim honderd duizend Albanese uit Albanije naar de provincie hebben kunnen vestigen. De stabiliteit en vrede die was bedoeld werd een hel. Kennelijk moeten de laatste restanten van niet-Albanese invloed nu opgeruimd worden.

VN beschuldigd van deling Kosovo

VAN DE REDACTIE
Juli 2002

Skopje zoekt ex-leider UÇK

SKOPJE, 29 AUG. De Macedonische autoriteiten hebben een arrestatiebevel uitgevaardigd tegen Ali Ahmeti, voormalig leider van het guerrillaleger van de Albanese minderheid en tegenwoordig leider van een nieuwe en onder leden van de minderheid zeer populaire politieke partij.

Ahmeti kreeg eind vorig jaar voor zijn guerrillaverleden amnestie op grond van het Ohrid-akkoord tussen de Macedoniërs en de Albanese minderheid. Maar, zo legde gisteren een woordvoerder van het Macedonische ministerie van Binnenlandse Zaken uit, die amnestie sloeg maar op één van de vier aanklachten die tegen Ahmeti waren uitgevaardigd. De vraag waarom het ministerie daar pas nu, bijna een jaar later, achter is gekomen werd door de woordvoerder niet beantwoord. Het ministerie van Binnenlandse Zaken wordt geleid door een ultra-nationalistische minister en houdt er een eigen fel anti-Albanese militie op na.

Ali Ahmeti leidde het UÇK, het Nationale Bevrijdingsleger dat in de eerste helft van vorig jaar strijd leverde tegen het Macedonische leger. Die strijd werd na een half jaar onder bemiddeling van de Europese Unie beëindigd in het Ohrid-akkoord van augustus vorig jaar. Dat akkoord regelt de sterke verbetering van de status van de Albanese minderheid in Macedonië. Het is echter ook na een jaar slechts ten

dele gerealiseerd. Macedonische nationalist hebben nog steeds grote moeite met de uitbreiding van de rechten van de minderheid waarover men het in Ohrid – onder zware druk van de Europese Unie – eens werd.

Het UÇK werd op grond van het Ohrid-akkoord opgeheven en onder toezicht van een Westerse vredesmacht ontwapend. Ahmeti stichtte een politieke beweging die zich ten doel stelde de Macedoniërs en de Albanese minderheid te verzoenen en de uitvoering van het Ohrid-akkoord te bevorderen. Inmiddels is daar een politieke partij uit voortgekomen, de Democratische Unie voor Integratie (BDI). Deze partij gooit hoge ogen bij de parlementsverkiezingen in Macedonië, volgende maand. Algemeen wordt verwacht dat ze een groot deel van de stemmen van de Albanese minderheid op zich zal verenigen. De minderheid is tot nu toe politiek sterk verdeeld.

Radicale Macedonische nationalist – zoals minister van Binnenlandse Zaken Boškovski – zien in Ahmeti uitsluitend de oud-guerrillaleider. Boškovski noemde hem eerder deze maand openlijk „een crimineel“.

Waarnemers vrezen dat het gisteren, zo kort voor de verkiezingen uitgevaardigde arrestatiebevel tegen Ahmeti door de Albanese minderheid kan worden opgevat als een provocatie. (AP)

Pavković draagt functie over

BELGRADO, 26 JUNI. De ontslagen stafchef van het Joegoslavische leger, generaal Nebojša Pavković, heeft zijn functie overgedragen aan zijn opvolger, generaal Branko Krka. Daarmee maakte Pavković een einde aan de onzekere situatie die was ontstaan doordat hij aanvankelijk weigerde zijn ontslag te accepteren. De stafchef was maandag door de Joegoslavische president Vojislav Koštunica per decreet ontslagen, omdat hij „meende boven het leger en boven de staat te staan“. Koštunica kreeg steun van de rest van de defensietop. Ook uit het buitenland kwam bijval. (AP, Reuters)

Moord op agenten in Macedonië

SKOPJE, 26 AUG. Twee Macedonische politiemannen zijn vanochtend doodgeschoten in Gostivar, een voorstad van Albanese bewoonde stad in het westen van Macedonië. De daders, die schoten vanuit een langrijdende auto, ontkwamen. De dubbele moord kan een zeer negatieve uitwerking hebben op het toch al gespannen klimaat in Macedonië. Volgende maand worden daar verkiezingen gehouden. Centraal staat het in Macedonië zelf zeer controversiële akkoord van augustus vorig jaar over de status van de Albanese minderheid. (AFP, Reuters)

Spanning loopt op in Macedonië

Politie omsingelt Tetovo na ontvoering Slavische Macedoniërs

SKOPJE – Het gaat niet goed in Macedonië. In de aanloop naar de verkiezingen, die op 15 september op de agenda staan, is de spanning in het Balkanland verder opgelopen door de ontvoering van vijf Slavische Macedoniërs door Albanese.

zouden zeven passagiers hebben meegenomen, waarvan ze er twee later vrijlieten. Vijf behielden ze echter, die ze pas willen vrijlaten als een aantal Albanese in vrijheid wordt gesteld. De politie heeft het plaatsje Zerovjane, waar de gijzelaars zouden worden vastgehouden, volledig omsingeld.

Eerder deze week liepen de spanningen in het land al op, toen Skopje een arrestatiebevel uitgevaardigde tegen Ali Ahmeti, voor-

malig topman van het UÇK, het Nationale Bevrijdingsleger, dat vorig jaar een opstand leidde. Ahmeti leidt op dit moment een politieke partij, de Democratische Unie voor Integratie (BDI), die bij de verkiezingen van half september hoge ogen lijkt te gaan gooien.

De internationale gemeenschap reageerde meteen afwijzend en vroeg de Macedonische autoriteiten om van aanhouding

van de man af te zien. Arrestatie zou alleen maar leiden tot escalatie van de situatie. Bovendien, aldus Navo en EU, zou Skopje eerder hebben beloofd af te zien van vervolging van Ahmeti wegens de misdrijven die hij eerder als UÇK-leider heeft begaan. Ze verwezen daarbij naar het zogenaamde Ohrid-akkoord, dat in augustus vorig jaar een eind maakte aan de gevechten tussen Slavische en Albanese Ma-

cedoniërs. Toen werd afgesproken dat de Albanese hun wapens zouden inleveren. In ruil daarvoor kregen ze meer rechten en de rebellen amnestie. Volgens de Macedonische procureur-generaal Stavre Dzikov dekt de amnestie echter niet alle aanklachten tegen de leider van de Albanese minderheid. Hij maakte duidelijk niet te zwichten voor internationale druk. „Ik moet de wet toepassen.“

Bosnië. Steden met een indringend verhaal. Een verleidelijk afwisselende natuur. Ze zijn niet altijd in staat de littekens van de oorlog te verbergen. Maar het land verdient het weer vakantiebestemming te worden. Het kan die economische impuls ook goed gebruiken.

30-8-2002
 ✱

De resten van de oorlog doen het goed als vaas en kaarsenstandaard.
 FOTO MARCO OKHUIZEN

Bosnië
 Nicole Lucas

maar moeilijk eens worden. „In het licht van de jongste geschiedenis wordt de oudere opnieuw gezien“, omschrijft Ivanka diplomatiek de discussies. Het is soms moeilijk, erkent de stu-

Groeten

Nederlander voor tweeënhalve week naar ex-Joegoslavië om als vrijwilliger in een vluchtelingenkamp te werken. Hij is niet meer uit de regio weggegaan. Jaren werkte hij, in Kroatië en Bosnië, voor allerlei hulporganisaties, meestal

dere plekken te vinden, zegt Joubert. Een groot deel van de route Sarajevo-Mostar geeft hem volkomen gelijk. De weg volgt de stroom van de Neretva, met zijn bijzondere groene kleur, voert langs watervallen en een stuwmeer, en

in een souvenir. Naast dzevna's, de traditionele koperen koffiekannetjes, en kleurige tapijten verkopen ze kunstig bewerkte granaathulzen, in diverse formaten. Ze doen het uitstekend als vaas, aldus een oudere Bosniër.

De aarzeling een dergelijk aandenken mee naar huis te nemen, begrijpt hij niet. „Het is toch mooi dat zo'n dodelijk projectiel nu een aardige bestemming heeft?" Hij heeft ook pennen, die eerder als patroon dienst hebben gedaan. Gevraagd naar de omvang van zijn klandizie, haalt de man zijn schouders op. Storm loopt het nog niet, broemt hij, maar de akelige stilte is voorbij.

Ze had laatst een groep Taiwanezen, zegt Ivanka aanmerkelijk opgewekter. „Toen dacht ik: het komt weer goed." De economiestudente leidt toeristen rond door de stad. Met liefde toont ze de sporen die de oude en meer recente geschiedenis heeft getrokken. Een verhaal met het bijzondere karakter van de stad als rode draad. Want kijk maar, de orthodoxe kerk uit de zestiende eeuw, de in dezelfde tijd gebouwde Gazi Husrev Bey-moskee, de katholieke kathedraal die herinnert aan de periode dat Oostenrijk-Hongarije de scepter zwaaide, de joodse synagoge gebouwd toen de joden uit Spanje werden verjaagd: er is geen plek op de wereld waar zoveel verschillende religies zo dicht bij elkaar onderdak hebben gevonden.

En in tegenstelling tot nogal wat andere gebouwen in de stad, zien de godshuizen er zelfs beter uit dan vóór de oorlog: ze hebben al een opknappbeurt gehad of staan nu in de steigers.

„Multicultureel, multi-etnisch zijn we, wat de buitenwereld ook zegt", betoogt Ivanka, die half Kroatisch is, half moslim 'met ook Serviërs in de familie'. Tegelijk waakt ze ervoor de stad en haar inwoners op een voetstuk te plaatsen. Ze vertelt ook wat er niet meer te zien is. De plaquette met de voetstapen van Gavriilo Princip, de jongeman die in 1914 de dodelijke schoten afvuurde op aartshertog Frans Ferdinand, de opmaat tot de Eerste Wereldoorlog, is tijdens de oorlog door woedende inwoners van de stad uit de stoep gebeteld. „Hij was een Serviër", verklaart Ivanka. Het kleine, naar hem vernoemde museum is gesloten. Het wordt omgebouwd tot stadsmuseum, maar over de inrichting kan men het

krijg ik ineens kippenvel. Maar het gebeurt altijd op van die rare momenten." Niet als ze mensen meeneemt naar het Tunnelmuseum aan de andere kant van het vliegveld, waar nog twintig meter te zien is van de ondergrondse doorgang die Sarajevo op de donkerste momenten van de Servische omsingeling het leven redde. Ook niet als ze de kleine markt laat zien in het centrum, waar op augustus 1995 de granaat ontplofte die uiteindelijk het einde van de oorlog inluidde.

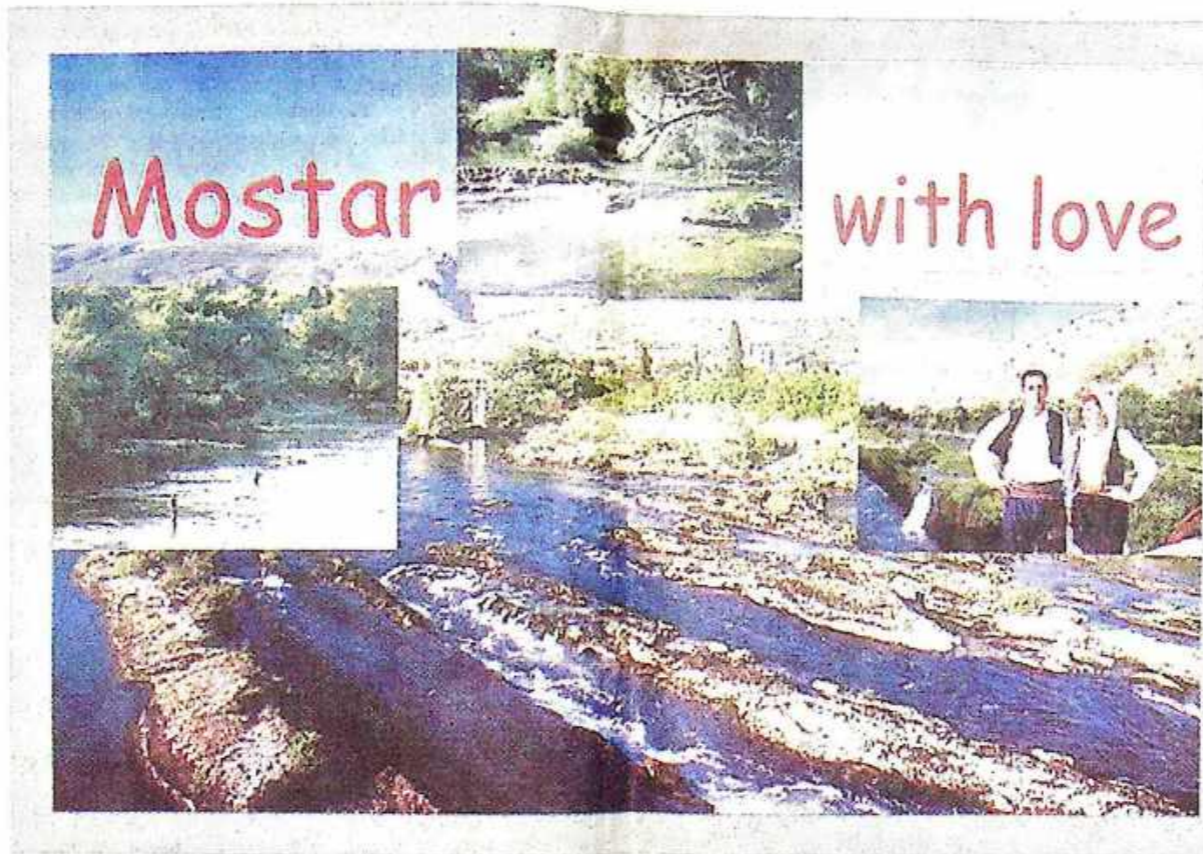
Maar het gebeurde wel toen ze een groep toeristen in Svrzo's huis – de uit de zeventiende eeuw daterende woning van een rijke Ottomaanse edelman – de traditionele koffiemolen liet zien. Toen flitste ineens de tijd door haar hoofd dat een pak koffie in Sarajevo een vermogen kostte. De tijd dat haar moeder van granen een eigen brouwsel maakte. Waar de familie zo aan gewend raakte, dat echte koffie een vreemde smaak kreeg, al duurde dat maar even. Meestal heeft ze zelf zich weer snel in de hand. „Ik ben tenslotte een professionele gids", glimlacht ze. „We mogen niet in het verleden blijven hangen."

Helaas doet de buitenwereld dat nog wel, moet Adnan Vljacic constateren, een jonge medewerker van de plaatselijke VVV. Onder het motto 'Bosnië, uw volgende avontuur' heeft hij het afgelopen jaar, met een keurig etnisch gemengd team, het land gepresenteerd op diverse vakantiebeurzen, ondermeer in Nederland. „Mensen zijn stomverbaasd", vat hij de reacties van het publiek samen. „Ze vragen of het wel veilig is. En of ze noodrantsoenen mee moeten nemen."

Nee, antwoordt hij dan geduldig, in Bosnië wordt niet meer gevochten, Sarajevo is veiliger dan, zeg maar, Amsterdam. En pakken hagelslag of stukken kaas meenemen? Waarom niet onze *cevapcici* geprobeerd, of onze huisgemaakte *kajmak*? Pizza's en andere niet-Bosnische gerechten zijn er ook volop. Net als ijs, in tal van smaken en voor een halve *konvertibelna marka* (0,25 euro) per bol absoluut niet duur. En wie die typische *Bosanska kava* iets te sterk smaakt, kan gewoon cappuccino drinken. Aan terrassen heeft Sarajevo bepaald geen gebrek.

Als hij eenmaal die praktische zorgen heeft weggenomen, overhandigt de jonge Bosniër, de toch nieuwsgierig geworden bezoeker een brochure waarin

uit Bosnie

het land zich presenteert. Veel wijzer word je er niet van. Het bevat vooral veel mooie plaatjes.

Toch is de simpele verschijning van het blad een teken van vooruitgang. Hoewel één staat, bestaat Bosnië in de praktijk uit twee delen: de moslim-Kroatische federatie en de Republika Srpska (RS). Bijna alles is er dubbel, ook ministeries van toerisme. Willem van Eekelen wist de bevoegde instanties in beide delen zover te krijgen de koppen bij elkaar te steken. De brochure is het eerste tastbare resultaat, samen met een aantrekkelijke website.

De jonge ontwikkelingseconoom is bij het Kantoor van de Hoge Vertegenwoordiger, zeg maar het internationaal

bestuur van Bosnië, verantwoordelijk voor de terugkeer van vluchtelingen. Voor de internationale gemeenschap is dat een belangrijk middel om de vooroorlogse diversiteit op zijn minst deels te herstellen. Om mensen naar hun oude woonplaats te kunnen laten terugkeren, is echter aanzienlijk meer nodig dan hun huizen bewoonbaar te maken. Zonder werk is er geen toekomst.

Voor de oorlog kende Bosnië veel zware industrie. Maar die had toen al zijn beste tijd gehad. Op verscheidene plaatsen wordt hij ook nu nog kunstmatig in leven gehouden, tegen beter weten in. „Alleen met veel geld is het weer rendabel te maken, en dan nog moeten er tienduizenden mensen uit",

zegt Van Eekelen. De toeristische sector heeft al die nadelen niet: „Die vergt relatief weinig investeringen, is arbeidsintensief en bovendien een stuk milieuvriendelijker". De Nederlandse econoom, die met vrouw en twee kleine kinderen in Sarajevo woont, moet er zelf om grinniken. Toen hij anderhalf jaar geleden vanuit Cairo, waar hij voor de ILO werkte, naar Bosnië kwam, was vakantie wel het laatste waar hij aan dacht. Het beeld van zijn toekomstige werkplek werd bepaald door de woorden 'oorlog' en 'Oost-Europa'. „Ik verwachtte een grijs, grauw land. De werkelijkheid was anders."

Thierry Joubert wist dat allang. In 1992 vertrok de op Curaçao geboren

met kinderen. In zijn vrije tijd trok hij de bergen in. Daar ontstond het idee voor *Greenvisions*. Onder die naam organiseert Joubert sinds twee jaar, samen met twee net zo aan het land verknochte Amerikanen en twee Bosniërs, wandeltochten, cursussen bergbeklimmen en allerlei andere buitensportactiviteiten. „Het werd tijd om op een andere manier aan de ontwikkeling van Bosnië bij te dragen", verklaart hij de overstap.

Joubert beschikt over een aanstekelijk enthousiasme. „Bosnië is wonderbaarlijk, het landschap zit vol extremen." Lieflijke groene bossen, hoge, kale bergen, diepe ravijnen, kabbellende meertjes, woeste rivieren, en dat allemaal vlak bij elkaar. De mogelijkheden zijn eindeloos, meent Joubert. Het is alleen geen sinecure om ze te ontwikkelen. „Je moet berghutten bouwen, paden aanleggen en onderhouden. Het vergt een hele organisatie." De Bosniërs zelf – Serviërs, Moslims, Kroaten – zijn niet geneigd hierin hun geld en energie te steken. „Ze zien de schoonheid van hun eigen land niet."

Ook de buitenwereld laat zich die moeilijk tonen. „Het eerste waar mensen aan denken, zijn de mijnen." Joubert is de laatste om dat risico te bagatelliseren. „Het hoeft maar een keer fout te gaan en Bosnië kan het wel vergeten", constateert hij nuchter. „Maar wij weten waar ze liggen. Wie met een gids gaat, loopt geen gevaar."

Dus klimmen we met hem Romanija op, een deel van de bergketen waarop in 1984 verscheidene onderdelen van de Olympische Spelen werden afgevoerd. Een groen, vochtig dennenbos biedt frisse lucht en een ongekende stilte. „Kom hier eens om in de Pyreneeën of in de Dolomieten. Als je niet vroeg opstaat, loop je daar in de file."

Telkens buigt Joubert zich, om een nieuwe paddestoel of een zeldzame bloem te laten zien. Alleen vogels hoor je weinig, constateert hij wat somber. „Alle dieren zijn gevluht." Tijdens de oorlog werd er in dit gebied niet veel gevochten maar wel veel gejaagd. Illegal. „Er was toch niemand die erop lette." Een kort steil klimmetje eindigt, verrassend, bij een grot met een geschiedenis. In de zeventiende eeuw gebruikte de Servische hajduk Novak deze hooggelegen schuilplaats als uitvalsbasis voor aanvallen op karavanen op weg van Sarajevo naar Istanbul.

In heel Bosnië zijn dit soort bijzon-

beid uitzicht op dikbeboste bergen die geleidelijk veranderen in steile, spitse rotsformaties. Maar dan is zelfs deze verleidelijke natuur niet meer in staat de aandacht vast te houden. Vanaf het plaatsje Potoci is de confrontatie met de oorlog te overweldigend. Huis na huis is verwoest, kapot.

Dit deel van het land heeft niet één, maar twee oorlogen gekend. Nadat moslims en Kroaten gezamenlijk het door Serviërs gesteunde Joegoslavische leger hadden verjaagd, begonnen ze tegen elkaar. Mostar werd symbool van deze verbeterde strijd. De stad doet een dappere poging weer iets van het oude aanzien terug te krijgen, maar slaagt daarin minder goed dan Sarajevo. Op veel plekken is men nog niet verder gekomen dan het ophangen van een bordje 'Oppassen! Gevaarlijke bouwvall!'

Volgens gids Nermina moeten we dat wat anders zien: „Je had hier vijf jaar geleden moeten komen, toen had geen enkel huis een dak". Met allerlei leuke verhalen vol smakelijke details probeert ze de aandacht te concentreren op de tijd vóór de stad zichzelf ruïneerde.

Het Turkse huis, bijvoorbeeld, uit 1635, waar gasten, aldus Nermina, wisten dat ze welkom waren als hen warme koffie werd geserveerd („kreeg je een koude plens, dan kon je beter niet mee-eten") en de fris geschilderde moskee van pasja Koski Mehmed. Zelfs voor de niet meer bestaande, door het Kroatische leger kapotgeschoten, oude brug heeft de Bosnische een oplossing gevonden: „Je kunt de bijzondere sfeer die hij uitstraalde nog altijd voelen".

Toch is ze nuchter genoeg te erkennen dat het moeilijk is zomaar een zorgeloze dag in Mostar door te brengen. „Het is een droevige, maar mooie stad." Toeristen, vindt ze, moeten hun bezoek aan de stad ook een beetje als ontwikkelingshulp beschouwen. „Je kunt wel wachten tot alles is herbouwd, maar in de tussentijd moeten we toch ergens van leven."

Maar je koopt nu misschien een kaart van een oorlogsmisdadiger of een souvenir van iemand die zijn burens uit hun huis heeft gejaagd. Nermina haalt wat machteloos haar schouders op. „Wat moet ik zeggen? Er is veel gebeurd waar we niet trots op zijn. Maar het is niet eerlijk ons dat voor altijd te blijven nadragen. Lang niet iedereen heeft eraan meegedaan. Die hoeven niet nog een keer gestraft."